Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

C Collegii Soc: Jesu in Austria 1608

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ extant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione emendatior facta est.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO

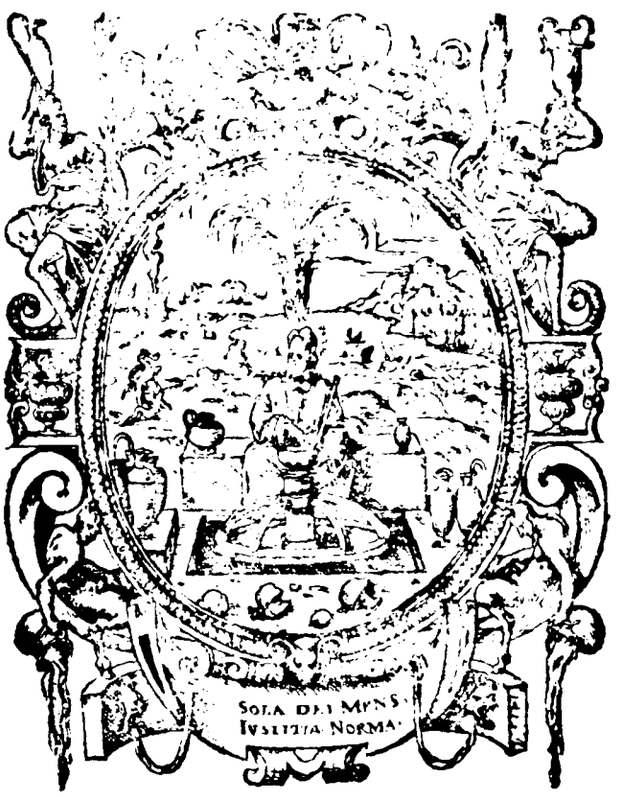

GENEVÆ,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

K. K. HOFBIBLIOTHEK

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

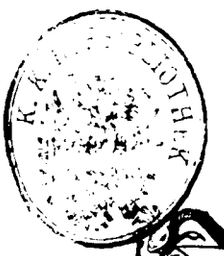

LAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: namque primùm tota operis συγκρισις de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe Mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^us^ Marquardus Freherus tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram eùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt

quàm primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorumdam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itaque T. C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſsimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

PROLOGVS.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συστάντα μέγιστον, ἃ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν ἃ ἀβασανίστως συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσυμφωνα διηγήματα συγγράφουσιν· οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, ἀλλαχοῦ δὲ αὐτῶν ὁπου μὲν κατηγορίαν, ὁπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὴν δὲ ἀκριβῆ τῆς ἱστορίας ἀλήθειαν οὐδαμοῦ. προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας φωνῇ πεμφθέντων, ἃ παρ' ἐμαυτοῦ μαθὼν πάντα, ἰώσηπος ματθίου παῖς, ἑβραῖος τὸ γένος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀνάγκῃ ξυμβὰς ἐξ ἀνάγκης. ἐνεστήκει γὰρ ὡς ἔφην μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ἐπὶ ὅσον τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, πεπαρῳνημένοις ἐπανέσῃ τοῖς κρατοῦσιν, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δὲ ἐπὶ πολλοὺς θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν παρόντα. ἐπῆλθε δὲ ἰουδαίοις μὲν ἅπαν τὸ ἐπὶ δυσμαῖς ὁμόφυλον ἡμῶν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους δὲ οἱ τὰ γείτονες γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν οὐκ ἠρέμει, μετὰ δὲ τοῦ πάντα θορύβων μὴ νέφεσθαι, τὴν πολλὴν μὲν βασιλέως ἀκμὴν ἀπέπνευσε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἤρα μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην περιδεῶς πλαζομένοις ὅτι τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθοις μὲν, καὶ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, καὶ τὸ ἐπὶ δυσμαῖς ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβηνούς τε γοῦν ἐξ τῆς ἐκεῖ βαρβαρίας ἀκριβῶς, ὅθεν τὸ πρῶτον, καὶ ἐφ' ὅσον ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἕλληνας ταῦτα ῥωμαίων τοῖς μὴ ὑπερατυχήσασιν, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείᾳ, ἢ πλάσμασι. καὶ τοιγε ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matthiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigêtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaq; indignum esse duxi, errantem in tãtis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabúmq; remotissimos & vltra Euphratẽ gentis nostrę incolas, itémq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus constituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consultò differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorúmque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem cõtigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandémque in extremum miseriæ deiici. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quæstibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in scribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, suíque temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summáq; ope negotia colligenda sunt, obmutescũt:

A τοῦ μισεῖν ὑμᾶς δηλοῦσι, καὶ σκοπεῖν ἀκριβῶς ἕκαστα ἐμοῦ διαμαρτάνειν. βούλομαι γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, κατασβάλλουσι δὲ ἀεὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς ἂν εἶεν μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ οὔτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι ταπεινουμένου τοῦ καθορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων αὐτιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῆς ὁμοφύλων διέγνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἃ κατέχων διέξειμι, τοὺς δ' ὑπὲρ τοῖς φεύγουσι λόγους αὐαπόθητον τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δοῦναι ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ἔπεσε γὰρ αὐτοῖς ἅπασι οἰκεῖα καθῦλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὑπὲρ τὸν ἅγιον ναὸν εἰλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας τοὺς κῆσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆς στασιαστῶν φερομένου, πολλάκις δὲ ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερθέμενος, καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῆς αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀδυρόμενον συκοφαντοῖ, διδότω συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τὴν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅτι πλεῖστον τε δὴ δαιμονίας σωτηρίας προελθοῦσαν, καὶ πρὸς ἕκατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀφ' ἁπλοῦ ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἠτιᾶσθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων αὖπερ, οὐδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τὰ ἀμήχανον ὅσον, ὀδυρμῷ δεικνύτω. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἰς δικαστὴς, τὰ μὲν πρόσφατα τῇ ἰσορίᾳ προσκεινέτω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ χαίροντι. καὶ τοίνυν δεῖ τὴν μέλλουσαν μὲ ἀπὸ αὐτοὺς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστους δοκοῦσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθλιστα κεῖται τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπιχειρεῖν, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλησιάζειν δόξω, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀσυρίων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ἅπερ ἤδη καλῶς ὑπὸ τῆς ἀρχαίων συγγραφίων ἀπαγγελμένα, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἑκάστου ἔκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ ψεῦδος τοῖς πράγμασιν, ἐποίει τὴν ἀπαγγελίαν εὐαρμοστον, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρεῖδόσαν, ἀμοιρεῖν ἐᾶν. τόγε μὲν μνήμη τὰ προϊστορημένα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς ὑπ' αὐτῶν συνιστάναι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονον δέ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἰσορίας καταστιβάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλίσκομαι καὶ πόνοις μεγίσοις ἀλλόφυλος ὤν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὰ μήκιστα τῶν κατορθωμάτων αὐαπόθητος· τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κέχλιται δίοδος τὸ σῶμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱσορίαν οὕτω χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, πυθόμενον παρὰ

παρεόντις τοῖς ἀδυνατέρεσι, & μὴ γνώσεσι τὰς ἀφέξεις τῆ ἡγεμόνων χάριν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται. ἀρχαιολογῆν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τὸ ἔντες, κὴ ὅπως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώρων τὸ ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, & πόσα ἐξῆς κατέλαβον, κὴ πῶς μετανέστησαν, νεῶ ἄγαν ἔοικεν εἶναι, καὶ ἄλλως ἀφέλιμον, ἐπειδὴ κὴ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆ προγόνων συντάξαντο μὴ ἀνεπιθέως, καὶ τινες ἑλλήνων ἰδίοις τῆ πατρίδι φωνῆ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαίσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τ συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν τὸ κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μὴ ὅσης ἀφ' ἑτέρας ἀνώμαι, διέλαμ. τὰ δὲ προγλύσεα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλὼν συντόμως. ὡς αὐτόχρ ὁ ἀληθὴς ὑπεφαίνε ἰλὼν κὴ κράζε ἱεροσόλυμα, κὴ κατασχὼν ἔτεσι τρισὶ, κὴ μησὶν ἑξ, ὑπὸ τῆ ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' οἱ οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὰς βασιλείας διαστασιάσαντες, εἰλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ρωμαίους, κὴ πομπήϊον. κὴ ὡς ἡρώδης ὁ ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σόσιον. Ὅπως τὸ ὁ λαὸς, μὴ τὴν ἡρώδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν ρωμαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δὲ οὐάρου, κὴ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κὴ πάσοι, καὶ ὅσα φόβῳ τοὺς ῥωμαίους ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τὸ τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέρων ὑπὸ τοῖς κεστίου πᾶσμασι δύσας περὶ τῆ ὅλων, οὐεσπασιανὸν ἐφίστησι τῆ πολέμου. κὴ ὡς ἔδει μὴ ἧττον ὑρισβυτέρου τῆ παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐσέβαλεν, ὅση τὸ χρώμενος ῥωμαίων στρατῷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. & ὡς τῆ πόλεων αὐτοῖς, αἱ μὲν ὁλοχερεῖ κὴ κρίζε, αἱ δὲ δι' ὁμολογίας ἕλαβεν, εἶθα δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς ῥωμαίων διατάξεως ἐν πολέμοις, κὴ τ' ἄσκησιν τῆ ταλμάτων, τῆς τε γαλιλαίας ἱκανότερας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, κὴ τοὺς τῆς ἰουδαίας ὅρους, ἔν τε τὰς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῆ, κὴ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν τῆ ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκριβείας ὡς οἶδα ἢ ἔπαθον, διέλαμ. οὐδὲ γὰρ τῆ ἐμαυτὸν τὸ συμφορᾶν ἀποκρύψομαι, μάλλον γε πρὸς εἰδότας ἐρῶ.

Ἐπειθ' ὡς ἤδη καμόντων ἰουδαίοις τῆ προαγμάτων, θάτερον μὲν νέρων, οὐεσπασιανὸς δὲ ὑπὸ ἱεροσολύμων ὡρμισθέος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αὐθέλκεται. τά τε γλυφόμενα περὶ ταύτης αὐτῆ σημεῖα, καὶ τὰς ὑπὸ ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῆ στρατῆ ἄκων αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη. καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὑπὸ διὸπείθει τῆ δόλων εἰς τὴν αἰγυπτίων, ἱστασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅσους τε ἐπαίσησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. κὴ ὡς ἅπας ἀνὴρ τῆς αἰγυπτίου πᾶς, δύτερον εἰς τὴν χώραν ἐσέβαλεν. ὅσους τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσάκις κὴ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο πικρῶς αὐτῆ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβόλους τε τῆ τειχῶν, καὶ τὰ

A concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historiæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis discesserint, quásque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius esse temporis, & præterea superuacaneũ existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maB ioribus huius gentis verissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce prosecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta C penitus Hierosolyma, cùm triennium séxque menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filiis expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. D Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Cestium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaserint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæsa fueE rit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curámque rerum, & vtriusque Galilææ spatia, & naturam finésque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúsque & fontes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celauerim, cùm scientibus eas relaturus sim. Deinde, quòd iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obieF rit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quòd eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quóque modo tyrannis succubuerint, eorúmque inter se discordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quóque G modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem afficerit ipso præsente seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, sine

menſuram, & munitionem ciuitatis: & fani templíque diſpoſitionem: ad hæc aræ ſpacium, menſuramque veriſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptémque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itémque pontificis veſtes, ſanctáque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiéſque Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Differam verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit. quámque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui ſeruitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quòd Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit. eiuſdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

μέζα τούτων, τῶ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερόν, καὶ τὸ ναοῦ τῶ σχήματι. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῶν εἶτα, καὶ τὰς ἐπὶ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον τῶν τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, σύδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος, οὔτε φροντιδὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἔπειτα διήξειμι τῶν τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἀμότητα, καὶ τῶν Ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πῶτος σῶσαι τῶν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν δυσθυμῶν, ὅτι δίκαιος τοῖς σταιάζουσι προύκαλέσατο διηκρίνων τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰς συμφοράς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἁλῶσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀπορίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπασεν, τῶν τε τῆς ὅλης πόλεως ἁλώσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τῶν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ὧν ἕκαστοι τύχων διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων κατεῖλον. πῶτος δὲ πᾶσαν ἐλθὼν τῶν χώραν κατεσήσατο, τῶν τε ὑποφορῶν αὐτῶν τῶν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα βιβλίοις ἑπτὰ βιβλίοις, ἡμῶν μελέτην τοῖς ἐπιτυγχάνουσι τὰ πράγματα, καὶ φθάσαντι τῶν πολέμῳ καταλιπών, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀναγράψαι. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν ἡ τῶν κεφαλαίων ἐπιπομπή μου.

CAP. I. De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho. Ant. lib. 12. cap. 6.

CVm potentes Iudæorum inter ſe diſſiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quiſque grauiter ferret ſimilibus ſubiugari) Onias quidam è pontificibus poſtquàm præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipſis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi perſuaſum eſt, iampridem ſic animato. Quare cum magnis militum copiis egreſſus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque paſſim militibus prædandi licentia, ipſe & templum ſpoliauit, & quotidianæ religionis aſſiduitatē per annos tres, ſexq; menſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidum condidit Hieroſolymis ſimile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter ſpem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes ſatis fuêre: ſed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obſidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumciderent, porcóſque

Ant. lib. 12. cap. 7.

Ἀντιόχου τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν αὐτοκράτωρ ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἔκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἑκάστου τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι, ὀνίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς αὐτοκράτορα, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόνα χρῆσθαι, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθέται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένῳ τάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τὴν τε πόλιν αἱρεῖ κατακράτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πολεμίων πρὸς τοῖς ἐνέλε. τάς τε ἁρπαγὰς αὐτῶν ἐπαφεῖς τοῖς στρατιώταις, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη ἕξ, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον ἀφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, περὶ οὗ αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν. αὐτόχρημα μέντοι, οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὔτ' ἂν ἁρπαγαὶ, ἢ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μικρὸν ὧν περὶ τὸν πολιορκίαν ἔπαθον, ἠνάγκασεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρίφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπειπάμενος, καὶ σῦς θύ-

ὅπλοις τῆς δωμᾳ. φερὸς ἃ πάντες ὡρμῆθεν, ἰσ- A
φάττοντο· οἱ δοκιμώτατοι. καὶ Βαχίδης ὁ πεμφθεὶς
ὑπ' αὐτόχου φρούαρχος τῇ φυσικῇ σκαιότητι τὰ ἀσεβῆ
βασιλεύματα ἀδικίαις οὐδεμίαις παρέλιπεν ἐμβολιῶ, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀ-
ξιολόγους ἀκριζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐσθιε-
πνύων· ὅθεν ἀλώστως τῇ πόλει μέχρι τῆς ἐμβο-
λαῖς τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀμυνὴν
τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας δοῦ υἱὸς ἀσαμωναίου B Denique Matthatias Asamonæi filius, vnus ex Ant. lib. 12.
τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, σὺν ἀ- sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cap. 7. 8.
σπίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐ-
τῷ, κοπίδι αἴρει τὸν βαχίδην. καὶ βαχίδης μὲν δίσας τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων εἰς τὰ ὄρη
καταφύγῃ. φερσηλυθόντων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολ-
λῶν αὐτῷ, ἀναθαῤῥήσας, κατέστη, καὶ συμβαλὼν
μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτόχου στρατηγούς, καὶ τοὺς Ἰου-
δαίους ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῶν ὀφρανίας
εἰς δωρασίαν, καὶ δῃώσας τὸν ἀπαλλαγεὶς τῶν ἀλλο- C quod ab alienigenis eos liberasset, imperans,
φύλων ἀρχὰς τῶν στρατόν ἐκόντων, τελευτᾷ ἰού-
δας τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὸν
ἀρχεῖν. ὁ δὲ, οὐδὲ ἐδήρεμησεν αὐτόχου ὑπολάμβα-
νε, τάς τ' ὁπλιτικοὺς συνεκρότει δυνάμεις, καὶ
φερὸς ῥωμαίους φιλίαν ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν
ὑπὸ φυὴν πάλιν εἰς τὸν χῶρον εἰσβαλόντα, μετὰ
καρτερᾶς πληγῆς ἀνέκλιναν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κα- D nim cæsa fuerant: habitóque conflictu, mi-
κοπαθήματος, ἄρμησεν ὅπου τὸν ἐν τῇ πόλει φρου-
ρὸν, οὔπω γὰρ ἐκκέκοπτο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄ-
νω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν κά-
τω. τοῦτο δὲ τῶν ἄνω τὸ μέρος, ἄκρα κίκλητα.
κυκλώσας δὲ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάν-
τα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ φερὸς τὰς λειτουργί-
ας σκεύη καινὰ κατασκευάσας; εἰς τὸν ναὸν εἰσήν-
εγκεν, ἃς τῷ φερτέρῳ μεμισημένων, βωμόν τε
ἐφαδίμησεν ἕτερον, καὶ τῷ ἐναγισμῷ ἤρξατο.
λαμβανούσης δὲ ἀρτι τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πό- E
λεως τελευτᾷ μὲν αὐτόχου. κληρονόμου δὲ τῆς
βασιλείας αὐτῷ, καὶ τῆς φερὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας,
ὁ υἱὸς αὐτόχου γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζὸν
μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐ-
λίφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰου-
δαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὸν μὲν οὖν πο-
λίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃν καλοῦσι βηθζα-
χαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπλίτας F
μετὰ τῆς δυνάμεως. φθὰν δὲ συνάψαι τὰς φά-
λαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, φερίδων τὸν
ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τὸ μεγάλῳ,
καὶ φεριχρύσοις φερτεταχίσμασι κεκοσμημένον,
ὑπολαβὼν εἶναι αὐτοῦ τὸν αὐτόχον εἶναι, τῷ τε ἰδί-
ων ἐπέχειν πολὺ, καὶ δοκόψας τὸ σῖφος τῶν πο-
λεμίων, διὰ τὸν ἐλέφαντα διέλυσεν. ἐφικέσθαι μὲν
οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε
ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὸν γα- G
στέρα πλήξας, δικατάσσων ἔπεσε, καὶ συντε-
θεὶς ἐπλάκησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγά-
λους διεβάλλεσθαι, θάνατος δὲ κλεὸς ἐν δυτέρῳ τὸ
ζῆν. ὁ γεμὼν κυβερνᾶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν ἐ συνέβη δι' ἐκ τὸν αὐτόχον, οὐδὲν πλέον ἔπεσεν
ἢ ὁ τολμήσας, τῷ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρᾶς κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ
καὶ πλησίον ταῖς ἀδελφαῖς τῆς ὅλης φερὶ τάξεως. καρτερᾶς μὲν γὰρ ἰουδαίοις καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit.

sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, moritur relicto Iudææ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum emilites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: arámque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aurei ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminere, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

ſed à regiis ſecunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multíſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus, qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

Καὶ πλήθει δὲ ὑφιέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλοὺς ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν παρεχώρησε φυγήν. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ ἀπάνειν τῆς ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἱκανὸν ὑπολάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύουσαν εἰς τὴν συνεία. ἐπὶ δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. ἐπισυλλεγομένων δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλῶν, καὶ τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῆς μάχης διασωθέντας ἐκ τῶν μάχην, καὶ τοὺς ἐξαστοθέντας ἐκ τῆς μάχης διασωθέντας, κατὰ κώμην ἀκέδασεν συμβάλλῃ τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄρειος κρατῶν τὴν μάχην, πολλοὺς τε τῶν πολεμίων διαφθείρας, ἀναιρεῖ. καὶ μικρὰ ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης διαβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν τοῦ ἀντιόχου φρονούντων.

Cap. II. De ſucceſſionib. principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs ſe ageret, ſuámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. cóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſque per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat, clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturiùs Hyrcanũ ſuſceperat.

Ant. lib. 13. cap. 3.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 19. cap. 14.

Διαδέξαμένου δὲ τοῦτον τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ δι' εὐλαβείας ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν Ἀντίοχον παῖδα ἐξαλλαγὰς ἐποιήσατο. οὐ μὴν τοῦτόν τι ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ξύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόφασιν ἐπιζητῶν τοὺς φίλους αὐτοῦ περιερχόμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἤτζαν ὡρμισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. Σίμων δὲ γηραιὸς ἀφηγούμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν Ζαρά τε καὶ Ἰόππην, καὶ Ἰάμνιαν τῶν προσοίκων, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν Ἄκχαρα τῶν φρουρῶν κρατήσας. αὐθὶς δὲ γίνεται καὶ Ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ Ξύφωνος, ὃν ἐν Δώροις πρὸ τῆς Σιδόνος στρατιᾶς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησεν τὴν τοῦ Βασιλέως πλεονεξίαν συμπράξαι Ξύφωνα. μετ' οὐ πολὺ γὰρ Ἀντίοχος καταδιώκων τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσασθαι τὴν Ἰουδαίαν ἀπέστειλε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τὸ γηραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοιγὰρ υἱοὺς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῆς ἐρρωμενεστάτων στρατιᾶς πέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἑτέρᾳ κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ καὶ τῆς ὁδοῦ κατὰ τὰς ὁδοιπορίας, πάσας κατεῖχε ταῖς ἐπιβουλαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ἰουδαίους ἀπαλλάττει. θύσας δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς ἀπὸ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον Ἰωάννην, ὃς καὶ Ὑρκανὸς ἐπαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. παρῆσαν δὲ τῷ ἔργῳ ὁ νεανίσκος ἐπιβαλούσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖσον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μῆνιν τῶν πατρώων κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς Πτολεμαίου ἀδικίας. ὥρμησε δὲ καὶ Πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεωσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως διδόντος ἤδη τὸν Ὑρκανόν.

ἡ ὁ

καὶ ὁ μὲν, ὥσπερ εἴρηκα, αὐτίκα ἀνεχώρησεν, ὅτι τὴν ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὸν παρὼν ἀρχιερωσύνην ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μὴ τάχιον δὴ πολεμαῖον ὥρμησε πεμφθήσεσθαι τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐπίκουρον· ἐπεσβαλὼν δὲ τῇ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἠτιᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τύπτων τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἄνω ἐπαιρόντων δὴ τὸ τεῖχος εἰς ὀφθαλμοὺς ἠλίζετο, καὶ διαχρημιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπανασχὼν ἀπειλεῖ. ἐπὶς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἴκτος εἰσῄει, καὶ δι' ὃ· ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰτίας, οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταπτύσασα τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τοῦ αὐτῆς ὕβρεως ἁλῶναι, φείσασθαι τῶν δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἂν· διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ ἄθεμα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο πρόσβαλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τύπτουσάν τε καὶ ἀπαρατίθημένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ πάθους ὅλος ἦν. τελουμένης δὲ ἤδη ταύτης τῆς πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ πάτριον ἄγειν ἄρξαντες ἅπαντες καὶ Ἰουδαῖοι ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἀν τούτῳ πολεμαῖος αὖθις τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς Ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζήνωνα τὸν ὀνομαζόμενον κοτύλαν, φιλαδελφίας δι' ὃν τύραννον. αὐτίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε αὐτίοχον ἀναπείσει τῆς πολιορκίας πείσας τρισκοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς οὐσίας ἤρξατο. αὖθις γὰρ μὲν ὡς αὐτίοχος ὅτι μήδοις στρατεύσας, κρείσσων ἀμείνης αὐτῷ παρεῖχεν, ἀθρόως ὥρμησεν ὅτι τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων διρήσειν τὴν μαχιμωτέρων. μεδάβλων μὲν οὖν καὶ σαμάρειαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χουθαίων ἔθνος οἱ θρησκεύειν τὸ εἰκαθὸ τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δῶριόν τε καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἔστι σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὸν ἀποτειχίσας, τοὺς ἐνοῦς ἐπέσησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀφεστῶτας καὶ αὐτίγονον. ὧν οὐδὲν αἰσθόμενον, λιμῷ μὲν εἰς τοσοῦτον ἐληλύθεσαν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀναγκασθῆναι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην. ἐπεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν, αὐτίοχον τὸν ἐπικληθέντα ἀσεβέστον. καὶ ἐκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὡς τὴν ὁδὸν ἀνεστρέφοντο ἠπείγετο. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δ' ὅτι τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξελυδρα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, B niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum C ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, D fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatiſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis E ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorum priuatis opibus alere perenna cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt F Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerẽtur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium G cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterũ intra murũ concludũt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi,& ipsam peruaserunt,& agros intra Carmelum omnes,inter se partiti sunt.

πολίσαντα. προχωρούντων δὲ τῷ κατορθώματι, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τῆς ὄψεως χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

Cap.III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Esseo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, dõnec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiã quereretur. Deniq; tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corripiret. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quammaximè petiuit, plúsq. in honorem fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes,& armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant.lib.13. cap.18.

Κεφ.γ'.

ΠΡὸς δὲ τὰς δυσεργίας αὐτῷ τὸ ἰωάννου, καὶ τῇ ἀδελφῇ, φθόνῳ ἐγείρει κατὰ τῶν ὑπηκόων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττῶντο. τὸ λοιπὸν δὲ βιωτοὺς ἐν δυσδαιμονίᾳ ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐνιαυτοῖς ὅλοις καὶ τεσσαράκοντα ἕπεσιν, ἐπὶ πέντε υἱοῖς τελευτᾷ, μακαριώτατος ὢν καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κεφαλαιώτατα μόνος ἔσχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὁμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅπη μὴ δυναμοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατασοφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυδαιμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διαδήματι μὲν δυάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς δὲ μησὶν ἕξεις, ἐξ οὗ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῷ δὲ ἀδελφῷ, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αἰτήσαντα, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱρκτοῖσι δήσας, δισμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα δεινοπαθῆσαν πρὸς τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῆς ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσούτου ὠμότητος προῆλθεν, ὥς τε καὶ λιμῷ δυαφθεῖραι δεδιμένην. ἐπιέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν αἰτήσαντα, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας καινῶν εἰργάτεινεν. ἐδόκει γὰρ ἡ τοῦτον ἐκ δυαβολῆς, αἳ οἱ πονηροὶ τῷ κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀπίστει τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λεγομένων. ὡς δ' ὁ αἰτήσαντα λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρῆσθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δὲ αἰτήσαντα ὅπλοις τοῖς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ὁπλιτῶν, ὡς ἐπὶ μάλιστα κακοσκευοῦντα προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τὰδελφοῦ. κἂν τούτῳ προσόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὸν τε πομπεῖον τῷ ὁπλιτῷ ἐδήλωσαν, καὶ τὸ δυάβημα τοῦ αἰτήσαντος, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅπη τε παρείη μετὰ μείζονος συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ εἰκάσθαι τὸν μὲν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν κατασχεῖν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν ἀριστόβουλος, καὶ προφανῆ τοῦ μὴ ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι, καὶ προσφαλίζῃ πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀναπτοῖς. κατέκειτο δ' ἐν τῷ βαρεῖ προτέρων καλουμένῳ,

αὖθις

αὖθις δ' ἀντωνίᾳ μετονομασθείσῃ, φεισταίμας αὐτὸ- A pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis aditet: necnon & ipsi Antigono qui præciperent missi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eũ videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem benevolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papę, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod varem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cùm lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbum fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinẽ meũ? simul totũ accipiam:

λου μὴν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ B ὅπλων φροιτο. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς φρουροῦντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνετάσσετο μετὰ τῆς βουλῆς. τοὺς γὰρ πεμφθέντας ἔπειθουσι τὰ μὲν περὶ τοῦ βασιλέως σιωπᾶν. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀσθενείαν αὐτὸς ὑπονοῶν κωλυθείη. νυνὶ δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαι αὐτὰ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ δόξαν μηδὲν ὑποπτεύειν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὀφθεῖσαν. ἡνιόχει δὲ κατὰ τοῦτο σκοτεινὸν παράδρομον, ὃ στράτων C ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, δίδαγμα ἐπιδείξας, ὅπ πᾶσαν διάνοιαν καὶ φύσιν, κόπτει δόξαβολή, καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὁ τοῦ φθόνου μέχρι παντὸς ἀντέχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ τὴν Ἰούδαν ἐπαγωγὴν ὡς οὐκ ἔστιν ὅτε πεπαίσας ἢ ψευδὴς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα διὰ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους αἰτιᾶται, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μαντευόντων, παπαῖ, νυνί μοι καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ D προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ ἀντίγονος οὗτοσὶ σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν στράτων πύργος εἵμαρτο. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐστὶν ὁδὸς, ὥραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὃ δὲ δὴ χρόνος ἐκφεύγει τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ συμφορᾶς ὁ γέρων διακαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀπορημένος ἀντίγονον ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ θαλ- E λίᾳ καισαρεία. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀνεκβούλως μὲν οὖν ὑπὸ τῶν μύσους μεταμέλεια, πόσον ἐνοκλεῖ. καὶ πρὸς ἐνοίας τῶν φόνου τοῦ ψυχοῦ ἔχων ἀεὶ τεταραγμένου, συνετήκετο, μέχρι τῆς σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου τῆς λύπης ἀναστομωθέντων, ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τις τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσ- F φακτο, καὶ φαιομένοις ἔτι τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου στίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπέχεεν. ἤρθη δ' ὀλοφυρμὸς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ἅπερ ὑπόνοιαν τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπὸ καταπεισάντος τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐπέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι καὶ βιαζομένῳ, τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στένξας ὅσον ὑπ' αὐτοῦ δυνάμις, εἶπεν, οὐκ ἄρα θεοῦ μέγα ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λῆσαι ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μήτεισι δίκη φόνου συγγενοῦς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὴν ἀδελφὴν καὶ μητέρα κατέχειτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς δι' αἰσχείσω κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέσθαι τοῦτο,

neque iam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contētum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cū Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his impositō, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem cōgressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accēdit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónam pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa sceleratè fecisset. simul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerūt. qui cùm his maiorū præmiorū spe facilè paruisset, veniissétque cum exercitu, miscentur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam.

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudeis quoq; propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autē partis essent equitum tria millia, peditūq;

καὶ μηπὲρ τῶν ἐκ τῆς ἐμῆς σαλεύχων χοᾶς ἐπιεικῶς διδόσθω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, διθύρας πολυτρᾶ, βασιλεύσας οὐ πλέον ἐνιαυτοῦ. λύσας δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα σεμνύνειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῆ ἀδελφῆ βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα σεμνύματος εἶχε. γίνεται δ' αὐτῶν καὶ σὺς τὸν λαὸν ἐγερθέντα πολεμίων συμβολὴ, πολὺν ὅσον χρόνον ἠρκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀεὶ τῆ πολεμίων, ἡ δὲ νίκη σὺς πολεμίων ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἔδει ὑπὸ τὰς μητρὸς κλεοπάτρας διαχθεὶς εἰς ἄγυπτον αὐτὴν χάρισιν, ἀλέξανδρος γαδάρων τὴν πολιορκίαν κρατεῖ, καὶ ἀναθυμιῶτας, ὁ δὲ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆ ἐπὶ ἰορδάνου, τὰ τιμιώτατα δὲ τῆ θεοδώρου τοῦ ζήνωνος κτημάτων ἐν αὐτῆ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ θεόδωρος. τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ἀποσυλᾶν αἱρεῖ, τῆ τε ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ ξαπόδημος εἰς τὴν γαλιλαίαν, αἱρεῖ ῥαφίαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα κληθεῖσαν. ἐξαναπαυομένῳ δὲ ταύτας, ἐπανίσταται τὸ ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῆ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς διωχίαις αὐτῶν στάσις ἅπτεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν χρείττων γίνεσθαι τῆς βουλῆς, ἀ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ὄντες, σύνεγγυς γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῆ ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἔπλετο. καὶ ταύτην ἐλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ὑποτάξας, αἰσθόμενον ὅτι ἀμαθοῦται. θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς διαφορὰς αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρυμα λαβὼν τὸ φερώριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβόδᾳ τῆ ἀράβων βασιλεῖ προσκαθίσαντι κατὰ τὴν γαυλανίτιν, ἐν ἅρμασι αὐτῷ ἡνιοχοῦντι, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωθοῦσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντελοῦσαν. ὁ δὲ φυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῆ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος κρίσιν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχας ἐπαλλήλους οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους ἰουδαίων ἀπέκτεινε τῷ ἐξ ἴσου. οὐ μὴν ἀφεκτός γε τῆς νίκης τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀπέλιπεν, ὡς τε παυσάμενος τῆ ὅπλων λόγοις ἐπιχειρεῖν διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποστασιάζοντας. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτῷ, καὶ τὸ ἦθος τὸ ἀνώμαλον. ἀπωθούμενοί τε τὸ αἴτιον, τὸ ἀεὶ πάσης καταστάσεως αὐτοὺς, δαυθαναῖον ἔλεγον, πυρὶ δὲ ἂν ἁλῶναι μᾶλλον τῆ τοσαῦτα δρᾶσαι. ἅμα δὲ καὶ τὸν δίκαιον ὑπελήφθη δημόσιον ἐπικαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος καὶ ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ ἕξ ἡμέρας ἥκοντος, συνέμισγον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ἐκ διημέρου δ' ἦσαν ἑκατέρωθεν ἀλέξανδρος, ἱππεῖς μὲν, χίλιοι, μισθοφόρους δὲ πεζοὺς ὀκτακισχιλίους. παρῆν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ δι' ὅσων ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆ δ' ἀναστάσει ἱππεῖς μὲν ἦσαν χιλίους, πεζοὶ δὲ μύριοι

μύριοι πεζοὶ χίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διακηρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῷ παρ' ἀλλήλοις διαστάσεων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. οἷς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι συμφῦ, οὔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διαμένοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῷ ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διαταξέως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντες Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τῇ ῥοπῇ οὐκ ἤνεγκε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὴ ἀξιόμαχον εἶναι πόλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥῦναι δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τό γε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῷ συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δὲ πρὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτῷ ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμέσελιν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς ἱεροσόλυμα. φύσει δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν τὸ ἀμότατος. ἦ γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν ὁπλοῦσαν νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέσχε. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀφὶ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποιήσας, ἀπέπαυσατο τοῦ ὅπλων.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superárque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & B fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde C digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in D conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφ. ιγ'. Κίνησις δὲ αὖθις πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ καὶ διονύσιος ἐπικληθείς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, πλευτάτῳ δὲ τῷ ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, κρατοῦντα ἤδη τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιοχείδος παραείου, καὶ τῆς ἰόππης αἰγιαλοῦ διαφόρους φάραγγι βαθείᾳ. ἔσω δὲ τῆς τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐπιπεπτιώκατο, τὰς ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρον χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. θᾶσσον δὲ ἐπὶ δεύτερον τεῖχος ἔσω τὸν κωλύσαντα ἀμύνειν ἀνθ' ὧν τοὺς ἄραβας ἤει. τῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χερσαιότερα τῆς χώρας ἔσω τοῦ μείζονος, ἔστησε τὸν ἵππον ἐξαίφνης ἀναστρέψας, μυρίοι δ' ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς ἀεὶ τὸν ἀντίοχον. κατερᾶς δὲ μάχης γλυκείας, ἕως μὲν ἐφείλκυε ἀντίοχος ἀντέσχεν ἡ δυνάμις ἀσφαλῶς. καὶ περ ἀεὶ δίδοντος τῷ ἄραβας φονεύεσθαι, πυκνοῦτο δὲ, καὶ γὰρ ἐπεκδιώκειν ἀεὶ τοῖς ἱππεῦσι ἐδόκουν, ἀπολίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον ἀπὸ τῆς διαταξέως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

E RVrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas pararo bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis F enim turribus fossisque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quãuis eũ passim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (succurrẽdo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars corũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos,

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damaſceni Ptolemęo Minnæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant: Syrięque cædes regem conſtituunt. qui bello illato Iudææ, poſtquam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit rurſus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defenſoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala caſtello validiſſimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autē requiem ſecutum eſt morbi principium. Et quoniam quartano febrium recurſu fatigabatur, depulſum iri valetudinem credens, ſi rurſus animum negotiis occupaſſet, intempeſtiuæ militiæ ſeſe dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi ſuæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obediētes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate diſcrepans, & iniquitati reſiſtens, beneuolentiā ſibi populi comparaſſet. Neque ſpes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea ſegnior eſſet quàm vt poteſtate regia moleſtus cuiquam videretur, regem conſtituit: minorem autem Ariſtobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris eſſet ingenij. Iungit autem ſe eiuſdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Phariſæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, diuinæ religioni ſuperſtitioſè deſeruiens. Illi autem paulatim fœminæ ſimplici inſinuati quoſuis pro ſua libidine ſummouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac ſoluendo, iam procuratores habebantur: prorſus vt ipſi quidem regiis commodis fruerentur, expenſas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res adminiſtrare maiores: itaque augendis copiis ſemper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò ſtatum ſuæ gentis roborauit, ſed etiam metuendam ſe reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Phariſæis ipſa vltro parebat. Denique Diogenem quendam inſignem virum, qui Alexandro fuerat amiciſſimus, interficiunt, eius factum conſilio criminati, vt octingenti (quos ſuprà memorauī) regis iuſſu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ ſuadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concitatus, occideret. Cúmq; his nimia ſuperſtitione nihil abnuēdum putaret, quos ſibi libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus quiſque periclitantium ad Ariſtobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

A ἀπαίει τῷ ὀλιγανδρίων ἀπαλωθῶν συμβῆ πλεῖ-
ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ δὲ τὸ
θεὸς πολεμῆσον τὸν μνηστῆρα μῶσες, ἀρέταν ἐπαίρον-
ται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύ-
σαι δ' ἔοικε δὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέ-
ξανδρον, καὶ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δὲ,
πάλαι ἰλὼν, ὅτι γέρασα ἦει πόλιν, τῷ θεοδώρου
κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ξισὶ τοὺς φρουροὺς θεί-
βόλοις ὑποτειχίσας, δὲ μάχης τὸ χωρίον ἁλω-
λαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ γαυλανίτων, καὶ σε-
λευκείαν, καὶ τῶν ἀπὸ χου φαραγγα καλουμένων,
θεὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἦλεν, τὸν ἄρ-
χοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ θεῖς δύσας ἐκ πολλῶν ἐγ-
κλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ζῆα πληθύσας
ἔτη τῆς σεπτὰς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τὸ ἔθνους θεσσε-
δίχθη δὲ τῶν διωσαίαν, καὶ λαμβάνει τῶν ἀνά-
παυσιν τὸ πολεμεῖν, ἀρχῶν νόσου. τεταρταίας δὲ
B θεὶ ὁδοὺς πυρετῷ ἐνοχλούμενος, ὡς δη δηκρούσα-
θαι τῶν νόσον, πάλιν ἀλγήμενος θεαγμάτων, διὸ
δὴ σεατείας ἀκμήσεις ἑαυτὸν ὑπιδοῦς, καὶ βια-
ζόμενος θεὸ δ' ὡμαμιν τὸ σῶμα θεὸς τὰς ἐπορμί-
ας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις
στρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ θεὸς τοῖς ἕπτα ἐτη. καταλείπῃ δὲ τῶν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυ-
ναικὶ, πιθανισμένος ταύτῃ μάλιστα γοῦν ὑπακούσαι
C τοὺς ἰουδαίους, ἐπεὶ δ' ὠμότητος αὐτὸ μακρὰν ὑπε-
δέδουσα, καὶ τοῖς θεσμοῖς αὐθισαμένη, τὸν δῆμον
εἰς δύνοιαν θεσῆγαγε. καὶ οὐ διέμαρτε τῆς ἐλπί-
δος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γυναῖον, δὲ δόξαν δυ-
σεβείας. ἠκείβουν γὰρ δὴ τῷ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια,
καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς
ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παῖδων ὄντων ἐξ ἀλεξάν-
δρου, τὸν μὲν θρεσβύτερον ὑρκανὸν, δὲ τῷ τ' ἡλικίαν
D ὑποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ὃ ἐς
τε ἐνοχλεῖν θεῖ τῷ ὅλων, τὸν δὲ νεώτερον ἀριστόβου-
λον, δὲ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. θεφύοντα δὲ αὐτῇ ἐς τῶν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συώτυγ-
μά τι ἰουδαίων, δοκοῦσι δ' σεβέστεροι εἶ τῷ ἄλλων,
καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρους ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πει-
στὸν δὴ τι θεσπεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη θεὸ
τὸ θεῖον. οἱ δὲ τῶν ἀπλότητα τῆς αἰθρώπου κατὰ
μικρὸν ὑπιόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τῷ ὅλων ἐγένον-
το, διώκειν τὸ, καὶ κατάγειν οἷς ἐθέλοιεν, λύειν τὸ
F καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ὑπολαύσης τῆς βασι-
λείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δὲ αὐαλώματα, καὶ αἱ δυσ-
χέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοι-
κεῖν, δ' ὡμαμιν τε ἀεὶ συγκεροτοῦσα, δ' πλασίονα
κατέσησε, καὶ ξενικῶν συνήγαγε οὐκ ὀλίγων, ὡς μὴ
μόνον κρατυνέσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβε-
ρὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δ' ὡμάσας. ἐκρότει δὲ τῷ μὲν
ἄλλων αὐτὴ, φαρισαίοι δ' αὐτῆς. διογένην γοῦν τι-
να τῷ ὀπτήμων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγονημένον, κτεί-
νουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον εἰσκαλοῦντες γνώμης θεὶ
G τῷ ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τῦ βασιλέως ὀκτακοσίων.
ἐνῆγον δὲ τῶν ἀλεξάνδραν ἐς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ-
χειρίσασθαι, τῷ παροξυναίτων ἐπ' ἐκείνους τὸν
ἀλέξανδρον. ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ δ δισδαιμονίας, αὐτὸ
ἐφων οὐ ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. θεσφέρουσι ὃ ἀριστοβούλῳ τῷ κινδυνεύοντων οἱ φεύγειν δοκοῦντες. καὶ εἶθ' ἐν
θεὶθει

πειθῆ τὴ μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῆ ἀδελφῆ, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ κολασθεὶς ὑπείληφεν, ἐκ τῆ πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσπαρήσαν κατὰ τὴ χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα τὸν στρατὸν ἐπὶ Δαμασκοῦ στρατεῦσαι, πορθοῦντος δ' οὐκ ἀνιέντος Πτολεμαίου, καὶ πολιορκοῦντος τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπαδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένου. τὴν δὲ τῶν Ἀρμενίων βασιλέα Τιγράνην ὁ Πτολεμαῖδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς ἀπὸ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβιβλημότος εἰς τὴ Ἀρμενίαν Λουκόλλου. καὶ τούτῳ νοσούσης ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Ἀριστόβουλος τὸν κηδεστὴν ἀπώσας μὴ τῆ οἰκεία, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ πάντας δυνατοὺς διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῆς ἁπάντων ἀπάντων, τοῖς δ' ἐν τούτοις χρήμασι μεθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ὑπεδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὸν Ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τῷ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας Ἀριστοβούλου καθείργνυσιν εἰς ἀσφάλειαν. φεύγει δ' ἐπὶ τῆ βορείῳ κλίματι τὸ ἱεροῦ προσεχῶν, πάλαι μὲν ὡς ἔφην Βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας, ὑπερεπήσαντος Ἀντωνίου, καθάπερ ὑπό τε τοῦ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππα, σεβαστῆ, καὶ ἀγρίππιας, πόλεις ἕτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπελθεῖν Ἀλεξάνδρα τὸν Ἀριστόβουλον, τῆς παιδὶ λοιδοῦ καταλύσεως, τελούσῃ διοικήσασα τῷ ἀρχικῷ ἔπεσον σπονδαί. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῆς ὅλων Ὑρκανὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὸ βασιλείου ἐνεχείρισε. δυνάμει δ' ἦν καὶ φρονήματι, προῦχεν ὁ Ἀριστόβουλος. ἡνωμένης δ' αὐτοῖς ἀεὶ τῆ ὅλων συμβολῆς ἀεὶ ἰσχυούσης καταλιπόντες οἱ πλείους τὸν Ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμείναντων φθάνει συμφυγὼν ἐπὶ τὸ ἀσφάλειαν, καὶ κυριεύσας τῆς πρὸς σωτηρίαν ὁμήρου, ταῦτα δ' ἦν ἡ Ἀριστοβούλου γυνὴ μετὰ τῆς τέκνων, ἀμέλει πρὸν ἀνοικίσου παῖδος, διελύθησαν, ὡς τὸ βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, Ὑρκανὸν δ' ἐκστάντα τῆ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὃν τέτοις δηλαδὴ ὁμόνοιαν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τῷ λαῷ θεωμένοις φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. Ἀριστόβουλος μὲν δὴ, εἰς τὰ βασίλεια, Ὑρκανὸς δ' εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Ἀριστοβούλου οἰκίαν.

A matri perſuaſit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes exiſtimaret. Igitur illi quidem data ſibi copia per regionem diſperſi ſunt. Alexandra verò in Damaſcum miſſo exercitu, quoniam Ptolemæus ſine intermiſſione ciuitatem premebat, illam quidem nulla te memorabili geſta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumſedebat, pactionibus donisque ſolicitat.
B Sed illum domeſticarum turbarum metus, ingreſſo in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hęc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Ariſtobulus, cum famulis ſuis quos multos hab ebat, omnésque pro ætatis fauore fidiſſimos, vniuerſa caſtella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem ſe declarauit. Ob hæc miſerata querelas Hyrcani mater, cõiugem Ariſtobuli cum filiis includit apud caſtellum quod à
C Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, poſtea verò Antonia cognominata eſt, imperante Antonio, quemadmodũ de Auguſti & Agrippæ nomine Sebaſte & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ ſunt. Autè tamen Alexandra moritur, quàm in Ariſtobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipſa nouem annos adminiſtrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam
D viua commiſerat. Verùm Ariſtobulus viribus atque autoritate præſtabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum ſumma cõflictu, plerique Hyrcano relicto tranſeunt ad Ariſtobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in caſtellum Antoniam: ibique ſalutis obſides nact⁹ (erat enim ibi in cuſtodia vt præmiſimus, coniunx Ariſtobuli cum filiis) priuſquã grauius aliquid accideret, ea lege in
E concordiã rediit, vt regnũ quidẽ Ariſtobulus haberet, ipſe verò cederet, quaſi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conſpectu circumſtantis populi benigniſſimè alter alterum complexus eſſet, domus permutant: & Ariſtobulus quidem diſcedit in regiam, Hyrcanus autem in Ariſtobuli domum.

Antiq. li. 14. cap. 1.

Κεφ. ε.

Δέος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῆ Ἀριστοβούλῳ διαφόρως ἐμπεσὸν παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα Ἀντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. γένος δ' ἦν Ἰδουμαῖος πρωτόνων τε εὐθὺς καὶ πλούτῳ καὶ τῆ ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τῆ ἔθνους. ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν Ὑρκανὸν ἀρίστα προσφυγόντα τῆ βασιλεῖ τῆ ἀραβίας, αἰτησάμενος τῆ βασιλείως ἐπῆλθε, καὶ τῆ ἀρίστην δέξασθαι τὸν Ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. πολλὰ μὲν τῆ Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν, παρῆν δέξασθαι. καὶ ὡς ἔρρωτο ἐπὶ τὸν ὕστερον λαμπρὰς παρεσκευάσατο τῆς βασιλείας, ἐπῆλθε χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δὲ Ὑρκανὸν, ἐρημωθέντα τῆ καὶ τὸ ἀρίστειον αὐτῆ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν Ὑρκανὸν, τῆ πόλεως ὅσον διέρρηκεν, καὶ σωτῆνω φυγῆ χρώμενος, εἰς τὸν καλούμενον πέτραν ἀφικνεῖται. βασιλείον δ' ἐστὶ τῆς ἀραβίας ἔστιν. ἔνθα τῆ ἀρίτα τῆ Ὑρκανὸν εἰσχειρίσας;

Cap. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hieroſolymæ. *Ant. li. 14. cap. 2. 3. 4.*

METus verò & alios eius inimicos præter ſpem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Ariſtobulo inuiſum,
F Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis ſuæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúſque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipſi Aretæ vt Hyrcanum ſuſciperet atque in regnum deduceret ſuadebat, multum obtrectãs Ariſtobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. ſimúlq; admonebat quòd eũ deceret regno clariſſimo præſidentẽ, iniquitate
G oppreſſis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure ſucceſſionis ſibi debito excidiſſet. Sic inſtructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; curſu in oppidũ quod Petra dicitur ſalu⁹ euaſit: ea eſt Arabię regio. Ibi poſtquã Hyrcanum in manũ regis Aretę tradidit;

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam reſtitit Ariſtobulus: ſed primo impetu ſuperatus, in Hieroſolyma fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, niſi dux Romanorum Scaurus aduerſis horum temporibus imminens ſoluiſſet obſidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damaſcum venit, receùs à Metello & Lollio captam reperit: his inde ſubmotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæſtum cucurrit. Denique mox vt fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtriſque vt ſibi potiùs adiumento eſſent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Ariſtobulus ei miſerat, iuſtitia poſthabita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos miſit, Romanorum eis Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus, & Scaurus Damaſcum redit. Ariſtobulus autem quòd captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copiis collectis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commiſſo, ſupra ſex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingreſſus Damaſcum peruenisſet, ad ipſum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vſi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Ariſtobuli violentia damnata, regno Hyrcanum reſtitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. ſed nec Ariſtobulus ſibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequiis, neque ferendum exiſtimans abiectius quàm regem deceret vtilitati ſeruire, à Dioſpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúſque ſociis hoc precantibus, Ariſtobulum petit, & Romano ſimul exercitu & Syrorum inſtructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergreſſus Coreas veniſſet, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus, cognito Ariſtobulum in Alexandrium confugiſſe (caſtellum eſt magnificè ſtructum, in monte præcelſo ſitum) mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parére. ſed populum videbat horreſcere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam ſuſtinere non poſſet. Itaque horum conſiliis obediens, deſcendit ad Pompeium: quódque iuſtè regnaret, multis pro ſe dictis in caſtellum rediit. & cùm iterum deſcendiſſet prouocatus à fratre, ac de ſuo iure cum eo diſceptaſſet, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ſpem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt ſibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καὶ δομιλήσας, πολλοῖς δ' δώροις ὑπελθὼν, δοῦναι δ' ὑπέμεινεν αὐτῷ στρατιὰν ἐπὶ τὸν κατάξουσαν αὐτόν. ὡς δ' αὕτη, πεζὸν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, πρὸς μὲν οὐκ ἀντέσχεν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κρατὴς κατὰ ληφθεὶς, εἰ μὴ σταθεὶς ἐπὶ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανάγει αὐτὸν τοῖς κρατοῦσι, λύσει τε πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρτέμωνος ὑπὸ πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. ἀφικνούμενος δ' εἰς δαμασκὸν, ἐάλωκυῖαν πρὸ σφάτως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτους μετιὼν, ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπεισῆλθεν. παρόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, πρίσβεις δ' θεὸς ἦκον ἀφ' ἑκατέρου, ἐκ τοῦ δικαίου, τὰ ἀφ' ἀριστοβούλου τεσσαράκοντα τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς τε τὸν ἁρέταν, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπρόφλων ῥωμαίοις καὶ πομπηίου, εἰ μὴ λύσαι τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ὑπεκκλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ πρὸς τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους κτείνει. μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἁρπασθέντες, μετέφερον δὴ τοὺς σφετέρους τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπηίῳ δηλῶν τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι, καὶ δίκας δώρων, αἷς καὶ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίας χρώμενοι κατηγόρουν, μισοῦσαι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δὲ δὴ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῷ τρόπῳ καθ' ἡλικίαν πρέποντα. οὐ μὴν οὐδ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρὸν τὰ καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἐς βασιλικώτατα κεκοσμηκὼς ἑαυτόν. ἀδεξήσας δὲ πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν τοῖς χείροσι ταπεινότερον τοῦ σχήματος, δικαιότερον ἐδόκει. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπηίῳ, πολλὰ καὶ τῷ πρὸς ὑρκανὸν ἱκετεύοντι, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὸ τε ῥωμαϊκὸν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, καὶ τὸ μεσόγαιον ἀνίσχυον, ἀκούσας συμπεφευγέναι τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ὄρος φερώνειον τῇ πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένον ὑπὸ ὄρεσιν ὑψηλοῖς καὶ μάλα, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῇ δὲ, ἐπὶ μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ δυσπιστότερον, ὀχλικὸν θεωρίαν μᾶλλον, ἢ ὑπακοὴν σαφῆ. καὶ θέα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὸ ῥωμαίων ἰσχυὸν, οὐδὲν αὐπόστατον. οἷς ὀφθεὶς κάθησε πρὸς πομπήιον, καὶ πολλὰ μὲν τὸ δικαίως ἄρχειν διελεγμένος, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ μεγαλουμένου καταβὰς, καὶ διαλεχθεὶς μὲν τὴν δικαίαν, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τοῦ πομπηίου. μέσος δ' ὢν ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ κατῄει μὲν, ὡς δυσωπήσων πομπήιον πάντ' ὀπτῆ ἐπῇ αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινε εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ πρὸ καταλύῃ δόξειεν ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοι πομπήιος ἐξίστασθαί τ τῆ φρουρίων ἐκέλευσεν αὐτῶ, ᾗ σφάγελμα τ φρουάρχων ἐχόντων μόνας πιθαρχῆν τ αὐτοχράτορος δηλούσας, ἵνα δὴ καζεῦ αὐτ ἐκείνοις γράφην ἐκχωρεῖ, ποιεῖν μὲν τὰ προσταχθέντα, ἀναπτήσας ᾗ, εἰσχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ παρισκεύαζε πολεμεῖν πρὸς πομπήιον. ἐ δ', οὐ γὰρ ἐδίδου χρόνον τᾶς παρασκευᾶς, ἀθρόως εἵπετο, καὶ προσπίπτουσι τῶ ὁρμῶ ὁ μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῶ περὶ ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τ ἰουδαίας πότιμον, φοινικά τε καὶ μπολων, καὶ βάλσαμον τρέφ. ἔστ λίθος ὀξέσιν δηλήμονες τὰ ὡρίμια συλλέγουσι κῆ τὰς τομὰς ἐκ δακρύων. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῶ χωρίω μίαν ἐπέρην, ἔωθεν ἤπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγὶς ᾗ τ ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τὸ ὑποχίσ, καὶ τᾶ μὴ τ πόλεως δηλῆσαι κῆ ἑαυτόν, καταπαύοντα καταστίλλ τὸν πομπήιον. οὐ μὲν τι τῆ ὡμολογημένων ἔπρασσε. τὸν γὰ δηλῆ κομιδῆ τῆ χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀριστοβούλου φρονοῦντες, οὐδ' ἐς τὴ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊ, ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς ᾗ τ πόλιν ἐλθών, θεωσκόπει ποῦ προσβάλλη, τήν τε ὀχυρότητα τῆ τείχων δυσμαχίεστον ὁρῶν, καὶ τὸν πρὸ τούτων φάραγγα φοβερόν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τ φάραγγος, ὀχυρωτάτα τετειχισμένον. ὡς τε τὰ ἄστος ἁλισκομένου, δυσέφικτον ἔσεσθαι καταφυγὴν τῶν τοῦ πολεμίοις, ἐλπομένων δ' ὅτι πολὺν χρόνον στάσις τῆ εἴδον ἐμπέσει, τῆ μὲν πρὸς ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύσθαι τὸν βασιλέα, τῆ δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν πομπήϊ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτους εἰσῆγεν ὅμιλος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῆ ῥωμαίων δύναμιν. ἡτῶντο δὲ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀναχωρεῖν, καὶ τὸν συνάπτουσαν ἐπ' αὐτῆ τῆ πόλει γέφυραν διακόπτοντες αὐτοχεῖν εἰς ἕκαστον παρεσκεύαζοντο. τῆ δὲ ἑτέρων δυχωμάτων ῥωμαίους τῆ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ὅτι μὲν ταῦτα πομπήϊ σᾶ τῆ ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πεῖσαντα, ὡς πίστεως μετὰ στρατᾶς. ὃς δηλαδὴ φρουρᾶ τὸν πόλιν, ἐπεισὶν τῆ εἰς τὸ ἱερὸν καταφυγόντων ὑδέτα λόγοις ἐπῆλθε συμβλῶν, τὰ πρὸς εἰς πρεσβολὰς δυζήπιζεν, ἔχων τοὺς μὲν τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς θρησίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας εὐθύμους. αὐτὸς δὲ κῆ τὸ πρόσαρκτον κλίμα τῶ τε παφλαγόνων ἔχου καὶ τῶ φαράγγα πᾶσαν ὕλλην συμφορήσας τᾶς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ αὐαπλησθῆναι, δηλὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῆ ἰουδαίων πάντα σεβόντων εἰργόντων αὐτῶν. κᾆν ἀπέλιπες ἔμενε τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας θρησκεύων ὁ πομπήϊ ἐν αἷς πάντες ἔργου δηλῶ τῶν θρησκείαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τᾶς κατὰ χεῖρα συμβολᾶς εἴργων τοὺς στασιώτας μόνου γὰ τῶ σώματος, ἀμυνόντας καὶ τοῖς ἐπιβᾶσιν. ἤδη δ' ἀναπεπλησθημένης τᾶς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς θρησάμενος τῆ χώματι, καὶ μηχανὰς τὰς ἐν τύρου κομισθείσας μηχαναῖ, ἐπειρᾶτο τῶ τείχους. ἀπέκλινον δ' οἱ πυργοβόλοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. αὐτῶν δ' ἦν πλεῖστοι οἱ κῆ τῶν τὸ μέσος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen castellis cum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem fecit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regémque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cùm autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisque domum regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hisque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ persuadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossámq; vallémq; replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per se opus esset difficilimũ, propter immẽsã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterẽt, mãsissétq; labor imperfect⁹, nisi Pompeius obseruatis dieb⁹ septimis, quibus Iudęos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerẽ cumulare præcepisset inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotísque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent.

Ant lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcēdere ausus est Syllę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas prævenri non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā:

A σῶμα δὲ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος τάλλα δ' εὐσεβείας τοὺς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τὴν μηδὲν ὑφαλούσαν τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλουμένου. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κῆ τάκριβὲς ἐξετελεῖτο τοῦ θεοῦ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὸν τὸν ἅλωσιν ἐφεῖτο τοῦ βωμοῦ φονευόμενοι, τῆ καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. ἕβδομῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας, μόλις εἷς τῆν πύργων καταβαλόντες εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ πρῶτος ὑπερβαίνων τολμήσας τὸ τεῖχος, σὺλλα παῖς ὢν φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φούριος καὶ φάβιος. εἵπετο δὲ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον τάγμα, καὶ φονεύοντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὐ μὴν τὴν ναὸν θεοσφολοῦντας, οὐδὲ ἀμυνομένους θεὸς ὀλίγον. ἐνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὑπὲ τῆς θρησκείας ἔμενον. ἀποσφάττοντες δὲ, καὶ θυμαίνοντες ἀπεσφάττοντο, καὶ τῆς θεοῦ τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τιθέμενοι σωτηρίαν ὑπέμενον. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῆν ὁμοφύλων αὐτοσφαγῶν αὐηρέθησαν, καὶ κῆ τῆν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄφρονες, καὶ τὰ θεῖα τὸ τεῖχος δὲ ἔνιοι μανιώδεις ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέφρησαν, καὶ συγκαθέλοντας. ἰουδαίων μὲν οὖν αὐηρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, θαυμασία δ' ἐγένοντο πλείους. ὑδὲν δ' οὕτως ἐν τῆ τότε συμφορᾶς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τῶν ἀόρατον ἄγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῆν ἀλλοφύλων. παρελθόντων γὰρ σὺν τοῖς θεοῦ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῆναι τῆ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε ἔ λύχνους, καὶ βάπτεζαν, κῆ σπονδεῖα, κῆ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῆν ἱερῆν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. οὔτε δὲ τοῦτον, οὔτ' ἄλλου τινὸς τῆν ἱερῆν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ κῆ μῆν μίαν δ' ἀλώσεως ἡμέραν, καθαρὰ τὰ τοῦ ἱεροῦ τοῖς νομίμοις ἐπέλθοι, καὶ τὰς ἐξ ἔθους θυσίας ἐπιτελεῖν θυσίας, αὖθις δοποδίξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, τότε ἄλλα θεοσεβέστατον ἑαυτὸν ἐν τῆ πολιορκίᾳ ἐπιδεδωκότα, καὶ διότι τὸ κῆ τὴν χώραν πλῆθος ἀπίστων ἀριστοβούλου συμπολεμεῖν ἠρημένον. ἐκ τούτου ἐπαρῶν θεοσεβῆ ἀγαθὸν στρατηγὸν τὸν λαὸν εὐνοίᾳ πλέον ἢ δέει θεραπεύοντα. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη ἔ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς ἔ θεῖος ἀντιπάτρου. κῆ τοὺς μὲν ἀπαντάτους ἔ πολέμιον πολίτῃ κολάζῃ. φαῦστον δὲ κῆ ταῖς μετ' αὐτοῦ γυναιῶν ἀγωνισαμένους, λαμπρεῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆτε χώρᾳ κῆ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπετάξει φόρον. ἀφεὶς δὲ ἔ ἔθνους, καὶ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῆ κατ' ἐκεῖνο καιρῶ ῥωμαίων στρατηγᾶ καταλεσταλμένῳ, κῆ τοῦ αὐτοῦ χρηματίζουσαν τῆ κῆ τοῦ κοίλου συρίας ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις ἀπελάσας. ἐπανῆλθε δὲ καὶ γαδάροις, τῶν ἰουδαίων κατεστραμμένην, γαδαρείτῃ τινὶ τῆ ἰδίων ἀπελεύθερον δημοτίᾳ χαριζόμενος. ἀλλὰ ἔθεσαν δ' ἀπ' αὐτοῦ, κῆ τὰς ἐν τῆ μεσογαίᾳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν,

ἵππον, σκυθόπολίν τε, κῆ πέλλαν ἔ σαμάρειαν, κῆ μάρισαν, ἄζωτον, καὶ ἰάμνειαν, ἔ ἀρέθουσαν,

ἀμοίως

ὁμοίως ἢ καὶ τὰς Γαλιλίας, γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, καὶ
τὸ πάλαι μὲν, Στράτωνος πύργον καλούμενον, ὕστερον δὲ
μεταρρυθμισθεῖσαν ὑφ' Ἡρῴδου βασιλέως λαμπροτάτοις
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς
πάσας τοῖς γνησίοις δεσπόταις πολίτας, κατέζευξεν εἰς τὴν
συνεχῆ ἐπαρχίαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις αὐτοῦ
καὶ Φοινίκης σκηνῇ διέπων, καὶ δύο τάγματα, καὶ τὰς ἐκ χιλιαρχίας εἰς Ῥώμην
ἐπιλέξας, τὸν Ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων. B
δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος
μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐξεδιδράσκει· συνὼν δὲ τοῖς ἀδελφαῖς ἀνεώτερος ἀπήγετο, εἰς Ῥώμην ἀκομίζεσθαι.

Κεφ. ε. Καὶ τούτῳ σκευασθεὶς εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν,
καὶ μόλις πέρας εἴργετο τῆς δυχωρείας. ἐπορθεῖτο γὰρ
τὰ πρὸς πέλλαν, καὶ τούτῳ καὶ κοπαθῶν. ἐλιμοττε δὲ ἡ στρατιὰ, C
ὑφ' οἷς τὸ ἱκανὸς ἐπιβοηθεῖ δι' αὐτοπαθείας τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ Ἀραψ, χιλίοις τάλαντα δοῦναι τάλαντα, καὶ πρὸς τοῖς σκευεσιν ἀφῆκε τὴν Ἀραβίας τὴν δύναμιν.
ὁ δὲ Ἀντίπατρος τὸν Ἀριστοβούλου παῖδων πομπὴν Ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χαλεπὴν συχνὴν, βαρεῖαν ὑρκανῷ, καὶ τὴν Ἰουδαίαν κατέξειν. ἐδόκει δὲ αὐτὰ ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφὲν ὑπὸ πομπηΐου τεῖχος ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει προσηκόντων, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκεύεσιν ἀφθόνοις, τὰ τε ἄλλα χρυσίον ἀπεδείξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δείσας προς τὴν ἔφοδον δύναμιν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς χρυσᾶσθαι μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὅπλα πρὸς τὰ χωρία ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα προς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. Γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς μάρκον αὐτάνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν ἔβαζον E
ἔβάλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πτολεμαῖος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μάρκου αὐτάνιον ἤγεμόσιν. ὑπέμενον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι Γαβίνιος. σὺν μέρει δὲ τῶν πολεμίων δυνάμεων οὐχ ὑπομείνας Ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων γενόμενος, ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, ὧν ξιφίλιοι μὲν ἔπεσον, ξιφίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς Ἀλεξάνδρειον. Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς ὧδε ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποχίσεσθαι τῶν ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονοῦντων ὑπερτείνας πολλοὺς, τοῖς λοιποῖς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ ταὐτὸ δὲ ἀρίστευσε τῷ μάχῃ, ὁ ἡγεμὼν μάρκος ἀντώνιος, παντοχοῦ μὲν γενναίως φανεὶς, οὐδαμοῦ δ' οὕτως. Γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆλθε, τὰς μὲν ὑπερδύντους πόλεις, καθιστὰς ὕλιος, τὰς δὲ κατὰ σφυρίδας, ἀνακτίζων. συνεπολίσθησαν δὲ τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια, καὶ ῥαφία, καὶ μαρισά τε, καὶ δῶριος, καὶ γάμαλα, F

necnon & maritimas: Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad cumlegauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cogregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Ptholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerũt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexãder autem, quòd tum in vnum conferrã hostiũ multitudinem sustinere nõ poterat, abscessit. Cúmque Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissísque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cũ reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorũ venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarẽt, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè disposítis regressus Alexandrium, vehementiùs
Ant. lib. 14. cap. 11. vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscí delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus euit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterísque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eíque fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuísit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Hiericó, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab
Ant. lib. 14. cap. 12. optimatibus regebantur. Veruntamen nõ multo pòst euenit, vt turbarum his fierent initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: ídque recingere muro tẽtabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliũ duces contra se cũ exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositó, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v M. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cũ Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum cõiugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τὴν οἰκητόρων ἀσυλίαν ἐφ' ἑκάστην συνῳκισμένων. μὴ ὢν τὴν τούτων ἐπιμέλειαν ἐπανῆλθεν πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἐπέρρωτο τε πολιορκίαν, ὡς τὸ Ἀλέξανδρος ὑπογραμμοὺς πρὸς τὸ ὅλον, ὅπως ἐπιμελῶς πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθείσας τὰ τῶν ἡμαρτημένων δήμους, καὶ τὰ συμφέροντα φρονέοντας ἀσφαλίσωνται, ὑπηκόους, καὶ μαχαιροῦντας. αὐτὸς δὲ κατεσκεύαζεν. ἃ πάντα Γαβίνιος ἀναδύσας τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐτείχισεν. ἃ πάντα Γαβίνιος ἀναδύσας τὸ Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ἀντέχου πολέμου. παρῆν γὰρ, μᾶλλον δὲ τὴν Γαβίνιον, καὶ δι' ὃ τὴν δεῖ τῆς ῥώμης αἰχμαλώτων, τὸ τε αὐτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς Ἱεροσόλυμα Γαβίνιος ὑρκανὸν καταγῶν, καὶ τῷ τοῦ ἱεροῦ φιλοδοξίᾳ κηδεμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν, δὴ φρονήσασα τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνέδρους. τὸ μὲν Ἱεροσολύμοις φρονήσας, τὸ δὲ Γαδάρεις. οἱ δ' Ἴα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς Ἱερειχοῦντα καλέσαντο, καὶ τῷ πέμπτῳ σεπφωρεῖς ἀπεδείκνυτο πόλις δ' Γαλιλαίας. ἀσυλίαν δ' ἐξ εἰδὼς δημοκρατείας ἐλευθερωθείσης, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' οὐ πολύ γε μὴν αὖ τῆς ἀρχῆς ἐτῶν θορύβων, ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς Ἰουδαίων ἐπισυνίστη, τοὺς μὲν, ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἀπαλῆ χίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ στενὸν καὶ αὐτανίῳ καὶ στρατιᾷ χιλίᾳ σπανιᾷ ἐπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀναχωρεῖ δεῖ μαχαιροῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄρχοντα ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος ἀποτμολίσας μὴ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπηκολούθουν, καὶ χθιζὸς συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸ ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν χθιζαίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεύγουσι δ' ἑπτακισχίλιοι εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ἀγαπόφαντος τὴν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τὸν φρούριον ἐπιέζει ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρύμασι συναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν τὴν ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, αὐοχὴν τε πολέμου διδόντος, καὶ τὸ φρούριον καιρὸς ὠχύρου. προσπεσόντων δ' ῥωμαίων, δὴ δύο ἡμέρας ἀπεκρούσατο ὑπὲρ δύναμιν, ἀλίσκεται, καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, ὃς δὴ ῥώμης αὐτῷ συναπέστη, δεσμώτης δὴ Γαβίνιον ἀφίκετο, καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τὸν μὲν οὖν, ὁ σύγκλητος εἵρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίπλῃ εἰς Ἰουδαίαν, Γαβινίου δὲ δεῖ σαντος δηλώσαντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο αὐτὴ τῆς Ἀλεξάνδρου τῆς ἱερωμάτων ὁμολογηκότος. Γαβινίῳ δ' δὴ πάρθους ὁρμηθέντι στρατεύειν γίνεται πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου, κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον. δεῖται δὲ Γαβίνιος εἰς ἅπαντα χρώμενος καὶ τῷ στρατιᾷ, ὑρκανῷ τε καὶ ἀντιπάτρῳ. καὶ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ δεῖ κούρους, ὁ ἀντίπατρος θεραπείᾳ. καὶ τοὺς ταύτῃ Ἰουδαίους φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον εἰσβολὰς, παρεῖσαν Γαβίνιον ἐπὶ τὰς δ' ἄλλας

συρίας πρὸς τὸν Γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ Ἰουδαίους πάλιν ἀπίστησεν Ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου.

μεμίσητο

μαχίσην δὲ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κῶ τὴν χώραν ῥωμαίους ἀνελεῖν. φοβὸς ὁ γαβίνιος δύσας, ἤδη γὰρ παρὼν ἀπ' αἰγύπτου τοῖς τῇδε θορύβοις ἐπιτήδειος, δεῖ τινας μὲν τῷ ἀφεστάτων ἀντιπάτρου φρονήσαντας μεταπεῖσαι, συνέβησαν γὰρ ἀλέξανδρῳ χρῆς μυριάδες, καὶ εἶνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὕστερος ἐξέρχεται φοβὸς μάχην, ὑπήντων δὲ οἱ ἰουδαῖοι. καὶ συνβαλόντων φὸς τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιροῦνται. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἰσχυρὰ φυγῇ. καὶ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, φοβὸς τὸ ἀντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. εἶθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ μιθριδάτην καὶ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα ἐκ πέμψε, φὸς δὲ τοῖς στρατιώτας ἔλεγε θαυμαῖα. κἂν τούτῳ κρᾶσις αὐτῷ ὁδοὺς ἐλθὼν, φαλαμβαίαν συρίαν. ἔστ εἰς τὴν δὴ πάρθους στρατείαν, τὸν τε ἄλλον φ ἐν ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα ἀφεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἤρεν, ὧν ἀπέχετο πομπήϊος. ἔβαβας δὲ τὸν εὐφράτην, καὶ τὸς τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. φοὶ ὧν, οὐ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθους μὴ τὸν κρᾶσσον δεῖ διαβαίνειν εἰς συρίαν ὡρμημένους, αἰεὶ κοπὴ κάστος εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγών. φοὶ ποιησάμενος δ' αὐτῷ δεῖ ἰουδαίων ἠπείγετο. καὶ ταιχαίας μὲν ἐλὼν, εἰς ξισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει δὲ κὴ πευθόλαον, τοὺς ἀριστοβούλου στασιαστὰς διασωισάντα. τῶ φόνῳ δὲ ἦν σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτῳ γάμαντι γυναῖκα τὴν δεσπόνων ἐξ ἀραβίας εὐφρὼ τοὔνομα, τέκνα τρία μὲν ἐξ αὐτῆς γίγνονται. φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνδρόδης, φοὶ οἷς ἰώσηπος καὶ φερόραν, καὶ σαλάμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος δὲ τοὺς παντοχοῦ δυνατοὺς φιλίας τε κὴ ξενίας, μάλιστα φοσπαγάζετ ἀράβων βασιλέα, δι' ἣν δεσποσύνην. καὶ πρόφασιν τὸν φοὶ ἀριστόβουλον αἰεὶ λυτο πόλεμον, ἐκείνῳ φὸς κατατίθησι ἐπιμέλειαν τέκνα. καὶ σος δὲ κὴ συνθήκας ἠσυχάζειν ἀλέξανδρον αἰσθόμενος δεῖ τὸν εὐφράτην ὑπέστρεψε, πάρθους διαβαίνειν αἰεί ἔξωνσφοὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

Κεφ. ζ. ΚΑῖσαρ δὲ πομπηΐου κὴ τῆς συγκλήτου φυγόντων ἐπὶ τὸν ἰόνιον, ῥώμης κὴ τῶν ἄλλων κρατήσας, αἰῶνος μὲν τὸν δισμὸν τὸν ἀριστόβουλον. φὸς δὲ αὐτῷ δύο τάγματα, κὴ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ φοὶ τὴν ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι. φθάνει δὲ ὁ φθόνος, καὶ τοῦ ἀριστοβούλου φοβούμενον, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν αἰφνιδίως ὑπὸ τῶν τὰ πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι μετεῖχεν. ἐκήδετο δ' ἐν μάλιστα σωστρατόμβιος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ δὲ κὴ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πολέμου ὑπὸ σκιπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπηΐου τοῦτ' ἐπιτάξαντος, καὶ ψυχρορρήμονος καταγορείας φοβὸ τ δήμαρχος, ὧν ῥωμαίοις ἐκλεψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιναίου φαλαβδών, ὃς ἐκράτει τότε τοῦ λιβάνου χαλκίδος, φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσπάλιωνα πέμπει. κἀκεῖνος ἀνατρέπει τὰς ἀριστοβούλου γυναικὸς αἰτήσαντος, κὴ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ φοβὸς τὸν πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλλὰ δ' ἔφθη γαμεῖ τὸν πατέρα, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶ

A & maxima multitudine conflata; Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia

B sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is *Ant. lib. 14. cap. 13.*

in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud autum templi quod Hierosolymis erat,

C abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Ari-

D stobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē cōpulso ad otium per cōditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Cap. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. *Ant. lib. 14. cap. 14.*

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quo- *Ant. lib. 14. cap. 15.*

que filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his,

G quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob cámque postea causam

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit.

Ant.lib.14. cap.16. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes,& incolam Libani Ptolemæum,& Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur,ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessária præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: cúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cęsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cū fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

A παρὸς δ' αὐτῶν κτέινεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀδελφὴν τοῦ υἱοῦ, καὶ σχεδὸν τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν περὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπήιου τελευτὴν μεταβαὶ, ἐθεράπευε καίσαρα. καὶ φθάνει πρὶν Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μθ' ἧς ἦλθε παρ' αὐγυπτον δυνάμεως εἰργόμενος ὑπὸ τῶν κτ τὸ πηλούσιον ἐμβολὴν, ἐν ἀσκάλωνι κατέιχετο, τούς τε ἄραβας ξένους ὢν ἔπεισεν ὅπλα κουρῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἰουδαίων εἰς

B χιλίους ὁπλίτας. παρώρμησε δὲ καὶ τοὺς ἐν συρίᾳ δυνατοὺς, ὅτι τὴν ἐπιθεσιν, τὸν τ' ἔπικον τῶν λιβάνου πτολεμαῖον, καὶ ἰάμβλιχον, δι' οὓς αἱ ταύτη πόλεις ἑτοίμως συνεβάλοντο τ πολέμου. καὶ θαρρῶν ἤδη μιθριδάτης τῇ προσγιγνομένῃ δι' ἀντίπατρον ἰσχύι, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μτ' αὐτῶν. γίνεται δὲ κἀν τῇ προσβολῇ διασημότατος ἀντίπατρος.

C τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τὸ τεῖχος διαρρήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μτ' αὐτῶν. καὶ πηλούσιον μὲν ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἔιργον αὖθις οἱ τὴν ὀνίου προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅπλα δεῖα τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν οὐδ' οἱ κτ τ μέμφιν ἐπ εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκούσιοι δ προσέθεντο μιθριδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ δέλτα περιελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώραν, ὃς ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει συνέλαβε τῆς δεξιᾶς κέρατι, ῥύεται περιελθὼν ἀντίπατρος μετὰ τῶν ἀγημάτων τὸ ποταμοῦ. τῇ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, ἐκέρατει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, κ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς κ τὸ στρατόπεδον

E αὐτῶν ἑλεῖν. ἐξδοήκοντα δ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ ζοπῇ περὶ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάσκαλος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν αὐτοπαθῶν κατορθωμάτων. ὁ δέ, τότε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέρρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι φιλονεικότατος ἀγωνιστὴς γενόμενος, κ πολλὰ ζωθεὶς καθόλου χειρῶν τῷ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τ ἀρετῆς. αὖθις δ

F κατασησάμενος τὰ κτ τὴν αὐγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε ἀτελείᾳ, τῆς τ ἄλλης τιμῆς & φιλοφρονήσεως οὐκ ἔλαττον ἐπέθηκεν, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

Κατὰ ταυτὸ δ κ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου παῖς τὸν καίσαρα παρῆν, γίνεται θαυμαστῆς ἀντιπάτρῳ μείζονος προσκοπῆς αἴτιος. δίον γοῦν ὑποδύρεσθαι τὰ παρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐν τῇ πρὸς πομπήιον διαφορᾷ, καὶ τὰ δελφοῦ τὴν συμπίωνος ἀμότητα μεμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμύξαι φθορεῖ παιδός, ὁ δ' ὅτι τούτοις ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θανατώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπολαύοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' οἷς τὸ ἔθνος αὐτοὶ δικαίοις ἐχρεί ζοιεν. καὶ ὅτι τὴν εἰς αὐγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' ἀγαθοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δίκην τῆς παλαιᾶς διαφορᾶς, καὶ τὸν πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν δεησόμενοι. πρὸς ταῦτ' ὁ Ἀντίπατρος διαῤῥήξας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυτο τῆς χειρὸς τὸ τραῦμα, καὶ ὡς μὴ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, οὐκ ἂν λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγότι γε τὸ σῶμα, σιωπῶντος. ἀπορούντων δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίου Ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ Ῥωμαίων δραπέτου, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶ), καὶ σαθρώδης, αὐτὸς παῤῥησίαν ἔχων, ἐν δὲ τοῖς Ῥωμαίων ἡγεμόσι κατηγορεῖν ἑτέρου καὶ χάριτας ἑτέρῳ, καὶ σπεύδοντα τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δίκαιον ἀγαπᾶν ὅτῳ ζῇ. καὶ γὰρ τὸν Ὑρκανὸν ἐφίεσθαι τῶν μεγίστων οὐ τοσοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα Ἰουδαίους σαθρώσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται κατὰ τῆς δόσεως ταῖς ἀφορμαῖς. τούτων καθ' ἕκαστα ἀκούσας, Ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφαίνατο, Ἀντιπάτρῳ δὲ δυνασείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ὅτι τῆς τιμήσεως τὸ μεῖζον τῆς τιμῆς δίδωσι, πᾶσις ὅτι ξένος Ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ συμπεπτωχότας τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀναστήσαι κατηξιώθη. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καθ' ἃ ἀπέστειλεν ὁ τῆς καπιτωλίου χαραχθείας, ἵν' τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐπόμνημα. Ἀντίπατρος δὲ κρίσεως παρὰ τὴν συρίαν, εἰς ἣν ἐκ τῆς ὑπάρξεως, καὶ φρόνιμον μὲν τὸ τεῖχος ἀπεδείκνυτο τῆς πατρίδος ὑπὸ πομπήϊον κατεστραμμένον, καὶ τοὺς αὐτὰ τὰ χώρια θορύβους ὅπῃ ὧν κατέστελλε, ἀπλήκτως ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅπως τὰ μὲν ὑρκανοῦ φρονοῦντες, ἐν ὄλβῳ, καὶ καθ' ἡσυχίαν βιώσονται, τὰ τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσιν τῆς νεωτερίζειν δὴ κέρδιον οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε ἀπειλοῦσιν αὐτοκινδύνους διαστήσειν, καὶ ὑρκανὸν αὖ τὴ βασιλείας, τύραννον, ῥωμαίοις γε μὲν καὶ καίσαρι, πολεμίους αὖθ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. οὐ γὰρ εἰκῆς μεταπεπτωκέναι ἐν τῇ ἀρχῇ, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τὴν χάριν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆ τε, καὶ βασιλείας ἀπονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων ἱεροσολύμων, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν στρατηγὸν καθίστησι. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρῴδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἐτιμᾶτο ὡς τὸν γαλιλαίας κομιδῇ νέον. ὁ δ' οὐ φύσει δραστήριος, ὕλην δ' ἔσχε δι' εἰσκῆς πρόφασιν πατρὸς λαβών οὐδ' ἐζήλου τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὸ σφοδρὸν τῇ συρίᾳ καταζέοντα μετὰ μεγίστου σίφους, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὁ δὴ μάλιστα τοῖς συρίοις κατώρθωσε πεζαστικόν. ὑμνοῦντο γοῦν ἀνὰ τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἠρῴδης, ὡς εἰς εἰρηνίαν αὐτοῖς παρών, καὶ πᾶσιν ἀσφαλείας. γένεται δ' ἐν τούτῳ καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τὴν συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν δίδυμον φιλοτιμούμενον, καὶ φασάηλος φιλοτιμεῖσθαι τῷ ἀγαθῷ ἔφη, τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνατοὺς καθίστα μᾶλλον, καὶ δι' αὐτοῦ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μισθὸν δ' ἀπέφερεν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. οὐδὲν δὲ καταπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, ludææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in ludæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio diruros reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente co- A
lebatur; & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri ciúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationē, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus reddituram, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturū Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex verò eſſe exiſtimās, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. F
Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, cōflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſoláque indignatione meteretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: G
quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

λῶ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ πικρὰ πᾶσι πάντων ὡς δεσπότῃ τῷ ὅλων. οὐ μὴν αὐτὸς τῆς περὶς ὑρκανὸν εὐνοίας, ἢ πίστεώς τι μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν διαφορᾷ φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη καὶ πρὸ τοῦ κατ' ἐαυτὸν ἡσυχῇ περὶς τὸ κλέος τῷ νεανίσκου ἐδάκνετο, μᾶλιστα δ' ἐλύπει τὰ φασκόντων κατορθώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δόξης προσῆγον. πολλοὶ δὲ τῷ ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων πρεσβύτερον, οἷς ἦ τὸ τῷ παιδὶ, ἢ τὸ αὐτοπάτορι συφορήσειν προσῆκτο, λέγοντες ὡς αὐτοπάτορι καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πᾶσι χαρίσας τῷ προγόνων καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἄρχειν ἐξουσίας. καὶ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλῆς ὑπερόπτως; οὐδὲ γὰρ εἰρηνεύεται τῷ ὑπερόπτῳ αὐτοὺς ἔτι, φανερὰς δ' ἤδη διαστάσεις παρασκευάζοις ἐκείνου. εἰ γὰρ μήτε ἐντολὰς δίκαιος, μήτε ὑπὲρ στέλλοντος αὐτοῦ, τοσούτους πᾶσι τὸν ἰουδαίων νόμον αἰρήσεται ἡγεμόνας. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ὄντα, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δίκην ὑπὲρ δίκην ἔχειν, ἀπολύοντα λόγον αὐτοῦ σὺ καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι. τούτοις κἂν μικρὸν ὑρκανὸς ὀφειλέτω. καὶ τὸν ὀργὴν παλαιότατον ἐκρίζας, σκάλει κελεύσομεν τὸν ἡγεμόνα. ὁ δὲ καὶ τὸ πρὸς πᾶσι θαρσοῦντος, καὶ τῷ προγόνων διδόντων παῤῥησίαν, αἰσχύνῃ, φρυαγῇς ἀγαλλιᾶσθαι πρότερον τὴν γαλιλαίαν. ἤδει δὲ, μὴ κρατερὸν σίφους, ὡς μήτε καταλύειν δόξαν ὑρκανὸν ἀδρὰν ἄγων δυνάμει, μήτε γυμνὸς ἐμπίπτοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δὲ καίσαρ δείσας θεὸν τῷ νεανίᾳ, μήπω πᾶσι τοῖς ἐγχωρίοις ἀπηχθημένον πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς πᾶσαγγελοῦντας ἀπαρρήσιον, ἀπολύειν ἡγεμόνα τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὑρμενικῶς, ἡγάπα γὰρ ἡγεμόνα, ἀσπαζόμενος, καὶ ὡς ὑπολαμβάνων ἄκοντος τοῦ βασιλέως ἀφαυγεῖν, εἰς δυνατὸν αὐχόρησε πρὸς σέξτον, πᾶσαν ἀζόμενος οὐσίαν αὐθις ὑπακοῦσαι καλοῦντα. καὶ πάλιν οἱ πρεσβεῖς παρόξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργὴν τε αἴρεσθαι τὸν ἡγεμόνα λέγοντες, καὶ πᾶσαν δυνάμει κατ' αὐτοῦ. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅπ χρὴ δρᾶν, ὡς ἰδέα μείζονα τὸν ἀλήθειαν. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ σέξτου καίσαρος καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη κοίλης συρίας καὶ σαμαρείας, οὐ μόνον τὰ κατ' ὄνοιαν τῷ ἐν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δίους κατέπεσεν, ὅσον οὔπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ στρατιᾶς. ἐ οὐ διήμαρτε τῆς οἰόσεως. ὁ γὰρ ἡγεμὼν κατ' ὀργὴν τῶν πρὸς τῷ δίκῃ ἀπειλῆς στρατιὰ ἀθροίσας, ὅπ ἐπορεύετο ἦγε καταλύσων τὸν ὑρκανόν. καὶ ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ προεξιόντες ὅτε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἐκλαυσαν αὐτοῦ τὸ ὁρμὴν, πᾶσα καλῶς ἂν ἀπειλὴ καὶ ἀπειλὴ καὶ ἀπειλὴ μόνη μεῖναι, φείσασθαι δὲ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προῆλθε. διὸ τὸ εἰ κληθεὶς ὅπ δίκην παρέξοι, καὶ πρὸς ἀφίσεως ἀγαθοῦ, ἢ μὴ πρὸς μὲν τὸ συνεδρεῖον ἀπαίτειν, πρὸς δὲ σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὲ λογιστέον εἴη καὶ πολέμου ῥοπὰς ἑκατέρᾳ τῷ στάσει, πλείονας στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὲ καὶ πρὸς νίκης ὁ χρόνος καὶ πᾶν ἀγών ἐστι, μᾶλλον τὰ συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ συνέρχεσθαι καὶ πολλάκις μὲν ἀναγκάσθη. χαλεπῶς δὲ ἀδί-

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

ποτε, πλὴν ὅσοι πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος, ὑπισχνεῖτο αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθει γὰρ τούτους ἡ Ἡρῴδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τῆς ἰσχυρὰ διαδιδράσκεσθαι τῆς ἴθυνει. κἀν τούτῳ γίνεται καὶ ἀποστάσεως παραχὴ Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος. καικίλιος μὲν βάσσος ἔχει εἰς πομπήιον δύναμιν, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῷ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὑπὲρ τιμωρίας τοῦ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ ἔχει τὴν αἰρημένων, καὶ ἔχει τὴν φειδόντα καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος ἔχει τοὺς παῖδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηχανωμένου δὲ τοῦ πολέμου, μέρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτου φονευθέντος ἔχει ἀδοχος.

Κεφ. θ. Σπεύσας δὲ ῥωμαίους καὶ τὸν τοῦ κασσίου πόλεμος, καὶ σὺν καὶ βρούτου ἄφνω κτείναντων δόλῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ἕξ καὶ μῆνας ἐπτὰ ἀ. μᾶλλον δὲ τῷ φόνῳ ᾠδοιφόρει κινήματος, καὶ ἕκαστα παθόντων τῷ δυνατῷ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείας ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρειν ὑπελάμβανεν. καὶ δὴ ἦκε κάσσιος εἰς συρίαν, καταλειφθόμενος τὰς ἀπὸ ἀπαμείας δυνάμεις. ἔνθα διατρίβει ὁ μάρκος, καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα ἔχαλλάξας, ἔχει θρεῖν ὡς ἀπάμειαν ὁ πολιορκίας, ἡγεμόνος δὲ αὐτὸς ὁ στρατὸς ἐπήνει φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ ἔχει δύναμιν ταῖς εἰσφορᾶς ποιήματος. καλοῦσι δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἐπ' ἀκόσια τάλαντα, δίσας αὐτίπατρος τὰ ἀπάλλω τῶν κασσίῳ, τοῖς τε ἰδίοις δίειλεν εἰς φορτίδιν τὰ χρήματα, καὶ τισιν ἄλλοις τὸ ὑπηνδίων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τὸ ἔχει φόρων. οὗτος ὑπῆλθε καὶ ἀδίκημ. πρῶτος δὲ ἀπεμπόλιξατο κάσσιον ἡρῴδης, τὸ ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ ἔχει τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ὢν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βεβαίωσιν κατίσας, αὐτοῖς ἐθυμοῦτο τὴν πόλεσι. φόβου γοῦν, καὶ ἀμμαοῦς, καὶ δύο ἑτέρας τῆς παφλαγονίας ἐξεπορθοποιήσαμένος, ἐχώρει μὲν ὡς ἐπὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺς εἰσέφερεν. ἐπίσχει δὲ τὸν τούτου, καὶ τῆς ἄλλων πόλεων ἀπώλεσε αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντα διαπράσας κάσσιον. οὐ μὴν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασσίου, τὸ χάριτος ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρῳ, καὶ δι' ὃ πολλάκις σωτῆρος ἐπεβάλλω αὐτοπράσσειν, ταῦτα δὲ ἀναιρεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰσχὺν καὶ τὸ παρόξυνον τὸν ἀδρὸς ὑποδύσας, δόλῳ αἱρεῖ τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, αἰμαδία τῷ αὐτιπάτρου παίδων φονεύεται. τὸν τε ἐν ἱεροσολύμοις φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρῴδου πεπιστευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀποδολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκπλήξας, δόλῳ λακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει χρίσασθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου συζεῖται πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεστήσατο. συσσὰς δὲ τὸ πρὸς κάσσιον καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νίῳ καὶ ἀντωνίῳ, κάσσιος καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπῆλθε μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρῴδης ἔδοξε συμβαλλεῖσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ὑπομελητὴ καθίστασι, δύναμιν πεζὴν καὶ ἱππικὴν δοὺς.

A nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cũ autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

Cap. IX. De Romanorum diſſidiis poſt mortẽ Cæſaris & inſidiis Malichi. Ann. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium se ptémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria B C spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas D eius veritus Antipater filiis suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat: Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilęa parte sua, talenta centum attulit, propterèáque inter eximios amicos numerabatur. At verò cęteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammauntẽ, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopuE latus, ibat quidẽ quasi Malichũ interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæteratũ ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere æstimans. Itaque Antipater & vires F eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc G in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnũ momẽtũ, vbi vlr popoſcit, Herodes fuisset, ipsũ quidẽ totius Syriæ procuratorẽ perficiũt, equitũ illi manu peditũq; attributa:

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & aliàs strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenisset. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad litus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: víxque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ὑπ' αὐτοῦ πολέμου κατάλυσιν δοκοῦσι δείξειν κάσσιος ὑπέσχετο καὶ ἰουδαίας βασιλεία. συνέβη δ' αὐτίπατρῳ, τήν τε ἰσχὺν αὐτοῦ παυθῆς, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δοὺς, φάρμακον αὐτίπατρῳ καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τὴν μαλίχου φιλανομίας ἡγούμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θοίνην, τὰ δ' ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πεφυκὼς, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενος τῷ ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑποψίαν τὴν φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρτεμίμενος ἐπέσθων. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατασκευάζειν, ὁπλίτας συλλεγόμενος. οὐ γὰρ ὑπειμένειν ἡρώδην ὑπολαμβάνων. ὃς δὲ καὶ παρὼν αὐτίκα σπᾶν ἄγων δίκην πιμωρίαν τοῦ πατρός. φασὶ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαστασιάζειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογουμένου τὸν φασίηλ τὸν μάλιχον, καὶ τὴν ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρῶν δὲ πομπὴν δίκην τοῦ πατρὸς κηδείας ἐτέλεσεν. ἔπειτα δ' ὅλην σαμάρειαν, εἰσῆλθε τεταραγμένην, κατεσκεύασε τὴν πόλιν. ἐπέστη καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, πρὸς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς ὢν, συνῆγε γὰρ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον μάλιχος, συμβάλλει τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνοίας πρὸς δημοκρίτους. ὁ δὲ παρασκευῆς κατασκευάσας, καὶ τὸ παρασάσσοντος, εἰσέρχεται δεῖπνον. καὶ πάλιν μάλιχος παρῆν, ἵκλαιεν αὐτὸν πατέρα. αὐτὸς ἐκείνου δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ καιρῷ δ' δημοκλεῖ τῷ τὸ παρὸς αὐαίρεσιν ἀπαδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετέπεμπε φονέα τὸ παρὸς αὐτοπιστείλας, τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα παρατάξειν ἡρώδῃ βοηθοῦσι εἰς παράξειν δικαίαν. καὶ παιδὸς λαοδίκειαν ἐλθόντος αὐτῷ συμπέμπουσιν οἱ πανταχόθεν δωρεάς τε, καὶ στεφάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τὸν τὴν πιμωρίαν τὸν καιρὸν ἀφέλεσι. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένηται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φθάσῃ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν δορυφορίαν παρασκευάζετο. παρῆξαν δ' αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ὑπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανασῆσθαι ῥωμαίοις ἤλπισε, καίσιον τῷ πρὸς αὐτοκράτορα πολέμῳ φθειρομένου, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δίμηρας. ἐπεγένετο δὲ ἅρα τὸ χρεὼν αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα. ὁ γοῦν ἡρώδης πρόσθεν δόλῳ αὐτὸν τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καὶ εἶναι δεῖπνον καλεῖ. παρεσκευάσατο δ' ὑπειτα τὴν οἰκείαν πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δεῖ τὸν τοῦ δείπνου φθάσαι δόλῳ, τῷ δ' ὄντι πρόσεισιν τοῖς χιλιάρχοις ἐξηγεῖσθαι δεῖ τὸν ἐνέδραν. καὶ κεῖνοι τὴν καιρὸν προσταγμάτων αἰαμενεδεύτες δεῖ τὸν πρὸ τῆς πόλεως αἰμαλὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. εἶθα φθείσαντες τὸν μάλιχον, πολλοῖς ξαύμασιν αἰαιρεῦσιν. ὑρκανὸς ὢν φθαρχῆσαι μὲν ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσεν, μόλις δ' αὐτοῦ κεῖσθαι, ἡρώδην δηρώτα τὸν ὀκτείνας τὸν μάλιχον. ἀποκεκαλυμμένου δέ τινος τὴν χιλιάρχων τὸν καισίου πρόσταγμα, καίσιος ἅρα ἔφη, καὶ μὲν τὴν παῖδα μου σώζῃ, τὸν ἀμφοτέρων δεῖ κύριον αἰτεῖσθαι. εἴτ' ὢν φρονῶν ὑρκανὸς οὗτος, εἴθ' ὑπὸ δίους ὁμόσε τῇ γε πρὸς ἡρώδην εἶπεν, ἄδηλον ἐμοί· ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν οὕτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφ. ι. Κασίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς Συρίας, πάλιν στάσις ἐν Ἱεροσολύμοις γίνεται, Ἔλικος μὲν στρατιὰς ἐπανασάντος Φασαήλῳ, καὶ κτείνειν τὸν Μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνόμενος θέλοντος Ἡρῴδην εἰς τὸν ἀδελφόν. Ἡρῴδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν παρὰ Φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ Δαμασκὸν, ὠρθοπαθῶν δὲ βοηθεῖν, ἐκώλυε νόσου κατέχεσθαι. καὶ τούτῳ Φασαήλος καθ' ἑαυτὸν Ἔλικος φειδόμενος, ὑρκανὸν ἀνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε Ἔλικι συμφέρεται, καὶ ὅτι φειδόμενον τὸν ἀδελφὸν τὸν Μαλίχου τὰ φεύγεια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον Μασάδα. ἃ μὲν αὐτῷ τι πρὸς τὴν Ἡρῴδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς οὐ παρρωθεῖς, τάτε ἄλλα Φασαηλαμβάνει, καὶ κτείνειν ἐκ τῆς Μασάδας ἱκέτην ἀφῆκεν· ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, Μῆριόνα τὸν Τυρίων τύραννον ἤδη ζῶντα κατασχόντα τὴν ἐκείνων. τοῖς δὲ ληφθεῖσι τυρίοις, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οἷς καὶ ἀφορισθεῖσιν ἀπέπεμψεν, δῶρον ἑαυτῷ Φασὴλ τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος Φασηλαμβάνοντι. ὁ δὲ Μῆριων, ἐξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ Κασίου, τυραννίσι πᾶσαν ἐξηλαθότος τὴν Συρίαν. καὶ δὴ τὸ πρὸς Ἡρῴδην ἔχθος, σὺν ἐλάβεν ἀπηνῶς τὴν ἀρίσοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἐξ Φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χρημάτων δ' ἐπὶ πάντων ὁ κτίσης Πτολεμαῖος ἀντίγονον, πρὸς τούτοις Ἡρῴδης ἀντιταξάμενος ὅτι τὴν εἰσβολὴν τῆς Ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξήλασας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ᾠκείωντο ἐξ τὴν πρὸς Ὑρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. προτέρα μὲν γὰρ ἦγετο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, εὐκ ἄσημον, Δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν Ἀντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατρὸς μὲν τὸν Ὑρκανοῦ Μαριάμμην, εἰκότως τῷ βασιλεῖ γένεται. ἐπεὶ δὲ καίσαρ τοὺς Φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν Ἰταλίαν καίσαρ, ὅτι δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς Ἀντώνιον εἰς Βιθυνίαν, ἦκον καὶ Ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες Φασαήλου τε καὶ Ἡρῴδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον τοῦ βασιλέως Ὑρκανῷ τίμιον. πρὸς ἃ παρὼν Ἡρῴδης, καὶ παρρησιαζόμενος ἐκ ὀλίγοις Ἀντώνιον χρήμασιν ἔπεισε δίδοσθαι, ὡς μηδὲν λόγου τῶν ἐγκλημάτων ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διῳκήθησαν. αὖθις δ' οἱ ἐν τέλει Ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς ἀντιόχειαν Δάφνην ἐπ' Ἀντώνιον, ἤδη τῆς Κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένου. οἱ προσπεσόντες τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σοφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπολυπτᾶ δ' Μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεστὼς Ὑρκανῷ δίκῃ τὸ κῆδος. καὶ Ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, Ὑρκανῷ διεπυνθάνετο τὰς δίκας τῶν πρεσβυτέρους ὄντας ἀρχόν. τὸ δὲ, τὰς πρὸ τοῦ τὸν Ἡρῴδην προκρίναντος, ἠθυμεῖ, ἐπεὶ καὶ ξένος αὐτοῖς παρὰ δόξαν δεχθεὶς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν Ἰουδαίαν σὺν Γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ἀπέδειξεν τὸν ἀδελφὸν, πᾶσαν διοικεῖν τὴν Ἰουδαίαν ὅτι ἔπεσθαι. πρεσβευομένων δὲ τῶν ἀρίστων, πεντεκαίδεκα μὲν

A POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum monuisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Cæu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici B studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iā enim multa tenuerat, omniúmque rutissimum Masadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Masada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis C benevolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò fecit Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria D potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex E filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidē inimicorū F eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponūt. Respōdebat autē Messala, causę defensor, astante etiā propter affinitatē Hyrcano. Additis deinde vtrisq; partibus, Antonius perpendebatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. *Ant. lib. 14. cap. 20.*

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi cómorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen idcò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἵργυσιν, οὓς κ᾽ ἀφεῖναι ὥρμησε. τοὺς δ᾽ λοιποὺς μὲν ὕβρεως ἀπήλασε. φεὸς δ᾽ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνε᾽ ταραχή. χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν ὡρίσθαι εἰς τύφον, ἔνθα διέζευξεν αὐτοὺς ὅπλα ἱεροσολύμων ὡρμημένους. ὅπλα δ᾽ τοὺς κακεργότας, ἐκπέμπ᾽ τὴν ἀρχοντα τῆ᾽ τυφῶνος, κολάζειν ὡροτάξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ᾽ αὐτῷ καταστᾶσι τῆ ἀρχῆς. φεὶ δ᾽ τούτου, πολλὰ ὡαρήνει παρῄνεσεν ὅπλα τὴν ἀμαλὴν ἡρώδης σεμὴ ὑρκανῷ, μήθ᾽ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκαίρους. τῆ δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, αἰτώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δ᾽ ἔζωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, καὶ οἱ ζωσμάτων θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὲ᾽ τὴν πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυναν τὸν αἰτώνιον, ὥς τε ἐπὶ τοὺς δισμύριους ἄφικέσθαι.

Cap. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. li. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidēses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurū Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locū qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ędes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, oēs autē in fugā vertit, & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in extremū vallū ĩcludit. Interea pacis arbitrū Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaēlus & ciuitate & hospitio cū quingētis equitib⁹ Parthū recepit,

Κεφ. ια.

ΜΕτὰ δ᾽ ἔτη δύο, βαρζαφάρνε τῶ πάρθων σατράπου σὺν παπόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συρίαν καταχόντος, λυσανίας ἀπαδιδόμενος ἤδη τ᾽ ἀρχὴν, τ᾽ παρὸς τελδσάσαντος, πτολεμαῖος δ᾽ ἰῶ ἔδοξε ὁ μιννάω, σὺν εἴθε τ᾽ σαράπην ὑποχείσ᾽ χιλίων ταλάντων, κ᾽ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπλα βασιλέα τὸν αὐτίγονον, καταλῦσαι δ᾽ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦλθε κατὰ τὴν φοινίκην, βαρζαφάρνην δ᾽ ἀγὰ τὰς μεσογείου φροσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῆ δ᾽ ὅπλα θαλατίων τύριοι, πάκορον μὲν ἐδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων τ᾽ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δ᾽ οἰνοχόῳ τινὶ τῆ᾽ βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν ἵππου φθάσαντι, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τε τὰ τ᾽ πολεμίων, κ᾽ φεὸς ἃ δίοι βοηθήσοντα αὐτῷ σύνοιδα. τ᾽ δ᾽ λιπζομένων τ᾽ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι συνδραμόντες φεὸς αὐτίγονον, φεθύμους ἐαυτοὺς ὅπλα τ᾽ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ᾽ αὐτοὺς ὅπλα τ᾽ καλούμενον δρυμὸν φεέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ῥᾳθυμίᾳ συμβολῆς, ὡσαύτως οἱ πολεμίους, κ᾽ διώξαντες ὅπλα ἱεροσολύμων ἔθνον. ῥᾳθύμως δ᾽ πλείους, μέχρι τῆ βασιλείου φεῆλθον. ὑρκανοῦ δ᾽ καὶ φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς κεκτεῖσθαι φόβῳ, μάχη κ᾽ τῶν ἀγορεῶν συῤῥήγνυται. καθ᾽ ἰῶ ἐξιόντες οἱ φεὶ ἡρώδη, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φευσεῖς αὐτοῦ ἄνδρας ἑξήκοντα τοῖς πλησίον οἰκείαις ἐγκατέσησαν. τούτους μὲν σὺν ὁ στασιάζων φεὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίφρησιν. ἡρώδης δὲ τῷ δήμου πολλοὺς κατ᾽ ὀργὴν τῆ᾽ δοτωλωλότων, αἱμρεῖ συμβαλὼν, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐπικθιόντων ἀλλήλοις κ᾽ λόχοις, φόνῳ ἰῶ ἀδιάλειπτ@. ἑστάσης δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖ, πάντ φεὶ τὸ ἱερὸν πάντα, κ᾽ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῆ᾽ ἄνωθεν τῆς χώρας ἀναπεπλησμένη τὸ πλέον ὁπλιτῆ. καὶ φασαήλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δὲ μετ᾽ ὀλίγων ἐφεώρει τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ὅπλα δραμεῖν ἀσυντάκτοις κ᾽ τὸ φεσσάρκιον, πλείστους μὲν αἱμρεῖ, ζῶντ᾽ δ᾽ πάντας. κ᾽ τοὺς μὲν, εἰς τ᾽ πόλιν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συνελᾷ. κἀν τούτῳ ἀγγελλάκτην μὲν αὐτίγονος φθάσας καλεῖ, πάκορον εἰσαφείσας. φασαήλος δ᾽ πειθεὶς τῇ πόλει κ᾽ ξενίᾳ τὸν πάρθον εἰσδέχεται, μ᾽ πεντακοσίων ἱππέων,

φεὶς

προφάσει μὲν ἥκοντα τῷ παῦσαι τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, αὐτῷ ὠφελίμῳ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων αἰτίαισι πρὸς Βαρζαφαρνὴν πρεσβεύσασθαι περὶ κατα-
λύσεως, καίτοιγε πολλὰ διαπροφέροντος ἡρῴδου, καὶ ἀφαι-
νοῦντος αὐτὸν μὴ τοῖς δορυφόροις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους
εἶναι τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν ἀφαλαβὼν καὶ
πάκορος, ὡς ἦν τοῦτο ἀσφαλέστατον, καταλιπὼν παρ' ἡρῴ-
δῃ τοὺς ἱλάρχους καλουμένων ἱππέων, τοὺς λοι- B
ποὺς ἀφίπεμπε Φασάηλον. ὡς δ' ἐγίνοντο κατὰ τὴν γα-
λιλαίαν, τοὺς μὲν δορυφόρους ἀφιεῖσαν, καὶ τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τὸν σατράπην δ' ἐνέτυ-
χανον πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὸν
δορυφορικὸν καλύπτοντα ἐνεκαλύπτοντο. δῶρα γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευε. τοῖς γὰρ ὄντως
ἥκιστα τῆς βουλῆς, καταθέσιν εἰς τὴν τῷ Φα-
σαηλαίων χωρίον, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ C
τὸν ὑποδοχεῖον ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς
ἀπήγαγε τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἐν
ταῖς πεντακοσίαις καθαιρήσων πάρθοις. ἔτι δὲ προ-
ελέγοντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεί, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ ῥᾳδίως ἔμελλον
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρῴδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προ-
πυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἦν
λόγος ἔτι μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἐβλεπον. ὁ μὲν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ Φαινό- D
μενος ὀφείλειν φίλῳ, πάντως γὰρ ἔδει Φασαηλλα
τὸν πλουσιωτάτου τότε σύριον τῷ συντάξαι τὰς βου-
λὰς ὅλως, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῇ
σατράπῃ προσελθὼν αὐτίκα ὠνείδιζε τῷ βουλευ-
τῷ, καὶ μάλιθ' ὅτι ἠξιοῦτο παῖδας χερμάδων σίκλων.
πλείω γὰρ μισθὸν ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχεῖτο,
ὧν αὐτὸς ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα
πανοῦργος ὁ πάρθος, ὁμολογίας τε ἔρκοις βασανι- E
σάμενος τῷ ὑποψίᾳ, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι-
δόασι δὲ τῷ καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέ-
ταχτο Φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνειλήσασθαι, τά τε
ἄλλα πρὸς τὴν εὐπορίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατα-
γνωσθέντος. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρῴδην ὁ πεμφθεὶς
οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τοῦ τείχους ἀπα-
τήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρ-
χῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε προσεσχη- F
κὼς εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπωκέναι τὰ μελλόντα
τῷ βουλευτῇ ἀπορρήματα, προελθεῖν οὐκ ἐ-
βούλετο, καί τοι μάλα ἀξιοπίστως τοῦ πακόρου φάσκον-
τος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς βασιλέως κομί-
ζουσιν. οὔτε γὰρ ἐπαλκεῖν τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ
προέσχεν οὐκ βουλευτῇ, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο
φασάηλος. ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προαγγελθὲν τὸν ἀ-
δελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσῆει ὑρκανοῦ θυγά-
τηρ μυριάμμη συνεστατάτη γυναικῶν καταπεπολεῦ-
σα, μὴ προέσθαι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανε- G
ρᾶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι γὰρ τοῦ πάκο-
ρου σκεπτομένου πῶς αὐ κρύφα τὸν βασιλέα ἀπαρτί-
σεται, οὐ γὰρ ἐν τῷ φανερῷ οἷόν τ' ἦν αὐτὸν ἀδί-
κως ἀναιρεθῆναι, προλαβὼν ἡρῴδης μετὰ τῶν οἰκειο-
τάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ ἰδουμαίας ἐχώρει λά-
θρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖ- τὸν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

pretextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzaphatnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallacils dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullísque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: cúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mándatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitãs in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaëlus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaëlum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quónam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeã ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidẽ fratrésque suos,

desponſatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iussit. Ipſe autem cautè cum famulis ſuis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad caſtellum Maſſada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus eſt: Qui cùm ſemper moleſti fuiſſent, à ſexageſimo tamen ciuitatis ſtadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfeciſſet, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletiſſima exornauit regia, arcémque in eo munitiſſimam condidit, ac de ſuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos ſibi adiũgebat. Poſtea verò quàm Thareſam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Ioſephus, turbámque ſequentium diminui perſuadet: nec enim capacem eſſe tantæ multitudinis Maſſadam. Erat autem ſupra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius conſilio, & impares quidem neceſſitati per Idumæam dimiſit cum viatico, lectiſſimos autem maximéque neceſſarios tenuit, atque ita in caſtellum receptus eſt. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui ſatis eſſet obſeſſis, ipſe in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hieroſolymam in prædam verſi, in fugientium domos ac regiam irruebant, ſolis Hyrcani pecuniis abſtinentes: quæ trecenta talenta ſuperabant, aliorum verò ſpe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam ſuſpicans, quicquid in opibus pretioſum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque ſociorum itidem quiſque fecerat. Verumtamen poſtquam præda potiti ſunt Parthi, ad hoc iniuriæ proceſſerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Mariſa quoque ciuitate vaſtata: nec ſolùm Antigonum regem conſtituerent, verùm etiam Phaſaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne ſolutus quidem mutatis rebus vnquã põtificatum recipiat: ab integris enim celebrari ſacra oportet: Phaſaeli verò virtute præuentus eſt Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad ſaxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater eſſet, Hyrcanúsque degeneraſſet, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum aſſecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga reſipuerit, ſed veluti curandi eius cauſa, miſſus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, cóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem vetius ſit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euaſiſſet, dixiſſe: Nunc bono animo diſcedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hieroſolymam compoſitis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtinatus

καὶ τὴν καθωπλισμένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεώτατον τῶν ἀδελφῶν προστάξας οὐδὲν δύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων αἰεὶ κόπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς καὶ πᾶσαν προσβολὴν ὑποκτείνας εἰς μάσσαδαν τὸ φεύγειον ἀφῖκτο. καὶ βαρυτέρους καὶ τὴν φυγὴν παρὰ τῶν ἰουδαίων ἐποίησεν, ἐπεχλήσαντας ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν, ὑπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων προσαξαμένους ὀπίσω πολὺν χρόνον. εἶτα κρατήσας πρόσω, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὑποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τὸ πολυτελέστατοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην αὐτοῦ εἵματο, πρόσθειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν μὲν οὖν γε μὴν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, αὐτῷ προστίνοντο πολλοί. καὶ θρῆσαι ὁμοιόφυλοι τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοὺς πολλοὺς τὴν ἐπομένων ὑποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ οἷόν τε τοσοῦτον ὄχλον δίξασθαι τῷ μισάσθαι. ἦσαν δ' ὡσεὶ ἐπτακισχίλιοι. πρόθυμος οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῇ χρείᾳ ἀφῆκεν αὐτὰ τῶν ἰδουμαίων, οὓς ἐφύλαττε. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, ἧς ἀλκιμωτάτους καταχὼν, εἰς τὸ φεύγειον ἀφικνεῖται. καταλιπὼν δ' ἐκεῖ τὰς γυναῖκας ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἤπειγετο, παρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἕκαστοι ὁρμοι, τὴν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ἦν δ' ἃ πλείω ἑξακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κτημάτων ἀπεστείλατο, καὶ τῶν αὐτοῦ προσηκόντων ὁμοίως ἕκαστος. πάρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅτι τοσοῦτον ὕβρεως ἐχόρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. αἰάσιτον δὲ ποιῆσαι τὴν μυρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τὸ κατασκῆσαι βασιλέα αὐτόχρονον, ἀλλὰ καὶ σαδδουκαῖον αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δισμώτας αἰχίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν προστησάμενος αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐς μεταβολὴν ποτὲ δυνάμενος τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερεῖς. φασάηλον δ' ἀρτῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γήσιον ἑαυτὸν δοὺς δίξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀσφυκτότατον, ἀδροτάτοις θηκαις, ποιησάμενος τὴν καταφρονὴν τοῖς κτῶσι τὸν βίον ἔργοις φρίπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀσυνήθη μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πυρθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐμπλήσῃ τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ δι' αὐτοῦ διαφθεῖραι αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρὰν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ φρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον ὅτι γυναικός τινος ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νῦν εἶπεν ἀδύμως ἄπειμι, τὸν μετελεύσόμενον τοὺς ἐχθροὺς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. πάρθοι δὲ καὶ τοι δισμυριάκοτες ὧν μάλιστα ἐπιθύμουν γυναικῶν, καθίστασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δισμύριοι δ' ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίων. ἡρώδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπὶ χρήμασι τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν ὑπὲρ φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων ἔλπιζε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πρὸς φίλιας ἀμνημονέστερος ὁ ἀδελφὸς γένοιτο, καὶ τὴν δοῦναι δωρεὰν μᾶλλον ἢ δανεῖσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα βούλοιτο τῷ τοῦ λυτρουμένου παιδί. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ἔτη ἑπτὰ. τάλαντα δὲ ὡς ἕτοιμος ἑξακόσια δοῦναι, πρεσβευόμενος τυρίους παρακαλοῦντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τὴν αὐτοῦ τελευτὴν ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὴν ἐλπίδα φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν οὐδ' ὅλως ἄρχειν ἤνεγκεν φιλίαν μᾶλλον. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μάλιχος, πρεσβείας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, πρεσβεύσασιν ἀναιρεῖσθαι, πρεσβύτερον μὲν χρόνῳ γενόμενος πρὸς ὀργὴν, ἀποκηρυκευσάμενος δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἐπῆλθεν τὴν ἀραβίας. τῷ γὰρ ὄντι πρεσβευόμενος κατηγεῖτο τὰ αὐτοπάτορος χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτοδανείσασθαι χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσπειθῆς. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῶν αἰσχίστων τοῖς ἐμοίοις ἀποστερεῖν τὰς αὐτοπάτορος παρακαταθήκας ἐθέλουσι. ἦσαν γὰρ δὴ αὐτῷ οἱ δυνατώτατοι περὶ τὸν ἡρῴδην μάλιστα δὲ πολεμίους ἐποιοῦντο τοὺς ἄραβας διὰ φιλτάτους ἔλπιδι, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὑποκινούμενος, ὡς ὑπηρόρα τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' ἀγχιστα. καὶ τῇ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ὑπερῴων ἱερὸν αὐλίζεται τοῖς ὑποληφθεῖσιν αἰσχροῖς. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουρα πρεσβεύοντι, τὸν θεὸν τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλει. πρεσβεύων δὲ πένθος ὅσον ἐνῆν, ὡς ἀπεθήκατο φερνίδων, ἧκε πρεσβυτέρων. καὶ δὴ βεβαίως ὁ ἄραψ μεταποίησας, ἔπεμψε δὴ τάχους τοὺς ἀναγκαλίσοντας τὸν ὑβρισμένον. ὤρθωσε δὲ καὶ τούτους ἡρῴδης εἰς πηλούσιον ἀφικόμενος, εἴθ' ὑπὸ τῆς παρόδου καὶ τυγχάνων ὑπὸ τῶν φορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. καὶ κεῖνοι τιμῶντο φίλου, καὶ τὸ ἀξίωμα τὸν ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, πρεσπέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκευάζετο. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τὰς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει. κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τὰ πρὸς κάστιον πολεμίως τεθυμωμένον. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καὶ περ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖ ξύλοις μεγίστοις. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ μὲν τὴν παρέδρου φιλίαν ἐντυγχάνει αὐτωνίῳ, καὶ τὰς τε αὐτοῦ, καὶ τοῦ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένους, μὲν χειμῶνι πλεύσειν ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης. αὐτωνίου δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἴκτος, καὶ τῆς μνήμης μὲν τὰς αὐτοπάτορος ξενίας. τὸ δ' ὅλον, καὶ διὰ τὸν αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθίσας ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησε τῆς ἀρχῆς. ἐσπάρη δ' οὐκ ἔλαττον ἢ εἰς ἡρῴδου φιλοτιμίας, ἢ πρὸς αὐτοκράτορα διαφοράν. τοῦτον γὰρ δὴ στασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανεν.

A in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minùs memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, quòd redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profectò ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus ſuis iubet, ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò cauſa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negate propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ verò ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, vnde amiciſſimos exiſtimabat, cáque reſpondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quodam agreſte fanum, dum poſt ſe relictos reciperet, diuertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram peruenirent, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æſtum depoſuit, ibat vlterius. Itaque Arabem ſerò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velocitèr miſit. Herodes autem in Peluſium peruenerat ibíque tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum proſequuntur. Ingreſſus autem autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè ſuſceptus eſt, decem ſibi militum forte eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis aſperitatem, neque marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſij vexatam, ſaluus euadit. Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brunduſium, atq; inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam ſuas quàm totius generis clades exponit: quòdque affinibus ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipſius qui aderat contéplatione virtutis, etiam tunc eum regem cõſtituere propoſuit Iudæorũ, quem ipſe tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſũ, & Romanis inimicũ eſſe arbitrabatur.

Ant. l. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cũ aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἓν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτῷ τὰς αὐτοπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' αἴγυπτον αὐτὸς τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τ' ξενίαν, ἣ τ' ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν τὸ ἡφαίστου δραστήριον. σωτῆρα δ' ἐβούλητο τὸν ἡρῴδην, τάς τε παρῳκημένας δυσχερείας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξιέναι, ὅπως δείκνυντες ἅμα τὸν πόλεμον τὸν αὐτίγονον, ἐξ οὗ καὶ μόνον οὐκ ἐνέχθη τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ δίκαιον λάβοι τὴν ἀρχήν, ῥωμαίοις ἐφεδρεύων. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθείσης, ὡς παρελθὼν αὐτοκράτωρ, καὶ περὶ τῶν κατὰ πάρθους πόλεμον βασιλεύειν ἡρῴδην συμφέρειν ἐλέγχων, ὑπεψηφίζοντο πάντες. λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύσοντες τε, καὶ τὸ δόγμα καθιδρύσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. αὐτώνιος εἱστία αὐτόν.

Cap. XLI. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

Eodem verò tẽpore Antigonus apud Massadam incluſos obſidebat. aliis quidem victui neceſſariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Ioſephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus ſuis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiſerat, Malichum pœniteret: caſtellúmque reliquiſſet, niſi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigiſſet effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi cauſa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multóſque nunc aperto prælio, nunc inſidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, ſed ipſi quoque interdum cũ aduerſo caſu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum miſſus Parthos à Syria, poſt illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Ioſepho & qui vnà obſidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hieroſolymis tetendiſſet, quæſtu expletus, ipſe quidem cum maxima exercitus parte diſceſſit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, ſi omnes abduxiſſet, reliquit. Antigonus autem ſperans iterum Parthos ſibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente ſpe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduerſus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio miſſus, vt Herodem in regnum deducerent, perſuaſit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim ſingulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa conſenſit, & propoſitum habebat præmium neceſſarium Maſſadam, vt primùm affines ſuos obſidione liberaret, ſed impedimento fuit Ioppe Hæc enim priùs, quòd hoſtilis eſſet, eximenda

Ant. li. 14. cap. 23.

Ant. lib. 14. cap. 24.

Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, αὐτίγονος ἐπολιόρκει Κεφαλ. τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκουμένους, ἀπανίζοντας δ' ὕδατος. διὸ δὴ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν δισχιλίοις τῷ οἰκείῳ, δρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τῷ εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μᾶλλον μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ τῇ νύκτα τῆς ἐξόδου συνέβη πλεῖστον ὕσαι. τῇ γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθσθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπιξήεσαν ἤδη τοῖς περὶ αὐτίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασιν εὐτύχουν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀπέστρεφον. κἂν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀπήγγειλε μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρελάβειν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' αὐτίγονον ἀργυρεούμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀπεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμεῖναι καταλέλοιπεν, ὡς μὴ καταφωρον τὸ λῆμμα ποιήσαι τούτους ἀπαναστήσας. αὐτίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δυνάμεων οὐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δι' τῆς γαλιλαίας ἐπ' αὐτίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δι' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκατάγειν ἔφεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς δι' πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' αὐτίγονου διαφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύων ἠπόρει, προϊόντι δ' αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πάλιν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προσῆκτο μὲν οὖν τὸ αἰσχυντότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτῃ γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν

πρό-

περίτειχον, ὡς μὴ χωρὶς δοκῇ ἱεροσολύμων καὶ νῦν τὸ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ σίλων ἀσμενίως τῇ ἀπαναστάσει προφάσιν δώρων. ὡς δὲ προσέκειτο ἰουδαῖοι διώκοντες, δηλοῦτες ἡρώδης σκιδραμὼν μετ' ὀλίγου στρατοῦ, ῥᾳδίως καὶ σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἱππεῖς ἐλῶν, πρὸς τὸ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τὴν δηλοχωρίων, οὓς μὲν, παρὰ συμμαχίαν προσποιησάμενος, οὓς δὲ τὸ αὐτὸ κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν διαφερόντως ἀμοιβή. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἂν βασιλικῶς διάγων. δυσκίνητος δὴ ἤδη δύναμις ἠθροίσθη. προϊόντα δ' αὐτὸν ὄρος ἐπῆρε, τὰ πρόσω δεινὰ τῇ παρόδῳ προσοχλίζων. ἐν οἷς οὐδὲν, μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, καὶ θρέψων τὸ φρούριον, ἤει πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τῷ ἰσχυρῷ καταπλαγέντες. στρατιὰ δ' ὅσα μόνου δὲ καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεος, οἱ ταύτῃ φύλακες, ἐπέξιον τὰ πρὸς ἑσπέραν τεταγμένοι αὐτούς. ἄλλοι δὲ καὶ τόξα ἐντείνοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταλμένων. ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύγματι δηλοῖ τὸ τεῖχος ἐκλιπεῖν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὰ παρόντα τῷ δήμου, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μνησικακήσων τοῖς ἐχθροῖς ἀμυνομένοις, δώσων δὲ καὶ τοῖς δραπετεύσασιν ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀπράκτους ἐώρα τοὺς πρὸς τὸν αὐτόνομον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων ἐῶν πάντας, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐβέλεσιν ἔτρωσαν. σὺν δὲ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὸν δωροδοκίαν. δηλοδὴ ἀσαμένους γὰρ πολλοὺς στρατιώτας, ἀναίνειν δηλητηρίων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς δηλητηρίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸ τὸν πόλιν εἶεν ἔρημα, πάντα τῶν πρὸ αὐτόνομον προαπεδύσαμένων, σκίνει τε τὸ στράτευμα, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ τῷ πλήθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπὸ τε καίσαρος καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προτιμηθέντα. λύσειν γὰρ αὐτίκα μὲν αὐτῶν τὰς δόσεις. καὶ μὴν τοῖς δήπου, δ' ἅπαξ ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὸν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς δηλητηρίων ἀφθονίαν σκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς σίλωνος καὶ προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὸν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ σαμάρειαν, φκείωτο δὲ ἡ πόλις αὐτῷ, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτόνομος, δίπεμψε πρὸς τὸν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διττὰ δ' ἦν τὰ τῶν ὀρέων διαφυλάσσοντες τοὺς ταπεινὰ ἐκκομίζοντας. οὐ μὴν ἡρώδης ἠρέμει. δίκα δὲ σπείρας ἀναλαβών, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκαὶ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσαι καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς ὡς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ὅτι τὸν ἱεριχοῦντα διαλήψοιτο. καὶ τὸν μὲν πόλιν

A videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenatum alios B amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quærierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniédo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductũ in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erãt etiã mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, cámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quę sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè niteretur, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quá belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, vlociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanē cædendo persequebatur: & magna fugiētium parte perempta, cæteri trans fluuium diiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quāobrem primū laboris fructum militib' repēdebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sūt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autē ad bellum contra Parthos Silonē atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statū antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, trāsuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earū fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω διέσκει. πεντακοσίοις ὃ τὰ ἄκρα καθήλωτας συὸ γυναιξὶ καὶ γλυκεῖ. αὐτοὺς μὲν οὖν, ἀπολύσ λαβών. ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄσυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κτημάτων. ἐπεχώντος μὲν ἦν φρονεῖν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμεριοῦσαν τὴ ῥωμαίων στρατιὰ εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπίτυχε ὃ καὶ αὐτῷ τῷ ἀντιγόνῳ δόξα τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὑποδέξασθαι τὸ στρατὸ μοῖραν ἐν λύδδοις τεσσαράκοντα αὐτόνομον. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον αὐτομάτων τῶν ὅπλων. ἡρῴδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὸν μὲν ἰουδαίας διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθήσῃ πρὸς αὐτῷ γένε. αὐτὸς δὲ τὸν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἦκεν τὰ λοιπὰ τ γαλιλαίας κατατρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτῷ φεύγειν ἐξελάσων. πρὸς ὃ τὸν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ ἐλαύνας, ἐκπίπτει θαλαμοῦσι τὸν πόλιν, πρὸ τῆς ἡφόδου τῷ φυλάκων ἐκφυγόντων. εὐθὺς τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τῆ χειμῶνος καταδύντας ἀνάλαβών, πολλὴν δ' ὧν ἀφθονίαν τῷ ὑπηρετῶν, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ πολλῶν τῆς χώρας κατεῖχον, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διεπέπρασαν τοὺς ὑπηκόους. πρεσβύμας ὃ πέζους ἑξακοσίους, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μὲν παραράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τὸν ἡφόδου ἔδοξαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῷ ὅπλων ἀπιόντων, τὸν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θρᾴσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ στρατῷ δεξιῷ τὸ δύανυμον κέρας τῷ ἡφόδου ἔκπτωσιν, διελθὼν δὲ ταχέως ἡφόδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, βοηθεῖ. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, αὐτόκοπος τὸν ὁρμὴν, μέχρι τὰς χεῖρας σώματα μὴ φέροντες, ἐκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἴποτο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν καθαρθῆναι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἔδει διατρεῖν. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώτας τὰς ἐκ τ πιπτωκυιῶν ὅπλων ἁρπαγὰς ἀπέδοσθαι, δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον καθῆκον. φερνὰ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῷ ἀδελφῷ ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τεῖχίζειν ἀλεξανδρεῖον. καὶ εἶν ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν δὲ τούτῳ, πρὸς μὲν ἀθήνας διῆγε αὐτώνιος. βεντίδιος δὲ ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρῴδην μετεπέμπετο, κατασησάσθαι πρότερον ὅτι σίλλων, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρῴδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ἀπορρήμονος ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν προσιτά, πλαγίας ὃ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὅθεν

ὄρθιος ὑπερέπεσε τὴν χαράδραν. ὡς δὲ τὴν βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν περὶ τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, παλαιὸν δ' ὑπονοίᾳ χρήσασθαι σφαλερᾷ τότε. τοὺς γὰρ ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν εἰς τοὺς σωμίους. οἱ δὲ ἀπισφαλῶς τοῖς αὐτοῖς συνῆγον, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς ἀμυνομένοις. βιαιοθανεῖς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ φθείσας πολλὰς γεφύρης, ἐκάλυψεν ὑπερχωρεῖν πρὸς αὐτόν. ὃ δὲ ἐθελουσίας μὲν ἀδεῖς οὐδενὸς ἐτύγχανον, καὶ τὸ διαζομένων ὑπὸ πολλοῦ τὴν ἀχμαλωσίας ὑφείλοντο θάνατον. οὕτω καὶ τὸ γηραιὸν τὸν ἐπὶ παισὶν πατὴρ μετὰ μητρὸς, δεομένους τοὺς παῖδας ὑπερβῆναι σφίσιν ἐξ ὑπαίθρου ὑπὸ δεξιᾷ κλίνῃ βόπῳ τοιῷδε καθ' ὃν αὐτοὶ ἐξοδίαν καλέσωσιν, αὐτὸς ἵστατο πρὸς τὸ στόμιον, καὶ τὸν ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ὡς δὲ ἐπέπαυτο ὁ πρεσβύτης ἀποκλείων, τρίτῃ παθὼν συνεχύθη, καὶ τῇ ὀρισθύτῃ δεξιᾷ ὠρέγετο, φεισασθαι τῶν τέκνων προκαλούμενος. ὁ δὲ πρὸς ὑπόνοιαν τοῦ λεγομένου, ἀλλὰ καὶ προσωφθίσας τὸν πρεσβύτην εἰς ταπεινότητα, ὅτι τοῖς παισὶν ἀπαρεῖ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν καὶ τῶν κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον ἐαυτὸν ἐρρίψεν. χρεοῦν μὲν οὕτω τὰ ἀπόλωλα, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης. καταλιπὼν δὲ τὸ στρατὸν μοῖραν ὅσην ὑποχρήσων ὑπολάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολεμίαν ἐπ' αὐτὸν, δι' ἀσυμφορᾶν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν χιλίους, ἱππεῖς δ' ἀγῶν ἑξακοσίους ἐπ' αὐτήνορα. οὗτος πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ λαβόντες ἀδείαν, οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμίαν τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυσπρόσιτα τῆς χωρίων. πυθόμενος δὲ ὁ πρόδης τὴν ἐπανάστασιν, δι' τάχους ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρε, τὰ φρούρια δὲ πάντα πολιορκίας ἐξελὼν, δι' τίμιον τὴν μεταβολῆς εἰσπράξατο παρὰ τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δὲ πάρθων μὲν ἐξελελαμένων, ἀπηρημένης δὲ πακόρου, βεντίδιος δι' σείλαντος αὐτωνίου συμμάχοις πέμπει πρόδῃ καὶ ἀπηγόρου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν ἀπήγορον ἱκέτευε δὲ δι' σολὰν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ παρεῖτο τοῦ πρόδου βίας, καὶ ἐπιρείας τῆς βασιλείως δεδουλεύμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπεχρεούμενος. ὁ δὲ, ὡς γὰρ κατεφρόνει τοῦ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλείονα πρόδου δίδοντος, εἰς μὲν τὴν παρόδιαν, οὐχ ὑπήκουσεν. ὑποκειτόμενος δὲ φιλίας, κατάσκοπος ἦλθε τῆς ἀπηγόρου πραγμάτων, πρόδῃ μὴ πειθαρχῆς δεδοξέποτε. προσαθόμενος δὲ αὐτοῦ τὴν ὀργὴν αὐτήνορα, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισεν, καὶ δεῦρο τῆς τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδοῦμαι μαχαιρᾶν, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς πρόδου ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν ὀργὴν τοῦ θυμωμένου, ὅσους ἐπιτυγχάνειν ἰουδαίους αἴρει, μεδεμίαν τῆς πρόδειον φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐτηγορείοις χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπήνας πρόδης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κατασχὼν δὲ τὴν ὀργῆς ἤλασεν πρὸς αὐτήνιον κατηγορήσων τὴν μαχαιρᾶν ὠδικημένας. ὁ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τὴν ἠμυνημένων ἡγούμενος, ταχέως μεταβολὴν τὴν τὴν βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτὸν ὀλιγαλάτης. ὁ μὲν πρό-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquis ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectisque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, éique parti Ptolemæo præpositio, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius absessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

Cap. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. li. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cũ mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes veteretur auxilio, ipse cum cętera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nũcij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanũ venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerãt locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

Κεφ. η.

Κἀντεῦθεν θερεῖ τὰ κατ' Ἰουδαίαν ἠρῴδου πρᾶ-
γματα. καταλελοίπει μὲν ἰώσηπον τὸν ἀδελφόν,
ὅτι τὴν ὅλην, ὡς ἀγγέλλας υπδὲν μέχρι τῆς ὑποστρο-
φῆς αὐτοῦ ὡς ἀκινδυνεῖν πρὸς αὐτίγονον. οὐ γὰρ δὴ βέ-
βαιον εἶναι μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ
ὡς ἤκουσεν ὅτα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελή-
σας τῆς ὡς ἀγγελίας ὅτι ἱεριχοῦντος ἐχόρει
μετὰ πέντε σπειρῶν, αἷς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦλθε
δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. ὀλιγημέ-
νων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυχωρίαις τῶν ἐναν-
τίων, αὐτὸς τε θνήσκει, μέγα γενναίως ἐν τῇ μάχῃ
φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. πεσύμ-
λεκτοι γὰρ ἐκ τῆς συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν
αὐταῖς ἀνακέκραστο τῶν παλαι στρατιωτῶν καλουμέ-
νων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον.
αὐτιγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς
τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώση-
πον. κρατήσας γοῦν τοῦ σώματος ἀποτέμνει τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα τὰ λύτρα αὐ-
τῆς φερούσα τοῦ ἀδελφοῦ διδόντος. τὰ δὲ τῆς γαλι-
λαίας μετὰ τὸν αὐτιγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς
τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρῴδου φρονοῦντας τῆς δυ-
νατῆς, προσάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ
προσάγοντες αὐτιγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ
τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς αἰστείχιζέ τι τοῦ ἐ-
ρυμάτων, γιθθὰ καλεῖται. τούτων δὲ οὐδέπω πέ-
πυστο ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὸν σαμοσάτων ἅλωσιν,
αὐτωνίου μὲν κατασήσας ὅπλα τῆς συρίας ὑποστον, καὶ
προσάξας ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτίγονον, αὐτὸν εἰς
ἄγκυραν ἀνεχώρησε. σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα
προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρῴδῃ συμμαχῶν. αὐ-
τὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει πρό-
δρομον. ὅτε δὲ ἡρῴδῃ κατὰ τὸν πρὸς αὐτόχειαν δά-
φνην, ἄγγελοι σαφεῖς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσ-
ημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐνθορὼν τῆς κλί-
νης, εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν
προσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πένθους
ὑπὲρ θάμνου, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμε-
νος δὲ τὴν πορείαν ὑπὲρ δυνάμιν, καὶ δύσας ὅτι τὸν
λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ θεῷ τὸ δέος προσ-
λαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δὲ σὺν τάγμα ταύτῃ
συνάψας. μθ' ἣν οὐ προμεῖναι ἡμέραν, εἰς τὴν γα-
λιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας
εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ἔπεσεν. καὶ προσέ-
βαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἐλεῖν χει-
μὼν βιαιότατος χαλεπώτατος, καὶ πλησίον ἐνεστηκὼς δύο
καὶ μῆνας. ἐπεὶ δ' αὖτις μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας,
καὶ τὸ

καὶ τὸ δ' ἕτερον παρ' αὐτοκράτορος τάγμα συνέμιξε, δείσαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἣν τυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη δι' ἱερειχοῦντος, ἀσθενοῦντι τάχιστα τοὺς τοῦ ἀδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν. εὐθὺς δὲ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τόδε, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, ἀνδρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπενείγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεφιάθησαν ἑστίαν. δι' ἁλυσθέντος δὲ τοῦ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξελθεῖν, ἀθρόως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ὅτι τοῖς μέλλουσι πολέμοις εἶναι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διήκειν τὴν στρατιάν. καὶ τῷ ἑαυτοῦ εἰς ἑξακισχιλίους ὄντι τὸν ὀρῶν καταξίχοντας, ἀπεπειρῶντο τῆς προσταγμάτων, καὶ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς ἔβαλλον, ἅς τε συχνοὶ καταπίπτοντες, εἰ μὴ καὶ αὐτοὺς ἡρῴδης φαρμάκων, πελτοῖ καὶ τόξοις ἀπεστέγαζεν. βουλόμενος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ μὴ μόνον τόλμῃ τοῦ ἑτέρου, ἀλλὰ καὶ πλήθει φοβερὸν δοκεῖν, πάππον τινὰ τοῦ ἑταίρου μετὰ σπαμάρας ὀπίσω πέμπει. τούτων μὲν οὐδὲν ἐν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα. ἡρῴδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμών, πόλεις μὲν πολίχνας καταστρέφεται. διχιλίους δὲ τοῦ ἐν αὐταῖς ἀφανίσας, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ὅθι τὸ στρατόπεδον. κῶλισον δὲ ἀφ' ἑνὸς τοῦ καλουμένου κατὰ κώμην. ἐφεστήκει δ' αὐτοῖς καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν ἀφ' ἡδονῆς μίσος τὸ πρὸς αὐτοκράτορα, οἱ δ' ὅτι τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γὰρ μὲν πολλοὺς ἐνῆγε θυμία μεταβολῆς ἄλγος. καὶ ὁ μὲν ἐπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δ' ἀφ' ἑνὸς πάππου, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε ἀφ' τοῦ ὁρμοῦ ἀναδύντες αὐτῷ προθύμως αὐτοπροσηλθον. ἀχνυμένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ἑλίγον αὐτόχρ. ἡρῴδης δὲ κατὰ μείωσιν τοῦ φονεύσαντος ἀδελφοῦ παραβαλλόμενος, ὡς αὐ πάντας τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῷ καθ' ἑαυτὸν σκέψεται, καὶ μετ' ἐκείνους ὅτι τὸ συνεχὲς αἰεὶ ἐπόμενος ἅπαντας διώκει. φόνος τὸ μὲν πολὺ, τῷ μὲν εἰς τὸν κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμηντο, τοῖς δὲ προσκειμένου τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους. συνεισπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, ἡ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κατάπλεα. κἀπειδὴ ἀφείλε τῷ ἔξωθεν, τοὺς οἰκέτας ἀπαράτους εἶλκε τοῖς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ὅθι κατασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως ἀπῆρε, τοὺς ὑποφυγόντας δ' τῷ ἱρπίων, οἱ στρατῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ὑποφαγίναι τοῖς κεκτῶσι. ταύτῃ τὴν πλημμυρὰν οὐκ ἔδυνε καὶ οἱ πολέμιοι τὸ γοῦν ὅθι συλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐνθάσατο τοὺς ἀφ' τῶν κώμην διαφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεκεδάσθη. κἂν διὰ θεὸς τῇ νίκῃ τοθαρρήσας ἡρῴδης ὅθι ἱεροσολύμων ἔλασεν, εἰ μὴ χεμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τὸ παντελοῦς καθορθώματος, καὶ ἥττης τῷ αὐτοκράτορι κατέστη, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρῴδης δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἤδη τοὺς φίλους κεκμηκότας ὅθι θεραπείᾳ τοῦ σώματος.

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. lámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque simílis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conferre non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit; circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carêtes, mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulíspet restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertę, plenáque propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autē subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coaceruata est, vt etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagā hostes adeò nō tulerunt, vt cōfluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statímque successu fretus Herodes ad Hierosolymā perrexisset, nisi eū hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Iraque cùm alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: muríſq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: cíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouũ aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiã verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audacię supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propsita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A ἀλλαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἐπ θερμοῖς ἐκ τῆ λουτρῶν λουσόμενος ἦ. στρατιωτικὸν ἕτερον. εἰς γοῦν αὐτῷ παῖς ἑπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῷ τις ἐκδέχεται τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἕξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν ὡμοῦ ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τότως δὲ ὑποπτήσσοντες, καὶ δειλιῶντες, ὡς ἐθάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρίεσαν γυμνὸν ὅτα βέλτιστοι, δὴ δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῷ μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν καὶ τύχῃ ὁ συλλημψόμενος τοὺς ἄνδρας, ἡ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δειλιῶντας πάντας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν αἰτηρότου στρατηγὸν καταμήσας, αἴρηται δὲ δὴ τῆς παρατάξεως, πέμπει τῷ κεφαλῇ φερόμενα τοῦ ἀδελφοῦ, ποινὴν τοῦ φονευθέντος αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τοῦ χειμῶνος,

B ἤλαυνεν δὴ Ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, συνήγετο δὲ αὐτῷ τὸ ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥώμης ἀπεδέδεικτο, περὶ τὸ ἱερὸν στρατοπεδεύει. ταύτην γὰρ ἐδόκιμον, καθ' ὁ πρὸν εἶλε πομπηίου τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ τιμὰς τοῖς πράσεια, τεῖα μὲν ἐτέρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐτουργικωτάτους τῇ ἑταί-

C ρᾳ δὴ τῷ ἔργῳ, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθαμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ παρέρχοντι ποιεῖται τὴν πολιορκίαν τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑπῆφαιεν τοὺς πολεμίους. γνόμας δὲ ὑπέστρεφεν δὴ Ἱεροσολύμων μὴ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ σόσιος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ἣν ἀπεκπέμψας ἀπὸ τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς ἀπὸ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροίσθησαν δ' ἐκ τῆς

D ὅλης δυνάμεως, εἰς σύνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους. ἀπὸ τῆς ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, κατεστρατοπεδεύοντο τὸ βορείῳ τείχος πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τῆ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σύστασις δ' αὐτονίῳ τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν ἡγεμὼν συμμαχον. τῷ δὲ ἀπὸ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ σέβει τὸν

E ναὸν ἀθεμιτίζόμενον τὸ ἀσθενέστερον, δ' δαίμονα καὶ πολλῷ θεωδέστερον τὸν τολμήσοντα θεὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῷ τολμηροτέρων ἦ σιτῷ ἦσαν λησταὶ πολυτροποι, καὶ μάλιστα θεὶ τὴν πόλιν ἁρπάζοντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο ζοφή. τὸ γε μὴν μαχίμου τὸ δυνατώτερον ἐτέτακτο θεὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωνοῦντας, ἔρυμα ὑπὸ τὸ τείχος, καὶ τοῖς ὀργάνοις

F ἀπομηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινότερον. ἐν οὐδενὶ δὲ οὕτως, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις θεῖσαν τῷ πολεμίων. τῷ δὲ βασιλεῖ, θεὸς μὲν τὰς λησταὶς ἀπεπνοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἁρπαγάς. θεὸς δὲ τὴν ἐπιτηδείων ἀπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῷ δὲ μαχομένων θεῖλιν τὴν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόν-

των ἀφρουλίᾳ. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις δὴ θεοῦπῳ τῷ θανάτῳ. δι' δὲ τὴν

ὑπὸ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καταφθαρῆναί τι τῶν τείχους, ἕτερον αὐτοχώρημα. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χερσὶν, οὔτε μηχαναῖς ἐλλείπειν, εἰς ἕκατον αὐτοὺς ἀνηκόντες. ἀμέλει πολιορκούντες δυνάμεως ἐπικαθημένης, πέντε μησὶ διῆγον τῷ πολιορκίᾳ, ἕως τῆς ἱερᾶς τινὲς ὀλίγιστον ὑπερβάντες τοῦ τείχους θαῤῥήσαντες, εἰς πύστιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἕκατον πάρχαι σοσίᾳ. ἐνθοῦτα δὴ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἁλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὑπερθυμίᾳ πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῆς μὲν ῥωμαίων ὑπὸ τῇ ζέσει τῆς πολιορκίας διαργισμένων, τὰ δὲ περὶ τὸ ἱερὸν Ἰουδαίκου, μηδένα ὑπολιπέσθαι ἀπροόρατον αὐτίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ πανπληθεῖς, ἔνθα τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῶν ναῶν ἐνεσφθείροντες. ἦν δὲ οὔτε γήρᾳ ἔλεος, ὅτε ἀσθενείᾳ γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε περιπίπτοντος τοῦ βασιλέως, καὶ φείσασθαι παρακαλοῦντος, ὑδεὶς ἐνέμεινε τῆς δίκης, ἀλλ' ὥσπερ μεμισηκότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπέκειντο. ἔνθα καὶ Ἀντίγονος, μήτε τῶν πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τοῦ θεάτρου, ἐνεσκίμφθη δὲ τοῖς σοσσίοις ποσί. καὶ ἐκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατὴς, καὶ αὐτίγονα ἐπάλεσεν. ὑβριστὴς δὲ ὡς γυναῖκά τε καὶ φεύγοντα ἐλθόντα ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεσμὸς ἐφυλάττετο. φθόνος δὲ ἐκ θεοῦ ἡρπαζώτου τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ὅλον θέας τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν καὶ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπαγκαλῶν, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς καὶ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δεηθεὶς ἀμφοῖν πρὸς σωτῆρα, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅτι τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βεβαρῆσθαι καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡμερότητα ἀντάλλαγμα κρίνοι. τῷ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὑπεῖκεν φαμένῳ, αὐτὸς ἔφη δεήσεσθαι τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἑκάστοις. ἅτε τὸ τὴν λοιπὴν ἐξωνησόμενος παρίδα, τὰς ὑποχείους ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν δὴ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσσίον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σοσσίος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνίζυξεν ὑπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτοκράτορα. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μάχεις ἐκάτεν ἐξὸν ψυχῆς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀληθείας πέλεκυς ἐδάϊσεν. βασιλεὺς δὲ ἡρμόδιος ἐδόκει τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας, δυσεξέρευς τῆς τιμῆς καθίστατο, τοὺς δὲ ἀντιγονίους, ἀνῄρει, καὶ κατ' αὐτὰ ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταναλωσάμενος, ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. ἐμοὶ εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ ἀντώνιος τῆς κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἦν τῶν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν ἡλικίαν τῷ ἰδίᾳ ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diruerétur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant: denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerũt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere & post eos Sosij centuriones.
B Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit,
C & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cõpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, exi-
D stimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto vitis & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret.
E Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ aliquibus, promissa compleuit: Nam & militum quemque liberaliter, &
F pro merito, duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Hero-*Ant. lib. 15. cap. 1.*
des discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Anti-
G gonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sãguine

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantósque reges iniustum esse duxit: verùm inter amicos vltrà non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Peluſium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníq; præda, Parthus illi statim condonatus est.

ὑπολειπομένῳ, τὸ λοιπὸν φόβῳ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, καὶ τοὺς ἐν τέλει σύνεργον σχηκὼς ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα, αἰρεῖν ἔπειθεν, ὡς αὐτῷ κτήσιον ἑκάστου ῥᾳδίως γινομένη δαπάνης. ἔτι δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν καὶ ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ὑπῆρχάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρῴδην καὶ μάλχον αἱρεθῆναι. μέχρι γοῦν τοῦ στρατεύματος ὑπεκίνησας αὐτοκράτορα, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀδίκιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλος εἶναι, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ὑπερτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱερειχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῷ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένην κυρία, καὶ στρατεύσασα μέχρις εὐφράτου τὸν αὐτοκράτορα ὑπεστρατεύοντα παρθοις, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀντεῦθεν μεγάλας μὲν αὐτῷ τὴν δυσμένειαν διαφευγὼν ἡρῴδης ἐμισθώσατο. μισθοῦ δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἐπορρωγότα χωρία ἑξακοσίων ταλάντων, εἰς ἔτος ἕκαστον ἐσιωπᾶν. στρατεύσας δὲ αὐτὸν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ κατεχρώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ, παρὼν ἐν παρθοις αὐτοκράτορι, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δίδωσι κλεοπάτρᾳ. μὴ δὲ τῆς χρημάτων, καὶ τῆς λείας ἀπάσης, ὁ παρθος δι' ὃν ἐχωρίσθη.

Cap. XIII. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio contra Arabas, & ingenti terræmotu. Ant. lib. 15. cap. 5.

CONcitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, perſuadet Antonio. quos si viciſſet, Arabiæ: sin autem victus esſet, Iudææ domina conſtitueretur, alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sed hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit. nam primùm in Syros hoſtes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſistentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregabant, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellum conſultius adminiſtrare tentabat, caſtráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, ſed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima cortione in fugam verſos vrgebant: in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes, Canathenſibus ab Athenione immiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſēper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíſque agminibus circa laxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde proſtratis. Qui verò ex prælio ſeruati ſunt, in vicū Ormizam cōfugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant plena ceperunt: Neque multo pòſt accepta clade, Herodes aderat cū auxiliis, ſeriùs quā vſus popoſcit. Huius ei vulneris cauſa fuit: præpoſi-

Τοῦ δ' ἀκτιακοῦ πολέμου συνιόντος, παρεσκεύαστο μὲν ἡγεμὼν ἡρῴδης αὐτοκράτορι συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε τῶν ἄλλων τὴν ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κατεστηκὼς ὑρκανίας, ὃν δὴ χωρίον ὁ ἀντιγόνου καλεῖχον ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τὴν κινδυνείαν αὐτοκράτορι, τῆς δὲ βασιλεύσης εἰς ἔφαμιν βουλευούσης, πείθει τὸν αὐτοκράτορα, ἡρῴδην ἐπιστεῖλαι τὸν πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας γήπτας δαπάνης, καὶ θατέρου τὴν δυνάμεων καταλύσας τὸν ἕτερον. ἔρρωτο μὲν τοι καθ' ἡρῴδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τὴν πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς θέρει διόπολιν, σκεδάσας τε καί τοι καρτεροὺς αὐτῶν διαταξαμένων. πρὸς δὲ τὴν ἥτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἔστησαν τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως ἡρῴδης ἐπῆλθεν, ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἀφυλάκτως τῷ πολέμῳ, καὶ στρατόπεδον ἐπέλθοντες ἔμελλον τροπώσασθαι. οὐ μὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ νίκῃ θαρρήσαντες, ὥρμησαν δὴ τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν ἡρῴδην ἐμβολὴν ἔχοντας, ἰδίωσαν. βουλεύεται δὲ ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῶν κανάθων ἐκχωρίους αὐτοὺς ἀθυμίσας, ὃς δὴ αὐτῷ τὴν κλεοπάτρας στρατηγῶν αἰεὶ διαφόρως. πρὸς γὰρ τοῦτον ἔνθεσιν αἰσθόμενοι οἱ ἄραβες, ἐπιστρέφονται, καὶ συναράξαντες τὸ πλῆθος πρὸς πηγὰς καὶ δύσβατα χωρία, ἔτρεψαν τοὺς ἡρῴδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν προεκκείμενον, αὐτάνδρον ἔλαν οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρῴδης, παρὼν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τὴν τάξιν

ἀρχὴν

ἀρχῶν ἀπιθὴς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῷ συμβόλῳ
ξυνομόσας, μὴ καὶ ἀθηνίων δόλοις κεχειρωθῇ. ἐπιμε-
μνήσατο μὲν οὖν τοὺς ἄραβας αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν κατα-
σχὼν, ὡς αἰὰν καλέσασθαι μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις.
ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὀλιγοπαθῆσαι συμφορὰ δ' αἰμό-
νιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τὰ βασιλείας ἑβδόμου, ἀκμά-
ζοντος δὲ περὶ ἄκτιον πολέμου. κἀγὼ δὲ ἀρχομένου ἔτους
ἡ γῆ σφαδάσασα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἀπέφθειρε,
ἀνθρώπων δὲ ξὺν διέφθειρε μυριάσιν, τὸ δὲ στρατιω-
τικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπάρθρον δὲ νυλίζετο. καὶ τότε
τοῖς ἄραψι, δὴ μείζονι θάρσει ἦρεν ἡ φήμη, θρασυ-
λογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον,
ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν
ἐρήμου τὴν χώραν κεκτήσθαι, ὥρμησαν εἰς αὐτὸ θρα-
συτάμμοι τοῖς φρίσσειν, οἳ δὴ ἰουδαίων ἔτυχον
ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλα-
γὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγάθει συμφορᾶς ἐπαλλήλων ἐκ-
λυτον συναγαγὼν ὁρμὴν, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν δὴ
τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε. φαλερώτατά μοι δοκεῖ
τὸ παρὸν ὑμῖν καθάπαξ εἶναι δῆλον, πρὸς μὲν γε τὰς
δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἐᾶ; τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
πρὸς ἀνθρωπίνην ἔροδον πάσχειν, αἰσχρὸν. ἐγὼ γὰρ τοσ-
οῦτον ἀπολείπω κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις μὴ τὴν
σφετέραν, ἀλλ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀφ' οὗ λιαρ-
τοῦτο καθεῖναι τῇ δουλείᾳ δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅ-
πλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡ-
μῶν συμφοραῖς ἥκουσιν. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδί-
ας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγ-
γίας. οὔτε δὲ τὸ δυστυχεῖν, οὔτε τὸ εὐτυχὲς ἐν ἀνθρώ-
ποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐναμειβομένην εἰς ἑκά-
τερον τὴν τύχην. εἰ δὲ τὸ μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο-
δειγμάτων. τῇ γοῦν θεσπρωτικῇ μάχῃ κεκρατήκατε,
ἐκλείπουσιν ὑμᾶς οἱ πολέμιοι, καὶ κεῖ τὸ εἰκὸς ναῦ ἀ-
λόντας κεκτῆσθαι δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποι-
θὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθεσ-
θαι τε ἔμοιγε καὶ τῷ δοκοῦντος ὑμῖν θαῤῥεῖν. ὅτι γὰρ ἐθρασύνθη πρὸς τῷ δίοντος κατὰ τὴν
ἐχθρῶν, καὶ δὴ τῷ ἐμῷ γνώμῃ ἐξωρμήσατε,
κακεῖνο ἔχει ἡ ἀθηνίων ἐπίνοια. νυνὶ δὲ ὄκνος ὑ-
μῶν, καὶ τὸ δοκεῖν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγυ-
ᾶται. χρὴ μὲν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ
τοῖς ἔργοις ἐναῦραι τὰ φρονήματα, καὶ πίστιν τοῖς
ἀσεβεστάτοις, ὡς οὔτε ἀνθρώπινόν τι κακὸν οὔτε δαι-
μόνιον ποτὲ ταπεινώσῃ τὴν ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν,
ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ φθονήσεταί τις ἄρα-
βας τὴν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ δαιμονίην τὴν ἡμῶν, ὃν παρ'
ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς
παρασείτω τὰ τῶν ψυχῶν πτήματα, μηδὲ ὑπολαμ-
βάνετε τὸν σφετέρων ἐπέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέ-
ναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ
οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τὴν ἑαυτοῖς βλάβην φέ-
ρειν. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τοῦ χθονίου
βρασμοῦ προηγήσατο αἴ τι σημεῖον βραχύτερον. αὐ-
τὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐγραφὴν ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί
δύναται τοῦ σφετέρου μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κε-
κτῆσθαι ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τοι μέγιστον ἀλώσεως

A torum militibus contumacia, quòd iussis o-
bedire noluerunt. non enim repentino com-
misso prælio vllum Athenio insidiandi tem-
pus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas,
assiduis fines eorum incursionibus infestans:
quòdque semel victus est, sæpe rependit. Sed
dum inimicos persequitur, incurrit ei diui- Ant. lib. 15.
nitus alia calamitas, septimo regni anno & cap. 6.
Actiaco bello feruente. nàque veris initio ter-
ra mota, infinita quidem pecorum, triginta ve-
B rò hominum millia peremit, cùm exercitus
mansisset incolumis, quoniam sub diuo tende-
bat: ibique Arabas in maiorem audaciam fa-
ma sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper
aliquid affingens. vnde velut omni subuersa
Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem
superesse credebant, in eam irruunt, legatis
priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis.
Herodes autem aduentu hostium perterritam
suorum multitudinem, tam magnitudine, quã
C assiduitate calamitatum fractam, ad repugnan-
dum incitare tentabat: hæc dicens: Ratio-
nem habere non videtur, cur vos præsens for-
mido perculerit. nam diuinæ quidem indigna-
tionis plagas mœrori vobis esse non minor. Ig-
nauum autem est perpeti idem, etiam cum
incursus hominum repellendi sunt. Ego enim
tantum abest, vt hostes post terræmotum per-
timescam, quòd magis pura uerim Deum hanc
illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent:
D non enim tantùm manu armisque freti, quan-
tum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax
autem pes est, quæ non suis viribus nititur,
sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ
res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt:
sed in vtramque partem videas fortunam nu-
tare vicissim, vt exempla vobis propria de-
monstrabunt. Nempe prælio superiore vi-
ctores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc
ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur,
E victores se fore credentes. Nimis enim confi-
dens incautus est: metus autem prouidentiam
docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod
timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm fero-
ciores quàm opus erat fuistis, & præter volun-
tatem meam in hostes egressi estis, Athenion
insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra
cunctatio, & minus alacer animus, vt vide-
tur, certam mihi victoriam spondet. Conue-
nit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso
F autem opere virtutem exerere: conscelerati-
que hostibus planum facere, quòd neque hu-
manum aliquod malum, neque ira cælestis
vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum;
donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quis-
quam in bonis suis Arabas dominari patie-
tur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. ni-
hil autem vos terreat rerum anima carentium
metus: neque arbitremini, terræ concussio-
nem, alicuius futuræ cladis esse portẽtum. Na-
G turalia nanque sunt elementorum quoque vi-
tia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod
ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel
famis, vel terræmotus signum aliquod tar-
dante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum
extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæ-
terùm quid nobis amplius quàm terræ con-
cussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum;

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobísque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi: nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: cóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmq; rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Cap XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Verumtamen plus timoris habebat, quàm ipse paticbatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

γοητείαν τοῖς ἐχθροῖς, οὐκ αὐτομάτως οὐδ' ὑπὸ χλεύης ἀλλοφύλου, οἳ φρίσσοντες ἡμετέρου θεοῦ τὰ πάντων αἰθέσπιον νόμιμα, ἁμωμήτους ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τὸν πολέμου κατέστησαν. ἀλλ' ὑμεῖς ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀήττητον δεξιάν, δώσουσι τιμωρίαν αὐτίκα δίκας αὐτῶν τῆς παρ' ὑμῶν φονικῆς τόλμης, εἰ δὴ καὶ σπουδάσαντες πιστεύσωμεν τῷ παρεστῶτι θεῷ ἀμυνεῖν. θεοκινδυνεύσω γὰρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν φρίσσειν ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τὸ ζῆν τοῖς ἐμοὶ πειθομένοις. δεῖ γὰρ ἴστε τινὰ ἑαυτῷ αἱρέσεως αὐτοῖς εἶναι, εἰ μὴ θεοπτεία τινὶ βλαβῆτε. τούτοις παρακελευσάμενος τὸ στράτευμα, ὡς ἑώρα θεοθύμους ἔθνη τῷ θεῷ, καὶ μὴ τοῖς θυσίαις, διέβαινε τὸν ἰορδάνην ποταμὸν μὴ τὸ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ φιλαδέλφειαν, ἐγγὺς τοῦ πολεμίου, θεὸν τὸ μεταξὺ φρουρίου, θεὸς αὐτοὺς ἠνεβολίζετο, βουλόμενος σὺν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ καὶ κεῖνοι πυρὰς θεσπεσιμφότους, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἐν ἀπαρασκευάσαντες ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν θεοάγων τὸ δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ θεοὺ καλεῖτο τοὺς Ἄραβας. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεὸς τὸ πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἴλη δημος αὖος ὢν τῇ δίκῃ, θεοστὰς ἐπαφάσσειν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. καὶν τούτῳ συμμιγεῖς καθέντες, ἐξίασον ὅπλοις ἄταχτοι, καὶ πεφορυμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὐκ τῷ ἰουδαίων θεῆσαν, ἐλείποντο δὲ τῆς θεοθυμίας, καὶ τοι δὲ τὸ δεσπόσιον τὸ νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ θεοθάρσαλοι. δύο μὲν μέχρι μὲν αὐτεῖχον, οὐ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπεδείξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ ἔξοδῃ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη σωθῆναι εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους θεοεῖχεν ἡ πολιορκία, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θεοκατέπαθλον ἡ δίψα, τῷ ὑδάτων δεομένων. ὑπεφαίνει δὲ θρισσόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ λόξα δεδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον εἰκετο. τῇ δὲ δίψει ἐκκαίοντες, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐσεχαίρεον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διῆσαν, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπὸ δεσπόσεως ἐξελθεῖν δεῖ μάχῃ, οἷς συμβαλὼν ἡττᾶτο, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτῃ δὲ πληγῇ τὸν ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῷ αἰδοῖ τὰ φρονήματα, θεοῦκοφεν ὡς τὸ καὶ θεοστάτης ὑπὸ τῶν ἔθνους αἱρεθῆναι.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δ' ὀθίους ἡ θεὸ τῷ Κεφ. ιε.
ὅλων θεαγμάτων φρονῆς, δεῖ τὸν θεὸς αὐτοκράτορα φιλίαν, καίσαρος ἤδη θεὸ ἄκτιον νικήσαντος. παρεῖχε μὲν τοι δίους πλέον, ἢ ἔπαχεν. οὔπω γὰρ ἐαλωκέναι καίσαρ αὐτόνιον ἔκρινεν, ἡνίκα δὲ συμμένοντος. ἐγὼ μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῷ κινδύνων δίδωμι, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, εὗρε διέτριβε καίσαρα, θεόσωπον αὐτῷ δίκα δεδήματος, τὸν μὲν ἐδῆτα καὶ τὸ χῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτικρυς

ἀπ

αὐτοκρὰς εἶπεν, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῷ ἰουδαίων βασιλεὺς γεγόμην, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐ ὑπερειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως αὖ με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπεισεφέρετο, εἰ μὴ διεκάλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦτο ἐν ἀκτίῳ πληγείς, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγὼ γόμην δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῷ παραδόντι διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ἵν' ἀντὶ τούτου, καὶ χρήματα, καὶ τείχη σοὶ ἀσφάλειαν, καὶ σεαυτὸν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κομιοῦν τοῦ σοῦ πολίμου. τῷ δὲ ἀρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἔμεροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. σωκόπημα δὲ ἀντωνίῳ, καὶ τίθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ δυάδημα. σοὶ δὲ ἦλθον, ἔχων τοῦ ἀριστοῦ τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ σοῦ λαβὸν ἐξεταδήσεσθαι ποτὰ τοὺς φίλους, οἷ σοὶ γόμην. σοὶ ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σύζου γε ἔφη, καὶ βασιλεὺς μοῦ βεβαιότερον. ἀξίως δὲ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας σοφίζεσθαι. περιὼν δὲ τοῖς δυτυχεστέροις δυναμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μοῦ τοι γε ἐποίησεν αὐτοκράτωρ κλεοπάτρα πειθὼς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ δὲ σε κερδήσαμεν, ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῆ. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν δυποίας, διόμοι χρόφει βεβαίῳ συμμαχίαν σε ποιουμένου σοὶ τοὺς μονομάχους αὐτῆ. νῦν μὲν οὖν δόγμασι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. σοὶ εἰσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζηλοῖς αντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ σοὶ θεὶς αὐτῆ τὸ δυάδημα, δόγματι διεσήμανε τοῦ δωρεᾶ, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δυσερὶς ὅτι μειλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτει τὰ παῖ τῆ αντωνίου φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτευε γόμενον. εἰκὸς δὲ καῖσαρ ὀργὴ, πολλὰ μὲν χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξανθρώπου, οἷς διεφθείρατο τοῦ δίκαιον. μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' αἰγύπτου δι' εὐσεβείας καῖσαρ, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡφάδης, τότε πρῶτον καὶ συνεπαίσατο ποιουμένῳ σοὶ πολεμεῖδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασε τε σοὺ ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ σοὶς δώρεας πάντα διέδωκε. σοὶνόησε δὲ καὶ δι' ἐξ ἀνδρὸς πορευομένοις μέχρι πλουσίου ἀφθόνου χεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπαινοῦσι τὸ ὁμοίως, οὐδὲ ἔστιν ὅπ τῷ ὑπατικῷ ἐνεδίδου τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῆ τὸ καῖσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρεῖσι, πολλῷ βραχυτέραν ἡφάδη σοὶ εἶναι βασιλείαν, σοὶς ἃ παρέχει. δι' ἓν τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ αντωνίου τεθνεώτοῖν, οὐ μόνον αὐτῆ τοῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ σοσέθηκε, τοῦ ἐκ κλεοπάτρας δοθεῖσαν χώραν, ἔ ἔξω ἰόδακος, καὶ ἵππον, ἔ σαμάρειαν. σοὶς δὲ τούτοις τῇ φιλίαν, γάζαν, ἔ ἀνθηδόνα, ἔ ἰόππην, ἔ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῆ καὶ σοὶς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ σοὶν

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus essem, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamē & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumēti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarē, optimum ei cōsilium dedi, vnā esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumēs: & vt in examen adducerer properās, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem admissus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis, humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs cum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prosperit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtentium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruū esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Idcóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringētos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtauravit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

A ἐνδρυφόρων κλισιῶν ἔθος. οὐδὲν δ' οὕτως αὔξησιν ἐποίει τῶν εἰς ταῖς ψυχαῖς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶν λαμβανόντων. μὴ δὲ τὴν πρώτην ἀκτιάδα προσετίθησιν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε τράχωνα καλούμενον, καὶ τὴν προσεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτην χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὴν λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ἐκ διαλειπούσης τοὺς ἐκ τοῦ τράχωνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τῷ συμφορὰν αὐτῶν καίσαρι. καῖσαρ δὲ γνοὺς, αὐτὸς ἔστειλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. ζηνόδωρος τεθνάσης οὐδ' οὐάρου, καθηρέτο τὴν αὐχμηρὰν τῷ ἡρῴδῃ τῷ ἰδίῳ, καὶ ἀφαιρεῖ ζηνόδωρον, ἵνα ὕστερον καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπου τὸ δαμασκόν, ἡρῴδῃ δίδωσι. κατέστησε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπου ἔτι δηλάτῳ πάλιν ἤθων εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῶναι, ἄνευ τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὑπηκόοις ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τράχωνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τούτων ἡρῴδης μεῖζον ἢ, ὑπὸ μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀκρίβειαν, ὑπὸ δὲ ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. εἴθιστο δὲ πλεῖστον μὲν δι' ἀμφοῖν προσπολεῖν. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δ' σέβειαν.

B

C

ΠΕντεκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτὸς τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν αὐτεπεξέσατο χώραν, τὸ διπλάσιον, ἀμφιβόλοις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, ὑπερβολῇ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τετραπλεῦρον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἱ μὲν γὰρ αἰῶνα δόμησιν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλούτῳ διαφανεῖ, κατ' οὐδὲν τῆς βασιλείων ἔλαττον. αἰτωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τιμὴν αὐτωνίου τινός. τὸ γὰρ ἴδιον ἑαυτῷ βασίλειον κατὰ τιμὴν ἄλλου δεικνύμενος πόλιν, δύο τοὺς μεγίστους καὶ εὐκαλλεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναοὺς πῃ συνεχείνετο, προσηγόρευσεν ὀνόμασι τῶν φίλων, τὸν μὲν καισάρειον, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνοις τὰ μνήματα αὐτῶν, καὶ τὰς κλίσεις ἐφείσατο, δῆλον δὲ ἐκ ὅλης πόλεως αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ ἐφιδρύσατο τειχεσμῷ δηλ σταδίους εἴκοσι, καὶ κατοικῆσαι ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσενείμας λιπαροτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναὸν τε εὐρυτάτῳ τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ ἐφ' αὐτὸν τὸν ἄλσος ὑπολιπὼν ἱερὸν ἡμισταδίαιον, τὸ ὅλον περιβόλῳ κύκλῳ περιλαβών. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχων δίκαια. ὅθεν τούτοις δωρησαμένου τὸ καίσαρος αὐτὸν ἐπίσης προθύμως χώρας. ὁ δὲ, κἂν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμαρυγῆς ἀπεδήμωσατο ὑπὲρ τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα πορφυρὴ μὲν πέτρα εἰς ὕψος ἀνατείνεται. ὑπὸ δὲ τὸν ὑπόκειται λαγόνα, σπηλυγγώδεις αὔλακες ὑπανοίγει, δι' ὧν βαθὺς θεόδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορράγα βαθύστατα, πλήθει τὸ ὕδατος ἀτελεύτητον, καὶ τοῖς καταπίπτουσι τὸ πρὸς ἴδιναν χῆς, ὑδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὸ δὲ ἄντρον καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας διατείνουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένος ῥοὴ εἰς αὐτοὺς δοκοῦσι εἶναι τὸν ἰορδάνην, τὸ δὲ πλεῖστον

D

E

F

G

longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ

ἐντοῖς

ἐντοῦς ἐξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡρώδης τὸ μεταξὺ κύκλου τοῦ φρουρίου, καὶ τῆς ἑσπερίου βασιλείου, ἀλλὰ κατασκευάσματος ἀμείνονος καὶ χρησιμώτερον πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἐπωνυμίας φίλων. καὶ ὅλον τὸ εἰπεῖν, ἐν ᾧ ἦν ὅπου τῆς βασιλείας ἐπιτηδειότατον τόπον τῆς πρὸς κάλλος τε καὶ χρῆσιν ἐπιδεικνύμενος, ἐπειδὴ δὲ τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἐπλήρωσε τὸν, ὡς τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ πᾶς ὑπερέσχε, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐπιδρύσασθαι καίσαρα. καταδὲ δὴ καὶ τοῖς Ἑλληνίοις πόλιν, ἣν δὴ μάλιστα κάμπτουσαν, στρατωνος καλεῖτο πύργος, ἔχει δὲ δι' ὑφ' αὐτῷ τὸ χωρίον δίξασθαι δ' ἐναμφοῖν τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπρότατοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπιδείξασθαι. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαι ἦν συμβέβηκε τῷ Ἑλλάδι ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τῷ φοινίκῃ ἐπ' αἴγυπτον ἐναπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει ἔξω τῶν ἐν λιμένος ἀπειλῇ, ᾧ καὶ μᾶλλον ἐπιτείνοντι τὸν λιβὸς ἀπηνεῖ) κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τῶν ὑποστρωφῶντος τοῦ κύματος, δὴ πλεῖον ἐξαίρειν τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τῶν φύσιν, μεῖζονα μὲν τοῦ πειραϊκοῦ λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, βαθεῖς ὅρμους ἐτέρους. καθάπαξ δὲ ἔχων ἀντιφέροντα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τῶν δυσχέρειαν. ὡς τῶν μὲν ὀχυρότητα τοῦ δομήσεως δυσάλωτον εἶ) τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς δὴ μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συνεμβησόμεθα γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τοῦ λιμένος μέγεθος, καθ' ἑκάστους λίθους ἐν' ὀργυιαῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑπτά, ὦγες δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ἐπιβῆναι τοῦ πολίτου τεῖχος δὴ δέκα ποδῶν πυρλιώτου. ὧν οἱ ἑκατὸν, προσεδέδεμτο πρὸς τῶν ἀνακοπὴν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπέκειντο τοῦ εἰσόδου λίθινα τείχη. τούτο δὲ πύργοις διείληπτο μεγίστοις, ὧν ὁ προὔχων τῷ εἰκαλλίστῳ δὲ τοῦ καίσαρος προγόνου, δρουσίου κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς κατασχολὴν τοῦ ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ πᾶν κύκλῳ τάγμα, τοῖς δοκοβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀφεώτατος γὰρ ἀπὸ μέσου τοῦ τόπου βορέου, καὶ δὴ τοῦ στόματος κολοσσοὶ ζῶες, ἑκατέρωθεν ὑπερεχόμενοι κίονι, ὧν τοὺς μὲν ἐν λαιᾷ χειρὶ εἰσπλέοντι πύργος ναστὸς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐν δεξιοῦ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, ἧ καὶ ὑπερέχουσι χεῖλος πύργου μείζους. προσηκεῖ δὲ οἰκίαι τοῦ λιμένος λευκοῦ καὶ αὐτὴ λίθου, καὶ κατασκόπους ἐν' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τοῦ ἄστεος, πρὸς ὃ δύσημα κεκλιμένοι, καὶ ἧ στόματος ἀπέρας ναὸς καίσαρος δὴ γαλάφου, κάλλει καὶ μεγέθει διαφέρων, ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, οὐκ ἐλάττων ἧ ὁλυμπιακὸς Διός, ᾧ καὶ προσέοικεν, ῥώμῃ δὲ Ἥρᾳ τῇ κατ' Ἄργος. ἀπέδωκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τῶν πόλιν, τοῖς ναύταις δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, τῶν πολιοῦχον τοῦ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὀνόμασεν αὐτῶν. τὰ δὲ τῶν λοιπὰ τῆς ἔργων ἀμφιθέατρον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quãquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulchertrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduectitiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 11. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit:& quinquennali certamine instituto,nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit.sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, cáinque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: frattique Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit.Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum,qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum,munificentiùs accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est.Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, péque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam,ac diuersoria,quæ & sarcinas & amicos recipere possent,ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis,animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo,tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A κὴ θέατρον, κὴ ἀλσος ἀξιαπήγητον ἐπηρύσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καθεστήκμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τῦ καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, δηλῆ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς κὴ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐφ' οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ ἔγγιστα τῦ βασιλικῦ πλούτου μεταλάμβανον. αἰακτίσας ἢ κὴ αὐτὸν τὸν ἀδελφεὸν ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τῦ δ' αὐτῦ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, κὴ δηλῆ τῆς πόλεως ἐχάρεξε τὸ ὄνομα, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἴ καί τις ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, καὶ ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, εὐκάρπων αὐτὴν κατέβαλε. καὶ τὸ ὑπὲρ ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διάφορον τειχίσας, αὐτῆ μὲν προσῆκεν κώμην. φασηλίδα δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. οὗ τὸ, τε χῆμα, καὶ τὸν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν νότον ἱεριχοῦς ἐστῶσαν αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὀνόμασεν. φίλους δὲ ἀμέλει, τούς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῆ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀπτειτίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτῦ. τὸν δὲ μασσοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπόδρυν ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. εὐξήσκησε δ' φιλοτιμότερον. προσχώμασι μὲν γὰρ τὸν ἄνεμον πύργοις προεῖχεν, ἐπλήρωσε δ' τὸν προβολὸν βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὸν ἔνδον τῆ οἰκημάτων ὄψιν εὖ λαμπρεῖν, ἀλλὰ κὴ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θεωρίοις κὴ στέγαις, πρέπειν τὸν πλοῦτον διαφαίνειν. πόρρωθεν δὲ μείζοσι λίθοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς ἑξηκοσίοις λευκοτάτοις μαρμάροις, τὸν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ ὁ τὸ γεώλοφον ὅλον κατὰ χεῖρα ὑψηλόν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ πρὸς τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τὸν τε ὀπαδικὸν καὶ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα. ὥς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν ἐν δόκει τὸ ἔρυμα. τῇ περιγραφῇ δὲ, βασίλειον. τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πλείσταις κὴ τῆ ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ξιπόλει μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ καὶ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἐξέδρας τὸ καὶ στοὰς, καὶ ναοὺς, κὴ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ τύρῳ, σιδῶνι μὲν καὶ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς θαλαττίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνὰς πολυτελεῖς θεοῖς δὲ, περίστυλα, θαυμαστὰ τῷ τε ἐργασίᾳ κὴ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλσος Ϲ λειμῶνας ἀπέδωκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, Ϲ χώρας ἔλαβον παρ' αὐτῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δ' ἐπετησίους τὸ καὶ φιλωνείοις ἐδωρήσατο προσόδοις, καταπέξας, ὥσπερ κοίοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γέρας. σῖτον γε μὴν τοῖς ἐχρήσατο τοῖς δημόσιοις. Ϲ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ Ϲ πολλάκις. ἐμπρησθὲν δὲ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀπεδείματο. τὴν δὲ λυκίαν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ συ-

ἢ σαμίους δωρειάς, ἢ τὴν δι' ὅλλων ἁπάντων ἰωνίας, ἐν οἷς ἑκάστοις ἐδεήθησαν εὐεργεσίαν. ἀλλὰ ἀθληταί, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ νικοπολῖται τε, καὶ τὴν κατὰ μυσίαν πέργαμον, οὐ τῶν ἡρῴων γέμουσιν ἀναθημάτων; τίνι δὲ αἱ ποταμίων τῇ ἐν συρίᾳ πλατείᾳ, οὐ φοίνικι οὖσαι ὑπὸ βορέου, κατέρρωγέ τε σανίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξυστῇ ὑδρίαρῳ, καὶ θεοῖς τοῖς ὑπὲρ ὀπώρας ἐκέσμησεν ἰσομήκεσι σταῖς; ταῦτα μὲν αἱ τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ πασχόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δὲ ἠλείοις χαρίσασθαι, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων διῆκεν τε. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένου ὑπορίᾳ χρημάτων ὄρφνη, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑπορρέον; οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἦν ἐπιτυχὼν παντασημείδος εἰς ῥώμην ἀφανίσεως ἐγίνετο. ἀλλὰ καὶ θεοῖς τὸ δικαιότατον πόρους χρημάτων ὑπὲρ δόξης, ὡς μηδ' ποτὲ ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτῶν ἐκλιπεῖν. ἀνύσαι δ' ἂν εἴη χρεὼν ἁλύσεις, ἢ φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς ἐπὶ τῇ κιλικίᾳ πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκούφισεν. πλεῖστον γε μὲν αὐτῆς μεγαλοψυχίας ἐθέρμανεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπὸ φθόνου, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, ἀνεργάσασθαι τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχούσας ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι θεοῖς τοῖς ψυχαῖς ἀναλόγως, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δὲ ἐμπειρίᾳ ἱππικῶς ἐπετύγχανεν. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ παραφέροντα θηρίων ἐκρᾴθησεν. ἔστι γὰρ ἡ συνοχὴ μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δῆτα. πολεμιστὴς αὐτὸς ἦν. πολλοὶ γοῦν καὶ ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντίσαι τε ἐνδελεχέστατος, καὶ τοξότης διαφερόντως ἐδόκει. θεοῖς δὲ τοῖς ψυχικοῖς καὶ τοῖς σωματικοῖς θεοτρόπως ἐχρήσατο δόξῃ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπαίσιος ἐπλάγιον ἐν πολέμῳ, καὶ τῷ πλείστων οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ θεοδοσία τινῶν, ἢ θεοπρεπεία στρατιωτῶν ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. Τὰς γε μὴν ὑπαθρείους δυσχερείας, ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον αἰσχροῖς ἐπεμίσησεν καὶ κακοδαιμονίαν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, θεοῖς ἣν μάλιστα ἀπεύδουσιν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ὑποπεμπάμενος ἦν ἰδιώτης ὢν ἤγετο γαμετὴν, ἢ γένος ἦν ἱερασολύμων, δωρεὰς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ σπασθῆναι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δ' ἂν μὴ τὴν ἐν ῥώμῃ ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρείδος ἡ ἀπαίδευτον ἅμα τοῖς ἐν μαριάμμῃ, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς καπνᾷν. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐν πάρθοις πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν βουλῆς ἀπέκτεινεν, ὃν ἐκμαλωτίσατο μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξητάσατο δὲ κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμοεθνεῖς. ἐξ ἧς τούτοις ἐπειδὴ φθονοῦσι μὴ ἀγαθὸν πρὸς ἡρῴδην, οὐκ αὖ φθαπόλετο. ἀλλεαρ ᾗ αὐτῷ θανάτου ἡ ἰωνᾶς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐφείσατο τῆς παρθένου ἐφιέμενος, ἵνα παρέξυτο ἡρῴδην, μὴ αὐτὸς αὐτοκρατοῦς ἐφιέμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπὶ τῷ βασιλεύειν

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-
B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solùm Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius
C memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret.
D cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortu-
E na quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII. De diffidio Herodis cũ filio Alexãdro & Aristobulo. Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata
F quam priùs acceperat vxorem ex Hierosoly mis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata
G Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi doleret. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπίβαλλεν αὐτῷ. τ ὃ ἐκ μὲν Μριάμμης ἐ τέκνων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, ζῶσαι ἦσαν ἔτι. ἐκ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν Ῥώμῃ παῖς δύο ἔτη, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἔτι, διὰ τ μητέρα δι' ἡλικίαν, ἐκ ὅπ βασιλεύοντι γεγόνασιν αὐτῷ. τοῦτον δὲ τοῦτον ἰσχυρότερον, ὁ Μριάμμης ἔρως σωπήρχε, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων ἡρῴδην λαβεῖν τ, ὡς μηδενὸς τῆδε διὰ τὴν περιμάχητον λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τ Μριάμμης, ὅσος ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τ μὲν ἀπόθεσιν ἐκ τ πρὸς

B Γμάτων δύλογον, τ δὲ παῤῥησίαν ἐκ τ φιλεῖσθαι, φανερὰς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τὰ κ τ πάντων ὑρκανὸν, κ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. διὸ δὴ τοῦτο καὶ παρ' ὀλίγος παῖδος ἐφείσατο. δοὺς μὲν αὐτῇ τ ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκμαιοτάτῃ, μ' ὃ τὴν τιμὴν κτείνας δ' ὅλως. ἐπεὶ δὲ τ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, κ τῷ βωμῷ προσπελάσαντι, καθ' ἑορτὴν, ἅθρων ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν

C ὁ παῖς δὴ νυκτὸς, εἰς ἱερειχοῦντα. ἐκεῖ δ κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τ γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελεῖται. δὴ ταῦτα ἡρῴδην τὸ ὠνείδιζεν ἡ Μριάμμη, κ τ ἀδελφὴν αὐτοῦ κ τ μητέρα, δεινὰς ἐξυβρίζειν λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο τοῖς ἐμοῖς. δ' ἡδὺ τὰς γυναῖκας ἀναπάτησις εἰσῆλθ, κ θεὸς ὁ μάλιστα κινήσων τ ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διαβάλλειν αὐτῷ, ἀλλὰ τὰ πολλὰ θεὸς τὸ πιθανὸν ἐσπουδάζόμε-

D ναι, καὶ κατηγορεῖσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειν εἰς ἄγυπτον αὐτοκράτορι, καὶ δ' ὑποβολὴν ἀσελγείας, ἀπορῦσαι δίκην ἑαυτὴν ἀθρόῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τὸ τὸ ἄκαιρον σωφρόνως ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ τ πλεονεξίαν δ ἐνότητα, δι' ἣν λυσανίας τὸ ὁ βασιλεὺς ἀπῆρτο, καὶ μάλχος ὁ ἄραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρίσει γαμετῆς

E ἐμέλλει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ δι' τὸ κῆδος δοῦναι, ἐπέτρεψε τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς αἱρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον αὐτοκτονῶ. ὁ ἰώσηπος ὑπ κακοήθους, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τ βασιλέως θαυμάσας τῇ γυναικὶ ἐκελεύσθη, ὡς διὰ ἀποθανόντων αὐτοῦ ἐπιθυμοῦσι διὰ ζῆν,

F τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τ ἡρῴδην, πολλὰ τὰ περὶ τῶ πρὸς αὐτὴν πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομύθιον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείνας με προστάξας. ἔκφρων δ' ὅλως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἐκ, κ οὐκ ἂν ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαλείλαι τὴν ἐντολὴν φάσμος, εἰ μὴ διαφθείρας αὐτὴν, ἐνθουσία τῷ πάθῃ, κ τ κοίτης ἐξαλλόμενος, αἰδέσθη ἐν τοῖς βασιλείοις

G αἰδεῖτο. κἂν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκρίτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἀδιαλείπτως κτείνειν προστάξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' ὅλως εἶπε τ πάθῃ, κ τ θυμῷ πεσόντος, ὁ ἔρως πάλιν αἰζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ὑπ φλεγμονὴ τ ὀδυνημάτων ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτῷ, ἀλλ' ἐν κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπόλογον τῷ λύπῃ ἔχειν,

τῇ προς

τῇ πρὸς παρουσίαν ἀλλοίᾳ. κλεπτομοῦσι γὰρ μι- A quo superstitem dilexerat æquauit affectum.
ξοίας οἱ παῖδες ὀργῆς, & τῶν μύσους σύνοιαν λαμβάνον- Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, &
τες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρόσθεν μὲν immanitatem sceleris reputantes, non aliter
ὑπόπτως παρὰ δύο μόνοι, πλέον ἦ, ὡς εἰς ἐπιβουλὴν ὑπό- suspectum patrem quàm si hostis esset, habe-
στρεψαν. συνήδρων δ' αὐτῶν τὴν πλησίας ἡ ἀλλοίωσις. ὅθεν bant: idque & antea, quàm diu Romæ in stu-
δὲ γάμων ἔχοντες ὦσαν, ὁ μὲν, τὸν πενθερὸν σαλεύοντες, diis erant, & multò magis postquam in lu-
ἦ τὸν μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγνω μὲν ἀρχελάου dæam reuersi sunt. Siquidem cum ęratibus eo-
τὴν καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τε μίσους & παῤῥησίαν. ἐκ ὧν τε θεάσους αὐ- rum, mentium quoque roborabatur affectio. B
τὴν, ἀφορμὰς οἱ ἀλλάλοντες ἐλάμβανον, & φανερόν- Iam verò maturi coniugio, vnus amitę suæ Sa-
τερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὅπως λυθεῖεν lomes, quæ matrem amborum accusauerat, fi-
οἱ μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τὸν υἱόν. ὁ δὲ ἀρχελάου κη- liam duxit: alter Archelai Cappadocum regis.
δεύσας τὴν φόβην ἐδιδασκάλιζε, τοῦ πενθεροῦ πανοπλίᾳ Vnde accessit etiam libertas odio, & occasio-
ἐποιθώς, ἵνα ὅπλα καίσαρος αὐτὸ κατηγορήσῃ. ἀπλη- nes ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege col-
σθὴς ἦ τοῦ ἀλλοκότου ἐρρόδης ὥσπερ ὅπλοις ἐσκεύασμα τοῖς loquebantur, quòd ei per vtrumque filium
υἱοῖς, κατάγῃ τὸν ἐκ τῆς ἰδιώτιδος αὐτοκράτορα, & πάντα struerentur insidiæ: & alter quidem vltrices
τόπον ἐποιεῖτο ἀρχῆς. τοῖς ἦ ἀφόρητος ἐν ἡ μετα- materni exitij simul cum fratre armaret ma- C
βολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὀρρωδοῦντες ἐπόπτου, nus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero
ἀλλὰ τὴν αὐτῶν ἀνεξάφαν οὐκ ἐκρατοῦν τὴν ἀγανακτήσεως. fretus etiam fugam paratet, ipsum apud Cæsa-
ἐφ' ἑκάστῃ ἦ τῶν αἰτιῶν, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. οἷς ἦ οἱ rem accusaturus Herodem. His igitur crimi-
μὲν καθ' ἡμέραν ἐπόσιστο μᾶλλον. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ nationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit An- C
ἤδη & δι' αὐτὸν ἰατρεύετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ tipatrum ex Doride susceptum: hisque illum
πρὸς τὸν πατέρα κολακείᾳ, ἀλλοίᾳ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῶν ποικίλας ἐσκευάζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm Ant. lib. 16.
λοιδοροῦν, τὰ ἦ, τοῖς ὅπλοις ἐπιτηδείοις φημίζων καθιεὶς, hanc mutationem tolerabilem non putarent, cap. 4.
μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασι- ac priuata matre æditum proficientem vide- D
λικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀλλοθήκαις, καὶ φανερῶς, rent, indignationem cohibere pro sua nobili-
αὐτὸς ἤδη ἀλλόκοτος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη tate non poterant: sed in singulis quibus offen-
καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ τοῖς ἄλλοις derentur, iram prodebant. Et illi quidem in
διαφανείας, πλεῖν ἀλλήματος χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅπλα τὴν μυριάμμης κοί- dies singulos magis magísque negligebantur.
τλην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν Antipater autem etiam sui causa fauorabilis
χρώμενος, κολακείᾳ & ἀλλοθήκῃ, τὸν βασιλέα & περὶ erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, E
θανάτου τὴν ὑπόφρασιν. τὸν γοῦν ἀλείξανδρον & varias in fratres suos calumnias confere-
σύεας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸν ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακεί- bat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos
ας, ἔκεινεν ὅπλα καίσαρος. ὁ ἦ δύρων μόλις ὀλοφυρμοῦ ad alia diuulganda submittens, donec omni-
παῤῥησίαν, καὶ δικαστὴν ἐμπεφεύγει αὐτοκράτορα, καὶ no spem regni abscidit fratribus suis. In testa-
ῥᾳδίου φερημώτερον, τὰ μὲν ἀμφότιμα τῶν παρόντων mento enim ipse apertè quoque iam successor
αἰδημόνως ὑπεσύλατο. τὰς δὲ αὐτοῦ ἀλλοκότας, ἰσχυ- fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam
ρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν ἦ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπεδίξεως ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæ-
κοινωνοῦντα τῆς κατηδιώσεως, ὅτως ἤδη ποτὲ αὐτοκράτορα teris obsequiis præter diadema vtebatur. Tem-
πανοῦργον, καὶ τὸν αὐτοῦ αὐτομάτων ἀπεδύρετο. συνήργει pore autem voluit etiam suam matrem in cu- F
δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσαι τὸ συνειδὸς, ἢ σφὲ λόγοις ἐ- bile Mariamnes inducere: duobúsque armo-
χρῆ. ἐπὶ γὰρ δὲ δεινότατος εἶναι. καὶ τὸ τελευταῖον rum generibus in fratres vsus, blanditiis &
φάμενος, ὡς τῆς παῖδι κτείνῃν αὐτοὺς ὄζηται δὲ προ- calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum
τίθεται τὸ ἔγκλημα, προύγαγε μὲν εἰς δάκρυα morte cogitaret. Quapropter Alexandrum
πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ὑπο- quidem secum Romam pater abstractum, ve-
γνόντι μὲν αὐτοῦ τὰ κατηγορημένα, ἀλλαξαι δὲ neni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit.
ῥᾳδίως διδόντι. οἷ ἀλλαγαὶ δὲ ὅπλ τοιοῦτοι ἦσαν, Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & G
ὡς τε ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν licèt apud imperitissimum iudicem, tamen
δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ Herode & Antipatro prudentiorem, delicta
ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφον ὁ βασιλεὺς, τῷ μὲν quidem patris verecundè suppressit: in se ve-
ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπο- rò delata crimina fortiter diluit: periculo-
νοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος παρηκολούθει ἦ αὐτοκράτωρ rúmque socio fratre purgato, mox de Anti-
τῇ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέ- patri calliditate, & de suis iniuriis questus est:
χθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν ἀλλακτὴν αἰδούμενος. cùm præter innocentiæ conscientiam elo-
quentia iuuaretur. erat enim acerrimus in di-
cendo. postremò prolocutus quòd eos pater
libenter occideret, crimen illi obiecit. & la-
crymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsa-
rem sic affecit, vt eorum accusationibus spre-
tis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac
autem lege reconciliatio facta est, vt adole-
scentes quidem patri in omnibus obedirent,
ille autem relinqueret regnum cui vellet. Post-
ea rex Roma reuersus, licèt soluisse crimi-
nibus filios videretur, nondum tamen erat su-
spicionibus liberatus: quoniam argumentum
odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarētur Alexándro: & vſ-
que ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúſque fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multáſque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſ-
ſet: & quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
que ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præ-
ter ætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſedi- D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium naſci malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quaſi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tametſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad-
eò ſum, vt de me citò deſperetur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita coluimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: ſed quia noui hæc F
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug-
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Nanque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones G
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

ὡς ὁ τ' κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, εἰ-
σία μὲν αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τ' γαμ-
βεῶν σωτηρίας διαλεγθέντων, καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐφη-
δόμενος, ὡς αὐ καὶ ταχὺ γεγραφὼς τοῖς ἐν ῥώμῃ
φίλοις, συλλαμβάνεσθαι περὶ τοῦ δίκου ἀλεξάνδρου.
προπέμπει δὲ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι
ταλάντων. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα παραγί-
νεται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν
παρεσπάνων, ἀπολογεῖται περὶ τ' ἀποδημίας. καὶ
πολλὰ μὲν τύχαις τῷ θεῷ, πολλὰ δ' καίσαρι κα-
τασημήνας τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταγμένον, καὶ μεῖ-
ζόν τι τοῖς υἱοῖς παραχόντι τῆς βασιλείας τοῦ δόμο-
νοιαν, ἢ αὐτὸς ἔφη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ
κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν τοῦ διαδόχου κατέ-
στησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κά-
κεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας ἀποδεί-
κνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν
σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ δίδυμοι.
τῶν μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς δ', ἀγχίνοια τὴν διαδοχὴν πρε-
σβεῖον. τὸ γὰρ μέγεθος τ' βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείο-
σιν. οὓς δ' κἀγὼ σαρ μὲν ἤνωσα, καὶ δίκαιον δὲ πατρὶ, υἱοὺς
τηρῆσαι, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀνωμάλους τοῖς τι-
μαῖς διδόντες. ἑκάστῳ δὲ κὰ πρέσβειον. οὐ γὰρ τοσοῦ-
τον διαφέρει τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπεύεσθαι, ὅσον
εὐνοϊκῶς τὸν ἀτιμοῦσθαι. οὓς γε μὲν ἐκάστῳ συμ-
πνοίας δεῖσθαι συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ διδάσκω, καὶ τ'
ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ἐπι-
στάμενος, ὅπου τὰς στάσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, γίνεσθαι
αἱ τῶν συνδιατριβόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὗτοι
χρηστοὶ, τηροῦσι τὰς τοιαύτας. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον πύθε-
σθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ
μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι τῶν παρόντος. οὐ γὰρ βα-
σιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς παραδί-
δωμι. καὶ τῷ μὲν ἡδίων, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι.
τὸ βάρος δὲ τῷ φρονήματον, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω.
σκοπέσθω δὲ ἕκαστος τὴν τε ἡλικίαν, καὶ τὴν ἀγωγὴν
τοῦ βίου, καὶ τὴν διάθεσιν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων,
ὡς τ' αἰσθήσεως ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν ἐκ-
διατιθέμενος, ἢ καὶ νέοις ἀποτέμνεται. τό, τε θεῖον οὕ-
τω τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε αἰσθέσθαι μέλλοντος βίᾳ προ-
ελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων ὅτι τῇ ἐ-
μῇ καταλύσῃ, δώσῃ μοι κὰ δίκας ἐκείνων δίκας. οὐ γὰρ
ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν, αἰσχύνῃ τὴν
εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ἀπειπάμενος ὃ τοῖς νέοις γίνεσθαι
τὰς ἀτυχίας θεάσεις ἐφόδιον. ἐγὼ μὲν ἕκαστος ἐνθυ-
μεῖσθαι τῷ προσόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ
λήψεται τιμὴν ἀμοιβὴν, στασιάζων ὃ κὰ τῷ θερα-
πευομένων τὸ κακόηθες ἀφόντων ἕξει, πάντας οἶμαι
τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τῷ ἐμῷ υἱέων. κὰ γὰρ τού-
τοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑ-
μεῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν
ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ θηρίοις αἱ σωτηρίαι μένουσιν,
ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμᾶς τὰς διαλλαγὰς καίσα-
ρα, ζήτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὅτι τάσσειν παρακα-
λοῦντα, μένατε ἀδελφοί. δίδωμι δ' ὑμῖν ἐσθῆτα τὴν
ἴδιον κὰ θεραπείαν βασιλικήν. ἱκετεύομαι δ' κὰ τῷ θεῷ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἳ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν,
καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταασασάμενος τῇ ἡδονῇ,

διάνοι

διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδυχομένους τοῖς εἰ-
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοίναι φασκοντας. συνανῄει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχον-
τες ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
ὀδυνώμενοι κακουμένου ἀντιπάτρου τὸ πρωτεῖον.
ἀντίπατρος δὲ καὶ τὸ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀ-
δελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχε-
μυθεῖν τὰ ᾐδεῖ, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος,
τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὠφέλειαν
πᾶν τὸ νοηθὲν ὡς ὅτι γλώσσης, καὶ παροξυνόντες
μᾶλλον, ἐνέκειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῷ φίλων παρεδύνον-
το κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν,
δυθέως ὡς παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης με-
τέβαινεν ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁ-
πλῶς φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπεύθυνος ὡς, ἀλλ'
εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μεζόνως παῤῥη-
σιασαμένου μείζονα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο.
καθίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ
τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημι-
ζομένων ἐν τῇ διελεγχθῆναι, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ
αὐτὸς μὲν φίλων ἦν φύσει γενναιότατος ὡς ἕκαστος, ἢ
κατασκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν συμφέρειν τῷ δοτῆ-
ρι τῶν, καὶ τὸν ἀντιπάτρου βίον, ὃν ἂν ἅπαντες τὴν ἐκεί-
νου κακίαν ἐμυσήσειν. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπίων, ἅπαντα κα-
τεμηχάνατο, πεποιήκει προδόσας, καὶ τῷ θεατῶν
ἢ λαλουμένων φάσεις. πάντα δὲ προεσκεμμέ-
νως δραματουργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς
διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελ-
φῶν πρόσωπον ὑπεκείμενος, καθιεὶς δὲ ἑλωτὰς
ἑτέρους. κἀπειδάν ἀπαγγελθείη τι κατ' ἀλεξάνδρου,
παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διαφέρειν τὸ ῥηθὲν ἀρ-
ξάμενος, ἔπειτα κατασκεύαζεν ἡ συνῆν, καὶ πρὸς ἀγα-
νάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑπόνοι-
λεν ἀνῄγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τοῦ παιδὸς
ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον. ἐδόκει γὰρ ὅτου πίστιν ἐγκρί-
νει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος ἀντίπατρος
ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφί-
ρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια τοργῆς το-
σοῦτον ἀντιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλινε δὲ
καὶ τῷ κρίνοντι τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ἐπι-
τάγματος, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φί-
λων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γένεα.
πάντα γὰρ ἀντίπατρος ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλε-
ξάνδρῳ, πάντα ἦν ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος
κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι φρο-
νοῦσα μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν
ὅτι ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συνα-
φίστα δ' ἕκαστον, τὰ βασιλέως προστάγματα, διαγλεί-
λαντος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσ-
ᾖν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν ὁ μόνον τοῖς ἐκ
τοὺς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὀδυνᾶ γὰρ
βασιλέων τοσαύτην καῖσαρ ἔσχηκε τιμὴν, ὥστε ἢ ἀπ'
αὐτοῦ φόβον ἔχειν, καὶ μὴ προσκούσης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ δ' μειράκια, τοὺς μὲν διαβολὰς ἠγνόει, διὰ καὶ

A populúmq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, &
B quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in linguâ erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habe-
C batur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura tacitur-nus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si An-
D tipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: patrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id
E quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes
F alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta
G regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis: Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hísque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posteriorib⁹ diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, plutibus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationísque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: verque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. li. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐτῷ. ὁ δὲ πατὴρ φανερὰς ἀπεμίμφετο. συνιέντων ὑπὸ μικρὸν ἐκ τῆς φύσεως, καὶ πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐξαχύνετο. διῆγε δὲ πρὸς αὐτὰς, καὶ τὴν θεῖον φερόραν αὐτάπατος ἐμφερῶς, καὶ τὴν πρώτην σαλώμην, ὡς αὐ γαμετὴ ὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. συνήργει δὲ καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα γνησιωτέρα τῆς αὐτὸν διαβολῆς, καὶ ὡς πασῶν πρὸ καὶ τὸ βασίλειον εἰς δισποτῶν, καὶ πατέρα μὲν ἀπὸ πάππου, καὶ μητέρα δὲ ἀπὸ Δαρείου τὸ ὑστάτου ὖσα. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τῷ τε ἀδελφῷ τὴν πρόσοδον, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' ἀμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γήρους ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένου τὸ πατρῷον Ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ τῷ βασιλέως οἴκου πλείοσιν, αἳ πᾶσαν ὕβριζε τὸ μεγαλαυχον τῆς Γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τῷ δὲ δὴ σαλώμῃ, καί τοι πανθ' ἑτέραν οὖσαν, αὐτὸς ἀρισόβουλος ἑαυτῷ διεσάσατο, ὀργισμῷ μόνῳ, καὶ πρότερον ὅτι ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὸ ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τοῦτο κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλεῖν οἱ περὶ Ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τοῦ βασιλείας, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς δὲ κωμῳδεῖν γραμματεῖς, ὑπισχνουμένους, ὡς παιδαγωγοὺς ὑπηρέτας. πρὸς δὲ τὴν ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡ μήτηρ. σφόδρα δὲ ἐπὶ τοῖς ἀξιόπιστος κατὰ γαμβρὸν λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέδραμεν, ἡ τὸν θυμὸν ὑπερκαύσασα τοῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τοῦ μητέρα, καὶ κατοικτίζειν δὲ ἐπαχθομένους αὐτῷ. πολλάκις δὲ αὐτὸ διαδιδόντος τῆς μυριάμμης ἐσθῆτος πρὸς τὰς μεταγενεστέρας γυναῖκας ἀπέλεγεν, ὡς αὐτὴ τῆς βασιλικῶν ἐν ταχεῖ φθερούσουσι ἑαυτάς, ἐκ τειχῶν πανοικησίας. διὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῆς νεωτέρων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τοῦ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, καὶ διὰ ῥώμης σκληρύνῃ ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκέλευε, δίδους τῆς προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πεισθῆναι δὲ τοῦ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφεύγειν τὰς λογοποιίας, τῇ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ χρὴ δὲ ὑπολείπειν τοὺς καταψευσμένους αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθὼ μόνῳ ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα πεισάντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τοῦ δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύσιν προσέλαβον. ἤγησαν γὰρ τοῦ τε σαλώμης ἐχθρὰν, καὶ τὸν θεῖον φερόραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι καὶ χαλεποὶ, φερόρας δὲ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδου δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἐτάλαντα. τοῦ δὲ πέραν Ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρπούτο χώραν, λαβὼν παρὰ τἀδελφοῦ δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τὴν ἀρχὴν, αἰτησάμενος
παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι-
κήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικὸς, μὴ ὢν τῇ ἐκείνης τε-
λαδίτιδι, καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτῃ τῶν αὐτοῦ θυγα-
τέρων, δὴ φερικὴ χιλιοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα
φερώρας τὴν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δούλης. ἐφ'
ᾧ χαλεπήνας ἡρώδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς πάρ-
θων ὕστερον αἰχμαλώτῳ συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. φε-
ρώρᾳ δ' μετὰ πολὺ τὴν ὀργὴν εἶδεν, ἀλλὰ συγγνώμην
τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δ' καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βα-
σιλίδος, δηλαδὴ φαρμάκοις. τότε δ' πλεῖστοι
μάντεις παρῆσαν, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄν-
τα ἡρώδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῷ λεγομένῳ καὶ δίῳ.
πολλοὶς δὲ τῷ ἐν ὑποψίᾳ βασανίσαι, τελευταῖον
ἦλθεν δὴ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν δηλαδὴ μὲν, αὐ-
τικρὺς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἁρπα-
σάμενος εἰς πάρθους ὑποδραίαν παρεσκεύάζετο. συμ-
μύστοχος δ' συμμαθὼς αὐτῷ καὶ φυγῆς, κοσόβαρος
ὁ σαλώμης αἰνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς δηλ
μοιχείᾳ τῇ πρεσβεύσαντος. ἦν δ' ἐλαθέσθαι
ἀγαθοκλῆς, καὶ σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτῷ φερώρας ὁ ἀδελφὸς
κατηγόρησε, συνθήκας περὶ γάμου ποιησάμενος πρὸς συλ-
λαῖον, τὸν ὀβόδα τῷ ἀράβων βασιλέως δηλοῦντος, ὃς ἦν
ἐχθρότατος ἡρώδῃ. διελεχθεῖσα δ' καὶ τοῦτο, καὶ πάντα
ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συγγνώσκει), ἐπ' αὐτῷ δὲ φερώ-
ρᾳ ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε
δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, ἐπεὶ τοῦ
ἐκείνου κεφαλὴν ὅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δ' εὐνοῦ-
χοι τῷ βασιλεῖ πιστότατοι, καὶ δοῦλον ἐξ ὧν ἐλει-
τούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν ἐτέτακτο, τῷ δὲ
δεῖπνον ἐπιφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζει τε καὶ
συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δοῦλος με-
γάλοις ὑπῆγε ὁ ἀλέξανδρος. μίσους δὲ τῷ βα-
σιλεῖ, διελέγχοντο βασάνοις. καὶ τοῦ μὲν συνου-
σίας διὰτέλους ὡμολόγουν. ἐξέφευγον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐ-
τοὺς ὑποχύσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάν-
δρου, λέγοντες ὡς οὐκ ἐν ἡρώδῃ δοκοῖ τὰς ἐλπίδας ἔ-
χειν, ἀναιδῆ γέροντα καὶ βαπτόμενον τὰς κόμας, εἰ μὴ
ἄρα τοῦτο αὐτὸν οἰόμενος καὶ νέον, αὐτῷ ἂν προσέχειν, ὃς δὲ
καὶ ἀκοιτος δίκαιος τοῦ βασιλείας, οὐκ εἰς μα-
κρὸν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖ), τοὺς φίλους δ' δυ-
σαίμονας ποιήσῃ καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐ-
τούς. εἰ δὲ καὶ θεραπείαν τῷ δυνατῷ, πρὸς τὰ ἀλέξαν-
δρου λαθρεύειν, τοὺς τε ἡγεμόνας τῆς στρατιωτικοῦ, καὶ
τοὺς ταξιάρχους, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα
τὸν ἡρώδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ καθαρῆμα
τολμῆσαι τὰς μιαιφονίας ἐκφέρειν, ἀλλὰ κατασκόπους
ὑποπέμπων νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τῷ πρα-
γθέντων ἢ λεγομένων διηρώτα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑπο-
ψίαις, δίκην αἱρεῖ. δεινὴς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ
βασίλειον. καὶ γὰρ ἐχθρὸν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἔπλασ-
σε τοὺς ἐγκλήσεις, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς ἀμφοτέρους, φο-
νέων τι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατήχθησαν. καὶ τὸ μὲν ψεῦ-
δος εἶχε πίστιν ἐγκλήματος, αἱ κολάσεις δὲ τῷ ἐγκλήσεων
ἦσαν ἀκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἄρτι κατηγο-
ρήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸν διελεγχθέντι, συνανῃρέτο.

dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui pòst à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam tegi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, carúmque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namq; ità ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexãder præscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem sibi credere regẽ videret, considerãdum est, inquit ne fortè adolescẽtulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab aduleſcentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis aia-

Ant. li. 16. cap. 8. 9.

τὰς δὲ ἐξετάσεις τῶ βασιλέως, ὁπόσοι τ' ψυχῆς κίνδυνος ὑπεστήμετο. πρόβη δ' εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ' τῶν ἀκαταπάστων τινὶ φεισάμενος ἐφ' ἡμέρας, εἰ δὲ τοῖς φίλοις ἀπλωίσατος. πολλοῖς γοῦν αὐτῶν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, καὶ θεὸς οὐδ' οὐκ εἶχε χρὸς ἐξουσίαν, τῶ λόγῳ χαλεπὸς ὢν. ἐπανέβη δ' αὐτὸπάτωρ ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀλιξάνδρῳ, καὶ ζῆφος ποιήσας τῶν συγγνωμῶν οὐκ ἔστιν ὧν παρέλιπε. φερήχθη γέ τοι θεὸς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ' τερατείας αὐτῶ, καὶ τῶν στωταλμάτων, ὥστε ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τ' ἀλιξάνδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ θεὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτῶ. στηνῶντες δ' ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν ὑφ' τὸ στωμυλὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀληθόνων φιάσεως βιαζόντες ἔλεγον, ὡς βπιβουλεύοι τε αὐτῷ μὴ ἀριστοβούλου τ' ἀδελφοῦ, καὶ ἀδαφυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην δποδραίη. τούτοις καίπερ ὐ πιθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ' ἀνάγκης ἐχεδιασμένοις, ὁ βασιλεὺς βπὶς ὢν ἡδέως, ἀδαμυδίαν λαμβάνων τῶ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλιξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τιθέντας κῆ τῶν ἐγθρῶν βίβλους στωταξάμενος, θεοστυγὴς μὲν τὸν βπιβουλὴν, κοινωνοὺς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῶν, θεὸ δ' πάντων φερόμενον, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ κ' μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένῳ. αἵτε σωὶ βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἠρῶδη, πολλὰ κ' δεινὰ κῆ τῶν δυνατῶν βοώσας, ἐ δεῖ τάχους εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖ θεὸς τὸν γαμβρὸν ἐ τὴ θυγατρὶ δείσας. γίνεται δὲ βοηδὸς αὐτῆς μάλα θορυβώδης, καὶ τέχνη τινὶ τῶ βασιλέως ἀπῴλωλὸς δικερούσατο. συμβαλὼν γὰρ δ' ὄψεως αὐτῷ, ποῦ ποτ' ὄζη ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐδόα. ποῦ δὲ τὸν παροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἵν' ταῖς ἐμαυτῦ χερσὶ δράσασα ἐξέω. θεοθάπτου δὲ καὶ τὸν θυγατέρα μου τῷ καλῷ συμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῶ σπίμματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται). θαυμάζω δ' κῆ σὲ τὸν βπιβουλεύοντα τ' αἰτίαν κακίας, εἰ ζῇ μέχρι νυῦ ἀλιξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἡπειγόμην ὑπὸ καταπαθείας, ὡς τὸν ἰδίῳ δ' ῥήσων πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ δὲ σοῦ θεὸς τ' θυγατρὸς ἐξετάσων, ἵν' κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐπεζύγησα. νυῦ δὲ θεὸς ἀμφοῖν ἡμῖν βουλεύτεον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῶ κολάζειν υἱὸν βπίβουλον ἀτονώτερος, ἀμείψομαι τὰς δέξιας, κ' γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δεξέδοχοι τοὺς θεὶ κομπήσας, καὶ πρ δαφθαλμένον ἠρόδην, ὑπάλλαγμα. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς στωταχθείσας ὑπ' ἀλιξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, κ' καθ' ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον, στωτοκίπτ' ἐζ. λαμβάνῃ δ' ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν ἐστρατηγήματος, κ' κτ' μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους κ' φερόμενον μετῆγε τῶν αἰτίαν. ὡς δ' ἐώρα πεσεύοντα τὸν βασιλέα, στεπτὸν ἔφη μή ποτε τὸ μιαρώτατον ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν βπιβουλευόμενον, οὐχ ὑπὸ τῶ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, δι' ἣν αἱ εἰς τηλικοῦτον μίσος θεοστῆσαν, δπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ δυναστείας, εἰ μή τινες ἦσαν

ἀπειθοντες, καὶ τὸ δ' ἡλικίας ὄλισθον, ὅτι κακῷ με-
ζονι χρεζόμενοι. ἔλεγε δὲ τῷ τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὴ,
οὐ νέοις μόνον, ἀλλὰ καὶ γέρουσιν, οἴκους ἢ λαμπροτά-
τους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναῤῥῆξαι. σωτηρίᾳ τοῖς λεγο-
μένοις ἠρῴδης. καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπα-
νίᾳ κατ' ὀλίγον. πρὸς ἣ φερόραν παρεξύετο. τῷ γὰρ
παταρῶν βιβλίων, ὃν ἦν ὑποθέσεις, ἓς κατηδὲς τότε
τὴ βασιλέως ἐξέῤῥοπον, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ
πάντων κεκτῆσθαι, ὡς ἐκ σφῶν δυσχημόνων σωτηρία, τὴν
δι' ἀναιδείας ἐποιεῖτο. καταλείψας γὰρ ἀλέξανδρον,
προσέφυγε ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, ἐχόρᾶν ἔφη πῶς αὖ
αὐτὸν ἐξαιτήσαιτο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν,
ὧν ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ) τὴ βασιλέως δύβουλος, ἓ τὴ
παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονὼς, εἰ μὴ
θέλει) τὸ πανοῦργον καὶ τὰς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολο
γῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην ἢ αἰτήσασθαι
δὲ τὸν ἀδελφοῦ ἓ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα τρόπον
αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει) φερόρας, καὶ καταστὰς
αὖτ', ὡς αὖ οἰκειότατος φανεῖν, μελαίνῃ τ' ἐσθῆτι καὶ δα-
κρύοις, προσπίπτει τοῖς ἠρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔ-
τυχε, συγγνώμην αἰτῶν ἁμαρτήματος, καὶ μικρὸν μὲν ἁμαρτὸν ὁμο-
λογῶν, διαβεβλῆσθαι γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. ὠμὸν
κοπὴν ἢ φρενῶν καὶ μανίαν ὀλυθόμενος, ἧς αἴτιον ἐν τὸν
ἔρωτα τ' γυναικὸς ἔλεγε. ὠδυσήσας ἢ κατηγορον ἓ
μάρτυρα αὐτῷ φερόραν ἀρχέλαος, ὅπως ἤδη παρη-
γεῖτο, καὶ τ' ἠρῴδου κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις
ὑποδείγμασι. ἓ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πά-
σχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τ' ἀμείνονος ὅμως ἔφερεν πάθη τὸν
φύσεως δίκαιον. εἰ γὰρ τ' βασιλείας, ὥσπερ ἐν μεγά-
λοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τῦ βά-
ρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρὴ ναί, θεραπεύειν δὲ
προσήκειν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἠρῴδην μὲν ὅτι
φερόραν μαλίστ') διέλυσε δ' αὐτὸς ἀναγκᾶν πρὸς
ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα δοῦναι δέξασθαι, ἀπάξειν
ἔφασκεν. ἕως ἐβούλησεν ἠρῴδην αὖ πάλιν ἀγαπᾶν
ὑπὲρ τ' μειρακίου, ἓ πάλιν αὖ πρὸς μῆνας δύο θυ-
γατέρα, σφόδρα δὲ ἀξιοπίστου ἀρχέλαος ὃ βούλοι)
συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν ἀλεξάνδρου. βου-
λόμενος γὰρ ποιῆσαι πρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ δ' ὁμηρίας
δίκαια. φανερὸν δὲ τῷ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ'
αὐτῷ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσοι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς
ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ' οὕτως ὑπὸ τῦ μειρα-
κίου τ' γυναικὸς, ὡς ἀναμίμνησιν μὲν ἔσεσθαι δυσκό-
πημα τ' ἡμαρτημένων. ὑποῤῥαγίσαν δὲ, αἰτίαν τῆς εἰς
ἅπαντα ὑποψίας. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς
τόλμας πάθεσιν οἰκείοις θεραπευομένας. καταδύει
μὲν ἀρχέλαον, ἀγαλλιάσεται τε, καὶ ἀγαλλιάσει
πρὸ νεανίσκῳ τ' πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμ-
πειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι ἀγαλεξόμενον. γεγρα-
φέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχε-
λάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πέρας
εἶχε. μὴ ἢ τὰς ἀγαλλιάσεις, ἐν δ' ἀνοχίαις καὶ φιλοφρο-
νήσεσι δίηγον. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἠρῴδης δωρεῖται τα-
λάντων ἑβδομήκοντα δώρεις, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀγαλί-
θῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πα-
νυχὶς, τῷ τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab ciusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai
B prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ve-
C niam petere. namque adhoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, attáque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam sterit Pheroras suimet ipse
D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum red-
E didit, ipse autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cópulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremis-
F set, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai con-
G silium, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeũtem autẽ muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gẽmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pãnychis vocabatur: itẽq; amicorũ eius quẽq; pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, *Ant. li. 16. cap. 11.* nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum frattum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quę quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quòque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & cõfirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

A ὁμοίως ἦ, κ᾽ οἱ συγγενεῖς πρεσβεύσαντος τὸ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προπεμφθὴ ὑπὸ τε ἡρῴδε κ᾽ πρὸ τῆ δυνατῶν, μέχρις αἰποχείας. μετ᾽ ὀ πολὺ ἦ, εἰς τ᾽ ἰουδαίαν παρεβάλετ᾽ ἀνὴρ, πολὺ τῆ ἀρχελάε στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὀ μόνον τὰς ὑπ᾽ ἐκείνῳ πολιτδυθείσας ἀλιεξάνδρῳ ἐγκλήμασιν εἰέρξεν, ἀλλὰ κ᾽ ἀπωλείας αὐτὸς αὐτῷ κατέστη. ὃς ὢν λάκων, εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. οὐ γὰρ αὐτὸν ἔχεν ἔτι ἡ ἑλλὰς αὐτῆ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδη δῶρα προσειλκώς, δόλεσιν ὧν ἐθηρᾶτο, κ᾽ ὡς ἄχραντον μὴ πολλαπλασίων λαβών, ἁπλῆν ἡγεῖτ᾽ τὴν εὐεργεσίαν δόσιν, εἰ μὴ δι᾽ αἵματος ἐμπορεύσαιτο τ᾽ βασιλείαν. ὥστε ἐρᾷ ἦν τ᾽ βασιλέα κολακείᾳ κ᾽ δ᾽ ἐνότητι λόγων, κ᾽ ὥστε αὐτῷ ψεύδεσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἦ σωισθὼν τ᾽ ἡρῴδε γνώμην, ℭ πάντα λέγων τὰ κ᾽ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνε). κ᾽ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ τ᾽ παῖδα, κ᾽ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προσίμων τ᾽ ἀπαρτίαν. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τοῦ οἴκου μᾶλλον ἔμαθε, τάς τ᾽ τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, αὐτίπατρος μὲν ξενίᾳ προκατείληπτο, φιλίᾳ ἦ ἀλιέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ). ℭ ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ κ᾽ ταχέως ὡς διδυκιμασμένος ἐδέχθη. συνίστα ἦ ἑαυτὸν δ᾽ ὅλων, κ᾽ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δ᾽ ὑποπτευθεὶς τ᾽ προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆρε, γίνεται ἦ προσηνουμένως, μισθωτὸς αὐτιπάτρου, ℭ προδότης ἀλιεξάνδρου. τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ φρενοβλαβέστατος ὢν φθονεῖ) τοῖς ἐφεδρεύουσιν αὐτῷ τ᾽ ἡγεμονίαν. ἀλιεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγεννημένος ἐκ βασιλίδος, κ᾽ βασιλεῖ συνοικῶν, ἐάσῃ δῆλον ἔχειν τὴν ἀρχὴν τ᾽ ἐξ ἰδιώτιδος, κ᾽ ταῦτα μνησικακίαν φορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἦν ἦ πιστὸς τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ σύμβουλος, τ᾽ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλιέξανδρος, τάδ᾽ κ᾽ αὐτίπατρον ἀπεδύρετο πρὸς αὐτὸν, κ᾽ ὡς ἡρῴδης αὐτῶν τ᾽ μητέρα κτείνας, κ᾽ συναναιρεῖν ὑπὲρ ἐκείνου. τὰ δ᾽ αὐτὰ κ᾽ τ᾽ ἀριστόβουλον εἰπὼν διελεάσας, κ᾽ τ᾽ κ᾽ τῶν παῖδος μέμψιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ὡς χθὲς φίλους ὄντας τὰ ὑπόῤῥητα. προσεψεύδετο δ᾽ ὑπεκθυμίᾳ ὡς ἐπιβουλεύοντων αὐτῷ τῆ ἀδελφῶν, κ᾽ μόνον οὐκ ὀπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ ὑπὲ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν αὐτιπάτρου πρὸς τ᾽ πατέρα. τὸ ἦ τελεύταιον ἐρῳδιάσας τ᾽ ἀριστοβούλου κ᾽ ἀλιεξάνδρου θάνατον, κατήροες αὖτ᾽ ὑπὲ τ᾽ παῖδος γίνε). κ᾽ προσελθὼν, αὐτιδίδωσι τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδη, τῷ εἰς αὐτὸν δίκαιος, κ᾽ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τ᾽ ξενίας αὐτιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ᾽ αὐτ᾽ ἡκονῆσθαι ξίφος, κ᾽ τ᾽ ἀλιέξανδρον τετανῶσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν ἦ αὐτὸς γενόμενος τῇ τάχει, σωθῆναι ὑποπτεύεις. φάναι γὰρ τὸν ἀλιέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρὸς ἀλλοτρίοις, κ᾽ μὴ τ᾽ ἐκ μητρὸς αὐτῷ φόνον τὸν ἐκείνης ἀρχὴν ποιήσας, ἀλλ᾽ ἐπὶ κ᾽ πόδον εἰσάγῃ δεξάμενον, αὐτιπάτρῳ τῷ φθόρῳ τ᾽ πατρὸς αὐτῷ βασιλείαν προσθέντων. τιμωρήσῃ γε μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ κ᾽ μαριάμμης δαίμοσιν. οὐδὲ γὰρ

φρίπτειν αὐτὸν ἀλλὰ δέχεσθαι τοιούτου παῖδος τὴν ἀρχήν, δίκα φόνου. πολλὰ δὲ εἰς τὰ παρεξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ ἔρημον ἀσυκοφάντητον καταλείφθαι. ὡς γὰρ εἰ τῶν ἄλλων εὐγένειαν μέμψαιτο, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι παῖδας λέγοντος, ὁ μόνος ἀγχίνους ἀλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα δεῖν ἀγένειαν ἀδοξεῖν. κἂν ἄγρας, παρεσκευάσθαι μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας δ', παρεσκευάσθαι ἔφασαν. πάντα γοῦν ἀμείλικτον δείσκων τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον αὐτὸν παίζων. διὸ καὶ ἥδιστος καὶ τοῦθ' εὑρέσθαι μὴ κρατήσας τῆς ὀργῆς. κτείναντι δ' εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρᾶτον μὲν ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν ῥᾳδίως ἐκφεύξεσθαι δοκεῖ. ἔπειτα καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρῴδου τρόπον. καὶ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ προσήσεσθαι πρεπικῶς τὸν ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φθέγξασθαι πρὸ αὐτοῦ μόνον εἰκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τὰς τῶν ἐθνῶν συμφορὰς, καὶ τὰς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας δορυφορικὰς πρόφασεις, τὰ δ' αἵματος ποιεῖσθαι τὰ χρήματα καὶ λωδεῖν. τοὺς τε ἐκ πόλεως πλουτήσαντας, οἷοι κατὰ τὰς πρεσβευθείσας πόλεις, δηλοῦσιν. ζητήσειν δὲ καὶ τὸν παππον ἐκεῖ καὶ τὸν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βασιλείας μύσια πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐ κεκρίσεσθαι παρὸ τύπος. τοιαῦτα καὶ ἀλέξανδρου τοῦ δικαίου μόνος ὁ δίρυκλῆς ἐπήνει πολλὰ τοιαῦτα παρ', ὡς ἔφη μόνος τὸν εἶναι φιλοπάτορα, καὶ δεῖν τὸ μὲν χρὴ νῦν τὸν δηλωθέντα ἀμπόδιον. μάτην δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς δηλοῦσιν τοῖς φρονήσεσι κατεκαλεῖτο, εἰς ἀπόκρισιν ὀργὴν ἐκφεύγειν, καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν αὐτὸν παίζων, ἐτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑπόπεμπτο κατηγόρους, λέγοντας ὅτι ἰουκούνδῳ καὶ τυραννίῳ λάθρα δεδιαλέγοιντο, τοῖς ἐπαρχίας μὲν ποτε τοῦ βασιλέως γνωμένοις, τότε δ' ἐκ πόνων προσκεκρουκόσι καὶ τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρῴδης ὑφαρπαγακτήσας, διὰ δίκης ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῶν δεδιαβληθέντων ὁμολόγουν. προσκομίσθη δέ τις, φεὺς τὸν ἡρῴδου φρούαρχον δῆσαι κελεύσας ἀλέξανδρου, διὰ καλωῶτος ἵνα αὐτὸν δέξηται τὸ φρουρίῳ μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ διὰ χεῖρ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταῦτ' ἐκ ἀλέξανδρου μὲν ἔλεγε τέχασμα εἶναι διοφάντου, γραμματέως δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δ' εἰδὼς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν διὰ χαρακτῆρας, τελευταῖον δὴ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούαρχον ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν δεδιαβλημένων, ἀλλὰ καί τοι τοῖς ἐλέγχοις δείσκων ἀθυμῶν, τοῖς υἱοῖς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μὲν τοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους δίρυκλέα, σωτῆρα καὶ διερμήνευτον καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τοιῶ ἀκριβῆ φήμῃ φθάσας εἰς καταδαδικίαν, ἀργυρίζεται καὶ διὰ ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ δεδιαλλάξειεν ἡρῴδην ἀλέξανδρῳ. διαφὰς δὲ εἰς τοιῶ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. δίς γοῦν δὴ καίσαρος κατηγορηθεὶς δηλοῦσιν τῆς στάσεως ἐμπλῆσαι τοιῶ ἀχαΐας, καὶ φθεῖρειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλέξανδρου ποινὴ φθεῖλεν. ἄξιον δὲ

decere succeſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíſque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundię feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem ptius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc cum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Enaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: cáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronúciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósq;

Ant. li. 16. cap. 13.

αὐτοθεῖναι † κᾶσον εὐαέρατον τοῦ παρατάτη. κὴ δὴ ἐξ ὧν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλιξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εὑρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, πρωυδανομένῳ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὢν ἐκείνῳ διάβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀληθεύσαι. ὡς δὲ τῷ μειραχίων ἐπιστάσατο. οὐ μὴν ὥνησε γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων δὲ ἐν τῇ κακῶν ἀπορατὴς ἑτοιμότατος ἠφώδης, καὶ μεγαλισμένῳ αὐτοῦ πᾶς ὁ συμπαιδεύων, καὶ συναγανακτῶν. παροξύνει δὲ αὐτὸν καὶ σαλώμη τὸν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ἀμότητα. ταύτην γὰρ συνιδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐχυρὰν καὶ πιθανὴν, ἀγαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν ὡς δυνατόν. ἀφανισμὸν γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν ἀβλαβῆσαι ἐφ' οἷς καὶ πρόπερον, συλλαίῳ τῷ ἀραβι γήμασθαι σπευδούσαν, λάθρα τὰ τῆ βασιλέως ἀπόρρητα ἀγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῆθ' ἅπερ τελευταῖα θύελλα χειμάζουσιν τοὺς νεανίσκους ἐπέβαλεν. ἡ γὰρ σαλώμη ἀραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν ἀπαίνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατισχύσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς καίσαρα ἀπὸ τάξεως, οὐολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ δοθέντα τῆ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὴν κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν. ἀπεγράφετο γοῦν εἶναι μὲν αὐτὸν κριτὴν, ἐν μέσῳ τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῶν τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὴν ἐπιβουλήν. κἂν μὲν ἐπίχωνται κτείνειν. εἰ δὲ μόνον φυγὴν βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις ἠφώδης πείθεται, καὶ προσιόντι εἰς βηρυτὸν σὺν καίσαρι, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθίζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γραφὴν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, συγκλητικὸν τε, καὶ οἱ ἐκ πατρίου ῥηθέντες. συνῆν οἷς καὶ οὐολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἑπόμενοι δὲ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συνείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλιξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρώδης. τοὺς γὰρ μὲν υἱεῖς οὐ προήγαγεν εἰς τὸν ἴδιον μάλα φρονίμως. ἤδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντας ἐλεηθήσοντας πάντας. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλιξάνδρου ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. κατασκὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίθετο. κατηγόρει τὸν μὲν βουλῆς ἀθεσίας, ὡς αὐτοῦ βουλόμενος εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς σωφρόσιν ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀπολέγοντος ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν τῶν τέκνων, ἐπερώτα τὸν γνώμην ἕκαστον. καὶ φράτος στρατηγὸς ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τοὺς νεανίσκους, ἀλλ' ὡς θάνατον. οὐδὲ εἷς θεμιτὸν αὐτοῖς, ζῶσι παρεστῶσι τέκνοις, ἑτέρου τέκνου ἀπώλειαν ὁρίσασθαι. σύμφοροι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γένοντο, καὶ τούτοις ἕπεσθαι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Τύριος ὁ τῆς σκυθρωπῆς ὑποφάσεως ἦρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, παῖς τις θάνατον καταγινώσκειν τῷ μεγάλων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες Ἡρῴδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. εἶθα δὲ μετέωρος ἦν συρία πᾶσα, καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σκηπτομένου τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὲν τοιοῦτον ἐλάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τελευτοντίας ὠμότητος Ἡρῴδου. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν ἀναπλεύσας εἰς καισάρειαν, τρόπον ἀμαρίσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα Τύρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑποβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖσιν, ἅπασι τὸ δίκαιον, ὀπτελωλεύσθαι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντα ὅσα μὴ φειδωλίᾳ τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονίσεις τοὺς εἰ δοκεῖς, ὅς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὰρ φερόρα καὶ σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἳ σε τῶν γονέων ἀφειδοῦντες ἀγαθῶν, ἐπ' ἀπιπάτρῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δύσταχείστον ἀφορίσωσι βασιλέα. σκέψαι μὲν τοίνυν, μή ποτε κἀκείνῳ γλύπται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γὰρ ὅστις ὃς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῷ δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς δύθεως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῷ ἐκ τῆς αὐλῆς τῶν κουρέων, ξύφων ὄνομα, προεκπηδήσας ἔκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν μιμητὴς γένεται. κἀμοὶ γὰρ ἔφη τέρων οὗτος αἰτιᾶσθαι, ὅταν θεραπεύω τοῦ ξυροῦ σε δεηθῆσαι, μεγάλας τέ μοι ὑπὲρ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπεχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας Ἡρῴδης, τόν τε τέρωνα συὺ τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις δήλεγχε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένῳ, τὸ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, προβλωσὶ ἐκέλευε τὸν τέρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτὸ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. Ἡρῴδης γὰρ μὲν ἐν ἐκκλησίᾳ τῷ τε ἡγεμόνων καὶ τέρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀμφοτέρων μετὰ τοῦ κουρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν οὖσαν ἀπόρρω τῆς καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνίξαι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδριον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφ. ιη. ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὸν ἀγαθοκλέα μῖσος ἀφόρητον ἐπὶ τοῖς ἔθνους ἐπηγείρετο, πάντων ὑπισαμένων, ὅτι τοὺς ἀγαθοκλεῖς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπισω πάξειεν ἑαυτῷ. ὑποκούρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένου ὁρᾶν τὸ τῶν αἰτημάτων ἡλικιῶν.

A nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cūq; illi pernegarent, tonsor autem ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cū tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: cáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. li. 16. cap. 13.

CAP. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem. *Ant. li. 17. cap. 1.*

ANtipatrum verò, cùm iam fine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eum nō mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorū

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cūctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúsq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipatet filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissiméque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorū studio, & quāta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire ausus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerū obtinere dominatū, si præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexādri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ Ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ Βερενίκης θυγατρὸς Σαλώμης θυγάτηρ, Ἡρῳδιὰς μὲν καὶ Ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δὲ Ἡρῳδιὰς καὶ Μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν ἡρῴδης μετὰ τὸν γαμικὸν ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δὲ βερένικην συνῴκισε θείῳ ἑαυτοῦ μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν δὲ σαλώμην ἔσπευσε διαφθεῖραι, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, ἔπεισεν ἐπιστολαῖς ταῦτα γαμῆσαι. φιλίᾳ δὲ καὶ φερώρᾳ, δωρεαῖς τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καίσαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οἵγε τὸν σατορνῖνον ἐν συνεία πάντες ἐπλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρειᾶς. ἐμισεῖτο δὲ διὰ τοῦτο μᾶλλον, ὡς ὅτε μὲν μεγαλοψύχως χαριζόμενος, ἀλλὰ διὰ φόβον καὶ δίκην. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον εὐνοϊκοὺς γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δι' ὀφ. λημα θεραπείας δι' καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δαπάνας, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ᾧ αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὅτι μελούμενον τὸν ὀρφανὸν, καὶ τῷ ὅτι τοῖς ἀπηρημένοις ἀστάσιαστα συναμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλίσκετο τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ἀθρησάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, συνθεσπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μὴ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεον ὀρφανίας. θαρρῶμαι δὲ εἰ καὶ πατὴρ ἐγὼ μάλιστα ἀτυχέστατος, πάππος γοῦν φαίνομαι μετειωτέρους, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δὲ τὸν μὲν τοῦ φερώρα, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφοῦ ἀλεξάνδρου παῖδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δὲ παιδὶ αντίπατρε τὸν ἀριστοβούλου θυγατέρα, γλύκιον γὰρ οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρῴδης λήψεται, θεοὺς μὲν τοὺς ὧν ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτῳ ἐχέτω τὸν γνώμιλον, ὃν δέκα ἔτη μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσαι τοὺς γάμους ὅτι συμφέροντα τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνῳ, τάδε παιδία ταυτί, γαληνοτέρους ὅτι δύναιτο ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ τούτοις εἶπεν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῷ παίδων συμπήρωσε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα καταπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, ἀπέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπανῆλθεν δὲ διὰ τοῦτο ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὁδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ τῇ τοῦ πατρὸς, τιμῇ τῷ ὀρφανῶν τιμῶν, ἑαυτὸν καταλύσειν, αὖθις τὸ κινδυνῶδες τῆς ὅλης, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ καὶ φερώρᾳ ὄντα τεθαρρήκει ἰσχὺν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνος, καὶ τὸν τῷ ὀρφανῶν ἔλεον, ὃν τῷ ἔθνους, ὅτι τε αὐτοὺς ζώντων, καὶ ὅση μνήμη τοῖς ἰουδαίοις τῶν δι' αὐτὸν ἀπολωλότων. ἐγὼ δὲ πάντα ζόφον ἡγεμόνευεν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπ' ὀργῆς παροξυνθὲν ἧττον τοῦ πατρὸς χαλεπὸν ὄντα, τῇ θεοὺς τὰς ὑπομνήσεις κινήμενον δίδως. ἐπέλπισε δὲ θεοσεβῆ ἐκεῖνον ἰδεῖν ἀπαρεῖ, μὴ σεισθῆναι αὐτῷ τῆς ἀξίωσε τιμῆς, μὴ τῇ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κατέστη τῷ θεραμένων, εἰ θεοὺς ἀρχελάῳ πάππῳ, τῇ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

θεοσ-

προσλάβοι. καὶ τὴν τοσαύτην πολλῆς οὔσης γυναικὸς καὶ τοῦ βασιλέως, μεταθεῖναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ συναῖκες μὲν τοσαῦται, τέκνα δὲ οὐκ ἐπ' ἀμφοτέροις αὐτοῖς μὲν αὐτίπατρος, ἐκ δωρίδος, Ἡρῴδης δὲ ἐκ μαριάμμης τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς, αὐτίπας δὲ καὶ ἀρχέλαος, ἐκ μαλθακῆς δὲ σαμαρείτιδος, Φίλιππάς τε καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ὧν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτὸς ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ ἱεροσολυμίτιδος κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ἐκ δὲ παλλάδος, Φασάηλος. ἐγίνοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη τε καὶ σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀνεψιοὺς, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδῆν, ἔχοις δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου, τὰς ἐκ μαριάμμης. ὅσης δὲ πολὺ προσέπου δυναστείας, ὁ αὐτίπατρος ἐδεῖτο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτοῦ παρέστη περὶ τῶν ἀνηρημένων, μή ποτε καὶ ἐκεῖνοι ἐγκύοιντο τῷ αὐτιπάτρου ἐγκλημάτων ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκείνατο αὐτῷ, ἀπελαύνει τὸν αὐτίπατρον. αὖθις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ τοῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ φερώρα θυγατρί. καταμάθοι δ' ἂν τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων αὐτίπατρος, ἐκ τοῦ σαλώμη ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀτυχεῖν. ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περοῦσαν ἀδελφῇ, καὶ πολλὰ δι' ἰουλίας τῆς καίσαρος γυναικὸς ἐπιτρέπουσαν γαμηθῆναι τῷ ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐκθεσπίτατον ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸν δὲ τελευταῖον ἀκουσαν ἀλεξᾶ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, ἣν τῷ θυγατέρων αὐτῆς, τῷ μὲν τοῦ ἀλεξᾶ παιδὶ, τῷ δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς αὐτιπάτρου θείῳ. τῷ δὲ ἐκ μαριάμμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς ἦν αὐτίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ φασάηλον. δι' ἃς τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ αὐτίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὑπὸ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς τοιαύταις ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πανοῦργον, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἐκάστου μῖσος διπλασιάσας ἀδυνάμενος δυσκόλως ἔφερε, καὶ τὸ φοβερὸς εἶναι τοῖς ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνῆρχε δὲ καὶ φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίᾳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συμπλοκὴ καὶ τοῖς αὐλοῖς, βλεπόμενος σκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ φερώρα γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τοῖς αὐτιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τοῦ βασιλέως. ἐτόλμησε δὲ καὶ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴ ἐκεῖνος προσέβαλετο. μισεῖ μέντοι γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπικρατεῖ. μόνη δὲ ὁμοιότας αὐτῶν αὐτίπατρος ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διάλλαττε τὴν συνοδον, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ προσλαμβάνων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκεῖναι τὴν διαβολὴν καὶ ὡς ἀγανακτήσειν Ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὰς συνόδου, καὶ τῷ φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπεκείνοντο καὶ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, ὡς συνυπεκείνετο καὶ αὐτίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσκρούων φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοί, πλοῦ δὲ ὁμοίοιαν ἡ διαπαρατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάντ' Ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὲ ὅτι τῷ φερώρᾳ γυναῖκα.

effet adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præterhas Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. li. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias etiamni dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritурum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis qnæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Nõ leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, nõ quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirẽt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupuisset, cúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solùm corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse cõfessi sũtatq; etiã à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

CAP. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehemẽtius imminebat, vt repudiaret vxorẽ, neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cũ multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cũ ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autẽ æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eũ quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

ταύτην γὰρ πλέον ἢ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γὰρ συνέδριον τῶν φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τὸν ἀδελφὸν κατηγόρει, καὶ τελευταίοις μὲν χρημάτων μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσαι πολέμιον, ἐνδυσαμένῳ φαρμάκοις. τελευταῖον ἤδη, εἰς φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, ὁποῖον θάτερον ἑλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. ὁ δὲ θάτερον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅπη χρὴ ὁρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀντίπατρον, ὡ παράγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖν. ὁ δὲ φαυλίας μὲν, οὐ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα δὲ, διευκτέρους σπεύδοντες. καὶ διδοικὼς ὑπηρετοῦσαν τῷ σαλώμῃ, πρόσματα δέεται διὰ τῶν ἰταλίας φίλων, τὸν εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ γράφαντων ὑπ' ἐκείνων, δεῖν αὐτὸν ἀντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ οὔπω μέλλησας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δὴ χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζοντα. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν ἀντίπατρος ἐγέγραπτο. ἀντίπατρος δὲ ἡρῴδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἐπλάσατο δὴ καὶ συλλαῖος ὁ ἄραψ τὴν ῥώμην, ἠμελημένως μὲν τὴν καίσαρος ἐπιταγὴν, ἀγωνιοῦμενος δὲ πρὸς ἀντίπατρον, ᾧπερ ὧν διελέχθη νικολάῳ, τάχιον. οὐ μικρὰς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, καὶ σόαιμον, τὸν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ καὶ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίσησι τὸ δοθὲν συλλαίου φαβάτου, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ καλῶς ἔχοντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τοῦ ἐκείνου, τοῦ δὲ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς δι' ἓν παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται πρὸς ἡρῴδην συλλαίου τοῦ δορυφόρων. τοῦτο βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόϊνθον χρήμασιν, ὃν δὴ φυλάττεσθαι πρόσταγμα δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ γὰρ τεθρέφθαι μὲν ὁ κόϊνθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένους δ' ἦν ἀράψ. συλλαμβάνει δ' αὐτὸν ὡς, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, διηγὸν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλων συλλαίου, τὸν δὲ φυλάρχων. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πείσαντα κόϊνθον ὁμολογῆσαι ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀπολεῖν. οὗτοι μὲν οὖν ἀπαχθέντες, ἐπὶ θανάτῳ σατορνίνῳ τῷ δι' ἐπιτροπῆς τὴν συρίαν, ἀπέπεμψαν εἰς ῥώμην.

ΗΡῴδης δ' οὐκ αἴσθεται φερώραν, βιαζόμενον καὶ ἀπαλλαγὴν τῆς γυναικὸς, οὐδ' ὑπόπτως μηχανᾶται, δι' ἃς αὐ τιμωρήσαιτο τὸν ἀδελφὸν, πολλὰς τὸ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαλγήσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δ' ἀγαπήσας τὸν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν σφᾶς τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καίτοι λιταρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ πνας ἐντολὰς καταλιπεῖν, οἷς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ τελευ-

τοῦ

νοσεῖ φερώρας εὐθέως ἤσθετο δὲ ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μὴν ἐχαρίσατο τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήτας ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀπελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν μὲν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, δίκην ἔτισε τέλος. μετέβαινε δ' ὅτι τὸν αὐθέντην ἀντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θανάτου ἀρχὴν λαβοῦσα. τῷ γοῦν γὰρ τινες ἀπελευθέρων, καταφεῖς τῷ βασιλεῖ φερώρου, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διαφθαρῆναι φαρμάκοις ἔλεγον. φερώραν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τῶν γυναικῶν, τῷ οὐ συνήθως ἐπιδιασμῆναι. φαγόντα δὲ, αὐθωρεὶ εἰς τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγνοεῖναι τε φερώραν δυοῖν ἡμερῶν, τὸν μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γοάων ἐκ τῆς ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκεδάσῃ τῷ φερώρᾳ, δεδωκέναι δὲ αὐτὴ τοῦτο, θανάσιμον συλλαίου φερασματευσαμένου, τούτῳ γὰρ ἰδίῳ γνώσιμον πλησίοις οὐδὲ ὁ βασιλεὺς ὑποψίας πλείοσι, θεραπαίνας τε καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δή τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὸν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὸν ἀντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπιζητεῖ φερώρου τὸν ἀληθείαν ὀπιζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τὸν τε φιλίαν τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε φερώρας καὶ ἀντίπατρος σὺν ἐκείναις πίνοντες ὑποστρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἑαυτῶν προσπυνθάνεσθαι. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ πᾶσαι τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ δόπτ' καὶ συνθήκην, ἀντίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δὲ ὑποχωρήσειν εἰς τὴν πεζαίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον ἢ ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς ἡρῴδης διαβήσεσθαι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἃ γὰρ φείσασθαι μὴ μιαίνειν, ἢ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους ἴσως, ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν ἢ θηρίον. πολλάκις δ' ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν ἀντίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλπίδος γλιστάνειν σμικρόν. ὑποβλαστάνειν δ' τὰς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τῶν πατρὸς, καὶ τὴν ὅλην τέκνοις ἐλπίδα. ἐλάττονα γὰρ ἢ τῷ αὐτῷ τινα παίδων μὴ τὸν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μιαίμμης ἡρῴδην γεγραφέναι. καὶ δὴ τοῦτό γε παντάπασιν ἀληθεύειν οἰόμενον αὐτὸν καὶ ἐλαθήκας μηδὲν κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα δ' ἡλικιᾶς ἀπολιπεῖν. ὄντα γε μὴν τῷ πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον ἐχθρὸν μισάδελφον. δ' ἔναγχος αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τάλαντα, ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τοῦ δὲ εἰπόντος, τὸ γὰρ

A in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Veniisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora ciúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ seperatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne ciúsque filiis minimè peperciisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seq; fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasset

Ant. li. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depósita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocaram, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se precipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque videnteconsume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, &. quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidé profert: rex verò in matré fratrēq; Antiphili cōrulit quęstionē.

A αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ὅποκείνασθαι τὸν αὐτοκράτορα, εἴθε πάντ' ἡμᾶς ἀφελόμενον, γυμνοὺς ἐάσαι γε ζῶντας. ἀλλὰ δυσήκοον ἐκφυγεῖν οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν πρὸς ἕξιν φαίνεσθαι, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνέσεσθαι, ἐξέσαι ὑμῖν φανερᾶς, ἐὰν κρατῶμεν ποτε ἀνδρῶν φρονήματος καὶ χειρός. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φεύγειν βουλεύσαιτο Φερώρας μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. πίστευσε δὲ πᾶσιν ἡρῴδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῆς ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτοκράτορι διείλεκτο ὠδὶ αὐτῷ. ὅπου σκήπτει ἢ εἰς τινὰ θρῶσιν ὁ θυμὸς δωρεᾶ τινὶ αὐτοκράτορος μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς οὐ διέλιπε κόσμου, πολλοὺς δ' ἐν τοιούτοις, ἐκβάλλει διὰ πενίαν. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ὑπὸ τῶν βασάνων, ἐπιμελεῖ διαλλαγμένος. ἐπῆπτο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζετο, πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἵλκεν εἰς βασάνους, δεδιὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ τούτῳ ζήτησις πρὸς τὸν σαμαρείτην αὐτοκράτορα, ὃς ἦν ὑπότροπος αὐτοκράτορος. βασανίζων δ' αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν αὐτοκράτωρ ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτόν, δόντος τοῦ ἑταίρου αὐτοφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, θεωδίων ὁ θεῖος αὐτοκράτορος, καὶ παραδοῖ Φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν αὐτοκράτορα, ἡρῴδην αἰρεῖν, ἕως αὐτὸς ὀπίσω ἐν Ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. Φερώραν δὲ παραδοῦναι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δέ, ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὴν ὑπὸ τὸν τοῖχον, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φεύγουσα. Φερώρα δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μέτρον αὐτοκράτορα, οὐχ ὅτι κεφαλὴν, ἀλλ' ὅτι θήκην παροῦσα παρασώζεται. κομισθεῖσαν δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς μαστιγώσαι μὲν, κατέφθορε γὰρ ἐκ τοῦ πώματος, ἠρώτα δ' ἐν αἰτίας ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὴ ὅπου τὴν ἀφῆσαι πάσης τιμωρίας ὑπομένουσαν, εἰ δὲ ὑποστείλαιτο δραπετεύσαι αὐτὴ ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μὴ τάφου καταλείψαι. Φερώρᾳ ταῦτα ἡ γυνὴ δηλήσασα μικρόν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείδομαι τῆς ὀπτῆρος, Φερώρα τεθνεώτος, ἡ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς αὐτοκράτορα; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεός, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος. ὅτι ἀποθνήσκοντι Φερώρᾳ παρεκαθίζουν δεδακρυμένος, τότε με Φερωναλεσάμενος ἐκεῖνος, ἡ πολύ γε ἔφη γυναῖκα τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸν ἀδελφοῦ διήμαρτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλεύσάμενος τὸν οὕτως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτι πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπίτιμον, σὺ δὲ ὁ φυλάττειν κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτοκράτορος καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλείστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὀρώντος αὐτὸ, κατεκένωσα, βραχὺ δ' ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἀδηλα, καὶ ἐκ σοῦ φόβον ἐπήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, Φερώρᾳ κομίζει τινὶ πυξίδα βραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὁπότινι μητέρα τῶν αὐτοκράτορος καὶ τὸν ἀδελφὸν, τοὺς βασάνους μεταφέρει. καὶ εἰ-

καὶ ταῦτα τὸν Ἀντίφιλον, τὸ μίασμά τε ἀπ' Αἰγύπτου τὴν πυξίδα ὁμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρὰ ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ὠφελοῦντες δ' οἱ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, τούς τε πορρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. διείρητο γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη, τὸ ὑπόβουλος συνίστωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' ἐκ μητρώας τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ὑπ' αὐτῆς ἠφανισθέντα ὄντα διάδοχον ἀπεπάτρευσε, τὴν διαθήκης ἐξήλειψεν.

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi etant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim B tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Κεφ. κ. Ἐπὶ τούτοις, καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν ἀπατάρχου βεβουλευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρότερον ἀθεώρητον φάρμακον, τούτῳ φθάσας μὲν τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο καὶ τὸν βασιλέως. παρέρχομαι δ' ὅτι τὸν πατέρα τόλμης ἐκίνουν τὰς καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπιβουλευομένας ὑπὸ αὐτοπατόρων. ἦσαν γὰρ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, ὅτε Ῥώμης παιδεύόμενοι, μειρακιώδη τὰ ἤθη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτους ἐπαναπλεούσας αὐτῷ τὰς ἐλπίσιν, ἀποκρυπτόμενος ἄλλων αἰτίαις παρέσχε, ἃς ὠδί πλάσσει κατ' αὐτῶν ὑπόκρισις ἐξ ἐπιμελοῦς τῆς ὅτε Ῥώμης φίλων, οἷς ὑπὲρ γράψαι δοκοῦσιν χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῦεν τὸν πατέρα, θανάτου δ' ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ὀφείλοιντο, θεός τε ἡ μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τὸ μὲν μάλιστα παρέσυρον αἰτίαις. ἔτι δὲ καὶ θεοῦ τῆς ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μόνων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ὑπὸ Ῥώμης ἠγόρευεν ὑπόκρισις, καὶ θεραπεύων τοὺς αὐτοπάτορας μὲν τῷ παύσει, θεοὺς τῶν ἀδελφῶν δ' ἀπολογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τοιγαροῦν τὰ μὲν τοῖς γράφουσι καὶ τῶν ἀδελφῶν πλείονα δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐαθῆτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. ἑξακόσια γοῦν ἀναλώματος ἀνέμιγε τάλαντα, καὶ τούτων μεγίστη θεοφασία λύσις, ἡ θεὸς συλλαβὸν δίκη. πάντων δὲ αὐτῷ τότε καὶ τῷ βεαχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ δοκαλυφθέντων, ὅτε αἱ λύσαι βάσανοι πᾶσαν τὴν παροξυντίαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κατεφάνησαν, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς Ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγελλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τοι μεταξὺ τῶν ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἐπὶ μῆνας. τοσοῦτον θεὸς αὐτὸν ἐν πάντων μίσει λύσαι, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεραπευομένους οἱ ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίεσθαι γράφει γοῦν ὑπὸ Ῥώμης ἄφιξιν αὐτῷ ταχίαν διαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ τιμῆς ὑπολυθείη. βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβὼν ἀπ' ἀδήλων. τὸν ὑπόβουλον, καὶ δολίως μή ποτε θεραπείας φυλάξηται, δι' ὑποψιῶν αὐθυπερείνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

C Post hæc etiam Barbyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater, velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum D nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, léque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, ídque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quã proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ E suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum es- Ant. li. 18. se, quódque honorificè dimissus esset à Cæ- cap. 8. sare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timénsque ne si quid præscisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

CAP. XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensis & vltis.

& vt reuersionem suam maturaret orauit. Nã si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, eúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quãdo fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, nè fortè criminibus matris adderetur. Minus autẽ prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones in certas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissúsque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quisquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cũ iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præsto est, Varũ. Abi, & quẽadmodũ

A κὴ ἀπολύσηται καλῶς. ὑπόπτως δὲ αὐτοῦ κὴ τὰς περὶ τῆς μητέρα μεμψίς ἐπῃρμένος. ἐδὲ ἠγνόει τὴν ἐκβολὴν τὴν μητρὸς αἰτίαν ὄντα. πρεσβεύειν μὲν οὖν εἰλήφει τὸν περὶ Φερώρα πολυτελῆ ὀλοσχερῶς ἐν τάφοις, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πόνδος, ὃ καί τινες ὡς ὄντι θείῳ καθύμνουν, ἐμοὶ δ' ὡς ἔοικεν, ὑπὸ δυσωδίας τὸν ὀλοσχερῆς ἡ σύλληψις, κὴ οὐ φερώρα κλαίοντος, ἀλλὰ τὸ ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τὸν αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐμὸ

B πρόφασιν μόνον τὸν παῖδος ὀλοσχερῶς, τὸν δυσχήμασιν ἐπανελθεῖν. ὡς δ' εἰς κελενδέρεις κατέπλευσε. καὶ τὴν αὐτὸν ἔννοια τὸν μητέρα κακῶν, προσαναλισκομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὸ ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐκβάλοι αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προαθύμως ἔχοιτο τῆς κατ' ἐκείνης ὑποβολῆς. οἱ δὲ

C ἀσεπέστεροι, καὶ τὴν πατρίδα πρόδηλοι ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτῷ σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρῄνουν, μὴ τῇ μελλήσει δοῦναι χεῖρα τῷ πατρὶ μὴ ὑποψίαν φανῆναι, τοῖς ἐγκαλοῦσι δ' ἀφορμὴν. μὴ γὰρ νῦν εἶπε κεκίνηται κατ' αὐτὸν δοκῶ τὴν ἀπουσίαν μηχανᾶσθαι. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἴη δι' ἀδήλους ὑποψίας, πρόδηλα ἀγαθὰ περιστῆναι, μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ,

D κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σταλοῦσαν. πείθει τούτοις, ἐνίοτε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀποπεράσας τὸν σφαγὴν, εἰς τὸ λιμένα τὸ καισαρείας κατάγει. παρυπήντησε δ' αὐτῷ δόξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων εὐλαβουμένων, καὶ μηδενὸς πρόσοδον τολμῶντος, ἐκωλύετο μὲν γὰρ δῆλος, καὶ τότε φανῆναι τὸ μῖσος ἔχει παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τὸ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τὸν κατ' αὐτὸν πάτερα φήμης ἐπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀντίπατερος. οὔτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλοῦτος δὴ ῥώμης, οὔτε ἀπρόπτερος ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παρουργία ὑπεκρύπτετο, καὶ τῷ δίκην τεθνηκὼς εἶδοθεν, σοβαρὸς ἦν τὸ πρόσωπον ἐμβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῷ προεχόντων αἰάδυσις. καὶ σαφῶς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τὶ τῷ οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δῆλα τὸν ἐκ τὸ βασιλέως ἀπῄλειν. ὑπολειπόμενος δ' ἐλπὶς ἱλαροτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πρόσω

F ἔσθαι, τάχα δ' εἴη καὶ προφέρεται, δῆλα δ' ἀσφάλειαν αἰδοῖα καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τὸν σωτηρίας ἐφόδια. προῆλθε θρασύτερος οὖν αὐτοῖς, ἤκαν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῷ φίλων, οὗτοι γὰρ ὑφειμένοι ὅπῃ τὸ πρώτου πυλῶν εἴρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δ' εἰσίσι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τῇ τόλμῃ θαρρεστέρας ἑαυτὸν, ἦγεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, καὶ τὴν κεφα-

G λὴν θαμάλινας, ἔστιν ὅτε καὶ τοῦτο παροτρύνει, τὸ πρόσωπον, τὸ προσπλέκεσθαί μοι θέλῃ, ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα φθάρητι δυσσεβεστάτη κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀποσοβάσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, καὶ δικαστὴν δ' καίρος ἥκοντα, ἄριστον. ἴθι, καὶ σύ-

που τὴν

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς παιουργήμασι. σοὶ ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ὑποκεῖναθαι δ' ἐμηνθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. Διαγνώμας δὲ σοὶ αὐτὸν, διηγήσατο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν αἰσθήσας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑποὐσῃ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς αὐτοκράτορος φίλους, προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα οὐαρῷ, καὶ τοὺς οἰωνιστὰς ἅπαντας ἐκάλεσεν εἰσαγαγών, ἐν οἷς εἰσὶ ἦσαν καὶ τῆς αὐτοκράτορος μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ σοὶ πολλοῦ συνειλημμένοι, χρήματα κομίζοντες αὐτῷ πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπείπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα σοὶ τῷ πατρί σου, μὴ σοὶ γένοιτο πρὸς αὐτὸν, αἰ μή τινα ποιήσῃ σοὶ καίσαρος δι' αἰτίαν. Τούτων συνὼ τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀπήγετο εἰσέρχεται, καὶ πᾶσιν ὁρμὴ σοὶ τοῦ ποδῶν τὸ παρὸν, ἱκετεύω πατέρα φῶν, μηδέν μου σοὶ κατηγορεῖν. Διαχεῖν δὲ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ὑπολογίαν. ὑποδείξω δὲ ἐμαυτὸν καθαρὸν, αἰ σὺ θέλεις. ἐ δὲ αὖτις σιγᾷν ἐγκελεύων, σοὶ τὸν οὐαρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐαρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀπάτερον ἐξ ἄλλου κεινεῖ πάσεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ καὶ μοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, καὶ μὲ κρίνῃς πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγονότα. ἐγὼ δὲ μὲ δεῖ τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι σοὶ ὑπομαρσεῖς, καὶ φιλοσοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ σοὶ τέρους βασιλείας τὲ ἐπ νέοις ἀξιώσας, καὶ σοὶ τοῖς ἐν ῥώμῃ ξοφοῖς, φίλοις καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὑρὼν ὀλιγοβούλους, οἳ τιθήκασι τὸ πλέον αὐτοκράτορι. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ δεδόχθαι. τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο μου. τὸ μιαρὸν τοῦτο θηρίον, ἐ ἐμοῦ σοὶ προπλασθὲν αἰσχρικαίας, ἤπειγε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρας. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολιὸν ζῶν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη, βασιλεῖ τ' οὐκ ὑπείδων, εἰ μὴ δεῖ παροχοτονίας ἡνίαθαι, δίκαιόν τε βουλόμενος, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερρίμμην, καὶ παροσπείσθην τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι ἐγκυμονήσους, ἀπέδειξα τὰς ἀρχὰς δεδόχθαι. ὁμολογοῦμαί σοι οὐαρε τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρόξυνα, δίκας αὐτῶν ὑποκρίνας ἐλπίδας, δ' αὐτοκράτορι τὸν ἐμὸν ἐκείνοις διεργάσασθαι πλοῦτον, ὑλίκον τοῦτον; ὃν ἐγὼ ζῶν μοι, ὀλίγου δεῖν ἅπαντα παρειχόρησα δ' ὁμολογίας. φανερὰς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τὰς ἀρχὰς δεδόχθαι, καὶ προσοδον μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάντων ὄφλημα, τῷ ὃ ἐμοὶ ἐχορήγησα χρημάτων αἰδῆ, πλείονα δὲ νῦν εἰς ῥώμην, ἐδωκα ξιακόσια τάλαντα, καίσαρι ὃ ὅλης δ' ἐμοῦ μόνον ὡς σωτῆρα τ' παρόντος παρεθέμην. τὶ ὃ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον αὐτοκράτορος; ἢ τὶς ἔλεγχος ἦν ἐπ' αὐτῶν, ὑλίκης ὑποδείκνυσι τοῦτον ὀλιγοβούλου; ἀλλὰ φθέγγεσθαί τι τολμήσει ὁ παροχτόνος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ἐπικαλύψῃ ἐλπίζῃ; ὑαρε, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ θεωράμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπίσαν, ἐ τ' ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν. σοὶ ὅτιν ὁ Διονὴ ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλίξανδρον, καὶ μὴ σοὶ πιστεύειν τὸ σῶμα. σοὶ μέχρι τ' καίπερ εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cũctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorũ atque amicorũ concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetrauerit. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamẽ interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd inuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſupià quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexãdrum caueremus, neq; meum corpus omnibus crederẽ. Hic eſt qui vſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vate in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vix me credo viuere, támque grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Verumtamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihíque amicissimi sẽper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidẽ interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autẽ Antipater sublato capite, cùm prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quẽ tu semper seruatorem te habuisse commemorans? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pietas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò demens fui, vt non intelligerem, quòd si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem latere iudicem omnino non posset, qui vbique præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vltus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offẽderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanísque bestiæ animum gererem, certè mansueti patris beneficiis vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótq; filiis anteposueris, viuúsque regem declaraueris, aliorúmque bonorum magnitudine reddideris inuidendum, ô me miserum acerbissimámque peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus magnúmque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuísque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas, hæ fictis in me criminationibus veriores. his me defendo. hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil vsquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas, nam & apud Deum, & apud te pater condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem,

A κἀμὲ μὴ τὸν ἐνεδρεύοντα φθεῖρα λείπειν. οὗτος ὁ ταμίας τῆς ὕπνου, καὶ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπορημένοις λύπην, καὶ ἐλεήμων τῶν ζώντων ἀδελφῶν διοικητὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὗτος τὸ πανοῦργον ἐν ἐμοὶ καὶ τὸ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τῆς ζωῆς εἰσέρχεται, καὶ θαυμάζω πῶς οὕτω ῥᾳδίως δόλιον διέφυγον. ἀλλ' ἐπιδὴ δαίμων τὰς ἐξορμὰς τῆς ἐμῆς οἴκου, καὶ μοῖρα τοὺς φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μοῦ τὸ ἄδικον B ἐμπρεπῶς, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. ἀφαφάξει δ' ὑδὶς διψήσας τὸν μὸν αἷμα, κἂν ἐξ ἁπάντων μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ᾖ. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δ' ἐνὶ τῶν φίλων, λέγειν τὰς δοκιμασίας ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμφρων δὲ δὴ βεβλημένος ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ ποιήσῃ τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογῶ C αὐτὸς φύλακα ἐμὲ παντὸς ἐχθροῦ. τεκμήρια δέ με ὑπὲρ ἐκείνου λέγεις, τὴν δ' εὐσέβειαν. πῶς οὖν ὁ παῖδα, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἡγοῦμαι, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν αἰθέροπους ῥᾴδιον, πολὺ οὖν μᾶλλον ἐποπτεύοντα, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντα χοῦ παρέστιν. ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω μετῆλθε διὰ σὲ κακοβουλίαν; τί δέ με κωλύει καὶ σοῦ; βασιλείας ἔρως; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; D οὐ γὰρ ἐστέργομεν; φόβος ἐκ σοῦ τὸν ἄλλον; ἀλλὰ μὴν σὲ πατρῷον, ἑτέροις φοβεροὺς ἤμεν. εἶδέ τις χρημάτων καὶ τίνι μᾶλλον ἐξεῖναι ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάντων ἀθεώτατον ἐνόμιζον, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνημέρου πατὴρ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς δωρεαῖς ἐνικήθην; ὃν κατηγαγες μὲν ὡς ἔφης αὐτὸς, σωφίκευας δὲ τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας διάφθονον. ὦ πάλαι ἐγὼ τῆς πικρᾶς δυσδαιμίας, ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς διαβεβλῆσθαι δυναμένοις. σοὶ δ' πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλαῖος τὴν σὴν γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτυς τῆς εὐσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης σωτὴρ καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τῇ ἐναντίᾳ δόξῃ δόλου πιστότερα, τούτοις τοῖς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῆσαι. μέμνησο δ' ὡς ἐκ ἐκῶν ἔπλεον, δικαίωμος τὴν ἐμφωλεύουσαν τῇ βασιλείᾳ κατ' ἐμοῦ δυσωδίαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν δόλου τῇ φθόνῳ. παρεμοὶ δόξῃς μὴ ταλαίνης, ὑδὶ δὲν οὐδαμῇ παθὼν ὁ παῖς κτάνῃ, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ὠφέλημα τῇ τεκμηρίῳ. κατάγνωσμα γὰρ καὶ ἀδῆλῳ θεῷ ἐμὲ σοὶ πάτερ, κατηγνωσμένος δ' οἶμαι, μὴ τοῖς ἄλλων βασάνοις πίστευε. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὁδὸς δέπω δόξῃ τῆς ἐμῆς σαλαίχρων τὰ ὄργανα, μὴ φείσθω ὁλοφυρμοῦ τῆς μιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μετ' ὀλοφυρμοῦ, καὶ δακρύων ἐκβοᾶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν Οὖαρον εἰς οἶκτον προυκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἐπέσβη

B Herodem, ad lacrym-

ἄδακρυν διεκάτῃ, τῶς ἐλέγχοις ἀληθεῖς ὑπεσάλωον. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος τινὸς λόγους, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντιπάτρου προφέρων, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ δεδιὼς ἔλεον, ἔπῃτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα, μάλιστα δὲ τοὺς αὐτοῦ μάλιστα τὴν αἵρεσιν τῷ ἀδελφῶν, δείκνυσι τοὺς ἐκείνου δεδολωμένους ὑπαλλότας. ὑπεβάλλετο δὲ καὶ τοῖς φοβουμένοις, ὡς ἐφέδροις τῆς δεδοκῆς. τὸν γὰρ φαρμακὰ παρεσκευάσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε μὴ ἀδελφῶν ὑποκίνδυνον, προσελθὼν δὲ δεῖ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μίμησις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ ὡς φερνόρα κατηκτίλαζεν, ὅπ καὶ καινὸν αὐτὸν ποιήσειν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τὸ μίσους ἀναπλήσαι τὸν οἶκον. ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ὑπὸ δίξας, κατεπαύσει τὸν λόγον. οὐάρος δὲ κελεύσας ὑπολογίζεσθαι τὸν αὐτίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἴστ μοι τῆς μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκρυπτε σιγῶν. ὁ δὲ ἡρῴδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι πιεῖν τῷ δεῖ θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ πιῶν. τῶ δὲ φαρμάκῳ τελευτήσαντος, ὁμοῦ οὐάρου, ὑποῤῥήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης βεβούλευται αὐτίπατρος διέσκεψ. τῷ γὰρ αὐτοφίλου τῆς οἰκετῶν ἦκον, ὑποτολὰς κομίζων ὑπὸ ῥώμης φάσκ' ἰουλίας θεοπατρίδος ἀκμῆς τοὔνομα. ἃ φάσκ μὲν ταύτης ἐπέσταλτο βασιλεῖ, τὰς φάσκ σαλώμης ὑποτολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας διρρηκέναι γράμμασι. πεπομφέναι τὸ αὐτοῦ λάθρα δ' διάνοιαν. αἱ δὲ τ' σαλώμης λοιδορίας τε τῆς βασιλέως ἔδει ἔχοι πικρότατας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας αὐτίπατρος, καὶ τῷ ἀκμῇ διαφθείρας, ἔπεισεν ἡρῴδην πιεῖν. ἐδόκει γὰρ δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποτολῆς, καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γεγραμμένον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραφέ σου τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὑποτολὰς ἐπαίνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τ' βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσχρὰ καλῶς δὲ ποιήσῃς, ἐπειδὰν ἅπαρπαθῇ πάντα, μνημονεύσας ἂν ὑπέχοι. ταύτης φωραθείσης τ' ὑποτολῆς, καὶ τῷ κῇ σαλώμης ἐνεσκευασθείσης, σύνοια ἐμπίπτῃ τοῦ βασιλεῖ, τὰ κατ' κῇ ἀλλ' αὐτὸν πεπαθῶν γράμματα. ἐδεμαλῆς δὲ ἰὼ νόσῳ τ' πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τῶν ἀδελφῶν ὑποκτείνας δὲ αὐτίπατρον. οὐκέτ οὐδ' ἀνεβάλλετο λαβεῖν πίστεις ὑπ' ἀπάντων. ἁρμηνεύος δὲ δεῖ τὸν αὐτίπατρον, ἐπεχείρη τόσῳ χαλεπῇ. ἐδεῖ μὲν τοι τ' ἀκμῆς, καὶ τῷ κῇ σαλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπίστειλε καίσαρι, τῶν τε διαθήκων αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν αὐτόκαν, ἀμελεῖν τῷ φρονοῦντων αὐ χαλκέου, καὶ φιλίππου. διαβάλλει γὰρ καὶ τούτους αὐτίπατρος. καίσαρι δὲ σεὺ τοῖς διαχρημάτων δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, ἐδεῖ πεντακόσια. ἀπένεμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πλὴν τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῷ χρημάτων. λαμπρότατα τε ἀφορισάς ἐπὶ σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν τοῖς διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

Κεφ. κα. ΠΡοῆλθ δ' αὐτοῦ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτ δὴ τ' ἁρπαγμάτων ἐν μέρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὑπαπτόντων.

quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptísque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Juliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, auxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa suppliciũ: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, mortéque Antipatri & Herodis. Ant. li. 17. cap. 8.

MOrbus autè ingraueſcebat, quòd cũ sene ctus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cùm ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ci calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſummè ſcire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cùm leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd ſupra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recuſare: ſic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuò: minus autem fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magíſque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor ſubitò peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentiùs adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſóque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus, Aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, non patua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadragenta iuuenes comprehenſos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquiliam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſſi ſunt: deinde quo iubente, lege patria reſponderunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, & quòd occaſione legis patriæ quædam maiora tentaſſent, velut impios ſupplicio dignos eſſe iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, vt primùm facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehenſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationē remitteret. Tādem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſſi erāt cū ſophiſtis viuos incendi, & reliquos qui vnà cōprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totū eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

A λεῖ μὲν γὰρ ἤδη χρόνον ἐπὶ ἑβδομήκοντα, τοσαῦτ' ἐτῶν τὸ
ζῆν ἔχων· τοῖς δὲ τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν
ὑγιείᾳ τι τῷ νοσοῦντι προσεῖναι. τῆς νόσου δ' ἦν θάνατος
ζῶν αὐτὸν πατρός, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, ῥᾳδίως δὲ
προσήρητο ἀναιρεῖν. γίνεται δ' ἐν τῇ συμφορᾷ αὐτῷ, καὶ
δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν
πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ διὰ
τοῦτο ἐν ἅπασι τοῖς ἔθνεσι μεγίστης ἀξιοῦμενοι δόξης, Ἰούδας
τε ὁ τοῦ Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργαλοῦ. τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσήεσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ἐσημέραι τοὺς νεωτέρους. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυθανόμενοι τὰς
ἀθυμίας ὑπερίοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν
εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς εὐθυμεῖσθαι
εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ κατασκαπτόμενα
ὑπὲρ πατρίους νόμους ἔργα κατασυλᾶν. ἀθέμιτον
γὰρ εἶναι, κατὰ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατασκάπτει δὲ ὁ βασιλεὺς
ὑπὲρ τὸν μεγάλων πύλων, ἀετὸν χρυσοῦν. οἱ δὴ τότε παρήνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καί τις γνοίατο κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων
νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ οὕτω τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε
τὸν ψυχὴν, καὶ τὸν ἐν ἀγαθοῖς αἰῶνα αἰώνιον
παραμένειν. τοὺς δ' ἀλγυνεῖς, καὶ τῶν αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ περὶ τοῦ δι' ἀρετῆς, ἢ
ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη ὡς θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὥς τε θαρραλεώτεροι ἦσαν τῆς ὁλοχρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ
ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ αἰσθομένων, σοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ τείχους, τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἀγγέλθη δὲ διὰ τάχους τῷ βασιλέως στρατηγῷ, καὶ
κεῖνος μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης αἰσθομένων, ὡς εἰ
τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατάγει
πρὸς τὸν βασιλέα. τοῦτον θανατώσειν δ' αὐτῷ πρόσταττον εἰ τολμήσας τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκείραντο τὰ πατρίου
νόμου. τί δ' οὕτω μεγάθους διεξιόντος, αἱρεῖσθαι μᾶλλον τὸν, ἔλεγον, ὅτι πλείονα ἀγαθὸν ἀπολαύσουσι μετὰ τοῦτον τελευτῶντα. ὀργὴ τούτοις ὁ βασιλεὺς δι'
ὑπερβολὴν ὀργῆς, κρείττων δὲ νόσου θυμούμενος, πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῷ δήμῳ κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ πρόσταγμα τῷ νόμου παρεγράφοντο τὶ μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δῆμος
λύσας ἐν ὀλίγῳ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἦν, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τοῦ πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν
αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τοῦ ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν
καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζάντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῷ συλληφθέντας, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπολεῖν. σῶμα αὐτοῦ τὸ σῶμα
πᾶν ἡ νόσος ὑφαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διαπρεπίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ὁλοφωτείας ὅλης, καὶ κόλου σπαστικαὶ ἀλγηδόνες, ὥστε τε τοὺς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τῆ τε ἤρτο φλεγμονῇ, καὶ δι' αἰδοίου σηπεδὼν,

Ant. lib. 17. cap. 9.

σκώληκα γῆμσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύ-
απνοια, καὶ ἄσασμος πάντων τῶν μελῶν. ὡς δὲ τοὺς ὑπο-
θλάζοντας ποινὴν εἰ τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λήψε-
ται, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τὸ ζῆν αὐτεί-
χετο, σωτηρίαν ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς
γὰρ τὸν ἰορδάνην, τοῖς καλλιρόῃ θερμοῖς ἐνέχρητο.
ταῦτα δὲ ἐξέσι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυ-
κύτητος δὲ ὅτι καὶ πόμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰα-
τροῖς χαίρῳ θερμῷ πᾶν ἀναθαλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν
εἰς χαίρου πλήρη πύελον. ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὡς
πθυέως αὐέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γιγο-
μένου, πρὸς ἰδίαν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς ὃ τὸ λοιπὸν ὑπο-
γραμμοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τεσσαράκοντα καὶ πενταήκοντα
δραχμὰς ἐκέλευε δίδοσθαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς
ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱερι-
χοῦντα ὠδοιπόρει, μεταξὺ χολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ
τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, πρόεκοψεν εἰς ὑπεβουλίου
ἀδημίτου πρᾶξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὑπισή-
μους αὖδρας ἐξ ὅλης ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὴν καλου-
μένην ἱππόδρομον, ἐκλῦσαι συνεκέλευσεν. πρόσκαλεσά-
μενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλε-
ξᾶν, οἶδα ἔφη ἰουδαίους τὸν ἐμὸν ἐορτάσοντας θάνα-
τον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὑπο-
τάφιον σχεῖν, αἱ ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς
ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φερουριμένους αὖδρας, ἐπει-
δὰν αὐσπνεύσω, τάχιστα κτείνατε, πρὸς ἡσήσαντες τοὺς
τραπώτας, ἵνα πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ'
ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς ἐδόκει τὸν ῥώμῃ
φρέσβεων ἥκον ὑπολαβεῖν, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν αὐηρημένη
καλλίσανθος καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δ' αὐτίπα-
τρος κατάκειθος. ἔγραφόν γε μὴν ὡς εἰ φυγαδεύειν
αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, ὑπὸ ξένοις καίσαρ. ὃ δ', βρα-
χὺ μὲν πρὸς τὴν ὑπόθυμίαν αὐήνεγκεν. αὖθις δ', καὶ δὲ
εὐδία ῥοφῆς, καὶ βραχὺ ἀπασμόδει. διέλειπετο τῷ ἀλ-
γηδόνων. ἡ δὲ αἴσθησις, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην ἐπι-
βάλλετο. λαβὼν δ' μᾶλλον, ἤπτετο καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ
ὑποτέμνων ἐσθίειν. ἐπτόητο πρειαθρήσας μή τις ὁ κω-
λύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. πρόσ-
θραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν ἀχάβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν
χεῖρα καταρρώσας. οἰμωγὴ δ' ἀνὰ τοὺς ἤρθη μεγίστη καὶ τὸ
βασίλειον ὡς οἰχομένου τὸν βασιλέως, καὶ ταχέως ἀ-
κούσας αὐτίπατρος, πλαθάρρει τε, καὶ γενηθεὶς τοὺς φύ-
λακας ἱκέτευεν, ὅπη χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσωσιν
αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασι-
λεῖ θραμὼν αὐήγγελε τὴν ὑπόβουλίαν. αὐέκραγε δὲ
ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὠδαχρῆμα πέμψας
τοὺς δορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν αὐτίπατρον. θάψαι δὲ τὸν
νεκρὸν αὐτὸ πρόσθεν ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς δια-
θήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν
πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτίπα γράφει, τετ-
ράρχην δὲ αὐτίπαν. μετὰ δὲ τὴν αἵρεσιν τῶν παιδῶν,
ὑπὲρ ἵους πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ'
οὗ μὲν ἀπεκτάνας αὐτίγονον ἐπράπετο τὴν πρεσβεί-
αν ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥω-
μαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ
κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

A vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vrebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur,
B effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quòd medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit.
Cùm autem rediens ad Hierichunta veniisset,
C atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros
D qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdaros occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si patet eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes au-
E tem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia rusisque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum popposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlularus maximus in regia statim, quasi rex
F mortuus esset, excitatus est. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret ob *Ant. li. 17. cap. 10.* stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: morruúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corri-
G git testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. li. 17. cap. 12.

A εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τις γε καὶ κτήσαιτο βασιλείαν, ἰδιώτης ὢν, καὶ τοσοῦτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν ᾧ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γυναῖα τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἐκ σαλώμης, ἀφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπρᾶξαι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, B συνῆγε αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱππέα χωρίῳ τὰμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν πτολεμαῖος, ὁ τὸν σφραγῖδα δακτύλιον ἔχων τὸν βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατὰ δάκρυα ἐμφανίζει, καὶ τὸ πλῆθος παρακαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις αἰτιώνωσιν ἄδειαν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν εἰς τὸν βασιλέα ὑβρίζον δυνοίας παρεκάλει. μὴ ἐν τῇ ἀδείᾳ λύσας τὰς διαθήκας αἰτιώσηται, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τὴν τραχῶνος, καὶ τὴν γαυλανίτιν χωρίων κληρονόμος, τὴν δὲ ἀρχὴν ἐν ὡς πρεσβύτερος, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ κομίσαι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας στεφανουμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῆς διαθήκης εἶναι καίσαρα, τὰ γὰρ ἄλλα λοιπὰ κατὰ τὰς πρώτας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ἐξ ὄχλου ἐγένετο τῷ ἀρχελάῳ σωτηδομένων, καὶ κατ' ἔθος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπισχνοῦντο μὲν τὴν ἐκείνου δύνοιαν, σωτήρχοντο δὲ καὶ τῆς θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς τάφον ἐβάπτοντο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πᾶσαν τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν ἐξ ἀλίθου, στρωμνὴ δ', ἁλουργὴς ποικίλη, τὸ σῶμα δ' ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ ἄγαλμα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἦν τὴν δεξιάν. καὶ πρὸ μὲν τοῦ κλίνου, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῆς συγγενείας, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι παῖς ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ καὶ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῆς οἰκετείας καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόρει. σταδίους δὲ κομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδην, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

C

D

E

F

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Καφ.α. ΑΡΧΕΛΑΩ δ' νίων ἦρξε θορύ- A
ζων, ἡ δὲ ῥώμη δεσποτείας
αἰάλκη. πνυθόσας γὰρ ἡμέρας ἑπ-
τὰ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐπιτάφιον
ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει πα-
ρεσχών (ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰου-
δαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, ὃς τὸ πλῆθος ἑστιᾶν
οὐκ αἰδῶ αἰδέσηται. εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιος)
μεταλαμβάνει καὶ ὁ δεῦτα λιτὴν, περίεισι δὲ ἐς τὸ ἱε-
ρὸν, σὺν δυοῖν παιδαρίοις ἐσθῆτι κεκοσμημένος· ὁ λαὸς ἐπιδέχε-
ται. κἀκείνῳ τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυ- B
σοῦ θρόνου δεξιοστόμῳ, τῶν τ' ἀπουδῆς ἕνεκα ἐπιδέι-
ξασθαι τὴν κηδείαν τὸ παρὸς δ' χαίρειν, καὶ τῆς
περὶ αὐτὸν θεραπείας, ὡς περὶ βέβαιον ἤδη βασι-
λέα. φιλεῖσθαι γε μὲν ὅτι τὰ παρόντος, οὐ μόνον ἔρη
τῶν ἐξουσιῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματος, ἕως αὐτῷ
τοῦ παρὰ Καίσαρος ἐπικυρωθῇ τὰ διαδοχεῖα, ὁ κῦ τὰς διαθή-
κας τῶν ὅλων διαπότης. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱεριχοῦντι τ' στρα- C
τιᾶς τὸ διάδημα περιαπούσης αὐτῷ, δίχα θαι. τὸ
μέντοι πρόθυμον, καὶ τῆς διανοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώ-
ταις, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρης ἐπεδείκνυ τὰς ἀμοι-
βαῖς, ὁπότ' αὖ τῶν τῷ κρατούντων βασιλεὺς ἀποδεί-
χθη βέβαιος. ἀπουδάσων γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φα-
ίνηται τ' παρὸς ἀμείνων. ὅτι τούτοις ἡδέμενον τὸ πλῆ-
θος, δ' ὅλως ἀπεπρέσβετο τ' διανοίας αὐτῷ, μείζοσιν αἰ-
τήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐδόων ὅπως κουφίζῃ τὰς εἰσφοράς. D
οἱ δὲ, αἱρεῖν τὰ τέλη, πρὸς δ' ἔτι λύειν τοὺς δεσμώ-
τας. ἐπῄνουν δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆ-
θος. ἔπειτα θύσας μετ' τῶν φίλων ἐν δ' αὐλῇ ἰῷ.

Καφ.β. ΕΝθα δὲ τοῖς ἀμφὶ λίλιον αἰθριαζόντων οὐκ ὀλίγοι
τῷ νεωτερίζειν περιαλγοῦντες, ἤρξαντο τ' ἰδίων
πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅλη τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κα-
τολοφυρόμενοι τοὺς κολαζομένους ὑπ' ἡρώδου, καὶ τ'
ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἰῷ δὲ
τὸ πένθος, οὐχ ὑπερκαλυπτόμενον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφ-
ρύσιοι, καὶ θρῆνος ἐκκέλευστος, κοπετοί τε ἐφειμένοι E
τῶν ὅλων τὴν πόλιν, ὡς αἰ ἐπ' αὐδράσιν οἷς ἔφα-
σκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τ' ναοῦ ἀποθανόν-

CAP. I. De successoribus Herodis, & vitione directæ aureæ aquilæ. *Ant. lib. 17. cap. 12.*

TVRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, publicque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait non potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta susciperunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen cum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missóque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitésq; per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dissecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymã, regiam tenet: custodũq; principibus, itéq; dispẽsatorib. euocatis, rationes pecuniarũ discutere conabatur, & arces occupare tẽtabat. Nõ tamẽ immemores Archelai mãdatorũ custodes erant,

A τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς αἰτίαν ὅτι τὸ ὑφ' ἡρῴδου τεθνη-
μένων χρήματα. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασ-
τάντα, παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς δικαι-
ότερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παροξύν-
το μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο δὲ τιμωρίας διὰ τὴν
περὶ τὴν ἔξοδον ἐπίῤῥωσιν, δεδοικὼς μή ποτε τὸ πλῆ-
θος ἐκπολεμώσας, καὶ χεθεὶς τῷ κινήματι. διὸ πει-
θοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλειν ἐπιεικῶς τοὺς τοιαῦ-
τα ζητοῦντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ἀποπέμψας, παύσασθαι
B παρεκάλει. τῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν παρῳδόντα πρὶν φθά-
σαι τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταί, καὶ τοῖς μετ'
αὐτὸν ὅτι σωφρονισμὸν προσιοῦσιν, εἶτα δὲ πολλοὺς
ἀρχέλαος, πάντας ὡς πρὸς ὀργὴν ἀπεμείνατο. ὅλοι τε
ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλήθους ὄπλα λάβοιεν. καὶ δὴ
τῇ μεγάλῃ ἀζύμων ἑορτῇ, φάσκα ὑπὸ τοῖς ἰου-
δαίοις καλεῖται, πολὺ τὸ θυμάτων πλῆθος ἐκθυομέ-
νη, κατῆσαν μὲν ἄπειροι ὅσοι τῆς χώρας λεὼς ὅπως τὰ θρη-
C σκεῖα. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνε-
στήκεισαν ξοφινῆτῃ στάσει πεφυρόμενοι. πρὸς ὃ λίσας
ἀρχέλαος, πρὶν ὅλου τὸ πλῆθος ἁρπαῖ τὸ τόσον,
ἀποπέμπει μὲν ἀπείρους χιλίαρχον, προστάξας βία
τοὺς ὀξαρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς οὖν τὸ
πλῆθος ἅπαν παροξύνει, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν ἀπείρ-
ων βάλλοντας λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δὲ χιλίαρχος ἐκ-
φοβῆσαι θαυμάτιας μόνας. ἔπηθεν οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δέ-
D νει γεγονότος, ἐτράποντο πρὸς τὰ θυσίαια. ὁ μὲν ἀρχέλαος
δι' ἀγγέλου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τῇ δὲ στρα-
τιᾷ ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, ἀφ' ὑπερ-
τέρων ἀθρόους. τοὺς δὲ ἱππεῖς, αὐτὰ τὰ πεδία. οἱ δὲ θύοντες
ἐκ παντὸς ὀξαίφνης προσπεσόντες, διεφθείροντο μὲν,
ὡς ἐγχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη
διεσκέδασαν. ἐπέπτοντο δὲ κήρυκες ἀρχελάου, καλοῦντες
ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡρμῶντο τὴν ἑορ-
τὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς φίλων τε
E καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆλθε πρὸς θάλασ-
σαν, καταλιπὼν ὑπὲρ τοπάρχου τε τῆς βασιλείου οἰ-
κουμένης τῷ οἰκείων, φιλίππον. συνεξῆλθε δὲ ἅμα
τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε
καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι περὶ τῆς
διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες
περὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ βεβηλουμένου.

Σεβῖνος δὲ αὐτοῖς καὶ καισάρειαν, καθὸς ἐπ' συ-
είας ὑπῆρχεν εἰς ἰουδαίαν αἰτίαν, ὑπὲρ φυλακῆς
F ἡρῴδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προστάσσον χωρεῖν
ἔπαρος ἐπὶ γυθίου, ὃν δὴ πτολεμαῖος πολλὰ δωρησάμε-
νος, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἔπαρος χω-
ρεῖν ὤμνυεν, οὔτ' ὑπὲρ τὰς ἄκρας ἐπιδύσειν, οὔτε τὰ βα-
σιλεῖα τῆς παρῴων χρημάτων ἀποκλείσειν ἀρχελά-
ου. μέχρι δὲ τῆς καίσαρος ἀφικνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχε-
το. διεφθάρη δὲ ὑπὸ τῆς καισαρείας. ὡς δὲ τῆς ἐμποδίζοντος
ὁ μὲν εἰς αὐτοκράτορα ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δὲ εἰς ῥώμην
G αὐτίκα, ἀφ' ὑπερτέρου ὑπὸ τῆς ἀνέμου ὁρμώμενος, ἀφ-
ικνεῖται τὰ βασιλέα. καὶ μεταπεμπόμενος τοὺς τῶν χρε-
μάτων ἀπολογισμούς, τὰς τῶν ἄκρας ἀφαιρεῖται. τὰ
μὲν οἱ φρούραρχοι τῶν ἀρχελάου κατημέλησαν ἐντολῶν,

Ant. lib. 17. cap. 13.

ἐμφυον

ἔμφυτον δὲ φεύγουσιν ἔκφυσα, καὶ τιμῶ φεύγοντα αἰσθάνεσθαι καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφ. ιβ. Κατὰ τοῦτο πάλιν ἀντίπατος ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέσχεσιν, ἀξιῶν τῆς διαθήκης τὴν διαθήκην ἐπικυροτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ φοβοῦμενος σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν ἀρχελάῳ πλείονα συνῆγον. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικόλαον πολεμίαν, ῥοπὴν ἔχουσαν, διὰ τὴν παρ' ἡρῴδῃ πίστιν. ἐνεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν τοι πεποίθει διὰ δ' ἀκότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτεριοῦντας, εἶναι ἀρχελάῳ καὶ τὸ ἀρισθεῖον καὶ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μεθίσταθαι δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἢ ἀσυδία τῶν συνήθων, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. καὶ προηγουμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγῶ ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τύχοι διαμαρτάνοιεν, βασιλέα αὐτῶν ἤθελον. σωτηρίᾳ ἢ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑπουλάν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸ καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτῶν. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ πρὸς σαλώμην, ἐνεχείρισαν καίσαρι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, τὰ κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων χρήσας, καὶ τὸν διαπτύλουν τοῦ παιδὸς καὶ τοὺς λόγους, οἷς ἐμπεπτώκει διὰ πολεμαῖον. προσανέβαμος δὲ ὁ καίσαρ τὰ πρὸ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου χρυσᾶς. προσαναγνὺς δὲ καὶ τὰ παρὰ ὑαρὶ καὶ σαβίνου, πρὸ τούτων ἐπεσκεμμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ ἀγρίππα καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γαΐου, προέδος ἐκάθισεν, λόγον δίδωσι δὲ λόγου αὐτοῖς. ἔνθα καθεζόμενος ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ὢν ἦν τῶν ἐναντιουμένων ἀρχελάῳ δυνατώτατος ἐκεῖνος, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητῶν ἀπὸ πρὸ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατειρωνεύεσθαι ἢ νεωτέρῳ τῷ καίσαρος ἀκοαῖν. οὐ δικαίων τῆς διαδοχῆς ὑπερίμενον, εἰ μὴ τοῦ πρόσθου τελευτῶν ἐγκαθέτους μὲν ὑποπεμψάντας τοὺς προεπιθησομένους αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας ἢ δικαίοις καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προποπὰς χαριστάμενος, ἔπι ἢ τῷ δήμῳ πάντα καταλύσας, ὅσων ὡς πρὸ βασιλέως τυχεῖν ἤξίου, καὶ τοὺς δι' ἐμίσησαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παιδὸς διαλυθέντας λύσας, πρὶν ἥκειν παρὰ τοῦ διαστῆσαι ἐμαυτὸν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσωνειδίζε ἢ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο τοῦ παιδὸς, μιᾷ ἡμέραν μὲν διαχρηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τῶν παραχρῆμα τοῦ πλήθους ἐκ τῆς διὰ τούτους ἀναπαύσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντος ἢ λύσις ἐναπερείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ὡς ἐλευθέραν μὲν ἐν ἑορτῇ, παρὰ ἢ τὰ ἴδια, θυσίαις, οἷς ἀπεσφάγησαν, καὶ πόσιον ἐν τῷ ἱερῷ συστρόφους τῶν νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐστράτευσε πόλεμος ἐπιθεῖν ἀκήρυκτος. τοιοῦτον μέντοι τὸ

sed in obſeruando ſingula quæque perſeuerabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eíque ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ſe monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, audiendos eſſe nõ cenſuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum, quibus inuiſus erat Archelaus, quíque præcipuè liberi omnes ſuíque iuris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipã regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaũ per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarẽ, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri, qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderũt, & poſt eos Archelaus geſtorũ ſuorũ perſcripta capitula, patríſque anulũ per Ptolemæũ, rationéſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarẽ. Ille autem ſecũ præmeditans ea, quæ ab vtraq; parte dicerẽtur, vbi & regni magnitudinẽ, multitudinémq; redituũ animaduertit, atq; inſuper Herodis familiã numeroſam, perlectis etiã Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cõciliũ vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia ſua natũ Catũ ſedere iuſſit, filiũ adoptiuũ: atq; ita patribus proſequẽdi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorũ, qui aduerſabantur Archelao) accuſationẽ propoſuit, inſimulãs Archelaum, quaſi verbis quidẽ de regno videretur cõtẽdere, re autẽ vera iamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quẽ iudicẽ ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortẽ, quibuſdã, vt diadema ſibi imponerẽt ſubornatis, regis eũ more in ſolio aureo reſidẽtẽ, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetrãda petiiſſet: maximorúmq; reos criminũ, quos pater ſuus vinxerat, abſoluiſſe: qui cũ iſta feciſſet, modo regni vmbrã à Domino poſtulaturus veniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt nõ rerum, ſed vocabulorum dominũ eſſe Cæſarẽ demonſtraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctũ patris aſſimulaſſet, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ perſonã cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comeſſationes vſq; potaret. Denìq; ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires, eorum multitudine, qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias verò, quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos: tantúmque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scripturn incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omnique vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatū, qui antequam acciperet, tantum populū peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis peroranit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in mediū progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cęsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

ὡμότητα προσκεφάμενον αὐτῷ καὶ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιώσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκριβῶς ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῷ, καὶ οὕτ' ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδει δόλον, & ταῦτα μηδὲν τὴν διαθήκην μεμφόμενον δυνάμενον, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάσης παντὸς. εἰ μέντοι καὶ κινοῦσάν τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν πηδήσαντες, ἀποκτείναντόν γε βασιλείας ἀρχόλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτοῦσιν. ἢ ποταπόν γε ἁρπάσαι βούλεσθαι τὴν ἀρχὴν ἐξὸν καίσαρος, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσούτους ἀνῃρηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξιὼν αὐτὸς παλαιός, καὶ τοὺς πλείους τῷ συγγενῶν ἐξελεγμὸς ἐφ' ἑκάστῳ τῷ κατηγορημένων μαρτύρων, καὶ παύσας τὸν λόγον. αὐίστα) ὁ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, πάλαι καλὸν ἀπέφαινε, πολεμίους ἐξ ἀνάγκης τοὺς ἀνῃρημένους, καὶ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς δικαζόντος αὐτὸν καίσαρος. τὴν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβάλλοις ἀποδείκνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἐξέτασιν, ἐξ ὅτου μάλιστα εἰς κυρίαν, ὅτι βεβαίως ἐν αὐτῇ καίσαρα κατέστατο ἡ ἐξουσία. ὁ δὲ σωφρονεῖν, ὥστε τὰ δεύτερα τῆς ὅλων ἀπαχορεῖν τὴν ἐξουσίας, οὐδένα πω εἶδε κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονεῖν δὲ ἡρεῖτο καὶ τὸν καθίσαντα, ὁ γινώσκειν τὸν καθίσαντα. διεξιόντος δ' ταῦτα καὶ πολλά, παρῆν ὁ ἀρχέλαος, ὡς πίπτει τὸν καίσαρος γονάτων. συγχωρεῖ κεῖνος αὐτῷ μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐνέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς παρ' αὐτοῦ ἀγαθοῦ; οὐ μέντοι τι βέβαιον ἀπεφήνατο. ἀγαλύσας δὲ τοὺς συνέδρους ἐκείνης τὴν ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν ἐφ' ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῷ ἐν τῇ διαθήκῃ κατασῆσαι πρὸ δόλου, εἴτε & πάσῃ τῇ χρυσᾷ ἀγανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ὄχλου ἐξ χρῆζειν τὸ πλῆθος τῷ φρονοῦντων. πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. ἀφ' ἡδέος δ' ἐκομίσθησαν ἐκ συρίας ὀστᾶ, φέρει τῆς ἰουδαίων ἀποστάσεως. ἰὼν φερόμενον ἡδέως, αἴδεν γὰρ δὴ μὴ τὸν ἀρχελάου πλεῖν εἰς ἱεροσόλυμα τοῦ παρακίνουν τας καθ' ἕξων, ἐπεὶ δὴ φόβηλον ἰὼν τὸ ἔθνος οὐκ ἠρεμοῦσον, ἐν τῇ τῷ τελευτῇ ἀπὸ συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦσαν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. τὴν αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς αἰτιόχειαν.

Cap. 11. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. li. 17. cap. 14.*

SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secū legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligné regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

ἐπελθὼν δὲ σαβίνῳ, ἀφορμὰν αὐτοῖς παρέχει νεωτεροποιίας. τοῖς τε γὰρ φρουρεῖν ἐπιτρέπει ταῖς ἄκραις ἐλαίζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρεύνα, πιστοὺς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ ἀρεῖ καὶ λειφθεῖσι στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίτας, ὑπηρέτας ἐλάμβανε τῆς πλεονεξίας. ἑνστάσης δὲ πεντηκοστῆς, οὕτω καλοῦσι πᾶσα ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ ἑβδομάδας ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν περιοδείαν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνου περαίας. ὑπῆρχε δὲ πλῆθος τὸ μὲν θερμότητος αὐθαδεστάτη, ὁ γηθεν ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

Ἑλληνι-

CAPTIONS

A
B
C
D
E
F
G

διχῇ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ξία μέρη, ξιχῇ στρατοπεδεύουσι, πρὸς τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ ξίτη μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν. ἐφεδρεύοντες δὲ πάντοθεν, τοῖς ῥωμαίοις ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ οὐάρῳ, ἐπαμύνειν δὲ τάχει δι' ὅμβρου, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τὰ τάγματος. αὐτὸς δὲ ὅτι τὸν ὑψηλότατον τῶν φρουρείων πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἐφ' ἵππου ἐπιφερόμενος τὸν παρθον, ἐντεῦθεν κατόψε τοῖς ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως στρατιώταις, ὅπως χρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἷς τῶν φρουρῶν καταβαίνειν ἐθάρρει. ἐμπεσόντες δὲ οἱ στρατιῶται, ἐφοπλοῦσιν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ μάχην κρατεραὶ τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἴσης καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἐπήμυνε, θέλησαν ἐμπειρίᾳ πολεμικῶν ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ὅπλα τὰς στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνεῤῥίβοντο πολλοί, καὶ ὅτε τοῖς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοῖς συστάδην μαχομένοις ὑπομένειν. καταπονούμενοι δὲ οἱ μὲν εἰς αὐτοπυρεῖον ὑπεμπρήσαντας στοάς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας εἶχεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑποφλεγόμενοι ἐξ ἀφύλακτου ἐφεστῶτες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὸν πόντον καὶ τὸ τεῖχος καταπρηνιζόντο, οἵτινες δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι γὰρ καθαρπάσαντες ὑπὸ τῷ τειχῶν ἔξω εἰς τοὺς ῥωμαίους, διὰ ταχέως ὁρᾶν τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῷ μὲν ἀπολωλότων, τῷ δ' ὑπὸ τῶν ἰδίων σιδηρωθέντων, ἐρήμῳ τῷ τοῦ θησαυροῦ φρουρίου οἱ στρατιῶται, σὺν ἑξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ἃν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦν τῷ ἔργων, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπεστήσατο ῥωμαίους, καὶ σφενδόνης τὰ βασιλεία, ἅπαντας ἀτειλῶν ἀφθαρέντων, εἰ μὴ θᾶττον ἀπέστη. ὑπεχοῦσι τὸ δὲ ἀδόμενα τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ τῶν τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῷ βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μὲν τοι πολεμικὸν τάξιν μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τὴν ἡγεμόνος ὑπὸ τούτοις. ὁ μὲν τοῖς πεζοῖς τῷ βασιλικῶν ἦρχεν ὑφ' ἑαυτῷ, ῥοῦφος δὲ τοῖς ἵππεῖς, ὧν ἐκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ συνέσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν ἐφεστάθη τῶ ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπεῖχεν τῇ πολιορκίᾳ τῷ τείχων, ἅμα πρὸς ὅμιλοι τῶν φρουρείων. καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, δι' χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τῶν πάτριον αὐτονομίαν. σαβῖνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξηγεῖσθαι. ἀπίστει δὲ ταῖς ὑποχίσεσι, καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, δόλους εἰς ἐπέρας ὑποπτεύων. ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐξ οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τῶν πολιορκίαν.

Κεφ. ε. ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ τοῖς κατὰ τὸ χόρον, πολλαχόθεν ἐτάρασσοντο, καὶ συχνοὶ βασιλέως ἀφεστῶτες, καὶ εἰς αὐτὸν ἥκοντες, καὶ μάλιστα τῶν ἰδουμαίων δισχίλιοι τῶν ὑφ' ἡρῴδου παλαι στρατευσαμένων συνεστῶτες σῶφρονι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς οἷς ἀγχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὸ ἐν τοῖς πεδίοις

A & tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiáque in occiduo prope regiam tractu, circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem; quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore dissectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & x L. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hísque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iu- Ant. lib. 17. dæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam exincendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vrebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmẽ circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cuncta imflammabant Iudæam.

συμπλοκήν. ἐν δὲ σεπφώρῃ τῆς γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τοῦ κρατοῦντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχλήσοῦ, καὶ χλιαρχήσαντος ὑπ' ἐκείνου βασιλέως, συλήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, καὶ ἁρπάσας τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς δυνασείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει. καὶ ἦν τὰ περαία, σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθώς, ἀδιάδημα μὲν ἑαυτῷ καὶ ἄλλο ἄθυρμα. ἀδεὴς δὲ μετὰ ὧν ἤθροισε λῃστῶν, τά τε ἐν ἱεριχοῖ βασίλεια καὶ πύρρωθεν, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγῆς ῥᾳδίως ἐν τῷ ποιεῖν ποιεῖς ἔμπρησε. καὶ ἐφθη πᾶσαν οἴκησιν διαφθεῖραι καὶ ἀφανίσαι, εἰ μὴ χράτος ὁ τῆς βασιλικῆς πεζῆς ἡγεμὼν, τοὺς τὰ ξαχαιώτας τοξότας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῆς σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπηντίασε τῷ ἀνδρί. καὶ μὴν οὐ πεζὸν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τὰ σίμωνα δ' αὐτῷ ἀναφανέντα δι' ὀρθίας φάραγγος, ὁ χράτος ὑποτέμνει, καὶ φάυγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. καταφλέγει δὲ, καὶ τὰ πλησίον Ἰορδάνου βασίλεια καὶ Βηθαραμφθὲν, σασιασάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς περαίας. τότε καὶ ποιμὴν τὰς αὐτοποιήσασθαι βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόγλωσσος ἐκαλεῖτο. ἀρθέντα δ' αὐτῷ τὴν ἐλπίδα σώματος ἰσχὺς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. ἦσαν δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοῖοι. ἑκάστῳ λόχον ἐπέζων ἐξαρίθμιον, ἅπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ὅτι ταῖς καταδρομαῖς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεὺς, τὴν συμμοτέραν ἦγε τῶν περαίων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ ἐπέθηκε διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν καταξέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κλέπτειν αὐτοῖς ἐπηγμένον μὲν ἦν, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' οὐδὲ ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἦλθεν φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν ἐπελθεῖν, κατ' ἀμαθίαν. εἶτα ἦσαν καὶ ὕπλα σκευόμενον τῷ πολέμῳ. τὰ μὲν οὖν ἱκανοντάρχην αὐτῶν ἄφνω, καὶ πεζικοντα τοὺς ἡγεμονικωτάτους κατακόψαντες. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνιόντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, χράτου σὺν τοῖς σφαγηνοῖς ὅλῃ ὁρμήσαντος ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ὅπλοις εἰς, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μικρὸν οἱ μὲν ζῆς ἐχρήσαντο, ὑπὲρ χιλίου μὲν ὁ φρυσβύτατος, οἱ δὲ ἓξ δύο, χράτῳ καὶ πτολεμαίῳ ἀδεπισούντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ προσεχώρησε καὶ δίκαια. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξέδραμε. τότε δὲ ληστρικοῦ πολέμου τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν. Κεφ. ζ.

Οὐάρω δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ σαβίνου τοῦ τῆς ἡγεμόνων γράμματα, δίσσαι τὸ μὲν τὰ τάγματος ὅλου παρέσῃ, καὶ ἀναδύσῃ ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἐπὶ πτολεμαΐδος ἦγεν, προσέταξε ἐκεῖ, καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ἐπικούρους συναλθεῖν. προσέλαβε δὲ καὶ παρὰ ἑκρυτίου διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ παρὰ τοῦ προσῆν ἔθνος ἀρίτας ὁ ἀρέτα, ἱκανὸν ὀλίγην ἄνω δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τε τῆς στρατιᾶς διάδοχος ἔπεμπεν εἰς τὴν γαλιλαίαν γενησόμενον τῇ πτολεμαΐδι,

Cap. III. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. Ann. li. 17. cap. 16.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit

καὶ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῷ αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαντας ἔτρεψε, καὶ σεπφώρην πόλιν ἑλὼν, αὐτίκα μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας, ὡς ἀπεδίδοτο. μετὰ δὲ τῆς ἄλλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐ πόρρω εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις ἀδόκητον πεπονθυίας. κώμην δέ τινα κείμενον, ἄρουν καλουμένην, κτῆμα δὲ ἰωάννου τοῦ πολεμάρχου, καὶ δι' αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἀράβων ἁρπασθὲν, μηνιόντων τε τοῖς ἡρώδου φίλοις. εἴδωλα εἰς σαπφὼ φερόντων κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε περιοικίδας πάσας ὅσας ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πλήρη πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ, καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, οὐ μόνον δι' ὀργὴν τῶν περὶ ἀρεῖον ἀποσφαλέντων, κελεύσαντος. εἴδωλα εἰς ἱεροσόλυμα φερόμενα, ὀφθεῖς τε μόνον μὴ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διαπίδασε. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες εἰς τὸν χῶρον, δεξάμενοι δ' αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκιδάζοντο ταῖς αἰτίαις τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν πεφρονηκέναι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν εἰς καιρὸν δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς δεσπόταις. προϋπεπέμψαντο δὲ αὐτῷ ἰώσηπόν τε ὁ ἀνεψιὸς ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥάφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνούς, οἵτε ὑπὸ τῶν ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη κόσμον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν οὐ Ἄρῳ, περιεξῆλθε τῆς πόλεως ὅτι θαλάσσαν. οὐάρος γὰρ ἐμισεῖτο τῆς στρατιᾶς ὅτι τοὺς αἰτίους τῶν κινημάτων ἔπεμπε πρὸς τὸν χῶρον, καὶ πολλῶν ἀγομένων, τοὺς μὲν ἥττονα θορυβοῦντας φανέντας ἐφεῖτο, τοὺς δ' αἰτιωτάτους, ἀνεσταύρωσε πρὸς διακοσίους. ἡγεῖτο δὲ αὐτῷ πρὸς τῶν ἰδουμαίων ἔτι συμμένων μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄραβας δι' ὀργὴν οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει σπαζομένους, καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας ἐλθεῖν πρὸς ἡρώδην ἀπέπεμπε. μετὰ δὲ τῶν ἰδίων τάγματος, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἐπείγετο. καὶ κεῖνοι πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. οὐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἀφεῖναι τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταζομένους ἔπεμψεν ὅτι καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινὰς δὲ τῶν τοῦ βασιλέως συγγενῶν, ὅσοι σὺν αὐτοῖς εἶναι φρονήσοντες ἡρώδῃ μὴ ἔμελλον, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι καὶ τοῦ βασιλέως ἐστράτευσαντο. οὐάρος μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον κατασησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

Κεφ. ιι. ΑΡχελάῳ δ' ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἳ πρεσβευτὰς ἀποστάσεως ὅτι ξέναντες ἀφῆκαν, προέσθαι ὀξυχολήσαντα πρὸς τὰ τοῦ ἔθνους αὐθάδειαν. ἦσαν γὰρ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συμπροεῖσαντο δ' αὐτοῖς τὰ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸν παλάτιον ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δι' ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβευτῶν τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἦν, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἀρχέλαος. τῷ δὲ τοσοῦτο συνέβαινεν οἱ φίλοι παρ' οὐδετέρους,

A amici sui Galli filio his rectore præpositō. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis

B Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cędis autem ignísque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per a-

C gros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quā cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos

D milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísq; sibi exhibtis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſſe decem armatorum millia nūciato, confestim Arabas domum abire iubet:

E quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propin-

F qui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

CAP. III: De principatu Iudæorum instituto. *Ant. li. 17. cap. 17.*

ROmę autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem per illū Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis

G plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, cótráq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autē amici ab vtraq; parte secreti erāt.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatū meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudęę reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partē ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trās flumē regio, & Galilæa: quarū ducēta talēta reditus erant. Batanęa verò & Trachō, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā,

A συμπαθείσαθαι μὲν Ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι δὲ μὴ τῶν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅπερ Γέτοις παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς Ἀρχελάου, πεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ Οὐάρου, δυσὶν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνίσαθαι, καὶ ἵνα μὴ τὴν Ἡρῴδου καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. ὅπερ ἔπειθεν ὁ λέγων τοῖς κατηγόροις Γαΐ Ἡρῴδου δαιμονίας φρόνημα διεξήεσαν, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὸν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον

B καὶ πονηρότατον τύραννον. πλείστων Γὰρ αἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τὰς καταλφθείσας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ Γαῖς πόλεσι Γαῖς μὲν ἰδίας λῦμαίνεσθαι, ταῖς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κακοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων σῶμα κεκακεῖσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ παλαιᾶς δαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων

C νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ ἀνομίας ἐχάτης πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμνηκέναι τὰς ἐξ Ἡρῴδου συμφορὰς ἢ ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίοις, ὧν οὐδὲ ἅπασι τοῖς χρόνοις μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, Ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστάντες. εἰς δὲ τὸ μὴ τοσαύτης φύσεως, καὶ δυσχεῖν ἔθος προῆθεν, ὥστε ὑπομεῖναι καὶ πικρᾶς δουλείας καὶ ἀγαθὸν

D αὐθαίρετον. Ἀρχέλαον Γὰρ τὸν πολιούχου τυράννου παῖδα, μὴ τὸν πατρὸς τελοῦντ', βασιλέα τε προσφωνεῖν ἐπείμους, καὶ συμπενθῆσαι τὴν Ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνδοξάζουσι καὶ τὸν ἀγαθὸν βῆ. τὸν δ' ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξῃ Ἡρῴδου, προοιμιάσαθαι τὴν βασιλείαν ξιφιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκεύαζε θύματα τῷ καὶ τὰς ἀρχὰς τῷ θεῷ. τοσούτοις δ' ἐμπεπλεκέναι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. Γὰς μὲν ὀφειλόμενα

E ἔτη καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ θεῖον αὐτὸν ἀποβρίψαι τοῖς ὠμοῖς θεόντουσι. σωσάμενοι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὅπερ δίξεσθαι μὲν ὡς οἱ νῦν σασιώδεις ἀγαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοί, φέρειν οἴδασι μετρίως ἡγεμόνας. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐν τῇ κατηγορίᾳ, κατέληξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰσθόμενος δὲ Νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τῶν ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει θεὸς τοὺς βασιλείας. σωσιβάλλει δὲ καὶ τοὺς Ἀρχελάου συγγενεῖς,

F ὅσοι θεὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεισήκεισαν.

Κεφ. θ.

Τότε μὲν οὖν καῖσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέγνω τὸ σαφέστερον. μὴ δ' ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, Ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθνάρχῃ θεοσεπῆ, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσῃ, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν Φιλίππῳ, τῷ δὲ ἀντίπατρῳ τῷ θεὸς Ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι θεὶ τῆς βασιλείας. ἐγίνετο δ' ὑπὸ τοῦτῳ μὲν, ἥ τε παραία, καὶ γαλλαία, θεόδοδος δραχαιῶν τελάντων; βαταναία τε καὶ τεράχων, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῆ ζηνώνος οἴκου τὰ θεὶ ἰάμνιαν,

θεὸ-

φερόσοδον ἔχοντα τἀλάντων ἑκατὸν, ὑπὸ φιλίππῳ τέ-
ταχτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαίαν τε & ἰου-
δαίαν πᾶσαν, καὶ σαμάρειτις ἦν, πεκουφισμένη τετάρτῳ
μέρει τῆς φόρου εἰς τιμὴν τῶν μὴ τῆς ἄλλων ἀπο-
στήναι. πόλεις ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ ἑλλη-
νίδας γάζαν καὶ γάδαρα, καὶ ἱππῶνα ἀποτεμόμενος
τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. φόρου δὲ ἦν τῆς
ἀρχελάῳ δοθείσης χώρας, τὰ ἑξακόσια τάλαντα. σα-
λώμη δὲ πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέ-
λιπεν, ἰαμνίας τὴν ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, δόμον δί-
κην διατόπις. χαρίζεται δὲ αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀ-
σκάλωνι βασίλεια. συνήνεγκε δὲ ἐκ πάντων, ἑξη-
κόντα φόρου τάλαντα. τὸν δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν
ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῆς δὲ ἄλλης πρόσοδου γε-
νεᾶς, ἑκάστος τὸ καταλιφθὲν ἐν τῇ διαθήκῃ κομίζε-
το. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν
χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνέ-
κρινεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μέρος δὲ τῆς οἴκου, ὅπερ δί-
νειμεν αὐτοῖς τιμὴ αὐτῷ καταλιφθεῖσαν ὑφ' ἡρῴδου
δωρεὰ οὖσαν χιλίων ταλάντων, ἀπέλιπε τινὰ τῆς κει-
μηλίων εἰς τιμὴν τοῦ κατοιχομένου τιμῶν ἐξελόμενος.

Κεφ. ι. Κατὰ τοῦτον καιρὸν τῆς ἰουδαίου μὲν τὸ ἦθος, ξέ-
νου δ' ἐν σιδῶνι ἀνδρός τινος τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπε-
λεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν
ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ἐπίδοξ
λόσφι, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τῷ ὁμόφυλος
αὐτῷ πάντα τὰ κατ' τὴν βασιλείαν ὑπεστάμενος, ὑφ' ὃ
δὴ δοθεὶς ἔλεγχον. ὡς οἱ συμφθέντες ὑπὲρ τὴν ἀναίρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψαι αὐτοὺς
ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις δὲν τοὺς ἐν κρήτῃ
ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέ-
πλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναλίσας πολλῷ πλέον δ'
ὑποβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀείπλωσε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρ-
χίαν, ἔνθα τὸ παμπληθὲς ἦδη τῶν ἐκεῖ ἰουδαίων λαμ-
βάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν παλαιῶν περιπέμ-
φθη φίλων. προσηλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς
μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ
σαφῶς ἐπισταμένους, ὁμόνυδον τὸν ἔδη. τόγε μὴν ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὸ θέαν αὐτῷ, καὶ
πλῆθος ἄπρεπες ἦν τοῖς στενωποῖς, δι' ὧν κομίζοιτο.
καὶ δὴ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ πο-
λῖται, ὥστε φορείῳ τὸ αὐτὸ κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασι-
λικὴν ἰδίοις ὤμοις ἀναλώμασι. καῖσαρ δὲ γνώ-
σκων ἀκριβῶς τοὺς ἀλέξανδρου χαρακτῆρας, κατηγό-
ρητο δὲ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτῷ, σωτεύσας μὲν καὶ πρὶν
ἰδεῖν τὸ αὐθρωπον τὸ τῆ ὁμοιότητος ἀπάτην. ἐδόκει δέ τι
καὶ πίστεως τῆ ἱλαροτέρας ἕνεκα, κέλαδόν τινα πέμπειν
τῷ σαφῶς ἐπισταμένῳ ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγα-
γεῖν αὐτὸν τεταγμένον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐτάχυνε μᾶλλον τὸν
ἵππον καὶ τὰς ὀφρῦς τῆ προσώπου. τὸ δὲ ὅλον σῶμα
σκληρότερόν τε καὶ δουλοπρεπὲς κατεμάθετο, ἐνόησε πᾶν
τὸ σωτήριμα. πάνυ δὲ αὐτὸ παρόξυνεν ἡ τόλμα τῆ ὑπ'
αὐτῷ λεγομένων. τοῖς δὲ πανθανομένοις ἐφ' ἁρισοβού-
λῳ, σώζεσθαι μὲν καὶ κεῖνον ἔλεγον, ὑπὸ λῃσθῆναι δ' ὑπὸ

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuata, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámq; apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: cáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Cap. V. De ſubditicio, falſóq. Alexandro, eóque deprehenſo. Ant. lib. 17. cap. 18.

Κεφ. ι. INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romã ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. VI. De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETh narchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samarienſibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. VII. De Simone Galilæo. de tribus sectis apud Iudæos. *Ant. li. 18. cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

πηδᾷ ἐν κύφωνι ταῖς ὀπισθίαις φυλαττόμενον. ὅτ' οὖν
δεδιπχρεῖσθαι διεζευγμένοις. ἀπολαβόμενος αὐτὸν καθ'
ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύ-
σειεν εἰ ἀπατεῖσαν αὐτὸν πλάσασθαι τηλικοῦτον. κἀκεῖνος
αὐτῷ δηλώσειν εἰπών, ἔπειτα πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν
Ἰουδαῖον ἐνδείκνυσι, καταχρησάμενον αὐτῷ τῇ ὁμοιότη-
τι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα δὲ εἰληφέναι δῶρα καθ'
ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελά-
σας δὲ καίσαρ ἐπὶ τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι'
ἀξίαν σώματος εἰς τὰ τάξεις τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀπατεί-
σαντα δι' ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μυρίοις δ' ἤρκεσεν
ὀλίγιμον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθνιαρχίαν ἀρχέλαος, καὶ κατὰ μὲν Κεφα.
τὴν τῶν πάλαι διαφορὰν, οὐ μόνον Ἰουδαίοις, ἀλλὰ
καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρισθυσαμένων ἑ-
κατέρων κατ' αὐτὸν πρὸς καίσαρα, ἔτει δ' ἀρχῆς ἐνά-
τῳ φυλαθὲν μὲν εἰς βίεννα πόλιν τῆς γαλατίας αὐ-
τὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐκατα-
τάσει. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ
ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἐννέα, πλήρεις καὶ
μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμ-
ψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τῶν χαλδαίων τινάς, ἐπυνθάνε-
το τί σημαίνειν δοκοῖεν. ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων,
σίμων τις ἐσσαῖος τὸν χρόνον ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς
νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ τὸ τὴν
χώραν ἀροῦσι καὶ ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν
τὸν στάχυων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις δὲ πραγμάτων με-
ταβολαῖς γεγονέναι τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέ-
λαος, μὴ πέντε ἡμέρας ὑπερβὰς ἀνεκλήθη. ἄξιον
δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας
ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν
βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τοῦ πρώτου, ὃς
ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, πρεσβύτερος δὲ ἀδελφιδοῦς, υἱὸς δ' ἡρῴδου
τοῦ βασιλέως. ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προεδηλώ-
καμεν. μὴ δὴ τοῦτον θάνατον, συνώκησεν ἰόβᾳ τῷ βα
σιλεύοντι λιβύης, ὃ τελευτήσαντος ἐπανῆλθεν αὖ-
τὴ καὶ χηρεύουσαν. ἐν δὲ τῷ παρεῖναι θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης
ἀρχέλαος, ἔδοξε τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ἀδοκήτ-
ως τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μεθ' ἡμέραν ἀποπεμψάμενον
ἐκείνην ἀγάγεσθαι. ἀδημονοῦσαν τοίνυν εἰς ἰουδαίαν,
μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ὑπατεύοντα τὰλέ
ξανδρον αὐτῇ λίαν. ἀπέχειν μὲν ὁ καὶ λιβύην σοι γά-
μος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐστίαν
ἀνακάμπτεις ξένον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν ὦ τολ-
μηρὰ τὸν ἐμὸν ἠρημωμένη. πλὴν οὐ φθονῶ τὴν ὕβριν,
ἀπολήψομαι δέ σε καὶ μὲν θέλουσαν. ἦν δὲ ὑπερησαμένη
τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τῆς δὲ ἀρχελάου χώρας
εἰς ἐπαρχίαν φορολογείσης ὑπὲρ ὅσους τις ἱππικὰς
φόρους ῥωμαίοις τάξεως κοπώνιον πέμπει, μάχει τε
κτείνει λαβὼν φόρους τε καίσαρος ἐξουσίαν.

ΕΠὶ τούτου τὸν αὐτὸν γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς Κεφ. ς.
δόξασιν ἐνῆλθε τοὺς ὑπηκόους, καλίζων, εἰ φό-
ρον τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, ἣν
τοῖς ἄλλοις φορτικούς. ξένα γὰρ φύεται ἰουδαίοις εἴδη
φιλοσοφεῖν, καὶ τὰ μὲν, αἱρεσιαῖ φαρισαῖοι, τὰ δὲ σαδ-

σουκαῖοι.

δουκαῖοι. τρίτον δὲ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐσ- A ducæi. tertium verò quòd etiam probabilius
σηνοὶ καλοῦνται, ἰσοδαίμονες μὲν ὄντες, φιλάλληλοι δὲ habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudęi,
καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἕτοιμοι μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀπο- verùm inter se mutuo amore coniunctissimi:
στρέφονται, τὸ δὲ ἐγκρατὲς καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπί- & qui præter cęteros voluptates quidem qua-
πτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν ὑποφεύγουσι παρ' si maleficia vitarent: continentiam verò ser-
αὐτοῖς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἁπαλοὺς uare, neque cupiditati succumbere, virtu-
ἔτι θεοὶ τὰ μαθήματα, συνήθεις ἡγοῦνται, καὶ τοῖς tem maximam ducerent. Itaque nuptias qui-
ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὸ μὲν γάμους, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ dem fastidiunt, alienos verò filios, dum ad-
διαδοχὴν, οὐκ ἀναιρεῦντες. ταῖς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσυγκρίσεσι B huc molles sunt, eruditioni traditos pro co-
φυλακτικὸν ἕν ἕκαστον, καὶ μηδεμίαν ἠρῆσθαι πεπεισμένοι τὰς gnatis habentes, suis moribus diligenter in-
ἄλλας πίστει. καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' stituunt. non quia coniugia vel humani ge-
αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, οὐδὲν ἔστιν εὑρεῖν κτήσει τινὰ παρ' neris successionem censeant perimendam: sed
αὐτοῖς ἴδιον ἔχοντα. νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας quia cauendam putent intemperantiam fœmi-
δωρεὰν τοῖς πένησι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ὑπεροχὴν πλούτου. τὰ narum, nullam earum vni viro fidem seruare
δὲ ἑκάστου κτήματα ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν ἔχει. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείψῃ τις ἄκων, σμήχει τὸ σῶ- C credentes. Quin & diuitiarum contemptores
μα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τίθενται, λαμπρύνεσθαι τὸ sunt, rerumque apud eos communicatio ad-
ἔλαιον τοὺς χρηστοήθεις ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἐκ τῆς αἱρέσεως ἐπιμελητὰς, καὶ mirationi habetur, neque inuenias alteri al-
ἀδιαίρετοι θεοὶ ἅπαντες εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία terum opulentia præstare: legémque sibi dixe-
δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοὶ, καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἥκουσιν αἱρεταῖς, ἀναπέπτα- runt, vt qui disciplinam suam sectari vel-
ται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ θεοὶ οὓς οὐ lent, bona contubernio publicarent. Ita e-
θεράπευον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους. διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι. D nim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel
ἀλλ' ἢ τὰς λῃστὰς, σὺν ὅπλοις. καθ' ἑκάστην πόλιν ἔνι τῶν ἐκτὸς ξένων ἀποδέκτης). τὰ diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis
μὲν ἰδιῶτα, καὶ τὰ ὁλοτελῆ ἅπαξ. καταστολὴ δὲ καὶ κόσμος facultatibus, uelut inter fratres, vnum esset
σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις παισίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, ἕως omnium patrimonium. Probro autem du-
ἂν διαφανῆναι τὸ θερμότερον παντάπασιν, ἢ διαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν, cunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fue-
οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσιν ἕκαστος τὰ rit, munditiis corpus absterget: quoniam squa
παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται, E lorem decorem putant, dummodo semper in
καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν αὖ ἐθελήσουσι. θεοὺς μὲν τὸ veste sint candida. Designatos autem commu-
θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν δὲ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐ- nium rerum procuratores habent, & ad vsus
τὸν ἀνέχειν ὥσπερ ἱκετεύοντες αἰτοῦνται. μετὰ ταῦ- omnium singulos indiuisos. Non est autem il-
τα θεοὶ ἂν ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελη- lis vna ciuitas certa, sed in singulas multi do-
τῶν διαρίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε- D micilia transferunt, & aliunde aduenientibus
νοι σωφρόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χω- sectæ suæ professoribus, quicquid habeant
ρίον. ζωσάμενοι τὰ σκεπάσματα λινοῦς, οὕτως ἀπο- promptum exhibent quasi proprium. Deni-
λούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ τούτων que tanquam consuetissimi ad eos ingrediun-
τινὶ ἁγνείας, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, εἰς ὃ μηδενὶ tur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est
ἄλλῳ ἐτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοὶ τε κα- quòd cum peregrinantur, propter latrocinia
θαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, παραγίνονται tantum armantur, neque præterea quicquam
τὸ δειπνητήριον, καὶ καθισάντων μετ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει παρατίθησι ἄρτους. ὁ δὲ ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eo-
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑνὸς εἴδους ἑκάστῳ παρατίθησι. θεοπρεπῶς δὲ ἐσθίουσι οἱ ἱερεῖς τὸν τροφῆς, dem collegio specialis curator hospitum con-
καὶ εὐχαὶ πρὸ τῆς δείπνου ἀθύτου. ἀρισ- stituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui
τοποιησάμενοι ἐπὶ δεῖπνα πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque
παυόμενοι, ὑμνοῦσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. corporis omnibus pueris, in metu & sub cu-
ra magistri agentibus par est. Nec verò ve-
stitum siue calceos mutant, nisi aut omnino
consciscis prioribus, aut longi temporis vsu
consumptis. Nihil autem inter se mercan-
tur aut vendunt: sed egenti quisque quod
habet præbens, refert ab eo quod ipse non ha-
bet: quamuis etiam sine permutatione cũctis li-
F bera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi
quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi
sũt. Nãq; ante solis ortũ nihil ꝓfani loquũtur,
sed ei patria quædã voto celebrãt, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerũt singuli artes, à curatoribus dimittũtur. Cũq; ad horã quintã studiosè fuerint operati, rursus in vnũ cõgregãtur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadẽ secreta cocũt, quò nemi-
G nẽ alterius sectæ hominẽ spirare concessũ est, ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam tẽplũ in cœnaculũ veniũt: quibus ibi cũ silentio residentibus, pistor quidẽ panes ordine vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis coc⁹ apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, A in opere vsque ad vesperam versantur. Similitérque inde reuersi cœnant, consedentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: corúmque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quódque apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine B præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cùm opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Idem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundãt: & omne quod dixerint, iureiurãdo fortius habẽt. Ipsum C autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediãt eligentes. Hinc illis morbum remedia, stirpes medicæ, quámque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio. sed per annum integrũ extrinsecus cõ- D moranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prędictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cùm verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictũ assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in E consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neque enim absq; voluntate Dei, cuiquam posse principatus poten- F tiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum cõuincere mẽtiẽtes. Manus verò à furto, & animam purã seruare ab iniustis cõpẽdiis: & neq; aliquid de mysteriis consectaneos celare, neq; profanis eorũ quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc G autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & cõseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniũt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte consumitur.

ἐπὶ τὰ ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἔρπουσι. δειπνοῦσι δ' ὡσαύτως μεταστρέψαντες ὁμοίως συνκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει· ταῖς δ' λαλιαῖς ἐν τάξει δίδασι χωρεῖν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστηρίόν τι φρικτὸν, ἡ τῆς σιωπῆς σεμνότης καταφαίνει. τὸ δὲ αἴτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μέτριον πάντων αὐτοῖς ἔοικεν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. τῆς μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅπη μὴ τῆς ὑπομελητῆς προστάττουσιν ἑτέροις. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, θεραπεία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε δίδωσι τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιεῖ, καὶ τροφὰς δοῦναι τοῖς δεομένοις ἐρίζει. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆς ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ἐπίδοσις. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπὲρ αὐτῆς ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς ἀφείσται, χεῖρον τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνωσμένον φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. ἀσυμβάλλουσι δὲ ἐκπάλαι τοῖς τῆς παλαιᾶς συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς & σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀερευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ ἐν θύραις ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτιθέντες διαίταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, προσίασι μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ γὰρ λαμβάνει δὲ εἰς ἅπαν συμβιώσας οὐδέπω. μετὰ δὲ τὴν δ' καρτερείας δηλοῦσιν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνει. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνύσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τά τε πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγγέλματος. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ πᾶσιν ἁρμόζειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν. εὐ γὰρ δίχα θεοῦ τροφὴν δίδοσθαι τοῖς ἀρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν μείζους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. προβάλλεσθαι χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν αἰσχροῦ κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς τάγμασος. ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται.

τοῖς γὰρ

τοῖς γὰρ ἔρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένῳ, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις ξοφοῦς δύναται μεταλαμβάνειν. ποσφαγῶν γὰρ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὶ ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς αὐτὸν εἴλαβον, ἱκανὰ ὄντα τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὸν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. περὶ δὲ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καθ' βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τιθέντας. δίκαια γοῦν συγκαθιζομένων οὐκ ἂν λαλήσαί τις ἀκόντων τῶν συνέδρων. καὶ τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργον ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ ξοφαῖ ἑαυτοῖς περὶ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἐναύσαι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος τὴ μεταθεῖναι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. τὰς δὲ ἄλλας ἡμέρας βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ δηλούμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυστάτοις, καὶ σκεπαλύψαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἐπειτα τὴν αὐορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους σκοπούμενοι. καὶ περ δὴ φυσικῆς οὔσης τῆς τοῦ σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταχειρίσεσι τοῦ πρεσβυτέρου ἐλάττονές εἰσιν, ὥς τι εἰ ψαύσειαν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλων συμφερόντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τὰς πολλοὶ ὑπὲρ ἑκατὸν γίνονται ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τοῦ δεινοῦ, καὶ τὰς μὲν ἀληδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας πρόσοιτο, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτοὺς ἐν ἅπασι τοῖς ψυχαῖς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ τριβόλοις μὲν, καὶ λυγίζόμενοι, καὶ καιόμενοι τε, καὶ κλαόμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδὸν δίοντες τοῦ βασανιστηρίου ὀργάνου, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, ἢ ἐπὶ ἑτέρου τι ὑπόμνημα παθεῖν, ἀλλ' οὐ κολακεύσαι ποτὲ τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρύσαι. μεθιέντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταφρονηθέντες τοῦ τὰς βασάνους προσφερόντων, ἐθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομισόμενοι. καὶ γὰρ ἔρρωτο παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλαν οὐ μόνιμον αὐτοῖς. ταὶ δὲ ψυχαὶ ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐνυγκρινεῖ φυσικῇ κατασπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπολυθῶσι τοῦ κατὰ σάρκα δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficiétem pro peccatis eorũ quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in v-
B num coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem alia
C quam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere vē-
D tris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenę diluantur. Viuunt au-
E tem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellũ quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per
F artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem
G esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans æmœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorũ: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio cõſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique cõtingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθαῖς, ἐμποδὼν ὄντες παρὰ ἀλλήλων, ὑποφαίνονται τὴν ἀΐδιον ὠφελείαν διαγιγνομένην, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀεὶ ζέφυρος, ὑπαπνέων ἀναψύχει. τοῖς δὲ φαύλοις, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀποείζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωρίων ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν σέβεσθαι ἕλληνες, τοῖς τε αὐδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπονεμόντες. ταῖς δὲ B τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, κατ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, εἴδα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ ταντάλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀγαθοτέραν αἵρεσιν, καὶ κακίας ἀποτροπὴν. τοὺς τε ἐπ' ἀγαθοῖς γίνεσθαι κρείττονας τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὴν. τῆς τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέος, ἀγαθοκόντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ C ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν οὖν ἐσχατιαὶ ἀεὶ ψυχῆς διαλογοῦσι, ἄφυκτον δίκαιον τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῆς ἐγκαθιστάντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ῥητοῖς ἐμπαιδευόμενοι. σπάνιον δὲ ἔπος ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀποχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐσχάτων τάγμα, ὃ διάφορον μὲν καὶ ἐθνῶν καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὼς δὲ τῆς χοινῆς ὁδοῦ. μίσος γὰρ D ἀποκόπτειν οἴονται τὸν βίου μέρος τὸν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαν, ἐκλιπῶν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζουσι μὲν τοι τεκμήρια τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν ἓξ καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τὸ δυνατὸν πίπτειν, οὐκ ἄγονται. τὰς δὲ ἐγκύμονας οὐχ ὁμιλοῦσιν, σωθεὶς ἐπιμένοντες, τὸ μὲν δὲ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείας γαμοῦν. E λουτρὰ δὲ τὰς γυναῖκας ἀμπεχομένας ἐνδύματα, καθάπερ τοὺς ἄνδρας ἐν φορίζωμαι. τοιοῦτα μὲν ἔθη τῆδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῶν πρώτων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκιμώτατοι μετ' ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὸν πρώτον αἱρούμενοι, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προσάπτουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν ποιεῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τὸν εἱμαρμένον. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μετα- F βαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὸν τῶν ἀγαθῶν μόνον. τὸν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένον παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τὸ κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τότε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὸν διαμονὴν, καὶ τὰς κατ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

ἀστε

αὐτὸ ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν οὖν εἰς τοὺς Ἰουδαίους φιλοσοφούμενα εἶχον εἰπεῖν.

Κεφ. ιγ. Τῆς ἀρχελάου δὲ τὴν ἐθναρχίαν μεταστάσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑκατέρου τετραρχίας. σαλώμη δὲ τελευτήσασα, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τῷ τε αὐτῆς τοπάρχῃ καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πλείονα τὸν Ἰουλίας υἱὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τοῦ αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένῳ τῆς τετραρχίας ἔτεσιν ἑπτὰ ἐπὶ πεντήκοντα. πρὸς ἓξ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυσὶν, διαμείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, κἀν τῇ κάτω γαυλανίτιδι, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, πλειάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, Φερώνυμον Ἰουλίας.

Κεφ. ιδ. Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ πλείου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλοῦντες. τὸ μὲν ἡμέρας μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε γὰρ ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον τίθεσθαι. ἔτι πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθρόως ἐκ τῶν χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτου εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, σφοδρῶς καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινούμενος δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συνταύματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. προσεστάσης δὲ ξίφεσι καὶ τῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀπροσδόκητον εἶδον τὴν ὄψιν. πιλάτος δὲ κατακόψειν ἔφασκεν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις κελεύων. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπαξ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίναντες. ἑτοίμους εἶχον αἱρέσει σφᾶς ἰδόντων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον προδιδόναι. καθάπαξ θαυμάσας ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσας μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μὴ δὲ τοῦτο, ταραχὴν ἑτέραν ἐκείνῃ, τῶν ἱερῶν θησαυρῶν, καλοῦνται δὲ κορβανᾶς, εἰς κατασκευὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκειν. κατῆγε δὲ ὑπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, προσιόντος τὸ βῆμα κατιβάντος. ὁ δὲ, πρόσθεν γὰρ αὐτὸν τοῦ ταραχικοῦ, καὶ τὸ πλῆθος τοὺς στρατιώτας ἐν ὅπλοις ἐθήσεσθαι ἰδιωτικοῖς κεκαλυμμένους ἐγκατέλιπε. ξίφεσι μὲν χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐπικελεύσασθαι. συνέθημα δίδωσιν ὑπὸ τῶν βήματος. τυπτόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

& conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

CAP. VIII. De Pilati regimine. *Ant. li. 18. cap. 5.*

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phaselide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Pancade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc iraque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdatent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. li. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quẽ vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. li. 15. cap. 15.

A θεὸς ἢ τῷ συμφορᾷ τῶν ἀπηρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφ. ι. Κατὰ τούτῳ κατήγορος ἠρέσθη τῷ τετράρχου τῶν Ἀγρίππας ὁ Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρῴδης ἀπέκτεινε, προσελήλυθε πρὸς Τιβέριον. τῷ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον δὲ ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸ γερμανικοῦ παῖδα γαῖον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, τάτε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας αἰσχύνας φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῷ ἅλων δεσπότην, ὑποθάνοντος τιβερίου. τοῦτο τις τῷ οἰκετῶν αὐτῷ δι' ἀγγέλλει τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, ἐφύλαττε τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰτίας εἶχεν ὅτι μιᾶς ἐξ ἐπισμωτηρίου, μίσεις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ξὺν ἡμέρας ὅτι μησὶν ἕξ.

Κεφ. κ. C Ἀποδεχθεὶς ὁ γαῖος καῖσαρ, αὐτίκα τε τῷ δεσμῷ τὸν ἀγρίππαν, καὶ τῆς φιλίππου τετραρχίας, τιθυκῇ γὰρ ἔθνει, καθίστησι βασιλέα. προσηνῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διήνεγκεν ὅτι θυμίας. ἐπῆρε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρῳδιὰς ἡ γυνὴ, κατοιδοῦσα τῷ ἀρχαίᾳ, καὶ φαῦλον προσῆκε τὸ μὴ βουλεῦσαι πλεῖν ὅτι καίσαρα, σεισκεῦσαι μείζονος ἀρχῆς. ἔπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ποιῆσαι, ἔπου γε αὖ ἐκεῖνον διαφθεῖραι ἐκ τετράρχου. τούτοις D αἰσχυνθεὶς ἡρῴδης, ἦκε πρὸς γαῖον, ὑφ' οὗ τῆς πλεονεξίας ὀφθεὶς φυγὴ εἰς ἱσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τῷ τετραρχίαν τῷ ἐκείνου προσέθηκε γαῖος. καὶ ἡρῴδης μὲν, ἐν ἱσπανίᾳ συμφυγοῦσα αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφ. ιζ. Γάϊος δὲ καῖσαρ ὅτι τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τῷ τύχαν, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸ καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῷ τε δυγατέρων μὲν ἀνεστομῶσαν τῷ παῖδα. ἐκτεῖναι δὲ τ' ἀσέβειαν, καὶ ὅτι ἰουδαίους. προῶνιον γοῦν μὲν στρατιᾶς ὅτι ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προστάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀπελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. ἤδη δὲ ἄρα τῷ προσταγμάτων ἐμελλε. καὶ πετρώνιος μὲν σὺν ἕξι τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τ' ἐφείας συμμάχοις, εἰς τῷ ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τ' ἀντιοχείας. ἰουδαίων δὲ, οἱ μὲν ἀπίστουν ἔτι τοῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τῷ ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει ἐπὶ πάντων τὸ δέος. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τῷ πτολεμαΐδα τοῖς στρατιᾶς, προέστησι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας φέλου κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσμένη, θεμένη δ' ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κλίματος ὑπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τοῦ τῆς γαλιλαίας. ὑπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοῦ καρμήλου διέχουσι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τοῦ δ' ὑψηλοτάτου, κατ' ἄκρου ὃ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τοῦ δ' ἄστεως ὑπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλου ποταμὸς διαῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐπὶ αὐτοῦ

τόπου

τόπου ἑκατονταπήχεως θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ὅστι, καὶ κοῖλος, αἰσθέσθαι δὲ τοῦ ὑαλίνου ψάμμου, ὃν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φορτηγοῦντα, πάλιν ἀναπληρωθῆναι τὸν χῶρον, καταπνεόντων μὲν ὥσπερ ὑπηρέται τότε τῷ ἀνίμων εἰς αὐτὸ, τοῦ ἔξωθεν ἀργοῦ ψάμμου, τὸν δὲ μεταλλον πᾶσαν διθέως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τοῦ ὑποχυθῆναι ὕαλον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίας. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιοῦτόν ἐστιν φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πρέσβιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων προσθεῖναι ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις εὐδοκῶ, τοῦ μὲν θεραπαὶ, καὶ τοὺς αἰδριαίτας, ἐν πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν τιβεριάδα, τοῦ τε ῥωμαίων διέξεισι δύναμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἀξίωσιν ἀπέφαινεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀποστατεῖν θεοῦ τοῦτο, χεδὸν ἀφιστάμενον ἦ καὶ μὴ ὕβρεως. τῷ δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἐθος προτετιμηκέναι, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τι δίκαιον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ πόλει τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὴν καμοὶ φυλακτέος ὁ τοιούτου διαστόλου νόμος ἔφη. ἐφόβησε γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἔτοιμός εἰμι ἀπολοῦσθαι δικαίως. πολεμήσω δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπηρέτης ὁμοῦ. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστάσας δὲ ὁ πετρώνιος αὐτῶν τὸν βουλὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥωμαίων, διὰ τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας εἰσαθρύνειν, φείσεσθαι αὐτὸν διὸν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅθεν τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆλθε τὸν πετρώνιον, τῆς τε αὐτοπερβλήτου θρησκείας τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου καταστήματος. καὶ τότε μὲν ἄσπακτοι διελύθησαν. ταῖς δὲ ἑξῆς, ἀθροίσας τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος εἰς κοινὸν συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συμβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον διαπείλει, τοῦ τε ῥωμαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς γαΐου θυμοὺς, τοῦ τε ἰδίας πρὸς τούτοις αἰάγκης. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τοῦ χώραν κινδυνεύουσαν ἅπασαν μεῖναι, κατὰ δὲ ὥραν πρώτην πεντήκοντα ἡμέρας ἀγορὰς διέτεινεν αὐτῶν τὰ πλῆθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ προκινδυνεύσειν ἐμοὶ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συμπροθύοντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione dignißimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. Locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci iptius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruãda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire periciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocãdas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ cõuocatis omnib. ait ſibimet periculoſã rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperãte

placabo Cęsarem,ac vobiscum saluabor libenter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis,multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret,nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri:alij autem exitium C. Cæsaris nunciãtes,prosperè nauigauerunt:denique ante septẽ & viginti dies epistolas Petronius accepit,finẽ Cæsaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Cap.X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. Aut.li.19. cap.3.

CAio per dolum interempto,qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, tapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sẽtio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit:& propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenirет: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset,vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res poscceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse,si militum erga se studia tam religiosa desereret,imò tutam aliter suam non essefortunam:iam enim ad inuidiam satis fore,quod in regnum vocatus sit. deinde administrare pararum esse tempublicam, non, vt aliquis tyrãnus,sed vt princeps benignus:sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communẽ omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respõdit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam,nunciantem eis,se non posse adduci,vt eos proderet,quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se inituram esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum peruicaciam,patriam ciuili cęde fœdari.Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus,qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupim⁹, & cõcurrere aduer⁹ propinquos nostros

πείσας καίσαρα,σωθήσομαι μὲν ὑμῶν ἡδέως,ἢ παρεξυνθέντος,ὡς τοσούτων ἑτοίμως ὑπὲρ σῶν ἐμαυτὸν ψυχὴν,διαφθῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατὰ χώμενον αὐτῷ. κἠ ὧδε λαβὼν τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν,ἔνθεν δὴ θᾶττον ἐπέστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτῷ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ἃ τὲ εἰ μὴ βούλοιτο σφᾶς τοῖς αὐθράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι,δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον,καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις τ' ὀλισθαῖς οὐ σφόδρα μεζόνως γαῖος αὐτὸς γράφει,ἀπειλῶν πρὸς ἀπόνοιαν θάνατον,ὅτι τῷ προστάγματι αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγίνετο.ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους σωίδε χειμαδίαις ξεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ,τὸν δ' γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγέλλοντες διέπλουν.ἔφθη γοῦν τὰς πρὸ τούτων λαβεῖν πρὸς ἀνίους ὀλισθὰς,ἐπὶ ἃ κ' εἴκοσι ἡμέραις,ἢ ἴσως καθ' ἑαυτῷ.

Κεφ.ιε

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ,κ' δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν ὑπὸ τῆς ἐν ῥώμῃ στρατιᾶς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος,ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, σεπτίου σατορνίνου,καὶ πομπωνίου σεκουνδου,βουλὴν συμβουσας ἀσφαλεστάτην φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ διὰ τὴν ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπεύδει γὰρ δ' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διακεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη δὲ τὴν καὶ τότε προσπιδημοῦντα τὸν ἀγρίππαν, τὴν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀδίου, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει κράσαντα, θεὸς κλαύδιον ἀπεφήνατο. ὁ δὲ αὐτὸν προσβάλλειν θεὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιωτῶν ἁρπαγείς, καὶ οὔτε τὴν ἐκείνων ἀπουσίαν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κρίνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλίσεως, ὑπερκίνδυνον εἶναι. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς θεράπων, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο,καὶ στρατιᾷ καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθέναι,δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ὦδε τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προδοσίαν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δ' ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέν τοι προαποδειχθῆναι τὸ πολέμιον χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δεῖν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλων φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρεῖσθαι. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῆς μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τῆς, ἀσαμένων τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συσταθῆναι, τὶ παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἰσχύνεσθαι, καὶ κατὰ τῆς μετὰ κλαυδίου συγ-

συγχωρῶν ὁρμᾶν; ἔχοντες ἡμῖν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφῶμεν, δικαίοις δὲ λόγοις πρὸς οἷς μὴ τὴν ἔπαλξιν χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν δῆμος μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς. καὶ τοὺς στρατιώτας εὐφημοῦντας. οἱ δὲ δορυφορικοὶ ὑποδεχόμενοι μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν ἀφειδοῦς εἶχον. αὐτοὶ δὲ ὡς ὑπὸ σωτῆρι οὐ κατεφρόνουν, τὴν τοῦ στρατοπέδου ὁδὸν ὑπεῖχοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολειπόντων δὲ αὐτοῖς πρὸ τοῦ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν σωθῶσι κινδυνεύσειν τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατοπέδου κλαύδιον, εἰ μὴ πρὸς δραμὼν ἀγρίππας αὐτὸς, τὸ κινδύνευμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ εἰκὸς κατέχοι τὴν ὁρμὴν τοῦ δήμου τοὺς δορυφόρους λελυσσηκότας, ὅσους λίσας δι' οὓς τὸ κρατεῖν ὅτι ἄριστοι, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατοπέδου, πρόσοδόν τε τοῦ συγκλήτου εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἐξιὼν σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῇ θεᾷ, τὰ δὲ τῆς ἡγεμονίας χαριεῖσθαι. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' θέως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τοῦ λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, δι' ἀγάλματα τοῦ δωρεὰν ἐδίδου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτους χαλκᾶς τοῦ δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὃς καὶ τὸν καμβυσοῦ υἱὸν βερνίκην συνοικοῦντα, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιβ. ΤΑχέως δὲ ὡς αὖ ἐπὶ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος ἀγρίππα προσῆρτο, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. πλινθεύτου γὰρ ἐφ' ἁλμυρᾶς τοῦ ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἤλπιζον αὐτὸν τελεσθὲν, αὐξήσειν τοῦ ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑφάσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, βεβασιλευκὼς μὲν ἔτη ἑπτά, προτερον δὲ τῆς τετραρχίας ἔτεσιν ἑπτὰ ἀφηγησάμενος, καταλείπει δὲ ἐξ ἧς μὲν συγατέρας, ἐν κύπρου γεγαμημένας, βερνίκην, μαριάμμην, δρούσιλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὐ παντάπασιν ὄντος παιδίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας δικαίοπον πέμπει κούαιντον φάδον, ἵνα στρατιᾶς ἐπιλέξας ἄνδρας, οἳ μηδὲν ἐξαλλαγεῖσι τῆς πατρίου ἐθῶν διαφυλάξαι. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μαριάμμης ἀριστόβουλον. τεθείκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰοτάπῃ θυγατέρα. ἦσαν μὲν οὖν οὗτοι ἐκ τοῦ πρόσω, ἀριστοβούλου τοῦ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μαριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεσαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ ἀλέξανδρος ἡλικὰ, τὴν μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τοῦ ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου, τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππα. τὴν δὲ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖται τὴν δικαίοπον ὑπὸ ἀλεξάνδρου κούαντος, ἐφ' οὗ δοῦροι τε ἦρξαντο, καὶ φάδος πάλιν ἰουδαίων ἐλαύνει.

A Claudium fecitos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus cõsecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stri-
B ctis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, conti-
C nuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donatio- *Ant. li. 19. cap. 5.*
D nem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionẽ Ro-
E manis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit *Ant. li. 19. cap. 7. 8.* autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post
F hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius.
G Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouēdas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam' versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoró quippe, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cócurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cuman⁹ verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymã, omnis multitudo cõmota est: & relicta diei solennitate, in Samariã vulgus impetũ fecit sine vllo

Κεφ. ια.

Συγκλυδότος γὰρ τοῦ πλήθους ὅτε τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν σπείρας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἑφεστώσης (σύνηθες γὰρ αἰεὶ τὰς ἑορτὰς φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον) εἷς τῶν στρατιωτῶν αἰσχυνάμενος ἐδύετο, καὶ κατακύψας ἀχημάτως, προσαπέτρεψε τοῖς Ἰουδαίοις τὰ ἕδρα, καὶ τῇ χειρὶ μετὰ φωνοῦ ἐπιφθέγξατο. πρὸς τοῦτο μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατιδόντα τὸ κυμάτιον, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ὑφόντων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐχόμενον ἀεὶ μάχης, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. ὁ δὲ κόμανος δείσας μὴ τοῦ λαοῦ πᾶσιν ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείονας ὁπλίτας μεταπέμπεται. τοῦτο δὲ ταῖς συοῖς ὑπεχομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ ἐξ ἐκείνου τὰς ἐξόδους βία συνεπλήσθη ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συνπνιγέντας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀποθανεῖν. γοᾶσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ πάντων τὴν συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. καὶ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στρατοῦ πρός δούλου κομιζομένην ἀποσκευὴν λῃσταὶ διαρπάσαντες. κόμανος δὲ ἐξαπέμψας, τοὺς ἐκ τοῦ πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐπέλυσεν ἀπάγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ὑπολαβὼν ὅτι μὴ διάξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔπειτα στρατιώτῃ τις, διὰ χειρὸς ἔχων τινὰ τῶν ἱερῶν νόμων, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. Ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγμόνης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ πρὸς τὴν δεισιδαιμονίαν συνελκόμενοι εἰς τὸ κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὅτι κόμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὔτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ὀξυβολήσαντα μὴ ἀθέμιτον ἀπεμπόρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρεμήσοντος τοῦ πλήθους, εἰ μὴ τύχοι δίκαιος συνδῶ, ἐξῆκε πρόσαγμά τε τὸν στρατιώτην, καὶ δὴ μέσον τοῦ αἰτιαθέντος ἀποκεφαλίσαι τοῦ ὅτι θανάτῳ κολάζει. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν εἰρηνεύουσιν. αὖθις δὲ Γαλιλαῖοι, καὶ Σαμαρῖται γίνεται συμβολή.

Κατὰ γὰρ τὴν Γαμὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων ὅτε τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖταί τις Γαλιλαῖος πρὸς τούτου, πλεῖστοι μὲν οὖν τῶν Γαλιλαίων συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρίταις. οἱ γοῦν μοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κόμανον, ἰωπεδόλουν, ὡς ἀπαίσιον παῖδας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐκβαίνει, παρορήσαντα τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἐκλυθῆναι πρὸς πόλεμον τὸ πλῆθος. κόμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρᾳ τοὺς ἐκείνων ἱκεσίας τοῖς ἐν χερσὶ φερομένοις δίκαιος, ἀπέπεμψε ἀπράκτους τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ πυροδυμήσαν, τὸ πλῆθος συνταράξει, καὶ τὰς ἑορτὰς ἀφέμενοι πρὸς τὴν Σαμάρειαν ἐξώρμησαν εἰς ἐπιπόνους, καὶ μηδὲ τ ἀμ-

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι ἀφ' ὁμήρου. τ λῃστικοῦ
ἦ αὐτῷ καὶ στασιώδους, δ' ἦν ὁ υἱὸς ἐλεάζαρος
ἦ ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβατη-
νῆς τοπαρχίας ἐφεστηκόσι, αὐτοί τε αἰφνιδίως μη-
δεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς πλείστας αὐτῶν
ἐπέμφθησαν. κώμαις ἦ ἀναλαβὼν ὅσον τ' ἱππέων
μάλιστ' ἐλεάζαρος πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείστους ἦ ἀπέκτεινε. τοὺς ἦ τὸ λοιπὸν πλῆ-
θος τῷ πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἀρ-
χοντες τῷ ἱεροσολύμων ἐπιστραμόντες σάκκους ἀμπε-
χόμενοι, καὶ τέφραν τῇ κεφαλῇ καταχέαντες, ἱκέτευον
ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ δι' ἓν τὸ εἰς σαμαρεῖς ἁμάρτη-
μα, ὅλῃ ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνειν. ἐπέσπη ἦ τὰ παρόντα,
καὶ τὸν ναόν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα
πανδημεὶ δι' ἑνὸς ἐκδικίαν γαλιλαίου ἀφανι-
λίσθαι. τούτοις πειθόντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν.
ἐξάπινα δὲ πολλοὶ ἐπὶ λῃστείαν ὁρμᾶτ' ἄδειαν. καὶ
μὴ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῷ θερα-
συτέρων ἐπαναστάσεις. καὶ τῷ σαμαρέων οἱ δυνατοὶ,
ἐπὶ τουμίδιον κουαδράτον, ὃς ἐπὶ ἡγεμονίᾳ τῆς συ-
ρίας, ἐν τύρῳ ἀφικνούμενοι, δίκην περὶ ἀφ' ὧν τῷ
πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες
δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῷ ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰω-
νάθης υἱὸς ἀνάνου, κατῆρξε μὲν ἔλεγον τῆς παραχῆς
σαμαρεῖς ὅλῃ τ φόνου, αἴτιον δὲ τῷ ἐπονειδιστότατον κου-
μανον γενέσθαι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῷ
σφαγέντος ἐπεξελθεῖν. κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἐκα-
τέρους ἐπαρρήτους φήσας, ἐπειδὴ εἰς τοὺς τόπους
ἀφικνεῖται, διαγνώσεσθαι ἔφασκε. αὖθις δὲ πρεσβευ-
τὰς εἰς καισάρειαν, τοὺς ἐπὶ κουμάνου ζωγρηθέν-
τας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν παρ-
αγενόμενος πόλιν, διήκουσε τῷ σαμαρέων, καὶ με-
ταπεμψάμενος ἐκ τῶν καὶ δέκα τῷ ἰουδαίων, οἷς ἐπέ-
πυστο μετειληφέναι τῆς μάχης, πελίκει διεχρήσατο.
δύο δὲ ἑτέρους τῷ δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχι-
ερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, πέμπει πρὸς αὐτον, καὶ πάντας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμ-
ψεν ὅλῃ καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοὺς ὅπλοφορωτάτους. παραγγέλλει δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ πέλικι
τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅλῃ ῥώμης, δύοντας κλωδίῳ
λόγον ὑπὲρ τῷ γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος
ἐπὶ λύδδης ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καταλα-
βὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῷ ἀζύμων ἑορτὴν ἀθο-
ρύβως, εἰς ἀπόχρεων ἐπανῆκε. τῷ δὲ τὸν ῥώμην καί-
σαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ
καὶ ἀκούσας ἐκδίκως ὑπαγομένους ἰουδαί-
ους, ἐπεσπᾶτο καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῷ δυνατῷ παρέ-
στησαν, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦ, τρεῖς ἀπολεῖν
ἐπέστειλε τοὺς δυνατωτάτους, κουμανον δὲ φυ-
γαδεῦσαι, πέλικα δὲ δεσμώτην ἀπέπεμψε εἰς ἱε-
ροσόλυμα, ἀφανισθῆναι ἰουδαίοις ἐπὶ ἀρχαί-
πέλιξε, καὶ ἀφεστῶτα τὸν πόλιν, οὕτω τὸν κε-
φαλὴν ὑπεκτεῖναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίως μὲν ἐπέ-
τρεψεν, φήλικα τὸν παλλαντ ἀδελφὸν ἐπέμπε,

A duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperâtes, vicos etiã inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet:
B ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab inceptо deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilęi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum,
D qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc
E Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, e-
F iúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæ-
G ſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderãt) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorũ nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſuppliciũ tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenámque peruenerit, quoniã scio esse narratione molestũ, silẽtio præterire melius puto.

A ἢ τ γαλιλαίας ϗ σαμαρείας ϗ περαίας ἐπ ᾧ τ χαλκίδος, ἀχρίπαϖα εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τ φιλίππου γυναμψίλου τ ἀρχήν. αὕτη ᾗ λῦ βατανάία ϗ τραχωνίτις ϗ γαυλανίτις. προσέθηκε δὲ τὴν τ λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν οὐάρου γυναμψίλου ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξ σὶ καὶ δέκα, προὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ ϗ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν τέρφνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τοῖς ἀχριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ὅτι κληρονομία τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἴδιον γνήσιον βριτάννικον ἐκ μεσσαλίνης τ προτέρας γυναικὸς, ϗ ὀκταουίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτῷ ζευχθεῖσαν γάμοις. γεγόνει ᾗ αὐτῷ καὶ ἐκ πππίνης ἀντωνία.

B

Ὅσα μὲν ἔ νέρων δι' ὑπερβολὴν δυναμψίας τ Κεφ. ιβ.
ϗ πλούτου ϖαραφρονήσας ἐξύβρισεν εἰς τ τύχην, ἢ τίνα ξύμπαντα τὸν τε ἀδελφὸν ϗ τ γυναῖκα ϗ τ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνικὸν, ϗ θέατρον, ἐπιδεὶ δὲ ὄχλου πᾶσιν ὀδὶ ϖαραλείψω. ἥξομαι ᾗ ὅθι τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμψα. τ μὲν οὖν μικρὰν ἀρμψίαν, δίδωσι μὲν βασιλεῖ ἀριστοβούλῳ τῷ ἡρῴδου. λῃ ᾗ ἀχρίππα βασιλεία, πόλεις ϖερίθησι σὺν ταῖς ταπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα ϗ τὴν περαίαν, C ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τ γαλιλαίας. εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἰουδαίαν, φήλικα κατέστησεν ὕστερον. ὃς τὸν ἀρχλαΐου ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν δηώσαμψον, ϗ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀϖέπεμψεν εἰς ῥώμην. τῷ ᾗ καταχαυνοθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, ϗ τῷ ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οὓς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος λῦ. Κεφ. ιγ.

D

Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμψοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀθρόπους. μάλιστα ᾗ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μιστὸν ὄμψοι τῷ πλήθει, ϗ ταῖς ἐνθήκαις ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις εὐπλοι τοὺς ἑταφόρους, ἔπειτα ποσύντες, μέρος ἐγένοντο τῷ ἐπαγανακτούντων οἱ πφονευκότες, διὸ ϗ ϗ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. ϖρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ᾗ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀπεκτείνετο πολλοί, καὶ τὴν συμφορὰν ὁ φόβος τοῦ χαλεπώτερος, ὡς ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τ θάνατον προσδοκώμψος. προσκοποῦντο ᾗ πόρρωθεν τοὺς ἑταφόρους, ϗ οὐδὲ τοῖς φίλοις ϖροσετόλμων ἐπὶ πίστει λῦ, ἐν μέσαις ᾗ ταῖς ὑπονοίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀπεκτείνετο. ϖότον τῷ βεβουλευμένων τὸ τάχος λῦ, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τύχη. συμέσῃ ᾗ ϖρὸς τούτοις τῷ ἕτερον ϖονηρὸν χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῷ σφαγέων, τὴν δυναμψίαν τ πόλεως ζυμηνάντων. πλανοὶ γὰρ ἄνθρωποι, ϗ ἀπατεῶνες, ϖροσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς ϖραγματευόμψοι, δαιμονιᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ ϖροῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τῷ θεῷ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅτι τούτοις ὁ φῆλιξ,

E

F

G

Cap. XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. Ant. li. 20. cap. II.

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum populariũ, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autẽ regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus sollennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædã latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nã in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Cõtra quos

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ δοσταίσως ἔχ) καταβολὴ, πέμ- A Felix (videbantur quippe semina defectionis
ψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ ἰουδαίους ἔπαικεν, ὁ αἰ- plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseu-
γύπτιος ψευδοπροφήτης. ἐπιχωρίων γὰρ εἰς τὴν doprophetæ. Aduenientis quippe in prouin-
χώραν, ἀνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπὸ θυθὶς ciam, magus cùm esset, prophetæ opinionem
αὐτῷ, δεῖ ζισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῷ ἀπατεῶνι. sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
προσαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν congregauit, quos vana seductione deceperat.
καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα Et circumducens eos de solitudine in mon-
παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊ- tem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosoly-
κῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς B mam nitebatur ascendere: depulsóque Roma-
συνειλεγμένοις ληστροῦσι δορυφόροις. φθάνει δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν norum præsidio, in populares exercere domi-
φῆλιξ, ὑπαντιάσας μὲν τῷ ῥωμαϊκῶν ὁπλίτῃ, καὶ nationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὥς τε συμβο- id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius im-
λῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, petum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
διαφθαρῆναι δὲ πλείστους τῷ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multi-
πλῆθος σκεδασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἕκαστον διαλα- tudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius
θεῖν. κατεσκληκόσι δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦν- quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
τι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλεγμαινεν. οἱ γὰρ C cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis
γόητες καὶ ληστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπο- traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regio-
στασιν ἐκίνουν, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκάλουν, nes proprias dispersa est. Compressis verò his
θάνατον ὑπαπειλοῦντες τοῖς πρὸς ὑπαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars
ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεῖσθαι λέγοντες, altera tumescebat. Magi enim quidam & latro-
τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μειζόνως nes collecti, multis afflictionem inducebant:
δὲ εἰς τὴν χώραν καὶ λόχοις, διήρπαζόν τε τὰς & quasi ad libertatem vocabant mortem aper-
τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς tissimam comminantes his, qui Romanorum
κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὥς τε τὴν ἀπονοίαν αὐτῶν, πᾶ- principatui obedire voluissent: vt vel reluc-
σαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ οὕτω μὲν ὁ πό- D tantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent
λεμος καθ' ἡμέραν ἐπέρριπίζετο. ἕτερα δὲ ταραχὴ servitutem. Dispersi ergo per totam regionem
συνίσταται πρὸς καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων diripiebant quorumque potentium domos,
ἰουδαίοις πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύροις συμπαροικούντων. οἱ eósque insuper trucidabant: inflammabant et-
μὲν γὰρ ἀξιοῦσι, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, ἰουδαῖον iam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iu-
γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτὴν λέγοντες, ὧν δὲ ἐφορᾷ daea protinus impleretur. Et hoc quidem bel-
ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν ὁμο- lum indies ingraueſcebat. Alter autem tu-
λογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς E multus ortus est circa Cæsaream, inter Iu-
ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. ἐξ daeos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem po- *Ant. li. 20. cap. 12.*
ταύτα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. προῆει δ' αὐτοῖς stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum e-
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι ius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
περὶ ἀμφοῖν προεπήδων ὑπὲρ μάχην. οὔτε γὰρ ἰουδαίων Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
οἱ γερμοὶ τοὺς ἰδίους συπαστὰς κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
καὶ τοῖς ἕλλησιν ἀρχὴ ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦ- fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
σθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλ- illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
κῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ μὲν τῷ σραπωτῷ ἀμυνῇ. Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις ἐκεῖ δύναμεως ἐκ συρίας ἦλθε F has ergo causas inter se populus vterque iur-
καταλελεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς gabat. Procedebat autem vsque ad arma
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ὑπάρχοις φροντὶς ἦν αἱ- contentio: & quotidie ad confligendum audaces
ρεῖν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρω- quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες σκόλαζον μάστιξι καὶ δεσ- enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
μοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐκποίει gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλ- videbatur, Iudæis inferiores videri. Præsta-
λον παρωξύνοντο πρὸς τὸ σῶσαι. νικῶντας δέ ποτε bant autem hi quidem diuitiis & corporum
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ φῆλιξ, G viribus. Græci verò auxilio militum: magna
μὴ ἀπειλῆς ἐκβιάσηται ἀναχωρεῖν. τῷ δὲ μὴ φθο- siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
μένων, ὑπαπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς, fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxi-
ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μανούσης liandum parati erant Syris. Præfecti autem
δὲ τῆς στάσεως, ὑπαλύξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί- militum curabant comprimere tumultum: &
μους, ἔπεμψε πρέσβεις ὑπὲρ νέμσεως, διαλεξομένους pugnaces quosque comprehensos, tauris vl-
τῷ δικαίῳ. ciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
comprehensorum, impedimentum aut timo-
rem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
seditionis irritabantur augmentum. Tunc de-
mum Felix minaci edicto præcepit contumaces
quosque vrbe discedere: non parentium autem
immissis militibus interfecit non paucos, quo-
rum etiam bona direpta sunt. Manente autem
seditione, nobiles vtriusque partis electos, le-
gatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Cap. XIII. De prædibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. li. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præteriit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, libertauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus tanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplùs offendit fallaciâ veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt eis ad-

A Ιαδέξάμενος δὲ ὁ φῆστος τὴν ἐπαρχίαν Κεφ. κδ'.
φῆστος, τὰ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆλθε. πολλοὺς γοῦν λῃστὰς συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ αὐτὸς φῆστος καὶ ἀλβῖνος τὸν
B αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τὴν πραγμάτων. οὐκ ἔστι δὲ ὧν τινα κακουργίας ἰδίαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλέπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ λῃστείᾳ δεδεμένους ὑπὸ τῆς παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῆς πρότερον ὑπαρχόντων, ἀπέλυτε τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς ποινὴν ἐγκατελείπετο. τελικαῦτα καὶ τῆς πρωτεύειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐπιθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὴν ἀλβῖνον προσελάμβανον, ἃς τε τῆ σασπάζειν αὐτοὺς παρεῖχεν ἄδειαν. τῆ δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαίρον πονηρίᾳ πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος
C δὲ τῆ πονηρᾶ, ἴδιον εἶφ ὑπιζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχηγὸς καὶ τύραννος προσῆγεν ἐν τῷ λοχῳ. τοῖς δορυφορεῖσι δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῆ μερίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπ' ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλοῦς δ', διὰ τὸ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν παῤῥησία πάντων προεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ὑπ' ὀλίγων πλειόνων, καὶ τὰ ἀπέρ-
D ματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῆ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. γέσσιος δὲ τοῖς εἰς τὸ ἔθνος ἀνομίαις ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὑπὲ τιμωρίᾳ κατακείτων πεμφθεὶς δήμιος, οὔτε ἁρπαγῆς τινὰ τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ὑφ' ὧν δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, αἰσχιστος.
E οὔτε δὲ πλείω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπινοῆσαι. ᾧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθέους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυττεν ἐπὶ τῷ χώρᾳ πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῆ λαφύρου. ἀλλὰ γοῦν τῷ ἐκείνου πλεονεξίαι, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῆ πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους
F ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦρχε τὰ ἐπαρχίας, οὐδὲ φροσβόλησαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' φλώρου. ἀλλὰ τῆμόνιμον δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῆ ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρεσβὰς ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττους τεσσαρακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῶν ἐθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκεκαῖσαι. ὁ δὲ πρῶτον, καὶ τῆ κέστιῳ παρισῶν, διεχλεύαζε τὰς
G φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὁρμὸν τῶν πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κατασκευάσοι μετριώτερον, ὑπέστρεφεν

εἰς ἀντιόχειαν. ἀπέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δυσμένως ἐπιζητῶν, ὡς μόνῳ συσκιάζειν τὰς αὐτοῦ κακονομίας ὑπολαμβάνων. εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἔξειν δικαίους παρὰ καίσαρος Ἰουδαίους προσεδόκα. πρὸς μεγάλα δὲ διαφθαρέντα δι' ὑπόσταιν αὐτῶν, τῶν μείζονι κακῷ ἀφιστάσθαι τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μικροτέρων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπήτδυνεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò

B indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsariēses gentiles victores extitēre, decretúmque illud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Κεφ. κα'. ΕΝ δὲ τούτῳ καὶ οἱ καισαρέων ἕλληνες, νικήσαντες δόγμασι νέοις τὰ πόλεως ἄρχειν, τὰ δ' ἐναντία ἐκόμισαν γράμματα, καὶ προσελάβοντο τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει νέρωνος ἡγεμονίας, ἐπὶ ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔσχε πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ Ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, οὗ δεσπότης ὢν τὶς ἕλλην καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεπούδασαν, πολὺ πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ὑπήρειαν ἔτι καὶ προσωκοδόμει τὸ χωρίον σκηνῇ, ἐργασίαν κατασκευάζομεν, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τούτοις εἶργε τῆς βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν Ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ πολέμων ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον χρυσίου τάλαντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχάμψας πάντα συνεπέξη, λαβών. ἐξῆσι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τῷ σατὴν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πονηρίας Ἰουδαίοις τε μέχρις. τῆς δ' ὑπούσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης, τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, στασιάσης τις καισαρεὺς χάρτην καταρρέψας, καὶ πλησὺ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θήμωνος, ὑπέθυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς Ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δὴ τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν ὀξυθὲς καὶ θρασὺ, δῆτα τοὺς ἡγεμονίας καταφεύγειν πάλιν ἀεὶ τοῦ χείρονος. τὸ στασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. πλησιάσαντες δὲ εἰσῆκεσαν οἱ τῶν καισαρέων στασιασταί. τὸ γὰρ δὴ θύσαν τὰ προπεπόμφεσαν ἐν σπουδαῖς μάλις, καὶ ταχέως ἐλύετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰωάννης ὁ διακωλύσας ταταγμένος ὑπάρχης, τὴν τε χάρταν αἴρει καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τῷ σατὴν. ἡττωμένου δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, Ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς νάβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρα ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπεδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας αἰτιώμενος ὡς περὶ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο δὴ ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μὲν τοῖς, ἐπὶ τοὺς

Cap XIIII. De Florō fauente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 15.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas cau sas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur,

C multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctarum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habẽtes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, in-

D flectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittẽs se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam conisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam perruliſſe, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denùò apud

E iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui

F pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violẽtia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam

G eorum hoc nomine appellatur, dirẽpta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebastẽ ad Florũ venerũt, de his quę acciderãt cõquerentes, & vt auxilio esset rogabãt, quãuis reuerẽter, tamẽ eum & de octo talẽtis admonẽtes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanas grauissima indignatio nascebatur: verũtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecisſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in præſentem effundere cõtumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerãt, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedẽtes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxêre noctem. Florus autẽ tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in cũ ſuccla maſſent, protinus dederẽt: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandũ. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferẽdam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandũ ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gẽtis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὥσπερ ἐρῳδιὸς ἁρπακὰς, ἐκεκίνει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ὅτι τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' ἐνθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἐχαρυσίοις, καὶ τὸ καίσαρος ἐπεκάλουν ὄνομα, καὶ τὸ φλώρου τυραννίδος ἡδέως ἂν ῥᾳθῆναι σφᾶς ἱκέτευον. εἷνοι δ' τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστας εἰς τὸ φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν ὑπενέγκαντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀπόρῳ καὶ πολυπόρῳ. τούτοις οὐκ ἐπέσχε τὸ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι τῷ μᾶλλον χρήματίσασθαι προσωρμήθη. δέον γὰρ εἰς εἰς καιρὸν ἡδονὴν σβέσαι τὸ τῶν πολέμων πῦρ ἐπεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ πραχθῆς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅπλοις ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δίκῃ τὸ ἀφλαῶς ἐφεδρεύσῃ τὴν πόλιν. ὁ δῆμος προσδυσωπήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βυλόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλώρου θεραπευτικῶς ἐκδέχεται παρεσκευασμένος. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσι, καὶ μὴ πρὸς ὃν ὕστις ἐλοιδόρησαν αἰτίαν, εἰκῆ καὶ διαβόλως τοὺς νεωτέρους φιλοφρονήσῃ. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ γυναῖοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιάσασθαι, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παίζοντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλοδίκαιος. ὅτε καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῷ θεῖ καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσπάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸν φλῶρον, καὶ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθέζεται, καὶ προσῆλθον οἵπερ ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό τε γνωριμάτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ὑπολαύσειν τῆς ἀμνηστίας, εἰ μὴ προσάγοιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸμὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεῖσιν ἠξίουν συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν εἶναι πάνυ θερμοτέρους, καὶ δι' ἐλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τὴν ἁμαρτηκότων τὸ ἀκέραιον γνῶναι. ἑκάστου μεταποιοῦντος τὸ, ἃ δὲ ἃ δέδοικεν ἀγνοεῖν. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν καὶ τοῦ ἔθνους εἰρήνης, καὶ βυλεύειν ῥωμαίοις φείδεσθαι τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον ἐκ τῶν πολλοὺς ἀκαλύπτους, συγγνώμῃ καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν πολύτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς συντυγχάνοντας. οἱ δὲ θυμῷ κέρδους προστραμβάοντες ἠγεμονικὴν ἐξαπέλυσαν, οὐ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες ταῖς οἰκίαις, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῇ στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, ζόφος τε ἁρπαγῆς οὐδὲν παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετίων συλλαμβάνοντες, ὅτι τὸν

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οὐ μάστιξι προσηκισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (οὐδὲ γὰρ τούτων ἀπέσχοντο) ἑξακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὸ συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, οὐκ εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαίους, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

Κεφ. κς. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ συνηθὴς παρεσκευασμένῳ τὴν αἴγυπτον διατελέσοντος, καὶ παρεσθῇ διέπειν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παροῦσαν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ἀδημονίαν τῆς στρατιωτῆς ὑποπτευομένην, δεινὸν εἰσέπεσε πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τὸ φόνου. καὶ ὁ μὲν ὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀναιρουμένων, ὔτε εἰς τὴν ἀνθρωπείαν τῆς ἀδηκαλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυστελὲς τὸ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῆς στρατιωτῆς ἐλύσασα καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἐ μόνον γοῦν ὑβρισαν αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀλισκομένους καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐπέλθοι, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν αὐλὴν ἔσπευσε. κἀκεῖ διανυκτέρευσε μὴ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῆς ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοὺς γὰρ ἐνόσῳ κατεπονουμένους, ἢ πρὸς ἄλλας ἀνάγκας, ἔθος ἔχεσθαι τρεῖς ἑκάστοτε ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλουσι θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε πολλοῦσα βερνίκη, γυμνοῖς τοῖς ποσὶ πρὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ περὶ τοῦ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ ζωῆς κίνδυνον ὑπέρεσεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δὲ ἑπομένῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐκαθεύδησεν, εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐχρήσατο περὶ τῶν ἀπολωλότων αὐωδύνως. τὸ πλεῖον ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δεισαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιῤῥήξαντο, καὶ περιστάντες ἕκαστος, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αἰτίασόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τὸν τῆς βασιλείας, καὶ ἐλπίδι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς βασανιεῖν.

Κεφ. κζ. Ὡς δὲ σβεσθείσης τῆς ταραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτὸν ἀναλαβεῖν περιγραπτόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνοις ἔφη τιμήεσσαν ἔσεσθαι, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας αὐτῷ στρατιώταις. παρῆσαν δὲ δύο σπεῖραι. τῷ δὲ ἔτι συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεκήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντασπάσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἄτι κατ' αὐτῶν φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθον συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀπτώτου πάσοις, τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen
B Romana dignitas erat.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum facta à Floro.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodeique corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desi-
C neret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem pernigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique
D irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal steterit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his
E qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum
F mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam
G salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarẽt,

His hortationibus seditiosi quiq; abnuebãt, & ob interfectorũ dolorẽ reliqua multitudo iũgebatur audacibus. Tũc verò omnes sacerdotes omnésq; leuitæ sacra vasa proferẽtes ornatũq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vbique quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta cuadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

A τούτους τὸ στασιῶδες ἀπειθῆ, καὶ δῆλα τοῖς ἀπολωλόσι τὸ πλῆθος ἐρρέπετο πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη φοροῦντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεπίπτοντες, κατελιπαρούμενοι φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν κατασποδουμένους μὲν τὰς κεφαλὰς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μή τι ἐλαχίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὑπερθυμοῦσι παρθῆσαι. τίνα γὰρ οὐ στρατιώτας φέρειν ἀφέλειαν τὴν ἀπὸ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δέξαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλόρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ φείδεσθαι σταζούσης ἐλαίοις, δίον αὐτοὺς δύνασθαι ὄντας τοσούτους, σωφρονίζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δ' ἐσῆς ἀξιοῦσθαι ἦναι. τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, τοὺς μὲν ἀπειλῇς, οὓς δὲ αἰδοῖ καθίστασαν. ἑστῶτα δ' ἐξηγούμενοι, μετ' ὀλίγας τὰς καὶ κόσμου τοὺς στρατιώτας ὑπολύσαντα, καὶ πλησίον ἤδη ὄμοιοι ἀπήντων. τῷ δὲ μηδὲν ἀπαντᾶν αὐθάδως, οἱ στασιασταὶ φλόρου κατεβόων. τοῦτο δὲ ἐν συνθήματι κατ' αὐτὴν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, ἐπιόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἵπποις καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δ' ἦν ὁδὸς ἐπὶ τὰς πύλας ὠθισμός ἦν. ἐφθείρετο δ' ἕκαστος ἀποδυόντος, διὰ δυτέρα μὲν ἡ φυγὴ τῶν ἐμπόδων γινόμενος, τῷ δὲ σφαλέντων ἀπόλλυσθαι δῆλα. πεπτώκασι γὰρ ἐκ τῶν ὑπερβαρούντων ἐφαίρουθ', καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις καταλέλειπτο. συνεπίπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάντες ἀφειδῶς τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δῆλα τ' βιάζεσθαι καλυμμένης, αὐάθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρῆσαν καὶ κρατῆσαι τῶν τε ἱερῶν καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθὼν ἠγωνίζετο. δὲ μόλις τὰς ὁρμὰς. εἴργε τῶν ὁρμῶν, τοὺς ῥωμαίους ἐβάλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ δῆλον τοῖς στασιασταῖς ἐμφερέστατα πλῆθος ἀθυμήσαντες, ἀνεχώρουν ἐκ τοῦ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατοπέδου. οἱ δὲ στασιασταὶ θέσαντες μὲν πάλιν ἐπιόντες ὁ φλῶρος κρατήσει τοῦ ἱεροῦ δῆλα τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες δ' ἅπασι τοῖς στοαῖς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔφυγε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. γὰρ ἦν θησαυροῦ ἐφιέμενος, καὶ δῆλα τοῦτο παρελθὼν ὁρμῇ εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπιτράξασθαι τῆς στοᾶς

τὴν

τὴν ὁρμὴν ἀνέξαπτον. ἡ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλήν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα μὲν ἀσφαλείας ἕνεκα τῶν μισθοφορούντων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην. πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς, διὰ τὸ πάντων ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλὰ ἄξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν, μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

Κεφ. κη. ΕΤέραν δὲ ἐπιβολὴν τοῦ πολέμου ποιούμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἀπόστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αἰτίους αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεποίηκασιν. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ ἅμα φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρῳκίκησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀκούσας, μὴ πάντων ἐβούλετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ πιωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμένοντας. αὐτῷ δὲ δοκεῖ πέμψαί τινα τῶν ἑταίρων τὰ κατασκευάσοντα τὰ πρόσφορα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπουσιν οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφοντι τυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίας, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. εἶτα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπαδύοντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς μὲν ἠναγκάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὓς ἦλθεν ἰουδαίους μετέφερε, παρεκαλῶν αὐτῶν βουλόμενον τὰ φρονήματα, καὶ τῶν μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμυνῆς ἀποστῆναι. οἱ μὲν οὖν ὡς αὐτοὺς ἔκλεπτοι, καὶ δεῖν αὐτῶν κτήσεις ἐπιθυμοῦντας εἰρήνην, σωτήριον ἡγοῦνται τὴν ἐπιπλῆξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ἐπὶ ἑξήκοντα σταδίους ἐλθὼν, ἐδέξιοῦτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες περιϊοῦσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς ἐξαπόμενος, ἐπικουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἐκέλευε. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατιόντι, ὅσα πάσχοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ πεπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν αὐτῷ θεραπόντων περελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ διὰ ὑποβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διὰ δώδεκα σπείρας ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς θρασύτητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. εἶτα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς ῥωμαίους ὑπαρίσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τὸ θεοῦ σεβασμιώτερος ὅσον ἐξὸν τὰ ἅγια, πρὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendũ Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videretque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippã suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiã ad conseruationẽ pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionẽ: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

C

D

E

F

G

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus A τὴν ἰουδαίων, ὅτι τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ξα-
petebat, vt legati aduersùm Florum ad Nero- πόμυον, φρίσσεις καὶ φλωρον πέμπειν ἠξίει θεὸς
nem mitterentur, neque de tanta cæde tacen- νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, κα-
tes suspicionem suæ defectionis præberent: ταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐ-
visum iri quippe eos principes capiendorum τοῖς κατάρξαι τὴν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐκδίκη-
armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent σιν τὸ κατάρξωνται. φασὶ δὲ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες,
illum esse qui dedisset exordium, constabat au- εἰ τλὼ φρεσβείαν τὴν ἀποκωλύοι. ἀχρεῖα δὲ τὰ μὲν
tem multitudinem non esse quieturam, si lega- χειροτονεῖν φλώρου κατηγόρους, ὑπίφθονον ἐδίκει.
tionem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, τὸ δὲ εἰδέναι τὰ ἰουδαίους εἰς πόλεμον σκευωρούμενος,
ordinari quidem legatos, qui Florum accusa- B οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. φερσαλεούμε-
rent, inuidiosum putabat: despicere autem Iu- νος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀγασταμένῳ
dæos in bella commotos neque sibi expedire ἐν φειδίᾳ τλὼ ἀδελφῷ βερνίκλῃ, ὅτι τῆς ἀσα-
cernebat. aduocata igitur concione in xystum, μωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ φερὸς τὰ
& in suggesto constituens germanam suam πέρα τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν
Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siqui- συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς
dem xysto imminebat contra superiorem par- πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ
tem vrbis: nam xysto templum erat ponte con- καθαρώτατον Ϲ εἰλικρινέστατον, εἰρωνίαν ἄγαν φερ-
iunctum) huiusmodi orationem habuit: Si qui- C ηρημένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμ-
dem viderem vos omnes ad pugnandum cum βουλεύειν ἐθάρρησα. φειδιτὸς γὰρ τῷ τὰ δίκαια
Romanis esse incitatos, neque populi puriorem ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πᾶσιν
syncerissimámque partem pacem velle seruare, φερὸς τὸ χεῖρον ὁμόρροια ᾖ. ἐπεὶ δὲ τινὰς μὲν ἡλικία
neque processissem ad vos, neque consulere τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινὰς δὲ ἐλπὶς ἀ-
consisus essem: superuacua quippe de vtilibus λόγιστος ἐλευθερείας, ἑνίους δὲ πλουτεξία τὶς παρέχυ-
oratio est, quando omnium auditorum consp- σις, καὶ τὸ ὅλον τῶν ἀθυμοτέρων ἐπὶ τὰ φρήγματα
rat ad deteriora consensus. Quo- συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες με-
niam verò aliquos quidem ætas, malorum ταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑνίων κακοβουλίας οἱ ἀγα-
belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata D θοὶ ὅλα πολλάκις ἀπολώνται, ᾠήθην δεῖν ὅπως τὸ αὐτὸ πᾶσι
spes libertatis: nonnullos verò auaritia suc- ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. διορίσω δέ μοι μικρὰ, ἐὰν μὴ τὰ φερὸς ἡδονὴν ἀκού-
cendit, & in confusione rerum capiendum de σεσθαι. τοῖς μὲν γὰρ αὐτίκα ὅτι τλὼ ἀποστάσιν ὡρμημένοις,
inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab σέσει καὶ μὴ τλὼ ἐμὲ φθάνειν τὰ αὐτὰ φρονεῖν.
hoc errore corrigantur, & non per paucorum ἐμοὶ δὲ δοκεῖ πᾶσι καὶ φερὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας λόγος, ἐὰν μὴ φθῇ πάντων ἡσυχία γένηται. εἶδα μὲν
improba consilia etiam boni dispereant, exi- οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐν τῷ ὄπτιον ὕβρις, καὶ τὰ τῆς
stimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum ἐλευθερείας ἐγκώμια ζαγωδοῦσιν. ἐγὼ δὲ ὡς ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ὅπλα χειρεῖτε πολεμεῖν, φρόνον
coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. ἔχειν δίκαιόν τλὼ συμπλοκὴν τῷ φερφάσιν. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, ἢ συμμύετε τλὼ ἐλευθερείαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πει-
Obstrepat autem nemo, si non ea audierit σάτω φερὸς τοὺς ἡγεμόνας ἢ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετεωριζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκο-
quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt πεῖτε δὲ Ϲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τῶν πο-
ad defectionem irreuocabiliter incitati, lice- F λεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ φρωτὰ γὰ τὰ τῶν ὑπηρέτων
bit etiam post meos monitus manere in pri- ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ οὐκ ἐριδίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν ὁ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ὀξυ-
stina voluntate. mea autem etiam ad illos qui νεισθισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὑπερ-
audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab βιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρόντες τὸ λάθος
omnibus vobis silentium præbeatur. Noui E καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσι φανερὸς
quidem quod multi & iniurias procurantium οὐδὲν δ' οὕτω τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν ἀναστέλλει. τὸ γὰρ ἀδικουμένων ἠσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεσθαι πρό-
prouincias, & præconia libertatis quasi tragi- φασις. φέρε δὴ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας αἰτιάσεως χαλεπούς, οὔπω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ καῖσαρ, καὶ οὓς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ
cè prosequantur. Ego autem priusquam dis- γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνου, οὐδ' γε
cutiam qui sitis, & contra quos bellum susci- τοὺς ὑπὸ
pere tentetis, primùm separabo causas, quas con-
nexas putatis. Si enim violatores vestros cupi-
tis vlcisci, cur libertatem magna laude attol-
litis? Si verò istud ipsum seruire intolerabi-
le ducitis, superflua est aduersùm rectores que-
rela. illis siquidem vel moderatissimè agenti-
bus, nihilominus turpe erit seruire. Conside-
rate autem singillatim, & videte quàm exi-
gua sit materia bellorum. Et primùm quidem
ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Co-
lere siquidem officiis, non exasperare opor-
tet iurgiis potestatem. Cùm verò modico-
rum peccatorum exprobrationes maximas
facitis, aduersùm vos profectò eos quibus in-
fertis contumelias irritatis. Relinquentes
quippe & quod antea clanculo & cum qua- G
dam verecundia nocebant, palàm vos con-
fidentérque populantur. nihil autem ita pla-
gas coercet vt patientia, & violatorum quies
violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos,
qui à Romanis in prouincias mittuntur, es-
se grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersum
quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τοῖς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπιβλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τάντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ δι' ὀλίγα πολλοῖς, καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάτερον ἡμῶν διὰ παντὸς, καὶ τοῖς διαδεξομένοις εἰκὸς ἐλάσσεσθαι μετριωτέροις. χαλεπὸν δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τὸ γενναῖον ἐλευθερίας ὑπομένειν ἄμεινον, δίον γὰρ τῷ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ ὧδε τὸ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἔπειτα ἀφισταμένου, αὐθαδὴς δοῦλος ὄζειν, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐχρῆν πάντα ἅπερ τὸ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ἔτι τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δυνατοὶ ὄντες, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πρώτοις δὲ τῶν ἀρχόντων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην αἰδεῖσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτεροι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ἁλόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ἀφρίφασον ξέρξην διὰ γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδὸν ὀδήσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὅτι μιᾶς νεὼς διώξαντες, πρὸς δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διακεῖται ὑπὸ τῆς ἰταλίας προστάγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζονται φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ σύγκαταιρέουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μετέβη ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα γεγονότα πρὸς ἐλευθερίαν παρρησίας, εἴκει. μόνοι δὲ ὑμεῖς ἀξιοῦτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μοι ὁ στόλος ὑμῶν διαλυφόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ προσκέψεσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μελήσετε τῇ ἑαυτῶν ἀσθενείᾳ; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοίκων ἰθνῶν ἠττήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀήττητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τὴν προσαρκτίαν ἴστρον, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρευνηθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἐπέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνιστορήτου προτέρου βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

A possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel
B bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quã ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani,
C cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam
D quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioßissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas,
E & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexãdro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire de
F dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expésis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellũ mouere. Non circumspicitis Romanorũ imperiũ? non metimini vestrã imbecillitatẽ? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam
G hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientẽ, quidẽ rotus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanũ aliũ quæsierũt orbẽ, & vsq; ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitũ transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeuire moleſtiſſimum eſt. At quanto magis id Græcis: qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes: nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio, vni tantummodo rectori parent, & faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperiorémque multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiúſque capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamé ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab Orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere. idque ſanè ipſum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) ſed Romanorum admirati ſunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura ſæpe obtinuêre quàm bellis. Denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum mariſque ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους τῶν κζ τὸν οἰκουμενικὸν ἐσθ' ὅτε πάντων; τί τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κζ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷ τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων δόξῃ εὐσεβεῖν δικαιοῦντες, καὶ τοσαύτῃ νεμόμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπάκουσι ῥάβδοις. τοσαύτας δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότεροι ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας αἰτιᾶσθαι.

B τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς εἶα θεσπεσιωδῶς ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωνίχους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ θρῃκικὰ τὸ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς ὁρᾶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖῳ ἐγκώπειτο διαπότης. νυὶ δὲ, ξιστοφόροις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ πεντακόσιαι

C νῆες μακραὶ, τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀχάριν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χρεῖς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν εὖος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ἡμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ βαθυκρήμνοις τοὺς δῆθεν κατδύοντας αἰακίπτουσαι, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φορεῖς· οἱ δὲ ὑπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὸν μέχρι δαλματίας δοτὸν ἡμισυβῶν,

D ὃν δ' ἴστρῳ καθικνοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τοὺς δακῶν αἰακίπτουσιν ὁρμάς; οἵ γε τοσαύτας θεὸς ἐλευθερίας ἀναχαιτίσαντες δαλμάτας, καὶ θεὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες πότε συλλεξάμενοι τῶν ἰσχυὸν πάλιν δοκοῦναι, πῶν ὑχὺφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ νῦν ἐγέ τινας εἰς δόξαν ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παροξύνειν, μάλιστα γαλάτας ἐχέλυν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ὄρεσι μὲν ἀπατολῆς

E μὲν, ταῖς ἄλπεσι, θεὸς ἢ ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ἑσπέρᾳ δὲ, θεὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καί τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη περιβεβλημένοι, πέντε δὲ καὶ ξιακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς αὖτις εἶπον τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχώριος ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ἅλλων ἐπικλύζοντες τὸν οἰκουμένην, ἀείχονται ῥωμαίων θεόσδοτος ὄντες, καὶ ταμιεύόμενοι παρ' αὐτῷ τὸν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τὸ τὰ μὲν ὁσιν,

F οὐ δῆτα φερπημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγνοιαν, οἵγε διλώσεκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως ῥωμαίων τὴν τύχην καταπλαγῶτες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῦ πλείονα τῷ ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ δῆτα κοσίοις τεσσαράσι δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἔβησιν ὁ γωργούμενος

G χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ὑπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης δῆσημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γάϊτον ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁπχωρίοις ἄμπαυσιν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ δῆτα νεφῶν

ὑπὲρ δι-

ἐδουλώσαντο τὰ πυρρίωνα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεῦ δὲ ἤρκεσε τῷ ἔτει δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπῳκισμένων, ἐν τάγμα. τίς ὑμῶν ἐκ ἀκοῆ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλὰ μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντα χοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' οὗτοι γὲ μὲν ἀπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῷ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσαν, τοῖς δὲ θυμοῖς τῷ ἀχριωτάτων θηρίων σφοδροτέροις, ῥᾴων τῆς ὁρμῆς ὄρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι διαμαχόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῷ ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ ταῖς ἱεροσολύμων τύχαις πεποιθότες. καὶ γὰρ ἐκεῖνος περιβεβλημένοις ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρσι δὲ τάγμασι τὴν τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅτε τῆς ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης προσώπῳ δουλεύουσαν τῷ ὑπὸ τῆς ἀπατούσης δυσχέρειαν. πάντων δὴ χειρὸν τῷ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοπεῖτε, οἳ τὸν μέγαν ἀνίβαν, καὶ τῷ ὑπὸ φοινίκων δυσχέρειαν, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δεξιᾷ ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακεδαιμόνων γένος, ἔτε μὴν μαρμαρεῖται, τὸ μέχρι τῆς ἀλιάδος ἐκτεταμένον φῦλον, οὐδ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούσι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀνίκητον ἀρετάς. τῷ δὲ ξίφει τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὀρίζοντι ἀτλαντικά τε πελάγη, καὶ στήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. τοὺς ἀπείρους νέμουσαν ἀνθρώπους, ἐχθρώσαντο μὲν ὅλοι. χωρὶς δὲ τῆς ἐτησίων καρπῶν, οἳ μηνὶ ἀπὸ τοῦ κῆ τῷ ῥωμύλου πλῆθος ξίφους, καὶ ἔξωθεν παντοίας φορολογοῦντες, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμους τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν τῆς διαταγμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, κάπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὠδαμοῦντος, μὴ τι δεῖ πόρρωθεν ὑμῶν ἀποδημεῖν τῷ ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς γετικῆς, ἧπερ ἐκτεθραμμένη μάχεις αὐθρώπων, & τῆς δαιμόνος ἀραβίας, ὁμορεῖς τε ὄντα τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῆς ἀλεξανδρέων κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τιμᾶσθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐκ ἀνέξει, καίτοι πηλίκων ὑποστάσεως κέντρον ἔχουσα τῷ ἀλεξανδρέας, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς ᾧ καὶ μεγέθους, μῆκος μὲν αὐτῆς, σταδίων τριάκοντα, ὄρος δὲ ἐκ ἔλαττον δέκα. τῆς δὲ εἰσιούσης παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μῆνα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῷ χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati verrices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantóque (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt: Quis veſtrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem

B ſpatiis regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorum muros, qui Hieroſolymæ confiditis muris. Illos ſiquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem

C quàm noſter orbis eſt habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obſides tamen mittunt Romanis: éſtque cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Ro-

D manorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabi-

E lis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè eſt, quæ ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes. & quidem

F vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potêtiam explicare Romanam? cùm eam poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cùm vſq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Roma-

G num non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A
miniſtrat. Munitur autem vndique aut in-
commeabili ſolitudine, aut importuoſo ma-
ri, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus,
quorum tamen omnium nihil Romana for-
tuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuita-
ti inſidentes, profundam Ægyptum cum illa
Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur
in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſu-
metis? Siquidem omnes qui in orbe habita-
bili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B
ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, &
Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet
adiutores. Porrò nec illi propter irrationabi-
lem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi
tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius
imperio, aduerſum Romanos in bello proce-
dat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C
auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſi-
ne Deo quippe impoſſibile eſſet imperium ta-
le conſiſtere. Conſiderate autem quemadmo-
dũ hęc ipſa erga, ipſam religionem immodera-
tio, etiam ſi cum longè inferioribus bellũ ge-
ratis, tamen ad diſpendandum ſit vobis difficil-
lima, atque eadem tranſgrediendo offendatis
Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si e-
nim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & D
ad nullum actum mouearnini, facilè profectò
capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri ex-
perti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ
deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugna-
bantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem
in bello legem patriam, neſcio propter quid in
reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis
intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſo-
luatur. Quemadmodum autem aduocabitis in
adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpon- E
te violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique
bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus
confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum
ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur,
in manifeſtam vtique captiuitatem volentes
pugnare proſiliũt. Quid autem prohibet pro-
priis manibus filios veſtros coniugéſq; lania-
re, & hanc pulcherrimam inflammare pa-
triam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lu-
crabimini vel ignominiã ſuperatorum. Bonũ
eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in F
portu, præcauere tempeſtatẽ futuram, & nó eo
tẽpore, quo in medias irruetis procellas trepi-
dare. His ſiquidem qui in improuiſa mala
inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione
videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen
iniecerint, etiam exprobrationibus onerен-
tur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecun-
dum pacta conflictum ire Romanos, aut poſt-
quam vicerint, moderatè vobiſcum acturos,
& non in exemplum aliarum gentium ſacram G
hanc vrbem inflammaturos, interfecturos au-
tem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim
qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ
habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

καὶ τῇ ῥώμῃ σῖτον μισωθὸν τιθασάρων. τετείχισται δὲ πάν-
τῃ ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις,
ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον
δέδεκται τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ
πόλει τάγματα, τὴν βαθεῖαν αἴγυπτον ἅμα τῇ μα-
κεδόνων δ' ἠθμείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν δεῖ τὸν πόλεμον
ἐκ τῆς ἀοικήτου προσλήψεσθαι συμμάχους. οἱ μὲν γὰρ
δεῖ τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις
ὑμᾶς δ' ἀφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς
ἀδιαβληνῶν ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δὲ,
οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέ-
ξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλόμενοις κακῶς, ὁ πάρ-
θος ὑπερβήσεται. προνοία γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους
ἐκεχειρίας, καὶ προβαίνειν οἰήσονται τὰς σπονδάς,
κἂν τις τῷ ὑπ' αὐτὸν δεῖ ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὖν δεῖ
τινὶ ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ τοῦ
τοῦτο προβὰ ῥωμαίοις τέτακται. δίχα γὰρ θεοῦ συσταῖ
τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ ὡς
ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς ἀχει-
ροήτους πολεμοῦντε, δυσδιοικήτοις, καὶ δι' ἃ μάλιστα
τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμε-
νοι προβαίνειν ἀποτρίφεται. τεσσαρεσκαιδεκάτην μὲν γε τὴν
τῆδε ἑβδομάδων ἤδη, καὶ πρὸς ἡσυχίαν πεφυκυῖαν ῥᾳδίως ἀλώσεσθε; καθάπερ οἱ προόντες
πομπεΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὶ ποιη-
σαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκού-
μενοι. προβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάριον
νόμον, οὐκ οἶδα ὅπως ὅτου ποιητὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶ-
να. ἀπορεῖ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῷ πατρίων τι κα-
ταλῦσαι. πῶς δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν,
οἱ προβαίνοντες ἑκουσίως τῶν εἰς αὐτὸ θεραπεί-
ων; ἐπαναμενοῦτε δ' ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θυσίαν ποιοῦ-
τες, ἢ εὐθετηρεσίαν βοηθείαν. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμ-
φοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανερὸν ἄλωσιν οἱ πολε-
μοῦντες αἱρήσονται. τί δὲ κωλύει ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ
διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τῶν εὐ-
καλλεστάτων πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μανεῖ-
σες γὰρ οὕτω, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλὸν
ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σπάφος, προσ-
κέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας
τὰς θυέλλας ἀπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ
ἐξ ἀδήλων ὑπεισοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι
προσεῖσιν. ὁ δὲ εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ
προσονειδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει τῇ συν-
θήκας πολεμήσειν, ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν με-
τριάσειν, ἀλλ' οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν,
καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν
ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ φειδόμενοι φυγῆς διρήσετε
τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δε-
δοικότων ἔχειν. ὁ δὲ κίνδυνος, οὐ τῷ ἐνδεεστέρῳ,
ἀλλὰ καὶ τῷ κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικοῦντων.
ἔστι γὰρ ὅτι τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμε-
τέραν ἔχων. οἷς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν σφᾶς,
κατασφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακοβου-

κακοβουλίαν, πᾶσα πληρωθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο πεφάσιν. αἰ δὲ μὴ πεαχθῆ, λογίσασθε πῶς πρὸς οὕτω φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν ἀόσιον. εἰσελθόντα δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τοῦ ἱεροῦ πεφειδόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μὴ τοῦ ἀγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ὧν φείσάμενοι πρότερον ἠχαρίσηνται. μαρτύρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἄγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδὲν τοῦ σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δὲ βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔξετε. πεφαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰσθόμενοι δὲ, ὅ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ πεπόηθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμοῦντων ὄψιν. ἔστε γὰρ τοῦ καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τῆς ἀντωνίας. ἀποστάσεως δ' ἂν τινὰ αἰτίαν τοῦ ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὸν εἰσφοράν. ἃ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φερόμενον ὄψιν, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφ. κθ. Τοῦτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μὴ τὸ βασιλέως τε βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πάρξαντο τῆς τοῦ στοᾶς δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας, οἵτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βελτιστοὶ μεμεθόντες, τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τὸ μὲν πολέμου τότε τοῦ ἀπεστειλεν, οὕτω κατέσεισεν ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὖ τῶν ἀπὸ πέμψῃ καίσαρ διάδοχον. πρὸς ταῦτα ἐξαναστάντες ἦ, ἐβλασφήμουν εἰς τὸ βασιλέα, καὶ τὸ πόλεως αὐτὸ ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν, καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ὁρμὴν τῆς νεωτερίζόντων ἀκατάσχετον ὁρᾶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς πεπεπλάκισο, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν δοκιμάσῃ, τοὺς τε χώραν φορολογήσοντας αὐτὸς ἀπεχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια. κἀν τούτῳ τινὲς τῆς μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνῳδόντες, ὥρμησαν δὴ φερόμενόν τι καλοῦ μέρος κράσασθαι, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἐτέρους δὲ κατέσησαν ἰδίους.

Κεφ. λ. Ἅμα δὲ καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοῖς τὰ λατρείαν λειτουργοῦσι παρεπέθετο, μηδενὸς ἀλλοφύλου δέχεσθαι, ἢ θυσίαν παρὰ πατρίων. τοῦτο δὲ ἦν τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τὸν γὰρ ὑπὲρ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπορρίψαν, καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων δέησα καλούντων, μὴ δέησαι τὸ ὑπὲρ τῆς ἡγεμόνος ἔθος, οὐκ ἐνέδοσαν, πολὺ μὲν τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποιθότες,

A praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi superfederint, considerate quàm impium sit, aduersùm tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorũ seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacróque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent, ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerũt custodes. In templo quoq; Hierosolymorũ Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent subiicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem corũ ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperque eorum, qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solùm non prohibuisse aliquorũ hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas, quæ viserentur permanerentq; ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum sinantur accedere. Et si quidem circa vnius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset mirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeãtur offerre: fiatq; verè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia susceperint. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset authoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebãt. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volénsque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus, & iis aduersũ quos bellum mouebatur, volénsq; & Romanis cõseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò

A κ) γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῆ νεωτερειζόντων συνήργει, μᾶλλόν τε ἀφορῶντες εἰς τὸν Ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Συνηθροίζοντο δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συμβου- Κεφ. λα.
λευσόμενοι, κ) τῶν φαρισαίων οἱ γνωσιμοι, ὡς ἐπ' αἰτήσεσιν ἤδη συμφοραῖς ἐβαλλόμενοι τῆ ὅλων. καὶ δόξαν ὑποπτευθῆναι τῆ στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἐστὶ τὸ ἔνδον ἱεροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. κ) πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὸ τόλμαν τὸν ὑποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπεισελθὸν τῆ παρόντι πόλεμον, ἔπειτα τὸν προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμενοι τοὺς ὑπὲρ προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον ὑ ὁλοκαυτώσεις ἄλλας θυσίας τινῶν, τὸ γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ κ) τὰ βλεπόμενα, κ) τὰ ὑπὲρ ἡμῶν ὄντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῶν ἱερῶν καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐκβιάζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, κ) μηνὸς δυομένου τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, κἂν τοσοῦτον μὲν θρησκείαν ξένων, & μὴ τὸ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τις ἀλλόφυλος, οὔτε προσκυνῆσαι. κἂν νῦν ὑπ' ἰδιώτου τις ἐκ τοῦ εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀφείλομεν ἀπανθρωπίας. πρόφασιν δὲ ὅτι ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκατονδυὰς γίνονται. δικαίως μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ὑποῤῥιφανίσεις θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡμῖν τε ἑκατονδὺς τὴς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ὑποδῶσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸν φήμιον, διορθώσονται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆ πάτριον ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ὑπὸ τῆ ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκε δ' οὐδεὶς τῆ νεωτερειζόντων, ἀλλ' οὐδ' προήσαν οἱ λῃτουργοὶ, τὸν τὸ πολέμου μεταβολὴν ἐσόμενοι. σκεψειδότες οὖν οἱ δυνατοὶ, τὴν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῆ οὖσαν, κ) τῆ ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ἔτι προῶτοις αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας. κ) προσῆλθε οἷς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οἷς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὀλίσημοι σαῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοτόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γῆρος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῶσι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γνῶναι δυσκαθαίρετον, ὑπεκόψαι τὸν στάσιν. φλῶρος μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν ἀλγήσιον ἐῶν, καὶ προπρομῶν ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, ἐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δὲ κινδύνου ὑπόνοιαν τῆ τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους στόζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὸν παρόντα κίνδυνον ἐνθυμούμενος, ἔπεμψε τοῖς ἐπαμυνοῦσι τῆ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, ὧν ἦσαν οἵδε, καὶ βαταναῖοι, καὶ τραχωνῖται, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

τῆ ἰωσ;

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, & πᾶν ὅσον τ' πλῆθος εἰρήνῃ ἠγάπα, τὴν αὖθις καταλαμβάνουσι πόλιν. τῆς μὲν γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερὸν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βολαῖς ἀδιαλείπτως ἐκέχυντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρωθεν τῶν κλιμάτων. ἦν δ' ὅτε καὶ κατ' λόχους ἐκφερόντες, συστάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ πρεσβεύοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἓν ἀγὼν τὸ ἱερὸν κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. οὐδέτεροι δὲ τὸν κρατοῦντα μέρος εἶκον. τῇ δὲ ἑξῆς τὴν ξυλοφορίαν ἑορτὴς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, δρεμψάμενοι τὸ ἄσβεστον ἀεὶ, τοὺς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τὴν δὲ ἀθυμίαν λαβόντες σωρεισρυέντας πολλοὺς τῷ σηκείῳ, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς ληστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαῤῥαλεώτερον ἤπλουτο τῆς ὑπηθέσεως. ἠτλοῦντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένους εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δ' ὑπεστόντες, τὸν τε ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως οἶκον, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὑπὸ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι ἀποδόντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφελησθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δυπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑπέρους. φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσπασαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τ' πόλεως κατέφλεξαν, ὑπὸ τοὺς ἐλθόντας ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω φόβητρον τραπόμενοι, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρησθεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀπέπαυσαντο. τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, & τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροῦντας δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαλείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῷ τειχῶν ἐπειρῶντο. τῷ δὲ σίδηρ πρὸς ὀχυρωμένῳ μὲν, οὐδεὶς ἐθάῤῥει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἑστώτων. διϊσάμενοι δὲ ὅτι τὰ προάστια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὑπὸ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε μέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύοντι τοὺς σίδηρ οἰομένων ἐνδιᾶν τροφῆς. τῷ δὲ σίδηρ, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. Κεφ. λϛ. Κατὰ τούτους μανάημός τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ἐπ' ἐμοῦ σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὑπὸ κυρηνίου κατ' ἰουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

A Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidē seditiosi, B belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò aduenientе ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem li- C gnorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt, inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in finibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. ita superiore ciuitate cesserunt, cùm illi protinus D irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerūt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ peteret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco E pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequenter omnino latrones sub muris cadebant. Nec G die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilęi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deū subiicerentur Romanis:

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agétes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Matiamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatũ diripientes, Stratopedũ incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit.

Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μάσαδαν. κἀνθα τὴν ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάιφσιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γλυκύθυμος ἦγεμὼν τῆς στάσεως, διέτασε τὴν πολιορκίαν. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ὀργάνων, καὶ φαύλως ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε διὰ ἀνωθεν βαλλομένους, ὑπόνομον δὴ πρῤῥωθεν ὑφ' ἕν τοῦ πύργου διορύξαντες, ἀνακρημνίσιν αὐτὸν ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμφορήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τῇ σηραγγάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν αὐτοκατόμενον διεφάνη. τῶν γὰρ βουλευτῶν αὐτῶν προαιῴδομένοι, τάχα καὶ τοῦ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπορύττεσθαι, δεύτερον ἑαυτοῖς ἕρυμα κατεσκάσαν. πρὸς δὲ τῷ μὲν ἀδοκήτως ἰδόντας, καὶ κατεῖν ἤδη πεπτωκόσι, κατάπληξις μέν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρός τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν πρόσπονδοι. καὶ δοθέν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλοφορίοις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλαφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ δοθείη. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς δι' ἄλωσιν, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀφίκοντο πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμη. εἰ δὲ ἄρα τὸν μανάϊμον εἰσιόντες ἔδυν οἱ στρατῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν καταλάβοι μὴ φθάσαντας αὐτοὶ διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες εἰσέφρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκτῃ γοῦν μηνὶ ἐπράχθη. κατὰ δὲ τὴν ὕστεραίαν ἡμέραν τε ἀρχεμὶς αἰτίας ἐπὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἀνέκραγον ἀλιάσκεται, καὶ πρὸς τῷ λῃστῶν αἱρεῖται σὺν ἑζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὑπεχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῷ στρατοπέδῳ διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ὑπὸ τῷ ἰσχυρῶν κατασκοφῶν ἐλεῖν, καὶ ὁ τῆς ἀρχιερέως αὐλείου θάνατος, ἐπίφοβον εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὑπὲρ τοῖς παράγμασιν αὐτόπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ τοῦ ἐλεάζαρου αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων ἀποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον κατασκάπτειν τοιούτῳ δήμῳ, καὶ δυσπότῳ φέρειν, εἰ μηδὲν πρόσθεν βίαιον, ἀλλ' οὐκ ἐκείνου ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δίκαι τινὰ τῷ ἔλαττον ἀφηλίσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ προσήκειν, σωπήσαντα, μὴ καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχείρωσιν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβιβάκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ὑπόπλους ἐφιλόμενος. ὡς δὲ οἱ τοῦ ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τοὺς ὀργὰς λίθους ἁρπάσαντες, τῇ σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, διαῤῥίψειν ὅλῳ τῷ στάσιν. πρὸς ὀλίγοι δὴ οἱ τοῦ μανάϊμον αὐτιχόντες, ὡς οἷδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα ἀναδράντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου προσήκων τῷ μαναΐμῳ κατ᾽ αἷμα, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναΐμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ὑπολανθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὕπατον αὐτῶν τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων πως τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καὶ ἀλύσαι τὸν πόλεμον οὐκ εὐδοκοῦντες, ἀλλὰ διὰ τέλους πολεμεῖν, μαναΐμον αἱροῦντες ἀμύνειν τῷ δήμῳ πολλοὶ τοῖς στασιώταις ἐφαίνοντο τὴν πολιορκίαν ἐπιμηκύνοντες, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι ὑπεῖκον αὐτοῖς οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ὅστις δὴ τῷ ῥωμαίων ἐπάρχῳ, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα κτῆσιν ἐπιδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τἄλλα ἱκεσίαν ἀφ᾽ ἁπάντων, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς, γοργίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡσυχιζόντων κατῆγε τοὺς στασιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἅτε ἐπιχείρει τῆς τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἅτε ἐνέφανεν ὑποψίαν. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοῖς θυρεοῖς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιχόντες, ἀνήρουν ἅτε ἀμυνομένους, ἅτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἅτοι ὡμῶς ἀπέστραγγον ἅπαντες, πλὴν μετιλίου τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν ἦν κοῦφον. ἐκ γὰρ ἁπλέτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόξε. καὶ καταδύντες ἀνηκέστοις μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τῷ δὲ πόλει τηλικούτῳ μιάσματι περιφυρμένῃ, ἐξ ὧν δαιμόνιόν τι μιήσιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τῷ ἐκ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπήνθουν δημοσίᾳ. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἔκλαιον δὲ τῷ μείζονα ὡς αὐτοῖς ἐκ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη προχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ δὴ τῷ θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐπιμελείαν. τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνήρουν καθαρεῖς τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ὑποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δυσμενεῖς. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφυγόντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατῆγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια.

Κεφ. λγ. Πρὸς δὲ τοῖς ἐκ τῆς καισαρείας πλημμῦσι, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριοῦται, καὶ διαμαινόμενοι, τὰς τε κώμας τῶν σύρων, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρων καὶ ἵππῳ, καὶ τῇ γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μὲν κατασκαφέντας, τὰς δὲ ὑποφρίσαντες,

A paucique ex eis clàm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Absa-
B lomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleaza-
C rum, precantes, vt solam eorum paciscereturvitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditio-
D sorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circunciſionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum.
E Detrimentũ autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas
F reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

EOdem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienſes quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti mil-
G lia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammates,

CAPVT XI. De Iudæorum maxima strage Cæsaræ & in omni Sy.

etiam in Cedaſam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæſareámque tendebant. Obſtitit autem eorum incurſui neque Sebaſte, neque Aſcaló: ſed his quoque flamma vaſtatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici ſcilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immenſa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vaſtabant, ſed etiã eos, qui in ciuitatibus erant, comprehenſos diſperdebant: non ſolùm ob vetus odium, ſed vt diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris ſalus erat, ſi præueniſſent alteros cęde facienda: & dies quidem ducebantur in ſanguine, noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizãtes cogebãtur habere ſuſpectos: & ob hoc ipſum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rurſus ob ipſam religionis commixtionem quaſi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduerſæ partis, etiam illos qui priùs fuerant manſueti, auaritia. ſiquidem ſubſtantias cæſorum paſſim diripiebant: & quaſi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures virtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cũ paruulis ſenes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatũ. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis conſpirantes, & conſanguinitatem vtilitati propriæ poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suſpecta tamen eorum ipſa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, vt ſi vellent inter eos firmare conſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filiis ſuis in lucum. quibus quæ fuerant iuſſa ſine ſuſpicionem facientibus: diebus quidem ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, ſubitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póſtque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſſimus: quibus vtriſque ad incommoda ſuæ gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudęorum propinquos Scythopoli, quotidie obtrũcabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius actei momẽtum ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfuſi Iudæis,

A ἐχώρουν δὴ κἀδασαν τὴν χωρίων, καὶ Πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. αὐτόχρε δὲ οὐδὲ σέβαστὴ ταῖς ἐρημίαις αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅλη ταύτας πυρποληθέσας, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ ἄλλαι ἐκάστων τούτων τῇ πολέμῳ ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. οὐ μὴν οἱ σύριοι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι

B λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὸν δὲ ὅλην τὴν χώραν ἐπέσχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι δίῃσαν, τὰς δὲ νύκτας δέος χαλεπώτερος. ἀπεκδέχεσθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὐ-

C τω αἰρεῖν τὰς πρόχειρος ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλότριον ἐφοβεῖτο. προσεκαλεῖτο δὲ δὴ τὰς σφαγὰς τῇ ἀσφαλέστερον, καὶ τοὺς πάλαι φρουρουμένους ἐν δοκοῦντας, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἁδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ διατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς ὀφθέντας οἴκους μετέφερον, εὐδοξός τις ὢν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς καταχύσας πλειόνων. ὧν δὲ ἐν-

D δὴν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ πτωχοὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρρίμμένους, γυμνά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδηλήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῷ ἐκάστῳ τὸ πολεμούμενον ὑπὸ πῆς ἀπειλουμένοις μετάστασιν.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, καταῤῥήγνυντες ἐς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίους ἐπειρῶντο πολεμεῖν. Κεφ. λδ'

E ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα δευτέρῳ θέμενοι τὸν συγγένειαν, ὁμόσαι τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν προθύμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἐπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐπέλθουν αὐτοὺς εἰ βούλονται τὸν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς

F πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς γυναιξὶ εἰς τὸ ἄλσος. τῇ δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρεῖς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν ἐκλεαίζοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ φυλακὴν τηρήσαντες, οἷς μὲν ἀφυλάκτοις, οἷς δὲ κοιμωμένοις, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τετρακισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν υἱὸς ἐνὸς τῶν σαούλου τινὸς τῇ οὐκ

G ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέροντος, ὃν κακῶν τῇ ὁμοφύλων ἀμφοτέρους κατεχρήσατο. πρόσθεν γοῦν ὀκτώ μὲν ἀνῄρει τῇ πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ζεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνος ἐκ τῆς τάξεως. προσέρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ προσιόντες οἱ σκυθοπολῖται κατα-

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, ἀπασπάσαμενος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μᾶλλον ἔσπευσε τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐφάνη αὐτῷ τὸ πλῆθος ἀνήνυτον. ἀναβοήσας δὲ μεγάλα ἐκπλαγεῖς ἀξιά γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται, καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συγγενῶν τῶν ἐμῶν αὐτοῖς δύνοιαν ἐπεσώσαμεν. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον ὑμῶν δίκαιος οὐρανὸς τὸ ἀλλόφυλον, ἀσέβοντας δὲ εἰς ἔχατα τὸ οἰκεῖον, θήσω ὑμῶν ὡς ἑαυτοῦ χαρὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ αὖ εἶπε μοι καὶ ποιεῖ τῷ μιάσματος ἀξία, καὶ θεοῖς αἰδρίαν ἔπαγε, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν αὐχήσῃ σφαγεῖ, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι περιπίπτεται τῶν ἑαυτοῦ γυναικί. ἣν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γεραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπαπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μὴ ὃν οὐκ ἄκουσαν τῶν μητέρα, καὶ ἔπι τούτοις τῶν τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντῶντος ἐκείνου τῷ ξίφει, καὶ ἀποδόντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πάσαν τῶν γυναῖκα, καὶ ἐφίσπου ὅπλισας τοῖς σώμασι, τῶν τε δεξιὰ ἀπατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὸν ἑαυτοῦ σφαγεῖ ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος ὢν ἐλέους ὁ νεανίας διὰ ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς εὐγένημα. καὶ γὰρ θεοῖς ἀλλοφύλοις πίστεως εἵνεκεν, ἀκολούθοις παθοῦσι χρησάμενος. θεοῖς γὰρ τὴν ἐν σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἐκείσῃ, καὶ πεντακοσίους μὲν ὅπλοις δισχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους ἀπέκτειναν, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους. καὶ τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν διεσώσατο ἐφορῶντες. ἱππηνοί τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέρους ἀπεσκυδάσαντο, τοῖς δὲ φοβερωτέρους δεσμῶν εἶχον. αἱ τε λοιπαὶ πόλεις τὸ συνεῖναι, ὅπως ἐκείσῃ θεοῖς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δίους εἶχον.

Κεφ. λε. Μόνοι δὲ αἰτιοχεῖς καὶ σιδώνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μισηθέντων, καὶ ὅτι αὖ ἐδόκουν τινὰ ἰουδαίων ὑπόμνησιν, ἤτε δῆσαι, τάχα μὲν καὶ δεδιότες τὸ σφέτερον πλῆθος, ἐπορεύοντο αὐτῶν θεοῖς τὰ χειμήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἰκεῖα θεοῖς οὐκ ἐδίδουν ἐφορᾶν πονηρεύοντας. μεγασηνοὶ τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας θεοῖ πομπὰν μέχρι τῶν ὅρων. συνέσῃ δὲ καὶ τῶν ἀγρίππα βασιλείαν ὅπλισιν καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπορεύετο θεοῖς κίσσιον γάλλον εἰς αἰτιόχειαν, καταλιπὼν δὲ διοικεῖν τὰ θεόμενα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦνομα νόαρον, σύμμαχον τῇ βασιλεῖ θεοσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένει καὶ σώσιν τῇ πολιτῇ δοκιμώματοι, σκεπταὶ αἰτοῦντες, ἵνα εἴη γένοιτο κίνημα καὶ θεοῖ σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινάς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίκα τῆς ἀγρίππα γνώμης, δίκῃ δὲ φιλαργυρείας ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλώβησεν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XI. De Iudæorum alia gentium cæde.

AD eædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gessêrunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nó recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eíſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferẽdam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander: magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítq; vt non ſolùm interficerent, ſed etiã bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes

A διετέλεσε τὸ ὡμὸν εἰς τὸ ἔθνος ἅπαν ἐπιδεικνύμενος, μέχρι πολλοὺς ἀναιρήσας, ἀλύειν μὲν αὐτὸν ἐποίησε μετὰ ταῦτα, καὶ μεταμέλειν, ἔπαυσε δ' οὖν τῆς ὀργῆς.

Οἱ δὲ στασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ κα- Κεφ. λς.
B λεῖται μὲν Κύπρος, καθύπερθε δὲ τῶν Ἱεριχουντίων, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέῤῥιψαν εἰς γῆν. ἐπὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ἐν ᾗ τὸ μαχαιροφόρων Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπειθον τοὺς φρουροῦντας Ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δείσαντες συνῴδην πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ἔμελλον ἀποδοῦναι, καὶ λαβόντες τὰ πεζὰ παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακῇ κατειλήφεσαν καὶ εἶχον οἱ μαχαιροφόροι. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξανδρείαν, ἀεὶ μὲν διὰ τὸ στάσεις πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' οὗ χρησάμενος πρεσβυτάτοις καὶ τῇ αἰγυπτίων Ἰουδαίους ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς Ἕλληνας. διέμεινε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρεύοντες ἐχοιεν τὴν δίαιταν, ἢ τῶν ἐπιμιγνυμένων τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαῖοι κατεστήσαντο τὴν αἴγυπτον, οὔτε κῆσαρ ὁ σεβαστὸς, οὔτε τῷ μετ' αὐτὸν τὰς ὑπάρχους τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλάττωσαν. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ὀσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρῳξύνετο. τότε δὲ ὡς καὶ πρὸ τοῖς ἄλλοις ἐταράχθη, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐπὶ δὲ τῷ ἀλεξανδρέων συνκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνεῤῥύησαν καὶ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς Ἕλλησι σὺν ὄχλοι Ἰουδαίων. καταδύντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἐξάφοροι, πρόχειρα λίθους καὶ
E ξύλα καὶ πυρὰς λέγοντες. ἐνθένδε ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἕσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τῶν ἀμύνων. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθοις τοὺς Ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον.
F κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε πιβίειος ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μὴν οὗτός γε ἀπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ἀπαυθεμίας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. καταχλευάζοντες δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν πιβίειον καὶ ἐσυρίττον, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς
G τὰ κῆσαρος τῆς πόλεως ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὴν ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ λιβύης. ἐπέσχεν δ' οὐ μόνον ἁρπάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες

εἰς τὰ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνέρρεε γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτάλουν τοὺς ἐντολᾶς, ἃ μὲν αἰσιμωτὶ συγγραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς ἄμφιον ὡπλισμένοις αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν αὐτέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, αὐτίδην διεφθείροντο. καὶ πανταχοῦ δὲ αὐτῶν ὀλεθρος, τῷ μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῷ δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπιμωρήσαντο δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι προσχαράζοντες τὰ σπέρματα. καὶ οὔτε νηπίων ἔλεῳ αὐτοῖς, ἢ τὸ αἰδοῖς οἰσήσει γεγένηται, ἀλλὰ δι' ἁπάσης ἡλικίας ἐχόμενοι κλοιόντες· ὡς δισμυριάδας μὲν ἅμα πάντα τὸν χόρτον, πέντε δὲ μυριάδας σωρεύθηναι νεκρῶν. προσελεήθη δ' ἀφ' οὗτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἔξ ἀνάγκης. καθικετήρας δὲ αὐτοὺς ἀλίξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν. οἱ μὲν οὖν ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τὸ φονεύειν ἐπαύσαντο· τὸ δημοτικὸν δὲ τῆς ἀλίξανδρίων δι' ὑφορολύσσεως μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῆς σφαγῆς.

Κεφ. λζ. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλιξανδρέων πάθος συνηνέχθη. καίσαρι δὲ οὐκ ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, παντοχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, πεζῶν δὲ ἐξ ἀντείας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῆς βασιλέως συμμαχίας, αὐτὸς μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀκρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίους ἐλάττους (ἕπετο δὲ καὶ ὁ σύμπας μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα· καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ὁπλίτου συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῆς στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατ' ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον εἰς ταῖς ὁπλισίαις ἀναπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀκρίππας κεῖσθαι, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῆς συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κεῖσθαι, ἄρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣ καλεῖται ἀσφάν. διοδεύει δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τὸν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, καταπεφόβηκε γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοὺ θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ διδομένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὸ χόρτον κατέβαλεν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπτόμενον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ ταῖς ἀρπαγαῖς ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ δὲ ὀπίσω χωρήσαντα συνέσαν κέστιον, τοῖς ὑπολοφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς δισχιλίους αὐτῶν διέφθειρον. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖτο. μοῖραν δὲ τῶν στρατιωτῶν πρόπεμψεν εἰς ἰόππην, προστάξας εἰ μὲν ἱκανὴν καταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίτο τὴν ἔφοδον, προεμβάλλειν αὐτήν τε, καὶ τὰν ἄλλην δύναμιν. τῆς δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπεισπεσόντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Ro-
B mani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abicedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum
C obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorum autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis, ſed
D duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſupérque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ
E deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum
F verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatíſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo millia cę-
G dunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſtiſſent, tã ſuum quã cęterorum militũ præſtolarentur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam vicos igni dedérunt.

CA. XXIII. De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsenniũ Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis LX. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incomposíti ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

A ἀμφοτέρωθεν αἰρεῖ τὴν Ἰόππην παῤῥᾳδίως. καὶ μηδὲ φυγὴν ἔτι τοῖς οἰκήτορσιν, μήτε ὅπως ἀμυνοῦνται παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐπιπεσὼν ἅπαντας ἀνεῖλεν σὺν τοῖς ἔνδον. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τριακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμορον τῆς Σαμαρείας βαρβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τὴν τε χώραν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος ἀνῄρουν τῶν ὁπηχωρίων,

B τούς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἐξεπέμφθη Γάλλου ἡγεμὼν τῆς δωδεκάτου τάγματος, δυνάμει δοκῶν ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπολαμβάνων. τῶν δὲ καρτερωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετὰ δυσμενείας ἐδέχετο, καὶ πρὸς τὴν παντὸς βουλίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρήμουν. τὸ δὲ στασιάδες καὶ λῃστὰς πᾶν ἐφυγὴν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀπόκρημνον τῇ ἀπορίᾳ, καλεῖται δὲ Ἀσαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

C μὲν ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς Ῥωμαίους ἐβάλλον προσιόντας, καὶ πρὸς ἀκροβολισμὸν αὐτῶν ἀεὶ ἐπῆσαν. φεύγοντες δὲ καὶ ἡττώμενοι ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, οὐ ῥᾴδιος ἦν τοῖς ὁπλίταις συνεπιθέσθαι, οὔτε ἐν τῇ ἔφοδῳ τοὺς ἱππεῖς ἐξέπεμπον. ἐν ὀλίγοις μὲν ἐν τοῖς δυχωρείαις ἀλαλάζειν, ἀμφὶ δισχιλίους. Γάλλου μὲν οὐδὲ ὡς οὐδὲν ἔσεσθαι τὴν Γαλιλαίαν νεωτερίζόμενον, ὑπέστρεφε μὲν ἐπὶ

D τοὺς ἐκ προσώπου. πέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐπέβαλεν εἰς αὐτοπυξίδα καὶ πόλιν Γαλλου ἐπώνυμον, σπασθεῖσαν Ἰουδαίων δ' ὀλίγοι οὐκ ὀλίγοι, φεύγουσιν συμβαλόντες. οἱ δὲ σφῶν εἰς χεῖρας ἐλθόντες, δὴ τοὺς Ἰουδαίους διεπίδοσαν. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πύλας κώμας ἐνέπρησαν. ἔπι δὲ τὴν αὐτοπυξίδος πέστιος εἰς λύδδα. φεύγουσιν, κενὴν ἀφρὼν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. δεῖ γὰρ τὴν σκηνοπηγίας ἑορτὴν, πανδημεὶ πάντων τὸ πλῆθος εἰς Ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς φανέντας ἀνῄρουν,

E καὶ τὸ ἄστυ κατασκάψας, ἐχώρει πρόσω, καὶ δὴ βαθωρὼν ἀπέβαλε, στρατοπεδεύεται κατὰ τινα χώραν γαβαὼ καλουμένην, ἀπέχουσαν τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ξ'. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μεγαλοπόλει τὸν πόλεμον, ἀφίεμοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα, καὶ μέγα πρὸ πόλεως διαῤῥοῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκαυγῆς ἐξεπήδων ἐπὶ τὸ μάχιμον, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἐβδομάδος αἰσθόμενοι λαβόντες. ἦν δὲ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκεύμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐκσείσας αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας δρμὴ, ἐπλήσθη πλουσιωτέρων καὶ κατὰ τὸν μάχιμον μᾶλλον

F σπουδῆς ἦσαν ὁρμὴς τοῖς Ῥωμαίοις προσπεσοῦσιν, ὡς διαῤῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ δὴ μέσων χωρῆσαι ἐφόντας. οἱ δὲ δὴ τῷ μὲν ἱππικῷ τῆς φάλαγγος οὔτε ἱππεῖς ἐκκαθελθόντες ἐπήμυναν, καὶ γὰρ πεζοὶ τὸ μὲν σφόδρα κρατοῦν, κατ' ἐκπόδιον ἦν τῇ δυνάμει πέστιος. ἀπέθανον δὲ Ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοί,

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῇ δ' ἰουδαίων, δύο μὲν πρὸς τοῖς εἴκοσι γλυκυπότατοι ἦσαν αὐτῷ ἔδοξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλείας συνόμοιοι, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ περαΐτης νίγηρ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀγρίππα τῶν βασιλέως ἱππέων. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τῶν ἐπιφανῶν οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπεστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὄντι τῷ βαθυρᾶ αὐτοῖς, προσπεσὼν ὁ τῶν γώρων σίμων πολὺ τῶν οἰκείας ἀπαράξας, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μιμούμενοι δὲ τοῦτον καὶ χρόνον τινὰ τρισὶν ἡμέραις, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετόπωρα κατειληφότες, ἐπιτηρουν τὰς παρόδους, δῆλοι τὸ ὅσον οὐκ ἐρημώσοντες ἀξιόμαχον τῷ ῥωμαίων ὁδοιπορεῖν. οὕτω δὲ κατιδὼν ἀγρίππας οὐδὲ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη φυλάττοντος, ἐκέλευεν ὑποτοπεῖν τῇ ἰουδαίων λόγοις. ἢ δὲ πάντας πεῖσαι κατανοήσας τὸν πόλεμον, ἢ τῷ ἐναντίῳ ὑποπτήσαι τὰ μὴ συμφέροντα.

Κεφ. λη. ΕΠεμψε οὖν τῷ παρ' αὐτοῦ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἑαυτοῦ, βορκαῖον τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε δώσοντας, καὶ συγχώρησιν δώσοντας ῥωμαίων ἀσφαλῆ τῷ ἡμαρτημένῳ· ἐπιχειροῦντος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι καὶ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὴν ἀγρίππου μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτῶν πρεσβεύοντας ἄρασθαι καὶ λιθοβολεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸν μὲν φοῖβον διέφθειρεν, ὁ δὲ βορκαῖος ξωθεὶς, ἔφθη καταφυγών. τῷ δήμῳ δὲ τοὺς ἐπαγαγόντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέκλεισαν.

Κεφ. λθ. ΚΕστιος δὲ τῷ πρὸς ἀλλήλους αὐτῷ ταραχὴν ἥκιστα ἰδὼν εἰς θάθυσιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ζαπέντας μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδεύσιμος δὲ τῷ καλουμένῳ σκοπῷ, διέχει δὲ ἐστὶν ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους, ἕξι μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι καὶ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πρώτας κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἔπεμπε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥπερ ἦν ξανθικὸς ἐπιφερεστάτου μηνός, διατάξας τὸν στρατὸν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἐμφρουρος ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν διάταξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὸ μὲν ἔξω μέρος τῆς πόλεως εἶπον, εἰς ὃ τὴν ἐσόδους ἔσαν, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρησαν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπεστρατοπέδευσε τῷ τε βεζεθὰ προσαγορευομένῳ, καὶ τῇ καινοπόλει, καὶ τὸ καλούμενον δεκὰν ἀμφοῖν. ἔπειτα πρὸς τὸν παλαιὸν πόλιν ἐλθὼν, αὐτόθι δὲ βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἄφοδον εἰσπεσεῖν τῷ τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον ἔπαυσε καταλελῦσθαι. ἀλλά τῷ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίων ὁ φρίσκος, καὶ τῷ ἐπάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου ἁλόντες, ἐπέστρεψαν αὐτὸν ἀδυνατεῖν ποιῆσαι, καὶ πολλὰ τῶν αἰτίων τούτων ὅτι πόλεμος δὴ ποσῶν μηκος ἔφυσε, καὶ ἰουδαίους αἰκίσεων συμφορῶν ἀπλήστους ἔπαυσε. σὺν πύτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, αἰσχρῶς ὑπ' ἰωνάθου παθεῖν προσδοκῶντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς αὐτοῖς ἐξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ἐπῆρθη, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant: Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege trásfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Giorræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspice CA. XXIV. De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage. ret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos C qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi meru, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verD bum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate E discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & F in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paulum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit: iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisísque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν σφῶν τὰ αἴσιον ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ διεστάλησαν ὅπῃ τὸ πύργων, τοὺς ἀποπροσθομβοῦντας τοῦ τείχους ἔβαλλον. πάντα μὲν οὖν ἡμέρας πάντα δυνάμενοι χρῆσθαι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολὴ τῇ ὀπωσοῦν ἀναλαβεῖν ὁ κήσιος, τῷ τε ὅπλίτας τὰν συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρτιον ὅπλ χειρεῖ κλίμα τὸ ἱερόν. ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ στοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπωρύσσαντο τοὺς τῷ τείχῳ προσβοῦντας. τέλος δὲ τοῦ πλήθους τῷ βυγῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τῷ δὲ ῥωμαίων οἱ θρασύτατοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτω ἑξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφεάξαντο. καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, ἀδιωλίσθαινεν ἄπρακτα. μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακούμενοι, τὸ τεῖχος ὑπόρυσσον, καὶ τὴν ἱερῶν τὴν πύλην ἐμπιπρᾶναι παρεσκεύαζον. δεινὴ δὲ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸ δὲ δῆμον συνέβαινεν ὅπῃ ταύτης θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρεῖκοιεν οἱ πολῖται, προσῄεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τὸ κήσιον ὡς ἀναχώρησιν. ὃς εἰ ἔρρωτο τῇ πολιορκίᾳ προσκαθίσας, ἆρ' ἂν θᾶττον τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δεῖν τοὺς πολεμίους ἀπεστραμμένους ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

D Ὁ μὲν οὖν κήσιος, ὅτε τὰ τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνω. Κεφ. μ.
σιν ἔλαβε τὸ φρόνημα τοῦ δήμου συνιδών, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' ἀδικίᾳ πληγὴν τῆς ἐλπίδων, ὡς ἁλωσομένης ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. θεὸς δὲ τὰ ἀδόκητον αὐτοῖς ἔοικεν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταί, καὶ τῆς ὑστάτου ἐξέδραμον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειρον. πότε μὲν οὖν ἐν τῷ κατὰ τὸ σκοπὸν στρατοπέδῳ ἀνέζευγε κήσιος. τῇ δὲ ὑπο-
E ούσῃ προσωτέρω χωρεῖ ὁμῶς, μᾶλλον ἐξεκαλίσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκειμένους διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ τῶν ὁδοῦ προσπίπτοντες ἐκέντριζον εἰς πλαγίους. οὔτε δὲ ὅπλ παφλάσαι πρὸς τοὺς κατόπιν τεταγμένους ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἀπειρίαν τε πλήθους οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξικνουμένους, ἀπαστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μόνοι ὄντες βαρεῖς, καὶ διδοικότες τὴν τάξιν διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ ἰουδαίους ὀξυτέρας κέρας, καὶ πρὸς ταῖς ὁρμαῖς δρομικοὺς. ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ καὶ κακοῦσθαι μηδὲν ἀπολαύουσι τοὺς ἐχθροὺς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παίοντες, καὶ τὴν φάλαγγα
F διασφάλλοντες κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ Φρόντων μὲν στρατάρχης ταγμάτος ἑκατοντάρχης δὲ Λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμιλίος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς Γαβαὼ κατέντησαν ὅπῃ τὸ φρόντερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῷ σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κήσιος ἀμηχανῶν
G ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δὲ πολλῶν πλείονας τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸ τὸ βεβαδισμένον, καὶ ἐὰν ὅπλ μένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δὲ σωτηρίαν τρέψασθαι τὸ φυγῇ, τὰ τῶν στρατιωτῶν ἀθύλικοντα θηρικοπλῶν προστάξει. ἀναφθαρέντων δὲ τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλα χρείαν παρείχοντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἅλωσιν, παρῆγε τὴν δύναμιν ὅπη βαθυτέρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καθ' ὧν τὰς δυσχωρείας ἦν τὸ ἐπίκειντο. συνειλημμένων δὲ εἰς τὴν κοίλην κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι δ' τοὺς ὑστάτους καθεώθουν εἰς τὸ φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκταθὲν ὑπὸ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανουμένων παρεσκευάζεν ἑαυτοῖς, ὅπως φαλέσιν τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος. οὔτε γὰρ ἐν τάξει καθ' τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ παρόντες ὅπη τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δ' ὅπη ἀπέκειτο, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμύνης εἶχον ὅπως. ἀλλ' ὑπὸ ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. αὐτάχει δὲ αὐτοῖς, τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐν ᾗ Ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βαθυτέραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ φυλάσσοντες, ἐφρούρουν αὐτῶν τὴν ἔξοδον. ἔνθα δὴ Κέστιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ἀπογνοὺς, ἅρασθαι ἐβουλεύετο, καὶ ἐκλεξάμενος τοὺς δυνατωτάτους στρατώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, παραγγείλας ἀναβαίνειν, σημαίας τε ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἰσαρίθμους, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀπαλλαγών, ἡσυχῇ διακοσίους παρῆσαν σταδίους. ἔνθεν δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὸ ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον παρῳλίφει, καὶ σπουδαιότερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς στρατώτας ἐπ' ἐκπλήξεως καὶ δίους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, εἴ ποτε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. παρῆλθον δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἥκοντες, μέχρις Ἀντιπατρίδος. ἔνθεν τὰ ὡς οὐ καθειλάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀποληφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανήρχοντο. αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβληκότες παντάπασι, τῶν δ' Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πλείους μὲν τετρακισχιλίους ἀπηρικότες. ἱππεῖς δὲ, διακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη δίου μηνὸς ἐνάτῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοσσόβαρος οὖν καὶ Σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὃν ἔσχε Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἀναδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, καθορῶν τὴν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διαφθαρῇ, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς Ἀχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῷ δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat, vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassèt consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenissèt, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desblatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregissèt, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remansérat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac c c c. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Ioseph ita dicta in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interèptus sit aliàs indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiá ad Neronẽ misit, & propriá necessitatẽ indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitarum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namq; id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi credias adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolẽtiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſẽt animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τῶ πολέμου ζέφοντας εἰς φλόγα. τῆ δὲ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῆ, κουφίσῃ καὶ τοὺς ἑαυτῶ κινδύνους ἤλπισεν.

Κατὰ τοῦτο δὲ μαθόντες τοὺς ῥωμαίων φθορεῖς οἱ Κεφ. μβ.
Σεβόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνῆγεν ἐπὶ τὸ ἱερόν. καὶ καθ' μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῆ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἐξ ἁπάσης τῶ Ἰουδαίων ἔθνους, βάσιν τῆς ὁπλοφορίας ἐδόκουν. ἐπεβούλευσαν δὲ τοῖς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπεμνήσας τῆ Ἰουδαϊκῆ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ Ἰουδαίους, ὡς ἐν στενῶ χωρίῳ τὸ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ἀπὸ μιᾶς ὥρας, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ Κεφ. μβ.
Ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῆ ἐπ' ῥωμαίζοντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ σωθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῶ πολέμου πλέονας. ἦρξε δὲ ἰώσηπος υἱὸς γορίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆ τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν δὲ τῶ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ πρὸ ἑαυτῆ πεποιημένον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἀπαγόμενα κεῖσε χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆ δημοσίων ὑπῆρχεν, ὅμως οὐκ ἐπέσπασαν τῆς χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῆ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥτε χρεία τῆ χρημάτων, καὶ γενόμενον ἐλεάζαρος, ἐκ προῦπτο τὸν δῆμον, ὡς τε αὐτῆ ἀρχὴν προσαρχεῖν τῆ ὅλων. εἰς δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τὸν τὸν ὑὸν σαπφᾶ τῆ ἀρχιερέως οὖσα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῆ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγρει, γένος δὲ ἦν ἐκ τῆς περαίας ἰορδάνου πέρεια. διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προστάξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἰωσῆ στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκλήρωτο δὲ αὐτῆ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆν δὲ τῆ τούτου στρατηγία, καὶ γάμαλα, τῆ ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆ μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πιστευθέντα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀφῆλθεν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν διαθέσεως τῆ ὁπλιτικῶν, εἰδὼς ὅτι πλεῖστα ταύτη κατορθώσῃ, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ πρασσάσοι, τῆ μὲν γραμῆ, ἑβδομήκοντα τοὺς σοφρονεστάτους ὁπλίτας ἐκ τῆ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἐπὶ δὲ ἑκάστη πόλει δικαστὰς, τῆ διπλεστέρων ἐκφορῶν. τὰ γὰρ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, τοὺς ἑβδομήκοντα. κατασκευάσμω δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆ κατὰ πόλιν, ὅπῃ τῶν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἔχοιεν. καὶ κ-

καὶ γυάσκων ῥωμαίους σφεβαλοῦντας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸ αὐτῆς χωρία ἐτείχιζεν, ἰωτατὰτα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ περιχὼ, καὶ ἰαφὲ καὶ σιγὼ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς γεννησὰρ τὴ λίμνην ἀπήλαια, καὶ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν αὐτεῖχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τὴν τε προσαγορευομένην ἀχαβηρὼν πέτραν, καὶ σέφ, καὶ ἰαμνίθ, καὶ μερώ. καὶ δὲ τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειαν τε καὶ σωγάνην, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τὸ δύπορον ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους ὄντας πόλεμον δίχα προστάγματος. ὁμοίως γε καὶ γάμαλα ἰωσὴνης ὁ λαζάρου υἱὸς, καθ' ἑαυτὴν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συνεπονᾶν ἅμα καὶ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ὡσεὶ δισμυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἐκ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐξηκατασκευάζετο. ὡπλιζεν. ἔπειτα συνιδὼν ἀήττητον τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένην, δύπειθίᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ διακωλύων. τὸ δὲ δύπειθὲς ὁρῶν προσγινόμενον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἠγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὴν στρατιὰν, καὶ πλείους καθίστατο ταξιάρχοις. στρατιώτῃ δ', ἀπειθείᾳ δ' ἀφορεὰς, τοῖς μὲν ὑπάτοις δεκάδαρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταῖς αἰτίαις ἀνδρωτέρων ἀφηνουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ἐπιδόσεις, καὶ σάλπιγγος προσκλίσεις τε καὶ ἀνακλίσεις, προσβολάς τε κεράτων, καὶ περιαγωγάς. καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπηρέτειν ἐκ τῶν ἀδυνάτων, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συναιωρεῖν. ὅσα τε εἰς ἐπίτηδες ψυχῆς, ἢ καρτερίας σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τῶν ῥωμαίων διατάξεις διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλκὴν σώματος ἐπιδεικνύμενοι. ἀνδρεῖον δὲ ἔργον ἡγεῖτο τὸ οἰκουμένης κρατεῖν. ἔφη δ' εἶναι αὐτῶν λαβεῖν τῆς τε τῶν πολέμων διατάξεως, καὶ πρὸ ἐπιτάξεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, καὶ ἁρπαγῆς, τὸ ἐξαπατᾶν τε ὁμόδουλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι τῶν συνηθεστάτων. διοικεῖσθαι δὲ κάλλιστα τοὺς πολίτας, παρ' οἷς αὐτὸ ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχουσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἰκοθεν ῥᾳθύμους, οὐ μόνον τοῖς ἀντιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς διετέλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς πρόταξιν αὐτῷ συγκεκροτῆσθαι, πρὸς μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι πρὸς τρισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. δορυφόρους δὲ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἕτερον δὲ πλῆθος τῶν μισθοφόρων τῶν ἄλλων στρατιὰ αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν δὲ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις μὲν τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς μὲν συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων κατεῖχεν, ἅς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διῃρεῖτο, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀπηρτημένως αὐτῶν τῆς ἐπιτυχίας τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pertecho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sephoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluréque fecit ordinum principes. diuersíque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarũ, & principia cornuum, & circũductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referés disciplinam, & quòd cũ viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nũc periculũ se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonã conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam L x. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circase electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti A Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suę impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, cáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem B immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Itáque C omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus D suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: F multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes pretiosæ, plurimáque argentea pocula, & D C. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Il-G le autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφ. μγ.

Διοικοῦντι δ' ἔτι τὰ ἰωσήπου τὰ κατὰ τὴν γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ἀπὸ μοχάλων, υἱὸς λευΐου ἰωάννης ὄνομα. πανηρότατος μὲν καὶ δολιώτατος τὴν ἐπιστήμων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπαίτων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πίστιν ποιεῖσθαι τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸ ἀπατᾶν, καὶ ταύτην κτᾶσθαι φιλτάτην χρώμενος, ὑποκειτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, ἔφερον δὲ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὴν ταπεινὴν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φρουτὶς δὲ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν δύναμιν, ἀλλὰ τοὺς δεξιὰ σώμασι, καὶ ψυχῆς θράσεσι, καὶ πολέμων ἐμπείρους ἀγαθεργοῦντας ἐξελέγχειν. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν ἦφος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζειν ἔπασαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἤδη πρὸς μέλλοντα πολέμου τοὺς πολλοὺς ἀπαράσσειν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μείζονων ἐφιέμενον, σῖτός τε χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἰώσηπον ὁρᾷν αὐτὸ σφόδρα χαίροντα πρὸς ἀσφάλειαν, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος αἰσχυνόμενος τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν πρὸς τῆς πλουσίων ἐκέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σπουδῇ πανουργοτάτῃ, ὡς ἁπάντων φυλάττοιντο οἱ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγχειρεῖν πόλεσιν, πέμπειν αὐτοῖς δι' ἀγορᾶς ἐλαίου ἐξήτησατο. συνωνούμενος δὲ τοῦ τυρίου νομίσματος, ὃ τέτρασι δραχμαῖς ἀττικαῖς δύναται, τέτρασι ἀμφορεῦσι, τῆς αὐτῆς διέφερε τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε διφορηκυίας, εἰς ἀπανίζοντας πάμπολυ, πολὺ καὶ μόνος, ἄφατόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς δ' ἔθους ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἰρηναίαν ἐθράσυνε. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσαι τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσαιτο τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃσταῖς ἐφεστάναι δύνατο μᾶλλον ἑτέρου ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἐξαρκέσαι τοῦ στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ ἐφιστάντα τοὺς λῃστὰς, ἐξαβάλοι ἐφ' ἑτέρους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα ἐφοδιῶν ῥωμαίοις τὰ ἐφόδια ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἐπὶ κατάλυσιν ἀνδρὸς ἐπεφαντάζετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαρίτων καὶ κωμῶν νεανίσκοι τινὲς τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθιζομένων φυλάκων, ἐπιβρύοντες πολεμοῦσι τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης ὄχλον, ἀφελόντες πᾶσαν ὅσην ἦγον ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας κομίσαν. ὁ δὲ μεμφόμενος αὐτοῖς τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πίθησι τὰ κομισθέντα πρὸς δυνατωτάτῳ τῆς ταριχαίας τῇ ἀγέλῃ, πέμψαι κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προσηκούσῃ, ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθώσεως τυχεῖν μερίδος ἐν τῇ

ἐκ τῆς κεκομισμένων ἀγανακτοῦντας, ἅμα ἦκε φροντίζων τὸν Ἰώσηπον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαριζεῖσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην. ἐπλήσθησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὡς τε ὑπὸ τὴν ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ καλουμένῃ ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν αἰσχρὰ, καὶ καταλεύειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην ἐκελεύοντο. παρῆσαν δὲ τοῖς πολλοῖς ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς ὁ τῆς Σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὸν ὄχλον τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη περιφεγγοῦς τοῦ πυρὸς ἁψαμένου, καὶ φθάνοντος φόβῳ τὴν τῶν παρόντων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὸν καθ' αὑτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τὸν ἐφεστῶτων καταπλαγείς, περισπᾶται, διερρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, κατασπασάμενος δὲ τὴν κεφαλῆς κόνιν, ἀποτρίψας δ' ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ὑπεδύσετο τῷ πόνῳ. πρὸς ἃ τὴν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταραττομένην τὴν οἰκτον ἰδών. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τὸν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸν ἐβλασφήμουν, προφέρειν τὰ τοῖς κοινοῖς χρήματα δᾶτ' αὐτὸν σκέλδον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ὁμολογεῖσθαι. ἀδύνατον γὰρ ἐκ τοῦ χρήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τὴν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δι' συγγνώμης ποιεῖσθαι, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῇ δὲ ἰδίᾳ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τοὺς μὲν ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, οὔτε ἀπαιτήσειν ἀχρεῖος προσηκούσης, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάσθω ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν ἐμὸν ἔσεσθαι, ἢ κέρδος τὸ φέρειν τῇ κοινῇ βλάβῃ. ὁρῶν δὲ ὦ ταλαίπωροι μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς δὲ τὸν βιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἁρπαστηρίοις, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προσειλόμην, ἵνα ὑμῖν προβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζεσθε τὸν διεγέτην. ὅτι τούτοις οἱ ταραχαὶ μὲν αὐτὸν ἀδυνήσουσι. οἱ δὲ κατὰ τὴν βιβεριάδα σὺν τοῖς ἄλλοις σκάζον, καὶ διαπείθουσι. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. καὶ καὶ θαρρῶν ἤδη τοῖς ἀχθομένοις, ἦσαν γὰρ οἱ ταραχαὶ ὡς τραχισμένοι, παντὶ τῷ πλήθει παρρησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τὴν προτέρων αὐτοῦ κατονειδίσας, ἐκ μὲν τῶν παρόντων ταραχὰς ἔφη παύσειν, ἀσφαλεῖαν δ' ὅμως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐὰν γὰρ ἀποδῶσιν χρημάτων, ἐὰν ὁμολογῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντων καὶ τὸ ποιεῖσθαι. εἶτα μὲν τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τὴν ἀπατηθέντων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωργισμένον. δισχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν σὺν ὅπλοις, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρῆλθον, ἀπειλοῦντες ἐφειστήκεσαν. δὲ τούτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim con-
B cremari vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis
C perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autē amicos ei, maximè Tarichеas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebát publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspi-
D cio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut
E quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreuit, vt vos muro circundarē. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului,
F benè de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatę quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichеam ait esse muniendam. curę au-
G tem sibi fore similiter, vt etiam cęterę tutę sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandę sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaq; tùm alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorū millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille recto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autē

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otiosè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viſcera nudata ſunt. circunſtabant autem B interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis C calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat. properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem D peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mãdauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis ſ̃matis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gla- E dios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino cõcitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõſumetur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus tradituros: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ὅπῃ τὸ πῖρος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείσας τὸ ὄρυγμα αὐτῶν, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυγχάνουσιν. οὐ γὰρ καθακούειν ὧν τι τοῖς ἔσω φθέγγονται. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς ἀγαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψαι εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γεραίτεροι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆλθον. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὔλειον ὀπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ἐκπλαγεῖσα δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μᾶλλον τοῖς εἰσελθοῦσιν, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεποίησατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φυγεῖν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ὀπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ὀπισθοῦς, τὸ ἰώσηπον ὀπῆναι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπερ γὰρ ὑπῆρχε δυσὶ τὸ ὀπιβουλεύειν, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παρασκευὴν ἰωάννῃ παρασχεῖν, ὧν δυοῖν ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρεῖναι διετέλετο. καὶ τοὺς μὲν ἀπάτας, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αὐτὸν ὑπεξῆγεν ἰώσηπον. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὸν πίλην ἰωσήπου καθιστάμενος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ὀπιβουλὴν αὐτῷ καὶ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὸν ὀπιστολὴν, σωτῆνος νυκτὸς ὁδὸν δύσας, ἑωθινὸς παρῆν καὶ τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπήντα ἰωάννῃ δὲ, καίτοι τὸν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκείνατο τὸν ἀδίνειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγε. ὡς δὲ εἰς τὸ σταδίον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὸν ἐπισταλμένων, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προστάττει αὐτὸν αἱρεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἐβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ὀπισφοῖς, καὶ θεασάμενος ὀπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰσήκει δὲ δημηγορῶν ὀπὶ βουνοῦ πηὸς ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ὀπιπηδήσαι σὺν ἅρμασι, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀπεφορήθη. οἱ σπαπῶ δὲ αὐτῷ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ὀπιβουλὴν ἐχώρουν. εἰ δὲ δείσας ἰώσηπος μὴ πολέμιος κινηθέντος ἐμφυλίου δι' ὀλίγων φόνου θορυβήσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μήτε προνοεῖν τὰ αὐτῷ ἀσφαλείας, μήτε δι' ἐκείνην τινὰ μήτε ἀπολείχειν τῆς αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τοῦ θορυβήματι πειθόμενοι, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων, πυθόμενοι τὴν τε ὀπιβουλὴν, καὶ τὸν συσκευάσασθαι, συνεθορύζοντο καὶ τὸ ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς γαλιλαίαν φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφαῖ ὀπὶ ἰωάννῃ τὸν κοινὸν ὀπίβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν δὲ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ δυσὶ λόγοις μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν δύνοιαν, ἔργῳ δὲ τὴν ὁρμὴν, χειροῦσθαι συνιὼν τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτείνων προαιρούμενος. ἐκλαβὼν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνε-

συνιεφεστᾶτας ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ αἰ- A
δίκητο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται, & διὰ κηρύκων ἀ-
πηλησάντων ἐντὸς πέμπτης εἰμὴ καταλίποιεν
τὴν ἰωάννην, τάς τ' οὐσίας διαρπάσθη καὶ τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικῶν καταφλέξθη, ξιχιλίους μὲν ἀπέστησεν διὰ τά-
χους, οἱ δὲ γαυρούμενοι τὰ ὅπλα ἔβαλον τοῖς ποσὶν ἔφρι-
ψαν αὐτῶν. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ὅσων ἦν ὅσον εἰς
δισχιλίους σύμπαν φυλάδες, αὐέστειλεν ἰωάννης πάλιν εἰς
τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐπὶ τὴν φανερωτέραν. κρύφα B
γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν
ἰώσηπον ὡς τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον
οὐδέπω τύραννον ἐλάσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰμὴ
προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἦν προφανὴς,
οὐ προσῆκον δὲ οἱ δυνατοὶ ἦ κῆ φθόνον, ἢ τῷ ἀρχέ-
σειν πρὸς λαθρα τὰ ἰωάννη χρήματα πρὸς συλλογὴν
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμῇ πρὸς ἰώσηπον.
ἐψηφίσαντο ἦ καθ' ἑαυτοὺς, ἢ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
στρατηγίας. ἐ μὴν ἤξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόλιμα. δισχιλί- C
ους ἦ κῆ πεντακοσίους ὁπλίτας, ἢ τέσσαρας τῶν ἐπιφα-
νῶν ἀνδρας ἐς ἅλωσιν, τὸν τε τῶν νομικοῦ ἰώσεφον, ἢ ἀνα-
νίαν σαδδουκὶ, & σίμωνα, ἢ ἰούδην ἰωνάθου, πάντας
εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα οὕτω μὲν πρὸς τὸν ἰώσηπον
εὔνοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν ἔρχηται, λόγον
ὑποσχεῖν ἐᾷν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μᾶλλον, ὡς πολεμίῳ
χρῆσθαι. ἰωσήπῳ δὲ ἔδοξε μὲν στρατιὰν ἐπι-
στεῖλαι σὺν οἱ φίλοι. τὴν δὲ αἰτίαν, οὐ προσεδήλωσε, D
ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ
προυλαβόμενοι, τέσσαρες πόλεις διὰ τάχους πρὸς
τοὺς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, σεπφωρείς τε καὶ
γάμαλα καὶ γίσχαλα, & τιβεριάς. ταχέως ἦ καὶ ταύτας
προσηγάγετο διὰ τὴν ὅπλων, καὶ χειροστόμους στρα-
τηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλίτῃ τοὺς
δυνατωτάτους, αὐέπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς
ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρ- E
μησε τοὺς προπέμψαντας ἀπελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες
ἀπέδρασαν. ἰωαννὴς δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τῶν γισχάλων
τείχους, ὁ πρὸ ἰωσήπου φόβῳ ἐφρούρει. καὶ μετ'
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς διὰ παλεσα-
μένων τῷ σίδῃ ἀγρίπαν τὴν βασιλέα. καὶ τῶν μὲν μὴ
καταντήσαντος ἐφ' ᾧ συνετέτακτο προθεσμίαν, ῥω-
μαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκεῖνον τὸν ἡμέ-
ραν πρόφασιν ἔντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκύρωσον. τῇ δ', F
ἡγεμὼν μὲν εἰς ταριχαίας ἀπέστησε διὰ τάχους. ἐκπο-
μφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅπλα σίτου συλλο-
γῶν, οὔτε μόνῳ ἐξορμᾶν ἔδοξε τοὺς ἀποστάντας, οὔ-
τε ἐᾶσαι ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαδικότος αὐτοῦ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. οὐ-
δὲ γὰρ τὴν πόλιν ἔτοιμον ἔχειν ἔμελλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ βουλεύεται ἐπινοεῖ τοὺς
ἀποστάντας. & τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαιῶν ἀπεκλεῖ-
σαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγέλοι τις τὸ σπέρμα
τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐν τῇ λίμνης σκάφη πάντα
συναθροίσας, ἑξακόσια δὲ καὶ ξιακόντα εὑρέθη, καὶ
ναῦται τεσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τά-
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο-
χὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσου συνιδεῖν οὐ ῥᾴδιον ἦν, κατὰ
τὰς ἀλιάδας, μετὰ πάσης σαλπίγγων ἐπέλευσιν. αὐτὸς δὲ
μόνους ἐπὶ τὰ τῶν στρατοφυλάκων ἀόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intrà quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præscienes negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorúmq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non veniisset, paucique Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaterníque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri nó posset, inanib. scaphis in salo relictis, septẽ ipse solos inermes satellites secũ habẽs,

CA. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur, & Sepphoris.

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorẽ de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Tarichcas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem colliocarent: donec omnem curiam, quæ D'C. haberet viros, duóque millia populatium comprehenſa in Tarichcas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quẽdam eſſe præcipuum defectionis autorem, itámque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cũ Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædã cõquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiẽſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἴσχυον ὀφθῆναι προσήει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ ἀγέφοροι, καὶ ἀγὲ τ ἐκπλῆξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστείοντες ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διαπλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρώτα μὲν ἀρξάμενοι τ πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, εἰς στάσεις ἐμφυλίους προαπαλίσκουσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δύκτα τὰ ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τ ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰαρπάσαντες ἀποδύσουσι, καὶ κλεῖσαι οὐκ αἰδοῦνται τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τρέφαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ δύο θεῶν δέκα τῆς τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν αἰαλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων αἰνήσας πορρωτάτω, πεντήκοντα δ' ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ὑπενοεῖν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς ὅτι συνθήκας προσεκαλεῖτο. τοῖς δ' κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πληρουμένων, ἀγὲ τάχος εἰς ταριχαίας ἀνάγειν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ὑπάρχειν εἰς ἑξακοσίους, ὄχλον δὲ δισχιλίους τῆς ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβὼν, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. βούλεται δὲ τῶν λοιπῶν, ἄτοπον εἴ μάλιστα τ ὑποστάσεως, κλεῖσάν τινα, καὶ θρασυνάλωτον εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τ ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀπελεῖν μὲν οὐδένα προήκατο, λαβίσας δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείσαντος. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ὑποβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χιλιάζοντα δ' τὸν Ἰώσηπον ὅτι τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρᾷ, καὶ προθυμούμενον ὑποπεσεῖν αὐτὸν ὅτι τὴν πίστιν, ἱκέτευσεν ὑπὸ τὰς ἀκτὰς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταινέσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειν ἑαυτῷ, παρασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέος ὑπ' αὐτοῦ Ἰώσηπου προήχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὶ τὴν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν τιβεριάδα προσηγάγετο. μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, γάλα σεπφωρίτας συναποσῶσαν ἐλάν, ἐπέρεψε μὲν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. συναγαγὼν μέν τοι πάντα, τοῖς δημόταις δίδωκε, τοῖς τε κατὰ σέπφωριν ὁμοίως καὶ τιβεριάδα. καὶ γὰρ κἀκείνους χειροτονήσας, κουδετῶσαν ἀγὲ τῆς ἀρπαγῆς ἀθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

A

B

C

D

E

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déque Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenũ operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbãtur. Belli autẽ incẽtorib⁹

Τὰ μὲν δὴ κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τ Κεφ. μδ' ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ὅτι τὰς πρὸς ῥωμαίους ἐξάπαντο φθάσαι. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, αἵπερ τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὲν ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπισκοδιάζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεστὰ πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατῆφεια τὸ μέσον, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορῶντες συμφορὰς, ἀπολοφύροντο. θάσμοι δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δ' τ πόλεμον ἐξάψασιν,

ἐκ-

ἐχετλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις ἐῶν οἷον ἀπολευμένης. αὐτὸς γε μὲν φροντὶς ἐδὲν, καταμικρὸν ἀφισταμένῳ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς, καὶ ὕστερον πρὸς τὰ συμφέροντα τοῖς ἐπαναστᾶσι, καὶ τέλος τῆς κλινδύνου ζηλωτῆς ἀφεστηκέναι. πλὴν ὅ γε βίας. καὶ τοῖς ἑξῆς οἵα τύχοι δηλώσομεν. κατὰ δὲ τὸν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ γιώρα σίμων, πολλοὺς τῆς νεωτερίζοντας συναθροίσας ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπτο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας εἰσαρᾶσι τῆς πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλος τε ἤδη πρόρρησιν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου τῆς ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς σὺν μασαδᾶ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε καταφυγὼν, κἀκεῖ μένων τοὺς ἀνάνου καὶ τῆς ἄλλων ἀναιρέσεως μέλλων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἔθνους δεῖν τὸ πλῆθος τῆς φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰ ἀθροίσαντας ἀμφεύξεως τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ ἰουδαίων ἐν τούτοις ἦν.

A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm
B in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadę, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici peremptí ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto
C milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-
ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudęorum.

NERONEM autem, vbi A res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis B omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commorum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscerentur, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescétia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pri- C dem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, corúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Sy- D ria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij E pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ Κεφ. α.
τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελη-
θότα μὲν ὡς οἰκεῖος ἔκπληξις
ἐμπίπτει τὸν δίον. φαιδρὸς δ'
ὑποφαίνει τὸ θεοσωρεῖσθαι,
στρατηγοῦ ῥᾳστώνη μᾶλλον, ἢ
τὸ πολεμίων ἀρετὰς μεγαίνειν
τὰ συμβαίνοντα λέγων. φρέσιν δὲ ἡγοῦμενος αὐτὸς
δεῖν τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφορτίδεσθαι τοῖς
σκυθρωποῖς, καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τῷ
ψυχῷ ἔχειν, διελέγχετο μὲν ὑπὸ τῆς ψυχῆς θόρυ-
βον ὑπὸ τοῦ φρονήματος. σκεπτόμενος δὲ τίνι πι-
στεύσας κινουμένῳ τὸν ἀνατολῶν, ὃς τιμωρήσεται
μὲν τοὺς Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, θεοκαταλήψεται
δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πρὸ ἐξ ἔθνη σωννοσοῦντα, μόνον
δ' εἰσκρίνειν ἀπασιανὸν τοῖς χρείαις ἀναλογοῦντα, καὶ
τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδίξασθαι δυνάμενον, ἀνδρα τοῖς ὑπὸ νότου στρατιαῖς ἐγγεγενεα-
κότα, καὶ θεοφιλῶς ἔσαντα μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὸ
ἔμπειρον, νῦν δὲ γερμανῶν παρασκευῇ, θεοσκη-
σάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τέως λανθάνου-
σαν, ἔδην αὐτῷ καὶ τῷ παρόντι κλεινὸν παρέχειν χωρεῖς
ἱδρῶτος ἰδίου θεάματον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ
θεοπλήκτως ζόμενος, καὶ σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν
ἡλικίαν ὁρῶν, μᾶλλον δὲ πίστεως αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὁμηρεύοντας, καὶ
τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τὴν παρῳάσας συμέσεως, τάχα
τι καὶ σοφὸν τῷ ὅλων ἤδη τὸ θεοῦ θεοοικονομουμένου,
πέμπει τὸν ἄνδρα δοκιμαζόμενον τῷ ἡγεμονίας τῷ
δὴ συνείας στρατεύματον, πολλὰ θεὸς τὸ ἐπεῖγον
οἷα κελεύσαν αἰ ἀνάγκαι μεταλλάξαμένας τε, καὶ θεο-
θεραπεύσας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εὐθὺς συμβῶν τῷ νέ-
ωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔξειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τὸ τε
πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τοῦ μα-
κεδόνας ἢ αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πρὸς εἰς συρίαν
ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆ-
γε, καὶ συχνοὺς φίλους τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμ-
μάχους.

ΙΟΥΔΑΙΟΙ δὲ μετὰ τὴν κεστίου πληγὴν ἐπηρμένοι τὸ ἀδοκήτοις δὲ θεραπείαις ἀκεσθεῖσι ἦσαν ὁρμῆς, καὶ οὐκ Κεφ. β.
ἐκεπ-

σκεπτιζόμενοι τῇ τύχῃ, πρόσω τὸν πόλεμον ὤξυνον. πᾶν γοῦν δύναμις ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ἄραντες ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ἔστιν ἀρχαία, τῆς Ἱεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, αἰεὶ δὴ μίσους Ἰουδαίοις ἐγκλήματι, διὸ δὴ καὶ τότε τῶν πρώτων ὁρμὰς ἐξενίγκατο ἐκπλήσσοντα δὲ τὰς καταδρομὰς ἦσαν ἄνδρες, ἀλκὴν τὸ κορυφαῖοι καὶ σύνεσιν. Νίγερ μὲν ὁ Περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος· ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐπετείχετο μὲν κρατερῶς, βουθυσίας δὲ ἐν χερσὶν ἔμπεδον ἐφεωρεῖτο. διὸ καὶ τὸ ἀσφαλὲς πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾷ ἴλης ἱππέων, ἦσκητο αὐτόνομος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς σὺν τῷ νωθρότερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγὺς ἦσαν ὥρμησαν ἥκοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔσεσθαι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ὕστερος πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὸν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ὀπὴ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέσχεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείροις γὰ πολέμων ἀπείροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτως τε πρὸς ἐν τάξει ὄντας, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαῇ τε ὁπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δ' ἐπειθεῖς ἡνιόχοις πάντα πρὸς ἔντας κόπτοντες ῥᾳδίως. ὡς γὰρ ἅπαξ ἅπασ ἤδη συνετάραχθησαν αἱ φάλαγγες, ὑπὸ τ' ἵππων ἐλαυνόμεναι, καὶ ταῖς κατόπιν αὐτῶν ὀπὴ τὸ τεῖχος βιαζομένοις προσπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τῇ τῶν ἱππέων εἰσβολῇ εἴξαντες, ἐσκεδάσθησαν κατὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἐν πλατεῖ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργήσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῷ ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῷ ὑπὸ τὸ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους αἰῶνος. ἄλλοι δὲ ἄλλους ὅπη ἔκαστοι κυκλούμενοι, καὶ προεκλαύνοντες, κατεκόπτεσαν ῥᾳδίως καὶ τοὺς μὴ ἰουδαίους τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημίᾳ ἔδοξε τὰς ἀμηχανίας καταφαίνεσθαι, ῥωμαῖοι δὲ ἐν τοῖς διωκομένοις ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ προεστάναι σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῷ μὲν προσφιλονεικοῦντι τῆς πλείστους, αὐδὲ τὸ φυγῆς ταχείας, καὶ καταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κοπιῶντι ἐν οἷς δὲ τύχοιμι, παρίτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀπῃρέθησαν μὲν μύριοι τῷ ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, Ἰωάννης τε καὶ Σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ ἅμα πάντα τὸ πλέον συὸ τῷ προλειποψύχῳ τῷ ἡγεμόνι νίγερι τῆς ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, Σάλλις καλοῦται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν ῥωμαίων ὅπη τῆσδε τῆς προτάξεως ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεπάλησαν τὸ φρόνημα. μᾶλλον ἢ αὐτῷ τὸ πάθος ἤλγυνε τοὺς τόλμας, ἐρρωμένως τὸ τοῖς ἐν ποσὶ νεκροῖς, ἐδηλεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ὅπη πλησίον δύνοιεν. οὐ μὴν ἐλιπόντες γοῦν οὐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὸν δυνάμεων πᾶσαν ὅπη συλλέξαντες, ὁρμῶσι πυκνοὶ καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅπη τὴν Ἀσκάλωνα. παρεπέπλει γὰρ αὐτοῖς μὲν τὴν ἀπιστίαν, καὶ τῷ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωμάτων, ἡ προστιθεῖσα τύχη. τῷ δὲ Ἀντωνίου τὰς παρόδους προλοχίσαντος,

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, DCC. & XX. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Iudæis ſemper inuiſa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ita multa velociùs itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium cohortes fortiter ſuſtinuit, mutúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peditioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leuiterque armati cum inſtructis, plúſque indignationi quàm cõſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt ſemel eorum prior ala ab equitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſterneret. nam & fugientes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidē propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſperè agerent minimè delaſſati, ad maiorem vſque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ ſunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáq; belli vitia, comitãte fortuna. Etenim cùm Antonius quà trãſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundari, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam rutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu terent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

CAP. II. Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, cáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, qui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno cãpo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſq; ad Meroth extẽditur. Sed cũ tãta ſint vtræq; magnitudine,

A ἀδόκητοι τ̃ ἐπ' αὐτὰς ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τ̃ ἱππέων φθὰς εἰς μάχην συνταχθ̃ναι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ̃ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς Ν῍ιγερ, πολλὰ καὶ τ̃ φυγὴν ἀντολμίας ὑπὲρ δξάμενος ἔργα. συνελαύνονται δ' εἰς ἔν θερσκλμένων τ̃ πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὲ καλουμένης. οἱ δ̃ περὶ τ̃ αὐτὸν, ὡς μήτε ζῶντα τ̃ ἡγεμόνα, καὶ γενναιότατον τ̃ πολεμίων ἀφεῖδιεν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ

B τεῖχος. φλεγμένου δὲ τ̃ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γηθόμενοι, ὡς διεφθαρμένου καὶ Νίγερος. ὁ δ̃ εἰς τὸ μυχαίτατον τ̃ θησαυροῦ καταπηδήσας ἐκ τ̃ πύργου διασώζεται, καὶ μετ' ἡμέραν τρίτην τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. προελθὼν δὲ, χαρᾶς ἀέλπτου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς θεσπίσας θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

C Ὁ δὲ Τίτος ἀναστὰς τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τ̃ Καφ. γ. Ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὑπ̃ρχει Συρείας, μεγέθει σύνεγγυς, καὶ τ̃ ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτον ἀδιαίρετος ὑπὲρ τ̃ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, εἴθα μὴ πάσης τ̃ ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸν τὴν ἄφιξιν καὶ ἀγαπήσας τὸν βασιλέα κατειλήφει, ὑπὲρ Πτολεμαΐδος ἠπείγετο. καὶ καθ' ταύτην ὑπαντήσαν αὐτ̃ πόλιν, οἱ τ̃ Γαλιλαίας Σεπφωρεῖς νεμόμενοι, τῷ τ̃δε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. τὸ καὶ τ̃ ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τ̃ς ῥωμαίων

D ἰσχύος οὐκ ἀφρονέστατοι, πρὶν ἀφικέσθαι σὺν στρατιᾷ, πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ φρουρὸν ἐδέξαντο φρουρεῖν. τότε γε μὲν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ̃ ἡγεμόνα, εὐθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο καὶ τ̃ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τίνας πρὸς ἀσφάλειαν ἵππους τε καὶ πεζοὺς ἐκδιδῶσιν, ὅσους αὐθέξει τ̃ καταδρομᾶς, εἴπ' ἰουδαῖοι ἐκδεχόμενοι ὑπελάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρὸν

E ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὴν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ̃ Σεπφωρεῖς, μεγίστην μὲν οὖσαν τ̃ Γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ̃ ἐπικαθημένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλου τοῦ ἔθνους ἐσομένην.

Καφ. δ. Ἀπὸ δὲ Σεβαστῆς τῆς Γαλιλαίας, τὴν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, ἐκδείκνυμι μὲν ἡ Φοινίκη καὶ Συρία. διορίζει δὲ ἀπὸ μὲν δύσεως ἥλιου Πτολεμαΐς, τοῖς τ̃ χώρας τέρμασι, καὶ Κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νυνὶ δὲ Τυρίων ὄρος. ᾧ προσέχει Γάβαλα πόλις ἱππέων, οὕτως ἀγορευομένη, ἀφ' ἃ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀποτυνομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, Σαμάρεις τε, καὶ Σκυθόπολις μέχρι τ̃ Ἰορδάνου ῥεύματος. πρὸς ἕω δ̃ ἱππηνή τε, καὶ Γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὐτη, καὶ τ̃ς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δὲ αὖ τ̃ς Τύρου τε καὶ Τυρίων χώρα περατεῖ. καὶ τ̃ μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας, ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι Χαβουλῶνος, ἐν τοῖς Πτολεμαΐοις πλείστον τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνεται δ̃ ἀπὸ τ̃ς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, Ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι Βηρσάβης, ἣ καὶ τ̃ ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης, ἣν τὴ τῶν Τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι μηρὼθ ἀπὸ Θελλὰ κώμης Ἰορδάνου γείτονος. πλινθεύει δ̃ ὅσον τὸ μέγεθος,

καὶ τε-

καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναι, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέχον, μαχιμοί τ' γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρεία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπεὶ δὲ πίων τὸ πᾶσα καὶ βόσιμος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς καὶ τῆς δὐπαιδείας προσκαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πρόσοικος δὲ τῷ ὅλῳ τοῦτο τὴν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ τῇ κώμῃ πλῆθος, πανταχοῦ τὸ λυσιθέσπορον ἀγαθὸν τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην εἶναι πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλαττώσεται τῆς περαίας ἡ γαλιλαία, πρόσκειται δὲ αὐτῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἔστερηται ὅλη, καὶ συνεχῶς ὄζει καρποφόρος. ἡ περαία δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀχρειοτέρα. πόλεμον μὲν μᾶλλον ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πολλὰ δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῆς ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σφίσιν φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ πρόσαρκτος, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἰορδάνης μεσημβρινὸν ὃ αὐτὴ πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίνῃ, καὶ γεράσεις ἀποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὄζει, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κώμης γινάας ὄνομα κώμης, ὅπερ λήγει τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὄρειναί καὶ πεδιάδες, εἰς τε γεωργίαν μαλθακαί, καὶ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί. πρόσαρδεσθαι δὲ ὕδασιν οὐδαμοῦ μὲν φύσει διαφανέσι, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὲ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν. μεθόριος δ' αὐτῶν ἡ κώμη βορκέως προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὕτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅση μῆκος μεξεμβρίνης ὁρίζει, πρόσκειται τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμη καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὲν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης διαπέπταται. μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆρηται δὲ οὐδὲ τὴν ἐν θαλάσσης τερπνὴν ἡ ἰουδαία, τοῖς φιλίοις καταπείνουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἕνδεκα κληρουχίας, ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, πρόσαρχουσα τῆς ἄλλοικου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δ' ἑξῆς, ἣ μετ' αὐτὴν ἀκραβατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύταις, ἣ λυδδὰ, ἣ ἀμμαοῦς, ἣ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, ἣ ἡρώδειον, καὶ ἱερειχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, ἣ ἰόππη τῆς ἄλλοικου ἀφηγοῦνται.

A tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum
B otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præstulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit,
C pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab
D Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ:
E pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, bonique graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui
F nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc
G Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engaddi, & Herodium, & Hieric°: deinde Iânia & Ioppe finitimis præsunt,

& præter has Gamalitica,& Gaulanitis, & Batanæa,& Trachonitis:quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas,ad Iuliada oppidum longitudine tēdit: & habitatur ab incolis Iudæis Syríſque permixtis.

A καὶ τὰ ταύτας, ἥ τε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις,βαταναία τε καὶ ζαχωνῖτις,αἳ δ' ἐπίπεδα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα,μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφάδος, μέχρις Ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες Ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς Ἰουδαίων τε καὶ τῶν πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ ὑπὸ Σεπφωρίτου πεμφθεῖσα σεπφωρίταις βοήθεια,χίλιοι μὲν ἱππεῖς,ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, πλακίδου χιλιάρχου τοὺς αὐτοὺς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διεῴκουν. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. περιόντες δ' ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας καταξέχοντες, μεγάλα τισὶ τὸν Ἰώσηπον σκάκεις ἀζημίους τάς τε πόλεις ἔξωθεν λιθάζοντας, καὶ προσιόντας ὁπόταν θαρρήσωσιν αἰσκοπιοῦντες. ὥρμησέ γε μὴν ὁ Ἰώσηπος ὅλῃ τῇ πόλει,αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς φρὶν ὁπλίσηναι γαλιλαίων ἐτείχισεν,ὡς μὴ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε,τὸ τε βιάζεσθαι, καὶ τὸ μεταπείθειν σεπφωρίτας, ἀθυμίστερος δ' ἐρρέθης. παρῆξε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅτι τῶν χώραν,καὶ οὔτε τύχῃ τοῦ,οὔτε μὴν ἡμέραν ἐργῷ ἐβουλήσαντο οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον,δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία,καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅλα τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον,ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀθυμοτέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία,καὶ αἵματι πλήρεσι τὸ πᾶσα,πάθους τε ἦν συμφορᾶς ἀνίατος ἀπείρατος ἰοῦ. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τῷ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Cap.III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorū disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter expoſui. Quod autem Veſpaſianus miſerat auxilium Sepphoritis, hoc eſt, equites mille,ſéxque millia peditum,Placido eos regente tribuno, caſtris in magno campo poſitis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipſius tuendæ cauſa, equitatus verò in caſtris degbat.vtrinque autem aſſiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incurſando, magnis incommodis Ioſephum eiúſque ſocios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinſecus deprædabantur: ciuíúmque conatus, ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam, repellebant. Ioſephus tamen aduerſus ciuitatem impetum fecit, ſperans eam poſſe capore: quam ipſe, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque eſſet inuicta. vnde etiam ſpe fruſtratus eſt, cùm nec vi nec ſuaſu Sepphoritas in ſuas partes pertrahere potuiſſet: magíſque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus inſidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione ceſſantibus, ſed paſſim diripientibus quicquid rerum in his reperiſſent: qui tamen cùm mortem pugnacibus ſemper inferrent, imbelles ad ſeruitium capiebant: ignis verò & ſanguis Galilæam totam repleuerat,nec quiſquam expers eius acerbitatis,aut cladis erat.vnam ſalutis ſpem fugientes habebãt in ciuitatibus,quas murorum ambitu Ioſephus communierat. Titus autem Alexandriam tranſmiſſus ex Achaia citius quàm per hyemem ſperabatur, manum militum cuius cauſa miſſus fuerat ſuſcepit: contentóque vſus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem ſuum reperiſſet, duabus quas ſecum habebat legionibus (erant autem nobiliſſimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem ſequebantur decem & octo cohortes: quibus acceſsêre ex Cæſarea quinque cum vna ala equitum,& alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium ſingulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim ſexcenti pedites,& centeni viceni equites erant. Saris autem auxiliorum etiam à regibus congregatum eſt. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & ſagittarios equites mille præbuerũt: cum Arabiæ quoq; eſt Malchus præter quinque millia peditum,equites mille miſiſſet,quorum pars maior erant ſagittarij: vt tota manus computata cum regiis, ſexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi ſequebantur, & meditationi bellicæ aſſueti nihil à pugnaciſſimis aberant:quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus intereſſent,belli autem pericula cum ipſis experirentur, & neq; peritia,neq; viribus à quoquã niſi à dominis vincerétur.

Κεφ. ε

Ο δὲ τῖτος περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν,ὡς ὑπέστρεφεν ἡ κατὰ μέρος ὥρα, ὡς λαμβάνῃ μὲν ἐφ' ἣν ἔστελλε δύναμιν. σπουδάζων δ' ἧττον πορεία , ὅλῃ τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖτο, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ ταῖς μασιν,ἃς δ' ἔγνωσι τὸ ἀληθὲς ὑπ' αὐτῆς πεντεκαιδεκάτην. τέτοις εἵποντο ὀκτωκαιδέκατα στείρα. προσετίθεντο δ' ἡ ἀπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἑτέραι τῆς ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῆς δὲ στειρᾶν αἱ δέκα μὲν εἶχον,ἀνὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ' ἑπτακαίδεκα, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι συχνοὺς δ' καὶ ὅλας τῆς βασιλέων συμμαχικὸν,ἀπὸ τόκου μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου ὅλας χομένων ἀνὰ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας,καὶ χιλίους ἱππεῖς. τῶν δ' ἀράβων μάλχου, χιλίους πεμψαντος ἱππεῖς ὅλῃ πεζοῖς πενταχιλίοις,ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται, ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῆς βασιλικῶν ἱππίας τε καὶ πεζοῦ,εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα τεσσάρων. οἱ πανπληθεῖς μὲν ἐποντο,ὅλῃ δ' συνάσκησιν πολεμικὴν, οὐκ ἀδοκήσουσι τὸ μαχίμου, καὶ μὴν εἰρήνῃ ἐν ταῖς μελέταις τῆς διαποιῆς ἀεὶ στρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις,ὡς μήτε ἐμπειρείας μήτ' ἄλκης πρὸς,πλὴν τῆς διαποιῆς ἐλαττῶσθαι.

Kαὶ

Κεφ. ς. Καὶ τέτῳ μὲν ἔν θαύμασαι τὸ τις ἂν ῥωμαίων τὸ
σφέτερον θῆς, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰ-
κετικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου δραπονίας, ἀλλὰ καὶ
πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς
τὴν ἄλλην τῆς στρατιᾶς συντάξιν ἀπίδῃ, γνώσεται
καὶ τὴν τοσαύτην ἡγεμονίαν αὐτοῖς ἀρετῆς κτῆμα ἔ-
χοντας, οὐ δαίμονος τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τοῦ ὅπλων
ὁ πόλεμος, οὐδὲ ὅτι μόνας τὰς χεῖρας τοῦ χεῖρε κι-
νοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ σφισιγνόμενοι, ἀλλ' ὥσπερ συμπε-
φυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμ-
βάνουσιν ἐπιχειρείας, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς.
αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς ἀληθείας διάφορον
ἐπιδείκνυσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πά-
σῃ σφοδρότητι καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ
κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία
διασκίδνησιν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, οὔτε
δέος ἐξίστησιν, οὔτε διαπονᾷ πόνος. ἐπεὶ δὲ τὸ κρα-
τεῖν ἀεὶ καὶ τοῦ οὐκ ὁμοίων δέδοκται. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρ-
τοι τις εἰκότως, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος
διατάξεις. τὰς δὲ διατάξεις δὲ, μετ' αἵματος με-
λέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑπαδρομῆς διάλωτοι πολεμίοις.
ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπέσ-
τησαν μάχης, ἢ τειχίσαντες στρατόπεδον. τὸ δὲ ὑπ' εἰκῆ ὂν,
οὐδὲ ἀνώμαλον ἐμίεσαν. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως
διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλον ὂν τύχοι χώ-
ρος, ἐξομαλίζεται. διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τε-
τράγωνον αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, πάν-
τα πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν σύνδον, εἰς σκη-
ναὶ διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ κύκλος, τείχους
ὕψει ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμη-
μένος. ὅπῃ δὲ τῆς μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς,
καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετή-
ριον ὄργανον πιθάσιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοι-
μα. πύλαι δὲ ἐνοικοδομοῦνται τέτταρες, καθ' ἕκα-
στον τοῦ πρώτου κλίματος, πρὸς τὰ εἰσόδους τῆς ἐπιζυ-
γίων δυνάμεις, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῆς οἱ κατε-
πείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ ἀλλήλαις ἴσαι τὸ
στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνων σκηνὰς
πήξαντα, μεσαίτατον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ
διαπρέπον. ὥσπερ δὲ ἐν ἑνὶ πόλις καὶ ἀγορά
τις ἐπισήκωται, καὶ χειροτεχναις χωρίον, ἔθνεσι τὲ
λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπῃ δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ πρὸς τὸ βολὸς, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
πάντα θᾶσσον ὀπυίας, πλήθει καὶ ὀπτικῇ τῆς
πονουμένων. εἰ δὲ ἐπείροι, καὶ τάφρος ἔξωθεν προ-
βάλλεται, βάθος τεσσαρακοντάχηυς, καὶ εὖρος ἴσον. φρα-
γμοὶ δὲ, αὐλίζονται καὶ συντάξεις ἕκαστοι μετ'
ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα,
μετὰ τάξεως αὐτάρκειαν καὶ ἀσφαλείας. ξυλεία δ' ὀπτισμὸς εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ συντάξεις ἑκάστοις.
οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσαν αὐτεξού-
σιον ἑκάστῳ πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοὺς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ
τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σφε-
σημαίνουσιν, οὐδὲν ἔστιν ὅτι γίνεται δίχα διαγγέλ-
ματος. ὑπὸ δὲ τὸν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅτι τοὺς
ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, σφεῖς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι
συνίασιν ἀσπασόμενοι, μετ' ὧν σφεῖς τὴν ἡγεμόνα τῆς ὅ-
λων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis exi-
ſtimauerit Romanorum prouidentiam. ita
ſeruos inſtituentium, vt non ſolùm vitæ mi-
niſterio, ſed belli etiam neceſſitatibus vtiles
ſint. Quòd ſi quis eorum aliam quoque re-
ſpexerit militiæ diſciplinam, profectò cogno-
ſcet tantùm eos imperium non fortunæ mu-
nere, ſed propria virtute quæſiſſe. Armis e-
nim vti non in bello incipiunt, neque ſolùm,
ſi neceſſe ſit, manus mouent, cùm in pacis otio
B ceſſauerint: ſed armis veluti natura cohæren-
tes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec
tempora præſtolantur. Meditationes autem eo-
rum nihil à vera contentione diſcrepant: ſed
in dies ſingulos militum quiſque omnibus ar-
mis, tanquam in procinctu poſitus, exerce-
tur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Ne-
que enim ordo neglectus eos à conſueta diſpo-
ſitione diſpergit, neque metus ſtupefacit, ne-
que laſſitudo exhaurit. Vnde ſequitur, vt ſem-
C per ſuperet, quos nõ itidẽ confirmatos inuene-
rint. Nec errauerit ſi quis eorum meditationes
conflictus eſſe dixerit ſine ſanguine, contrà-
que prælia meditationes cum ſanguine. Nam
ne repentino quidem hoſtium incurſu oppri-
mi poſſunt: ſed quocunque in hoſtilem ter-
ram irruperint, nõ niſi permunitis caſtris præ-
lio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec
iniquo loco erigunt, nec inordinatè deſcribũt:
ſed ſi quidem inæquale ſolum fuerit, compla-
D natur: quatuor verò angulis horum dimenſio
deſignatur. Nam fabrorum multitudo, &
ferramentorum copia quæ vſus extructionis
poſtulat, ſequitur exercitum. Et interior qui-
dem pars caſtrorum tabernaculis diſtribuitur,
ambitus autem eorum extrinſecus muri fa-
ciem præfert: ordinatis etiam turribus pari
ſpatio diſpoſitis: quarum interualla catapul-
tis atque baliſtis, & aliis machinis ſaxa intor-
quentibus, omnibúſque inſtrumentis miſſi-
E lium complent, vt cuncta ſcilicet iaculorum
genera in promptu ſint. portas autem quatuor
ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm
ipſis, ſi quid vrgeat, intrò currentibus latas.
Intus autem caſtra vici ſpatiis interpoſitis diri-
munt, mediáque rectorum tabernacula collo-
cant, & inter hæc prætorium diuũm templo ſi-
millimum: prorſus vt quaſi repentina quædam
ciuitas exiſtat: forum quoque & opificum ſta-
tiones: & ſedes militum primatibus, ordinúm-
F que principibus, vbi ſi qua ſit inter alios am-
biguitas iudicent. Ipſe verò ambitus, & omnia
quæ in eo ſunt, multitudine ſimul & ſcientia,
fabricantium opinione citius communitur.
qui ſi res vrgeat, foſſa extrinſecus cingitur, de-
preſſa cubitis quatuor, parique ſpatio lata. Ar-
mis autem ſepti, per contubernia cum decore
atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his
ordinatè etiam alia cautèque per contubernia
expediuntur: veluti ſi ligno aquáve opus ſit, aut
G frumento: nec enim cœna vel prandium cùm
voluerit, in poteſtate cuiuſq; eſt, ſimul autẽ
omnib. sõn° eſt, excubias & vigilãdi tẽpora buc-
cinę ſignificãt, neq; eſt omnino quicquã quod
ſine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem
ad centuriones, illi verò ad tribunos cõueniũt
ſalutatum: cum quibus ad ſummum omnium
ducem vniuerſi ordinũ principes. Ille autẽ his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda subiectis: quibus etiam in acie circum-
agunnur quò opus est, ac vniuersi pariter in-
currunt itémque sese recipiunt. Cùm autem
castris egrediendum est, tuba indicium fa-
cit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem instruunt. deinde iterum tuba
vt sint parati significat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta sarcinis onerauerint, velut in
curuli certamine signum expectant. Castra ve- B
rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè
sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et
tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes,
ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præ-
co astans, si ad bellum parati sunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos esse se respondent, interrogā-
témque præueniunt: & Martio quodam spi-
ritu repleti cum clamore dextras erigũt. Dein- C
de otiosè & cum omni decore progredientes
ambulant, suum quisque ordinem velut in bel-
lo custodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti.
læuus autem gladius multo est longior, cùm
dexter mensuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem stipant lecti pedites, scuta & lan-
ceas gestant: cætera manus hastas & clypeos
longos, serrámque & corbem & sarculum &
securim, necnõ & habenam & falcem & cate-
nam, triduíque viaticum, vt parum interfit in- D
ter onusta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius est longior, & contus
in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la
ta cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine
differentia. Cassides verò & thoracas peditī-
bus habent similes: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis discrepant lecti, qui cir-
cum ducem versantur. Agmina autem semper
cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quī- E
dem sunt Romanorum itinera & mansiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nec in
præliis inconsultum aut subitum agunt: sed
omnia semper sequuntur facta sententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut si peccauerint, facilis est
errati correctio. Fortunæ autem succes-
sibus meliores consiliorum etiam si aliter suc-
cesserit, arbitrantur euentus: quasi bonum qui- F
dem fortuitum ad rem inconsultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
si aduersus casus exceperit, bene iam medita-
tos exhibeant ad cauendum ne idem rursus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ
præter sententiam acciderint, saltem rectè
consulta videantur esse solatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non
modò corpora, sed animi quoque militum G
fortiores sint. Maior autem illis est ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deser-
tionis solùm, verumetiam minimæ negligen-
tiæ sunt capitales: ducésq; magis quã ipsę leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα σήμαλίμαζα δίδωσι διαφέρφ
εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ καὶ ὅτι ὅσα τάξεως
θεάτζοντες, ὅτι σπεύφοντ' ταχέως, ἵνα εἰ δέοι καὶ θεὸς
τὰς ἐφόδους αὐτῶν, καὶ θεὸς τὰς αἰακλήσεις ὑποχω-
ροῦσιν ἀθεόοι. ὀξεῖαν δὲ τῇ στρατοπέδου δέον ὑποση-
μαίνει μὴν ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ ἅ-
μαναδύματα τὰς μὴν σκευὰς αἰαγεῦσιν. πάντα δ' ὀξ-
αρτύονται θεὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγ-
γες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάδθαι. οἱ δὲ ἐν τάχει τοῖς
τε ὀρεῦσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὅπλα θέντες τὴν ὅπλο-
σκάλιν, ἑστᾶσιν ὥσπερ ἐφ' ὕσπληγος ὀξορμᾶν ἕτοι-
μοι. ὑποπιεσθέσι τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐ-
τοῖς μὴ ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἦμόσιτο δ'
ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ξίτον δ' ὅμως
αἱ σάλπιγγες θεσσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅπως ἐπέρ-
χουσαι τοὺς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις
ὑπολειφθείη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρ-
χῳ θαρσᾶς, εἰ θεὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι ἢ παρίᾳ
γλάσσῃ, ἓξ ἀναπυθαίτεαι, κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀνα-
βοῶσι, μέγα τι καὶ θεόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες,
φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῆσα, καὶ τινῳ ἀρτίου πνεύ-
ματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ σωεξαίρουσι τὰς
δεξιάς. ἔπειτα θεῤῥόντες, εὐθύουσιν ἡσυχῇ, καὶ μὴ
κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕ-
κασος φυλάσσων. οἱ μὴν πεζοὶ, θώρηξί τε πεφαλ μέ-
νοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖσι ἀμφοτέρωθεν. μα
κρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ δε-
ξιὸν, σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δ' οἱ μὲν
θεὶ τὸν στρατηγὸν ὅπλεκτοι πεζοὶ, λόγχην καὶ ἀ-
σπίδα. ἡ δ' λοιπὴ φάλαγξ, ξυσόν τε καὶ θυρεὸν ὅπλισ-
κη, θεὸς οἷς ῥοῖνα καὶ κόφινον, ἄμιλλα τε καὶ πέλε-
κυν. θεὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἅλυσιν, ἡμι-
ῶν τε ζειῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεῖν τὴν ἀνθοφο-
ρουμένων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα
μὴν ἐκ δεξιοῦ μηρεᾷ, καὶ κοντὸς ὅπλισκης ἐν χεῖρι,
θυρεὸς δὲ θᾶ πλατὺ ἔσσον ἱππου πλάσμα, καὶ κῆ γα-
ρυτὸν παρίρτηνται ζεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατῶς
μὴν αἰχμὰς, οὐκ ὑποδέοντες δὲ δοράτων μέγα-
θος. κεφὰν δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπα-
σιν. οὐδὲν δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ θεὶ τὸν στρα-
τηγὸν ὅπλειτοι, τῇ ἐν ταῖς ἴλαις ἱππεῖον. κλήρῳ
δὲ τῇ ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται. τοιαῦται μὲν
ῥωμαίων πορεῖαι τε καὶ καταλύσις, θεὸς δὲ ὅπλων
διαφοραί. οὐδὲν δὲ ἀθεβούλδυτον ἐν ταῖς μάχαις,
οὐδὲ αὐτοχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ παντὸς ἔργου
θεάγλ, τοῖς δοκθεῖσι δ' ἕπεται τὰ ἔργα. παρὸ καὶ
σφάλλονται μὲν ὀλίγα, κἂν πλάσσωσι δ', ῥᾳδίως ἀνα-
λαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε τῇ δαὶ τύ-
χης δικτυδυγμάτων, ἀμείνους τὰς δὲ τοῖς θεβουλ-
δυθεῖσι διαμάρτιας, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δι-
λεάζοντο εἰς ἀθεμιθείας, τῆς σπέψεως δ' κἂν ἀ-
τυχήσῃ ποτὲ, θεὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶ ἐρύσης μα-
λέτιω. καὶ τῇ μὲν αὐτομάτου ἀγαθὸν, οὐ τὸν λα-
βόντα αἴτιον εἶναι. τῇ δὲ δαὶ γνώμω θεσπισόν-
των σκυθρωπῶν, δαμυδίαν τὸν θεσπικίντος
βεβαλεῦσθαι. δαδοκιμάζουσι μὲν οὖν ἐν τ μελέτας
τῇ ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. θεσπισκοπῶσι δ' καὶ τὰ φόβω. εἴτε
δὲ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ κ ῥᾳστώνης, ὀλίγης δαναπκοί. εἴτε στρατιῶται τῇ νόμων
φοβε-

φοβερώτεροι. ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς, ῥώννυται τὸ δοκεῖν ἀμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθώιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον ἦ, καὶ ὅτι εὐταξίας ἐν σώματι τὸ ὅλον φαπαί. οὕτως αὐτῷ συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔτροφοι δ' εἰσὶν αἱ ἀκροατηταί, ὀξεῖαι δὲ αἰσθάνεσθαι μὲν τῶν παραγγέλματων, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ τὸ χρεὼν, βεβαιῶται δὲ παθεῖν εἰσὶν, ἀδιέστιν ὅπου συστάντες ἢ πλήθους ἠττήθησαν, ἢ φαπτημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. ἢ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. εἰς οὐδὲ βουλὴ μὲν ἀρχὴ πράξεως, ἔπειται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις φρατὸς οὕτω δρασμείως, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν διήκοντας, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόντιον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δέοντας γὰρ αὖτις εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλαττον. ταῦτα μὲν ἂν διεξῆλθον ὑπὲρ ῥωμαίους ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τὸ φθονεῖσθαι τῶν κεκμηκότων, καὶ εἰς ἀποδοσιν τῶν νεωτερίζοντων. εἰ δ' αὖ τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλούντων, καὶ πρὸς ἐμπειρίαν ἢ ἄσκησιν τῆς ῥωμαίων φαπαῖς. ἐπαινεσαι δὲ, ὅθεν ὅτι τοῦτο ἐξέβην.

Κεφ. ζ. ΟΥεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ διαβαίνων τοὺς ἐν πτολεμαΐδι, συνίστατο τὰς δυνάμεις· ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλαβὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος αἰφνίδιον τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀθυμότατον γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀπροκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ σωφθόγγους εἰς τὰς ὑποδοχὰς τοῦ τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὸν ὀχυρώτατον αὐτῷ ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ φαρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείναις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. πρὸς χωρήσαντι γὰρ ἐπὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰκουμένης. πολὺ γὰρ ἰωβὴ διαφέρει τῆς ἐλπίδος. ὑπονοήσαντες γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωτοπατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τοὺς ῥωμαίους συρραγέντες ἀδοκήτοις, πολλοὶ δ' πρὸς μάχην ἕτοιμοι, πρόθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύσης παρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἐξέπεσαν ταχέως καὶ πολλοὺς μὲν πρώτους τῶν ῥωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιρεθῆσι, δέκα τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῷ τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, δ' τοὺς πλησίον ὑπὸ πολλαίους πεφευγότων πάντοθεν τῷ σωμάτων, τοὺς τε ἰουδαίους πρόρρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλήκασθαι σαρρεῖν γυμνήτας ὁπλίτας. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἐξ ἄνδρες, δ' ἐξωθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν ἐν τῇ ὅτι τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀπονώτερος διρεθεὶς φεύγει.

Κεφ. η. ΟΥεσπασιανὸς δ' ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐξαίφνης μὲν πολεμαΐδος, διατάξας τὴν φαπὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γὰρ ψιλοὺς τῶν ὅπλων ἐφ' ἑκάστοις ἐπέλθοντας, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὁδοιπορίας, καὶ διερευνᾶν τὰς ὑποπτίας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τοὺτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῃ, καὶ πεδιτατος ἱππικός τε συμπας ἀπὸ τῶν λόχων ἕκαστος ἐπήγετο τὴν ἑαυτοῦ πανοπλίαν.

A terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi prœliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, contuitáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi cōtra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbelliorturba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos verterunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensuráſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluáſque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit, poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitéſque, necnon & lanceariosſecum ducens, equitúmque præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circum Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines; & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. híſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atque ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliiſque iumentis vehentes militum ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque poſitis caſtris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem mutorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metum verò vniuerſis incuſſit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum congreſſuros, non modò ante pugnam, ſed antequam hoſtes omnino conſpicerent, fuga diſiecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neque ſe ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectum ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſſimè autem periculis abeſſe decreuit: abductiſque qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

Cap. VI. Gadaræ expugnatio.

VEſpaſianus autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autem non ſolùm ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorũ habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autẽ, quã tutionis cauſa optauerat ciuitatẽ, ipſe metu repleuit. Nã Tiberienſes nunquã eũ, niſi de omni bellũ deſperaſſet,

ἀυτὸς ἐπὶ πλοίων φεύγων. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς τιβεριάδος, οὐκ ἐθέλοντες ἐπὶ μιᾶς ἅπαντα τὰ πεπραγμένα τῷ πολέμῳ, ξαπῆ-

ἢ τὰ μέρη τῆς παρεμβολῆς φέροντες. ἐν μεσῳ δὲ αὐτοὺς ὁ διπτυοὶ, ταῖς σκολιὰς τῶν ὁδῶν καὶ δυσβάτοις καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας ἐκκαθαίροντες, ὡς μὴ βαλαπορεῖτο δυσκολίᾳ τὸ στράτευμα κατόπιν δὲ τούτων, τὰς τε ἰδίας, καὶ ἃς ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, καὶ συχνοὺς ὅπλα τούτοις ἐφ' ἀσφάλειαν τῷ ἐπιόντων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ὁπλίτας τῷ πεζῶν, ἐν ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ ἴδιον τῶν ταγμάτων ἱππικὸν, ἴδιοι δὲ ἑκάστου ταγμάτος εἴκοσι ἐφ' ἑκάστοις ἱππεῖς. τέλος δὲ ἠκολούθουν οἷς ἐλέπολις φέρουσιν ὀργὰς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μεθ' τούτους, ἡγεμόνες τε ἑκατέρων ἐπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις τε ἐφ' ἑκάστοις σημαίαις ἐφεπόμενοι τὸν ἀετὸν, ὃς πάντας ἄρχει ῥωμαίοις ταγμάτος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃν δὲ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήδων ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι τὸ κράτος δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ εἶφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρέπεμπε τὴν ἑκατοντάρχας ἓξ ἔθους τῆς τάξιν ὁπλοφόρους μόνους. τὸ δ' οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῷ στρατῶν ὁπλίταις τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῷ ταγμάτων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐκ ἀρκεῖ πρὸς ἀσφάλειαν ἀκολουθοῦν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῷ ἱππέων πολλοί. οὕτως ὁδεύσας οὐδεπώποτε μὴ τῆς δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖτο τῆς γαλιλαίας, εὐθὺς καταστρατοπεδεύσαμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατῶντας καθεῖχεν. ὁπλοπυρμὸς τε τῷ στρατοπέδου κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας ἐλπὶς ἦρεν, εἰ πρὸς μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῷ ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

ΜΕτάνοιαν μὲν ἐν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνέβαλε, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν. οἱ γὰρ ἐκεῖ τῷ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ὡς ἀπόθεν τὴν στρατιὰν εἶδον πόλιν γὰρ καλεμβύην, ἐπὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τὸ ὅπως τοὺς ῥωμαίους συμμίξονται φόβον, καὶ μόνον πρὸς μάχης, ἀλλὰ καὶ φυγὴν ἰδίαν τοὺς ἐχθροὺς, ἀθρόους θέσθαι φυγῆ. καταλείπει δὲ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν ὡς οὔτε ἰσχὺν τοὺς πολεμίους αὐτοκράτη ἔχει δύναμιν, καὶ πεπληρωκότα τὰ θεσπίσματα τῷ ἰουδαίων, ἄσμενός τε αὐτοῖς πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πλείους δὲ τῶν στασιαστῶν, ἰδιοβίᾳ τῷ ἤδη πρὸς πάντας τὸν πολέμου. τότε δὲ ὡς πορρωτάτω χωρεῖζεσθαι τῷ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα καταφεύγει. ἐπαστασιασθεὶς δὲ τῇ πόλῃ τῷ γαδαρέων ἐπῆλθεν, αἱρεῖ τε καὶ πρότερον ἔφοδον αὐτοῖς, μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ὑβριστὰς ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῷ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιούμενος. μάλ τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμην τῆς πάλαι πάντων αὐτῷ ὠμότητος. ἐμπιπρᾷσι δ' οὐ μόνον αὐτοῖς τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε πολίχνας, αἳ μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι δὲ ἃς καὶ ὀλιγανδροποιζόμενοι.

Ο δ' ἰώσηπος ἰὼν πρὸς ἀσφάλειαν ἔλεγε πόλιν, Καφ.

ξαπῆ-

ξαπίναις ποτ' αὐτὸ ὥοιτο. καὶ καὶ τότε γε, εἰ διημάρτανον
αὐτοῦ τὴν γνώμης. ἤδεσαν μὲν γὰρ οἱ ῥίψαι τὰ ἰουδαίων πράγματα τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδη σωτηρίαν εἶναι μεταβάλλοντο. αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ ῥωμαίοις προσδοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κατάπροδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφει δὲ τοῖς ἐν τέλει τῶν ἱεροσολύμων διάγων μὴ ἀκριβείας τὰ προσήκοντα, ὡς μήτε δεῖ μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς δειλίαν καὶ κάζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγέλας, καὶ μετανοήσαντας ἴσως θρασυνῆναι, ἵνα τὴν ἀπόνοιαν αἰσχύνοντες, ταχέως ἀπογράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον πρὸς ῥωμαίους πύθωσιν αὐτὸν δ' ὑμᾶς. ὁ μὲν οὖν ταῦτα δηλώσειλας, πέμπει δι' τάχους ὅτι ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς ἤ ὥρμων ἐξαρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέμπει δὲ εἰς αὐτὸν πλείστους τῶν πολεμίων συμπροφυγήν, καὶ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς προεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἐποίησαν τὴν στρατῷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δ' ὁ ἰώσηπος, αὐτὸς δὲ ἓξ καὶ εἰκοστὴ μόνος εἰκοστῇ πρώτῃ φθάνει παρηγθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, καὶ πεπληκότα τοῖς ἰουδαίοις αἴσησι τὰ προσήμαντα.

Κεφ. ια. Οὐεσπασιανοῦ δὲ τὴς διαγελίζειν τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατάπεμψαι ὅτι τάχιστα τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν ἰώσηπον ἐπιχείρειον. ὁ δὲ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον δύτυχημα τὴν ἀγχίνοιαν, καὶ προνοίᾳ θεοῦ τὸν συνετώτατον εἰς δοκοῦντα τοῖς πολεμίοις, οἰόμενος εἰς ἀναίρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δι' ὅλης συὶ χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, καὶ δεκαδάρχην ἐβούτιον, ἄνδρα τοῖς ὅπλοις καὶ σώμασι θρασύτατον, κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι διαδραὶς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δυνάμιν εἵπετο, καὶ μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιφανῶς καὶ μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσωπήτως ἔχ) πρὸς ἔκπληξιν, ἢ καὶ προδοχῆμα τοσαύτη τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα τῶν τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαῖοι δ' ὑδὸς μὲν ἀπεκρύπτοντο προσβαλεῖν, δι' ὅλης δὲ νυκτὸς ἡμέρας. ἁπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦντες τὴν πόλιν, καὶ ξύλινον ἔξωθεν προεῖσαν τὸν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρέξειν τοὺς ἰουδαίους πρὸς πόλεμον. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ἡμέρας δὲ μετ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτεῖχον αὐτοκρὺ τῶν ῥωμαίων ἐξεστρατοπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ οὐεσπασιανὸς, τούτους μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβολῶν πλῆθος ἀπήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ἤ μὴ τὸν πεζὸν

A in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderet: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas

B ferret.

C VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit peditis cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus

D erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus

E elaberetur. Poſtero autem die cuncta mànu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertiùm extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes.

F Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vtrarq; ipſe cum peditibus

G

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cùm eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferociras armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridiè præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quò inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circúpositis (erant autem omnes cétum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solũ murum, sed etiam totum intra iactum earũ spatium Iudæis inaccessũ fecêre:

A εἰς τὸ προσιόντες αὐτῷ καθ' ἕν τεῖχος ἦν δ' ἄλωτον, δείσας ἰώσηπος περὶ τῇ πόλει προσπηδᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δ' τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲν τεῖχος αὐτοῖς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χεῖρων ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάττω γε μὴν ὧν ἔδρων αὐτὰ ἔπασχον. δεινὸν γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν σκοπιῶν ὑπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδοῦς παρεκρότει. καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μᾶλλον ἢ ἀλκῆς, τοὺς δὲ θεάσους ὥπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. ὧδε τάξαμενοι δὲ ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δ' ἀλύοντες, ἔφασαν μὲν πλείους ῥωμαίων, ξ ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ἀπολόντες ἄνδρας. αὐτῶν δὲ ἦσσον μὲν δέκα καὶ ἑπτὰ, θαυμασίαν δ' ἠλίσκετο ἑξακόσιοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπροσδοκήτοις, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ δεδρακέναι πρότερα γεγυμνασμένοι, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἅτε δὴ ἡσσώμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν ῥωμαίων ἀδιαλείπτοι, σκάρωμαι δὲ τῶν ἰωταπατηνῶν, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε ἰουδαῖοι τὸν πόλεμον ἐχειρώσαντο, οὔτε ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Ἐπὶ δὲ ἰωταπάτοις πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ἐκ μέσου τ' ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρεσις δὲ τόμος, ὡς τὸ κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις προσίεσθαι τὸ βάθος. ἀπὸ βορέου δὲ προσιτὸς μόνος, καθ' ὃν λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκειτο καὶ τὸ δι' ἰώσηπος ἐπαυξήσας τὸ ὕψος τοῦ πολίου, ὡς ἀνεπάλητον εἴη πολεμίοις τὸ κατ' αὐτὰ ἀκρόρειον. κυκλόθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτήν, παντελὴς ἔκρυπτε λύ. οὐκ ἦν μὲν ὅπως ὀχυρότερος ἰωταπάτων ἐπανέστη χώρος ἢ τείχει καὶ τόλμαις τῶν ἰουδαίων ἀπεφιλονείκησεν, ἔγνω καρτερὰς ἀπειδὼς τὰ πολιορκίας, καὶ προσπαλτεύειν μὲν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἠξιώσας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. δόξαν δὲ χώσαι τὸ ἀνάντες τοῦ τείχους, δύσκομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει τῶν τὸ στράτευμα. καὶ κοπέντων τῷ περὶ τὴν πόλιν ὄρει, συναλισθείσης ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλκὴν τῷ ὑπάρδην ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα κατείναντες ἐπὶ χαρακώματος ἔχουν ὑπ' αὐτοῖς, οὐδὲν ἧσσον βλάπτοντες ὑπὸ τῶν τείχους βολῶν. οἱ δὲ τοὺς πλησίον ὄχθους ἀναστάντες, γῆν αὐτοῖς ἀφθόνως παρεσκεύαζον. ξυλῆ δὲ ἠρήμωντο, ἀργὸς ἦν οὐδείς. οἱ δ' ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐπιφιέσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν· ἦν δὲ καὶ ἃ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ φόβος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐδὲ ἀσινὴς δὲ ἦν κύκλῳ τὰς ἀφετείους μηχανὰς διαπεσάς, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐπήλυσε τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους. ὁμοῦ δ' οὔτε καταπάλτῃ λόγχας ἀπέρριζεν, καὶ παλαιστῇσι λίθοι μεγέθους ἐπὶ πεζοβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ στενὴ πλῆθος ἀθρόων οἷόν τ' ἀπαυθεσθῆναι τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς, ὅσον ἐφικνεῖτο χώρας,

Κεφ. ιβ.

καὶ

καὶ γὰρ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οἱ μὲν εἰργόμενοι δ' καθ' ὑπερδεξιὰν αἰωρίας ἠρίμουν. ἐπεὶ δ' ἔχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ κούφοις, ἀθλίαττον τὰ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνημένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν ἐπῆσαν, διαῤῥίπτοντες τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωρὸς ὑπάρασπος ἦν διαίρεσιν τοῦ ἔργου αἴτιον εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ ἐγκήματα τοῖς Ἰουδαίοις ἐφεστῶτα πολλὰς παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ ταῖς σκέπαις. καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, αἰσθόμενοι οἱ τῶν Ἰουδαίων ὀλιγανδρίας.

Κεφ. ιγ. ΕΓεγεννήθη δὲ τῷ χώματος ἤδη, καὶ τὸ ἐπάλξεσιν ὅσον ὕπω πλησιάζοντος, δ' ἡγεῖτο Ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν αὐτὴν μηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτοσι, καὶ τὸ τεῖχος ἐπέλυσεν ὑψοῦν. τῶν γὰρ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένοις, σκέπην αὐτοῖς δίκαιος εἶναι δοκεῖ. δρυφάκτους πήξαντες κελεύσας, ἐμπετάσαι τὰ βύρσας νεοδρόους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμενα, ἀφελοιδαίνοιεν δ' ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ σβεσθὲν ὑπὸ τῆς ἰκμάδος ἐργάσιμον τοῖς τεκτόσιν, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τὸ κατὰ νύκτας τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. ἐν συχνοῖς μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἔπαλξιν ἐφῆρμοσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ πρός τε τὴν ὀλιγανδρίαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὸ ὀλίγωμα τῆς ὀλίγης τῶν πόλεως, κατεπλάγησαν. οὐκ ἀσπασίους δὲ, ἐ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς ταῖς τόλμαις, παροξυνόμενοι τῆς ἰωτατηνῶν. πάλαι γὰρ ἀπαθανατίσαντες ἔτι τῆς τειχισμοῦ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπῳδίδοσαν, καὶ καθ' ἡμέραν ἴσχυον τὸ συμπλοκαῖς, καὶ κοῦφοις, ὀλίγοι τε ληστρικῶ πᾶσι, ἐ τῆς πρωτυχόντων ἁρπαγαῖς, καὶ τῆς ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐκ ἀσπασίους ἀναπαύσας τοῦ στρατοῦ μάχης, δίχα προσκαθεζόμενοι αὐτοῖς τῆς ὀλιγανδρίαν αἰρεῖν τὴν πόλιν. ἦν γὰρ ἀναγκαζομένοις ὑπομένειν τῆς αἰσχρῶν ἐκτρέπειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδιασμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν ἐξ ἴου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ ἐκλείποι αὐδὶς ἐντεθυχομένοις ὀλιγανδρίαι. φειδομένοις δὲ πάσας αὐτῶν ἐπέλυσε ταῖς ἐξόδοις. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἦν πλῆθος εὖδον, καὶ τῆς ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. εὐθέως δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης ἔν τῇ πόλει, τοῖς ὀμβρίοις διαρκουμένοις τῆς ἐν αὐτῇ αἰσίου ἐ εἴποτε τὸ πλῆμα θέρους ὕσταν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἄφορον πολιορκουμένων, ἀθυμία δ' ἐνῆν πρὸς τὴν τῆς ἄλλως ὀλιγανδρίαν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ὀλιγανδροτότου καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ἐρῶν τῆς ἄλλων ὀλιγανδρίαν δύποθεν, καὶ τὰ φρονήματα γυναῖα τῆς ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐντεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τὸ ποτὸν αὐτοῖς διδόμενον. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδίας ὑπολάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐπίεζε τὴν ὁρμὴν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους φθάνοντες ἀπέκαμνον. ἐγκαλούμενοι δ' οὕτως

A Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latoronum, tegmina operantium detrahebant, nudatésque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque paritet viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueseeret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Cap. VIII. Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi; déque Iudæorum excursione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: inque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, famę consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuriâ eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defeciisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabát, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebát. Hocautẽ modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere protpectabant: quòd etiam balistarum peruementibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum cõsilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, proptereáque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga vellеribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persensurunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari veniisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nã intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumẽto fore. matùrè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

A ἐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. διὸ δὴ τῶν κατάντων ἱστῶν αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐφ' ἑαυτὰ συῤῥέοντας τόπον, καὶ μεζουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ἐξυβρίζουσιν ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀπέκτειναν. καὶ οὐκέτι παυσόμενος μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν δὲ τῶν ἐνδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ ἀνάγκης αὐτὴν παραδώσεσθαι τοῖς πολεμίοις. ὁ δὲ ἰώσηπος κλάσας μὲν τοῦτο ἐλπίδα ταύτῃ αὐτῆς θερμοτέρῳ, ἐμβρίξας πολλοῖς τὰ ἱμάτια, καὶ κατασπάσας εἰς τὰς ἐπάλξεις, ὡς ἂν ἐξαίρεσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. θεὸς τῶν ἀθυμίαν τοῖς ῥωμαίοις, καὶ κατάπληξιν ἐν, θεασαμένων εἰς χαλάζιον τοσοῦτον ἁθρόαν ἁλισκόντας ὕδατος, οὗ οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τοῦτο δι' εὐδαίας ἄλωσιν, ξύπιον πάλιν θεὸς ἄνδρα καὶ βίαν. ὃ δὴ πᾶς ἰουδαίοις δι' ὅπλων ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τοῦτο πόλιν, θεῷ λιμοῦ καὶ δίψης πᾶν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡρεῖτο. ὁ μὲν οὖν γε ἰώσηπος θεὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερα ἐπενόησεν εἰς ἀφελουσίαν αὐτῷ. δεῖ γὰρ καὶ χαράδρας λυθέντου, καὶ δεῖ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλακῶν ἀμελουμένης κατὰ τὰ θεὸς δύσιν μέρη τὸ φάραγγος ἐκπέμπειν πηλὸν, γράμματα θεὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντες τὸ δηλητηρίου τῶν δηλελεληθότων αἰεὶ τῇ πόλει δόξοντος, ἔρωσθαι τὰ πολλὰ ὑπὸ τὰς φυλακὰς πηδῶσας τοῖς ἐνοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάμασιν, ὡς οἱ μὴ κατίδοι τὰς αὐτοὺς νύκτωρ, θαρσύσιας παρέχοιεν πυθέσθαι. μέχρι συνωμοσάμενοι τὸ δήποτε οἱ φρουροὶ ἀφεῖχουσι τῷ χαράδρᾳ.

Καὶ τότε ἰώσηπος ὡς τῇ πόλει οὐκ εἰς μακρὰν Καρδία.
αὐθήξειν ὁρῶν, ἐν δὲ πορρῳ ὢν τῇ ἑαυτῷ σωτηρίᾳ ἐμβάλλομένος, ὁρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο συμμαχίαν, ἀθρόαν τε τὸ πλῆθος καὶ θρέξειν δύνασθαι αὐτῷ, κατωτάτω λύειν, μὲ σφᾶς θρεῖσθαι ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένης. ἐν γὰρ τῇ πόλει ἡ σωτηρίας μένειν ἐλπὶς, ἐν θρασυνόντος αὐτῷ, πάντες ἀγωνιουμένου δ' ὑπὲρ τοῦ θρεψάντος καὶ ἀλόντος ἂν, θρασυθήσεσθαι. φόβῳ δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε εἰ καταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὑποπτεύειν ὡς ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθον. δηλαδὴ γὰρ οὐκέτι τὴν πόλιν μηδένος ἔτι τολμήσοντος τοῖς πολεμίοις αὐτίσασθαι, δι' ὃν αὐαδιαῤῥαίειν οἰχομένου. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποτελλάμενος, ἐν αὐτῷ ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μόνων μὲν δὲ οὔτ' ἂν ἀφεῖναί τι μέγα συζομένους, καὶ ἁλίσκεσθαι θρεικτός. συμβουλὴ δὲ πολιορκίας ἔξωθεν, ὠφελοῦν αὐτοὺς μέγιστα τούς τε δὴ ἐκ τῆς χώρας γαλιλαίους συναθροίσαι τὸ τεῖχος, καὶ ῥωμαίους ἐπὶ ῥᾳ πολέμῳ τὸ πόλεως αὐτῷ ἀποστεῖλαι ἀσφ. οὐχ ὁρᾶν δὲ τὸ θρασυνθέντας αὐτοῖς χρήσασθαι εἰς νεῦ, πάλιν ἢ ῥωμαίους παρεκινεῖν μᾶλλον δὴ τὸν πολιορκίαν, ὡς θρεπλείσιν ἐπιθῆς λαβεῖν αὐτόν. οἱ δὲ ἐκθρεῖτε πυθόμενοι, πολὺ δὲ δὴ τὸν πάλιν ἁρμῆς αἰσθ. οὐκ ἐπιθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ θρεῖσθαι. παῖδες γοῦν καὶ γέροντες, καὶ γυναῖα μὴ νηπίων ἐθυόμενα θρεσπίπτοι αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλακέσθαι πάντες εἶχον, καὶ μὴ κατὰ τῷ πανωνὸς ἁρίαι τὸν τύχης μὴ σὺν ἐκ τάδιον, αὐ φθονῷ τὸν ἑαυτοῦ σωτηρίας,

ἕμοιγε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῇ αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον A quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil
πείσεσθαι δεινὸν ἰουδαίους μένοντας. ὁ δὲ πειθόμε- enim se mali, remanente Iotepho, exiſtimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruis-
νος ἰωτηπείων τοῦτα νομίσας, βιαζομένῳ γε φρενὶ, set, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per
πολὺ δ' αὐτοῦ τῆς εἰς τὴν πόλεμον ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν vim cogeretur (multum enim propositum dis-
ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὴν cessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse
κοινὴν τῆς πόλεως ἀπογνῶσιν ἐπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἶπεν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτι ἐλπὶς οὐκέτι σωτη- dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salu-
ρίας, καλὸν δ' ἔκλεινε ἀνταλλαξάμενον τὸν βίον, ἐ tis est: pulchrúmque vitam paciſci pro laude,
δράσαντα τὸ ἡμαρτῆσθαι εἰς μνήμην ἐνεγκόντων παίδων, B ac forti aliquo patrato facinore in memoriam
εἴ τι ἔργα ἔχεται. καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων posteritatis occumbere: ad opera sese conuer-
ἅπαντων, διεκπίδακα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τῶν ἐσ- tit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis
τρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατέδραμε. καὶ τοὺς μὲν ὅπη τῶν custodibus, vsque ad Romanorum castra ex-
χωμάτων ἐρρῶτο, ὡς ὑποκύψουσι, διέσπα. τοῖς δὲ currebat: & nunc pelles aggeribus impositas,
ἔρυσι ἐνέβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operi-
καὶ ὅπη συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἐ- bus ignem immittere. posteróque die simili-
κάμνεν. οὐδὲ πασιανὸς δὲ τῶν τε ῥωμαίων κακουμέ- ter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac
νων τὰς ἐκδρομὰς, ἐρέσθαί τε γὰρ ἰουδαίων noctes bellando non defatigabatur. Sed Ve-
ἠδοῦντο, καὶ ἐπιόντων ὀπίσω βαρεῖς τῷ ὅπλων C spasianus Romanos his excursibus malè affe-
ὄντων βαδεῖς, οἵ τε ἰουδαῖοι φρὶν τὶ παθεῖν ἀεὶ δρῶν- ctos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pu-
τες, ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, τοὺς μὲν ὁπλίτας τὰς debat, & fugientes insequi armorum pondere
ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκε- tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agen-
σθαι θανατῶσιν ἀθρόους. ἐδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον τῆ tes, priusquam paterentur, in ciuitatem refuge-
τῆς ὀπογνώσεως. ἐξισβεννύοι δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, rent) armatis imperat, vt eorum impetum de-
σκοπῶν ὀπτεξουσίους, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐκκόπτειν γε clinarent, néve cum hominibus mortis auidis
μὴν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ τεῖχος, manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si
ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσι, ἀλλ' οὐ προσ- D propositio fruſtrentur, quasi flammam si mate-
χωμένοις. τοῖς δὲ τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ὀπὸ riam non inueniat. Ad hoc oportere Roma-
συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς nos cautiùs quærere victoriam, augendæ pos-
ἰουδαίους ἀπέτελλεν. ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων sessionis causa non ex necessitate pugnantes.
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ γὰρ τούτοις μὲν ἑκὼν κακούμενοι, Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & fun-
τῇ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γιγόμενοι, προσέ- ditores, pérque saxa tormentis emissa plerunq;
κειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος repellebat Iudæos. nulla enim telorum machi-
ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ δεξιᾶς ἑκάτεροι τὸ κεκ- na quiescebat. Illi autem his quidem malè ac-
μηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες. cepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant;
Κεφ. ιθ. E cùm neque corpori, neque animæ parcerent:
sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum
quisque laborantibus subuenientes.

ΟΥΤΩ δὲ πασιανὸς ἠγούμενος τοῦ μήκους τοῦ χρό- CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis.
νου καὶ τὰς ἐκδρομὰς αὐτοπαλιορκεῖσθαι, τῷ IGitur Vespasianus vltro se existimans lon-
χωμάτων ἤδη τοῖς χάλαις πλαζόντων, προσέσχε gitudine temporis, hostiúmque incursibus
τὸν νοῦν. ὁ δ' ἔστι κριὸς μεγίστης δοκὸς, ἰσῳ obtideri, cùm prope iam muris aggeres æqua-
ποὺς ἐμπλήσιος. ἰσόμοιρα δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' rentur, arietem admouere decreuit. Est autem
ἄκρου εἰς κεφαλὴν προτομὴ, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τε- aries, immensa materia, malo nauis assimilis:
τυπωμένῳ. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ἐπὶ cuius summum graui ferro solidatum est, in
πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἰσρά- arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen
οις ἐσπερονωμένος. ἀνωθοῦμεν δὲ ὑπὸ πλήθους αὖ- F accepit, depédet autem funibus medius ex tra-
δρᾶ εἰς τὸ κατόπιν, τῷ αὐτῷ ἀθρόως πάλιν οἷς be alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus,
τοῦτ' ἐπεφόρτιστο, τύπτει τὸ τεῖχος τοῦ προ- bene fundatis. retrorsum autem magna viro-
σπίπτοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος rum multitudine repulsus, iisdémque simul
ἢ προβολὴ πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πληγὰς rursus impellentibus missus, in fronte promi-
ἐνέγκαι καταχύσαι τ' ἐδύνατο. ἐπὶ τούτῳ τῷ τεί- nente ferro mœnia percurit: nec est vlla tam
χει ὁ στρατηγὸς τῶν ῥωμαίων μετέβαινε. βίᾳ τοῦ πό- valida turris, aut murorum ambitus adeò
λιν ἑλεῖν ἀπόδοξον, ὡς τὸ προσπαθίζεσθαι βλαβερὸν latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinue-
ἡγησάμενοι ἠρεμοῦντες. οἱ μὲν ἐν τοῖς ἐπὶ καταπάλτας, rit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τῶν ἐπὶ τὸ duci Romano transire placuit vi capere oppi-
τεῖχος κολύσει προσιόντων, ἔγγιον προσαγαγόν- dum properanti: quoniam pernicioſa vide-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ συνήγιζον οἱ τοξόται καὶ batur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus.
σφενδονηταί. ἅμα δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν ἀφεβόλων G Itaque Romani quidem balistis cæteríque
ὀπιθεν ἐπιόντας τολμῶντος, προσῆσάν τινες τοῖς κριοῖς, missilium machinis, vt facilius ferirentur qui
ἥρωες ἐθελονταὶ, καὶ τὸ δυσπρόσβατον προσεφάλμενον ἐρρῶ- de muris obstare tentassent propius adhibi-
σάν τε αὐτῷ καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν. tis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa mu-
ros nemo auderet ascendere, ipsi arietem appli-
cant cratibus desuper itémque pellibus sep-
tum, tam pro sui defensione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus terrarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis B
moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod re- C
liquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subuenie-bant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis protuentibus impeditique aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinio- D
ne citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum arIete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique ir- F
ruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G
quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

καὶ κῦ τ πρώτην πληγήν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος, πεσοῦσα δ μεγίστη ὠδὴ τῆ εὐδοθεν ἠρθη, καθάπερ ἁλωκότων ἤδη. πολλάκις δ εἰς τὸν αὐτὸν παίοντας τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρᾶν ὅσον ὕπω καταιρησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται θεὸς ὀλίγον τὴν βίαν τ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πλησάσαντας ἐκέλευσε καθιέναι, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τ κριὸν ὁρᾶν, ὡς πλάζοιτο τὰς ἐμβολὰς, καὶ διχόμενα τὰς πληγὰς, ἐκείνοις τῆ χαυότητι. τοῦτο πλείστην ἀλαζονὴν παρέσχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' μὲν ἔφιστεν τ μηχανὴν, αὐτὶ ὧδε γόντων τοὺς σάκκους ὑπ' ὄπισθεν, ὑποβαλλόντων τ ἐμβολαῖς ὡς μηδὲν κατ' αὐτὸ πίπτειν βλάπτειν τὸ τεῖχος, ἕως αὐτὶ πιστοῦντες κόνους οἱ ῥωμαῖοι μαχεοῦς, καὶ δρέπανα δύοντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δ αὐτὰ τὰς ἐλπόλεως γλυφομένης, καὶ τοῦτο τεῖχος, τοπαγὲς γὰρ ἰδεῖν, ἐδίδοτο ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τὰν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τ Ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀφάμενοι δ ὅσον αὖπω εἶχον ὕλης, ξυλόθεν ἐπιφόρτου, καὶ τάτε μηχανήματα, καὶ τὰ γέφυρα, καὶ τὰ χώματα τῆ ῥωμαίων ὑπεπίμπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν, θεὸς τε τὸν πόλεμον αὐτῆ καταπαλαίοντες, καὶ ὑπὸ τ φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθαινόμενοι, ξηρᾶς γὰρ ὕλης, θεὸς δ ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ θείου, διὰπᾶ ἀπὸ τὸ πῦρ ἐπινοίας τάχη, καὶ τὰ πολλῶ καμάτῳ πεποιημένα ῥωμαίοις, δηλαδὴ ὧδε ἐκέκαυτο.

ΕΝθα καὶ αὐτὸς τὰς ἀξιοφανὴς Ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου γὰρ παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σαὰβ δ πατρὶς αὐτῆ τ Γαλιλαίας ἁρμοζόθη πέτρα ἀράμων, ἀφῆκεν δὲ τὸ τεῖχος ἐπὶ τ ἐλίπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τ ὑπερράξαι τ κεφαλὴν τ μηχανήματος, μὴ καταπλήσας, ἐκ μέσων αἴρει τῆ πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔστη. σκοπὸς δ πᾶσι τοῖς ἐκθεοῖς γυμνούμενος, καὶ γυμνᾷ τῆ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πίπτει μὲν δεξαπείρει βέλεσι, θεὸς οὐδὲν δ τοιοῦτος πᾶσι τ δ' τολμίας ἔσχε, πάντ ἐλυσιτώμενος ὑπὸ τῆ θαύματος μὴ τ κεῖνο κατάπτωσιν. αἴρουσι μὴ τὸν ἐφιλήσαν ἀδελφοὶ δύο νεῖραι τε καὶ φίλιππος, ἀπὸ ῥουμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. θεοπρεπῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τὸ δικαίου παίσματος, ἔτος δ ῥοίζῳ € βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συμπέσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, καὶ ξέψασθαι καθ' οὓς ἂν ἐφορμήσωσιν ἅπαντας. μὴ τούτους, ὅτε Ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμων πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα € τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ἐφῆναι, τότε πίμπλη καὶ τ δικαίου ζωπύρου παίσματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, € τὰ ὄργανα € πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. θεῖ δ' ἄλλῳ αἰασήσαντες, θεασάμενον τὸν κεῖνο πάλιν, ἢ θεοπρεπέστερον τυπὶ ὁμῶν τὸ τεῖχος. εὐθὺς τε τῆ ἀμυνομένων ἐπ' αὐτὸ, βάλλει τ οὐδεὶς ἀσφαλῶς βέλος καὶ τὸν ταρσὸν τῆ ποδὸς, καὶ πεζώσει μὴ δικαίως θεοσκυλεύσαντος τὸ βλητὸν τῆ δεκτήματος, μέγιστον δ θάρσος ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. θεὸς γὰρ τὸ αἷμα παρεκθέοντων τῆ πλησίον, φήμη δεῖ πάντας ἐμπίπτει δικαίως τῆ πληγῆ τ στρατηγοῦ, καὶ τ πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους δικαίως τὸν στρατηγὸν

Κεφ. κ.

συμ-

σωνείθιον. ὁ δὲ πάντων πρῶτος ἀναστὰς ἐπὶ τὴν πατρῴαν παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος ἐν τῇ πρὸς τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ, καὶ τὴν ἐκ παιδὸς ἀγωνίαν συνεχυθῆναι. ῥᾷστα μὲν τοίνυν τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἀνέλυσε τὴν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ἐπαύσατο τοῦ θορύβου. τῷ γὰρ ἀληθινὸν ἐπάνω γεγόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπιφανεῖσιν ἐν αὐτῷ ὀφθῆναι καταδάσας, χαλεπώτερον ἐπεδείκνυτο τοῖς Ἰουδαίοις ἐπὶ τῷ πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς πλησίον τοῦ στρατηγοῦ τὸν κίνδυνον ἐώρα τελούμενον, καὶ βοῇ ἐφιλοτιμοῦντο ἀλλήλους ὅπλοις τὸ τεῖχος ἄρασθαι. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελτικῆς καὶ τῆς πετροβόλου, ὅμως οὐκ ἀπεχώρουν τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὰ ἔρματα τῶν κριῶν ὑπορρέοντας ἐβαλλον. καὶ ἦν οὐδὲν μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐγαί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας ἐκείλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὺς εἶναι τοῖς πολεμίοις ἐδίδοσαν, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἥτε οὖν τῆς ὀξυβελοῦς, καὶ καταπελτῆς βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. αἴρειν μὲν γὰρ οὐκ ἦν οὕτως ἰσχυρὸν σῶμα, ὃ μὴ μέρεσι καὶ πάσῃ φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μιᾷ δ' ἂν τις τοῦ τοῦ μηχανήματος ἀλκῇ, σκῆψιν ἔχοι τῆς τῶν νυκτῶν ἠχοποιΐας.

Κεφ. ζ. Πλῆρεις γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῆς πρὸς τὴν ἑωθινὸν ἑστώτων αὐλὰ τὸ τεῖχος, ἀπαρράστατα τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὑπὸ ξίφους ἐσφενδονήθη σταδίων, γυμνικός τε μὲν ἡμέρων ἐγκύμονος πλησίον τοῦ γαστέρα, πρηνὴς δὲ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέσῳσεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἰσχὺς τοῦ λίθου βία. τῷ μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῷ γ' βαλλομένων, ἰσχὺς ὁ ψόφος. ἐπάλληλοι δ' ἑκατέρωθεν οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ὄδυρσις ἦν γυναικῶν ἀνείρητο. συνήχουν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐρρέπετο πᾶς ὁ περὶ τῆς μάχης περίβολος, καὶ περιβατὸν ὑπὸ πλημμύρων τὸ τεῖχος ἐγένετο. φοβερώτερον γ' ἐποίουν τὸν βοῶν ἐφεστηκότα τοῖς ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ἥτε εἰς ἀκοὰς, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν ἐν τοῖς ἀγωνιζόμενοι ἡμιναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ὑπ' ἀλλήλων ἔσφαττοντο, καὶ μόλις ἐφεῖτο τοῦ ἑωθινοῦ φυλακὴν, ὑπὸ δόσει τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπως τυπτόμενον. οἱ γὰρ φέρειν ἀμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν αὐτοχύρωσαν πρὶν βληθῆναι τοὺς ὑπερβατηρίους ὑπὸ τῆς ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφ. η. Ὑπὸ γὰρ τοῦ ἕω οὐκ ἀσπασίως ὅπῃ τὸ κατάληψιν τῆς πόλεως συνῆγε τὸ στράτευμα, ὀλίγον ὑπὸ τῆς νυκτερινῆς πόνου ἀναπαύσας. βουλόμενος γ' ὑπὸ τῆς καταῤῥιφθέντων ἀσφαλείᾳ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἐπάλξεσι τῆς ἵππων, ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπὶ τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς ἔχοντας, ὡς ἐπὶ τοὺς ὑπερβατηρίους βάλλοιεν μηχανάς, κατάρχοντο τῆς εἰσόδου. καὶ πρὸ μὲν αὐτῶν ἔταξε τὸ ἀκοντιστικὸν τὸ ἀκμιαῖον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, αἰπὰ ἀριστερὰ ἐπὶ τοῦ τείχους

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhor-
B tantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis baliſtarum itémque tormentorum ictibus cadèrent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellèrent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, &
C cerum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine aç violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ
D illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad terrium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transfecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine
E confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multò amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti défuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat,
F priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositis tritariâ collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætendèrent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitũ multitudinem secũdũ muri spatiũ

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes dispositi, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quarerentur, aures obstruerent: cótra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij phatetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prohibere mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumẽta resistere: vnumquemq; verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque dispositi. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostès instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: cóique ascendere nitentes præcipio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebãtur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutárent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

καὶ πᾶσαν τὴν ὀρχηλιὰ, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀμάχων ἐπ' ἀλώσεως ἀλαφρυγεῖν. κατόπιν ἦν τοῖσιν ἐπείσηοι τοὺς τοξότας, ἔχειν παλτάσας ἑτοίμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους ἦν κλίμακας ἀραιώσεις, προσφέρειν ἐπὶ τοῖς ἀπροσβόλοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν προφθάνοιμοι, καταλίποιεν τὴν ὑπὲρ τοὺς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν, ἐξέωσι τὴν εἴσοδον. ἰώσηπος ἦν συνεὶς τὸν ὑπόπτωσιν, ὑπὲρ μὲν τὸ μέγιστος τείχος, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἵστησι τοὺς γηραιούς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. κατὰ δὲ τὰ παῤῥωγότατα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ σὺν πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρὸς, μαθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κινδυνεύειν, ἐπληρώσατο, ἐπίλοιπον δὲ πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ὑπερέχειν τοὺς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγῆναι. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνασπίσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως ταῖς φαρέτραις κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς ὑπερβατηρίους μηχανὰς αὐτοὺς προσπελᾶν, καὶ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἅπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἄκρατον, ῥυὴν γὰρ στασιασμένης; ἀλλ' ὥσπερ ὑποπολωλυίας ἤδη τῆς πόλεως θρηνουμένους; λαμβάνειν τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὄσον οὐδέπω, καὶ τὸν ὑπὲρ τὰς μελλούσας συμφορὰς θυμὸν προαναλίσκοντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ δ' ἀρχὸν ὑπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφήρη μὲν φάλαγγα τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν δὲ εἰς τὴν μάχιμον μεταπεπτωκότα τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τά τε βέλη τοὺς τοξότας ἐπαιέροντα τῶν ἀράβων, ὕστατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς ἐκ ἀπροσδοκήτων ἐπὶ τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ ἰώσηπος τὰ μὲν γυναῖα ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἠσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐῤῥιφθέντων ἦλθε φαρέων. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσεῖχεν. ἀπεκαραδόκει τὸν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁρμῇ δὲ οἵᾳ σαλπιγκτὰ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν τοῦ ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὸν βολὸν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφείλκυσαν, καὶ βαλλόντων ταῖς μηχαναῖς, ἐπεξέδραμον δ' αὖπαλιν, πρὶν ἀλαβεῖν τοὺς ἀλαλάντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς αἰσθοῦσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι ἅμα τὰς ἑκάτερα συμφορὰς, μὴ χείροις φαίνεσθαι τῶν ἀνενδότως τῶν κατ' ὄψιν ἀμυνομένων. ὅσοι δὲ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἐναφῆκαν. ὡς δ' οἱ μὲν ἔκαμνον ἀπὸ συνεχοῦς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμείβειν οὐκ ἐχόντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διεδέχοντο, καὶ ταχέως αὖθις τὸν ὑποδιαδεχόμενον ἑπέβαινον ἕτεροι, ἀναπαλαίοντες ἀλλήλοις, καὶ πλάσαι μὲν σὺν-

σαντες,

σωῖλες, τοῖς ὑ θυρεοῖς καθύπερθεν φερομένοις, τεῖχος ἄῤῥηκτον ἠλίσθη, καὶ καθάπερ σὺν σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους αἰωρουμένους, ἤδη τὰ τείχη ἐπέβαινον.

Κεφ. ιθ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐπὶ τῇ ἀμηχανίᾳ συμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην, καὶ δι' ὃ δὴ μάλιστα ἐφηυρημένος ὑπηνίαν, ὅταν αὐτὴ κατάγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῆς συναστικάτων. οἱ ὑ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μὴ τάχιστα πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν ῥωμαίων κατέλαβον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀλήθεια δεχόμενα τῇ θέρμῃ. τῶτο καμόμενον τῶν ῥωμαίων, διεσπείρατο τὴν τάξιν, καὶ μὴ δύνων ἀλλήλων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον διὰ κόρσης μέχρι ποδῶν ὑπὸ ταῖς πανοπλίαις διέῤῥει τὸ σῶμα τῶς ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπεδόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πιότητα. τοῖς δὲ διὰ θώρακος, τοῖς κράνεσι καθειλημένοις, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν. πηδῶντες δὲ καὶ συνελαύνομενοι τῶν ἀλγηδόνων, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἐπίπτον. οἱ ὑ ξαπίνης εἰς τοὺς ὄπισθεν πεσόντας βιαζόμενοι, διὰ χείρονος τῆς κατάπτωσις ἦσαν. ἐπέλιπε δὲ οὔτε ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, οὔτε τοὺς Ἰουδαίους συνέσεως. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ περιέρχα πάχους ὁρῶντες τὰς καταχύσεις, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τῶν ἄνω κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμποδίων ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ ὑ Ἰουδαῖοι δόλῳ δὲ τῷ τῶν τὰς πρόσω βάσεις αὐτῶν ἐπισφαλλόντων, πάλιν ἐφθὴν ὑπαχόντων τῶν σανίσιν, ἃς ἐπολιαθαινούσας, ὑπεσύροντο, καὶ οὔτε τῶν ἐκπομβούντων, οὔτε τῶν προσβαινόντων τὴν ὁρθὴν ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολισθόμενοι τῶν ὑπερκειμένων ἀνεπαύοντο. πολλοὶ ὑ δὴ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν ῥωμαίων, ἅτε τῶν χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθερα ἐχόντων, πρὸς τὰς βολὰς διάκαιρον. πολλὰ δὲ καμνόντας ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοὺς στρατιώτας, ὁ στρατηγὸς ἐφ' ἑλίπε μόνον καλῶν. ἔπεσον ὑ τότων ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐξῳώθησαν. τῶν ὑ ὑπὸ τῶν Ἰωταπατηνῶν, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, ἑξακόσιοι ὑ ὑπὲρ ἑξακοσίους αἰχμαλώτισθησαν. οὕτω δὲ μόνῳ σὺν δεινῷ ἐλύθη ἡ ἐφόδιος ἐκείνη.

Κεφ. κ. Ὁ τεσπασιανὸς ὑ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τὸ στράτευμα ἐθαμυθούμενος, ὡς θυμουμένους ἐώρα, καὶ οὐ προθύμως, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσυφώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους ὑ ἕξ εἰς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας πάντοθεν σιδήρῳ κατακαλυμμένους, ὡς ἑδραίοις τὸ εἶναι ὑπὸ βελέσιν, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, ὅπλισας αὐτοῖς ἐκατοντάρχας ἑξήκοντας, καὶ τὰ ἀφετηρίων ἐργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς ὑ τὰς ῥωμαλεωτάτοις σφενδονηταῖς, οἳ μὴ καθορώμενοι ὑπὸ τῶν ὕλος, καὶ τὰ διαφέρια τῶν πύργων, ὡς καθορμένους τοὺς ὅπλα τοῦ τείχους ἔβαλλον. οἱ ὑ μήτε κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσερίζον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βάλλ, πυρὶ δὲ τῶν ἀδιαφθόρως τοῖς σίδηρον δυσανάλωτον, ἐφόβουν δὲ τὸ τεῖχος, καὶ προσβάλλειν παρορμῶντες ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲν ὅπλα τῶν Ἰωταπατηνῶν, αὐτοῖχρον ὕπνος, αὐτομάτου μενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν αὐτοκρατοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅπ μὴ μὴ κινδύνων ἀπείργειν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentíque oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundūt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calescere, seróque pro sui pinguedine refrigescere. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfudérant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidé resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux viderer, sub vesperā eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorū causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ita vidit accensum, neq; tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenū pedū in excelsū iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pōdere stabiles esset, neq; ignib⁹ expugnarētur cāsq; super aggeres collocat, iaculatorib⁹ & sagittariis, itēq; leuioribus missiliū machinis plenas, fiditorū quoq; fortissimis. Qui cū nō cōspicerētur propter altitudinē turriū & loricas, ipsi eos qui super murū astarēt facilè cōspicuos telis feriebāt. at illi cū neq; à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos nō videret: altitudine quidé turriū librata manu iacula superāte: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eósque paulisper reluctatos: in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausére ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid supereſſe ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò ciúsque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galileis clades cõtigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, οὐεσπασιανὸς δή τινα τῶν ἰωτοπάτης ἀσυγκτόνων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωτοπατηνῶν ἀδόξως αὐτιχόντων ἐπαιρομένην, ξαϊωὸν ὁπλίτην δικάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, σὺν αὐτοῖς χιλίους μὲν ἱππεῖς, πλείους δὲ διχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών, φύσει γὰρ τὴν φύσει καρτερὰ τυγχάνουσα, καὶ διπλᾶ περιβόλα πεπλεῖχο, τοὺς δὲ παντηκότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ τοὺς ὀλίγον αὐτιχόντας, ἰδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας τοῖς φεύγουσι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἐκκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς τὸν τότε τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκκεῖσθαι τοῖς ἀπολέμοις, ἕκδοτον φονᾶσιν ἐχθροῖς παρέσχεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ πρὸς ἐπ' αὐτῶν ὀνόματι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος εἰ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἐκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τοῦ δύειν κατειλούμενοι δεινὸν βύζιον, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις δεινοτέρου ξίφεσιν, ἄφνεφοι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὄσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. θεὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπόλοντο, μύριοι καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. νενικὼς δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶδε τὴν πόλιν ὁ ξαϊωὸς, εἰ δὲ καί τινες εἴσω εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δίους, αἰεπίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἄλωσιν. καὶ στείλας ἀγγέλους πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτῷ τὸν ὁπηδήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ὁπέπεμψεν πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν σὺν τάχει, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ὅπη μὲν τὸ λαιὸν κέρας, τὸ ξαϊωὸν ἴσχυσεν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχεν, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν τὰς κλίμακας πάντοθεν τοῦ τείχους προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν προβολον. ὑπεισδύσαντες δὲ οἱ πρῶτον, τὴν μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔσω αὐτοῖς συναφεστάτους, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ δὲ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς. καὶ μέχρι μὲν ὥρας ἀντέσχον μαχόμενοι. διαπαντηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν τοῖς ὑπαθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὥδιν γοῦν ἄῤῥεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξεμυδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αἱ τὸ τῆς πόλεως, καὶ δὴ τῆς δευτέρας διατάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὸ δ' αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακόσια. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρου μηνός.

Ἐμει-

Κεφ. κβ. Ἐμειναν δὲ οὐδὲ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἐπεθειάζοντες γὰρ ὅτι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔμφυτον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπραλὲς ἥτε συμφορὰ αὐτῷ καὶ τὰ φρονήματα. καὶ οὐδὲ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς μὲν τὰς ῥωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλογίστῳ τινὶ καὶ σφᾶς αὐθένειαν ὠῤῥώδουν, ἐμετεώριζε πρὸς τὰς παραχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ οὐεσπασιανὸς φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτεμεῖν. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουρᾶς ἡ σαμάρεῖτις ὅλη διειλημμένη. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συντάξις εἰς φοβερά. κερεάλιον γὰρ ἔπαρχον ὄντα τῆς πέμπτης τάγματος, μετ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν τετρακισχιλίων πέμπει. τούτῳ προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῷ πολεμίων πολλῶν καθυπάρξειν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοῖς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνιόντι δὲ ὕδατος δεομένων τῶν σαμαρέων, ἐκωλύησαν τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥρα γὰρ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀφθόνως εἶχον, ὡς πηγὰς μὲν αὐτοῖς ἐντὸς τοῦ δίψους ἀποθανεῖν. πολλοῖς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπολείας τὸ δουλεύειν προκρινόμενος, ῥωμαίοις, προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμόνοντας ἐπὶ τῷ δεινῶν καταγώγας, ἐπαναβαίνει τοῦ ὄρους, καὶ τῷ δυνάμει ἐν κύκλῳ φραξάσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὴ φεύγειν δὴ δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δόλῳ βιαιομένους ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσαπειρῶν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους δὴ μείους ὄντας. δισσοῖς μησὶν ἐπιδεῖ καὶ ἑβδόμῃ ἐπέθετο. καὶ τοιαῦται μὲν συμφοραῖς σαμάρεῖται ἐχρήσαντο.

Κεφ. κγ. Τῶν δὲ αὖ τὰ ἰώτα πάλαι δεινὰ περιόντων, καὶ παρ' ἐλπίδας τοῖς δεινοῖς αὐτοχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑψώρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τῷ τε ὀλιγότητα τῶν δὴ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τῷ ἀδυναμίαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ διακμῇ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις διαπεπονημένοι, δυνατὸν μὲν εἴη καὶ βιαζομένους ἐπιφέρειν, ἐδόλῳ δ' ἂν ἁλῶναι, εἴπερ δεδιότες φυλακὴν, καθ' ἣν αἴσιόν τε τῷ δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθαπτέσθαι μάλιστα κεκοπωμένων ἑωθινὸς ὕπνος. καταβαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνιέναι δὲ τε καθ' αὑτὸν τῷ ὥραν ἐπιλυθεῖν. τοῦ δὲ Τίτου μὲν δὴ ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πίστιν εἰδότα τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῷ πρὸς τὰς κολάσεις ὑπερφυίαν, ἐπειδὴ καὶ φεύγειν ληφθεὶς τὸ δὴ ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δεῆσαι πυρὸς ἐξωμολογῆσαι τοῖς πολεμίοις πρὸ τῶν ἔνδον εἰπεῖν, ἀνεσταυρώθη τε θανάτου καταμισθῶν. τάχα μὲν εἰκότα πιστὰ ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ὅπως δὲ τῷ καταλήψει τῆς πόλεως πρᾶξαι τῷ σφετέρᾳ τῷ μὲν ἐνυπνίους ὥρας, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ὑπερβαίνει τῶν σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος πρὸς ὀλίγους ἄγων. ὑποφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μετ' αὐτοὺς σίκιμος ὁ κερεάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samariæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, B eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nõnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò ciusmodi morti seruitium præferentes, ac Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœD dera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Cap. XIII. Iotapatæ ex cidium.

Iotapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggerẽs super murorum altitudinem sunt elati. E quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorũ enunciãs: quódq; diuturnis vigiliis, & præliis assiduis cõsúmpti, minimè qui dẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiã caperentur, si quis instaret. circa extremã nãq; vigiliam, quãdo & malorum requiem habere viderẽtur, & maximè defatigatos custodes matutinus sónus occupat, dormire eos dicebat, eaF démq; hora inuadẽdos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorũ, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nã & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illũ vera dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendũ, asG seruari hominẽ iussit, & ad occupãdã ciuitatẽ parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autẽ vigilibus, in ciuitatẽ ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribun°,

& Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hostes in medio oppido versarentur, iamque planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnóq; pariter dissoluti. Et si quis cuigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: solóque malorum periculo excitati sunt, morientesque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebat cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustiis pressi, ac per declivia dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus opperterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem restiterunt. deinde circunfusi hostium multitudine, sero dextras dedêre: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. cúmque is manum porrexisset incautè, hasta ille prænentum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore & pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam exscindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimò imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

CAP. XIIII. Quomodo Ioseph. captus vitam suam redemit facto & verbis.

ROmani verò Iosephũ requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itémq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi XL. insignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cũq; omnia vndiq;

A καὶ πλάκισδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατεξελημμένης δ' τ' ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δ' καὶ ἡμέρας ὄσης, ὅμως ἔτι τὰ ἀλώσεως τοῖς κεκτημένοις αἴσθησις ἦ. καμάτῳ τε δὲ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ ἐλύοντο, καὶ τ' ἐξανισταμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυνε πολλὴ, καὶ τύχην τινὰ τῇ πόλει προσεχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, ὡς μόγις τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἔξω σῆσαι, καὶ τ'

B ἄλωσιν ὅτις δυσαμερούμενοι. ῥωμαίους δὲ κατὰ τε μνήμην ὧν πρὸς τὸν πολιορκίαν ἔπαθον, οὔτε φειδὼς εἰσῆλθέ τινος, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατ' ἄκρας τῶν λεῶν σωιζομένους ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἐπιμάχεσθαι δυναμένους ἡ δυχωρία τὸν ἄμυναν ἀφείλατο. ἁλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰ ὠμανοὺς ὑπολιθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. ἔτι τε πολλοὺς, καὶ τῷ πρὸ τ' ἰώσηπον

C ὅπλα λέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρεξύνε. κατιδόντες γὰρ ὡς ἀδύνατον τῷ ῥωμαίων αὐγὴν δύναι), τὸ γε πιστεῖν αὐτοὺς ὑπὸ ῥωμαίων πρὸς ἔλαβον, καὶ συναθροισθέντες ὅλη τὰ καταλήγοντα τ' πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς αἰεῖλον. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τ' καταλήψεως αἴσθησιν τ' φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβαίτες εἰς πατ' τῷ προσαρκτίων πύργων μέχρι μὴ τινος ἀπεμιμήσατο. προσχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῷ πολεμίων, ὑφίσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν ἔθημι

D παρέχον. ἀναμάκτον δ' αὖ ἐν ἔμ αὐχῆσαι ῥωμαίους τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κ' τὴν ἄλωσιν εἷς ἑκατοντάρχης, ὃς ἐν αὐτοῖς θνήσκει δ' ἐξ ἑνέδρας. τῷ γὰρ εἰς τὰ ἀσπήλαια τῆς συμπεφυγότων (πολὺ δ' οὗτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτόνιον ὀρίξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν πρὸς ἔξοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτω δεν ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ ὠθισμὸς διεργάζεται). κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τὴν ἡμέραν,

E τὸ φανερὸν πλῆθος αἰεῖλον ῥωμαῖοι. τῇ δ' ὑποῦσῃ ἀνερευνώμενοι τὰς καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς ἀσπιλαίοις ἐπεξήεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐφέρετο ὠλιγίας, πλὴν γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ κατά τε τὴν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρώτας μάχας, συνηριθμήθησαν τεσσαρακισμύριοι. ὁ δὲ τασιανὸς δ' τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσω πρὸς ἕω. ἰώτατα μὲν οὖν ἅπας

F ἁλώ, ξυσκαιδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, νουμηνίου νουμηλίας.

ΡΩμαίοις δ' τ' ἰώσηπον ἀναζητοῦσι, κατά γε ὀργὴν ἴδιαν σφετέραν, καὶ σφόδρα τ' στρατηγῷ φιλοτιμουμένοις, μείζων δὲ ἦν μοῖρα τ' πολέμου ληφθεὶς, τοῖς τ' παρὰ δυνάμιν, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τ' πόλεως μυχοὺς. ὁ δ' ἀπὸ τ' πόλεως ἁλισκομένης, διαμοιρῶν τινὶ συνεμπεσούμενος, μέσον μὲν αὐτὸ ἐκλείπει τ' πολεμίων, καὶ θάλλει δ' εἰς τινὰ βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζωτο καὶ πλευρὰν, τοῖς αὖθις αἰέρασιν. εἶθα τεσσεράκοντα μὲν τ' ἀποσήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, διαστολὴν δ' ἀπιτηδείων οὐκ ὀλίγας ἡμέρας διαρκῆν δυναμένην. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῷ πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' ἰδίων ἐζήτει διασμοῦ διέξοδον καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φερομένων δὲ πάντα χόθεν τῷ πύρ-

τῇ πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἰῶν, αὖθις εἰς τὸ A ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem B magis quæ pati meritus esset, qui plurima cómisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: C essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virtutem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amiciriam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es; lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulétes & dexterã tibi & gladium cómodabimus: Tu verò siquidem sponte

τὸ ἀσήλαιον κατῄει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διέλαθον αὐτούς. τῇ δὲ τρίτῃ γυναικός ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μιωμένης. καὶ οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μὲν ἀπέστειλε δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ προτρεψομένους ἀναβῆναι. ἀφικόμενοι δὲ, παρεκάλουν αὐτοὶ τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις θεῶν σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπειθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσης τῶν ἀναβαλλομένων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς ὑπὸ τιμωρίαν προκαλουμένους, ἕως οὐεσπασιανὸς τρίτον ἐπὶ πέμπτῃ χιλίαρχον νίκανορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δὲ ἔφη, τὸ τε φύσει ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οἷς ἂν ἅπαξ ἕλωσι, διήκειν, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο πρὸς τῶν ἡγεμόνων, παρασκευάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐχ ὑπὸ τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐνῆν γὰρ ταύτῃ, κἀμὲ πολλοῦ πρόσθεν λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προῃρεῖτο ἄνδρα γενναῖον. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' αὐτὸς οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμψεν, ἵνα τὸ κάλλιστον πρᾶγμα προσήσεται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδοιάζοντος δὲ τοῦ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκαίῃ τὸ ἀσήλαιον ὥρμητο. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ὅτε νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πολέμου πληθούσας ὁ ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς διὰ νυκτὸς ὀνείρου εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμηνεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἰκανὸς δὲ περὶ κείσης ὀνείρων ἰκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῷ γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὅτι τὰς τότε ὁρασεσθαι ἐδόκει γνώμην, καὶ τὰ φρικώδη τῷ προσφάτων ὀνείρων ἀπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λελησθῆναι δίχα. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετίθη ὅ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τλῶ ἐμὲ ψυχὴν ἐπιλέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μάρτυρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι διάκονος.

Κεφ. κε. ΤΑῦτα εἶπον, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωίσειν εἴκοντα τοῖς προκαλοῦσιν, ἀθρόοι προεστάντες, ἃ μεγάλα γε ἂν σπένδειεν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφῆσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ καὶ σωφροσύνης εἶχες, εἴγε σωτηρίαν μὲν ἐλπίζῃς παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἢ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ μή σοι λήθην τινὰ σαυτοῦ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν τ παῤῥώνομεν. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, ξίφει. σὺ δὲ αὖ μὲν ἑκὼν

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pateret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrũ enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri foris est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spõte submergit. Quin etiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidẽ cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis ejecerit, cum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκειν, Ἰουδαίων στρατηγὸς, εἰ δὲ ἄκων, προδότης τεθνήξῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανίσταντο τὰ ξίφη, καὶ ἀπειλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς Ρωμαίοις ἐνδιδοίη. δείσας ἡ τὴν ἔφοδον ὁ Ἰώσηπος, μὴ προδοσίαν εἶη λήμμος τῷ θεῷ τῶν προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τὴν ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὅτι τῆς B ἀνάγκης. τί δὲ τοσοῦτον ἔφη σφᾶς αὐτοὺς ἐτάραττομεν φονεύοντες; ἢ τί τὰ φίλτατα διαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυχήν; ἀλλ' ἄθλα τῆς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι Ρωμαῖοι τοῦτο μὲ. καλὸν ὂν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιος νόμος, τυπτεῖν τὸν τῷ κρατοῦντα. εἰ μὲν οὖν τὸν Ρωμαίων δεσπότην τρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τοῦμοῦ ξίφους, καὶ χεὶρ ἡ ἐμὴ. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ πολίτου, πόσῳ δικαιότερον αὐτὴμὰς ἡμῶν αὐτῶν εἰσελθεῖν. καὶ δὲ ἠλίθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, φεῖσθαι δὲ ὧν φεισόμεθα ἐκείνους διϊσταμένους. καλὸν τῶν ἡ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν. φημὶ κἀγώ. μαχομένους μέν τοι, καὶ τῶν ἁφαιρουμένων αὐτὸ. νῦν δὲ οὔτε εἰς μάχην ἀντιβιάζονται ἡμῖν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δειλὸς δὲ ὁμοίως, ὅστις μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' οὐ δεῖ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' οὐ μὴ δεῖ. τί δὲ καὶ δεδοικότες, φεύγομεν Ρωμαίους ἐκ ἀνάγκης; ἆρα οὐχὶ θανατοῦσθαι οἷον δεδιέναμεν ἐκ τοῦ ἐλθεῖν τοσοῦτον δούλιον, ἑαυτοῖς βίαιον ἐπιπέμψομεν; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐλεύθεροι. γλυκὺ γὰρ οὐδεὶς ἑαυτὸν φήσειεν, οὐμενοῦν, ἀλλὰ ἀγλυκύτατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς ἐπιούσης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τῆς κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλόκοτον, καὶ πρὸς τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔσχατον ἀσέβημα. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἕκαστον, ὃ θνήσκειν μὴ προαιρούμενον, ἢ δι' αὐτὸ φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. δεῖ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς. τούτου πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τῶν ἐξ ἑτέρας πιωρουμένων. τὸ δὲ θεὸν οὐκ οἴεσθαι C ἀγανακτεῖν ὅτ' αὐ αὐθαίρετος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὲ σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐκ φθορᾶς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς στόμασιν ἐνοικίζεται. εἰτα αὖ μὴ ἀφανίσῃ τις αὐθαίρετος τὴν παρακαταθήκην, ἢ ἀλόγως) κακῶς, πονηρὸς εἶ δοκεῖ καὶ ἄπιστος. ὁ δὲ τοῦ σφετέρου σώματος ἐκβάλλων τὴν παρακαταθήκην τοῦ θεοῦ, λύην δίκην D δοκεῖ τὸ ἀδικούμενον, καὶ κολάζειν μὴν, τοὺς ὑποφεύγοντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, καὶ πατρὸς καταλιπόντας δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τὸν θεὸν, καὶ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσον, ὃν τὸ μὲν ἄριστον τοῦ βίου καὶ τὸ τῆς φύσεως νόμον, καὶ τὸ λῆμμα τοῦ θεοῦ χρέος ἐκπονοῦντα, ὅτ' αὖ ὁ θεὸς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἴκοι δὲ καὶ γλυκεῖαι βίβλοι, καθαραὶ δὲ ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λαχοῦσαι τὸν ἁγιώτατον, εἴθ' ἐκ ἀθέων ἀνθρώπων αἰῶνι ἀγνοῖς πάλιν αὖ τοῖς οἰκίζοντο στόμασιν. ὅσοις δὲ χεὶρ ἑαυτῇ ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτεώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐκγόνους πικρεῖται τοὺς δευτέρους ὑβρεισάς; δεῖ τοῦτο

μεμὶ-

Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

μενίσιν) ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τοῦτο, καὶ ἀλλὰ τοῦ σοφωτάτου κολάζειν νομοθέτου. τοῖς μὲν αὐχόλιας ἑαυτοῖς, ἀλλὰ ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκεῖνον, καὶ τοὺς καὶ πολεμίους θάπτειν νομίζομεν. παρ' ἑτέροις δὲ ζῶσαις δεξιαῖς δίκαιον τὰς νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ὡς ἱερὰ σώσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὰ χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἑταῖροι δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς θεομαχεῖν τὸ εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσεβεῖν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσοῦτον ἔργον ἐπιδεικνύμεθα ταῖς ἀρεταῖς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου. οὐ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τιμὴν τοῦ πολεμίου τάξιν, ἵνα ἐμαυτὸν ἀφοσιώσωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἶμι πολὺ τοῦ ἀντιμολουμένου θεὸς τοῖς πολεμίοις ἠλιθιώτερος, εἴγε ἐκεῖνοι μὲν δικαίαν τὴν σωτηρίαν τοῦτο φεύγουσιν, ἐγὼ δὲ ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίγε τὴν ἐμαυτοῦ. ἢ μὴν ἔγωγε ἐκδέχομαι ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιαὶ ἀμαρτάνουσιν ἐπ' αὐτῷ, δ' ὅπως τεθνήξομαι, τοῦ ψευσαμένου ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρουσαι θάμνιον.

Κεφ. κε. ΟΜὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα θεὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ περιλειπόμενοι δυσανασχετοῦντες ταῖς ἀκοαῖς ἐχώρουν, ὡς αὐ πάλαι καὶ θορυβούμενοι ἐαυτοὺς τοῦ θανάτου, παροξύνουσι θεὸς αὐτὸν. καὶ προσπίπτων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκάκιζόν τε εἰς ἀπανθρωπίαν, ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, θῆλυς ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόματι καλῶν, τοῦ δὲ στρατηγικωτέρου ἐμβλέπων, τὴν δὲ δεομένους τὸν δεξιᾶ, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλως διαφερόμενος τῷ πάθει ὅλος ὁ ἀνάγκης εἴργου δικὸς ὁ σφαγὴς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τοῦ θηρίου, ἀεὶ θεὸς τὸν καθάπτ' ὁμιλοῦντ' ἀπεριφόμενος. τὴν δὲ καὶ ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαί, ῥᾳθυμοτέρως δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὅλας ἐρίφουσιν, αὐτομάτως παρεῖσθησαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἀπόρησεν ὅλως οἰκείας, ἀλλὰ πιστεύων τοῦ κινδυνεύοντι θεοῦ τὴν σωτηρίαν ἐμβάλλει. ἐπειδὴ δ' ἔδοξε τοῦτο εἰπών, ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὅλως ἐξαλώμεθα, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πάντα ἔστω. καὶ δολιεύσῃ πάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὅλως τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τοῦ ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπών, καὶ συνεκλεῶσθαι πείσας. ἑτοίμην δὲ ὁ λαχὼν τοῦ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὸ σφαγήν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τὸ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἥδιον, τοῦ μὴ τὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπει δὲ ὅστις (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπορίζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ παλιντάξας λίποιτο μιᾶσαι τὰ δεξιὰ ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ αὐτὸν ὅπως ζῇ· ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν τῶν ῥωμαίων, καὶ τὸ οἰκείων ἀλαφυγὼν πόλεμον, ὅτι οὐ σαφῶς ἔγνω διὰ τὸ νικῶντες. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θεῖαι αὐτῷ συνῆσχον, καὶ τῷ πλήθει συνθλιβομένου θεὸς τοῦ στρατηγοῦ, θορύβος ἦν ποικίλος, τοῦ μὲν μεγαθύνων ὅτι τοῦ ληφθέντος, τοῦ δὲ, ἀπολωλυῖαν, τὸν δὲ ἐσγνῶσθαι ἰδίᾳ διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum: quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expecto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eũ mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestiço bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant; & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè iratsceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad misérationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridē illum excitante ad imperiū Deo, sceptráq; multis præmonstrante aliis portētis. Sed & in aliis verū esse Iosephū deprehenderat. Altero nanq; amicorū qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimētis autem aliísque muneribus eum donare benignissiméque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiā multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

A κολάζῃ ἐβόων τὸν πολέμιον. τῇ δ' πλησίον αἱ ἀμυνοις αὐτῇ τῇ ἔργων εἰσήει, καὶ φρὸς τλὺ μεταβολλὺ θάμβος, τῇ τι ἡγεμόνων οὐδεὶς λὺ, ὃς εἰ μὴ θεόπεμπτον ὠρμίζετο, πότε φρὸς τλὺ ὄψιν οὐκ ἐνέδωκεν αὐτῇ. μάλιστα δὲ ἦ τῶν ἐξ ἀρετῆς, τὸ ἦ καρτερικὸν ἐν ἦ συμφοραῖς ἤρῃ ἦ ἰωσήπου, καὶ φρὸς ἦ ἡλικίαν ἔλεος. αἰαμιμνησκομένῳ τὰ ἦ ἐ πάλαι μαχόμενον, ἔ ἦ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν αἰχμὴ κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τὰ νοεῖν ὅσον B δύναῃ τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπή, τῇ δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνδιῆκε μὲν πλείστους ἑαυτῷ καὶ φρὸς οἶκτον τὸν ἰωσήπου. πλέσι δ' αὐτῷ, καὶ φῶς τῇ παρῆ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. ΟΜΟΥ τοι ἐπιστασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας φροσέταττεν, ὡς αἰαπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι δῆλεγθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ἐκείνου, πλὴν ἦ παιδὸς τίτου καὶ δυοῖν φίλοιν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν οὐεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτοκράτορα εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼδ' ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ἤδειν τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγὸς ἀποθνήσκειν φρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δί, οἱ μὴ νέρωνα μέχρι σοῦ διαδόχοι μενοῦσιν; καῖσαρ οὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς δεσπότης δέσμιον δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σεαυτῷ. διαπέμπῃ δὲ ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ ἦ γῆς ἔ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ὅτι μείζονα ἁμαρτίαν φεύγειν μείζονα, εἰ καταψεύδομαι καὶ θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὡς ἐχθρῷ μὲν οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπολάμβανε ταῦτα ὡς σωτηρίας πανουργεῖν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τῷ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τλὺ ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων φροδεικνύοντος. ἀζεκὴλ δὲ ἔ τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλαμβάνει. τῇ γὰρ τοῖς ὑποῤῥύτοις ὡς πατρόπολιν φίλων ἕτερος, θαυμάζῃ ἔφη, πῶς οὔτε τοῖς ὑπὸ τῇ ἰωταπατῶν ὡς ἀλώσεως, οὔτε αὐτῷ φρομυθοῦ δίκαιον ὡς αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἶν ὀλιγουμένοις ἐπ' αὐτὸ ὀργάς. ἰώσηπος ὁ τῶν ἰωταπατηνῶν ὑπὲρ μὲν τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσειν φρέφατον ἔφη, καὶ ὅτι φρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσῃ. ταῦτα ὡς δὲ τῇ αἰχμαλώτου κατ' ἰδίαν ὁ οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, ὡς ἐσκωμμένῳ μὲν ἤδη, ἔ πιστεύῃ ὡς τῇ κατ' αὐτὸν ἦρτο. φεύγειν μὲν οὖν καὶ δεσμεῖν αἰεὶ τὸν ἰώσηπον; ἐδωρεῖτο δὲ ἐθνικὰ, τῇ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ φρεῖπεν διπλᾶ, καὶ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνιεροῦντος.

Κεφ. ιη. ΤΕτάρτῃ ἦ πανέμιμηνος, αἰαζεύξας εἰς ἦ πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς ἦ φοίνικα φαντην καισάρειαν, μεγίστην δ' τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ ἦ τε στρατιὰ, ἔ ἦ στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, ἦ φιλοφρονεῖσθαι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τλὺ φρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῇ κατεγραμμένου. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον αἰθρόοι κατεβόων τοῦ ἀξίου κολάζειν. οὐεσπασιανὸς δὲ, τλὺ μὲν φρὸ τούτου δίκην, ὡς ὑπὸ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου γνώμης πλῆθος, ἐξέλυεν ἡσυχίαν. τῇ δὲ ταῖς μὲν δυσὶ χειμερίσουσι συνέταξεν ἐν Καισαρείᾳ, ἐπεὶ πόλιν τε καλὸν ἑώρα τὴν πόλιν. τὸ δὲ δέκατον καὶ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν Καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ καὶ ἐκείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον καὶ πυρώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πεδιὰς οὖσα καὶ θαλασσία.

Κεφ. κθ. ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκότες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατεστραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, αἰσχύνῃ τοῦ παντὸς ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρότερον, καὶ τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένην ἀδρῷ ὁμίλῳ, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πλοῖα μὲν οὖν τὰ μὲν πρόσφατα καὶ σαφῆ πλεῖστα, τὰ δὲ φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὰ ἐπ' αἰγύπτῳ φέροντα ἐλήστευον, ἁπλῶς τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πολέμια. ἐπεὶ δὲ ἀσφαλὲς ἦν ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τὴν ἰόππην, οἷ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ αὐτὴν προαισθόμενοι τὸ μὲν τὴν εἰσβολὴν, καὶ καταδίσαντες, τὸ μὲν ἤρχοντο τοὺς ῥωμαίους ἀπείργειν τοῦ συμφυγεῖν εἰς τὰς ναῦς, ἐξοτέρω βίλους διευκτέρουσαν. ἀλλὰ μὴν ἡ ἕως φύσει τῆς ἰόππης, αἰγιαλῷ ὑπόκλιτός ἐστιν, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βεβαίῳ δὲ σὺν δύνοτι καὶ λίθοις κεκρημνισμένῃ ἐκάτερθεν. αἱ δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ ἀποκλασμένοι ἀπειλάδες εἰς τὸ πέλαγος. ἔνθα καὶ τῷ μυθολογουμένῳ ἔτι δεδεμένοι τύποι, πέτρινοι τὰ ἀρχαιότατα τοῦ μύθου. τύπτων δὲ τὸ αἰγιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ ἐκεῖθεν τὰ δεξιὰ μέρη πέτρας ὑψηλὰς ἀνακόπτων τοῦ κύματος, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τὸν σάλον σύνεσι τοῖς ὑπὸ τὴν ἰόππην, ὑπὸ τὸ ἕω πνεῦμα βίαιον ὑπαντιπίπτοντα μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτη πνεόντων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλας τῶν νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς δὲ πρὸς τὰς πέτρας. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς τὸ πέλαγος, τόν τε ὑπ' αἰγιαλὸν ὄντα πεζὸν ὁδὸν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδεδίκεσαν, μετανοίας ὑφαρπασθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ὥστ' οὔτε φυγῆς που τόπος, οὔτε μόνοις σωτήρια. βίᾳ μὲν αὐτόμου τῆς θαλάσσης ἐξωθουμένους, ῥωμαίων τ' ἐκ πόλεως φερομένων τῇ βίᾳ συγκλίνειν. ἐπολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγένετο τῇ σκαφῇ, πολὺς δ' ἀναυδώντων ὁ ψόφος. ἐν τῷ πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δ' τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. πνεῖ δ' ὡς κεφοτέρωθεν τῆς θαλάσσης ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναιρούντες. τόγε μὲν πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων συμφερόμενον ἐδιεξήγετο τῇ διαῤῥήξει, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅτι πλεῖστον τὸ πέλαγος, πλησθῆναι δ' νεκρῶν τὴν παραλίαν. καὶ δὴ τοὺς ὅτι τῶν αἰγιαλὸν συμφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δ' ἀριθμὸς τῶν συμφορηθέντων σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν. ἰόππην μὲν αὐτοὺς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἑάλω. οὐεσπασιανὸς δ' ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὸ, στρατόπεδόν τε ὅτι τῆς ἀκροπόλεως ἐχύρᾳ, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῇ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν καὶ χώραν μόνοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περινομεύοντες τὴν πέριξ, καὶ τοὺς προσοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίφνης τὴ ἰόππης.

Al velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

CAP. XV. Ioppe denuo capitur.

B DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itémq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituisset, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionē præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius. quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebātur. nōnulli autē ferro se interficiētes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita capram nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus cò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circū territoriū peragrātes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incurſando, excindebant totas regiones atque vaſtabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hieroſolymam caſus nunciatus eſt, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui ſe vidiſſe diceret quæ iactabantur aduonerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis ſuperfuerat: ſed ipſa per ſe fama excidium prædicabat, velox nuncia triſtium: paulatímque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus geſtis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur eſſe Ioſephus: quæ res maximo luctu repleuit Hieroſolymam: & per ſingulas domos itémq; cognationes, amiſſorum quiſque lugebatur à ſuis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hoſpites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Ioſephum autem vniuerſi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate ceſſarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Ioſephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis eſſe compertum eſt, ac ſupra captiui fortunam à ducibus honorati: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magíſque accendebantur rebus aduerſis: & offenſio quæ prudentibus ne ſimilia perferant cautionis & cuſtodiæ cauſam præbet, ad alias calamitates tanquam ſtimulus incitabat: & malorum ſemper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Ioſephum pariter vindicaturi. Hieroſolymorum quidem habitatores eiuſcemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κ᾽ τὰ θεσπισθέντα τῶν θεῶν κατασχόντες, καθ᾽ ἡμέραν ἕτερόν τι, καὶ ἡμέρωσιν ἄπασαν.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κ᾽ τῶν ἰωταπατῶν πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διισοῦσθαι γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυττε φήμη παρ᾽ ἄλλων, ὠκεῖα φύσει τῶν συμθεσποτέρων. κατ᾽ ὀλίγον δὲ καὶ τῶν θεσπεσίων ἔδυνε τὸ ἀληθὲς, καὶ οὐδὲν πᾶσαν ἀμφιβολίας ἰσχὺν βεβαιότερον, θεσπεσθάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. πιθανὸς γὰρ ὅδε τῆς ἀλώσεως, καὶ ἰώσηπος ὑπῆλθεν. τοῦτο μείζου τὰ ἱεροσόλυμα πάθους ἐπλήρωσε, κ᾽ ἐφ᾽ ἑνὶ οἴκου, καὶ κ᾽ συγγενείας οἷς θεσπέσιον ἴσα ἕκαστος τῶν ὀπολωλότων ἐθρήνειτο. τὸ δὲ ὅλον τῆς σεπτῆς πάθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅλη ξιακοσιῶν ἐφ᾽ ἡμέραν μὴ ἀγλωσσεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἳ θρηνῶν εἶχον αὐτῶν. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰωταπατῶν ὥσπερ εἶχεν, ἐχαρίζοντο δὲ τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος δ᾽ εἴσκειτο, ζῆν δ᾽ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ ὡς ῥωμαίοις ὄντα θεὸς τῆς ἡμῶν ἢ κατ᾽ αἰχμαλώτου τύχης ἀφεῖσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ὅλη ζάντα, ὅσον διὰ οἷας ὅλη πεθναίαδι κωμῶντα θεότερον αἰσθάνεσθαι. καὶ παρ᾽ οἷς μὲν εἰς αἰσθρίαν, παρ᾽ οἷς δὲ εἰς θεσθδοίαν σκαλίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῆς κατ᾽ αὐτοβλασφημίαν ἡ πόλις. παροξύνοντο δὲ τὰς πληγὰς, καὶ θεσπεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γε μὴν πᾶσιν ὁ γένεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῆς ὁμοίου φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον ἑτέρου γίνεται συμφορᾶν. κ᾽ τὸ τέλος, ἀεὶ τῆς κακῶν ἐνδεὴς ἀρχή. μᾶλλον δὲ ἁρμόσει ὅλη τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅλη τῆς ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

Κεφ. λ.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEſpaſianus autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe rex inuitabat, rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipſe quoque rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Tarichеas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud ſe vndique Iudæos excindere, opportunum eſſe credidit aduerſus eos exercitum ducere, ſimul vt Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quò cùm ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progreſſus, ad trigeſimum à Tiberiade ſtadium,

Ὀγεσπασιανὸς δὲ καθ᾽ ἱστορίαν τὸν ἀγρίππα βασιλείας, ἐπῆγε δὲ βασιλεῖ αὐτὸς, ἅμα κ᾽ διέξιὼν τὸ ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῶν κ᾽ τὸν οἶκον ὅλβῳ θεραπεύμενον, καὶ καταπύλαι δ᾽ αὐτῷ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἀρᾶς δὲ τὸ φίλου καισαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατὸν ἐξανεπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν διωχίᾳ ἦν, ἀπεδίδου τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατορθωμάτων. ὡς δὲ αὐτῷ πιθανὰ μὲν ναυτιλίζειν, ἀφισάμενος δὲ ἠγγάλλετο ταξιχεῖαν, ἦσαν δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἥσαν ἀμφότεραι, παντοδάπων τοὺ ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διηγωνίζοντο, τῶν δὲ πόντοις στρατὸν ἤγειρον ἡγεῖτο, καὶ δ᾽ ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίαν ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν τῶν καισάρειαν, μεταπέξοντα τῶν σκεῖθον στρατὸν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὄξι μείζων τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ὡδαγμὸν μόνον, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μ᾽ ξιὸν ταγμάτων θεσελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιάκοντα τῶν τιβεριάδος σταδίων κατὰ πε-

κατά τινα σαθμὸν δ' σύνοπτον τοῖς νεωτερίζουσι. σννα- A in quadam mansione conspicua nouarum re-
βεὶς ὀνομάζει. πέμπει ὃ δεκαδάρχην οὐαλεριανὸν rum studiosis, cui nomen est Enabris, castra
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ ponit: atque hinc decadarchum Valerianum
τοῖς κὴ τὴν πόλιν, κὴ θεραπεύσοντα δῆθεν πίστις. ἀκη- cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone
κόει γὰρ ὡς ὅλη ψυχῇ ἠρήνης ὁ δῆμος, καταστα- oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
σιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν διαζομένων. θεασά audierat enim quòd pacem populus desidera-
μενος ὃ οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους, ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
αὐτὸς τε κατέβαινε κὴ τοὺς σὺν αὐτῷ ἱππέων ἀπέ- tibus, seditionem pareretur. Itaque Valerianus
βησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ B vbi muro appropinquauit, & ipse de equo de-
πρὶν εἰς λόγους ἦλθεν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῷ σασιασῶν siliit: & suos comites idem facere iussit: ne la-
οἱ δυνατώτεροι μετ' ὅπλων. ἐξηγεῖτο ὃ αὐτῶν ἰησοῦς τις cessendi prælij causa, potius venisse videretur.
ὀνόματι, παῖς σαφάτου, τ' λῃστρικῶ σίφους ὁ κορυφαιό- Sed priusquam verbum faceret, armati excur-
τατος. οὐαλεριανὸς ὃ οὐ τῷ θαῤῥεῖ τὰς ἐντολὰς τ' στρα- rêre in eum seditiosi, qui erant validiores, rec-
τηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ & τὸ νικᾶν tore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, la-
εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλί- trocinalis agminis principe. Valerianus au-
γων, ἀθρόως δὲ καὶ θαρσαλέως τὸ παρὰ ἐλπίδα, καὶ ἄλλως ἐκ- tem, neque præter mandata ducis prælio con-
πλαγεὶς θεὸς τ' ἀδόκητον τῷ ἰουδαίων τόλμαν, φόβῳ gredi tutum ratus, etiam si de victoria cer-
πτοίας, ἔτεροί τε ὁμοίως πάντες τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, tus esset: pugnámque periculosam esse, si cum
οἱ δὲ ἀφ' ἵππων τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, χαρησό- multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefa-
μενοι ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐνέδρᾳ. C ctus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque
alij similiter equis relictis: quos Iesus eiúsque
socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti senio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum castra profugiunt: adhibitóque
sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter acci-
dunt, ne se despiceret obsecrantes: néve quæ
paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam
existimaret: sed populo parceret, qui semper
D amica Romanis sentiret: magísque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vsque ne id fa-
cerent aseruati fuissent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infensus esset, indulsit. nam & Agrip-
pam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Iesus eiúsque socij,
tutum sibi non esse rati apud Tiberiada con-
sistere, ad Taricheas confugiunt. Posteróque
E die Vespasianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem sentire quæ supplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum faustis ominationibus ob-
uiam prodeunt, salutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
sti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Vespasianus ex meridio latere iussit, eóque
F pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen &
iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit:
eiusdémque causa muris pepercit, spondentis
habitatores eius posthac cum reliquis fore cõ-
cordes: aliísque modis malis affectam ciuita-
tem ex dissensione recreauit.

Κεφ. λβ. ΤΟῦτο κατιδόντες οἱ γερουσιοὶ τ' δήμου, κὴ φεύ- Cap. XVIII.
γειν δοκοῦντες, φόβου εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι τ' βασιλέα θεραπεύσον
ἱκέται γίνονται κεφ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δι' ὀλίγους, μὴ τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἡγήσασθαι τ' πόλεως ὅλης. φείσα-
σθαι δὲ τ' δήμου ῥωμαίοις φιλοφρονουμένους ἀεί, καὶ τοὺς
αἰτίους τιμωρήσασθαι τ' ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φερω-
ρῆσθαι μέχρι νῦν ἔτι δεξιᾶς ἐπιόμενοι πάλαι. ταύ-
ταις ἐνιδρύσει τ' ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καί τοι δι' ὀλί-
γων ἁρπαγὴν τ' ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τ' πόλιν. κὴ γὰρ
ἀγωνιῶντα θεὶ αὐτ' τ' ἀγρίππαν ἑώρα. λαμβανόν-
των δ' τούτων τ' δήμου δεξιάς, οἱ θεὶ τ' ἰησοῦν, οὐκ ἔτι
ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅπι τ' πβεριάδος, εἰς ταρι-
χαίας ἀποδιδράσκουσι. κὴ μὴν ἡμέραν ὑστεραίαν οὐ
ἱππεῦσι, θεοπέμπει θεὸς τ' ἀκρόφρυα ζαΐανὸν, ὅπο-
πτευσαθησόμενα τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν:
ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀνα-
λαβὼν τὴν δύναμιν ἦει θεὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς
τ' πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ κὴ μετ' εὐφημιῶν ὑπήντων,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην αὐτὸν καλοῦντες. τοὺς δὲ στρατιᾶς
ζιβυμένης θεὶ τὴν τῶν εἰσόδων στενότητα, θαῤῥῆ-
ξας τῷ κὴ τὴν μεσημβρίαν τείχους οὐεσπασιανὸς κε-
λεύσας, πλατύνει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μὲν
τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δι' ἃ τοῦτο ἐφείσατο, συμ-
μένειν θεὸς τὸ λοιπὸν εὐγνωμονοῦσιν τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ
τἄλλα κεκακωμένην τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν. ἔπειτα θεελθὼν αὐτῆς τε μεταξύ,
καὶ ταριχαίων σταδίους ἑβδομήκοντα. τειχίζει δὲ αὐτὴν
παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολίμιον
ζιβυμένην αὐτῷ χωρισμένην. συνέῤῥει γὰρ εἰς τὰς ταρι-
χαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι,
κὴ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣν καλεῖ χωρὶς θεὸς, τῷ
ὅπι χωρίον. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ πβεριὰς ὑπόρειος
ἦσα, καθ' ὅλης τῇ λίμνῃ θεροσκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ
τ' ἰωσήπου πτείχισο καρτερῶς. ἐλάσσω μὲν τοι τ' πβε-
ριάδος. τ' μὲν γὰρ ἐκεῖ θεβόλων, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστά-
σεως δαψιλείᾳ χρημάτων κὴ δυνάμεως ἐκρατύνατο.

Tarricheatæ obsidio.

Deinde ab ea digressus, inter ipsam & Ta-
richeas castra posuit, muróque firmauit,
belli sibi moras illic fore prospiciens: quòd
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
cheas confluaret, munitione confisa ciuitatis,
& lacu qui Geneſar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub
monte positam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validissimo, sed minore tamen
quàm Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque virium copia communierat:

Tarichеis verò largitatis eius reliquiæ profe- A cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam B mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: cósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum proiecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sex- C centis equitib. lectis cò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi si- D mus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseueranti⁹ laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem E multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortemque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares F cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet sub- G uenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguũtur, nos autẽ virtus regit, & morigera volũtas, itẽq; fortitudo, quę & in

ταριχαίαις δὲ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ λίμνῃ παρεσκευασμένα πολλά, θεοῦ τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τῆς γῆς ἡττηθείσιν, καὶ εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἑξηρτυμένα. ὡς βαλλομένων δὲ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰησοῦν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ἀταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, ἐπεθέουσι, καὶ πρὸς τὴν ταχίστην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δυνάμεως ἀναμείναντες ὡς ἐώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀνέφυγον. ὑποδιώξαντες δ' οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὑπὲρ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολυπλῆθες αὐτῶν ἀθρόισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Ὁ δὲ ὑπέρογκον δρῶν τὸν τῶν πολεμίων πλη- Κεφ. λγ
θυν, θεοὺς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονας δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ἀριθμηθέντας ὁρᾷν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔστι δ' οἷς ἡσυχῇ θεοὺς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπικόῳ σὰς, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τὰ ἡμέτερα ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ θεοὺς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς εἰς τοῦτο τῆς οἰκουμένης ἀφικέσθαι. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑφ' αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἀπόλεμοι. καὶ δεινὸν ἑστὼν ἐκείνων ἐν ταῖς κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς δυτυχήμασιν ἐγκάμνειν. θεοῦ μοίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν δ' ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δίδυκα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν ἐλλιθῆσαν ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὲ πάλιν, οἵοις θεοῖς οἵοις ἀνθρώποις ἀταξίᾳ, καὶ διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφύδρα τολμηταὶ, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσύντακτοί τε, καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἀλλ' ὄχλος, καὶ οὐ στρατιώτης. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας εὐταξίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μόνῳ τι γε μόνοι ἐκ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ θεοὺς τὸ αὐτίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτοῖς. ἐπεὶ καὶ τίς ὄνησις ἀνδρικοῖς στρατιαῖς, ἐὰν ἴσοι θεοὺς ἀστρατεύτους ἀντιτασώμεθα; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ θεοὺς γυμνήτας ὁπλίταις, καὶ ἱππεῖς θεοὺς πεζοῖς, στρατηγούμενοι θεοὺς ἀστρατηγήτοις διαγωνίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πολεμίων ἀριθμὸν ἀφαιρεῖ τὰ ἐλαττώματα. καρδοῖ γὰρ τοὺς πολεμίους, ἀπλήθως ἀθρόως καὶ ἡ μάχιμον, ἀνδρία γὰρ, κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ. οἱ μέν γε ἀταξίαν ῥᾴδιοι, καὶ θορυβωδεῖν ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ἐμπειρολέμοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τὸ μὲν καὶ θεοῦ ἡγεῖται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐθαλίας εὔτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν δὲ ἀρετὴ καὶ εὐπειθεία, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δ' ὑπερχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς πάλαι A prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne pariendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum c c c c. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugientes preueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

ἄλλοις δ' ὑπερχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς πάλαι
οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑπὲρ μειζόνων δὴ ἡ
Ἰουδαίοις διαγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας, ἢ
παρ' ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον
ἡμῖν δόξης, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μετὰ τῶν οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν αἰτίᾳ πάλιν τοῖς Ἰουδαίων προπίπτειν. σκεπτέον δὲ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν αἰτίαν φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον.
ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ
τοῦ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν'
ἀκοινώνητόν τε ᾖ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω γὰρ
ἐγὼ δηλαδὴ τῆς δόξης, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κεῖνα εἶναι καὶ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲν προκατορθωμένων
ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑποσχοίμην λειφθείς. ὑμεῖς
δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖ τε καὶ πρώτος
εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλών. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τὴν ὁρμὴν ἐμὲ ὡδαχεστέναι
δηλονότι συμμάχῳ, καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι δ' ἔξω
μάχης, πλέον τι καταρθώσομεν.

Κεφ. λδ. ΤΑῦτα εἰπόντος τοῦ Τίτου, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσγίνεται ὥρᾳ συμβαλεῖν ξαίσιοι μὴ τετρακοσίοις ἀνδράσιν ἱππεῦσιν. ἄχαλλον ὡς ἀφαιρήσεσθαι τὴν νίκης αὐτοῖς δόξαν τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε γὰρ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ αἰπερὸν τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὅθεν τὸ τεῖχος ἀείρηται. καὶ οἱ
μὲν ὡς προστέτακτο τοῖς ταύτῃ προφρουμένοις ἐκβοηθεῖν προεῖχον. ὁ δὲ Τίτος πρώτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς
τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ
παρεκτείναντες ἑαυτούς, εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι
τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν διάταξιν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲν αὐτέχοντας ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἵππων ἀναζεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ παντάχοῦ φονδυομένων, διεσπίδων), καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἐφυγον. τῶν δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκειμένους αἴρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων κατὰ στόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαῖς πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπιδῶν. πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἀλλήλους
φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως
τῷ πλήθει βιασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. σκηνὴ κατ' αὐτοὺς στάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις διά τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἥττων πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺ ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένους ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καταπαύσας δὲ τῆς ταραχῆς Τίτος, οὐ γὰρ ἦν ἀπόθεν τὸ τεῖχος. ἐᾶτε ἦν ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τὴν συρραπῶσαν μέλλομεν, ἐνδιδόντες ἡμῖν Ἰουδαίοις θεῷ; δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; σπαράττουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχωμεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.
auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium cõcordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recessêrunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tã materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

A δεῖ ὁ πόνος πρὸς τὴν ταχύτητα, καὶ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνωμεν δ' οὐ μόνον χρὴ τὴν τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οἷς αἰδὼς ἦν διαλλάσσειν ταχέως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμετέραν βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τὴν πόλιν ἕλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὑπὲρ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθήκει πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας φοβητὸς εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δίοδος ὁ πρὸς τὸν λιμένα αὐτὸ τοῖς ὑπὲρ τὴν τεῖχος ἐκπίπτουσι, καὶ μάχεσθαι μὲν, ἢ διακωλύειν, οὐδεὶς ὑπέμεινε. λιποῦσαι δὲ τὰς φυλακὰς, οἱ μὲν πρὸς τὸν ἱππῶνα, οἱ δὲ πρὸς τὰς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὑπὲρ τὴν λίμνην καταβάντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις πρὸς ἐπιπτώσει. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ὑπολαμβάνοντες τὴν σκαφὴν. οἱ δὲ, τῆς ἀναχθείσης πρόσω πλεῖν πειρώμενοι. πολὺς δὲ τῆς καὶ τὴν πόλιν φόνος, τῶν μὲν ἐπὶ πλοίων, ὅσοι μὴ διαφθαρέντες ἔφθασαν ἀποπλεύσαντες, ἀμαχητὶ δὲ τῶν ὑπηκόων. καὶ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπεῖχε πάντα, μέχρι πάντας τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελών, οἰκτείρας δὲ τοὺς ὑπηκόους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἁλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρόσωπα τῶν πολεμίων ἀπέχθησαν. τινὲς δὲ, ἐκπέμψας πρὸς τὸν πατέρα ἱππέας δι' ἀγγελίας τὰ περὶ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἐφράσθη, τῆτε τοῦ παιδὸς ἀρετῆ, καὶ τῶν κατορθωμάτων (μεγίστη γὰρ ἐδόκει τοῦ πολέμου μοῖρα τὴν πόλιν) τότε μὲν ἐλθὼν περιέστησε τὴν πόλιν, φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς καταπεφευγότας. αἳ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

CAP. XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: x L. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquę dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad c x x. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

Κεφ. κη'. Περὶ λίμνης Γενησὲρ, καὶ πηγῶν Ἰορδάνου.

Η Δὲ λίμνη γλυκυτέρα μὲν τῆς θαλαττίου χέρσου καλεῖται, σταδίων εὖρος οὖσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖα τὸ ὕδωρ ἐστὶ, καὶ ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ λεπτότερον. καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα, καὶ ψάμμῳ, πρὸς ἣ ἔχεσις ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἡ κρουνὸς θερμοτέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ τῆς λίμνης διάχυσιν ἀεὶ ῥέουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἐπιδεῖ χρόνος ἐξαθερισθῆναι, ὅπερ θέρους νυκτὸς πιεῖν ἐστὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. ἔχθυν δ' ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τὰς ἄλλαχοῦ, γένεσιν τε καὶ ἰδέαν μίαν δ' ἐκεῖθεν τὸν Ἰορδάνου τίμνεται. καὶ ὁ μὲν Ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον φέρεται ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης φιάλης. ἡ δ' ὄψις αὐτῶν εἰς τὴν Τραχωνῖτιν ἐπὶ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ σαρείας, ἐκ δεξιᾶς κατ' ὀλίγον μέρος οὐκ ἄπωθεν. ἐκ μὲν οὖν τῆς περιφερείας, ἐτοίμως φιάλη κέκληται, χορεσθὲν οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅπλα χείλους αὐτῆς ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσοῦν, μήτε ὑπερχόμενον. ἀγνοούμενος δὲ πάλαι ὁ Ἰορδάνης ἐκπηδᾷ πρώτως ἀρχόμενος, ὑφ' ἑνὸς τετραρχήσαντος Τραχωνίτιδος ἁλόντος Φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἄχυρα εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, καὶ τὸ πάνειον, εὗρεν ἐξ ἀρχαίου ἐκπεφευγότα. τῷ γε μὴν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὲ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς φερσενίκης πολυτελείας, τὸν ἀχρίπτα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τέλους τοῦ αὐτοῦ, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν γαυλανίτιν μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμεξύμενος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἵζησι λίμνην. ἁπλατύνει δὲ τὴν γαυλανίτιν, ὁμώνυμος χώρα, θαυμασὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ὅτε γὰρ αὐτὴν τὴ φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν ποιότητα, καὶ πᾶσαν ἀφυτεύκασιν οἱ γεωμόροι. τὸ δὲ αἴσιον τὸ δύσκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαις μὲν γὰρ φυτῷ τὸ χειμεριώτατον, ἄωρος ἔαρι τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύματι ξέφορται, συνέχη τε, καὶ ἐλαίαις πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεται. φιλοτιμίαν αὖτις εἶπεν τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ ἐρῶν ἀγαθὸν εἶναι, ἐκάστης ὥσπερ κατὰ πεποιημένης τὸ χωρίον. καὶ γὰρ οὐ μόνον ἔφερε παρὰ δόξαν τοὺς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικώτατα σταφυλίου τε, καὶ σῦκον, δίκα μηνῶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς, δι' ἐτῶν ὅλου περιγιγνομένους αὐτοῖς. περὶ γὰρ τὴν τῶν ἀέρων δύκρασιν, καὶ πηγὴ διαφέρεται ποτιμωτάτη, καὶ παρανίκα καὶ τοῦτο οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τοῦ νείλου τινὲς ὑπέλαβον, ὑπὸ γλυκὺ τοῦ κῆ τοῦ ἀλεξανδρέων λίμνην κομιζομένου παραπλήσιον. μῆκος δὲ τῆς χωρίου κατατείνει παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅσοι σταδίους ἑξακοσίους, καὶ δύο εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὖν τῆς φύσεως ἔχει. ὁ δὲ σιναῖος δὲ ὑπὸ παρασκευάσθησαν αἱ χεδίαι, τὸ δυνάμενος ὑπερβῆσαι ὅσον, ὡς τοῖς κῆ τῆ λίμνην αὐτοκράτορα ἐπανήγετο. τοῖς δὲ συνελαυνομένοις, ὅτε ὅτι γὰρ διαφεύγειν ἐνῆν, σκηνοπολεμωμένων πάντων, ὅτε ἐξ ἴσου διαγωνιζεῖν. πάντα γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ ληστρικά, φερὸς τὰς χεδίας ἐν ἀθρόοις, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι φερὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς ῥωμαίους, ἐγλίζειν ἐδίδοικεσαν. ὁμῶς δ' ὅτε ἐπαφειπλέοντες τὰς χεδίας, ἔστι δὲ ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ παραξύοντες ἐγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦτο δ' αὐτοὶ πλέον καθ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὑπὸ δράντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλλοντον, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθὼν ἔφθανον, καὶ συὶ αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ δὲ διεκπαίειν φερομένων, πολλοὺς μὲν ἐφανύμενοι κοντοῖς διέπειρον, οἷς δὲ ξιφήρεις ὑπεκβαπτιδῶντες εἰς τὰ σκάφη, πινὰς δὲ συνεχούσας τὰς χεδίας ἀναπληφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῷ δὲ βαπτιθέντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ φερσβαίνεσι ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐγθρικὰ περφερομένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τὸ ἰῶ αὐτῷ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντοῦ, μέχρι ἔφαπτος ὑπὸ τὴν γῆν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοὺς τ' ἁλιάδων. ἐκπλεόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippę diuitiis magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes ſecat cœnoſas: centum autem & viginti aliis prætereitis ſtadiis, poſt oppidum Iuliada, Geneſar lacum medium tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſar verò lacum eiuſdem nominis terra prætenditur, natura ſimul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipſa pro vbertate ſui negat arbuſtum, totámque plantis conſeuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuerſis aptiſima eſt. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æſtiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior deſtinata eſt: vt naturæ magnificentiam hanc eſſe quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter ſe repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti ſingula peculiari ſtudio terræ fauerent. non enim ſolùm nutrit præter opinionem poma varia, ſed etiam ſeruat, egregia quidē, & quodāmodo regalia. Vuas ſanè caricas intermiſſione decē mēſibus ſuggerit, cæteros verò fructus, anni ſpatio ſeneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vbertimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam eſſe Nili fluminis opinantur, quòd ſimiles coracino Alexandrino generat pi ſces. Lōgitudo autē regionis ſecundùm littora cognominis lacus xxx. ſtadiis extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura tiuſmodi eſt.

Cap. XIX. Tarichæarū excidium.

VEſpaſianus autem perfectis ratibus, im poſita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant ſatis eſſet, vnà prouehitur. Illi autem neque compulſi ad terram euadendi facultatem habebant, infeſtis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & ſcaphæ paruæ, atque piraticæ aduerſus rates infirmæ erant: & cùm pauci ſingulis veherentur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipſis vtroque modo nocebatur. nec enim ſaxis quicquam præter crebros ſonitus agebant, quoniam contra ſeptos armis iacebantur, contiguíque ſagittis eorum efficiebantur, & ſi accedere propius auſi fuiſſent, priuſquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipſis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi poſſent, alios deſiliendo in ſcaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter ſe ratibus in medio deprehenſos, cum nauiculis capiebant. Submerſorum autem qui capita ſuſtuliſſent, aut ſagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & ſi deſperatione compulſi inimicis adnatare tentaſſent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque paſſim ac varius erat interitus eorū, donec in fugā verſi, cæteri terræ appulſi ſunt, circumcluſis nauiculis ſuis. Excluſi autē multi quidē in ipſo lacu telis cōfigebātur, multos verò in terrā egreſſos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam reg onem oppressit & facies.nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis,calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his,qui pridem in ciuitate cecidêre,sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia,solo eos itinere,quod Tiberiade duceret, exire permisit.Cúmque illi facilè his,quæ cupierant credidissent,& quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: cósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant,iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréque Gadaritæ,seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρεν ὅπλοις γῆς. ὧν δὲ ἰδίων κεκραμένων μὲν αἵματι, πεπληρωμένων δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δ' ὀγδόη τῆς ἥξεις ἡμέρας ἐπέσχε τὴν χώραν, οὐδ' ἦν ὅπως. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδούντων ἦσαν σωμάτων. ἐγκαθήμενοι δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τὴν ἀέρα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δεῖν μίσους τοῖς δράσασιν ἥκειν. τὸ μὲν οὖν τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπόλωλεν δὲ σὺν τοῖς ὅπλοις πόλεως ἐπὶ πολὺ πρώτου, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Ὅτε δὲ ἀσπασιὰς ἦν μὴ τὴν μάχην, καθίζει μὲν ὅπου τὴν βῆμα τῶν ταριχαίας, θεωρεῖν δὲ δοκεῖ τὴν ὅπλων χειρίαν, τὸν ἐπηλυν λεών, κατάρξαι γὰρ δοκεῖ ἐθνικὸς πολέμου, μὴ τὴν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν δικαίως. θαμέων δὲ πάντων ἐλαβεν ἐπιδεᾶ τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἠρεμήσειν δυνατοὺς, αὐθρώπους ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς οὓς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. οὐ σπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν οὔτε ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθόξονται καὶ τὴν ἀφόσειν ἐγίνωσκε, τὸν δὲ τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνειν, ἐκπολεμώσειν ὑφοβᾶτο τοὺς ὅπλοις. οὐ γὰρ ἐᾶσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. καὶ μὴ πίστις ὅπι θέσθαι θεσμοῖς οὐχ ὑπέμενον. ἐξεῖναι δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσφαλὲς εἰ λέγοντες, καὶ χρῆσθαι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι θεὸν τὸ φρόντος, ὅταν ᾖ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας δὲ αὐτοῖς ἀδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξόδου ἥν μόνης τὴν ὅπι πιερειάδα φερούσης ὁδόν. τὴν δὲ ταχὺς πεισάντων, οἷς ἦθελον, καὶ μὴ φανερὰν ἐκ ἀσφαλῆ τὴν χρημάτων, ἢ πρὸ ἐπέβαπτε χωρούντων, ἐκλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὴν μέχρι πιερειάδος πᾶσαν, ὡς μήτε διαπλύσειν, συγκλείσειν δ' αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐπασιανὸς ἐπελθὼν, ἵστησι πάντας ἐπὶ τὴν σταδίῳ. ἔπειτα μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἐκκρίτους ὅπι χιλίους ὄντας, ἀγεῖν ἐκέλευσεν. τὴν δὲ νέων ὁπλίξας τοὺς ἑξακισχιλίους ἔπεμψεν εἰς τὸ ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξυσμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλεῖσθαι, χωρὶς τῆς ἀχρίπα χαριζόμενος. τοὺς δὲ ἐκ τούτου βασιλείας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ ποιεῖν ἃ βούλοιτο. πωλεῖσθαι δὲ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, ξακχοῦται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρείτιδος, τὸ πλέον ὡς τεσσαρεσκαιδεκάδες, καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ εἰρηνικὰ ὀνείδη τῶν πολέμων ἐποίησεν, ἐάλωσαν τετρακισμυρίοις ὀγδοήκοντα.

Καφ. λς.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Κεφ. α.

ΟΙ μὲν τὰ ἰώτατα τῶν ἄλωσιν Γαλιλαίων, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῇ ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσέχωρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαίοις τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέστη δὲ τούτοις, καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαίας ἀπόκρισις ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δὲ ἀγρίππα λήξεως αὕτη τὸ μέν. ἐστὶ σωγάνη, ἡ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. ἡ δὲ αὖ καλουμένου Γαυλανᾶ, μέρος ἦν ἡ σωγάνη, τὰ κάτω δὲ ἡ Γάμαλα. σελεύκεια δέ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτῃ ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια. διατείνει δὲ κατὰ τὰ ἕλη, μέχρι Δάφνης χωρίου, τάτε ἄλλα ξυτεφῦ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ξέουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰορδάνην κατὰ τὸ χρυσοῦν βοὸς τεῶν, πρόσπεμπουσι τῷ μεγάλῳ. τοιαῦτα μὲν οὖν ὅπη σωγάνη, καὶ σελεύκειαι, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀποστάσεως, δικαίας ἀρχὴ πάσας προταγάγετο.

Κεφ. β.

Γάμαλα δὲ οὐ πρόσχωρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρείᾳ, πλέον τῶν ἰωτατῶν. ἔχεις γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄπισθεν, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μικύνεται δὲ ἐν τῇ ἀπορρῳᾳ εἰς τοῦμπροσθεν σκολιὸν ὅσον κατὰ πάν, ὃς εἰκάζεσθαι καμήλου τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ ξ μὲν τῆς κλήσεως οὐκ ἐξακριβοῦντων τὸ ὁμοιωθέν. καὶ πλαγίᾳ μὲν ἡ πρόσοψις, εἰς φάραγγας ἀβάτους πρόκειται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ, ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρείας, ὅθεν ἀπάρτηται τῇ ὄρει, καὶ τοῦτο ὁμαλοῖς λαξευτοῖς πάρρῳ. δύσβατον οἱ ὁμοχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, διδομημένῃ πετρίνων δεσμῶν ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, χρημνίζουσιν τὸ ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταβαίνοι εἰς ἑαυτὴν ὅπου τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότῳ δὲ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τ' πόλεως ἦν. ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτῆς χρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην καταβαίνων φάραγγα. πᾶσα δ' ἐστὶν τὸ τείχους, ἐφ' ὧν τὸ ἄστυ κατέληφθ. οὕτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

A VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excitis Romanis defecerant, in se ad eos postquam Tarichææ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita B supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & l x. stadiis longum, paludesque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen C quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà declive, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, ni- D si quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio caturæ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésque superior ad profundam pertinés vallé. Fons autē E intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quāuis aūt natura inexpugnabilis esset ciuitas.

Cap. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: sitúsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallere nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montémque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suique metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suam, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauêre: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentísque perculsi, in oppidum recessêrunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabantur. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illósque impingendo per declinia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

A τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τὴν διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τῶν ἐν Ἰωταπάτοις ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, οὐδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὰ τῶν ὑπ' ἀγρίππα σταθμοθεῖσιν ἤδη τὴν πολιορκίαν, αἱ εἶχεν ἤδη μιᾶς ἡμέρας ἐπὶ ἀναστασιὰς ἦ, ἀφ' ἧς ἀπὸ τῶν ἀμμαοῦς, ἔνθα περὶ τὸν πατριάρχης ἐστρατοπεδεύκει (μετέρμηνευόμενον δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λίγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῷ ὑδάτων πρὸς ἄσκησιν ὑπηνδρωκότων) πρὸς γάμαλα. ἦ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τῶν πόλιν οὐκ οἷόν τε ἦν ἔτι ὀχυρωμένην. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρὰς καθίστησι, ἦ τὸ ἀφορκείμενον ἔρος καταλαμβάνεται. τῷ χαμαὶ μὲν ὧν ἀπορρέδος τῷ ταλμάτων ἀφ' αὐτοὺς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρὰν. καὶ τὸ μὲν κατ' αἰατολὰς αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὁ ἀνωτάτω τῶν πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἑστρατοπεδεύκει τάλμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀπέπλησεν, ἦ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. καὶ τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ περὶ καταδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῷ σφενδονήτῃ, ἦ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. Ὁ μὲν, ὑπὸ τῶν οἰκείων θᾶττον περιεσχέθη. ῥωμαίους δ' ἐπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργὴ τε περὶ τὸν βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος. οὐ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῷ συμφεύγοντον αὐτοῖς σύμβουλον οὕτως ἀγριωθέντας.

Κεφ. γ. Συνελθόντων οὖν τῷ χωμάτων θᾶττον πλήθει χαρᾶς, ἦ τε περὶ τὸ μέτωπον ἔθει, πρόσω ἦσαν ταῖς μηχαναῖς. οἱ δὲ περὶ τὰ χάρητα, ἦ ἰώσηπον, ὅτοι γὰρ ἦσαν τῷ ἦ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καὶ πῦρ καταπλήσοντας τοῖς ὁπλίταις τάττουσιν, ἐπειδὴ μάχῃ πολλῇ πρὸς τὴ πολιορκίαν ὑπεξέφυ οὐχ ὑπολαμβανον, ὕδατι ἦ τοῖς ἄλλοις ὑπηρεσίοις μὴ διαρκέμενοι. ὑποχωρήσαντες δ' ὅμως, ὀξήλαγον ὅπη τὸ τεῖχος. ἦ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπεμύνοντο τοῖς προσάγοντας τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πρόβολοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσαγόντες οἱ ῥωμαῖοι ξύλα θεν τοὺς κριοὺς, ἔμπρησίουσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῷ ῥιφέντων εἰχεόμενοι, μὴ πολλοῦ σκληγχον ἦν, καὶ κτύπου τῷ ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς ἦ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τέως μὲν κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐπιόντων, προσεστῶσαν χωρὶν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀπῆρον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ξεπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῶς πόλεως προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς δυσπρόσιτος, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῷ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβομένους ἀπήρουν. οἱ δὲ μήτε τοὺς ἦ κορυφῆς ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῷ σφετέρων προσωβιαζομένων, δῆτα τὰς οἰκίας τῷ πολεμίων, πρόσγλοι ἦσαν, ἀπέφευγον. αἱ δὲ ταχέως κατερείποντο πλημμυρούμεναι, ἦ τὸ βάρος μὴ στέγουσαι. κατίσχε δ' πολλὰς μία τῷ ὑπ' αὐτῇ πεσοῦσα, ἦ πάλιν ἐκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῷ ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τὰς συνιζούσας ὀροφὰς, ἐπαπηώρων ταῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν καταχωννύμενοι τοῖς ἐρείπιοις, πολ-
λοὶ δ' ὑποφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος καταλαμβάνοντο,
πλείστους δ' ὁ κονιορτὸς ἄλλους ἀπήρδ. συμφορᾶς δὲ
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τῆς κατ' ὄψιν ἀμε-
λοῦντες βλάβης, ἐπέκειντο φεύγουσι τοῖς πολεμίοις ἀνωθούμενοι, καίτοι καταλιθαίνοντας ἐν ἐξό-
δοις τοῖς στενωποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλ-
λοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω B
λίθων αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νε-
κροί. ὧδε γὰρ τοῖς τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τῶν
δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δ' ὑποπίπτοντες ἤδη
τῶν δωμάτων. σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἐν δὲ
οὐδὲ ξαπίνταν ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοια τῶν ὁ-
δῶν καὶ παχύτητα τὴν κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους δύ-
νασθαι γινώσκοντας ἀπείλησιν, καὶ ὧδε σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν
οὖν μόλις διεξιόντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς
Κεφ. ιβ. πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δ' ἀεὶ προσμένων τοῖς C
πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸ εἰσῄει καθορῶντα
μὲν ἴλην ὁρῶντα ὧδε τὴν στρατὸν τὴν πόλιν, ἐκλιπεῖν τὸν
κατ' αὐτὴν ἀσφαλεῖ ῥυόμενος, λανθάνῃ καὶ μικρὸν
ἀνωτάτω τῆς πόλεως προβὰς, εἶτα μέσους εἰς κατα-
λείπῃ τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἐδεδίει γὰρ
ὁ παῖς αὐτῷ τὸν τότε συμπαρὸν, τὴν ἀκμὴν τοῦ
μειρακίου εἰς συνείαν ἀπεσφαλμένος. ξαπίνταν μὲν οὖν
οὔτε ἀσφαλὲς, οὔτε πρέπον ἡγήσατο, μνησθεὶς δὲ τῆς D
ὑπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς,
ὥσπερ ἔνθους ῥυόμενος, σωματοφύλαξι μὲν τοῖς ἅμα αὐ-
τῷ τὰ σώματα ταῖς παντοπλίαις. ἐνυφίσατο δ' ἐν τῷ
κορυφαίῳ ὑπερρέοντα τὸν πόλεμον, ἔστε μὲν ἀσφαλῆ πλη-
θος, οὔτε βιαίων ὑποπτήξας, ἐπέμενε, μέχρι δ' αἰσθόμενον
τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς συνενοήσαντες οἱ πολέμιοι,
τὰς ὁρμὰς ἐνίδυσαν. ἀτονώτερον δὲ προσπιεσθέν-
των, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς
ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν οὖν Ῥωμαίων E
καὶ ταύτῃ ἔπεσον τῷ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκα-
δάρχης Ἐβούτιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φρα-
τάξεως, ἀλλὰ παντὸς καὶ πρότερον γενναιότατος
φανεὶς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίοις ἐργασάμενος.
ἑκατοντάρχης δέ τις Γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιω-
τῶν δέκα ὠκισμένος ἐν τῇ παρεμβολῇ, κατέδυ μὲν εἰς
τινος οἰκίαν. τοῖς δὲ ἐν αὐτῇ δεδαλαλευμένοις φρά-
διον ὅσα κακὰ τοῖς Ῥωμαίων, ἦ ὧδε σφῶν ὁ δε- F
μος ἐβουλεύετο, κατακερασάμενος, ὡς δὲ αὐτός τε,
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σὺν αὐτοῖς ἐπανίσταται, καὶ πάντας
ὑποσφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς Ῥωμαίους
ἐχωρίζετο.

Κεφ. ι. Οὐεσπασιανὸς δ' ἀθυμοῦσαν τὴν τῶν στρατιωτῶν οἰκίαν
πάσχουσαν, καὶ διότι τοσαύτης ἐδαμῶς τηλικαύτης
συμφορᾶς πέπειστο, πρὸς μὲν πλέον αὐδὲν ἐμέμφετο ὅτι τῷ
τῶν στρατιωτῶν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, ὡς ἀρε-
μυθεῖτο. ὧδε μὲν τὸ καθ' αὑτὸν ὑποστελλόμενος, ὡς G
μηδὲ τῷ ἀρχῷ μέμφεσθαι δύσκοιν. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ
λίαν ἀδρείως φέρειν, τῷ τὸ πολέμου φύσιν ἐννο-
οῦντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναιμωτὶ ὧδε γίνεται. ἢ
δὲ παλίμπους τύχη ὧδε ἴσα. τοσαύτας μὲν τοι με-
γίστας Ἰουδαίων ἀπολέντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαί-

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen cò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine puluerisalius alium non agnoscẽtes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condentiat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diutinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Eburius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium est, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

μονι δεδωκέναι συμβολήν. εἰ δὲ ὥσπερ ἀπειρηκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς δ' ἀρεταῖς, οὕτως

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quib. peremti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nũc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quã integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat. Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíq; tanquam dictis obedientes, ad eũ veniebãt,

A αὐαῤῥων, τὸ καταπλήσσειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, καὶ πλέονος ἄρξας, ὁ καὶ τοῖς δυστυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ μὴ διὰ θυμίας ἀναπαλαίων τὰ ἁμαρτήματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, οὔτε μαλακία θείτων ὑμῶν, οὔτε τῷ τῶν Ἰουδαίων ἀρετὴ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ τὸ δυσμαχεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυχωρία, καθ' ἣν ἄνω τὰς ὑμῶν μέμψασθε τὰς ὁρμάς. τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅτι τὰ ὑψηλὰ τῷ πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποστέλλειν ἐχέλευ, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἰσαμφίους τοῖς κινδυνεύουσι πιέζ. κατὰ τὴν κάτω πόλιν, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. τοῦτο δὲ ἀκαιρότερον ὅτι τῷ νίκῃ ἐπαιρόμενοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπροβούλευτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιῶδες, ἐκ τῶν Ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κεκτῆνται. χρὴ τοίνυν ὅτι τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀνασκοπεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσεπιθυμεῖν τῇ παρ' ἀξίαν πταίσματι. τὴν ἀρίστην ἕκαστος ἐν ἰδίαις χερσὶν ἐπιζητείτω ἀνδρομυδίαν. ὅταν γὰρ τοῖς ἀπολωλόσιν μαρήσεσθε, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀμυνεῖσθε. πρόεσμαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅτι πάσης μάχης, προάξω τὴν ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἐκέλευσε. τοῖς γαμαλιεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαῤῥῆσαι τῇ κατορθώματι παρέσῃ, ἀνδαλόγως τὸ συμβαῖνον, καὶ μεγάλως. ὑπειζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δίκαιαι ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι ἀκριβῶς ἐκφεύγειν ἐπειδὴ, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε ταπεινότερα, δ' εἰναὶς ἠθύμουν, καὶ τὰς ψυχὰς ἀπαπεπόνηκεσαν. οὐ μὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλησαν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ ἀῤῥηχθέντα τὰ τείχους οἱ γενναιότατοι, καὶ τὰ μέσα προσεχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ Ῥωμαίων ὅπως χωννύντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν προσερχομένων εἰς βολῆς, οἱ πολλοὶ ἐκδιδράσκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τι δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ οὐκ ἔκειντο φυλακαί, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐποιοῦντο. ὅσοι γε μὴν ἐλήφθησαν, παρέμενον, ἐν οἰκίαις ἀφθόνοις. πανταχόθεν γὰρ ἐφοδὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνεθεράπευτο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις παθήμασι διεκαρτέρουν.

Καπ.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ παρῆρτο ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίαν, ἧς τὸ ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, ὃ ὄζει μεγάλου πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσου. ἔστι μὲν ὕψος ὅτι ἑξήκοντα σταδίους αἰείχῃ, μόλις προσβατὸν καὶ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δὲ ὄζει ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι πᾶν τετράγωνον. ἦγρε δὲ τοσοῦτον περιτεῖχον ὁ ἰώσηπος ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἡμέραις, τὰ ἄλλα χορηγούμενον ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅτι τούτῳ συνειλεγμένου, οὐεσπασιανὸς πλακίδιον ἱππικὸν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπὶς δὲ δίξιοῦ, καὶ φιλανθρωπίας, πρὸς εἰρηνεύειν τοὺς πολλοὺς προσκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ αὐτίκα βουλόμενοι. ὅτε γὰρ πλακίδος ὡμίλει προάτερον, ἀνεπιζήλως αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, καὶ κεῖνοι κατῆσαν ὡς πιθανῶν δίκην,

ἵνα ἀφυλάκτῳ τοῦ πταίσωσιν. ἐνίκα μέντοι τὸ πλακίδου πανοῦργον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἐλκύσας ὅπη πολὺ τὸ πεδίον, τοὺς ἵππους ὅπισθεν περιέφευγε. ξυλάμενος δέ, πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποστρέψαντος, εἴργει τῆς ἀναβάσεως. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστεις λαβόντες, ὅτι λείποι αὐτοῖς τὸ ὕδωρ, τότε ἔρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς πλακίδῳ παρέδοσαν.

A vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

B

Κεφ. ζ. Τῶν δὲ κατὰ Γαμάλας, οἱ εὐδαιμονέστεροι μὲν φεύγοντες διῃρέθησαν. οἱ δὲ ἀδυνατοι, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μάχιμον δὲ αὐτοῦ εἶχε τὴν πολιορκίαν, μέχρι δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερβεβήκῃ, ξεὺς τ' ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος στρατιῶται τὴν ἐωθινὴν φυλακὴν ὑπεδύοντες, τὸν προκείμενον καὶ τοῖς πύργον ὑπορύξασιν ὑσυχῇ. τοῖς δὲ ὑπὸ αὐτῷ φύλαξιν, ὅτε προσιόντων ἤθησις, νὺξ γὰρ ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐγένετο. ἦσαν δὲ οἱ στρατιῶται φιλόπονοι καὶ μέγα φρονοῦντες ἐπὶ τοῖς κεκαμωτάτοις σκυλίσαντες τὸν λίθων, ὑποπεδῶσι. καταῤῥίπτει δὲ ὁ πύργος ὀξαφῆς μετὰ μεγάλου φόβου. καὶ συγκεχυμένοι μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες πολεμίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τὸ παρερρηγμένον τοῦ τείχους σκιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῷ δ' αὐτῷ καὶ πόλιν ὅλην σφαδάζοντων ὑπὸ τοῦ φόβου, ὀλιγοστὸς ἦν, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰώθασι πανταχόθεν τῶν πολεμίων. εἴσω δὲ καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπει, πολλοῦ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ προτέρου πλήγματος οὐκ εἰσεβάλλον, ἕως ἕκτης καὶ εἰκάδος τοῦ προῃρημένου μηνός. τῖτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς ἐφ' ἅπασιν ἐπλήγησαν δόντος ῥωμαῖοι, τῷ ἱππέων ὅπλίξας ἑξακοσίους προς οἷς πεζοὺς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μὴ βοῆς ἐχέρυσαν ὅτι τὰ ὅπλα. ἄλλως δὲ εἰσβολῆς ταχέως καὶ πᾶς εἴσω γνομένης, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὅπισυόμενοι, προς τὴν ἄκραν αἰῖφθορον, μὴ κωκυτῷ καὶ ἐοῖς. οἱ δὲ τὸν τῖτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅπὴ τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων φονευόμενοι ἔπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχοῦ φονευόμενων ὁ σόος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ πεδίον χέόμενον. προς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεβάθει αὐτὸς ἀσπασιος, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἥτε κορυφὴ πάντοθεν πρὸς ὠδῆς καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπῃρμένη, καὶ πανταχόθεν τῆς βάθους κατάγεμον, φρεατίαις κρημνοῖς, κατάτομόν τε σύνταυθα τοὺς προβαίνοντας οἱ ἰουδαῖοι, ταῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις κατακυλινδοῦντες ἐφόνευον. αὐτοὶ δὲ ὑψοῦ ἦσαν δυσπρόσιτοι βέλεσι. γίνεται δὲ προς ἀπόλυσιν αὐτῶν αὐτομάτου θύελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλαγια παρέσυρεν. οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίστασθαι δυνατὸν βίαν ἐδυνάσατο τῷ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνοντι δὲ

C

Cap. III. Excidiū Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, cámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis dutissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi sensêrũt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõstituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationib. in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcẽ recurrere, descij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum ruptũ multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis denolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiã statu possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumcluſi, desperatione ſalutis, filios & coniuges & ſemet ipſos in vallem præcipites dabant, quæ ſub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe, qui capti fuerant, immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа ſunt: qui verò ſe præcipitauerunt, quinque millia ſunt reperti. Neque quiſquam, præter duas mulieres ſaluus euaſit. quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, inſigni viro, & qui ſub Agrippa rege dux exercitus fuerat. ſeruatæ ſunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos ſinguli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa eſt, tertio & vigeſimo die menſis Octobris: quæ vigeſimo & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

ΡΩμαῖοι, καὶ θερισόντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας θεμένους. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ θυμοειδὲς αὐτοῖς ὅτι πάντας ἡ μνήμη τῶν ὅτι τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, θερισόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπόρυκτο. σωισθὲν δὲ τὸν Ῥωμαίων ὀργὴν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῶν ἀλόντων θεραπεῦσαν φανῆναι. τῶν μὲν γὰρ ἑξακισχίλιοι μόνοι τοῦτον ἐφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀνῃρέθησαν. διεσώθη δὲ πλὴν δύο γυναικῶν ἀδίς, τῆς φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὐτά. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος ἀγρίππα τοῦ βασιλέως φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τῷ θεῷ τὴν ἄλωσιν ὀργαῖς Ῥωμαίων λαθοῦσαν. τότε γὰρ οὐδὲ νηπίων ἐφείσθη. πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω ἕβδόμῃ εἰκάδι μηνὸς ἀπορρεούσης, τῆς ἐπαστάσεως ἀρξαμένης τοῦ μηνὸς τετάρτῃ εἰκάδι.

CAP. IIII. Giſcala à Tito capitur.

IAmque ſolùm Giſcala oppidulum Galilææ reſtabat indomitum: cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, ſpémque ſuam ſemper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiuſdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúſque moribus, & immoderata ſperare promptius, miróque modo quæ ſperaſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ ſibi potentiæ cauſa bellum amaret. huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorum cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditione miſſurus, Romanorum tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur. At Veſpaſianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina exiſtimans eſſe refouendos. nec enim exiguum ſibi laborem ſupereſſe de Hieroſolymis præuidebat, quæ & regalis eſſet ciuitas, & cunctæ nationi præſtaret. His autem, qui ex bello fugiſſent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius conſtructio, non minimam ei ſolicitudinem comparabat: cùm virorum ſpiritum & audaciam, & ſine muris inexpugnabilem eſſe cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giſcala (equitando enim ad eam acceſſerat) aggreſſione capi facilis videbatur: ſciens tamen quæ ea vi capta, paſſim à militibus populus abſumeretur (namque ſatiatus erat ipſe iam cædibus) miſerans multitudinem etiam ipſe ſine vllo diſcrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis ſubigere ciuitatẽ volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum pleriq; perditæ factionis erãt, mirari ſe ait, quónã freti cõſilio,

Μόνη δὲ γάμαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τὸ μὲν πλῆθος εἰρηνικὰ φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ θερσαινόμενοι. παρεφθαρμένη δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου ληστρικοῦ τάγματος, ᾧ πολὺ καὶ τῶν πολιτικῶν συνεισέρρει. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκέκρατο λευΐου τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, θερμὸς μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τὴν ἐλπισθεῖσαν θεραπεύσαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας ὁδηγοῦντα. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιάδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτάττετο, δι' οὓς τυχὸν καὶ θερισβύσαιμον θεὶ θεραπεύσωσι, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοίρᾳ τὴν ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. οὐτασιασιὰς δὲ ὅτι μὲν τούτους, πᾶσιν ἐκπέμπει συὶ χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δίκατον δὲ τάγμα ἀπαίρῃ εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ συὶ δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τὸν στρατὸν καμάτου δίδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ἀθηνᾶς τὴν πόλεων τάττι σώματα καὶ τὸ θερύθρημον ὑπερβρίψεσθαι ὁμόμνυος ὅτι τοῖς μέλλουσιν ἀγῶνας. ἐν δὲ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐσεσθαι, θεῖ τοῖς ἱεροσολύμοις λῃστήμενον, ἅπαν δὲ βασιλέως μὲν οὔσης τὴν πόλεως, καὶ θερασιχούσης ὅλου τὸ ἔθνους, συῤῥιόντων δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἐν τῷ πολέμου δραστηριασκόντων. τὸ γε μὴν φύσῃ ὀχυρὸν αὐτῆ, καὶ δὴ κατασκευῇ τειχῶν, ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν παρεῖχεν. τὰ δὲ θερύηματα τὴν αἰθρὰν, καὶ τὰς πλευρὰς, δυσμεταχειρίστους καὶ δὴ τειχῶν ὑπερέβαινε. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς θερσκευεῖ τὴν ἀγῶνον.

Κεφ. Ι.

Κεφ. Ι.

Πλὴν δὲ θερσιπασαμένῳ τοῖς μεγάλοις, δύπτης μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ῥᾴδιον εἰσβαλεῖν ἐχαφθαρμένου ὑπὸ τὴν στρατιᾶς αἰδῶ τὸ πλῆθος, ὧν δὲ αὐτὴ κόσμος ἦδη φύσει, καὶ δι' οἰκείου τὸ πλέον ἀκείτας σωαπολούμενον τοῖς αὐτοῖς, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας θεραπεύσαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὰ τείχους αἰθρὰν καταγνόντες, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐν τῷ διεφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη θερὸς αὐτούς, πῖνι πεποιθότες, πάσης

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ μίαν προσβολὴν καταστραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τοῖς ῥωμαίων δεξιᾶς ἐπίστευσαν, αἷς ἐκ νεῶν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν μωσικῶν ἀνθαδείας. εἰ δὲ συνῆκον, ἐλευθερίας ἐλπίδα, μηκέτι μοί τοι τὰ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὀπιμονή. εἰ δὲ πρὸς ταῦτα ἀνθρώπους φιλανθρώπους, καὶ δεξιᾶς πίστεως, προέσθαι αὐτοὺς ἀφειδῶς τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γενομένους πεζομάχους τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ἐπιδείκνυνται μόνοι γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν ἀνθάδεις αἰχμάλωτοι. πρὸς ταῦτα τὴν μὲν δημοτικὴν ἀνάγκην οὐκ ἀποκρίνεσθαι μετὴν, ἀλλ' οὐδὲ δεῖν τὸ τεῖχος ἀνασκάπτειν. προθυμότερον δὲ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τὴν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσελθόντες δεῖν τὰς σπονδὰς, ἢ δέξασθαί τινα τὴν ἐπαγωγὸν εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης αὐτούς τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μέν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῇ ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ σωτηρίαν προῖεσθαι εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ οὔτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὅδε ἡ τῆς ἑβδομάδος πρόοδος, οὔτε τὴν θεραπαίνειν αὐτῷ, οὐχ ἧττον ἀπεῖναι τὴν διαθεῖναι τὸν βιασάμενον. φέρειν δὲ ἐκείνῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως. τὴν γὰρ αὖ τις ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν προεισπραττόμενον τὰ φυλάξαι. μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παραβῆναι τὴν πατρίων νόμων. πρόφασιν δὲ τῇ παρὰ προσδοκίαν εἰρήνῃ χαριζόμενος, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σπουδάζων, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ εἰ καταληφθείη παρὰ τὸ πόλεως ἅλωσις, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεοῦ γὰρ τὸ ἔργον ἀρὰ τὸ σώσαι τὸν ἰωάννην ὅτι τὰ τῶν ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὲν μόνον πεισθῆναι τίτον τῆς σκέψεως τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως προῤῥωτέρω σπουδάσαι ποιῆσαι κυδωνοῖς. μεσόγαιον δέ ἐστι τείχιον, κώμη καρτερὰ, ὀλίγοις μίσις ἀπὸ πολέμου γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθος τὸ οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τῆς ποιὸς τὸ ἔθνος ὀλιγωρήσας ἐφόδιον. νυκτὸς δὲ ἰωάννης, ὡς οὐδεμίαν ποιεῖ τῇ πόλει ῥωμαίων ἐπὶ φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχιτέρων σὺν γυναιξὶ ἅμα τοῖς γλυκέσι ἀπαλαβὼν, ἐπὶ ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲν ἢ εἴκοσι σταδίων ὡς οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, αἰθόμενον καταστερχομένῳ τοῖς ὀπίσω αἰχμαλωσίας καὶ τοῖς ζῆν φόβοις. προσιόντος δὲ ποιοῦντος ἀπολείπονται, καὶ δεινὰ τὴν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφυρμός. ὅσον γὰρ ἔκαστος τὴν οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελαμβανεν εἶναι τὴν πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισμοὺς δοκοῦντες ἐπὶ ὀλίγον, καὶ ποιοῦντες τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου φόβον ἐπιστρέφοντο, καὶ θάπτοντες ἤδη παρόντων οὓς ἔφυγον, αἰδοῖας τὸ ἐπιπλέον οἱ πολλοὶ, καὶ ποιοῦντες τὸν λεωφόρον, ἢ τὴν φθανόντων ἔξω συνέχυσε τοὺς πολλούς. οἵπερ ἦ συναγ-

A cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamẽ diem Iudæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temeraſſent, non minus coactos: quàm qui cogerent: piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, vere-

E batur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœsam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus; Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas

F Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium

G fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instãtibus quos fugissent: mutuique simul ruebant, & circa viam plurimos certamẽ præcedentium cõrerebat. Miserabile autẽ fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: cóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titº ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrēres, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus; equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed cum quidem occupare nequiuēre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducūt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initiū.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, quiuìnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigoremque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnúque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorū quidem, quos fugiētes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiēs spe ad bellum incitabat, insitam ire

κᾶν, ἢ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αὐτῶν καλούσης αὐτοὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συλλῆψαι, ἐδάρσησαν κατὰ κωκυτὸν ἐπιτῦσαι φεύγειν. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωαννοῦ θάρσος παίλδυσμα. σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, ἢ καταφεύγειν, ὅθεν καὶ μᾶλλον τὴν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦντα ῥωμαίοις αὐτὸν παρασχεῖν. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τύχης, ἐσκέδασε. τῇ δὲ μετ' ἡμέραν ὑπὸ τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. ἀνοίγει δὲ αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, ἢ μὴ γυναικῶν προσελθούσῶν, αἰδοῦμενον τὸν, ὡς δι' ἐρημίαν, ἢ φεύγειν ἐλθεῖν ἀναστάντα τὴν πόλιν. ἰδόντες γὰρ ἅμα τὸν τῶν ἰωαννου φυγὴν, καὶ παρεγένοντο φάσκοντες τὸν αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζόντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μᾶλλον ἔπεμπε τὴν ἱππέων, ἰωαννοῦν διώξουσαν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπάντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυναῖα δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγῳ ἀπέδοντα, φειδόμενοι ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τὴν μὲν θάλασσαν παρῆκεν ἀπαθῆ τὸν ἰωαννοῦν τῆς ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τὴν θυμῷ, θάμυθιον ἔχοντι πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆει τὸ αἰδοῦμενον μὲν εἰς τὴν πόλιν, ἢ τοῖς σπουδαίοις ὀλίγον τὸ τεῖχος θάσσον καθελόντας τοῦ καταλῆψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς ταράσσοντας τὴν πόλιν αἰτίους. πολλοὺς δ' αὐτὸς ὑπὸ τῶν οἰκείων μίσει, καὶ διαφορᾶς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰ διαφεύγοιτο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἄμφισον δὲ εἶ μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ πρὸς τὴν οὐκ ἀξίων αὐτὸς συναπολέσειν. τὸν μὲν ἴσως καὶ σωφρονῆσαι δέῃ κολάσεως, τὴν ὅτι τῆς παρεγκόσι συγγνώμης αἰδοῦμενον. ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ὅτι τοῖς διαναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶ φερυρᾷ μὴ τοι τὴν πόλιν ἀσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τῶν νεωτεριζόντας ἐφέξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαῖα μὲν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι φερυμάσασα ῥωμαίους.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα φερὸς τὴν ἑορτὴν ἰωαίνα, ὁ κόσμος ὅλος ἐξεκέχυτο, καὶ φεῖ ἕκαστον τῆς συμπορφυρόντων, μυρίων ὅμιλος συνηθροισμένων τὰς ἔξωθεν συμφορὰς αὐτοῖς πωθάνετο. τῆς δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἐπικοπτόμενον, ἐδήλου τὴν αἰσθησιν. ἠλαζονεύοντο δὲ καὶ κακοῖς, οὐ παρορμᾶν τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμοῦντες αὐτοῖς ἀσφαλεῖς. ἀλογίστων γὰρ εἶ μὴ ἀχαρείστων, θαρραλέως φερὸς κινδυνεύειν φεῖ μᾶλλον ἢ πολίτας ἀθανεῖς, δέον τὰ ὅπλα ἢ τὰς αἰχμὰς τὰ μιαίνεσθαι τῇ ἱεροπόλῃ, & συμφυλάττειν. σῴζειν δὲ παρῆλθεν τὸν ἄλλων τῆς μᾶλλον, ἢ τὸν λεγομένων δημόσιον ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ὑπῶπτον. οἱ μέν τοι τὰ φεῖ τοὺς αἰχμαλωτοπωλίνας ἡμέρᾳ, σίγυνος ἐμφερία κατέχει τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἰουδαίων ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθῆσιν ἦτζον ἐμυθεία. φειδὼν δὲ ἑκάστους ὅτι τὸν πόλεμον ὑπῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀδυνῶ καταφρονοῦσαν, τῷ δὲ οἰκείᾳ δύ- A Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiẽs, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut B iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gischala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducẽs eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat: C quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autẽ armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atq; audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere potsent, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: alíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis similiter vtrũq; familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbãtur. Grauis

ναμιν ἐξαίφνης, καὶ κατειρωνεύόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς οὐδὲ αἱ πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίνοντί ποτε ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ δὲ τὰς τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ θεὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταξίφαντες τὰς μηχανάς. τοιούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων θερσολοφθείρετο, καὶ θεὸς μὲν τὸν πόλεμον ἤρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν ὅς τις οὐ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος οὕτω διέκειτο ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. παρελήφθη δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς δὲ ἱεροσολύμων στάσεως. ὁ μὲν γὰρ τῆτος ἀπὸ γαμάλων εἰς καισάρειαν, οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρέσπα τὰ αὐτῆς, καὶ φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεφε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν δεδιὰ δεξιᾶ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, παραχρὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τὸ ἀπὸ ῥωμαίων αἰώρημα, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐν δὲ τῇ ἱεροσολύμων τὸ πολέμου, πρὸς τοὺς βουλομένους εἰρήνης, ἔρις ἐκαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἦσαν τῇ μὴ ὁμονοοῦσιν πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ φρονοῦντας, ἤδη κατὰ πλῆθος ἀντιτάσσοντο. καὶ στάσις μὲν ἐν ἅπασι τὰ παρόντα ἐκύει, τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῷ ἔλαττον ἐπιθυμοῦν, ἐπικρατεῖ τὸ νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντος δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῶν δημοσίων, ἔπειτα συνιστάμενοι κατὰ λόχους δεδιὰ λῃστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ἀμόσιτοι καὶ ἀδημονίας σῖτον μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς προθυμουμένοις πουφοτέρως δοκεῖν, τῷ ὑπὸ ῥωμαίοις ἄλλοσιν.

Κεφ. ιβ. Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄντως τῶν κακοπαθῶν, τὰ δὲ μίσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἦν μετὰ προσούμενοι τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τῶν καὶ τῶν χρόνων ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τῶν παντοχοῦ συντελμάτων ἀρχλῃσταὶ, καὶ γλυόμενοι πανηγύρεως ὄχλος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συνεπαρεισρυέντος τινος, πόλιν ἀσρατήγητον, καὶ παρὰ μὲν ἔθει πᾶσι ἀδιαφόροις διχομένων τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ ὁλομένων ἀπάντων τοὺς ἐπεισχωμένους πάντας, ἀπ' εὐνοίας ἔχειν συμμάχους. οἱ δὲ καὶ δίκαι δ' στάσεως, ὕστερον ἐδάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προσεξαπλώθη τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τὰ πολέμια, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὀλίγα παρεσκεύασεν. ἄλλοι τε ἀπὸ τῶν χώρας λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς σῶον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, οὐδέν τι τῆς δῃώσεως παρέλιπον. οὔτε γὰρ μόνοι ἁρπαγῆς, καὶ λεηλασίας τὸν τόλμαν ἐμέλησεν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνου ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, οὐ λαθραίως, οὐδὲ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερᾶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῆς ἀσφαλεστάτου κατερχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντίπαν αὐδρα τὸ βασιλείου γένους, καὶ τῆς τῶν πόλιν δυνατώτατον, ὃς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστευμένος, συλλαβόντες ἔδησαν. δεδιὰ τοῦτο λεβίαν τινὰ τῆς ἀσφαλείας, καὶ σωφρᾶ υἱὸν ῥαγουήλου, βασιλικοῦ ὄντα καὶ τούτων τὸ γένος, θεὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν θεοσεβῶς δικαιοῦντας. δ ἐπὶ

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: cúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licêtiam compararent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demõstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nõ solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eũ rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabãtur. cæteri verò sacerdotes, procul spectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésq; sacrorũ solui grauiter ingemebant.

A ἡ κατάπληξις εἶχε τὸ δῆμον, ἡ καθάπερ καθῃλωμένης τὴν πόλεως πολέμῳ, τὴν καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς δ' ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τὴν συνῃλωμένων, ἐδὲ ἀσφαλὲς ὤοντο μέχρι πολλῶν δυνατοὺς ἄνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανοὺς ἐδὲ δοκεῖ καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγάνδρους θέντας. οὐ μέντοι, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν ἀδικίαν. δόξαν οὖν αὐτοῖς αἱρεῖν αὐτοὺς, Ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τὸν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδος υἱὸν ἐκαλεῖτο παῖς καὶ τὸ δεσμωτήριον γλαφυρὸν ἦν. ἐφ' ὃν πολλοὶ συνῆθροίζοντο εἰς τὸ εἱρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς συνῃρημένους. ἐδὲ τοσοῦτον μῆκος τοῦ κακουργήματος ἐμηχανήσαντο, ἀλλὰ καὶ πρόφασιν ἐπλάσαντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς πόλεως γεγυμνωμένοις. σωτῆρας δ' εἰς τοσοῦτον ὕβριν τὸ δῆμον ταπεινότητος καὶ δίους, εἰθὼς ὑποπτεύειν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἰ καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄνυσε γὰρ τὰ μὲν πρῶτα τοιοῦτος, ἐξ ὧν καὶ δοκοῦσι οἱ ἀρχιερεῖς ἀποδεικνύειν, καθίστασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἧττον σωφρονῶσι τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς δὲ παρ' ἀξίαν ὑπὸ τυχῶσι τὴν αἰσχίστην τιμῆς, ὑπακούειν ἦν αὐάγκη τοῖς ἐδοκοῦσιν. ἐνίοτε δὲ καὶ τοὺς ἐν πόλει ποικίλας ὑπονοίας, καὶ λογισμοὺς, καθ' ἑαυτοῖς ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους τὴν καινότητα φιλονεικίας ποιούμενος, μέχρι τῶν εἰς αἵματος ἐμπλησθέντες ἀδικημάτων, δεῖ τὸ θεῖον μετάστασιν τοῦ ἔθνους, καὶ μιαιφόνοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένου τὸ αὐτοῖς ἤδη τὸ πλῆθος. ἐπῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα αὖ σῴσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν βουλῶν θεῖος ἐξέφυγεν.

B

C

D

E

Οἱ δὲ τὸν νεὼν τὸ θεοῦ φρούριον αὐτοῖς, καὶ τῆς ὅλης ὑπὸ τὸ δήμου παρασχὼν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἐν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παραίρημα δὲ τοῖς δεινοῖς εὐφυΐα τὸ τῶν ἐπιτροπευόντων ἀλγεινότερον. δοκοῦντες γὰρ τὰς τὸ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὸν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πλεονεκτεῖν ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὓς ἐκ ἔφαμεν καθ' ἡμῶν αὐτῶν τῆς ὀργῆς. ἐν δὲ φέρημα μάλιστα τῆς βουλῆς εἶδος ἀρχαῖον, ἐπεὶ δὲ καὶ πάλαι κληροῦν ἔφασαν εἰς τὸν ἀρχιερεωσύνην. τὸ δὲ ἀληθὲς, τὸ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, καὶ τύχη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δ' αὐτῶν καθιστάμενοις. καὶ δὴ ταπεινοφρονοῦντες μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλὴν, ἐπιλαχοῦσαν καλεῖται, ἐκλήρωσαν ἀρχιερέα λαγχάνει δὲ τύχης ὁ μάλιστα ὀργὰς αὐτῶν τὸν ὑβρισμένον, φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἀφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον αὐάξιος ἀρχιερωσύνης, ἀλλὰ οὐδ' ὁπωσοῦν ἐπισταμένου σαφῶς, τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη. δ' ἐγκαλούμενον τὸν χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοδαπὸν κατασκόμου σχήματος, τήν τε ἐσθῆτα ἐνδιδύσκοντες ἱερέα, καὶ τὸ πρέπον ποιεῖν καθεῦδε διδάσκοντες. χλεύην δ' ἦν ἐκείνοις, καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπὸ θεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆν, καὶ κατέσχον τὸ μὲν ἱερὸν πρὸ καταλύσεως.

F

G

τοιοῦτον

τούτων τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἐνέγκειν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ὅπως τυραννίδος καταλύσιν, ὥρμων πάντες. καὶ γὰρ οἱ πρώτοις δοκοῦντες αὐτῶν, γωρίων τὴν ἡγεμονίαν πον, καὶ ὁ γαμαλιήλου συμεών, παρεκρότουν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστον ἐπῆγον, ἤδη ποτὲ πεισθῆναι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάρσιον τῷ μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, γαμαλιὴλ μὲν ἰησοῦ, ἀνάνου δ' ἄνανος, πολλὰ δὲ καὶ δῆμον εἰς νεωτερίαν κατεφλόγιζεν ἐπὶ τοὺς σικαρίους, ἐπικλήσεσιν τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' ὑπὸ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων, καὶ ἐπῳδὰ ἀλλόμενοι ἐπὶ δὴ συνῳδοὺς τοὺς ἐπὶ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλύσει τῶν ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς προνομίοις.

Κεφ. ιγ. ΟΤπω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένοι, τῷ δυσεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων ἠ καλόν γε εἶπεν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὁπλίτην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγὰς χόρτας ποσὶ μιαρόποσι στοχαζομένας. ἀλλὰ θρεπτόμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῷ σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, ἵκετο γὰρ τοὐμοῦ γήρως ὑπομένειν δικλεᾶ θάλπος. εἶμι δὴ μόνος εἰμὶ καὶ καθάπαξ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ὁπλίσω μόνῳ γὰρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναπλήσαντι, καὶ παρ' οἷς ὑπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνήχθη, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ὁπωσοῦν τὴν ἀναφανδὸν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐξ ἀρχῆσαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; καὶ γὰρ οὐχ ὑμεῖς θρεπτοὶ τοὺς θρόνους συνίσταμένους, ἔτι δὲ ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέψατε τὰ ὅπλα; δίον τὰς θρόνους αὐτῶν ὑπικόπτειν ὁρμὰς, ὅτε λοιδορίας καθάπτοιτο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς γὰρ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγὰς παρεξώκατε τὰς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἴκων, λόγος ἦν ἀδίκος. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς διαφόρους, καὶ συνθρόμοις διὰ μέσης τῆς πόλεως, ἀδίκως ἐπήμυνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἡκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν θρεπτοὺς. ἀβλαβῆ πόσους καὶ πεδαπτούς, ἀλλὰ ἀκαταπάτους ἀκρίτους. ἀδίκως ἐβούλησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλουθον ἦν ὁπλίτην τοῖς αὐτοῖς φονευομένοις. ἐπύθεσθε καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἄλογον ἐλκομένην τὸ κρατῆσον ὄντος ἀεὶ θυμάτος, ἀδίκως φονεῦσι τοῖς ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως σκύπωσε τινὶ δεξιᾷ. φέρετε δὴ εἶπεν φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑπαθόντες αὐτοῖς τοῖς αἰσίοις τοῖς τῶν τολμημάτων βαθμοῖς, μὴ βαρυνάσθω τινὶ χαροχελεῖ. καὶ γὰρ νῦν πάντως αὖ ὅτι μεῖζον θρεύκοιμεν, εἴπ τῶν ἁγίων καταλύσαι μεῖζον εἶχον. κεκράτηκε μὲν ὧν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ὅτι ἐστηχασμένοις τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ πῶς τὰς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vlrum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi,
B Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd in-
C expugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleuisset oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectu-
D te quidem mea mortem sustinens gloriolam: Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patrimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nu-
E triti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur,
F nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiã sancta cõculcari vidêtes? Cúmq; omnes audaciæ gradus nefariis
G hominibus subieceritis, eorum præstantiã reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione; re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quib:

vestras sententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res: cóque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectisq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percusserè? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Perijt apud vos (ni fallor) affectionum omnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subingari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (abiit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm isti nos afficere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire, sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortassè reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idémque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortassè multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque superiore vtentur, & quidem cùm apparatu, si iis tempus demus.

A γνώμας προσθάλπητε; ῥωμαίους ἆρα φείσεσθε, ἢ ἡμῖν βοηθήσετε τοῖς ἁγίοις; ἔχεσθε ὑμῶν τὰ πράγματα τῆ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορᾶς, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. ἐκ ὀξυβασήσεσθε ὦ τλημονέσταται, καὶ πρὸς τὰς πλησίας θηρσαφόντες, ὃ καὶ τὰ θηρία ὁρῶσιν ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεται τὰ ἴδια ἕκαστος συμφορᾶς, ἀλλ' ἃ πρὸ ὀφθαλμῶν θήσεται πρὸς τὰ ἄμυναν, ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῆ ψυχῆ πάντων, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι γὰρ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ἄπερ ἐκ προγόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι θαλαβοῦς. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ αὐτονομίας πολέμους διεξῆλθον, καὶ οὔτε τῆς Αἰγυπτίων, οὔτε τῆς Μήδων δυνασείας ἠτιμάσαντο, ὑπὲρ τὸ μὴ ποιεῖν τὰ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, εἰ διελέγχει, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τοὐναντίον, πῶς δ' οὐκ ἔχει προφάσεως; οὐ τὸ ἐλευθερίας; εἶτα τίς ἀνοικειμένης δεσπότας μὴ φέρειν, τῆ ἰσοφύλων τυραννίδι αἰσχύνεται; καί τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνάγκη τις αἰεὶ καὶ πᾶσι τοῖς ἅπαξ ἡττηθεῖσιν τύχης. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀλγυνεῖ ὅστις ἐστὶ σωφρονέων. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμποδὼν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπίη δὲ ἡ πεῖρα τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἕξομεν, ὧν ἡμᾶς δέδιττεθίκασιν οὗτοι. πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον, ἐκείναν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὸ δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ ἀνελόντων τὴν τοῦ μητροπόλεως δόξῃ, καὶ περιφορήσαντας ἀνδρας, ὧν ἀπέσχοντο αὐτοκράτορες γενόμενοι ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ἐᾶσαι τὸν θεσμὸν τῆς βεβήλου, μηδὲ ὑβρίσαι τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, περφεικέναι δὲ πάρεσθαι ὁρᾶσιν τοὺς τῆ ἁγίων πολεμίους, γυμνήτας δι' πύλας ἐν τῆ θείᾳ χώρᾳ, καὶ ξαφοίτας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμφερεπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἐπὶ ταῖς χεῖρας ὀξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τὴν δίδοικε τὸ ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν συνειδοῖ πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μᾶζον τέρμα; καὶ γὰρ αὖ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλίνοντας ἐφαρμόζειν, τάχα μὲν εὔρεσι τὴν ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῆ νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅπερ μὲν ὀξώλεις οἱ δολίβολοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν ἐκ αὐτῆς δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἷμαι πάντας εἰκὸς πεπεῖσθαι οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῆ ἐμῆ λόγου παροξύνεσθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἀπονόητα. καταπλήσσομαι δ' ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τὸ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δ' ὥσπερ συνέσει δεῖ τὸ ὑφιστάναι ἀμύλως, καὶ νῦν αὐξηθέντα πλέον ἀφανισθῆναι. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑπερβάλλει καθ' ἡμέραν, πάντας ποθεν πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντας, καὶ τὸ τόλμαν ἐξαπλοῖ μᾶλλον νῦν, μηδὲν ἐμποδὼν, τοῦτ' τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσωμεν καὶ μὴ ἀθρασκαδῶς, αὐ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque superiore vtentur, & quidem cùm apparatu, si iis tempus demus.

πσευ-

πιστύσαι ἢ ὡς ἐπ' αὐτοῖς, ἴσον ἦν τῇ A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humi-
συμφορᾷ καταφρονεῖσθαι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τὸ ὕψους, liores erunt, mihi credite, conscientia: &
ὀλίσθους ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβριζόμενον αἰσχρῷ cellioris loci beneficium, reputatio scelerum
κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀφθαρ- perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta ma-
τήτου βίλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνοι ὀφθαλμῶν αὐτοῖς iestas, in ipsos tela retorserit, suisque mis-
καὶ καταλείψουσιν. καλὸν δὲ κἀν τοσούτῳ κινδύνῳ, silibus consumentur impij. Videant nos tan-
ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καὶ tummodo, & derecti sunt: quanquam pul-
μὴ περὶ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν chrum est, vt etiam si quod periculum im-
ἁγίων προέσθαι. προήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε οὐ χεί- minear, pro sacris ianuis moriamur: ac si
B ρουσαν, καὶ οὔτε βλεπούσῃ τις ὑμῶν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
ἐξ ἐμοῦ, οὔτε τὸ σῶμα τὸ ἐμὸν φείσεσθε φειδόμενον. πότερος iúsque sanctis animas profundamus. Præbe-
δ' αὖ τῷ θράσει τοῦ πλήθους δόξει τοῖς ζηλωταῖς, bo autem manum, atque sententiam: & neque
οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὡς ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε consilium vobis vllum deerit ad cautionem,
καὶ νεότητι καὶ θράσει ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συμφο- neque me corpori meo parcere videbitis. His
βίᾳ τῷ εἰργασμένων. ἐλπὶς δ' ἐνῆν αὐτοὺς εἰς ἐλάτ- Ananus contra Zelotas populum hortabatur:
τω συλλογώμενος, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως non quidem nescius iam expugnari vix pos-
ἦν ὅτι οὐδὲν παθεῖν προσῆκτο μᾶλλον, ἢ θρασύνεσθαι ἐπὶ se propter multitudinem ac iuuentutem ani-
τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων συγχύσει. τὸ δὲ πλῆθος ἄγαν C morúmque pertinaciam, multóque magis
αὐτοῖς ἔδοξε καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν propter conscientiam commissorum: nec e-
ἕκαστος ἦν ἑτοιμότατος. nim concessum iri veniam his quæ perpetra-
uerant, sperabant: verumtamen quiduis per-
peri præstabilius existimabant, quàm in tan-
ta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant forriorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes moribus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vrebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

Κεφ. ιδ'. ΕΝ ὅσῳ δὲ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνίστατο τοὺς ἐπιτηδειοτάτους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι ἤδη χείρους (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγελοῦντες τοῖς πᾶσι τὰ πρῶτα δόξαντα) παρεξύνοντο, καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τοὺς μὲν λόχους, μᾶλλον δὲ ἅπαντας ἐφείδοντο τῆς προσιόντων. ἀθροίζονται δ' ὑπ' αὐτῶν ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλῆθος μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συλλεγῆναι, λαφυρώμενον τὸ ζηλωτικόν. τὸ μὲν θυμοῦν ἦν παρ' ἑκατέροις, ἀκμὴ δὲ τὰ λοιπὰ ἦν. τῶν μὲν γὰρ τὴν πόλεως αὐθαδεστάτην ὀργὴν, ἰσχυόντων ἤδη, τῷ δὲ δοκεῖν τοῦ ἱεροῦ τολμᾶν πάντας πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἄλλως τοῖς γε πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν αὐτῶν. οἱ ζηλωταὶ δὲ εἰ μὴ κρατεῖν, οὐκ ἔστιν ὅπως ὑστερήσειν πίστεως. συμφρήσαντο δὲ στρατηγοῦσιν τοῖς παροῦσι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὴν πόλιν καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἐξακοντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς ξόπας οἱ κρατοῦντες ἐχώρουν τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, ἕως μαχόμενοι δὲ ὑπέκλινον συχνοί. καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου, διωκόμενοι εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ δὲ ὄχλος τῷ ζηλωτῷ, ὡς τὸ ἱερὸν αἵματι καθαρμάτων τὸ θεῖον ἔδαφος, καὶ μόνον αὖ τις εἴποι τὸ ἐκείνου αἷμα, μιαίνειν τὰ ἅγια. καὶ μὴν οὐδὲ τοὺς συμβολὰς ἐκφέροντας, ἀεὶ προῆσαν οἱ λῃστρικοί. τοὺς δὲ θυμουμένους οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καθίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς ἕπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, τῶν μὲν ὄπισθεν ἔφυσι τὸ σφίσιν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς, κἀκείνων μηκέτ' αὐτοκρατῶν τῇ ὁρμῇ καὶ μιᾷ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συμφανίπλουσιν οἱ φεύγοντες τὸν Ἄνανον. ζῶν δὲ κατάπληξις ἐμπίπτει τοὺς φεύγοντας ἀπρόοπτον φεῦγοντος, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπέκλεισουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ Ἀνάνῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀδίκητον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

Eeee 2

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede cõductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulãs, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consiliũ, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: cóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro benevolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

A μὴ θορυβώδους εἰσάγῃ τὸ πλῆθος, ἐμπλησάμενος δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ τοῖς θεμένοις, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους· καὶ πάντα μὲν ὡς αἰδοῖα παρῆν τοῖς τὴν φυλακὴν, ἐκ θεοῦ δόσει. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώματος ἀφειθέντες ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δοκιμώτων, μισθωτοὶ πενιχρότερος αὐτῶν, ὅπως τὰ θεμένων ἔπεμπον.

Κεφ. ιι.

B Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλίθρου Θωμᾶς Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἐκ Γισχάλων ἐκφυγόντα, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔχων τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ θηρίον, ὃς πόρρωθεν ἐπιβουλὰς θεράπαινα. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπαθείᾳ μὲν τῷ αἰδοίῳ, βουλομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέρας, καὶ νύκτωρ δὲ πάσας φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόῤῥητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου φρονεῖν καλὰς βουλεύεσθαι, ὧν τις ἐχθρὸς ἐμαίνετο δι' αὐτόν. μηχανώμενος δὲ τὸ μὲν δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτρως ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἰς τε τὸν ἄνδρα· καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. δι' ἃς γὰρ ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπῆρχε δύστο, καὶ τὸ παντάχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον, ἔμφασιν παρεῖχε τῆς ἀπορρήτου παρεισχ. συμπαθείας μὲν γὰρ, ἀνοσιωμένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τῷ παρ' αὐτοῖς βουλεύμασιν, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν ἰωάννου πρὸς ὑποψίας τὸ δι- C αγγέλλειν. δοκοῦσι δ' ἄσαι μὲν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας, καὶ ἄλλως οὐ τῷ ἀσήμων, ὑπιζωσμένῳ τὸ πολλοὺς τῷ συνεδρεύοντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δίνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἐπίορκα, δίνοισθαι τὰ τοῦ δήμου, καὶ μήτε βουλὴν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν δὲ τοὺς ἐπιθυμοῦντας, καὶ χεῖρα, καὶ γνώμην. οἱ δὲ πρὸς τὸν ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς ταὐτὸ συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ θρασύτερον εἰσαπέπεμπον πρὸς τοὺς ζηλωτάς, πρὸς ἀλλύσεων. λύειν δὲ αὐτοῖς ἀπορρήτων, τὰ παρ' αὐτοῖς μὴ μανθάνειν ἱερὸν, μὴ δέ τινα τῷ ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πιστεῖν. ἐ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ δίνοιας ὅρκους, καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἶσω, καὶ καταξας εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύειν δ' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ πρὸ τὸν ἄνανον ἐβουλεύσαντο. νῦν δὲ τὸν μέγιστον ἀπαρρησιάζειν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις θεόσταλτος βοήθεια δαιμόνιον. οὐδὲ ἔτι μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεμπτοφύλαξ ὁρίσθαι πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος ἁλώσιμον τὴν πόλιν· ἀγορὰν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐχ ἑρᾷ δὲ μάχεσθαι τινα ἢ τὴν θεοῦ οἴσουσιν, ἢ ἁλώσονται πρὸς τοσούτους. θεοστυθῆναι δὲ ὡς αὐτὸς διαπεμφθεὶς κατὰ θεοῦ θέσπισιν ὡς θρασυτάτης ὑπὲρ ἁλώσεως. τὸν δὲ ἄνανον ταῦτα αὐτοῖς θεσπίσειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τὸ ζηλωτὰς θρασυτέρους εἶναι δ' ἐν, ἢ ποιεῖσθαί τινα

ἁλῶ

παρὰ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν. τοὺς δὲ θαλποῦμένους ἐλπὶ δὲ συγγνώμης εἰ μετανοήσειεν, ὅτι ἐλεήθησαν τὴν ἰδίων τολεμημάτων ἡ τομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς δεδρακότας, ἀθέως ὀφείλειν ἀπολλάττειν τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδικησάντων ὀργὴ μίσους πολλάκις γέ ἐστι, καὶ τὴν μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλους καὶ συγγενεῖς τ' ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑφ' ἁρπαγῆς καὶ λύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου καὶ ἡ τὶ μέρος ἐλέους νῦν πλείονος αὖ αὐτὸ τὸ ἐξαγαγαχθῆντος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως διαστόμως. καὶ τ' ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν· ἐνίστατο δ' τοῖς ἰδουμαίοις. ἃ δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόνας τῆς ζηλωτῆς ἰδίᾳ παροξύνων, τ' αὐανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆς ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκου, ἐξ ὧν καὶ τῆς ἱερέων ἐκ τέρου. οὗτοι πρὸς τοῖς κοινοῖς τοῖς ἰδίας καθ' αὑτῆς ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ πρὸς τὸν αὐανον δυνασείαν ἑαυτοῖς προεποιοῦντο ἰδουμαίους ῥωμαίους ὑποκαλεῖσθ, καὶ γὰρ τοῦτο ἰωάννης προεπεφύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπόρουν, τὸ τὶ χρὴ πρᾶττειν εἰς ὀξὺ οὕτω ναυαγὸν συνεστῶτες. παρεσκευάσθαι γὰρ τὸν δῆμον ὑπεχθρεῦν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μάχην, αὐτοῦ δὲ τὸ σωτήριον τῆς βουλῆς ὑποστέλλεσθαι τὰς ἐξωθεν ὑποκρίσεις. πάντα γὰρ ἀφθόνως παρεῖναι, πρίν θ' πυθέσθαι πρὸ τῆς συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ὑποκαλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους. θ' ἁρπάσαντες ὑποστολὴν σωτήριον, ὡς αὐανῳ προδιδοῖν ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑφ' ἡδυθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖν θ', ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος ἀπῆν βεβαίᾳ τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑφ' αὑτῶν τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσῃ γενομένη. τοῖς δὲ πολλὰ, τοῖς αἰγέλοις ἐπέτελλον θ' πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουμαίων ἁλίζεσθαι. πρεσβεύσασθαι δ' ὅτι τάχιστα αἰγελίαν, δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, αἵπερ τε ἱκανοὶ πεῖσαι πρὸ πραγμάτων, τὰ δ' οὕτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν ὀχυρώτερον. τοὺς μὲν γὰρ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδειεσαν πεισθησομένους, ἅτε θορυβώδεις καὶ ἀτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγῳ δ' κολακείαν τῆς δρωμένων τὰ ὅπλα κινοῦν, θ' καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς πόλεις παρεσκευάζοντο. ἔδει δ' τάχους εἰς τ' αἰγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποιεν πρόθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκάλεῖθ δ' αὐτῆς αἰανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφ. 15. Οἱ δὲ πρὸς τ' ὑποστολὴν, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸ τῆς ἀφισμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πρεσθύτερόν πω τοῦ ἔθνους, καὶ διεκήρυσσον τὴν σπουδήν. ἠθροίσθη δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ προαγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συντεταγμένοι δ' εἰς δύο μυριάδας. προσῆσαν πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χειμῶνος τέσσαρσιν ἡμέραις, ἰωαννῆ τε, καὶ ἰακόβῳ παιδὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἦν, σίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe iniuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis cum maximè minitari confirmans.

Cap. VI. Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluisset effi tere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluli. populum enim haud multò post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: prúnque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: famque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniũt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Carthlę & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pōtificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus cōtra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerūt ſcelerum, eóſque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate ventris peremptorū ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nō poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mētita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugū miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidē quod in me eſt, pacē morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquā pugna cōmiſſa eſt, gloriosā mortē vita captiui exiſtimo potiorē. Sed vtrū nos populi principes aiūt clā miſiſſe aliquē ad Romanos, an etiā totum populum cōmuni ſuffragio? Siquidē nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλυσάθω. τὸ γὰρ ἄφαντον, ἡ μὲν ἄφοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τοὺς φύλακας ἔλαθεν. ἡ δὲ ἔφοδος τῶν Ἰδουμαίων, αὐτὸ ἔτι πρόγνωστος ἦν διὰ τὸ κεκλεῖσθαι τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ μὴ φυλακὴν εἶχε τὸ τεῖχος. καθάπαξ γοῦν οὐ τοῖς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῆς ἅλωσεως. τίς οὖν ὅλως τὸν αἴτιον αὐτῆς πύθηται, ὁ μὴ ἄλλον ἢ κακίστατος τῶν ἀρχιερέων Ἰησοῦς, πολλαῖς ἤδη καὶ ποικίλαις τὴν πόλιν καταχρίσας συμφοραῖς, εἰ

B αὐθημὶ ἀνυμέναιος τὸν τάφον οὗτος, ὃς τῆς συμφορᾶς τοῖς πονηροῖς καὶ τὸ ὠφελεῖν. παρέπαγε γοῦν ὑμᾶς, αὐθεφόποις ἐξωλεστάταις μὴ ταπεινὸς προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ' ἡμῶν, μᾶλλον ὅσοις εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, ἀδελφῶν μητροπόλεως καλούσης ἐπὶ βαρβάρους. εἰ μὲν οὖν ἐώρων τὴν συνέλευσιν ὁμοίαν τοῖς καλέσασιν ἀνδράσιν, οὐκ ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς διανοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νυνὶ δὲ εἴ μέν τις αὐτοὺς ἐξε-

C τάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος διαθέσεων ἀνάπλεως ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ τὰ βάμματα τῶν ῥακέων ἄλλης κατασκευάσματα τῆς ἰδίας οὐσίας, ἣν προχορτάσαντα τὸν ἀπόπλουν εἰς τὰ πλοῖα πάμπαν τὸ καὶ πόλεσι, πολυτελῆ λειπόθυτα παρεισῤῥύησαν εἰς τὴν ἐρημωθεῖσαν πόλιν. λῃστὰ δὲ ἐμβολὴν ἀσυμμύητον, μιμοῦντες καὶ τὸ ἄγριον ἔθαρρος, οἷς ὁρᾶν ὅσα νῦν ἀθλίως ἐμπεπλησμένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῆς παρανομίας κατασκαλίσοντας εἰς τὰς ἁπλότητας γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῆς ὅπλων

D ὁρᾶν ὄζον, οἷς ἐφορτο, καλούσης τὰς μητροπόλεως κοινῇ βουλῇ τιμίᾳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί αὖ οὖν εἶπον τοῦτό τις, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λῃσταὶ πονηροῖς αὐτοπλοῦν ἔθνεσιν ὁραθῶσι συναπαίζοντα αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὴ δοκοῦσι, τὸ δὲ πᾶν καὶ τὰ λοιπὰ ὑμᾶς οἶκτον παρέχειν ἐλπίσαι. μηδὲ αἰτίαν μεγάλης αἰτίας ἀπολαβοῦσαν τὰς πατρίδας ἐκ λῃστῶν, καὶ κατὰ δῆμον συγγνοῖτε. ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι ῥᾳδίως

E ὑμᾶς, καὶ προδοσίαν (τοῦτο γὰρ ὑμῖν ἐπορίσαντο πολλοὶ αἴτιον, καὶ τὰς μητροπόλεως ὑπ' ἀλλοθροήσαι παρόντας) πλέον τῆς ἄλλων πολυμήτανον ἐπιμεμφῆσθαι τοὺς ἀληθεύοντας, τῆς σῆς τὸ ψεῦδος ὑποπλάσεως. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ ἐξ οὗ τῶν μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρασκευασμένους, οὐκ εὐλόγως ἄλλως ἐξαγριάσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῶν πεπραγμένων ἀληθείας. ἀλλ' ὑμᾶς χαλεπὸν σιδήρου τοῖς τε ἐξελαύνουσι, καὶ καθ' ὧν, σιωπᾶν τὸ τῶν ἀληθῶν, οὐκ ἐκ τῆς ὑποπλάστου λόγου, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς σωτηρίας

F τῶν. τὸ γὰρ δὴ καὶ παθόντας ἀπ' ἡμῶν, ῥωμαίους σφετερίζεσθαι ἐμοὶ τοῦτο, πῶς ἢ μηδὲ ἐπιτρέπω τὸ σφάλτον, ἢ προχωρῆσαι πάντας δυσχεράναντας ὅπου ἐν τῇ πείρᾳ ὑπερβάντων; νυνὶ μὲν γὰρ οὐδὲ βουλευθῆναι ἔξελεύσεσθε ῥᾴδιον, ἅτε ῥωμαίων μὲν ἐφεστῶτας πανοπλίαις ὑπαχθείσας ἢ γαλιλαίᾳ, φέρει δ' ἐγκλείειν ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέρου, τὸ διαπεσεῖν αὐτοὺς ὅλως ἤδη πλησίον. ἢ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν οὐ εἰρήνην προπεπόμφαμεν θανάτου πολεμίμους δ' ἅπαξ ἢ συμβαλεῖν, θᾶττον δίκλειδι τῇ ζῆν ἐγκαλοῦσιν. πάντων ὃ φασὶν ἡμᾶς, τοὺς δ' ἄλλους φοβουμένους πάμψυχ

κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ ἐγὼ τὸ δῆμον καὶ ὑφιστάμενος εἰ μὴ ἡμᾶς, ἐκπεμπόμενος τοὺς παρόντας φίλους.

τοὺς

τοὺς δικαιοπράτας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφορᾷτε
τὰς ἀπάτας; ἀπορομιζόμενος ἁλώς; γραμμάτων γενό-
μενον εἵλκυσας; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας
ἐλαθόμεθα, οἷς καὶ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοὺς
δὲ ὀλίγους καὶ φρουρουμένους, καὶ μηδὲ εἰς τὴν πόλιν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένους, ἐγνώσθη τὰ καθ' ἡμᾶς
χώραν λαθραίως ἐπιτρέχοντα; πῶς δ' ἔγνωσαν ὅτι
δίκας δοῦναι τῶν τολμημάτων; ἵνα δ' ἅπαντα ἀφῶ τοὺς
αὐτοὺς, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπὸ πάντων ἐνομίσθη. εἰ δὲ ὅτι τὸ
δέον ἀφείσθαι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερᾷ βουλεύσασθαι ἐβουλεύσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπιστάτει τὰς ἐκκλησίας,
ὅτε τὸν λόγον ἐν τοῖς μυστηρίοις ἐποιοῦντο ἢ φήμη πρὸς
ὑμᾶς φανερωτέρα. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρίσβεις ἔδει
πέμπειν ψηφισαμένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χρόνος τοσοῦτος ἦν, ὃν οὐκ ἐπέτειναν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀνθρωπικόν ἐστιν, καὶ πλείονος ἀεὶ τὰς τιμωρίας διαφεύγειν
βουλομένους, συγγνώμης ἄξιον. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν ἔμελλεν, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς διαβάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ πρὸ ἁπάντων πάρεστε μετὰ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους,
ὅπλοις τοῖς αὐτῶν ξιφήρεις ἐπῆλθον τοῖς κείνης. ἄνδρας γὰρ
ἀκαταπάστους τῷ ὄλεθρῳ ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνῇ, μηδὲ ἱκεσίαις αἰδεσθέντες, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν
παρεῖναι ἔστιν ἃ μὴ πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεμένεα τῆς λεγομένης, οἴκους ἠρημωμένους τῶν ἐκείνων
ἀρπαγαῖς, καὶ γυναῖκα, καὶ ἥβας τῶν ἀνῃρημένων,
μελανειμονούσας, κοινὸν δὲ τὸ θρηνῶδες αὐλὴ τῆς πόλεως ὅλης. οὐδεὶς γὰρ ὅστις οὐ γέγοδυσται τῆς τῶν αἰσίων καταφθορᾶς. οἵτε δὴ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀσεβείας, ὡς τὸ μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῆς ἔξωθεν πόλεως, ὅτι τὸ φρόνιμον, καὶ τῆς κεφαλῆς ὅλου τοῦ ἔθνους μετενεγκεῖν τὴν ληστικὴν τέλμαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἦν, καὶ προφυλακτήριον τὸ τῆς ἐφ' ἡμᾶς ἐξαπάτης γέγονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης σεβασμιώτατος χώρας, καὶ τοῖς ἐκ πάσης γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τιμιωτάτου, ὑπὸ τῆς ἐξαγνισθέντος εἰς θεὸν θηρίου καταπατεῖται. μιαινίζονται δ' ἐν ταῖς ἐκτροπώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, καὶ πόλεσι πόλεις συγχεόντες, καὶ καθ' ἑαυτῶν ἰδίαν αὐλίζεσθαι τὸ ἔθνος προβεβλημένοι. αὐτὸ δὲ τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ ἄριστον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξῄρηται τοῖς ἀλιτηρίοις, καὶ ἐκεῖνοι αὐτοῖς ἐκ ἀπάτης ἀμυνομένοις, ὅτι συμμάχοις ἐπάλαισαν καλεῖν οὐκ ἐδόκησαν. εἰ δὲ αἰδεῖσθαι τοὺς τοιούτους ἐκκλήτους, ἀλλὰ τοι πάρεστι θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι εἰσόδου, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχους τε καὶ πολεμίους ὁποτέρους δικαστὰς γνωσομένους. κρίνατε λογίσασθε,
πόσων κερδήσατε ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις κεκτήσεσθαι παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταπάστοις μηδὲ λόγῳ μεταδόντες. καμβαίνετε δ' ἐκ ταύτης ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγανακτοῦντες ἡμῖν, οὔτε κρίνεσθαι δεῖ, ζῆτον ὅτι καταλοιπὸν ἐστὶν ἐπιτέρπειν, καὶ μήτε ταῖς ὑμετέρας ὀλέθρῳ συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐνέδροις τῆς μητροπόλεως

A qui ſerui fuerint proditionis miniſtri. Cùm iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autem, atque his incluſis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occulta extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auſorum pœnæ reddendæ ſunt? donec autem ſine metu fuêre, neminem noſtrûm proditorem ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concionis: ideóque manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant. Sed hæ quidem malè perituroru, & inſtantes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiam ſi ciuitatem
B prodi in fatis eſſet, id quoq; ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deeſſe proditio. Vos autē oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum (id quod eſt iuſtiſſimum) iuuare metropolim, & vnà nobiſcum tyrannos eximere, per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis permiſêre: denique nobiles viros non incuſatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce
C neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, coniuges in veſte lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non perſecutionem expertus eſt impiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupêre, vt latrocinalem audaciam non ſolũ ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum
D etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiſcus illis eſt eorum quę in nos comparãtur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab vniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in ſua viſcera delectum habere, cùm
E debueritis (vt dixi) quod factu eſſet optimum ac deceret, nobiſcum nocentes eximere: atque hanc ipſam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare auſi ſunt, quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hoſtes atque auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt
F commodi, cùm de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſêre. Ferant igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Si verò neque nobiſcum indignari neque iudicare vultis, tertium reſtat, vt relictis vtriſque partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cũ inſidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portatum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirati se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur incluſi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerũ repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura muremini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliã, quòd esset ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

A συμμιγέν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ὡς παραδώσειν ἔξεσι τὰς ἐφόδους. κἂν τι τῆς δεδεβλημένων ἔργων ἀμηχανίαν, τοῦτο φοβεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τοὺς αἰτίους προφασιζόμενους. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμοι, τῇ πόλει προστησόμενοι. εἰ δὲ οὐδὲν ὑμῖν τούτων ἄγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεισθέντα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δὲ Ἰδουμαίων οὐδὲν τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ θυμούμενοι μὴ τυχόν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ διαπαίζοντες οἱ στασιῶται, πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὅπλων ἀχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύσαντας τινὰς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δὲ ὁ τοῦ καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων κατασείλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φησὶ φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τὸν ἔθνει κλείουσι πύλαι ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν· καὶ ῥωμαίους μὴν εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται, τάχα δὲ καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας· Ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων ἀπολέγονται, καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγχύσει τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦσθαι τῶν διαφόρων· καὶ κατηγοροῦντες πάλιν, ὡς ἀποκτείναιεν ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζοιεν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀπο-

D μίαν. τὸν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις εὐαπόβατον ἐμπεπαμένον εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νεὼν ἀποστέγεσθαι. πάνυ γὰρ δεῖ σφαγὰς ἐπιδεδόσθαι, καὶ τὸν κοινὸν τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ δι' ἓξ τοσούτων ταχυώτατοι, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοῖς καὶ πρὸς τῶν φρουρουμένων ἠδίκηται, καὶ πιθανὰς οὕτως ὑποψίας οἴεται καὶ κατ' ἐκείνων ἀπωλέσατε. ἔπειτα τῶν εἴσω φρουρὰ κεκλεισμένων, ὅσοι κέκρυνται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγχυσάζουσι ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισταὶ δὲ οὕτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προπίπτετε. πῆς δὲ ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ νεὼν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῶν παρεῖαν ἱερὰν εἴργετε. μεμψαίμεθ' ἂν εἰκότως τὴν ἐν τῷ ἱερῷ πο-

F λιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς προδότας κολάζειν, οἷς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους, καὶ ἀκαταπάτους λέγετε διὰ τὴν καινοτομίαν, ἐκ ἀφ' ὑμῶν ἤρξαντο, καὶ τῆς κρατιστοτάτης προδοσίας μέρη προσαπέκοψαν. ἀλλ' εἰ καὶ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐλάσσονος μαλακώτερα, τηρήσομεν Ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ κοινὰς παρεδρὸς προπολεμήσομεν, ἅμα τοῖς τε ἔξωθεν ἐπιοῦσι, καὶ τοῖς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνταῦθα μενοῦμεν τὸ τέλος ὡμοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως αὐ

G ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλευθερωθέντες, μεταβάλησθε. τούτοις τὸ μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν Ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μέτριον, διηπόρει δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἰῶν δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθυμωμένοις πρὸς τὸ ὕβρειν εἰρχθεῖσι τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν

ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς οὐδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρουν, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ γὰρ αἰδὼς τὸ τέλεον ἀναίσχυντον ὑπορρέψαι, εἶτα τὴν μεταμέλειαν ὥστε μόνην αὐτοῖς περὶ τείχεσι κακῶς αὐλιζομένοις.

Κεφ. κζ. Ἅμα δὲ τῇ νυκτὶ, ἀμήχανος χειμὼν ἐκρήγνυται χιόνι, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὀμβρεσι λαβρωτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φρικώδεις, καὶ ἰωχμάτα σεισμένης τῆς γῆς ἐξαίσια. περὶ δὲ ἑῴαν ἐπ' ἀνθρώπων ὀλεθρῳ τὸ κατάσημα, τῷ ὅλων συγκεχυμένον. καὶ οὐκ ἂν μακρῷ τις ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ πρόσωπα. μία δὴ τοῖς ἰδουμαίοις καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πάθος δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ οὐκ ἂν δύνασθαι ἐπιτυγχάνειν ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς ἀνδραταξίας, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων σοφισταὶ καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐκβάσεων, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῄει παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλους ἀντεθάλπουν, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφερόμενοι, ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τὰ καθ' αὑτοὺς κινδυνεύοντες ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνεβούλευον εἴ πινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνοῦς ἐπινοήσαι. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῷ ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσην τὴν πόλεως, ἀναρρηδὸν ἀοίκητα τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοῦτο γὰρ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῷ τεταραγμένης ἄλλως τε, καὶ τὰς πλοίους αὐτῷ ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολεμῶν ἀπείρους. καὶ τῷ χῷ τείχει πόλεως δυσμαχώτατον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος καταλειπόμενον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅπ οὖν παθεῖν, ἢ πεῖδεῖν τοσοῦτον πλῆθος ἀπολλύμενον. οἱ δὲ σωφρονέστεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπηγόρευσαν, ὁρῶντες ἢ μόνον τῷ ἑαυτῶν φρουρὰν πληθύσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος δὴ τοῖς ἰδουμαίοις ὅπη μάλιστα φυλασσόμενον, ὧν τὸ τε παντοῦ τὸν αἰανον παρεῖναι, καὶ χῷ πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὃ δὴ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν, ὅτοις εἶχεν, αἰδεῖσθαι δὲ καὶ ἐκείνῳ ὅτι χῷ τῷ αἰσθήσεσθαι, ἀλλ' ὡς τὰ αὐτὸς ἐκεῖνο ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῷ φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς περικοπτούσης, καὶ τῶ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμᾶσθαι μὲν τοὺς ὅπλ τῇ σοᾷ φρουρούς. τῶν ζηλωτῶν δὲ, ἐπίνοια ἐμβάλλει τῷ ἱερῶν ἀρχόντων, σκοπεῖν τοὺς μοχλοὺς τῷ πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταισθάνεσθαι τὸν φόβον, ὅτε τῷ ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῷ βροντῷ ἐπάλληλον. θαλασσόντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ περιγενόμενοι πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς φρίσσουσι χειμῶνι, τῶν κατὰ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δὲ, τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοῖς περὶ τὸν ἄνανον ὑπνῳρεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τοῦ ξίφους ἔχει τῶν δεξιᾶν, ὡς ἀμυνούμενος. ταχέως δὲ γνωσθέντες τοῖς ἥκουσι εἰσπίπτουσιν. εἰ μὲν οὖν ἐξέπεσον ὅτι τῶν πόλιν, οὐδὲν ἂν κωλύσαι ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὔτανδρον, οὕτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ πρὸς τοὺς ζηλωτὰς ἀποδύντες τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῷ εἰσδέξασθαι, μὴ προεῖδεῖν δὲ οἷς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑποσῆσαι τὸν κίνδυνον. τῷ μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅτι τῶν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeūdi, pœnitudinē superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cōcussáque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes,
B hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumęis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebāt, scutísque cōtextis protecti capita, minus pluuia lædebātur: Zelotę autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectique deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardētioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatē impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem cōtineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erāt, vim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantùm causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū videbāt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique
E adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ira habuerat. illa verò, nō sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscēte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cōsilium subit, vt ferris tēplo sacratis portarū vectes secarēt. affuit autē illis, ne exauditetur crepitus, ventorū sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murū clan-
F culo veniunt: ferratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primū Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiū, quasi repugnaturi applicāt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tūc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui
G eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore:

sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iámque in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtique Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas solos conati aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magísque horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterèáque his qui se excluserant, vt inimicis vtebantur, tàm supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redũdauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadaueta, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, rémq; publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἡ ἅπαξ ταύτῃ φερομένη, οὔτε αὐ ἐπ' ἐκείνοις κρατῆσαι, πρὶν γὰρ τὴν ἀθροισιν συντάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ δι' τ πόλεως ἀβίαστον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τ οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπανεδέκοντο. καὶ παρεῖντο εἴσω, καὶ αὐτοὶ μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ κρῷ. μιχθέντες δὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐπεβάλλοντ τ φυλακῆς. καὶ τινὰς μὲν τῶν προκοιτουμένων ἀπόσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν, διχάζει πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἔως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπέλαμβανον ἐπιχειρεῖν ὑπερλάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει θρασυνόμενοι. καταδύντες δὲ ἔξωθεν ἐπιφερομένους ἄλλους, ἠθύμουν τὴν εἰσβολὴν τῶν ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς καταβάλλει τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἐλύ. φερὰξ ἀνόμοι δὲ ὀλίγοι τῶν πολλῶν, ὠθούμενοι ὡς ἐδέχοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τ ἀμυντέαν πληθὺν ἔσχεσαν. οἱ δὲ κεραυνῷ ὁμοίως τοῖς κτ' τὴν πόλιν ταῖς συμφοραῖς. καὶ κείνων ἀνωφελῶς οὐδεὶς ἐπόλμησεν ὡς ἐμάθον εἰσπεπλακότας τοὺς ἰδουμαίους. ἄγαν δὲ αὐτοβόων καὶ αὐτολοφύστων καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, καὶ πανδύνδυρτος πᾶς φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοὺς ἰδουμαίους συνεπλήλαζον, καὶ τὴν ὀκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς ἰδουμαῖοι φύσει τὰ ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κακωμένοι, κτ' τὴν ἀποκλεισθέντων ἐχεφρόνουν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὁμοίως τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἐν δὲ φυγὴ μὲν οὐδεὶς τόπ, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, συνωδυόμενοι δὲ θεῖ ἀλλήλοις, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐβιάζόμενοι, ὡς οὐκ ἐπ' ἐν' ἐπιχωρήσαντες τόπῳ, ἐπέπεσον δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεμίμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, ὡς ἐπὶ τοσοῦτόν γε δοκεῖ οὐ δέφθορον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελήφθησαν.

Οὐ ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῷ ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅτι τ πόλιν βραπόμενοι, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν ἀπαντυχόντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ἀθρόαλμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς ἀνέζήτουν. ἐκ' ἐκείνοις ἐπὶ πλείστοις ἐφορᾶ, ταχέως δὲ ἁλόντας διαφθείρει, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑπισχνεῖτο, τὸν μὲν ἄθαπτον ἐᾶν πρὸς τὸν δῆμον δ' ὑποῖα, τὸν δ' ἰησοῦν τῷ δατὶ τῷ τάχους λόγον ἐπέσκωπτον. προῆλθον δὲ ἐς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι ἐνταῦθα ἰουδαίων θεῖ ταὶ ταφὰς προνοίαν ποιουμένων, ὅτε κ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀνασταυρουμένους πρὸ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δ' εἰπὼν ἀλώσιμον ἀρξαι τὴν πόλ τ ἀνάγκη θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τ ἡμέρας ἀναζαπτῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ σώματα ἰουδαίων, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιφὼ

καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτὸν ὁλὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. ἰω γὰρ δὴ τάτε ἄλλα,

συμπὼς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ ὡς δὲ τὸ ὄγκον τῆς τε δυνάμεως καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος δὲ ἐκ τρόπου, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ προτιθέμενος, καὶ πρὸ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἅμαχα γὰρ ἤδει τὰ Ῥωμαίων. προσκοπούμενος ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὸν πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ δι' ἀλύσαντο Ἰουδαῖοι, δεξιῶς διαφθείρειτο. καθόλου γὰρ εἰπεῖν, ζῶντος ἀνάνου, πάντες ἂν διελύθησαν. δ' ἐκείνου γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον. ἤδη δ' κεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, καὶ πολεμοῦντας, πλείσην αὖ ξυβέβηκε Ῥωμαίοις παρέχων ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζυκτο δ' αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, αὐτὸ μὲν λαμπούμενος καὶ σύνεσιν, προῆκον δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι κατακείνας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένην τὴν πόλεως ἀπόλειαν, καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτοχθονίους αὐτῶν, καὶ φιλοσοφοῦντας εὐσεβέκοψεν. οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἐθνύτα προσκείμενοι, καὶ τὴν κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς ἐν τῇ οἰκουμένῃ προσβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις συνάξαι αὖ τοῖς αὐθρώποις δοκῶ τὸν ἀρετὴν ὀλοφυρόμενον, ὅπ τοσοῦτον κτῆτο φ κακίας.

Κεφ. ιθ. Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη. Μετὰ δ' ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῶν ἐκ Ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸ λαὸν ὥσπερ αἰσίων ζώων ἀδεῶς ὀπιπεύοντες ἔσφαζον. κ τὸ μὲν εἰκῇ ἦν, ἐφ' οὗ καταληφθείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δ' εὐγενεῖς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴ κατέκλεον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα τοῦ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ὑφ' ἡδέως. προσέχε δ' οὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες τὸ τάχος μᾶλλον τὸν πονηρὸν καὶ τὸν ταχίστος, προείλοντο τὸν θάνατον. δῆναι δ' τὸν ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μᾶλλον βιαζόμενοί τε καὶ τρεβλούμενοι. μὴν δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῖς βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μθ' ἡμέραν, ἀῃρεῖντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς ἐκφορεῖν τοὺς ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἰς δισμότας τόπων. ἐπὶ δὲ τοσαύτη τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτοῖς κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴν φόβοις, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐλθόν, ἔσωνον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθοῦσιν, ὁ πενθήσας δύο ἔπαθε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χαμῆθεν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μὴ ἡμέραν εἶπε φανερὸς. μύροις δὲ καὶ διαχύσεσι τῶν δυνατῶν νέων, οὔτε διεφθάρησαν. οἱ δ' ἔνδη δεδεμισηκότες τὸ φανερὸν αἰδῶ, εἰσωνοῦντο δικαιότερα καὶ κείσθαι. καὶ δή τινα τῶν ὑπατευκότων ἀποκτεῖναι προθύμους ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου. παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' ἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλοδίκαιον. ἦν καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ὑπερβάλλειν τὰ παρόντα τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκοπεῖσθαι δυνατὸν ἀλλοθροῦν εἰς τὸν αὐτῶν καταλυσιν.

A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum
B Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima decerent, amputasse. Itaque
C paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

CAP. I. De altera strage, & reditu Idumæorũ, Zelotarũque crudelitate.

ANano quidem & Iesu ciusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehentum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescẽtes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nõnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdã Zachariã Baruch filiũ interficere decreuissent, (irritabãtur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itẽq; locuples) neq; solùm fortunatum eius direptionẽ sperarent, sed etiam remotum iri vitiũ ad se deficiendos potentem,

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotę verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi ascribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: cúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt discissi per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniã fuisse patuisset, nullúsq; Romanorũ impetus timeretur, aduersùs ciuitatem verò inexpugnabilis esset potẽtia corroborata) illos

A συγκαλοῦσιν ἐν ὀξ δικαστήριον, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χρῆμα δικαστῶν, ἔρημον ὀξυσίας, καὶ τ ζαχαρίᾳ κατηγόρων, ὡς ἐνεδιδῶκε τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ πρὸ εὐσεβοῦς διαπύλωτο πρὸς ἀπάσιαν. ὡ δ' οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πιστεῦσαι καλῶς ἔφασαν, & τοῦτ' ἦν πίστις τ ἀληθείας ἀξίων. ὅμως μὲν ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλιφθῆναι σωτηρίας ἐλπίδα, κακοήθως γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἰρκτὴν, οὐκ ὀλίγ δικασήριον, ἐποιήσατο τὰ τῷ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίασον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ ὅσ βεαχέων ἀπολύσασ τὰς ἐγκαλουμένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆει τὰς ἀδικημίας, καὶ πολλὰ μὲν τ συλχύσεως κατελοφύρατο τ ἐγκλημάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τ ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χρῆμα καὶ τ εὐρωστίαν τ δικαστηρίου, μέχρι τέλους παῖξαι ἐφεῖσαν μόνοι, & ἄλλως πρόσαντες ἐδόκουν τοῖς δικασταῖς, οἱ ἀδικῶ τ αὐτῶν κίνδυνον μηδὲν ὑπὲρ τ δικαίου φέρεσθαι. οἱ δ' ἑβδομήκοντα τῶν κενομμένων ψῆφον ἀπολύσεως, & σὺν αὐτῷ ἐφείλοντο τιθναίαν μᾶλλον, ἢ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν λαβεῖν τ ἐπιγραφήν. ἦρξε δ' βοὴ τῶν ζηλωτῶν ἐπὶ τ ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ὡ ἀναγκαίως δεῖ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιδῶσι τὴν εὐρωστίαν τ δίκης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δ' τῶν τολμηροτάτων, ἐφεστῶτες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαθεῖσι τ ζαχαρίαν, & πεσόντα ἐπιλαβόμενοι ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τῶν ἀπόλυσιν. ῥίψαντες τε αὐτὸν δι' θέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κ τ ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δ' δικαστὰς ἐπὶ ὀδὸν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τὸ ἐπιβόλου, δ' ὃ τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῷ, ἵνα σκεδασθέντες αἰᾶτῶν πόλιν, ἀγγελοι πᾶσι τὰς δουλείας γλώσσαν.

Κεφ. β.

Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τ παρησίας μετέμελε, καὶ ἐπεσίατο τὸ ἐπὶ τὸ μὰ. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς ὁ ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεπλασμένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κ' τ μητροπόλεως διεξῆλ. πλατάσσοντες μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ἐπιδιδομένης ῥωμαίοις τ μητροπόλεως, δυρπέναν δ' ἐπεβουλεύοντο τοῖς ἐκείνων φυλάττεσθαι καὶ πολέμου & τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. ἐπεσπέμπετο μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου ἐπέσπασαν, δεῖν γοῦν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μὴ πλημμελῶν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καλύουσι τὰ παίζια. & γὰρ εἴ τινες καλέσαντες τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοῖς ἐπιτιμωρησόμενοι. καὶ τιθναίαν μὲν αὖσαν, διεφθάρτο δ' ὑπὲρ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰσθάνεσθαι μεταπεσοῦντας, τῶν ὑπεκλεισμένων δ' ὁρᾶν ἄμεσον τὸν ὁμότιμα, μηδ' δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδουμένων. ἐν ὅμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ ἄχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐπενεγκεῖν ἀδικίας ἰδουμαίοις ἐπισπᾶσθαι, μέχρις αὖ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν ῥωμαίων. δὴν οὖν ἐπιβολὴ μὲν πόρρω τὰ τῆς ἐπιδόσεως, ἔφοδος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία ἐπιδοκᾶται, δ ἀνασία τε ὑπεπτόηκε τὴν πόλιν δυσκατάλυτος, αὐτοὺς αἰσχυ-

αἰ αχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τὲ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁπάντων, ἀπολογήσασθαι ὡς ἐπὶ ἂν φενακισθέντες μετάσχοιεν. τούτοις πειθόμενοι οἱ Ἰδουμαῖοι, τὸν μὲν λύουσι ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς δισχιλίους δεσμώτας οἱ ἀθροισθέντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, παρ' οὗ μαθόντες ἔτι ἐρωμένως. ἔπειτα ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀναχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ συμπεσὸν τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι ἄπροσδόκητον ἀμφοτέροις ὄν, τὸ γὰρ δῆμος ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκουφισμένῳ, οὔτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπαύσησαν, ἢ ὡς ἐπὶ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τὴν δυσπραξίαν ἐνόμισαν. ἐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάτας μὲν ἐχρῶντο ταῖς ὑπονοίαις εἰς ἕκαστα. τὰ δοχθέντα δὲ, τάχιον καὶ τῆς ὑπονοίας ἐπήργοντο μᾶλλον δ' ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ εὐψυχίαν ἐφόνων, τὸν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δὲ γενναῖον, δέει. μόνον γὰρ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυνατῆς καταλιπεῖν. αἱρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γονεῖων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει φερόντων, δημοκρατικὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἰκῇ τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. οὐδὲ ὁ περαίτης Νίγερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς καὶ βοῶν πολλάκις τὰς ὠτειλὰς ἐπιδεικνύς, ἐφέλκετο μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ' ἔξω τῆς πύλης ἦκεν, τὴν σωτηρίαν ἱκέτευεν. οἱ δ' προπαθειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδοῦναι αὐτῷ, τὸν φόνον ἐπήργουν. ἀναθρούμενος δ' ὁ Νίγερ, τιμωρεμένους ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ὅτι τῷ πολέμῳ, καὶ πρὸς ἅπασι τοῖς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ' αὐτῶν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γεύσασθαι τῆς ἀλλήλων ὁσιότητος ἔμελλον οὐκ εἰς μακρὰν στασιάσαντες. Νίγερ μὲν οὖν ἀνῃρημένος, τοὺς ἐπ' αὐτὸν καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκύφισε. τῷ λαῷ δ' οὐδὲν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπ' ἐχθές τινι πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ προσκρούσαν καὶ εἰρήνην, ὅτι καιροὺς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. ὁ δὲ μὴ μὴ ὅλως αὐτοῖς προσιών, ὡς ὑποφανὲς, ὁ προσιὼν δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὁ θεραπεύων δὲ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία δ' ἦν τῶν τε μεγίστων, καὶ τῶν μετρίων ἀπάντων τιμωρία. θάνατος. καὶ διέφυγε οὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τὴν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγνωμίαν, ἢ δι' εὐτυχίαν.

Κεφ. κα. ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἠγεμόνες, ἕρμαιον ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμων πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐπαναστασιασμὸν ἤπειγον, ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάσκοντες θεοῦ σύμμαχον σφίσι, τὸ τὰ ἀθέμιτα τοῖς ἐχθροῖς κατ' ἀλλήλων. εἰ μέν τοι τὴν ῥᾳστώνην ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κοπιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. οὐκ ἀναστασιάσειν δὲ πλεῖον αὐτοὺς ἔφη τοῦ δέοντος ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χρῆν τε καὶ ὅπλων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

A domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia populariũm, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cędibus sæuiebant: cùm inuidia nobilitatem absumeret metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis crimibus restitissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissẽt, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorũ.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, pernes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostẽtare potiùs cũ periculo: quã secũ quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidé ratione tecta diceretur, nõ ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespásianus: cíque dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius cõsilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zeloras. Erat autẽ fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coacteruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perite præoptabát. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hísque irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiẽ beatiores videbãtur: & qui erãt in custodiis cõparatione sui cruciat⁹, ĩsepultos quoq. fortuna-

A οἱ μὲν γὰρ ἀθρόους ὁρμήσαντες ὅλην τὴν πόλιν, αἵτινες ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς διατρίψειν. εἰ δὲ περιμένοιεν, ὀλιγωτέρους χρήσεσθαι, διαπονηθέντων τε τῇ στάσει. στρατηγὸν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸ τὸν θεὸν, ἀγωνιεῖ ῥωμαίοις παραδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς δὲ χρῆναι διαφθειρομένων χρησιν οἰκείαις τῇ ἐλθεῖν, καὶ τῷ μηδὲν κακοῦ πάσχοντι χρωμένων, θρασεῖς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθήσθαι τῷ κινδύνῳ, ἢ θανατῶσιν αὐθεφόπους, καὶ λελυσσηκότας κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐλαττοῦσθαι ἴσεσθαι δι' ὀλίγης μάχης, γνώτω τὸ δι' ὅπλων σφαλεροῦ, τὸ μὴ ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἧττον δικλεῖς οἴεσθαι χρὴ τῷ κρείσσονι λαμπρῶν, τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ συμμέτρῳ τὰ ἴσα δραστηρίοις ἀσκήσαντας. ἅμα μὲν τοὺς μιαιμόνους τῆς πόλεως, καὶ τὸν αὐτὸ στρατὸν ἀναληφθῆσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῆς σχολαζομένων τῶν θεῶν τὴν νίκην λαμπρότητος, οὐ τὸν τυχόντα καιρόν. οὐ γὰρ θεῖα κατασκευὴ ὅπλων ἢ τειχῶν, οὐδὲ θεῖα συλλογὴ δημοκόρων, Ἰουδαίους ἀχολεῖσθαι, καὶ τὸν ἐμφύλιον ἔσεσθαι καὶ τῆς διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαχλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα πάσχειν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ θεραπεῦσαι τοὺς ἁλόντας. εἴτε οὖν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σπουδῆς, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ αὐαλισκομένους, ἰᾶσθαι. εἴτε τὸ δικλείστερον τὰ καθορθώματος, ἐν δὲ τοῖς οἴκοι πονοῦσιν ὅπλα χειρεῖν, ῥᾳθύμως δὲ λόγος, οὐκ αὐτὸν τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα οὕτως ἀσπαζόμενοι, συνῄνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὠφελεῖμα τὸ στρατηγικὸν γνώμης ἀπεφαίνετο.

Κεφ. κβ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠθροίζοντο, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. λοιπὴ δ' ἦν ἡ φυγὴ, φρουρεῖσθαι διειληφότων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὁπισθοῦν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς ῥωμαίους ἀποστατοῦντα, διαχρωμένων. ὃ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξῄρείτο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς προδότης, ὥστε καταλείπετο, τῇ δὲ πόλει τὴν φυγὴν ὠνουμένοις, μόνοις δεσπόταις εἶναι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κατὰ πάσας ἐσωρεύοντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῇ ὁρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὸν σῶον χαπόλλυσθαι ἠρεῦντο. τὸ γὰρ ὅπλα μὲν παρίδος θάνατον ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεῖζον εἶναι. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξάκεισαν, ὡς μήτε τοῖς σῶον ἀναιρεμένοις, μήτ' τοῖς αὐὰ τὰς ὁδοὺς μεταδοῦναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας παραπεμένοι τοῖς τὸν παρίδος συγκαταλῦσαι καὶ τοῖς τὸν φύσεως νόμου, ἅμα τοὺς εἰς αὐθεφόπους ἀδικήμασι συμμαίαν καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοῖς νεκροῖς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θάπτουσι παὰ τῶν σπευδόντων, ὃ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσι θάνατος ἦν· καὶ δοῦναι ὠφελεῖμα ταφῆς ἐδέησε τὸν ἐπιόρκου χαριζόμενον. καθόλου τὸ εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτος ἀπολώλει χρηστὸν πάθος εἰς τὸν τότε συμφορᾶς, ὡς ἔλεος. ὃ γὰρ ἐκλεῖπον οἰκτείρειν, ταῦτα παροξύνων τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ δικαιολογεῖν μὲν τοὺς ζῶντων ὅτι τοὺς ἀπηρημένους, δικαιοῦν δὲ τοὺς νεκροῦς, ὅτι τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καὶ διὰ παροψολιὼ δίκους, ὁ θεῖον τοὺς σφαλησομένους ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, καὶ σύλλειπον, καὶ τὰς ἀτάφους ἀπο-

B

C

D

E

F

G

φαίνον

φαυον δ' δαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτῶν θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δ' τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τ' θεοφητῶν θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἦσαν οἷς ἀρεταῖς, καὶ κακίας θεοὶ διαιτῶσιν, ἃ παλαιότατοι οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν τ' πατρίδος θεοφιλίαν τέλος ἐξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος αἱρήσειν, εἴθ' τότε τ' πόλιν ἁλώσεσθαι, & καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου. σταίσης δὲ καταστάσεως, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι θεομιάσωσι τὸ τῶ θεοῦ τέμενος. οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δεδιόσιν ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Κεφ. κγ. Ἤδη δ' ἰωάννης τυραννίδι τ', τὸ θρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσόνομον ἠδοξεῖτο, & κατ' ὀλίγους θεραπτοιούμενος τῇ πονηρστέρων, ἀφανίζετ' συνταλαιπώρους. ἀεὶ δ' τοῖς μὲν τῇ ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτὸ θεοτάσσων διαστρωτέρων, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀπροικούμενος. εἶχον δὲ αὐτὸ, πῖες μὲν δίχ, πῖες δ' κατ' δύνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτη & δόλῳ θεοσαγαγέσθ. πολλοὶ δὲ θρὸς ἀσφαλείας ἠρούμενοι τ' αὐτὸν, τὰς αὐτῶν ἤδη τ' ζηλωτῶν, ἐφ' οἷς, ἡμὴ πολλὰς ἀναφέρεσθαι. τὸ γὰρ μὲν δραστήριον αὐτὸ κατὰ τ' χεῖρα, καὶ κ' γνώμην δραφόρως ἔχειν οὐκ ἐλάττους. πολλὴ δ' μοῖρα τῇ αὐτοκαθισταμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνῳ, δεινοὶ ἠρουμένων ὑποστατῆσθαι τοῦ πολιτεύματος. τὸ πλέον δ' ἀλλάξαι τ' μοναρχίας ἀπέχεσθαι. εἴτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτ' ἅπαξ κρατήσαντες, καθ' ἑαυτῶν θρόνον ἕξειν, τὸ τ' ἀρχὴν ἀπωθεῖσθαι. θεωρῶντο δ' πολεμοῦντ' ἕκαστος ὅπ ἂν παθεῖν, ἢ δηλώσας ἐκουσίως τὸ αὐθρωπόδυτον μοῖρα ἁλῶναι. διαιρεῖτο μὲν οὖν στάσις ἐν τούτοις, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννῃ αὐτοβασιλεύειν. ἀλλὰ τὰ μὲν θρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἦν, & οὐ τι ἢ μικρὸν ἕκατ' δηλοῦσθαι ἐπιβουλίζοντο τοῖς ὅπλοις. μεῖζον δ' κ' τ' δήμου, καὶ πότερα πλείονα λείαν ἀπάξουσιν αὐτοφιλονείκως. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις ἔκειτο τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχθμάζετο, πολέμῳ & τυραννίδι, καὶ στάσῃ, κ' σύγκλυσιν μᾶλλον ἢ τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δραδιδράσκοντες ἐκ τῇ οἰκείων, ἔφευγον θρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, & θρὰ ῥωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις συμφοραῖς, μᾶλλον. τέταρτον δ' ἤδη κακὸν ἐπεῖτο φορὸς τ' τῶ ἔθνους καταλυσιν.

C ciabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus au- D tem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restituissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: ni- E hilque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant: in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum bene- F ficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commorum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse vi- G derent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

Κεφ. κδ. Φράγιον ἦν ἡ πόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον τῶ τ' ἀρχαίων βασιλέων εἰς ἰσχὺν ὑπάρξαντι κτίσεως. ἐν πολέμου ροπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατασκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο θεοκαλεσληφότες οἱ θεοσαγορδιούμενοι σικάριοι. δίχ δὲ αὐτέλλοντο τ' πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς ἦ τ' ῥωμαίων στρατὸν ἠρημῶσαι, στάσῃ ἦ κ' τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπιθοντο δηρημένους, ἁδροτέρων ἥπλωντο θλιμμάτων. & κ' τὴν ἑορτὴν τῇ ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τ' ὑπ' αἰγυπτίους δουλείας, αὐτοθελεῖς εἰς τὸ παρὸν γιγνόμενοι, κατὰ νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δραλαθόντες. καὶ πολίχνιόν τινα κατασχόντες καλούμενον ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμυνόμενοι θρὸν ὅπλων ἄφαντοι, & συνελθόντων, φθάσαντες ἐσπίσασαν, καὶ τ' πόλεως ἐξέβαλον.

ptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre,

eos verò,qui in fuga defecerunt,mulieres videlicet ac pueros, ſuprà ſeptingentos interfecerunt. ædibúſque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidem omnes circum caſtellum vicos,totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia , qui interim quieſcebant. Ac veluti in corpore , ſi quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam , etiam qui foris erant nequiſſimi prædarum inuenêre licentiam.Singuli verò vicis propriis dilaceratis , deinde in ſolitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes,exercitu quidem pauciores , plures verò quàm latrocinalis conſpiratio,in templa & oppida ferebãtur. Et ſequebatur quidem,vt in bello fieri ſolet , ab his eos malè affici quos petiiſſent. vetùm præueniebatur vltio , cùm mox latrones à præda refugerent : nullâque pars erat Iudææ , quæ non vnà cum Hieroſolymis præcellentiſſima ciuitate interiret. Hæc Veſpaſiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur , & cùm quis ad eos acceſſiſſet interficèretur,tamẽ erant,qui ad Romanos clàm profugerent:ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati,& reſeruati populi reliquias hortarẽtur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periiſſe , multos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autem iam tum miſerans eorum calamitates , propius ad eos velut Hieroſolymam obſeſſurus accedit , re autẽ vera , vt ciuitatem obſidione liberaret:ſpe autem ante reliqua ſubigendi:nullúmque impedimẽtum extrinſecus obſidioni relinquendi. Cùm igitur veniſſet in Gadara, tranſamnanæ regionis metropolim validiſſimam , menſis Martij quarta die ciuitatẽ ingreditur. iam enim optimates , ignorantibus ſeditioſis,legatos ad eum de traditione miſerant , tam pacis deſiderio quàm ſuis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant , quorum legationem inimici neſciebant , niſi quòd Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe deſperabãt, quòd & inteſtinis inimicis numero inferiores erant , neque procul abeſſe videbant à ciuitate Romanos.ſi verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere , nulláque à noxiis pœna repetita,non honeſtum ſibi putabant. Itaque Doleſum comprehẽſum (namque is non dignitate ſolùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur , ſed etiam legationis autor erat)interficiunt : nimiáque iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapſi ſunt. Iam verò propiùs accedente Romano exercitu , Gadarẽſiũ populus Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto,fidei dextras ab eo accepit:equitúmque & peditum præſidia contra fugitiuorum excurſus. muros enim priùs quàm id Romani peterẽt , ipſi deſtruxerant:vt eo ſibi fides eſſet,quòd pacẽ diligerẽt,ſi bellũ gerere ne volẽtes quidẽ poſſe viderẽtur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ δ' φυγεῖν ἠτζοι ὐ γυναῖκά τε καὶ παῖδας, ὡσεὶ ἐπὶ πεντακοσίοις αἰωρεῖσθαι. ἔπειτα τοὺς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι, καὶ τ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἀρπάσαντες αὐηνέσκαι εἰς τὸ μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐλήζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπέρρωσαν ἅπασαν, προσδραμόντων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἑκάστην οὐκ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῶν Ἰουδαίων κλύματα, πάντα τῶν ἠρεμοῦν τὸ ληστρικόν. καθάπερ ὅταν ἐν σώματι τ κυκεωτά του φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκόσμησε, δεῖ καὶ τὴν μητρόπολιν εἶναι καὶ ταραχὴν, ἂν ἔιαι ἔχοντες τὴν χώραν πονηρὰν τὴν ἁρπαγῶν, & τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔφευγεν εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κ λόγους, σπανιῶς μὲν ὀλιγάκτεσι, πλείους δ' ληστείας, προσέπιπτον ἐκεῖς καὶ πόλεσι. κ κακοῦσθαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσαι εἰς τὸ πολέμῳ καταλῆφθῆναι. φθάνειν δὲ τοὺς ἀμύνας εἰς ληστὰν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἐποδιδράσκοντων. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τὴ προσαπόλλυτο.

ΤΑῦτα ἀισθανόμενοι καὶ τὴν αὐτομόλων διηγήσιν. Κεφ. ιη.
γέλλετο. καὶ πρὸ δὲ φρουρεῖσθαι τὰς ὁδοὺς τῆς στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὁπωσοῦν προσιόντας, ὅμως ἦσαν οἳ δι' ἀργυρίου πάντα, καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τ στρατηγὸν εὖνουν ἀμύνειν τῇ πόλει, καὶ τὰ τῷ δήμου προεστῶσαν λείψανα. διὰ δὲ τὴν πρὸς ῥωμαίους δύνοιαν, αἱρῆσθαι τ τοὺς πολλοὺς, κ κινδυνεύειν τοὺς προείσθαι. ὁ δ' οἰκτίστερον ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτ, τὸ μὲν δοκεῖν ὑποπολιορκήσειν αἴσθ' τὰ ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει δ' προσκαταρρέψαι τὰ λῃστήρια, κ μηδὲν ἐξωθεν ὑποδιοντῆ πολιορκία καταλιπεῖν. ἐλθόντων οὖν ἐπὶ τὰ γάδαρα μητρόπολιν τ περαίας καρτερὰν τεταρτῃ δύστρου μηνὸς, εἰσέσαν εἰς τ πόλιν. κ δὲ τυχόν οἱ δυνατοὶ λάθρα τ στασιωτῶν, πρεσβεύσαμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ δόσεως, πόθῳ τὸ εἰρήνης, κ δι' ἀγαθὰς ὑσίας. πολλοὶ δ' τὰ γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν προσβύαν ἠγνόησαν οἱ διάφοροι, πλησίον δ' ἤδη ὄντος τοῦ στρατοῦ διεπύθοντο, κ κατακεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύνασθαι, τῇ τε ἔξοδον ἐχθρῶν πλήθει λῃστῶν, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. φεύγειν δ' κείνοις ἠδόξουν αἰσχυνὴ κ μηδεμίαν πρὸς τὴν αἰτίαν εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι δ' τ δόλεσον, ἐπὶ δὲ ἦν οὐ μόνον ἀξιώματι κ γένει τ πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει κ τ' προσβείας αἴτιος, κτείνυσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὀργὴν ὁρμῆς τινὸς αἰσχυσάμενοι, διέδρασαν ἐκ τ πόλεως. ὑπεύσης δ' ἤδη τ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτ' δῆμος τὴν γάδαρων μετ' δ' φιλίας τὸν στρατηγὸν εἰσεδέξαμενοι δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρεῖν ἐπέτρεψε τε καὶ πεζὸν, φοβούς τὰς τὴν φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν αἰτῆσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τῆ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. οὐεσπασιανὸς δὲ, ὑπὲρ μὲν τοὺς διαφεύγοντας ἐν τ γαδάροις, πλάνιδα συὺ ἱππέων πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μεθ'

μὴ ὁ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑπόστροφον εἰς καιρὸν ἄφαν. οἱ A ipſe cum cæteris militum copiis Cæſaream regreditur. At fugitiui poſtquam equites repente à tergo inſequentes vidêre, priuſquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen eſt Bethenàbro, ſe recepêre. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hiſq; partim volẽtib⁹, partim vi armatis, temerè cõtra Placidũ ciúſq; milites proſilũt. Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerunt, ea ſimul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus lauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neque ſufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebant vltro in ferrum, & ſternebantur, alij gladiis ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipati: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere: aſſiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectẽs, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur: & ſi eos recepiſſent, vnà cum his ſe perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præcluſis, admoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui verò inde euaſerant, tam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta receſſerunt. hæc enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quòd eſſet valida & populoſa. Placidus verò equitibus rebúſque an proſperè geſtis fretus eos inſequebatur: & vſque ad Iordanem quidem ſemper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque neceſſitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentique ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus excipiebant à quibus multi perculſi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæſi ſunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim ſuſtinere non poſſent, in Iordanem ſponte deſilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta ſunt circiter duo millia vitorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & aſinorũ itémque camelorum & boũ. Iudæis quidẽ hoc vulnus inflictum quamuis par ſuperioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphatites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuolura ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptió que ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone deciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minùs Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copijs quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: nõ pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idómque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extéditur.

A ἢ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν δι' ἧς ἔφυγον πλεσθῆναι φόνου, καὶ δι' νεκρῶν ἀμβατὸν γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθέντα δὲ τῶν σωμάτων καὶ τὴν ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατενέχθησαν. πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ὅπῃ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε Ἄβιλα, καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμὼθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἱδρύσατο ἐκάστῃ τοὺς ὁπηνδήποτε βουλομένους. B ἔπειτα σαφῶς ὑπιβιβάσας τοὺς σκαπτὰς ἀναγκῇ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὧδε συνεχώρησεν ἢ ἀλλαχοῦ πάντα, μέχρι μαχαιρωθῆναι.

Κεφ. ις.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ περὶ τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται νίκημα, καὶ ὑπόνοιξ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τὸ ὑπηκοεῖον ἀφεστὼς νεωτερισμοῦ, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. ἐταράσσετο ἤδη ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ἔριν τὴν πολέμου τὰ ἡγεμόνια, C περιορώμενοι ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸ ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, εἰ φθερησόμενα τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ὑπακουσόμενα οὐκ ἂν τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν φόβοις. ἕως μὲν οὖν ἐπῆν χειμὼν, τὰς ὑπερμένας ἀσφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. διαδάρχας μὲν κώμας ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσεις, κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν. τοῦ δὲ ἦρος ἀρχομένου τὸ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἦγεν ἐπὶ τὴν καισαρείας D ὁδὸν ἀπαντῶσης. εἶθα δύσιν ἡμέρας ἐγκατασκηνώσας τῇ πόλει, τῇ ἕβδομῃ πορθεῖ καὶ κατὰ κράτος τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν Θαμνᾶ τοπαρχίαν, ὁδὸν ἦλθε τῆς Ἰαμνίας ἐχόμενος. καὶ προσχωρουμένας κατέσχεν ἐκ καταζήσας οἰκήτορας τῇ προσκεχωρηκότων ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὁδοὺς τὰς μητροπόλεως αὐτῇ εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τρέφεται, καὶ τὸ πᾶν μέρος ἐν E αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, πρόσεισι μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ὁδὸν τοῦ βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτοῦ τε καὶ τὴν γέτνιαν αὐλῶνα, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὁπηκόοις τόποις ἐπιδείκνυσι. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσογείτας τῆς ἰδουμαίας, βίταιραν, καὶ καφαρτόβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ κατασχόντες ἐπόρθησαν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. F αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ὁδῷ τῆς σαμαρείτιδος, καὶ ἔρχεται τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαθὼν δὲ ὑπὸ τῆς ὑπηκοείων καταβαὶς εἰς κορέαν δ' ὑτέραν ὁδὸν μιλίους στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφανεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσγει ἔθνεσιν εἰς τὴν ἡγεμόνα, τὰ ἐκ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῆς ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὰ ὄπισθεν ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀπεφεύγει, καὶ καταλιφθὲν G δ' ὐκ ὀλίγον ἀπωλέσθη.

Κεφ. ιζ.

ΤΗΝ δὲ πόλιν ἔρημον καταλιφθεῖσαν, ἥτις ἦν μὲν τὸ παλαιὸν, φίλον ἦν δὲ καὶ αὐτῇ ἄκαρπον ὄρος μικρὸν. κεῖται δὲ τὸ ἕρμα κλίμα μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περαίων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

γῆς, ἐκτείνεται. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περαίων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι δὲ αὐώμαλός τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀπόκειται δὲ ταύτῃ, τὸ ὄρος τὸ ἰορδάνιον ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων. διατείνων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σωρρῶν, ὅπερ ὁρίζει τὴν πόλιν τῆς ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, ὑπερῳκοδόμημον μέχρι τῆς μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρίων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γεναβρὶν, δίκροον μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτοῦ μῆκος μὲν σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν ἐ μέσον ὑπὸ τοῦ ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τὸ ἔχει τήν τε ἀσφαλτῖτιν ἐ τὴν τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρόδης καὶ ἄγονος, ἡ δὲ τιβεριὰς γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ διαφθορὰν ἐμποιεῖ τοῖς ἀέρα. τὴν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τοῦ ἰορδάνου, παρὰ καὶ τοὺς μὴ ὄντας ὀχθας φοινικῶνας διὰ παντὸς, καὶ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν. ἤτοι δὲ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. ἀφ' ᾗ μὲν τοῦ τιβεριεῖται, ἔστι πηγὴ διαφανὴς τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη. ἀφ' ἣν παλαιὰ ἐναβλύζουσα πόλις, ἣν ἴησους ὁ ναυὴ πᾶσι, στρατηγὸς ἰβραίων, πρώτην εἷλε γῆς χαναναίων δορίκτητον. ταύτῃ τὴν πηγὴν, λόγῳ ἔχει κατ' ἀρχὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν ἐπὶ νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐκκεκορδῆναί τε καὶ γλυκάναι τοιοῦτόν ὑγιεινότατον, καὶ γονιμωτάτην, ὑπὸ ἐλισαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν ἐκεῖ ἠλία καὶ ἐλισσαῖος, ὃς ὑπεξεκεκόμει τοῖς ἐν τῷ ἱεριχοῦντι, θεῖον δόμα φιλοφρονησαμένοις αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ χαίρειν. προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἅλατος ἀγγεῖον καράβου, ἔπειτα εἰς οὐρανὸν δεξιὰν αἴρει τείνας δικαίαν, καὶ πηγὴ αὐτοῖς μειλιχτηρίους χόας ῥῶν, τὸν ὦμον, ἠρέμα μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δὲ, ἱκετεύσασθαι τῷ ῥύματι γονιμωτέρας αἴρας, δοῦναί τε ἅμα ἐ καρπῶν διθυρίαν τοῖς ἐνοικοῦσι, καὶ τέκνων ἀγαθοτόκων, μηδὲ ἐκλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τοῦτον ἡγούμενον ἀεὶ ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύτας τὰς δικαίας πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ὑπισχνεῖτο ἔρρωτε τῷ πηγῷ, καὶ τὸ φρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ ἀναίτιον ὕδωρ, ἐκ τοῦτο δὲ τεχνίας καὶ κόπου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐκ τῆς ἀρδείας ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, γοσιμώτερον ἐ τῆς μέχρι κόπου χρονιζόντων. παρὰ καὶ τῆς μὲν διαφέρουσι χρωμένων, ἡ ὄψις ὀλίγη τούτου δὲ τῆς ὀλίγου διαφορὰ. ἀρδεῖ γοῦν πλείονα τῆς ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, ἐκφέρει τὸ ἐν αὐτῷ βδελλίους καλλίστους τε καὶ πυκνοστάτους; τῆς δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γῆν πολλὰ τοὺς γεύσεσι, καὶ τοὺς παρηρείας διαφορὰ. τούτων οἱ πότιμοι παχύμυλοι, καὶ μέλι διαφορὰς ἀδίκους, οὐ πολλῷ ἧττον τοῦ κρείττονος. ἐ μελιτόκρος ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῆς τῆδε καρποῦ, κύριον τὸ, καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν τὰ, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

A totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mõs appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet du-
B centorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatisque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem: vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt ma-
C gis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt nõ ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo
D propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem
E prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis auctor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta qui
F dem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguatum genera, tam ſapore quàm nominibus
G varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illũ tractũ dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, vinéſque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, cáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis c L. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis L X. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima sũt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cõflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquiæ ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ciuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Gentæ deuaſtatio. ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi vndiq; cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobiq; auxiliariũ pariter ac Romanorũ præſidia collocat.

ἐν ᾧ δὴ μελιτῶδες ἀπανθιώτατα καὶ κάλλιστα χυτᾶ· τὰ μὲν γὰρ ἄλλων αὐτοῦ καρπῶν ἕνεκεν, οὐκ αἰ ῥᾳδίως τὸ εὐβλαβὲς τῆς κλίματος ὑπὸ οἰκιδίης, ἔτε τὸ καταβλητὸν πολίχνη αἰαδὲ δώσειν. ἄτοπον δὲ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τ ἀέρος, καὶ τὸ τοῦ ὑδάτων δύσορον, τ ἰδίᾳ φερκαλουμένων τὰ φυόμενα, καὶ διαχεόντων, τῆς ἑκάστης ῥιζώσης ἴκασον ἰσχυρῶς, & χορηγούσης τ ἐν θέρει δύναμιν. ἐπεὶ καὶ ἐς ὄξιν οὕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως φερσεῖν. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸς αἰατολῆς αἰτλούμενον, ἔπειτα ἐξαθροιαθὲν γίνεται ψυχρότατον, καὶ τῷ ἐναντίᾳ φορᾷ τὸ φερέχον φύσιν λαμβάνει. χειμῶνος δὲ, αἰάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται φερσωιέσατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ φερέχον οὕτως δύκρατον, ὡς λινουῦ ἀμφισένυδαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τὸ δὲ ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πρόσβολος. τὸ δὲ μέχρι τ ἰορδάνου, & τ ἀσφαλτίτιδος, χαμαλάτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν φερὶ ἱεριχοῦντα δύδαιμονιστάτην οὖσαν ὑπερχεόντος δεδήλωται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲν ὡς ἔτυχε πικρὰ καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀφίρει, κατάδυσιν δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπὸ πολλῆς σπουδῆς ῥᾴδιον. ἀφικόμενοι γοῦν κατ' ἰσορίαν ἐπ' αὐτὴν οὐκ ἀσιαὸς ἐπέλαβε πολλοὺς τῶν νεῶν οὐκ ὑποστάντας, δεδέντας ἐπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι καὶ τὸ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ὑπὸ νῆξαθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος αἴω βιαζομένους. ἔστι δὲ ὑπὸ τούτου, καὶ ἡ χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἓξ γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τῆς ὑπαυγείας ἀλλάσσεται, καὶ φερὶ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αἰτυγεῖ ποικίλως. τῆς ὑγροῦ ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλους μέλανας αἰαδίδωσιν. αἷς δὲ ὑπονήχονται τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ἀπεμφερῆ. φερσιλαύνοντες δὲ οἱ τ λίμνης ἐργάται, καὶ σπασάμενοι τῷ σιμιτῶ τοὺς ἕλκουσιν εἰς τὰ σκάφη· πλησάσασι δὲ, ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὀδύνας φερσήπτει τῷ μυρύματι τὸ σκάφος, ἕως αἱ ἐμμιλεῖς γυναικῶν αἷμα, καὶ οὖρα, διαλύσωσιν αὐτῷ, οἷς μόνοις εἴκει. καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ φερὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γοῦν τῷ φαρμάκων ὠφελιμίζει. ταύτης τῆς λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίοι, καθὸ δὲ μέχρι ζωάρων τ ἀραβίας ἐτείνει, εὖρος ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. χιλιὰς ἡ σοδομῖτις αὐτὴ, πάλαι μὲν δαίμοσιν γῆ, καρπῶν τε σύνεκα, & τ πόλεως φερισσίας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τῆς θείας πυρὸς, & πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σημεῖα. ἔστι δὲ καὶ τῶν καρπῶν αὐτόματα ἀναχθωνόμενα, οἳ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, δρεψαμένων δὲ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ φερὶ τὴν σοδομῖτιν μυθολόμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν δοτὸ τῆς ὄψεως.

ΟΔὲ ἀσιανὸς, πανταχόθεν φερίβολον χάρακα τοῖς Κεφ. ιη.
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εἴ τ τῇ ἱερικοῖ, & ἐν ἀδίδοις ἐγείρᾳ στρατόπεδα, & φρουρὰς ἀμφοτέρωις ἱκανὰς ἵστησιν ἔκ τε τ ῥωμαϊκοῦ & συμμαχικῦ τάγματος.

πίπτει

πέμπει ὁ νέρωνα εἰς γέρασα λέκιον ἄννιον, ἔξοχα δὴ μοῖραν ἱππέων, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ μὲν ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀπέκτεινε μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δι' ἀφυγεῖν ἔφθασαν. ἠνδραπόδισατο, καὶ τὰς κτήσεις διήρπασεν τοῖς στρατιώταις ἐνέδωκεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, δι' ἃς πύργους κάμακας ἐχώρει. φυγὴ δ' ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀδυνατωτέρων. τὸ καταλειφθὲν δ' ἦν ὑπὸ ἐρημίας, καὶ διὰ πλήθους τοῦ πολέμου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις ταῖς ἐξόδοις ἀφῆρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν θεραπευομένους οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον. τοὺς δ' οὔπω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἴργῃ ἡ στρατιά, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

Κεφ. κθ. Οὐεσπασιανῷ δ' εἰς καισάρειαν ὑπερίφαντι, καὶ καταπλαγέντι μὲν πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλει νέρωνος αὐηρημένου, ξ ἴσκαιδέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ, περὶ οὗ λέγειν ὀλίγον ἔοικεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρεως παρελθόντα, τοῖς πονηροτάτοις, καὶ μιαφονίᾳ καὶ πανωλεθρίᾳ, πρός γε ἀναξίοις τῆς ἐξουσίας, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ὑπερβαλλόντως, καταλειφθεὶς μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, ἐξαφρὰς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελθόντος, ἐν τοῖς περασίοις ἑαυτὸν ἀείλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κατὰ γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐπολέμησε, καὶ πῶς γάλβας ὑπὸ δὴ χθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς αἰτιαθεὶς ὑπὸ ταπεινοφροσύνης, ἐδολοφονήθη καὶ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου στρατιὰν ὑπὸ τοὺς βιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν. ἔπειτα τοὺς κατὰ βιτέλλιον ταραχοὺς, καὶ τὸ περὶ τὸ καπιτώλιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτωνίου φρίμος καὶ μουκιανὸς, διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατῆς εἶλαν τὴν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἀπ' ἀκριβοῦς παρητησάμην, ἐπεὶ δι' ὄχλου τοῖς ὀξέως, καὶ πολλοῖς ἐλλείπειν τὰ καὶ ῥωμαίων ἀναγέγραπται. συμφορᾶς δὲ ἕνεκα τῆς παρεγεμένων, καὶ τὸ μὴ διηρτῆσθαι τὴν ἰσορροπίαν, κεφαλαιωδῶς ἔκαστον ἐπισημήνασθαι. οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλλετο τὴν τῶν ἱεροσολύμων στρατείαν, καταδυκῶν πρός τινα ῥίζαν τὸ κρατεῖν μὴ νέρωνα. ὡς δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ὅπως τι περὶ τὸ πολέμου κἀκεῖνον οὐκ ἐπιχείρει. πέμπει πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λησόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. ἃ αὐτῆς ἐν αἰτίας ἅμα τίτῳ καὶ ἀχαΐπασας ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος δὴ λοιπὸν ὄντα, μακραῖς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μῆνας ἑπτά, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὄθων, ἀντιποιούμενος τῆς πραγμάτων. ὁ μὲν οὖν ἀχαΐπασας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικόμενος διέγνω, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ κατὰ δαμάσιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς ἀπαλλαγησόμενοι τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἐπῆρεν τὴν τοῦ ἰουδαίους στρατείαν, καὶ δι' ἀπόνοιαν περὶ τῆς παρρησίας καὶ φόβον, τὴν τοῦ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄωρον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud B Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, C nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum D incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone Gerasceno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Giorę filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occupárant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelúcas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commisséque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarũ misit, vt castellũ traderent persuasurũ: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Ἐπαρίσης δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. Κεφ. λ.
ὑφ' ὧν γνώσεται, σίμων τις γεραστνὸς τὸ γένος νεανίας, πατρωγλία μὲν ἐπιτήδειος ἰωάνῃ θρασυκάρδιος δὲ ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκὴ δὲ σώματος, καὶ τόλμη δραφέρων, δι' ἣν καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατηνῆς φεύγει τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδα λῃστὰς προσγίνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, αὐτοὶ δ' ὑπερ ἔμενον, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ δι' ἀγχίνοιαν ἤθων, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπερινομεύειν χωρὶς αὐτοῖς ἐξιόν, καὶ συμπορθεῖ τὰ μὲν τῆς μασάδα, οὐ μὴν ὅτι τὰ μείζω προκαλεῖται ἐπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἥδονῇ ὄντες τοῦ φρουρίου, καθάπερ φωλεοῦ χαίρεσθαι μᾶλλον ἐδιδίσκεσαν. ὁ δὲ τυραννίδι, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ τὴν αἰχμὴν τολμητὴν ἤκουσεν, εἰς τὸν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας δῆλος ὢν ἐλευθερίαν, γένος ἢ ἐλευθέρους, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνέθροιζεν. ὡς δὲ ἱκανὸν αὐτῷ κατέσχε τὸ συνέταγμα ἤδη, τὰς ἐπὶ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέρχεται. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθαῤῥεῖ καταβαίνειν εἰς τὰ ταπεινότερα. καὶ πεισθεὶς πόλεσιν ἤδη φοβεραῖς εἶναι, πολλοὶ μὲν τὴν ἰσχύν, καὶ τὴν δύναμιν τῇ καταπλήξει τῶν ἐφιέντο δυνατοί, καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέσχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ δὴ κώμην τινὰ καλουμένην τὰ τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ δὴ τὴν φαραὶ πρόσχωρον οὖσαν φάραγγα, πολλὰ μὲν αἰδρυσάς ἀπόκρυφα, πολλὰ δὲ ὀρυκτὰ εἶχε θησαυρῶν, καὶ λείας ἐπιθήκας. αἰτεῖται δὲ καὶ τοὺς ἁρπάζοντας εἰς αὐτὰ καρπούς, οἵ τε πολλοὶ τῆς λόχον διάγειν ἐκ τῶν ἐπὶ νοις. ἄλλος δὲ ἦν τό τε συνέταγμα φρυγυμάζων, καὶ τὰς ἀδασκαλίας καὶ τὴν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὴν ὁπλοβουλὴν, καὶ πρόληψιν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ἐκφύγειν, ὠκίασαν μὴ τῆς ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ παράταξάμενος, συνεχοις μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συναλαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. οὔπω δ' ἐρρῶσθαι τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέγνω. χθὲς δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. ἐδόκει δὲ δισμυρίους ἔχειν ὁπλίτας, πλὴν ὅτι πολλοὺς αὐτῶν. οἱ δ' ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡς πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ἀγὰ τὰς τῆς ἐσχατιᾶς καταδρομὰς, ἐδέχοντο τὸν σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, οὗπερ συμβαλεῖν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νενικηκὼς, οὔτε νικηθεὶς ἀπῆλθεν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν χώραν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι ἀπελύθησαν ἐπ' οἶκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδεύσαμενος δὲ κατά τινα κώμην, ᾗ ὄνομα χαλῶτα, πρὸς τοὺς ἐν ἱερουσαλὴμ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλάσας ζαρόν τινα τῆς ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα προδοσίαν τὸ ὅρυμα. τῶν οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὸν

τὴν αἰτίαν ἀγνοῦντες δι' ἣν ἦκοι. φθάσας δὲ ὁ Ὦλουρος δι' ὧν παρεδίδοτο, ἐδίωκον ἀπασαὶ αἱ φυλαὶ τοῖς ξίφεσι, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἐρρίφη κατὰ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα· καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη καταρρεόντων τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος, ἔδοξε θεὸς τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τὴν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπεδίδου ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, θεοδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμίσας γὰρ ἀπὸ τοῦ ὀλοίτου, καὶ ἐκ ταύτης συνιὼν ἔσχε τὴν κάμηλον τότε τῶν ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, προσήκατο πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ προσεδόκησε συνοδὸν τὴν αὐτοῦ παῤῥησίαν, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ ἡμῶν ἔσται τοιοῦτος. συνεργήσειν ὑπέσχετο, καὶ θεοῦ τὸ ὅλως ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἱστᾶσιν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρῶς ἐπαρθεὶς ὑποχίσεσιν, ἐπεδήμησεν εἰς τοὺς στρατοῦ ὑπίστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐφαντάσθη τοῦ σίμωνος. ἔπειτα δεξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἐπῄνει ὡς τὸ δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ προδοσίαν δίκα μάχης αὐτῷ τὴν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα ἔλεγε τόμῳ, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει, πιθανὸς ὑπισχνούμενος τοῖς ἰδουμαίοις, ὃ δὴ καὶ παρέσχεν. ὡς γὰρ ἦν ἤδη πλησίον ἡ στρατιὰ, φράζει αὐτῷ πρόσωπον, μὴ τὴν συνοδίαν θαρσοῦντα ἔφοδον. ποία γὰρ ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ φρὶξ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσι λυθεῖσα σὺν τῇ τάξει, αἰσχρᾷ φυγῇ ἔκαστοι θεοῖς τὰ ἑῴα.

Κεφ. λα. Σίμων ὁ προδοσίᾳ δέξας εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἴσπλουσιν εἰσήμωσεν, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτοις, πρώτην αἱρεῖ τὴν πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, καὶ πολὺν ὁ δίμπασα καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τὴν χεβρὼν, οὐ μόνον τῶν τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν δισχίλια ἔτη καὶ ἑξακόσια ἐπισυναριθμοῦσι. μυθολογοῦσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀβράμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γενόμενον, μετὰ τὴν ἐκ τῆς μεσοποταμίας ἀποδημίαν, ἔνθεν ἐκ παίδων αὐτοῦ καταβῆναι εἰς αἴγυπτον εἴθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μαρμάρου καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων ἓξ τοῦ ἄστεως περίβυθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφ. λβ. Ἔνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος. δίκα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέτρασιν ἐπὶ σὺν εἴποι τις μυριάσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκεῖν τὴν θεὸς τὸ πλῆθος. ἐφεστὼς δὲ χρείας, ὠμότητι τὸ αὐτὸ, καὶ θεὸς τὸ ἦθος ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦτο σὺν βίᾳ τῆς ἰδουμαίας. καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλην ἔστιν ἰδεῖν ἀφειλωμένην πᾶσαν, οὕτω τὸ κατόπιν σίμωνος στρατιᾶς ἐρημίαν κατέλειπεν. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πυρικὸν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἢ συμπατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τῷ ἔαρι γὰρ, ὑπὸ τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀρότου τὴν ἀπόδοσιν, καὶ ὅλου τοῦ εἴπειν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατέλειπτο τοῖς πορευομένοις τῆς γεωργίας. ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπῆγεν, καὶ φανερῶς μὲν αὐτοῖς διατάξασθαι

A causæ neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinem, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: ciúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos x l. eum millia ſequebantur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ perusserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, nõ modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulispper ab assidua cæde requieuit.

CAP. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmq; ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nãque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mẽsis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατέδ ϕσαν, ϖεθλοχόσαι τες ὄ ϲι τ παρόδοις ἁρπάζουσι τ σίμωνος τ γυναῖκα, ϵ τ ϖρὸ αὐτ διεϖετείας συχνούς. ἐπ ἦτα ὡς αὐτ ἠχμαλωτισμένοις τ σίμωνα, γενηθέντες εἰς τ πόλιν ὑπ στρεφαν, ϰ ὅσον ὐδέπω ϖροσδόκων κατα θέμενοι τὰ ὅπλα, ϖρὸς τ γυναικὸς ἱκετεύσ ϕν. τ ὃ ὐκ ἦγεν εἰσ ϕσιν, ἀλλ ὀργ ϖρὸς τ ἡρπασμένης, ϰ ϖρὸς τὸ τεῖχος τ ἱεροσολύμων ἦθεν, καθάπερ τὰ ζωθέντα τ θηρίων, ἐπ ϕόβ ϐλης ζώσας λας ὑ κατέλαβεν, ἐφ ὃς εὗρε τ θυμὸν ἠ ϕίζ. ὅσοι γὲν λαχανείας ϲόκεν ἠ ϕρυωμένους ϖρὸς ἡλύθησαν ἔξω πυλ ν, αὐόπλους ϰ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, ϰ διέ ϕθειρε δι ῥ ϐολὴν ἀγανακτήσεως, μονονουχὶ ϰ νεκρῶν γλύϕων τ σωμάτων. πολλοὺς ὃ ϰ χέρσοκοπήσας, εἰσέτεμνε καταπλήξαι τοὺς ἐχθρούς ἅμα, ϵ ἀγασασάσης τὸν δ μον ὅπλων ϖρὸς τοὺς αἰτίους. ἐντέταλτο δι αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἕροφον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα ἀ ϕανίσ ϕ πάντας τοὺς ϰ τὸν πόλιν, μηδεμίας ϕάσ ϕμον ἡλικίας, μηδὲ ὑπὸ τ αἰτίων ἀ ϕανεῖναι τοὺς αἰτίους. τούτοις οὐ μόνον ὁ δ μος, ἀλλὰ ϰ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτ τὴν γυναῖκα, ϰ τότε μὲν ϵ μειλιχθεὶς ὀλίγον, αἰεπαύσατο τ συνεχοῦς ϕόνου.

ΟΥ μόνον ὃ ϰ τὴν ἰουδαίαν σάσις ἦν ϰ πόλεμος ἐμ ϕύλιος, ἀλλὰ ϰ ὑπὲ τ ἰταλίας. αἰ ῥητο μὲν γὰ ϰ μέσην τ ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ὑποδεδειγμένος δ αὐτοκράτωρ ὤν, ἐπολέμει οὐιτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰ ἤ ρητο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, ϰ ῥωμαίων συμβολ ς κατὰ ϕρυγιακὸν τ γαλατίας ϖρὸς τὸ οὐάλεντα ϰ κεκινῆναι τοὺς οὐιτελλίου στρατιώτας, τ ϖρώτ μὲν ἡμέρᾳ ϖρὸς ἑῴου ὄντων, τ δευτέρᾳ δὲ τὸ οὐιτελλίου στρατοπεδικὸν, ϰ πολλοῦ ϕόνου γενομένου, διεχώρησαν μὲν ὀπίσω ἑαυτῶν ἐν βελλένῳ τινὶ ἢ τζαν πυθόμενοι, ἡμίσεις δὲ ϰ ξὺν ὅπλοις κατέβησαν τ ϖεδίου. ϖροσεχώρησε δὲ τοῖς οὐιτελλίου στρατιώταις ἡ στρατιά, ϵ καταβᾶσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ῥώμην μ τ δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ ϰ οὐεσπασιανὸς αἰᾶσας ἐκ τ καισαρείας πέμπτ δεκάτ ἔτει, ὥρμησεν ὅπ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τ τ ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν ὀρεινὸν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν ϰ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μθ' ἃς βηθηλ τε ϰ ἐφρὰμ πολίχνια, οἷς ϕρουρεῖ ἐγκατασπάσας, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. ϕθορὰ δὲ ἦ πολλῶν καταλαμβανομένων, ϰ πολλοὺς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὐτ τὴν ἠγεμόνων μοῖραν ἱππέων ϰ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄω καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπῆρθει, ϰ καφεθὰμ μὲν ϕιλόπολίχνιον ὂ ἐ ϕόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν δὲ καλουμένην καφαρσαβὶν ϖροσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ ὃ ἦ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. ϰ ξ ἵ ϕεσθαι ϖροσδοκῶντι πλείω χρόνον, αἰ ϕνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ σδον τὰς πύλας, ϰ μθ' ἱκετηρίων ϖροσελθόντες αὐτοὺ παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτοις ἀ ϕασησάμενος, ὅτι χθὲς ὀν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖ δὲ ὡς ἔ ϕθη αὐτὴ ϰ τὴν ὀρεινὴν, οὐ ϖόῤῥω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ὃ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταλη ϕθὲν ϖλῆθος, ἓνδεκα ἀναιρεῖ. τὸ ὃ ἄστυ καταϖίμπρησι. ϰ ϖάντων ἤδη ϰεχειρωμένων,

πλὴν

Κεφ. λζ'

πλὴν ἡρῳδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιροφωρίτων (ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ληστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἤδη τοῖς ἱεροσολύμοις προὔκειτο ῥωμαίοις.

A

Κεφ. λδ'. Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τὴν γυναῖκα τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅλη τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ τοὺς ἀγρίων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φεύγειν συνεκάλεσεν. εἵπετο δὲ αὐτοῖς ὅλη τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐθις τὸ τεῖχος, ὅπου τινα λάβοι τῶν φεύγοντων καὶ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἦν δὲ τῷ δήμῳ σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅπλα κακῶν καὶ τόλμη τὸ συνάλλαγμα τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τόν τε τῶν ἰωάννου παρῆν εἰς ἰσχὺν ἔτι, καὶ αὐτὸς ἐξ ἧς ἐποιήσατο δυνάμεως ἠμείβετο, πάντα ὅπερ ἔπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλέκτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἶκοι ἔρημα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μετὰ αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μετ' ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας σμυρνίζοντες, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταπεπλυμένοι δὲ μύρῳ, καὶ τοῖς δυσφόροις ὑπογραφόντες ὀφθαλμοῖς· οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο· καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. συνελαύνοντο δὲ εἰς τὸν πορνεῖον τῆς πόλεως, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τοῖς ὅπλοις, ἐφόνων τε δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὅπλίται ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμισταὶ, τότε ξίφη φορεῖν ἐπιτήδειοι ὑπὸ τῶν ἐπιβεβλημένων χλανιδίων, τε προσυχόντας διήλαυνον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φοινικότερος ἐδεδίωκτο, καὶ διαφυγόντος τὸν ἐπὶ τοῖς τείχοις τύραννον, ὑπὸ τε πρὸς πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διαστασιάζεται δὲ πρὸς τὸν ἰωάννου καὶ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπιχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συναιρίσουσι τὰς λοιπὰς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταπεπτωκυῖαν ὑπὸ γραπτῆς. συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἰζᾶ. συνεισπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξέπεσον τῶν ἰωάννου χρημάτων. κατὰ δὲ τὴν προηρημένην αὐτοῖς, αὐτοί τε ἦσαν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθεντο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ καταλαβὸν αὐτοὺς παρεσκεύαζετο ἰωάννης, ὅπλα τε τὸν δήμου, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ ὅσον τὸ ἐφοδον αὐτῶν καταδύσαι παρέσχε μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν διάνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς παρασπόνδους, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταφλέξωσι. συνηθροισμένοις οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὁλόθρευσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ περὶ σωτηρίας φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖναι δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μετ' ἱκετηρίαν δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέτο δὲ ἡ βουλὴ,

B

C

D

E

F

G

præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

CAP. IX. De Simonis gestis contra Zelotas.

Simon autem vbi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilęi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum persecutatio: Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptíque crines, ac fœminarum veste induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíque intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíque ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo nocte subreperent, séq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabat salutis remedium. nã vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricaueranr, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denuntiantem. Per turres autem dispoſuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinatum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

A ἢ τ' ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσδέξασθαι, ὃν πολλὰ ἔδρασεν. συμπαρεκάλει δ' οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκείας καὶ τῆς κτήσεως. ὁ δ' αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ διαπόζειν, εἰσέρχεται· μετ' ὀλίγον δὲ ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτικῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δι' ὅλου μόνος. ἀναρχήσας δὲ μετὰ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ κατὰ τὰς ἑαυτοῦ δυνάσεις, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἦττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν οὕτως ἑαυτῷ βέλτιον ἐβουλεύσατο μετὰ τῶν ἱεροσολυμιτῶν εἶναι· ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτικῆς πλῆθος εἰργόμενον τῆς ἐξόδου τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, πάντα χρήματα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἀπόρῳ τοῦ σωτηρίου εἶχε. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι καταστάντες ὑπὲρ τῆς στοᾶς, καὶ τῆς ἐπάλξεως, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπτον τῶν περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ ξαυμασίως κατηφίεσαν. ῥᾳδίους γὰρ ἐξ ἀριστερᾶς τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ οὐκ ἀσόχους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ πύργῳ, καὶ πύργους ἐπὶ προκατασκευάσαντες τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν κατὰ τὸ ἀνατολικὸν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τῷ ξυστῷ κατὰ πρόσωπον, τὸν δ' ἐπὶ νότου καὶ ἀνατολὴν ἄλλον ἀπικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφῶν κατεσκεύασο τῆς παστοφορείων, ἔνθα τῶν ἱερέων ἕνα ἐξ ὀθνείου μόνος ἑκάστην ἑβδομάδα εἰσῄει, πρωΐ μάνυε σάλπιγξι δείλης, καὶ τελεσθῆναι ἀδῆς ἐσήμαινε, ὅτε μὲν ἀνιέναι τὸν λαὸν καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργον ἔχεσθαι. διέσπασαν δὲ ὅλην τὴν πύργων, ἐξυβολεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχανὰς, τούς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς, ἐκύνησεν ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μᾶλλον ἐξιόντων αὐτῷ τῶν πλείόνων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως ἀφθονία δυνάμεως. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

B

C

D

E

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentique stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebat ad vlciscendum, tantũ lõginquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

F

G

Κεφ. λ.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπῆλθε καὶ τοῖς ῥωμαίοις πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ἐκ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἄμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἕλκυσθρώμενος ἕτερον. μὴ χωροῦσι δὲ τοῖς δεδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας οἰκήμασι, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀπόντων ὀφθαλμοῖς τὰ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ ἐπιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς θηριώδεις ψυχὰς κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐκπηδᾶν τε, θ' τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφ. λα.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων κατεστρέφατο ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐιτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὐδ' ἀπ' ἀρχῆς καθάπερ ἄρχειν καλῶς βουλόμενον, ἐς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠνώχλει διαπότιον. θαλάσσης δὲ πρὸς πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ ἡ παρέδρος πορθουμένης, ἑτέρωσε προσάγειν πολέμους

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ὤπειγεν ὑπὲρ τῶν ἀμυναν, τοσοῦτον εἴργεν ἡ σύνοια τῶν δυσημάτων. πολλὰ γὰρ φάσμα-

παρουρ-

παυεργήσασαν τὴ τύχην, πρὶν αὐτὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν πε- A tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alius condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellij iustius esse principem hæc, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis B deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue pertiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esse commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatū fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

Κεφ. λζ'. Προεστομένων δὲ αὐτῷ πάλαι μὲν καὶ ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἄχρι βοώσης κατὰ πάντα τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπ' Ἀλεξανδρείας εἴχετο φροντίσματος, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τῇ Αἰγύπτῳ οὖσαν, δι' τὸ σῖτον χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι καὶ βίᾳ καθαιρήσων ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ αὐτὸν G MVtiano autem cæteríque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu- Cap. XI. Ægypti descriptio, & Pharus.

ferrum esse: populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiã propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operã atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione sciẽtes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

A ξεσθαι πρὸς τὸν ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τὰ τῆς Ἀλεξανδρείας τάγματα προσαποσπᾶσθαι βουλόμενος. ἐνεθυμεῖτο γὰρ καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ἔχειν ὑπὲρ προβλήματος αὐτῷ τὸν ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι δὲ κατὰ τὴν γῆν δυσπρόσοδος, καὶ τὸ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἀπὸ ἑσπέρας, περιβεβλημένη τὰ ἔνυδρα τῆς Λιβύης, καὶ δὲ μεσημβρίας, τὴν δυομένουσαν ἀπὸ ἀνατολῶν τῷ συήνῃ, καὶ τοὺς ἀπλώτους τῷ ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀπὸ

B τολῆς, ὅτι τῷ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ἀπαχθομένη μέχρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ, ἥτις μέχρι συήνης γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. τετείχισται μὲν οὕτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ πλευσίμως, καὶ συλίμενος, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅσα ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀπόπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφαντίνης καλουμένης πόλεως, ἔνθα δὲ εἴργουσι προσιέναι οὐ δυνάμενοι

C ῥήγνυσθαι καταῤῥάκτας. δυσπρόσοδος δὲ λιμὴν τοῖς, καὶ κατ' εἰρήνην, ἀλεξανδρείας. στενὸς γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὰ ἐκ δεξιοῦ καὶ εὐωνύμου δρόμου. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν. ἡ δὲ νῆσος δι' ἣν προσαγορευομένη φάρος νησος πέφυκεν, πύργον αἴρουσα μέγιστον, ἀπὸ πυρὸς δίουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὁρμίζονται πρὸς τὸν δυσχείμερον τοῦ κατάπλου. φέρει τοίνυν τὴν νησίδα, καταβεβλημένη χειροποίητα τείχη μέχρι

D τοῦ. περιπεφραγμένον δὲ πύτοις τὸ πέλαγος, καὶ τὰς αὐτόθεν ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκ βαχυᾶ τοῦ πόρου, καὶ σφαλερὰν δι' ὀλίγου τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοίνυν λιμὴν ἀσφαλίσασθαι ἔδοξεν, καὶ ἑξακοσίων σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τάττεται λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς διάκρισιν κατάγῃ, καὶ τὰ θέλοντα τῷ ὁλκείων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μοίζῃ τὴν οἰκουμένην.

E ἐφίστο μὲν οὖν εἰκότως, ἥδη ταύτῃ θεσμάτων ἐπιτασιὰς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει δ' οὖν καὶ δεύτερα τοῦ λείποντος, καὶ τὴν ἀλεξάνδρου πυθομένῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀσμενίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοιτο. προσανεγνω δὲ τὸ πιστὸν ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάττει τὰ τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὸν ὅρκον

F ἐποιοῦντο, ἑκάστοτε δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῇ ἀρετῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηλασίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πεπυσμένος ἤδη τὰ κατὰ τὸν τῇ ἀρχῇ, προπαρασκευάζει αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὸν ἀφιξιν. τάχιον δ' ἄλλοι δὴν ἄλλοι αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζει, διαγγέλλα δὲ θυσίας ἅμα αὐτὰ ἐπιστέλει. τὰ δὲ κατὰ μυσίαν, καὶ παννονίαν τάγματα, μικρὰ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὰ

G οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἐδεξαντο τὴν ἡγεμονίαν ἄμεινον. ὁ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ καισαρείας εἰς συρίαν παρῆν, ἔθνη πολλὰ μὲν ἀπὸ τῆς ἑῴας αὐτῷ, πολλὰ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν ἀφιξόμενα συνέτρεχον, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητηρίοις ψηφίσμασι τιμῶντα.

CAP. XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mucianus, ὁ τῆς

ὁ τῆς ἐπαρχείας ἡγεμών, τὸ προθυμον τῶν δήμων, καὶ τοὺς κ̀ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ.λη. Προχωρούσης ἢ παντ̀αχοῦ κ̀ ἐπ' εὐτυχίας, καὶ τῶν πραγμάτων συμπνεόντων ἐκ πλείστων μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς οὐ δίχα δαιμονίου προνοίας ἅψαιτο ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὴν εἰμαρμένην ὑπεῖκε τὸ κεκλῆσθαι τ' ὅλων ἐπ' αὐτ̀. ἀναμιμνήσκετ̀ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἢ αὐτῷ γεγονότα παντ̀αχοῦ, προφαίνοντα τὴν τ' ἡγεμονίαν κ̀ τὰς τ' Ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτ̀ ἐπὶ ζωσ̀ νέρωνος αὐτοκράτορα προσεῖπεῖν ἐθαῤῥήκει. ἐξεπέπληκτο ἢ τ' αἴσθησιν ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, κ̀ προσκαλεσάμενος μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων κ̀ φίλων, πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸ δρασθὲν ἐνεδείκνυτο, κ̀ ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτ̀ ἐκαμνε. ἔπειτα τὰς μαντείας, αἷς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσε τὸ πλάσμα τ' θείου, ὑπὸ δ' ἐκείνων ἢ χρόνῳ κ̀ τ' πραγμάτων θείας αἰτίας ἐφάνη τ' προθεσπισθέντα μοι τ' ἀρχὴν, κ̀ ὄψιμον τ' θεοῦ φωνῆς, ἐπ' αἰχμαλώτου τάξιν, ἢ δεσμώτου τύχην ὑπομένειν.

Κεφ.λθ. Καὶ καλέσας τ' Ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τ' ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ παρ' αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσχε. συνὼν ἢ τῷ πατρὶ Τίτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ' Ἰωσήπου κ̀ τὸ ὄντως ἀφῃρῆσθαι σὺν τῷ σιδήρῳ. γλύσει γὰρ ὁμοίως τῷ μὴ δεθέντι τὴν ἀρχὴν, ἂν αὐτὸς μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ὅπερ τῷ μὴ δεθέντας δεθέντων φανῆναι. συνεδόκει ἢ ταῦτα, κ̀ παρῄνουν τὸν πολέμιον διώκοντα τὴν ἅλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εὐλογῶς ἐδόκει τῷ θεσπιῳδῶν γέρας τὴν ὄπτημίαν, ἤδη καὶ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος εἶν.

Κεφ.μ. Οὐεσπασιανὸς δὲ τ' φρεσβείας χρηματίσας, κ̀ καταστησάμενος ἐκ τύχης τὰς ἀρχὰς δικαίως κ̀ ἀπὸ τῆς ἀξίων, εἰς αὐτοχείαν ἀφικνεῖτ̀. καὶ βουλόμενος ποῖ χρὴ ξὲπεσθαι, πρωτοργαίτερα τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κ̀ τὴν Ῥώμην ἔχειν, τὴν μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ δὲ ὑπὸ Οὐιτελλίου ταραττόμενα. πέμπτ̀ δὲ μουκιανὸν εἰς τ' Ἰταλίαν, ὧν δοὺς ἱππέων τὸ καὶ πεζῶν συχνὰ δύναμιν. ὁ ἢ δὲ τὴν χειμῶνι ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε δι' Καππαδοκίας κ̀ Φρυγίας.

Κεφ.μα. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ αὐτάνιος Φρίμος, ἀναλαβὼν τὸ ἕτερον τάγμα τῆς κ̀ μυσίας, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων πρόσθι, οὐϊτελλίῳ ὧν παραταξόμενος ἠπείγετο. οὐϊτέλλιος δὲ αὐτῷ συναπέστειλε μὴ πολλῆς δυνάμεως καινίναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῷ αἴρει, δι' τὴν ἐπ' ὄθωνι νίκην. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ῥώμης ἐλαύνων δι' τάχους ἐφ' κρίμνα τῆς γαλλίας τὸν αὐτόνιον καταλαμβάνει. μεθ' ὃν δ' ἔστιν ἡ πόλις αὕτη τ' Ἰταλίας. κατιδὼν δὲ ἑστηῶτα τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καὶ τὴν διάταξιν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει, σφαλερὸν ἢ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, προδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, κ̀ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν πρὸς τὸν αὐτόνιον, παραινῶν μὲν τὰ οὐϊτελλίου πράγματα, τὴν οὐσίαν ἀσπαστῶς δ' ἰσχὺν ἐπαίρων, κ̀ παρ' ᾧ μὲν ἤδη λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, κ̀ αὐτοῖς δὲ ἄμεινον προβλέποντας, τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι χάριν, μέλλοντας ἤδη τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa,& alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia)& Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse,& rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguraſſet imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum soluí iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenę retulisset, præclara etiam de se sperandа esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum soluí. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui nõ rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniés fecuri catenas abrupit. Iosephus quidem prò his, quæ prædixerat, præmio famę donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Cap. XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem cẽturionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cũq; se multitudine superatũ iri sciãt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissent, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinam obtruncare voluerunt. fecisséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassét. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio trãsmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, cósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autẽ reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum x x x. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cũ Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorem luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidẽ gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militib. à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutãdo, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserãt,

A τ γνώμης τὸν κίνδυνον φθάσαι. οὐκ ἀσφαλὲς μὴν οὐδ' ἱκανὸν εἶναι, κἂν χωρὶς αὐτῶν τοῖς λοιποῖς ἐπιστῆσαι τὰ λείποντα, οὐ Βιτέλλιον ἢ οὐδὲ σὲ αὐτοῖς παρεῖναι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε κἀκείνους τὸν αὐτόμολον αὐτομολῆσαι μετὰ τῆς δυνάμεως. ἅμα δὲ αὐτῇ νυκτὶ ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος ἦν μὴ προπύθωνται εἰ κρείττων γένοιτο. ἀσασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὴν καμίνιναν ὥρμησαν αἱρεῖν. κἂν ἐπέβη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπεσόντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ εἴων μὲν ἀπέχοντο, δύσανδις δὲ τὸν θάνατον, οἷοι ἦσαν πάμπαν ἀβέλτερον. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πρῖμος, καὶ τὰς στρατείας αἰσθόμενος, καὶ μὴ τὸ ὅπλον ἧττον ὑπὲρ τοὺς ἀποστάντας. οἱ δὲ ὡς ἐπ' ἀξιόμαχοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, ἀνῆσαν δὲ τάχιον, ἐφ' οἷς ἐκρέμωντο. καὶ τοὺς ἵππους ἀναλαβὼν Πρῖμος, ἐκτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ πόλεως ἔφθειρε, τὴν δὲ λοιπὴν συμφασιῶν διαπάσαν τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἐμπορεῖοι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ οὐϊτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἓξ ἀνδρῶν καὶ ἑξακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, αὐτόνιος ἑξακισχιλίους ἀπεβάλλετο, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν καμίνιναν, πέμπει πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἀσπαλοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ἐς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τῶν παρ' ἐλπίδα πραγμάτων ἐπεκάλυψεν.

D ΑΝεθάρσησε δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὸ ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτόνιος ἦν ἀπηγγέλλετο, κἀσυναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων προσηγλέοντο, καὶ δομιτιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοίρα τοῦ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐϊτελλίῳ δὲ ἧττον μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ μᾶλλον τοῖς συναποστάσι τῷ σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, διαφόρως αἵματι E διψῶσι, τὸ στρατιωτικὸν τὸν συγκατελθόντα αὐτῷ δύναμιν ἐπαφῆσαι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τοιούτου, καὶ τῷ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐπολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει βιαιότεροι οἱ ἀπὸ τῶν γερμανίας, ἐκυρίευσαν τοῦ λόφου. καὶ δομιτιανὸς μὲν οὖν πολλοῖς τῶν ἐπιτυχόντων ῥωμαίων, διαμφιώπτων διεσώζετο, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατέκοπτε. καὶ σαβῖνος αὐθαδὴς ὑπὸ οὐϊτελλίου, αἱρεῖται διαπασάμενος τοῖς στρατιώταις τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπράσι. καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας, ἐστρατεύετο μὲν αὐτόνιος κατὰ τὴν δύναμιν, F ὑπέντιον δὲ οἱ οὐϊτελλίου, καὶ ξυνῆλθον τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προσέρχεται δὲ μεθύων ἐκ βασιλείου οὐϊτελλίος, καὶ διαλεγόμενος ὥσπερ ἐν ἑκάστοις τοῦ ἀστοῦ ξυμποσίοις καπηλεύων. συρὲς δὲ διὰ τὸ πλῆθος, καὶ παντοδαπῆς αἰκίας ὀξυβελοῦς, ὅτι μόνος τῶν ῥώμης ὑποσφάστης, μύνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε, ὃν εἰ σωφρόνει πλείω χρόνον βιῶναι, ὅπλιπτῶν αὐτὸ τὴν λαγοῦσα τὴν ἡγεμονίαν οἴμαι. τῷ δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἐνεθυμήθησαν. ταῦτα δὲ ἕβδομῃ μηνὸς ἀπελλαίῳ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ ἐγένετο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσῆλθε μὲν τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς σὺν αὐτομόλῳ παύσας τῆς κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξεφοβοῦντο μὴ τοὺς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῷ οὐϊτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῷ δημοσίων, ὡς ἑαυτοῦ αἱρέσεως,

φθά-

φθάνοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ δίκην ποιῆσαι) καὶ προαγαγὼν τὸν δῆμον τοῦτον, συνίησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς παρόδου ἀψίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, αὐτοκράτορα μὲν οὐδαμοῦ ὀνομάζει, καὶ ἅμα τὴν τε τούτου βεβαίωσιν ἑορτάζει, καὶ τὴν οὐϊτελλίου κατάλυσιν. εἰς ἣν δὴ ἀλεξανδρείας ἀφικνουμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ πρεσβεῖς, ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνιόντες. μεγίστη τις οὖσα μὴ τῇ ῥώμῃ ἡ πόλις, στενοχωρεῖσθαι τῷ πλήθους ἤλεγχετο. κεκυφομένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, οὐεσπασιανὸς ὅπως τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λοιμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν τοι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λύξαντος τοῦ χειμῶνος· ἀναγκαῖον δέ τι τὸν ἥλιον πεῖσαι μὴ τὸν ἐκείνου δυνάμεως ἀπέσειλεν ἐξερήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προβὰς πέρα μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὴ αὖθι διέχει τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, καὶ ἐνθεῖναι βιβάσας τὴν στρατιὰν μακροῖς πλοίοις, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸν μὲν δεύτερον νόμον, μέχρι πόλεως θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἐκβὰς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον πρὸ τάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὖπαλ σταθμὸς ἡρακλέους πόλις, καὶ ξέρσος πλούσιον χωρίον. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν στρατιὰν ἀναλαβών, τῇ ξέρσῃ διέξεισι τοὺς ἐμβολοὺς τοῦ πηλουσίου, καὶ προβὰς σταθμὸν ἕνα δι' ἐρήμου, πρὸς τῷ τοῦ κασίου διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καὶ τὴν ὀστρακίνην. ἔστι δὲ σταθμὸς καὶ αὐτόθι. ἐπισιτισάμενοι δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούρων εἰσαπαύει, κἀκεῖθεν εἰς ῥαφίαν προβὰς σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν χάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππαν, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγγελοῦσι αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum; & Vitellium esse delectum festa lætitia celebrabat.

CA. XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: B cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réliquè apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque C progressus, ab Alexandria ciuitate x x. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum D castra posuit. posteróque die apud Ostracinen; quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-
ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

Cap. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicés seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: asciris etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacratum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφ. α.

ΜΕΝ τῖτος ὁ τρεσβύτερος ἐπὶ τὸν ὡρισμένον ἔτι τρόπον διοδεύσας τὴν ἀπὸ αἰγύπτου μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτη διχονοίας τρεσουσῶν τὰς δυνάμεις. ἔτυχε δὲ αὐτὸς κῦ τὸν ἀλεξάνδρειαν συγκαθιστάμενος τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐπιτρεπομένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τὸν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακινῆσαι ξυμπᾶσι δυσί, κατὰ δὲ αὐτὸ τὸ τέτρατον διπρόφασις μέρος, ὅπερ αἴτιος ὢν κακοῖς ἀγαθὸν εἶπον κῆ δίκης ἔργον. ἐπὶ μὲν γὰρ κῦ τὸν δήμου τὸν ζηλωτῶν διάθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, τρεσδιδήλωται μὲν ἀκριβείας, ὅθεν τὸ ἔρυ, καὶ τρεὸς ὅσον κακὸν αὐηυξήθη. ταύτην δὲ οὐκ ἀμφίρροις εἰπεῖν, στάσιν στάσει ἐγχωρίαν. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν, ἐνδεία τῆς ἔξωθεν δὴ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὥρμᾳ. οὕτως ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν δὴ τοῖς ὁσημέραι τῶν ἰωάννην τολμωμένοις, οὐ γὰρ αὐτὸς παύετο φονᾶν ὅστις, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸ μεταγνώσεσθαι τυράννων μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῶν ὅλων καὶ δυναστείας ὑπερθυμίᾳ, διίστατο, προσλαβὼν ἰούδαν τὸν χελκίου καὶ σίμωνα τὸν ἐζρονος τῶν δυνατῶν, τρεὸς οἷς ἐζεκίας ἦν χοβαρεὶ πᾶς οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ ναοῦ περίβολον ἐπὶ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλα τῶν ἀγίων μετέπιπτον τιθέντες τὰ ὅπλα. πλήρης μὲν οὖν ὑπερηφάνων ὄντες ἐθαῤῥουν. κῆ γὰρ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐχρῶντο τρεσμένων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβεῖς ἡγουμένοις. ὀλιγόστιον δὲ τῆς κῦ ὄψεως ὁρῶντες, ἐγκαθιστάμενοι τὰ πολλὰ κῦ χείρω ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης δοὺς αὐτῶν ἐπιρρὴν πλήθη, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, ὦ κῦ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπὲρ ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς τρεσβολάς, ὑπὲρ δὲ ὀργὴν ἠρέμει. κακούμενος δὲ πλέον ἢπερ δρᾶσθαι τοὺς τρεὶ τὸ ζεάζαρον, ὅμως οὐκ αὖθις. συνεχῶς δὲ ἐκδρομαῖς, κατ' ἀλλήλων κῆ ὀξέως ἀφέσεις ἐγίνοντο, κῆ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχῇ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ ἰώσηπος σίμων, ὃν ὑπὲρ ἀμηχανίας ὑπέμε-

ὑπέμεν-

βλίκλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τὴν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὰ κάτω πολὺ
μέρος, ὑρρωμένεστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν ἰωάννην ἐβάλ-
λετο, ὡς αὐτῷ καθύπερθεν πολεμησόμενοι. ἦν δὲ ὑπὸ χεῖ-
ρα προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκείνοις τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ
ἰωάννῃ διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί
τε, καὶ βλάπτειν ἀλλήλους. καθόσον δὲ ἧττον τῷ ἀμφὶ τὸν
ἐλεάζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑ-
ψηλῷ τοῦ σίμωνος. παρεῖχε μὲν γὰρ καὶ πόθεν προσ-
βολὰς ἀμύνεσθαι ἐρύκων τοὺς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κατα-
κοντίζοντας, ἀϊσσόντας τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε δὴ
αὐτῷ, καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ἐκ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι,
δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολ-
λοὺς καὶ τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν
ἀσέβειαν σκληρυνομένοις, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας
ἐσηφίσαντο, μετὰ ὑποψίας μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχω-
ρίους προδιερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδείσαντες, οἳ
καίπερ δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα, ὧδε ἀνάλω-
μα τῆς στάσεως ἐγένετο. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν ὀρλαίων ἕως μέχρι
τοῦ βωμοῦ, καὶ τοῦ νεὼ δι' ἃ θύειν ἐπεφεύγμασι, τοῖς τε ἱε-
ρεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀποθνή-
σκοντες ὑπὸ χειρὸς πρεσβύτου, ὧδε τὸ ἀνώνυμον καὶ πᾶσιν αἰθεσπο-
τοις χώροις ἄγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπιπτον αὐτοῖς, καὶ τοῖς
ἕλλησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέ-
σπεισαν ἰδίῳ φόνῳ. νικῶσι δὲ ὁπηχωρίοις ἀλλόφυλοι,
καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συμφύρεσθε, καὶ πανταχόθεν πᾶν
αἷμα πλησμάτων ἐν τοῖς θείοις ἐμβόλοις ἐμιμάζετο.

Κεφ. β. Τί τηλικοῦτον ὦ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας
ὑπὸ ῥωμαίων, οἷόν σου τὰ ἐμφύλια μύσος ἐκα-
θαιροῦντες εἰσῆλθον; θεοῦ γὰρ οὐ τοιοῦτος ἔτι χῶρος, οὐδὲ
μένειν ἐδύνατο, τάφος οἰκείων ἐνομένη σωμάτων, καὶ
πολέμου τε ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύ-
ναιο δ' ἂν ἐμοὶ πάλιν ἀνάμεινον, εἴ ἄρα ποτὲ τὸν πορ-
θήσοντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθηκτέον γὰρ καὶ τὰ παρ-
όντα τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς οὐ κατολοφυρμῷ οἰ-
κείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι
δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

Κεφ. γ. Τριχῇ τῆς ἐπιβούλων τὴν πόλιν διῃρημένων, οἱ μὲν
περὶ τὸν ἐλεάζαρον ταῖς ἱεραῖς ἀπαρχαῖς ἐφεστῶ-
τες, καὶ τὸν ἰωάννην τὸ μέσον ἔφερον. οἱ δὲ συὶ τούτῳ δι-
αρπάζοντες τοὺς δήμους, ἠγείροντο καὶ τὸν σίμωνος. διὸ
δὴ καὶ ἐκείνῳ ζοφὴ καὶ τὸ στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν
ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τοὺς συμόντας ὁ ἰωάν-
νης αὐτόστροφος, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀϊόν-
τας ἀπὸ τοῦ τοίχου βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κα-
ταπεντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλθοιεν ποτὲ
ἐπιθοίη τῷ καθύπερθεν ἐπιφώνοις, ἀλαλάξαντες
δὲ αὐτοὶ πολλάκις μέσῃ τε καὶ κάμαξι, ἀδείσαντον
τοῖς περὶ τὸν σίμωνα μᾶλλον ἐπεξέθεον. ἀεὶ δὲ ἐφ'
ὅσον ξύλωτο τῆς πόλεως ὑπεκπίπτειν οἰκίας σίτου
μεστὰς, καὶ πανταχόθεν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πά-
λιν ὑποχωροῦσι τοῖς ἐπίων ὁ σίμων ἐπεφέρετο, ὥσπερ
ἐπιτηδὲς ῥωμαίοις ἀλαθεύσοντας, ἃ παρεσκεύαζε
το πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν
ὑποκόπτοντες ἀνυάμεως. συνέβη γοῦν τὰ τῷ περὶ
τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρη-
μίας γενέσθαι καὶ ἀδιακρίτως τὴν πόλιν. κατακαῦ-
ναι δὲ πάλιν ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς αὐτοῖς οὐκ
ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις λιμῷ ἴσον ἐάλως.

A inuitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorẽ ciuitatẽ retinẽs, & inferioris plurimam partem, animoſiùs iam Ioannem eiúſque ſocios adoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autẽ illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex pręliũ perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat, Simone celſior conſtiturus: cùm inferiores aggreſſus etiã ſola manu ſine labore prohiberet: B deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus nõ ſolùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebãtur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipiebãt, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent C eorũ crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia namque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrãtes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur: D pérque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorũ cadauerum ſanguis. Quid tantũ paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quę fanum ciuili bello tumulum conſtitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quę dolent, lege ſcribendi: quando E non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerũ hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quoties autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuarúmque virium neruos abſcinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnũ corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebãtur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erãt, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi cõgesta in tumulum cadauera cõculcantes dimicabãt: & ex mortuis haurientes audaciã, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cędis aut crudelitatis viam prætermisêre: adeò vt etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; põtificibus placuisset, idque x x. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascẽdere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τῶν ἑαυτοῖς προπαρεσκεύασαν.

Κεφ. δ. Πανταχόθεν δὲ τ πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῆ ἐνδοθεν στάσεως, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γεραιοὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τ εἰσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τ ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆ εἰσω κακῶν ἐκκαλοῦντο. κατάπληξις δ' ἐνῆν, & δίος ἦν τοῖς γνησίοις,

B & οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, οὔτε συμβάσεως ἐλπὶς, οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα, & τὰ λοιπὰ στασιάζοντες ἀρχέληται, τοῖς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦντας ἢ θεὸς αὐτομολίαν ὑποπτοις, ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῄρουν, & μόνον ὠμωμόσουτο τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῆ μὲν μαχομένων, ἀδιάλειπτος & ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τῆ πενθουμένων ὀδυρμοὶ ἀεί.

C & θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεῖχον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐκέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῆ. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ οὔτε θεὸς τοὺς ζῶντας ἦν ἀμφὶ ὡς ἔτι τοῖς παροῦσιν, οὔτε θρῆνοι τῆ ἀπολωλότων ταφῆς. ἄγαν δὲ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ παρεῖδησαν γὰρ εἰς πάντας ὁρμὰς οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντες ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοῖς νεκροῖς ἐπ' ἀλλήλους στρω-

D μῶντο, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, & τῶν ἀπόντων τῆ ἐν ποσὶ πεπωμένων αὐτοῦντες, ἦσαν ἀχριῶντες. προσεξαιρούμενοι δὲ ἀεί τι καθ' αὑτῆ ὀλίθιον, καὶ πᾶν τὸ ἀσχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, οὐδημίαν οὔτε αἰκίας ὁδὸν, οὔτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφ. ε. Μέλει ἰωάννης τ ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμικὰ κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῆ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσπείξαντας τὸν ναὸν

E εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, κατάγη μὲν ὑπὸ τ λιβάνου μείζοσιν ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς ἀγρίπας, ξύλα θαῦμα ἄξια τὴν τε διάθυτητα καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τιμῶν αὐτὰ, πύργοις κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος πρὸς, πρὸς τοὺς ὑπὸ τ καθύπερθεν ἱερῦ μαχομένους, ἴσησι τ προσαγωγὴν κατέπιν τὸ προβόλου, τῆς πρὸς νότον ἐξέδρας αὐτῆς, ἣπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῆ ἄλλων

F μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν ἀφῃλημμένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κατέσφη ἤλπισε τῆ ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν θιγεῖν τινὰ τῆ πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφ. ς. Ὅτε γὰρ δὴ τοῖς ἐπῆλθε τὰ μὲν συνήγαγε τῆς δυ-

ναμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὅπη ἱεροσολύμων συνιστᾶν ἐπέσειλεν, ἐξήλασε τῆς καισαρείας. λαβὼν δὲ ξία μὲν τὰ πρότερον αὐτῆ τῷ πατρὶ συνοδηπόρησε τ ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνεστῶτα ἅπασαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως δόκιμον δ' ἀνδρίαν ὑπάρχον, τότε κ' τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἀμυναν ἦγε προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δ' ἀμμαοῖς ἐκέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν, καὶ ὁδὸν ἱεριχοῦντος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ αἰσχύλος μετὰ τῆ λοιπῶν, πρὸς οἷς αὐτὸ τῆ βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαν πλείονες, καὶ συχνοὶ τῷ ὑπὸ τῆς συνείας ὀλίγου συνῆλθον. ἀνεπληροῦτο δὲ καὶ τὸ τέταρτον τάγμα τῶν, ὃν οἱ στρατιῶται ὀλίγας μυριάδας συνέπεμψαν εἰς Ἰταλίαν, σὺν τῷ ἐπιλθόντων μετὰ πόνου. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ ἀπ' Ἀλεξανδρείας στρατεύματι ὑπέλειπον, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' Εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος εὐνοιά τε καὶ συνέσει, πιθέρειος Ἀλέξανδρος ἐπῆρχεν τὸ μὲν πρότερον μὲν αὐτὸς τὸν Αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῷ στρατεύματος ἄρχειν, κριθεὶς ἄξιος ὢν ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρώτος ἐγχειρήσαντι ἀρχῇ τὸν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ συνίστατο, σύμβουλός τε μάλα τοῖς τοῦ πολέμου χρείαις, ἡλικίᾳ τε ἀκμάζων, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἰπεῖν. προῆσάν τε δὴ εἰς τὸν πολεμίαν πάντα, πρῶτον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, καὶ μέσηται στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τοῦ ἡγεμόνος σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς ζύγιον ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ὀπλίκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων· κατόπιν αὐτοῦ τὸ τάγματος ἱππικόν. οὗτοι δὲ πρὸ μηχανημάτων, καὶ ἀμφ' ἐκείνοις, μετ' ὀπλίκτων χιλίαρχοι, καὶ σημειοφόροι ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, περὶ τὸν αἰετὸν αἱ σημαῖαι, καὶ ἑκατέρωθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῇ σημαίᾳ. ὄπισθεν δὲ ζύγιος, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυσμάτα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθεν, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μισθοφόροι. καὶ τούτων φύλακες οἱ οὐραγοί. προάγων δὲ τὸν διὰ μέσου ἐν κόσμῳ καθ' ῥωμαίους συνήθης, ἐμβάλλῃ δῆλος ἦν σαμάρειάδος εἰς ἰοφτά, κατειλημμένην τὸ πρότερον ὑπὸ τῆς βουλῆς, καὶ τότε προσεφυμνοῦσαν. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὸν ἑῷον προῆσιν, καὶ δι' ἑπτὰ ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύει κατὰ τὴν Ἰουδαίων παρόδιον ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρὸς πινὰ κώμην γαβαθσαούλη καλουμένην. σημαίνει δὲ τὸ λόφον σαούλου, διέχοντα ὑπὸ τὴν ἱεροσολύμων, ὅσον ὑπὸ ξιφίσκοντα σταδίων.

Κεφ. ζ. ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τοῦ ὀπλίκτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν προσκεψόμενος ὅπως ἰσχυρότατος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὸν ὅμιλον αὐτοῦ φρίττοι εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντας ἐνδώσειν. πάντως γὰρ, ὅπερ ὧν ἀληθὲς, τοῖς σταπώδεσι καὶ λῃστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπλήχθαι πολλῶν μὲν εἰρήνην, ἀόκνως δὲ ἔτι τὰς ἐπαναστάσεως ἡρεμεῖν. ἵνα μὲν οὖν ὀρθὸν ἱππάζετο τὸν λεωφόρον κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προσεφαίνετο τῷ πύργων. ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ψήφινον πύργον ἐπεκλίνατο, πλάγιον ἤδη τὸ τῷ ἱππέων σῶμα, προπηδήσαντες ἐξάφνης ἄνδρες, καὶ τοὺς γωναγκείους καλουμένους πύργους, ἀφ' ὧν τὰς αἰπείρου τῷ ἐλεᾶς μνημείων πύλας, διεκπαίουσι τὰς ἵππους, καὶ ζοὺς μὲν ἐπὶ τὸν ὁδὸν θέοντας, αὐτομάτους πάντες σκιάλυσαν σωλάφαις τῆς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ ζοὺς ἐπεμποντας συὰ ὀλίγοις. τῷ δὲ, φεύγειν μὲν ἦν χωρεῖν ἀδυνάτου, ἐκτετράφθαι γὰρ ἐπὶ τὸ τεῖχος φεύγειν τὰς κοπίας ἅπαντας, κόποις τὸ ὀπλιταρσίοις, καὶ πολλοῖς ἔρκεσι διειλημμένα. τῶν δὲ πρὸς ζοὺς σφετέρους αἰσθομένων, πλήθει τῷ ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐφέρειν οἱ μὲν ἀπὸ τὸν λεωφόρον, ὃν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸ τὸ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' εἰόμενοι

A plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum eſt autem quatuor legionum quàtum Veſpaſianus ſelectum cum Mutiano miſerat in Italiam, ex his qui cum Tito acceſſerant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum ſequebantur, & amicorum ſpectatiſſimus beneuolentia ſimúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum adminiſtrauerat, tunc autem dignus qui
B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hoſpes imperio, & cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt: idémque conſultor in vſus belliços ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II. Titus explorat Hieroſolymæ periculum.

PRogredientem verò in hoſtilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, poſt eos viarum ſtratores, caſtrorúmque metatores. Deinde rectorum ſarcinæ atque armati. Poſt hos ipſe Titus, &
C alios lectos habens & ſigniferos, quorum agmen equites ſequebantur. His verò ante machinas ibant, & ſecundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Poſt autem circum Aquilam ſigna, & ante ſigna tubicines, deinde acies ſenûm virorûm ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiuſq; legionis, & ante hos ſarcinæ. Omnium verò nouiſſimi mercenarij, eorúmque cuſtodes coactores agminis. Procedens autem decenter
D cũ exercitu, ita vt mos eſt Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præſidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus veſperam, mane inde proficiſcitur: peractáque diei manſione, caſtra ponit in loco quem Iudæi ſermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod ſignificat vallem Saul, diſtantem ab Hieroſolymis ſtadiis ferè xxx. Hinc ſexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta eſſet, Iudæorúmque animos exploraturus, ſi forte ſe conſpecto, priuſquam ad manus veniretur, metu cederent.
E audierat enim quod erat verum à ſeditioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacem: ſed quòd rebellantibus infirmior eſſet, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Pſephinon declinato, tranſuerſum agmen equitum duxit, infiniti ſubitò proſiliunt,
F quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta eſt egreſſi, equitatum intercidunt, atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant ſeſe iungerent, à fronte oppoſiti, prohibuerunt. Titum verò cum paucis ſeparant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta foſſis patebant: & tranſuerſi erant horti, multisque maceriis impediti. ad ſuos autem in aggere conſtitutos recurſus, intercedente hoſtili manu, deſperabatur. Quorum plerique imperatoris periculũ neſciebant: ſed exiſtimantes
G

eum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebat. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli mométa & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito pateface re, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cũ cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

CAP. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarẽt, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtiliũ reſiderent mœnibus clauſis, remiſſísque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſáguine oppidũ cedet. His alios atq; alios cógregátes exhortabátur: raptísq;

A σωμαναγραφῆναι καὶκεῖνον αὐτόφωλον. ὁ δ', καπιδὼν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὐτὸν ἀλκῇ κεῖ) τὸ στόμιόν, τόν τ' ἵππον ὑπερίφει, κ) τοῖς ὠθεῖ αὖτ' ἐμβοήσας ἐπεδρ, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαῖσαι πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος. εἶθα δὲ μάλιστα παρίστη μοι νοεῖν, ὅτι κ) πολίμων ῥοπαὶ κ) βασιλέων κίνδυνοι μέλουσ') τῷ θεῷ. τοσούτων γὰρ βελῶν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτ' ἄλλο θωράκιον (θεοπλῆγα γὰρ ὡς ἔφαν οὐ πολεμικὸς, ἀλλὰ κατάσκοπος) ἀδίκητον ἔμεινε τοῦ σώματος. καινὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τινὸς ἀοχμήτων παρερρόιζοῦτο πάντα. τῷ δ' ξίφει τοὺς κ) πλησίον ἀεὶ διαπίπτων, κ) πολλοὺς τῶν ἀντιπροσώπων ἀναξέπτων, ἤλαυνεν ὑπὸ τοὺς ἐπομένους τὸν ἵππον. τῶν δὲ κεκραγότων πρὸς τὸ φοβερὸν τοῦ καίσαρος, κ) φοβερὰ κέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτ. φυγὴ δὲ κ) διαχωρισμὸς ἄθεσμος, καθ' οὓς ἐπαλώνων γίνεσθαι. συνήπτοντο δ' οἱ τὸν κίνδυνον μετέχοντες κ) πάντα, καὶ κ) πλησίον νυστόμενοι. μία δὲ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ πέμπτῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἐπομένων, τὸν μὲν, συὶ τῷ ἵππῳ φερομένῳ κατακόντισαν, θατέρου δ' καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴν τὸν λοιπὸν πᾶς ὅπλ τὸ στρατόπεδον διασώζει). τοῖς μὲν γὰρ ἰουδαίοις πλησιεκπίπτουσι κ) τὸ θράσος ὑπῆρχεν, ἐπήγαγε ταὶς διανοίας ἄσκεπτος ὕβρις, κ) πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, φερόμενος ῥοπὴ φερόμενοι.

D ΚΑῖσαρ δ' ὡς αὐτοῦ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Κεφ. α'
Ἀμμαοῦς τάγμα, μιᾷ ἡμέραν ἐκεῖθεν ἀφεὶς, ὅπου τὸ σκοπὸν καλούμενον φέρουσιν. εἶθεν ἦν, πόλις ἦδη καταφαίνετο, & τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ἐχώρις, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τὸ δὲ πόλεως σταδίους ἐπὶ διέχων, ἐκβύσαι προβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δ' πέμπτον, ὀπίσω τούτων ἕξαι σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετειμένους, ἐδόκει σκήπης ἀξίους εἶ), ὡς αὖ ἀδίστερον τἀχέσαιντο. καταρχομένων δὲ ἀρτῆς τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱερεχοῦντος ἤδη σταθῶ, εἶθα καθῆσο τὸ ὁπλιτικὸν μοῖρα φερουσῶν τῶν ἐμβολίων, ὑπὸ οὐδενασιασοῦ προκατειλημμένου. προεστέτακτο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπόχοντας τῆς ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδ' δίσασθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς αὐτίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Τῶν δὲ αὖα ἄσυ συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, Κεφ. β'
τότε πρῶτον ἀείπαυσε τῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἔρων ὁ ἔξωθεν πόλεμος· ἐξαίφνης πολὺς ἐπέπεσεν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδ' δυομένους τειχῇ, κακῶς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μαίνονται ἢ τί παθόντες ἀείχοντο τεῖα τοῖς αἰσχίστοις αὐτῶν ὑπὲρ σεσαυτόμενα τείχη, καὶ τὸ πολέμου μετ' ἀδείας αὐτοπολίζοντο ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θυραῖα καλὰ καὶ συμφόρων ἔργων καθίζοντο τειχήρεις, τὸ χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας παρεσύτες. καὶ ἀσπὶ ἀρα γυναῖοι μόνοι ἡμεῖς ὀφειόμεθα. ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας τάσεως κερδήσουσιν αἰσχύνην τὴν πόλιν. τούτοις ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς πανοπλίας

πλίας ἀφ' ἁπάσης, αἰφνιδίως ἐπιπεσόντες τῷ δεξιῷ τάγματι, καὶ ἀπὸ τῆς φάραγγος αἰφνίδιος μετὰ κραυγῆς ἐξαισίου, τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ περὶ τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ ἀπὸ τοῦ τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὅπλων (οὔτε γὰρ θαρσεῖν τοῖς Ἰουδαίοις πρὸς ἐπιδρομὴν ὑπελαμβανον, καὶ προθυμουμένων μᾶλλον αὐτῶν ἀθρόως τὰς ὁρμὰς τῇ στάσει συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι τινες μὴ ἀνεχώρησαν οὐδέπω, πολλοὶ δὲ ὅτι τὰ ὅπλα θέντες πρὸν ὁπλισάμενοι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφοβοῦντο παυόμενοι. προσεπίπτοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους τὸ θαρρῆσαι τοὺς ὕστερον καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δικαίᾳ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μᾶλλον δὲ τοὺς ἐν ἕδρᾳ σωτάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμῳ καὶ παραγγέλμασιν πολεμεῖν εἰδότας, ἀτάκτως φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προσπίπτοντες οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς ἐμβολαῖς ἔκλων. καὶ ὁπότε μὲν ὁπλισαφεῖεν οἱ καὶ λαμβανόμενοι, τοὺς δρόμους τοὺς Ἰουδαίους ἐποίουν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁρμᾶν ἦσσον φυλακτοὶ μένους, ἐπέκοπτον. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖοι ὑπὸ τὸ στρατόπεδον ἔφευγον. καὶ δὴ καὶ τότε κινδυνεύσαν τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τὸν ἀγγελθέντα αὐτῷ ἀπὸ τάχους ἐπιβοήθησε, καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ὁπλισάμενος μὲν τοὺς φεύγοντας, καὶ ἐς ἓν πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσών, μέχρι μὲν ὧν ἦκεν ὁπλίτην, συχνοὺς μὲν ἀνῄρει, πλείους δὲ πλείους, ἔφευγον δὲ πάντας, καὶ σωθεὶς καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῇ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διέξέπεσον, αὖ πάλιν ὁπισφέροντο, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἴσος ὁ πόλεμον. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκλίνοντος ἤδη, τοὺς τε μετ' ἑαυτοῦ προσκοσμήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ ἀετῷ τοῖς ἐκ ἔχουσιν ἀπροσδοκήτως, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνενεγκεῖν εἰς ἀσφάλειαν.

Κεφ. ι. Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο εἰδυῖα φυγὴ καὶ σκοπὸς κατασείσαντος θορυβῶδες, ὡς αὐτοῖς ὅτι τὸ τεῖχος καθῆκε, προσπεσοῦσι πολὺ πλῆθος ἀκραιφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀκριβεστάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῷ προσπεσόντων, οὐδεὶς ἔμεινε τοῖς ἐμβολαῖς, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παυόμενοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐξαπίνης ἀνέφυγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προστάτει τῶν μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων προσαιτούντων, ὅσοι δὲ αἰδῶ τοῦ προ τὸν ἡγεμόνα καὶ κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεῦσαι τούτων οὐκ ἐχέλευ προ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὑτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑποπλησιάζειν καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότου, ὀξίαν οὕτω ὑφίστασθαι βοᾶν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναβοῶσιν, ἀνδίσταται, καὶ κατὰ σῶμα παίων βιαζομένους ἀνῄρει, κατάτε τῶν θορυβῶν ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεῴγει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ θορύβου τὸ θράσημα, καὶ τῷ ἰσχυῷ καταπλαγέντες, ἐδὲ ἕως μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτους δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

armis, subitò in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos auturos esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudęis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione gliscente magis magisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatū est. Paulò autē post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliísque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stātium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugiētes insequebātur. quos tamē aggressus à latere,

ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Iraque pudore reuocati. & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quòd Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & semel impulsos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus possent, eo quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse verò cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Iraque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV. De intestina pugna azymorum diebus.

REmisso autem pauliſper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorúmq; instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias vsus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intrauêre, vestimentis abiectis, subitò armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conferrent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cùm lignis passim ferroque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunque antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessêre nocentibus, progressósque ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidé lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totũ quod erat vsque muros spaciũ cóplanare.

A τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. καὶ τούτῳ αὐτοῖς ἀκωλήτως ἐχώρει τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθάσαντο τοῖς κάτω φεύγουσι, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δίος, καὶ δρασμὸς ἦν τῶν τὸ τάγμα, δυσκοίμητον αὐτοῖς ἀπόστατον μὴ ἔτι τῷ ἰουδαίων ἐκφρομεῖν, τραφθαι δὲ αὐτὸν Τίτον. οὐ γὰρ ἂν ποτε τοῖς ἄλλοις φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἄλλαχῇ διηφέροντο. μέχρι πάντες κατέδυσαν ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, B δρασσόμενοι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αὖθις ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς καπάζοντες ἀλλήλους δὴ τῷ καταλιπεῖν κρήσφαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ κατὰ τὸ κατάντες συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ἐπὸ πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὑτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα C πάλιν δεῖν τὸ τῖχοποιεῖν ἐπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον αὐτοὺς ἔργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χεὶ μὴ τοσαύτα τὸ προσθήκη, μήτε ὑφειμένου φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς ὅλην ἐρρύσατο κινδυνεύουσαν ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀδεᾶ παρέσχε.

ΑΝαχήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸ θέρους πολέμου, πάλιν εἴδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς τἀζύμων ἑορτῆς ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐνισταμένου μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν αἰγυπτίων, οἱ μὲν πρὸ τὸν ἑλεάζαρον θύραι ἀνοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ ἄστεως τοὺς προσιέναι ἐθέλοντας εἴσω, ἰωαννης δὲ προκαλυμμένος τὰς ὅπλοις ποιησαμένους τὴν ἑορτὴν, τῷ δὴ αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄοπλοι, δίχα παντὸς δεῖν παρεισπέμπει προκαταλήψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς εἴδον εἰσιόντας τοὺς ἐθνῆτας δορυφόρους, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τῷ μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαῷ, καὶ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶναι τὴν ἐπιθεσιν. τῷ δὲ ζηλωτῇ δῆλη σοφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφίκοντο τὸ φθάσειν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τῷ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπίπτοντες, καὶ πρὸς τὸν ναὸν συνειλούμενοι καὶ ἐπατοῦντο, ξύλοις τε αὐτοῖς ἦν παρόμοιοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῷ ἴσῳ κατ' ἔχθρας καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αὐτισασιαστὰς ἀπέκτειναν οἱ δορυφόροι, καὶ πᾶς ὁ προσκεύσας τινὶ τῷ δημοτῶν πάλαι, τηνικαῦτα δημηγωδεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀπελήγετο. πολλὰ δὲ δικαὶ τοὺς αἰσχίστους δρῶντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῷ ὑπονόμων δίεσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν κατασχόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ φυλακὰς πάσας, κατεθάρρουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω διμερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας προῆλθε.

Ο Τίτος ἔγνω, δὲ τὸ σκοπῦ τὴν πόλει στρατοπεδεύσασθαι προαγούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκδέχοντας, ἔσπευδε διελθεῖν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξειν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους ἔδαφος. κατα-

τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. καὶ τούτῳ αὐτοῖς ἀκωλήτως ἐχώρει τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθάσαντο τοῖς κάτω φεύγουσι, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δίος, καὶ δρασμὸς ἦν τῶν τὸ τάγμα, δυσκοίμητον αὐτοῖς ἀπόστατον μὴ ἔτι τῷ ἰουδαίων ἐκφρομεῖν, τραφθαι δὲ αὐτὸν Τίτον. οὐ γὰρ ἂν ποτε τοῖς ἄλλοις φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἄλλαχῇ διηφέροντο. μέχρι πάντες κατέδυσαν ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, δρασσόμενοι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αὖθις ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς καπάζοντες ἀλλήλους δὴ τῷ καταλιπεῖν κρήσφαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ κατὰ τὸ κατάντες συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ἐπὸ πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὑτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν δεῖν τὸ τῖχοποιεῖν ἐπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον αὐτοὺς ἔργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χεὶ μὴ τοσαύτα τὸ προσθήκη, μήτε ὑφειμένου φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς ὅλην ἐρρύσατο κινδυνεύουσαν ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀδεᾶ παρέσχε.

Κεφ. α.

ΑΝαχήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸ θέρους πολέμου, πάλιν εἴδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς τἀζύμων ἑορτῆς ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐνισταμένου μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν αἰγυπτίων, οἱ μὲν πρὸ τὸν ἑλεάζαρον θύραι ἀνοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ ἄστεως τοὺς προσιέναι ἐθέλοντας εἴσω, ἰωαννης δὲ προκαλυμμένος τὰς ὅπλοις ποιησαμένους τὴν ἑορτὴν, τῷ δὴ αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄοπλοι, δίχα παντὸς δεῖν παρεισπέμπει προκαταλήψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς εἴδον εἰσιόντας τοὺς ἐθνῆτας δορυφόρους, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τῷ μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαῷ, καὶ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶναι τὴν ἐπιθεσιν. τῷ δὲ ζηλωτῇ δῆλη σοφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφίκοντο τὸ φθάσειν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τῷ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπίπτοντες, καὶ πρὸς τὸν ναὸν συνειλούμενοι καὶ ἐπατοῦντο, ξύλοις τε αὐτοῖς ἦν παρόμοιοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῷ ἴσῳ κατ' ἔχθρας καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αὐτισασιαστὰς ἀπέκτειναν οἱ δορυφόροι, καὶ πᾶς ὁ προσκεύσας τινὶ τῷ δημοτῶν πάλαι, τηνικαῦτα δημηγωδεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀπελήγετο. πολλὰ δὲ δικαὶ τοὺς αἰσχίστους δρῶντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῷ ὑπονόμων δίεσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν κατασχόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ φυλακὰς πάσας, κατεθάρρουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω διμερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας προῆλθε.

Κεφ. β.

Ο Τίτος ἔγνω, δὲ τὸ σκοπῦ τὴν πόλει στρατοπεδεύσασθαι προαγούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκδέχοντας, ἔσπευδε διελθεῖν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξειν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους ἔδαφος. κατα-

καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ φειδεφάγματος, ὅσα κήπων περιφραγῆσαν καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τὸ ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ πετρώδεις ὀξυχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, θαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τῆς Ἡρῴδου μνημείων ἃ περιστᾷ τὴ τῆς ὄφεως ὀνομαλουμένη κολυμβήθρᾳ. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τῆς ῥωμαίων ἐπέδρας συσκιάζουσι τοιάδε. τῆς στασιαζούσης οἱ μὲν τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῆς γυναικείων καλουμένων πυργων, ὡς ἐμβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῆς εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὸν τῆς ῥωμαίων ἔφοδον, αἰδοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπέπτησσον. οἱ δὲ ὀξυτέρας ὀπὴ τοῦ τείχους, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ ἀξιοῦσθαι ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐκάλουν, αἰδοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα πρασσόντες, καὶ τοὺς ὀφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῆς πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίναντο, καὶ τοὺς ἔνδον ἐκτρέπειν, συνεχῶς τε πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπεστρεφόμενοι ταρασσομένοις προσῴκησαν. ἦν δὲ μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους πρὸς πιστείαν, τοὺς δὲ αἰοίξειν σφίσι πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τάχιστα προσβῆναι. πίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ὑποκρίσεως ἀφανέστερον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ὅτι συμβάσεως ἄρα τι ἰωσήπου μεῖζον οὐδὲν δύνασθαι, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δὲ πινὲς τῆς ὑπὸ τοῖς ὅπλοις προτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τούτοις οἱ μὲν ἐμβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ σφέτερον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῆς τῆς πύλης ἐγένοντο πυργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφαῖ, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶ τείχους, πλήθη λιθοβολίδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀπολεῖν, τρῶσαι δὲ πλείους. ἦν γὰρ οὐ ῥᾴδιον τῶ τείχους καταφυγεῖν τῆς κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁμαρτίας τῆς ἡγεμόνων καὶ διὸ παρεκελεύετο τῆ πλημμελήματι προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου διαδεκαπέμπτου, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῆς ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει ἢ οὐκ ἐλάττους ἀποδιδόντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τῆς ἑλένης μνημείων εἴπονθ βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπειθεπάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχην, ἔσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους ἀλεαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τῆς ταξιαρχῶν, καὶ χαντεμίων καίσαρ, ἐξεδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μόνη στρατηγῶ, πάντα μετὰ προνοίας πράττουσι καὶ σκέψεως, ὅπου βουλὰς τε συντάσσοντες καὶ λόχους, ἔπειτα δὲ αὐτῶν ταῖς ἐπέδραις καὶ τὸν χηλὰ τὸ φιλόνικον, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους δύνοιαί τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας δι' εὐπειθείας ἀεὶ δουλεύῃ καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῆς ἀναπείων πεπαίουσι, καὶ δι' ἀχειρίαν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων αἴσχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audaciſſimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant, illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerãt, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componẽdo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperãtia manuũ debellantur: quod omniũ est pessimũ, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes,

C. V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nũquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid prẽter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arrogãter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscereture insidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiẽs tutò traducere, militũ validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine cõtra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediísque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tãto præsidio præclusis, impedimẽta triũ legionũ, itémq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quę appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

CAP. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat cõdita, contrariis frõtibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hũc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatẽ, & Acræ altitudinem cæsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanũ supereminẽs cerneretur. Vallis autẽ quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

A ἦ μεγάλα μὲν στενάξῃ ἐφηβῶν τὰ στρατιῶται, μεγάλα δ' αὐτὸν πατέρα, τὴν δὲ τὴν πληγὴν πυθόμενον, εἰ γε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσαι, μηδέ ποτε ἁμαρτεῖν ἕτερος. οἱ νόμοι δ' ἀεὶ, καὶ τοῖς θερμόν τι τῆς τάξεως παραλυσασιν, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δ' ὅλην στρατιὰν ἐρᾶ-
B σαι λιποταξίαν. γνώσεσθαι μὲν οὖν φησι τοὺς ἀπαυθαδιασαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ Ῥωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διατεινάμενος ὀργῆς τοὺς ἡγεμόνας. δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τοῖς νόμοις. καὶ οἱ μὲν παρεῖντο ταῖς ψυχαῖς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. θεραπεύοντο δὲ τὰ τάλαντα τοῦ πάτρου, θεὸν τὸ στρατοπέδῳ ἱκετεύοντες, καὶ τὸ ὀλίγον θεραπείᾳ χαρίσασθαι τῇ πάντων ἀπειθείᾳ καταπεβόλιον. ἀπαλλάττοντο δὲ αὐτοὺς τὸ παρὸν πάθος, τὸ εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς. πείθει καῖσαρ ἅμα τὸ τιμωρίας, καὶ τῷ
C συμφέροντι. τὸ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸν τιμωρίαν ἔφασκε χρῆναι μέχρις ἔργου θεωρεῖσθαι, τὸ δὲ πλῆθος, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν γὰρ στρατιώταις διαλλάττεσθαι, πολλὰ νουθετήσας αὐθις εἶ θεραπευτέους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖ τὸ ἰουδαίων ἐσκόπει δόλου. τέσσαρσι δ' ἡμέραις ἐξισωθέντος τὸ μέχρι τοῦ τείχους διαστήματος, ἐκέλευσε μὴ ἀσφαλείας τοῖς ἀποσκευαῖς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀπαγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως αὐτὸς παρεξέτασε τοῦ τείχους καὶ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ θεὶς
D ἑαυτὸν ἐφ' ἵππου ἀβαθύνας τὸ φάλαγγα, τοῦ τε πεζοῦ θεωτεταγμένου, καὶ κατόπιν τοῦ ἱππικοῦ ἑξιππάζων ἑκατέρωθεν ἔδωμι καὶ μέσον εἰσήσαν οἱ τοξόται τοσούτῳ δ' εἴρῳ προφερομένων ἰουδαίοις τοῦ ἐκδρομῆς, τά τε ὑποζύγια τοῦ ξιφῶν ταλμήσαν, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρῆλθον. αὐτὸς μὲν οὖν τῆτος ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τοῦ τείχους, καὶ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀπεναντὶ τοῦ ψηφίνου καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, αἰφνιδίως πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τοῦ στρα-
E τιᾶς, καὶ τὸ ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τοῦ ἴζετον, διεστῶτα τῆς πόλεως, ὡς μοίσας δύο σταδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα καὶ χώρειν δεῖ τοῦ ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμενε.

ΤΡισὶ δὲ ἀχυρουμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' ὅσον μὴ Κεφ. γ'.
τῆς ἀβάτους φάραγξιν περιλαμβάνει (ταύτην γὰρ εἰς
F ἓν συνέβολος) αὐτὴ μὲν ἐφ' ἑνὸς λόφου ἀπὸ θερεσσαπος ἐκπεσὸν, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ἓν ἐπ-
ἀλλήλοις κατέλησον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων, ὁ μὲν τοῦ
αὖθ πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἐθύ-
τερος ἓν. ἔχει γοῦν τὸ ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ
Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶνος
ἦν ὄντι, τοῦ ναοῦ τὸ νεὼν κτίσαντος. ἡ δὲ ἄκρα κατω-
τερὸς πρὸς ἡμῶν. ἄτερος δ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὴν
κάτω πόλιν ὑφεστὼς, ἀμφίκυρτος. τρίτον δὲ αὐτοῦ
ζῆτος ἓν λόφος, παντελεστέρους τε φύσῃ τῆς ἄκρας, καὶ
πλατείᾳ φάραγγι διῃρημένον ἄλλῃ θερέσσῃ, πρὸ-
G θις γε μὲν καθ' οὓς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐβασί-
λευον, τὸν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι
τῷ ἱερῷ τὸν πόλιν, καὶ τὴν ἄκρας κατηρτισάμενοι τὸ
ὕψος, ἐποίησαν τὸ θαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ
ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τοῦ τυροποιῶν θερσαγορευο-
μένη φάραγξ, ἓν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὴν
κάτω λόφον διαστέλλει, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. ἔστι γὰρ
τὸν πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε καὶ πολλὴν οὖσαν ἐπαλοῦ- A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendēs in Essenorum portam: deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant: hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Pſephinam turrim veniens, contra munimentum Helenę, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordię suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim x x. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat;

τὴν καλουμένην Βεζεθὰ, καινόμῳ μὲν αὐτὴν τῇ B
ἀντωνίᾳ, ὑψηλοτέρῳ δὲ ὀρύγμασι βαθέσι. διεταφρεύθη γὰρ ὑπὸ τῶν, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συναπτόντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, δι' ὑποβολῆς τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. ὑπὲρ δὲ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὀνομάζεται δὲ ἐπιχωρίως Βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. ὅθεν C
μέρων οὐκ τῷ ταύτῃ σπέπτης, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχὴν μὲν ἣν προεῖπον μέρος τείχους. λύσας γὰρ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ὑπὸ νεωτερισμοῦ πραγμάτων ὑπονοήσῃ, καὶ στάσεως, παύεται θεμελίοις μόνον βαλόμενος. εἰ γὰρ οὐδὲ ἂν ἰδεῖν ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ φρύκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μηθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις D
διασφενδονᾶσθαι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διεκωλύθησαν τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὐθις δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγερθὲν ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις αὔξεται. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας ἔχει E
ἐπὶ οὐκ ὀλίγον προῆλθον καθέστηκεν. ὃν τέταρτον προσωκοδόμησεν ἀγρίππας, ὑπὲρ ὃ πᾶσα γυμνὴ πλήθει γὰρ ὑπερχόμενον, καὶ μικρὸν ἀξιοῦντα τῷ προβόλῳ, καὶ τὸ ἱερὸν τὰ προστάγματα, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, F
ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον καθέστηκεν. ὃν τέταρτον προσωκοδόμησεν ἀγρίππας, ὑπὲρ ὃ πᾶσα γυμνὴ πλήθει γὰρ ὑπερχόμενον, καὶ μικρὸν ἀξιοῦντα τῷ προβόλῳ, καὶ τὸ ἱερὸν τὰ προστάγματα, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες,

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. Murum autem superemineb ant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmq; pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionẽ Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Cótra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem XXV. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebãt, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, inque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hãc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad C. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tũc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad XX. cubitos farta, per XX. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cũ id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

A ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀναπετάσθαι. τῷ δὲ τείχους ὑπερῄρχον οἱ πύργοι πήχεσιν εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἀρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῷ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μετὰ δὲ τὸ ταὐτὸν ὕψος τῷ πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελῆς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθ' ὑπερθεν ὑπῆρχεν, διῃρημένοι τε εἰς πολλὰς τοὺς τῷ ὑετῷ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείστας, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἀνόδοι. τοιοῦτοι μὲν οὖν πύργοις τὸ ἕβδομον τεῖχος εἶχεν ἑνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια ζύγιον, αἱ δὲ πήχεις ἑξακοσίους. τὸ δὲ ἐν μέσῃ εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέριστο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν ἑξήκοντα τριῶν. θαυμασίου δὲ ὄντος ὅλου τοῦ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος ἀπῄρχε κατὰ γωνίαν βορείου τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὅτι γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις B ὑψηλὸς ὤν, ἀφανίαν τὰ ἀπὸ χώρας ἡλίου τοσαύτην ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων κλεισουρίας ἔκατον ὀκτὼ γωνίας ἦν. τούτου δὲ ἀπῆρας ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸ δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὲρ πρόδου τοῦ βασιλείου ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγέθει τε καὶ κάλλος ἴσαν καὶ ὀχυρότητα, τῷ κτίσαντι οἰκειοτέρων ἄλλων. θεὸς γὰρ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τοὺς πολίτας φιλοτιμίᾳ, τοῦ ὑπερβάλλειν τῷ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ζῶσι C τοῖς ἡδίστοις θεραπόντων ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τοῦ μνήμου ἀπέθετο. τοῦ μὲν, ὡς προεῖπα, τὸν πολέμῳ ἡνιοχήσαντα ἀγωνισάμενος. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ἀπὸ τοῦ φίλου προσηγορεύθη, τετράγωνος μὲν ὢν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν, καὶ ἕκαστος ὕψος ζ ἑξήκοντα, οὐδαμοῦ ἐλάσσων. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ ταῖς πέριξ συμπεπλεγμένοις εἰς D ἐπαλλαγὴν ὄμβρων, οἰκοδόμαι πήχεις λάπιδος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τὸ διηρημένος, ὑπῆρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ τριβάθμητοι ζ πήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασαν ὑπὸ τἀδελφοῦ φασαήλου, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὕπερθεν τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναΐδιον αὐτοῦ ὕψος, ὑπ' αὖλον δ' αὐτὸ θέρους E σοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις σκεπομένη. μέσῃ δ' ὑπερῳκοδόμητο τοῦ σοὰ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένον, ὡς μηδὲν ἐνδεῖσθαι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δ' ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κακόσμητα. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ ὑπὲρ χῆμα παρεῖκεν τῷ κτίσαντι φέρον ἐκπυρσοῦντα τοῖς ὑπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ προσοχῇ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τὴν γὰρ μέλαν τοι σανεῖον ἀπεδέχθη τὸ σίμωνος. ὁ δὲ ζ τρίτος πύργος ἦν μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασίλις ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναὸς ἦν. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέστερα δὲ καὶ ποικιλώτερα τῶν ἄλλων τοῦ οἴκησιν ἔχειν ἐπῆκτο, τῷ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντες, τὸν

ἀπὸ

ὑπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλεῖον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τῆς γυναικὸς ἐχυρωτέρους. τούτου τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τηλικοῦτοι δ' ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον. αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προανεῖχεν εἰς τριάκοντα πήχεις, ὑφ' ἣν οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι τοῦ μετεώρου προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνειστήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλαις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ περιεξέσθαι χερσὶ τεχνιτῶν, εἰς σχῆμα καὶ γωνίας. οὕτως οὐδαμόθεν ἡ συνάφεια τῆς ἁρμονίας διεφαίνετο. κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τοῦ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. οὔτε γὰρ πολυτελείας, οὔτε κατασκευῆς τινὸς ἔλειπεν ὑπερβολήν. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατοντακλίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆκτο γὰρ πολὺς ὁ πανταχοῦ σπάνιος. θαυμασταὶ δ' ὀροφαί, μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι προκοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ σχημάτων περὶ τούτους μυρίαι. πᾶσί γε μὴν ἀποσκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμηλίων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλά, καὶ στῦλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τά γε μὴν τούτων ὕπαιθρα, πάντα χλοερά, καὶ ποικίλαι μὲν ὗλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τούτους εὔριποι βαθεῖς, καὶ δεξαμεναί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τοῦ λῃστρικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ ταῦτα Ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβούλων, ὡς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ. Τὸ δ' ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτοῦ, τῷ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πέριξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τοῦ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, ἔπειτα ἐπετέθη στοὰ τῷ χώματι. καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἑξῆς αἰῶσιν ἀεί τι τοῦ λαοῦ προσχωννύντος, ἀνισούμενος ὁ λόφος ηὐρύνετο. διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος, τοσοῦτον προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ τοῦ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ τριχῇ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες οὓς ἀνεπίμπλασαν οἱ διὰ τῆς οἰκουμένης

A vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L V. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidã
B vertex altus propè ad xxx. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quę homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decem, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata,
C ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniũgebatur: narratione omni pręstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum
D varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleraq; in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliã per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluisque variata,
E tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multásque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flã ma consumpserit, nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissen-
F sionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque areæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndiq; præceps erat atq; decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat
G ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nã & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore cádido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódq; ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecꝰ ornabatur. Latę autẽ per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque surſum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis x l. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cótra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trãsgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebãtur. erãt autẽ simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidé auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinúsque vlnarum latæ. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τεσσαράκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

A διασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ, τούς τε ἄνω σφετεβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τούτου τὸ ταπεινότατον, ὃπου ξιακοσίων ἀπετειχίσαντο πηχῶν· κ᾽ δὲ πανταχοῦ τόπους ἐκ πλείονος. ὑπὸ μὲν τοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅθι πολὺ γὰρ ἐχωσαν τὰς φάραγγας, ἀϊσσιτὸν βουλόμενοι τοὺς ἐνεωποὺς τῷ ἄστεϊ. πόξαι δὲ τεσσαράκοντα πηχῶν τὸ μέγεθος ἦσαν τῷ δομήματος. ἦ τε γὰρ δαψίλεια τῷ χρημάτων, κ᾽ τοῦ λαοῦ

B φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑπερβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπίδα ἔχειν πέρας, ὑπομονῆ καὶ χρόνοις ἦν αὐύσμον. ὧν δὲ ἄξια τῷ τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ᾽ αὐτὰς εἰκοσιπήχεις πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μύρμέκου. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφουτο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ξύεσθαι, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. οὐδενὶ γὰρ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυ-

C φίδος ἔργῳ προσηυλάϊστο. καὶ πλατεῖαν μὲν ἦσαν ὅλη ξιάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμέτρειτο, προσλαμβανομένης κ᾽ τῆς ἀντωνίας. τὸ δὲ ὕπαθρον ἅπαν, ποικίλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀφ᾽ οὗ τούτου προϊόντων ὅθι τὸ δεύτερον ἱερὸν, φρύφακτος προβέβλητο λίθινος, ξιπήχης μὲν ὕψος, πάνυ δ᾽ χαριέντως ἠργασμένος. ἐν αὐτῷ δ᾽ εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὰ ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δ᾽ ῥωμαϊκοῖς

D γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ δὲ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐς ὃ ἀναβαίνοντι δεκαπέντε μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ φράτου, τὸ δ᾽ ἔσωθεν ἀπὸ τοῦ τείχους προεπεφαίνετο ἰδίᾳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος κρεῖττον τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπῆρχον, ἐπεὶ τῷ βαθμῷ ἐκαλύπτετο. τὸ δ᾽ ἔνδον εἰκοσι κ᾽ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, οὐκέτι ἦν ἅπαν εἰσω καταφανές, καλυ-

E πτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκαπέντε βαθμούς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους δάπεδον, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες εἰσῆγον εἰς πύλας, αἳ δὲ τοσαὶ μὲν ἀρτὰς, κ᾽ μεσημβρίας ἀκτὰ, καθ᾽ ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ᾽ ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ᾽ ἀγκῶνα. διατετειχισμένου γὰρ κ᾽ τοῦτο τὸ κλίμα τῷ γυναικείῳ ἰδίου θρησκείας χάριν, ἴδιά δ᾽ δύτερον εἶχε πύλαι. τέτμητο δ᾽ αὖτη τῆς θρώτης

F ἀπόκρις. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βορειοθ, δι᾽ ἧς εἰς τὸ γυναικωνῖτιν εἰσῆιον. κ᾽ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναικί, ἀλλ᾽ οὐδὲ κ᾽ τῶν θρετέραν ὑπερβῆναι τὸ διατείχισμα. αὐτὸ γε μὴν τοῖς τε ὑπηκοίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ θεὸς θρησκείας ὁ χῶρος. τὸ γὰρ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὴς ἐδεδόμητο ταύτη τοῦ τεῖχος. αἱ σταὶ δ᾽ μεταξὺ τῶν πυλῶν ὑπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸς τὸν γαζοφυλα-

G κίων, σφόδρα μὲν καλοῖς κ᾽ μεγάλοις αὐτὸν κίοσιν. ἦσαν δ᾽ ἁπλαῖ, κ᾽ ἁπλέτου μεγέθους τῶν κάτω κατ᾽ ὀδὸν ἀπελείποντο. τῷ δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐπία, χρυσῷ κ᾽ ἀργύρῳ πεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ἐμοίως τε αὐτοῖς τοῖχοι, κ᾽ τὰ ὑπὲρ θυρεα, μία δ᾽ ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταρύσεις καὶ

καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντηκοντάπηχυ. μετὰ δὲ τοῦτο τὰς εἰσόδους, A quinisdenis etiam latæ: post introitum verò, ubi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum foras habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem χL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interscpta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

ἐσόδους ὑπερμήκεις ἐποίησε, τὰς μὲν ἐσωτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριακοντάπηχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρος τὸ κατὰ μῆκος πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δ' ἦσαν πεντηκοντάπηχεις. δύο δ' αὐτῶν ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. καὶ τὴν μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἦν τὸ κοσμιώτερον ἀπὸ τοῦ γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τοῦ ναοῦ πύλης μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν οὖσα τὸ ὕψος, τεσσαρακοντάπηχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸ κόσμον πολυτελέστερον, διὰ χαλκοῦ γὰρ πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ τοῖς ἐνέα πύλαις ἐπέχεεν ὁ τιβερίου πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὸ μείζονα πύλιν ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διαστεγάσματος ἀνῆγον. τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πύλας βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς καὶ μέσου καὶ μᾶλλον τὸ ἅγιον ἱερὸν, διὰ δώδεκα βαθμοῖς λίθου ἀναβατός. καὶ τὸν κατὰ πρόσωπον ὕψος τε τὸ κατ' εὖρος, ἴσους εἶχεν ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενώτερος. ἑκατέρωθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὖσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τῆς γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐσήμαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ ὑπερθυρα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρόσθιος οἶκος ἴσωθεν ἅπας καταφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τὴν ἐσω πύλην, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τὸ δὲ ναὸν ὄντος ἐσω δι' ἐλάττονος, μέσης ὁ πρόσθιος οἶκος προῆκτο, καὶ διωκεῖς εἰς τὸ ὕψος, αἰετωτὸς μὲν ὅλη πεντήκοντα πήχεις, μικρῷ ὕψει δὲ ὅλη πεντήκοντα, καὶ διάβασιν ὅλη εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, ἦν δὲ καὶ αὐτὴ τοιχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀπὸ τῆς ἀμπέλου, ἀφ' ἧς βότρυες ἀνθρωπίνης κατακρέμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ ἐλάττονος, τοῦ προτέρου τῆς ἔξωθεν λίθου, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμηκες κατάπετασμα, πέπλος λίθῳ βαβυλωνίῳ, πεπλεγμένος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμασίως μὲν εἰργασμένῳ, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τοῦ κεφαίου ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῆς ὅλης. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τῇ μὲν, ἐκ τῶν χρόας ὁμοιουμένων, τῇ δὲ βύσσου καὶ τῆς πορφύρας, διὰ τοῦ γένους, ἐπειδὴ τοῦ μὲν, αἱ δόσεις ἡ γῆ, τῆς δὲ ἡ θάλασσα. κατειλήφασι δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τοῦ οὐρανίου θεωρίας, πλὴν ζωδίων. παρεῖντας δ' εἴσω, τὸ διάπυλον τοῦ ναοῦ μέσης ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἶκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρόσθιον μέρος, ὑποτεταμένον διὰ τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὑτῷ ξύλα θαυμασιώτατα καὶ πρεπόντα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐσήμαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ διὰ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhoſpito & inhabitabili, deſignabat omnia Dei eſſe, Deóque ſeruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. diſcernebatur autem ſimiliter velo ab exteriore, nihilque prorſus in ea erat poſitum: inacceſſa verò, & inuiolata, & inuiſibilis omnibus habebatur, ſanctíque ſanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto ſuſpenſa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat anguſtior, celſior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitioſa. Colligitur enim centum cubitorum celſitudo vniuerſa, cùm in ſolo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. cruſtis enim aureis grauiſſimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo ſplendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quaſi ſolis radiis auerterentur. Hoſpitibus quidem adeuntibus, procul moſti niueo ſimilis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidiſſimum erat. In ſummo autem aureis verubus horrebat acutiſſimis, ne ab inſidentib. auibus pollueretur. Nonnullorũ autẽ ſaxorum eius, longitudo quadragintaquinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo ſex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque ſtans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie aſcenſus in eam clementer arduus reſupinabatur. ſine ferro autem conſtructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo ſaxo lorica gratiſſima, vſque ad cubitum ſurgens, quæ populum à ſacerdotibus ſegregabat. Gonorrhœos, hoc eſt, ſemine fluentes, itémque leproſos tota ciuitas arcebat, & fœminis menſtrua ſoluentibus clauſa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus tranſgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia caſti fuiſſent, ab interiori aula, & qui puri eſſent, à ſacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine ſacerdotum genus ducentes, cæcitatis cauſa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéſque generis conſequebantur: veſtibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio ſacerdotes, veſte quidem amicti byſſina: maximè verò mero abſtinentes, ac ſobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipſis non tamen ſemper aſcendebat, ſed diebus quibuſque ſeptimis, & per ſingulos menſes Calendis: vel ſi quando patria feſtinitas atque annua ab omni populo agebatur. Et ſacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vſque ad genitalia: linteum verò habens intrinſecus demiſſum vſque ad pedes, & hyacinthinum deſuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata ſuſtinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura deſignantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ᾗ, ἀφ' ἧς ξυναίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίπλατο τ' ἀοικήτου & οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τ' θεῷ πάντα κ τῷ θεῷ τὸ σ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείρητο δ' ὁμοίως κ' πετάσμασι τοῖς τ ἔξω θύρ. ἔκτὸς δ' ὑδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ᾗ κ ἄχραντον κ ἀθέατον ἦν πᾶσιν. ἁγία ᾗ ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸ ᾗ τὰ πλάγια τῷ κάτω ναῷ, σ' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύστροι πολλοί, κ παρ' ἑκάτερα εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τ πύλης εἴσοδοι. τὸ ᾗ ὑπερῷον μέρος, ἴσους μὲν ὑκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρύσον ἦν κ στενότερον ὑψηλότερον σ' ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τ κάτω. συνάπτῃ γὰρ οὗτος πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τ ὀκτὼ πόδας πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, ὑδὲν ὅτι εἰς ψυχῆς, ὅτι εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλάξι γὰρ χρυσοῦ σιδαρᾶς κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ ταῖς πρώταις αὐγαῖς, πυρώδεσάτην ἀπέπαλλεν αὐγήν, & τ βιαζομένων ἰδεῖν ταῖς ὄψεσιν, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖνας ἀπέστρεφε. τοῖς ξενιτεύσασιν ἐπιφοιτῶσιν ξένοις, πρόρρωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πληρὴς κατεφαίνετο. κ γὰρ καθαὶ μὴ κεχρύσωτο λαμπρότατος ἦν. κ' κορυφὴν ᾗ χρυσοῖς ὀβελοῖς αἰχμὴ τεθηλυμένους, ὡς μή τινι προσπαθιζομένῳ μολύνοιτο τὰ ὀρνίων. τ ᾗ ἐκ αὐτῶν λίθων σύνοι, μῆκος πήχεις κ' πεντήκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δ' ἓξ. ὁ δ' αὐτὸς σ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἐπὶ πήχεων, B εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκτεινόμενον ἴσον, ἀπὸ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος σ' ἵδρυτο, κεραστιδὶς προεχόντων γωνίας, καὶ ἄνω μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆρχεν. κατεσκευάσθη σ' οὐδὲ σιδήρου, κ οὐδὲ πώποτε ἥψατο αὐτοῦ σίδηρος. προεστέφετο δὲ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ βωμοῦ, δύλιθόν τι καὶ χαμαίγειον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργε σχοινίον τ δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορρυέσιν μὲν δὴ καὶ λεπρὸς ἡ πόλις ὅλη διέργετο, γυναικῶν δ' ἐμμήνους ἀπεκλεισε, παρελθεῖν δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρὰς ἔξῆν, C ὃν προεῖπον ὅρον. αὐδρῶν σ' οἱ μὲν κ' παρ' ἡγεμονικότες, εἴργοντο τῆς ἔσω αὐλῆς, & τῶν ἱερέων παλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφ. ε. ΤΩΝ ᾗ ἀπὸ γλώσσης ἱερέων ὅσοι ἀφ' ἡμέρας ὑκ ἦσαν τέλειοι παρῆσαν τὰ ἄμωμα τοῖς ὁλοκλήρως ἐνδεδυμένοις τ θεσίᾳ, καὶ τὰς ἀπὸ τ γλώσσης ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. μόνῳ γὰρ D ἱερεῖ, ὁ λευϊτικὸς ἠμφιέννυτο μόνος. ἀπὸ ᾗ τοῦ θυσιαστηρίου, κ τ ναοῦ ἀπέβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσαν μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα σ' ἀπὸ ἀκεστοῦ νηφοντες, δείει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἀπ' ἠμῶν μὲν συνῆν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς σ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ ἐπὶ τῆς ἑορτῆς πάσης ἢ πανηγύρεως πάνδημον ἀγομένης ἐν ἔθει. ἐλεπτούργει δὲ, τοὺς μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματα καλύπτων, λινοῦν τε ὑποδύτην σύνδονα λαμβάνων, καὶ ποδῆρες καθύπερθεν ὑακίνθινον σύνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τῶν δ' θυσιῶν ἀπήρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ἀμφίλληλοι, βρόγχοι μὲν οἱ κώδωνες, ὡς ἐφαπτῆς σ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἐπὶ δὲ τὸ σύ-

δυμα

E

F

G

δυμα τῇ στέρνῳ περισπωσα ταινία. πάντα δὲ ἐνδιδύ-
μενα ζώνας περοίκιλτο, χρυσῆ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκ-
κου, περὶς δὲ βύσσου, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰ
τῶ ναῶ καταπετάσματα συνυφαίθαι. τούτοις δὲ καὶ
ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλέων χρυσὸς ἦν.
χῆμα μὲν οὖν ἐνδυτῶ θωράκων εἶχεν. δύο δ' αὐ-
τὴν ἐνεπόρπων ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο
δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες,
τοῖς ἐπωνύμοις τῆ τῶ ἔθνους φυλῆς ὀνόμασιγεγραμμέ-
ναι. καὶ δὲ θατέρωθεν ἄλλοι λίθοι δώδεκα, καὶ ξεῖς εἰς τέτταρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τό-
παζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σαπφείρος, ἀ-
χάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυ-
σόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστου πάλιν, εἰς τῆ ἐπωνύμων ἐγ-
γεγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπε, πάσα,
κατέκειτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσοῦς ἄλλος δὲ στέ-
φανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦ-
τα δ' ὅτι φωνήεντα τέτταρα. ταύτην μὲν οὖν τὴν
ἐσθῆτα, οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιθοτέρην δ'
αἱ ἐλάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῆει δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ
πάντας τῆ θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τῶ
ναοῦ τῆ τε ὅτι τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκρι-
βέστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰ ὀλίγος περὶ αὐτῶν κατάλοι-
πται λόγος. ἡ δὲ ἀντωνία, καὶ γωνίαν μὲν δύο στοὰν
ἔκειτο τὴ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς
πρὸς ἄρκτον. διεδέδμητο δ' ἐπὶ πέτρας πεντηκοντα-
πήχους μὲν ὕψος, περιερύμου δὲ πάσης. ἦργον δ'
ἦν περόδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγα-
λόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν γὰ ῥίζης ἡ πέτρα,
πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἰς τε κάλλος, καὶ
ὡς ἀπολισθάνοι πᾶς ὁ περσβαίνειν καὶ καπσίαν πει-
ρώμενος. ἔπειτα περὶ τὸ πύργου δομήσως, ξιφοῦν
πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὄγκωμα
τῆς ἀντωνίας, ὅσον πεντεκαίδεκα πήχεις ἀνήιρετο.
τὸ δὲ εἴσω βασιλείων εἶχε χώραν καὶ ἀγάθησιν. με-
μέρικτο γὰ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδίαν τε καὶ χρῆσιν, περί-
στυά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατεί-
ας, ὡς τῆ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις ἐν δοκεῖν. τῆ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ οὖ-
σα τὸ πᾶν χῆμα, καὶ γωνίαν τέτασαρσιν ἑτέρας διείλη-
πτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος,
ὁ δὲ πρὸς τῆ μεσημβρινῆ, καὶ κατ' ἀετωλιὸν γωνίᾳ
κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅ-
λον ἀπ' αὐτῆ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο τοῖς τῶ ἱε-
ροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατ-
όντες οἱ φρουροὶ, καθῆντο γὰ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα
ῥωμαίων, καὶ διϊσάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῆ ὅ-
πλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μὴ νεωτερεῖν θεν
παρεφύλαττον. φρούριον γὰ ἐπέκειτο τῆ πόλει μὲν
τὸ ἱερὸν, τῆ ἱερῆ δὲ ἡ ἀντωνία. καὶ δὲ ταύτην οἱ τῆ
ἑῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἦν φρού-
ριον λοῦ, τὰ ἡρώδου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διή-
ρητο μὲν ὡς ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψη-
λότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσέκειτο, καὶ
μόνος τῆ ἱερῆ κατ' ἄρκτον ἐπεσκόπει. περὶ μὲν δὴ τὴ
πόλεως, καὶ τῆ τειχῶν αὖθις ἐπανελθεῖν ἀκριβέστερον ἔ-
κατα προῃρημένοις, ὅτι τὰ παρόντος ὑπολειπόμενα εἴρηκα.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quãdo adyta introibat. sol' autẽ atq; semel in anno intrabat, quo die cũctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique præruptoquod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ lacitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiã parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóq; Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII. Deditionẽ Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotatũ, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quę non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediêre. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum lævum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Τὸ μέχρον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ στασιάζον πλῆθος, Κεφ. ιϛ.
ὧδε σίμωνα μὴ μύειοι ἦσαν, δίχα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυείων, ἐφ' οἷς ὅδε κύριος τῶλων. ἰδ' ἐμαῖοι δ' αὐτῷ συντελεῦντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων προὔχειν ἐδόκει, ὅτι τ' σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ σίμων ὁ τοῦ καθλᾶ ἰωάννης ἢ τὸ ἱερὸν καθ' ἡλικίαν, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, πεντακόσιοι τ' ἀριθμοῦντες, διχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ καὶ πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τὸ ἱερεῦ. πολεμούντων δὲ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ σωᾶ δικαιοῦν τ' λαῦ μέρος, ὑφ' ἁμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τήν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τοῦτο ἀρχαῖον τεῖχος ὅσον ὑπὸ τῆς σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῷ ἴαφ δ' ὑφέτλω ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὸν πηγὰν, καὶ τὸν ἄκρας, αὖτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, ἔτι τὰ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων τῆς τ' μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ περιξ ἐπ' οὐκ ὀλίγον, τήν τε ὀφλᾶν καὶ τὸν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφρήσαντες τῷ θεῷ ἀλλήλους πολέμῳ χώραν ἀπέδοσαν. ἐπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν ἑστῶτες δυμαίων ῥωμαίων, εἴδον ἡ στάσις ἠρέμα. βραχὺ δὲ θεὸς τὸν φρόνιμον ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν, ἀνέκραγον, καὶ κατ' σφᾶς πάλιν ἐστασίαζον ἐμάχοντο, κατ' τ' δι' ἀλλήλων πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπραττον. οὔτε γοῦν αὐτοὶ τι χρηστὸν ἔπαθον ῥωμαίων, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, οὔτε μετὰ ταῦτα ἡ πόλις ἐπ' φάδη καμνοτέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν ἁλοῦσα πρότερόν τι θεοῦ τοῦ ποιεῖν ἀτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ' μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίοις δ' ἕλον τ' στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα, καὶ τὸ μὲν συνθεσπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αἴτιος δὲ λόγος ῥωμαίοις προσαρόφοι. νοεῖτο δ' ὅπη τοῖς θεάμασιν ἕκαστος ἄγοι.

Κεφ. ιϛ.

Τῶν γε μὴν σὺν ὕπτω δρακεισφόρων, ὁ πῶς μετ' ὀπλέκτων ἱππέων προσιὼν ἐξῶθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι καταισκέπτετο. ἀπορεμένῳ δ' αὐτῷ θεν, οὔτε γὰρ κῶν τὰς φάραγγας ἦν που προσιτὸν, καὶ κῶν δεύτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῷ ὀργάνων στερρώτερον, ἐδόκει κῶν τὸ ἰωαίνου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἄρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῳκισο τειχίζει, ἀλλ' ὅπη τὸ ξίστον ἦν ἦ δ' πύτφα, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δρᾶ τ' αὐτονίας τὸ ἱερὸν αἰρήσειν ἐπενόει. ἐν ᾧ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ τοξεύεται τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κῶν τ' λαιὸν ὦμον, ἕλκει μῶν τ' ἰωσήπου προσελθών, καὶ προσομιλοῦντος εἰρηνικὰ τοῖς ὅπη τ' τείχους, οὐδ' ἄγνωστος ἦν, δρᾶ λανθάνει. δρᾶ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὅπλοις κῶσαν, εἰ μηδ' τῷ ὅπη σωτηρία προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξυνεῖ τοὺς πολιορκίαν, ἅμα τε

σωτά-

συντάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τῆς πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἐκφέρειν χώματα. ἔρηχε δ' διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τοὺς χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τοὺς πολεμίους ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύοι περιφανῶς. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ περάσεια μὲν ἐν τάχει ἐγίνετο. συνειρομένων δὲ ἤδη τῶν χωμάτων τὴν ὕλην, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης ἤδη τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἤδη τὰ ὅπλα τῶν Ἰουδαίων ἠρέμει.

A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata fuit. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd reipiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properaret, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem facientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm instruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præscibant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc euenichat, vt illis declinantibus lapis irritus interciderit. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim illi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propriúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itemque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

Κεφ. ιε. Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἀφθονίαις ὄντα καὶ φόνου, συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσαντα τὸ δεῖσος τῶν περὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπιβουλῶν, καὶ λήθεσθαι μὲν ἤδη τῶν αἰτίων αὐτοῖς δίκης, εἰρωνεύεσθαι δὲ ἡδέως. ἰωάννης δὲ καὶ τοῖς χορεῖν δὴ τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν περὶ αὐτὸν ὡρμημένων, δίει τὸ σίμωνος ἔμφυτον. ἐμοὶ μὲν ὁ σίμων ἠρέμει, καὶ δὲ ἦν ἔτι τὴν πολιορκίαν. τὰ δὲ ἀτρεπῆ διίσπων δὴ τὸ τεῖχος, ὅσα κίονι τε ἀφῄρητο πέριεργα, καὶ τοῖν δὴ τῆς ἀντωνίας φερούσαις ἐλατῖσι ἔλαθον. ἀλλὰ ζύοντα μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀργεῖς ἡ κτῆσις ἦν δι' ἀπειρίαν. ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις χρώμασι δὲ καὶ ἄξεσι τοὺς χαντικὰς ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ κατασυντάξεις σκεδάζοντες αὐτοὺς συνεπλάκουν. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἦν, ἀπὸ μὲν τῶν βλητῶν ἡ σκέπη γέρρα χαρακωμάτων ὑπερτεταμένα. τὰ δὲ ἀτρεπῆ, πρὸς τοὺς σκεδάζοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύαστο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δὲ τῷ δωδεκάτῳ, διαπρεπεῖ τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ἐ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀνέστρεφον. τὰ λαντιᾶσι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρας. δύο δὲ καὶ πλείων ἀπῄτησαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ἐ τοῖς περιτυχοῦσι μόνον, ὅτι πολὺ ἦ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους διαπορευομένοις. οἱ γὰρ μὲν Ἰουδαῖοι, τὸ περῶον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λευκὴ γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῷ ῥίζῃ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι φερομένῃ. σκοπὸν οὖν αὐτοῖς ὅτι τὴν πύργων καθεζόμενοι περιεμένουσι, ὁπόταν χαθεὶς τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. ἐδίσκαυτο ἦ καθ' ὃς ἥκοι, καὶ περικλίνοντο. συνέβαινε ἦ φυλαττομένων ἄφαρκτον διεκπίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπωθοῦσι ἦ ῥωμαῖοι μελαίνῃ αὐτῇ. τότε γὰρ καὶ ἐπ' ὁμοίως προσφερομένης δυσχρουν. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐργάζεσθαι τὰ χώματα. πάσῃ δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν ἔπεργον.

B aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd reipiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properaret, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem facientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm instruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præscibant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc euenichat, vt illis declinantibus lapis irritus interciderit. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim illi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propriúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itemque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

Κεφ. ιϛ. Τῶν δ' ἔργων συντελεσμένων, μοχλοῖσι μὲν καὶ λίνῳ διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δύο δὲ ἔκριοι δὴ ἐξικνεῖσθαι δυνάμενοι τοὺς ἐλετόλεις προσῆγον, καὶ πᾶσι ἐγυμνέρῳ τὰ ἀτρεπῆ διασήσας, ὡς μὴ τοὺς κρίους εἴργοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχοθὲν δ' ἐξαίφνης κτύπου ἐπηκροάσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, καὶ τοῦ θορύβου ἴσον ἐμπεπλῆσθαι δι' ὅλου. κοινὸν δ' ἐκάτερα τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὸν ἐποιοῦντο ἤδη καὶ τὴν ἀμυναν.

C Quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem facientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm instruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præscibant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc euenichat, vt illis declinantibus lapis irritus interciderit. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim illi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propriúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itemque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

D

E

F

G

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cùm si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone missò, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant cõtra machinas Romanorum, contráque impulsores arietum: eósque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hísque appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vsque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati sunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignísque opera tetigerat, incensáque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam glorioßissimis in hoc bello prælatj sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugã versa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, cúmque Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioãnes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapiẽtia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῷ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τοῖς ἐναντίοις ἐπὶ τῷ πολεμίων, δίον εἰ καὶ μὴ ὁλοσχερῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τῷ πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ἐπιθεμένους, κατὰ ῥωμαίων συνῳδεῖν. κηρύσσοντος μὲν ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπη τὸ τεῖχος, ὑπεξέπεσε δὲ καὶ παρ' ἀπίστων ὁ ἰωάννης. οἱ δὲ τῶν μίσους καὶ τῷ ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, εἰς σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος προσεχόντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρά τε παμπληθῆ καὶ τῷ μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τοὺς ὑπερβεῖθοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἐβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι δὲ καὶ σίφη προσπηδῶντες, τὰ μὲν ῥᾶστα τῷ μηχανημάτων ἐσυλέγοντο, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, ὀλιγήμη μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ δὲ τὰ πλείω προεχώρουν. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῷ ὀργάνων τοὺς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσας, εἶργε μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀφίστελλε δὲ τοὺς ἄνω τῷ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δὲ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. οὐ μὴν τῇς πληγῇς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῷ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κριὸς, γωνίαν ἐκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀπέσεισεν μὲν. οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπως συνεκινδύνευέ τῷ πύργῳ προσχωρεῖ πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως ἐφ' ἑαυτόν. παυσαμένων δὲ τῷ ἐκδρομῷ πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους θεωρήσαντες ἐσπαδασμένους ὅπη τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ δὲ διαχωρῆσαι καὶ δόξαι τοῖς ἰουδαίοις ἡσύχιον, ἐκθέουσι κῇ τὸν ἱππικὸν πύργον ἀπὸ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μέχρι τῷ ἐρυμάτων, ὅπη τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὸν κραυγὴν αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσταντο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἐφθασε δὲ ἡ ἰουδαίων τόλμη, τὸ ῥωμαίων δ' τάξιας, καὶ τοῖς προεπεσοῦσι ξυλαίμους προσέκρουσε, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δίκην ἢ ὠθεῖ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μέχρι τῷ μὲν ὑποπροσθίων. τῷ δὲ καλόεσι βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἠσήμαντος ἦν, ἐν πολλοὶ τῷ προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον θυμοῦ, καὶ τῷ ἔργων ἅπτεσθαι τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἀθυμοῦντας πάντα μετὰ τῷ ὀργάνων, εἰ μὴ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὀπλιτῶν αἱρέσιν οἱ πολλοί, ὧν ἐν τῷ σφετέραν ὑπολαμβάνοντες αἵρεσιν. καὶ δὴ τῷ σφοδρότερον διωκήσαντες καὶ ταύτῃ τῷ μάχῃ. μέχρι καῖσαρ τοὺς τῷ ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβών, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῷ προμάχων ἀναῤῥεῖ. φυὴ δὲ τὸ τοῦτον πάσης ἐκκλίναντος τῇ λοιποῦ πλήθους, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τῷ πόλιν, κἀκ τῇ πυρὸς ἀφανοῦσι τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῷ ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τῇ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ πῃ πρὸς τῷ ὄψιν ἐσθοῖεν οἱ λοιποὶ κατεπλαγήτες. μὴ δὲ τῷ ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῷ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τῇ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ ἀφαλεσμένῳ, ὑπὸ πνοῇ τῷ ἀράβων κῇ τῇ στέρνου τοξεύεται, καὶ θανατηφόρημα θυήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών. καὶ δὴ κατὰ τὸ χεῖρα, καὶ συνέσιν ἀφάνημος ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ. Τῇ δ' ὑπερούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φοβερὰ λόγος. τῆς γὰρ πύργους ἓξ εἰς κατασκαλεύσας καὶ ὑψώσας τοὺς πεντήκοντα πήχεις, ἵν' ἐκ τοῦ χώματος ὑπερέχωσι τῶν ἐπάλξεων, ἀπὸ τούτων τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ξύλοις ἐφοιτῶ, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως κατὰ μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπερχωρεῖν σφίσι δόξαντες, ὅπλα τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δ' ἦν τοῦ πράγματος καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβὰν ἑκάστοις εἰπεῖν ἴσχυεν, ὑπερπλῆσαν δὲ τοὺς ἐνδοτέρω διεφέροντο, μηδενὸς τοῦ φαινομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπλέοντο, καὶ τὸ συμβὰν μὴ ἀσφαλῶς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλουμένοις παρῆκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τίτος, διαγγέλλει σκέλλουσι πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. ἰουδαίους γὰρ μὴ θορυβεῖσθαι λοιπὸν καρτερῶς αὐτίχα ἔγνω, σκάπτουσαν οἱ πύργοι. καὶ δὴ τῶν ὀργάνων τοῖς κυροτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντιστικοῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. εἴτ' οὖν τίτου αὐτοῦ δόξαι τὸ ὕψος ἐφικνεῖσθαι, καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον ἦν εἶναι, μήτ' ἀναξαπῆναι ῥᾳδίως δόξαι τὸ εἶδος, μήτ' ἐμπρησθῆναι δόξαι τισὶ δυναμένους, ὧν καὶ ἐκαλύπτοντο. ἔκπομποι δ' ἔξωθεν ὄντες, ἵνα ἔτ' ἐκώλυον τοῖς κείροις τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες, ἤνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη γὰρ τοῦ νίκωνι τὸ τείχος ἐσαλεύοντος (αὐτοὶ γὰρ τὸ ἰουδαῖοι τὸ μεγίστην ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἑλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν) ἀπὸ καμνον μὲν πάλαι θορύβῳ τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, καὶ τοῦ βεβαίως πάντα κακῶς, ὥσπερ οὖν αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρωθι μετ' αὐτὸ λιπομένων δύο, μᾶλλον ἀσθενούντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπερβαίνων καθάπαξ παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δ' ὑπερβαίνοντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰοῦδα ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτοῦ τὸ πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὰ προσάρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κίστιος.

Κεφ. κα. Μετὰ στρατόπεδα δύο ὄντα πάντα εἶσω, καὶ τὸ ἀντιμείων παρεμβολὴν καλουμένην, ὑπερχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ἀπὸ οὗ τοῦ δευτέρου τείχους ὄσον ἐξωτέρω βέλους ἦν. προσβολὰς δ' οὐδὲν ἐποιεῖτο. μεμαθηκότες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τεῖχος. οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ ἰωάννου ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ τῆς προσαρκτίας στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῆς ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ γὰρ σίμωνος τάγμα, τοῦ μὲν τοῦ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβαλὼν ὑπερβάντες, ἐφέξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ πύργου εἰσῆκτο. προσπηδῶντες δὲ πολλάκις ἐν τῇ πύλῃ, συνεπλέκοντο, καὶ συνδιωθούμενοι ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὴ τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τῶν ῥωμαίων ὑπερῆμενοι ὄντες ἀπρεγεῖς. προσιόντας τοῦ μαχομένους. καὶ τοὺς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα δεδοκημένη, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ τοῖς ῥωμαίοις τῆς ταχέως κρατήσαι. οὔτε ἑτέρων ἦν ἥττητο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τει-

Cap. VIII. De casu turris & duorum murorum obtentu.

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxórúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererant, lassátique plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerũt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, excipiunt recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castra est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebatur: in murali autem certamine superabãt. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erãt in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis superat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorũq;

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullâque prælioru ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, cóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebræq; militiæ, exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, teliſque vtrinque miſſis, quidam Lõginus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: híſque diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quàm victoriæ cõſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

χομαχίαι, καὶ καθ' ὅλους ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. οὐδὲ ὀξὺν ἦπις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νυξὶ δ' αἰέ παυσμόλις ἔωθεν ἀρχομένης. ὧν ὁ ἄυπνος ἀμφοτέροις ἡ νύξ, καὶ χαλεπωτέρα τ' ἡμέρας. δείᾳ γὰρ μὴ ὅσον οὔπω καταληφθέντες τὸ τεῖχος. τῇ δ' ὑπονοίᾳ ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. εἶτα τοῖς ὅπλοις ἑκάτεροι δεινοπερδύοντες, καὶ τὰς φρένας αὖ ἐς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὧδε μὲν ἰουδαίοις, ἕως ἐς δε τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μάλιστα δ' τῷ σίμωνος αἰδὼς καὶ δίος, οὗτο τε προσῆν ἕκαστος αὐτῷ ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρια ἕτοιμότατον εἶ καλέσαντος. ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν ἐς προξοπῆ, τέτε κρατῆν ἔθος, καὶ ἧττης ἀήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δὲ πάντων, τὸ τος ἀεὶ πᾶσι παρόντος Τίτου. τό, τε δὴ μαλακιζομένῳ παρόντος καὶ συναγωνιζομένῳ καίσαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τῷ καλῶς ἀγωνισαμένῳ, μόρτος αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἐν ἤδη καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γενναῖον ὄντα. δείᾳ τέτῳ πολλοὶ τ' καὶ σφᾶς ἰχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφαίνοντο.

Κεφ. ιβ.

ΠΑρατάξαμένων γοῦν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τῷ ἰουδαίων προ τὸ τεῖχος καρτερῷ σίφει, καὶ δεινοπαθούντων ἔτι πόρρωθεν τῷ παγμάτων ἰκατέρων, λογγίνός τις τῷ ἱππέων ἐξελόμενος τῆς ρωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν ἐς μέσην τὴν τῷ ἰουδαίων φάλαγγα, καὶ διακοπεὶς ἀσθένων προς τὴν ἐμβολὴν, δύο τοὺς ἡγεμονικωτάτους αἴρει, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀναστάσας ἐκ τῶν προτέρου τὸ δόρυ, καὶ πλαγιαζόμενον διὰ τῆς ἀσπίδος διαπείραντα. ἐν μέσοις τε τῶν πολεμίων, φράσας εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν θέσπιος ἦν, ζηλωτὴς τῆς ἀνδρίας ἐπόνει πολλοί. καὶ οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τῷ παθεῖν, τὸ δεδιέναι μόνον ἐσκόπουν δ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κυφότατος, εἰ καὶ μὴ τῷ κτεῖναι παρὰ τῶν πολεμίων φεισόμενοι. πῶς δ' τῷ στρατιᾷ τῷ ἀσφαλείας, καὶ χ' ἧττον τῆς κρατῆν πρόνοια, καὶ μὲν ἀφείσατο ὁρμὴν, ἐπόνουν λέγων, μόνως δ' ἀρετὴν τὴν μὴ φειδοίας, καὶ τῆς ἐπιδεᾶ τὸν δρόντα παθῶν, ἐν ἀκινδύνῳ τῇ καὶ σφᾶς, ἐκέλευσεν αἱρίζεσθαι.

Κεφ. ιγ.

ΠΡοσελθὼν δ' αὐτὸς τῆς βορείου τείχους τῇ μέσῳ πύργῳ ἐπόλιν, ἐν ᾧ τ' ἰουδαίων τις ἀνὴρ γένος ὄνομα κάστωρ ἐλέχαμβ' ὁμοίων δέκα, τῷ λοιπῶν φυγόντων δείᾳ τοὺς τοξότας. οὗτοι μέχρι μὲν τῶν ὑποπεπτηότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένῳ δὲ τῷ πύργου δείσαντες, καὶ προσέναι ὁ κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων ἔδειν, ἐκάλει τὸν καίσαρα, τῇ φωνῇ καθικνούμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκέλευε. πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ τῖτος, καὶ μεταστεῖν ἤδη τοὺς ἰουδαίους ἡπίσας, ἐπέχει μὲν τ' κεῖσε τῶν ἐμβολῶν, κωλύει τὸ τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγει δ' ἐπιλύσειν ὅπ θέλει τῷ κάστορι. τὸ δὲ εἰπόντος θᾶττ δεξιᾷ καταβῆναι θέλειν, ὁ τῖτος συνήδεται μὲν αὐτῷ τῆς διβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταῦτ' ἤδη φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλῃ διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῇ δίκῃ δὲ, οἱ πάντα μὲν αὐτῷ συνυπερέποντο τῶν ἱκεσίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἂν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐβόων, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ δεδιφεσμένων,

Cap. IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis delituerat, fugatis cæteris formidine ſagittarum. Hi cùm pauidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentisque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulatum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturũ. Sed cùm ex illis decẽ Caſtoris ſociis quinque itidẽ ſupplices eſſe ſimularẽt, cæteri nunquã ſe Romanis ſeruituros clamãt, dũmori liberis liceat. deniq; illis ſuper hoc ambi-

των, ἐβέβατο μὲν ἤδη τὰ πλείονα. πάντων δὲ ὁ Κάστωρ πρὸς τὸ σίμωνα, χολῇ δηλαδὴ πρὸς τὸ ἐπιφανὲς τοῦ ἐλέγχου, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸ ῥωμαίων ἀρχήν· ἅμα δὲ ταῦτα πράττων, κατεφαίνετο τοῖς ἀπειθοῦσι, δεῖν τὸ δίκαιον ἀσπάζεσθαι· ὑφ' ὧν ἀναλωθέντες, ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ἐπὶ τοὺς θώρακας γυμνοὺς ἐνήρειδον τὰ ξίφη· καὶ τοῖς θωρήξασιν αὐτοῖς πλῆξις, ὡς ἀπροφυλάκτοις κατὰ πόνον θάνατος ἢ τὸν τυχόντα καὶ τοῖς ἔξω τὸν εἰσιόντα τῆς τῶν ἀνδρῶν ἀναισθησίας, καὶ μὴ δυναμένοις κατιδεῖν ἀκριβῶς τὸ γιγνόμενον ἐπὶ τοῖς, ἐθαύμαζόν τε καὶ δι' ἐλπίδος ἦσαν αὐτοῖς, καὶ τὰ παθόντες ἤλεουν. τῷ δὲ τίτῳ ἐν τούτῳ ἀνδρὶ τὸ ῥῖνα τὸ κάστορα, κἀκεῖνος δὲ θεὸς αὐασπάσας τὸ ὄμμα, ἐπεσείκιστο τοῦ πτερνιστοῦ, καὶ οὐ δίκαια πάσχων κατημέλητο. πρὸς δὲ τὸ βαλόντα χιλίαις καὶ σαρ, ὅτῳ τε ἀρίστῳ τὰ τὸ ἰώσηπον δοῦναι τοῦ κάστορος δεξιᾶς· ἀλλ' ὁ μὲν, οὔτ' αὐτὸς ἔφη προσελθεῖν, φοβεῖσθαι γὰρ ἰδίᾳ ὑμᾶς τοὺς δεινοὺς, καὶ τοὺς ὀργιμωτέρους τοῦ φίλων κατοχεῖν· αἰνείας δέ τις τῶν δολίων, αὐτὸς ἔφη προσελθεῖν καὶ τὸ κάστορος καλοῦντος, ὅπως δέξηται τὸ καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, καὶ δὴ ἀμφοτέρων ὁ αἰνείας δεξάμενος τὸ κόλπον προσέβαλλεν. ἀφάμενος δὲ ὁ κάστωρ πέζας, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τούτου μὲν δι' ἀμφοῖν τὸ θυλακαμφίᾳ, πεζώσκει δὲ στρατιώτην ἕτερον πρὸς πολὺ δόξας. συνιδὼν δὲ καῖσαρ τὴν ἀπάτην, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεγεν. τὸ δὲ ἀπιστεῖσθαι, ἦν ἐγὼ τοῦ πατρὸς τὰς δι' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὁρῶν δὲ χλιδῆς, ἐποιεῖτο δι' ἀπιστίας. καὶ δὴ διδόντα τὸ τὸ πύργου ἐπιφερῆ τοῖς ἔνδοθεν τὸν κάστορα, καὶ δὴ τὰς φλογὰς εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν μὲν ἁλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφ. κδ'. Ἀρὰ δὲ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ σφᾶς τοὺς, καὶ τὸ ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέχοντος καὶ δισχιλίων ἐδόκει ὁπλίτῃ, καὶ τῷ θεῷ αὐτὸν βουλεύεσθαι, καὶ δὴ τὸ τῆς κοινῆς πόλεως, ἱεροπόλια τε ἰοῦ καὶ χαλκεῖα, τὸ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλησίον κατέτεινον οἱ στρατιῶται. εἰ μὲν οὖν ἢ τὸ τεῖχος πλέον δύσεως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ λαφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι, τὴς ἐμῆς βλάβης τοῦ κράτους. νῦν δὲ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας λυσιτελῆσαι ἔχειν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δὲ αὐαχώρησιν διὰ μέσης τῆς εἰσβολῆς οὐκ ἐπλάτυνεν. οὐ γὰρ ὅπλα βουλεύειν οὐδὲ διεργατῶν ὑπελάμβανεν. παρῄνουν γὰρ οὔτε κτείνειν πρὸ τῆς καταλαμβανομένων ἐπιστρέφειν, οὔθ' ὑποπορεύειν τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σπανιστοῖς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τοῦ δήμου βλάβης, ἀδεᾶ ἐξόδου ἰδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπεχεῖτο δώσειν. πρὸς πλείσου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔτεινε καὶ πάλαι, τῆς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀθυμίᾳ, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. ἤλπιζον δὲ τοῖς δημότης θάνατον εἰ πρὸ πάντων μηνυθήσεσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἀδιαφθόρους εἰρήνῃ ὑποφάτζοντες, ὅτι πίστεται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν καὶ τοὺς συνόπους ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκίαις,

A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vigentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut agrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hinc que percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia,
B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percurrit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emisserat, affantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum sapplices cogitare respondit, &
C amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò superum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate læ-
D uitiam: amentíque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Caput autem hac parte mutum Titus, die quinto postquam primum cœperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciE uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

CAP. X. De secundo muro à Romanis obtento.

F Denique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posG set, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicãtes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporũ præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

CAP. XI. De aggeribus in tertium murum. & oratione prolixa Ioſephi pro deditione faciẽda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenijſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniã ſingulis numerare. Illi autẽ prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucũdius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἔξω τ̃ τείχους κ̃ τὰς ὕλω θεσπιδήσαντας πόλας, θεὸς οὐ ταρεχεύτες οἱ φρυροὶ τ̃ τείχους καταλλόμθμοι τ̃ πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κενυμὶ δ' ἦν τ̃ ὑμὶ εἶσω παῖζθαν πολεμίους κεκυκλωμθμίων, τ̃ δ' ἔξωθεν θεὶ τῆς ἀπολφθῆναι δεδιπότων. πληθύοντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ̃ πολλὰ πλεονεκτῶντες κατ' ἐμπειρίαν τ̃ στενοπῶν, ἐπέχωκόν τε πολλοὺς, καὶ θεσαπίπτοντες ἐξώθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτείχον. οὐ γὰρ ἦν ἀθεοὺς ὅλκτυλῆν ὅλη στενοῦ τ̃ τείχους. δοκοῦσι τ' ἀὶ καταπονῆναι πάντες οἱ παρθόντες, μὴ θεσαμυνόμθοι τὸ πῦρ ὅλησάσας γὰρ ἐπ' ἄκρης τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας, κ̃ κ̃ τ̃ μάλιστα πληθύοντα ζωθεὶς αὐτὸς, αὐτέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, Ϲ συὶ αὐτ̃ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς Ϲ κ̃ ταύτην φανεὶς τ̃ μάχην. παρεμεινε δὲ συνεχῶς τοξόων κῶσαν, καὶ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρθῆναι, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες τὸ δεύτερον τείχους, ἐξεώθησαν. τ̃ δ' αὖτὸ τὸ ἄκρον μετὰ μικρὸν ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι θεὸς τὴν διαφθορὰν ἦσαν, οὔτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τὴν πάλιν πολεμήσειν ἔτι παρθῆναι, οὔτ' αὖ αὐτοὶ παρθέντες, ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπισκότει γὰρ αὐτοῖς τ̃ γνώμης ὀξὺ τὰς θεβουλίας ὁ θεὸς, κ̃ οὔτε τ̃ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλέον κατέλιπετο τ̃ ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ὑφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρῆν ἐσθίειν ἐκ τ̃ δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τ̃ πόλεως αἷμα πίειν. σῖτα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς ἐπῆλθε πάλαι, κ̃ αὐτὴ τ̃ ὑπομονὴν, διελύοντο πολλοί. τὴν δὲ τοῦ λοιοῦ φθορὰν ἑαυτ̃ οἱ στασιασταὶ κουφισμὸν ὑπελάμθανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ̃ κ̃ ῥωμαίων ζῆν θεσιρημένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρους ἤθροιτο δαπανᾶσθαι. τοιοῦτοι μὲν δὴ θεὶς τοὺς σῖτον ἦσαν. ῥωμαίους δ' πάλιν ἐσιόντας θεισομένους, σκῦλον φέρειν ἀμενοι, καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ῥισὶ μὲν αὐτόχοι νικέσης καρτερᾶς ἀμυνόμθοι, τ̃ τετάρτην δὲ θεσβαλλόντα ὑβριστὰς τῶν οὐκ ἠνέγκαν. ἀλλὰ βιαθέντες, κ̃ καὶ θεύτεσιν εἰκαθεῖσιν. ὁ δὲ πάλιν τ̃ τείχους κρατήσας, τὸ θεσκάρσιον μὲν δ' ὅλου κατέῤῥιψε πᾶν. δεῖ δ' τ̃ κ̃ μετανοίας, φρουρεῖς τοῖς πύργοις ἱκαθίσησας, τὸ ζῆν θεσβάλλειν ἐπινοεῖ.

ΔΟξαν δ' ἐπανθῆναι θεὸς ὀλίγον τ̃ πολιορκίας, καὶ διωρίαν βουλῆς σχεσιαστῆς ἀδοκεῖν, εἰς θεὸς τ̃ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ̃ δευτέρου τείχους, κ̃ κ̃ τὸν δῆμον ὑποδιίσαιεν (οὐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δίον κατοχῆς τ̃ ἄλεσιν. ὑσιέσης γὰρ τ̃ θεσθεσμίας, καθ' ἣν ἐδόκει δεῖναι τὰς στρατιώτας ζοφᾶς, ἐν δικαίῳ τῶν πολεμίους ἐπίλυσιν τοῦ ἡγεμόνας ἐξετάζαντας τὸν δυνάμεν ἀπαιθμῆν ἐκάστῳ τ̃ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος δικαιολυφίας τὰ ὅπλα δήκας ἐσκεπασμένα τόκοις, καταφερῆται θεσῆσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἀγοντες οἱ ἵππους κεκοσμημένους. δῆλ πλεῖσι δὲ τὰ θεὸ τ̃ πόλεως ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ θεκελάμπετο. καὶ τ̃ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις δλυπορῆσεσιν, οὔτε τοῖς πολεμίοις παρέσι φοβερώτερον. κατεπλήθη γὰρ ἀφορήτων

τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεχρὶς ἰω φερομένων ἐφορᾶσθαι, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κατάλυπλο πλήθει διεφαίνετο. καταπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυσαμιν ὅτι ταυτὸ πᾶσαν ὁρᾶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑφροβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην παρὰ ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑποκειμένου δὲ τῷ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ πρεπτότερα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δι' ἐκεράτη τοὺς τε αὐτομόλους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι κατ' ἔκαστον τάλμα διετέλεσαν τοὺς ζοφοὺς πομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ ἐς οὐδὲν ἀπήντα παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰρωνικὸν, διῇρουν τὰ τάγματα τῶν, ἦρχεν χωμάτων, κατά τε τὴν αὐτονίαν, καὶ τὸ τοῦ ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὑπενόουν, τὸ δὲ ἱερὸν καὶ τὴν αὐτονίαν. τούτων γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄσυλον κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. ἐφεῖς ἑκατέρῳ δὲ μέρει δύο χώματα, καθ' ἑνὶ κάστου τάλματος. καὶ τοῖς μὲν παρὰ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ σίμωνος ὁπλιτικὸν, ἐμπόδιοι ἐπεπόδιστο. τοῖς δὲ πρὸς τῆς αὐτονίας, οἱ παρὰ τὸν ἰωάννην, καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ χερσὶν μόνον αἱ ὑπλοτέροις μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δι' ἃ δὴ χρὴ θαυμάζεσθαι μεμαθηκότες. ἦν δὲ καθ' ἡμέραν ξυβὴ, καὶ μικρὸν ἐθρύπτε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ἐξυβαλεῖς μὲν ξιακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῆς λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πῦρ δὲ σύζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τὸ φθαίνειν ἰουδαίοις μετάνοιαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, αἰσίμοις συμβουλίαν, καὶ πολλάκις χαλκῶν αὐτοκινήτοις ὅπλων τὸ λόγον, αὐτοὺς τε σώζεσθαι παρεκάλει φθαδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ ἐξαλέγεσθαι, πάντα εὐθυμῶν πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτοῖς.

Κεφ. κς'. Οὗτος φθείσιν τὸ τεῖχος, καὶ πλεόμενος ἐκτὸς βέλους ἦν, καὶ ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηγορῶν ἐλέγε. φείσασθε μὲν ἑαυτῶν καὶ τῆς δήμου, φείσασθε δὲ καὶ τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ ἡμῖν πρὸς ταῦτα, τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίοις μὲν γε τοῖς μὴ μετέχουσι, συγγένεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἄγια, καὶ μέχρι πυρὸς ταῖς χεῖρας ἐπέχειν. τοῖς δὲ ἐκ γαφσόντας αὐτοῖς, καὶ φθεισομένοις μόνοις ἐξουσίας, ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπόλλυσθαι αὐτούς. ἢ μὴν τὰ κραταιότατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τοῖς ἐπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἐλαττόνων ἀσθενέστερον. γιγνώσκειν δὲ τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δυναδὲν τούτοις, οὐκ ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χαλεπὸν τὸ πρᾶγμα. τὸ δὲ ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς ἔξωθεν χρόνοις, ἐπεστραπῆσθαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατούντων οὐ φιλελευθέρων ἐστί. δεῖ μέν τοι καὶ δεσπότας ἀδεξῶν ἐπιεικεστέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τὸ γὰρ ῥωμαίους φεύγειν ἐρημωθέντας, πάλαι εἰ μή τι δεῖ θάλπος, ἢ πρὸς ἄχνην. μεταβαλεῖν γὰρ

A & vetera plena etiã mœnia, & Septẽtrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vlus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murum circuiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri facilius posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, hísque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, nõ quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud cósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogari paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC.& XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχην ϗ τ ἔθνος τ θεὸν ἐμ-
βεβηκότα τὴν ἀρχὴν, νῦν δ' τ ἰταλίας εἶ). νόμον γε
μὲν ὠμότ., ϗ θηρσὶν ἰσχυρότατον, ϗ ἀνθρώ-
ποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, ϗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς πλεῖστα τὰ ὅπλα, εἶ). διὰ τοῦτο ϗ τοὺς προγόνους αὐ-
τῶν, ϗ τ ψυχαῖς, ϗ τοῖς σώμασιν, ἔτι ϗ τ ἄλλαις ἀ-
φορμαῖς ἀμείνους ὄντας, ἧσσᾶσθαι ῥωμαίοις, εἰκ ἂν εἰ μὴ τ
θεὸν ἥδεσαν σφίσι τοῦτο μεμενηκότας. αὐτοὺς δ',
φησὶ, πολιορκοῦντας αὐτοκράτ. ἐαλωκυίας μὲν οὐκ πλείσ-
της τ πόλεως μέρους, τ δ' οἴκων εἰ μὴ τὰ λείψανα παρεμένειν,
ἀλώσεως χωρὶς διαφθειρομένων. ἐν δὲ λιμῷ θανάτῳ ῥωμαίους
τ οὐδεμιᾷ πόλει λιμὸν, ᾧ νῦν αὐτὴ τ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δ'
διαφθαρήσεσθαι ϗ τοὺς μαχίμους. εἰ δὲ δὴ ϗ παύσαιντο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ δ' ὁπωσοῦν τῇ πόλει ξι-
φήρεις, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολίμιον σῶσαι δυνατὸν, εἰ μὴ ϗ θεὸς τὸν
λιμὸν ἀφῃρεῖτο τὰ ὅπλα, ϗ μάχεσθαι δύναιντο, μόνοι τε ϗ
πάντων ἀνθρώπων. προστιθεὶς δ' ὡς καλὸν εἶη αὐτοῖς
συμφορᾶς μεταβολὴν, ϗ θεὸς τὸ σωτήριον, ἕως
ἔτι ῥίψαι. ϗ δὲ οὐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους
τ γεγυμνωμένων, εἰ μὴ μάχοιτο πάλαι ἀπαυθαδίσαιντο.
φύσει τε δὲ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶ), ϗ θεοῦ πρὸ θυ-
μοῦ θήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶ) μήτε τ πόλιν αὐ-
θρώπων κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ ϗ νῦν ϗ
σπουδάζειν βέλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς δοῦναι. ἐν δὲ αὖ σῶσαι
τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ϗ μάλιστα μηδὲν ἐν ἑκάστῃ
συμφορᾷ ὑπακουσόντων δύνασθαι. τὸ γοῦν
ταχέως τὸ ξύλινον τεῖχος ἀλῶναι, τὰ θεσπαλωκότα
πάντων εἶ). κρεῖττον ἄρρητον ἢ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἴσως ῥω-
μαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσπου δύνωνται,
πολλοὶ μὲν ὑπεσπόνδουν ὑπὸ τῷ τείχους, πολλοὶ δ'
ἐβλασφήμουν, εἷοι δ' ἐβαλλον. ὁ δὲ ὡς τοῖς φα-
νεροῖς οὐκ ἐπῄει συμβουλίαις, ὅπως τὰς ἀσφαλεῖς με-
τέβαινον ἰσοτιμίας. ὦ δίλογοι βοαὶ, ϗ τῶν ἰδίων ἀμύ-
μονες συμμάχων, ὅπλοις δὲ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαί-
οις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως ἐνικήσαμεν. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ
κτίσας ἀδικῶν) ἰουδαίων ἔνδικος. ὦ ἀπίστου φρενίτιδος
ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, ϗ πολίτου ἐμάν-
των σύμμαχοι οὐκ αἰσθήσεσθε παρόντων ἔργα δ' ἀ-
μύνια, ϗ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, ὑλίκους ὑμῖν πάλαι
πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φείσῳμαι τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ
λίγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε
μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ ϗ τῷ θεῷ.
βασιλεύς ὁ ποτὲ νεχαὼ αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκα-
λεῖτο ϗ φαραώ, βαρείᾳ χερὶ καταβαὶς, ἅπασαν σάρ-
ραν βασιλίδα τῷ χρόνῳ ἡμῶν τοῦ ὑπερέα. τὴν οὖν ὁ
ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, προπάτωρ δ' ἡμέτερος. ἁρπά-
σαν βιάσηται ἡμιώνατο τοῖς ὅπλοις, ϗτοι ὀκτακαίδεκα
μὲν ϗ τριακοσίους ὑπάρχοις ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκά-
στου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγησάμ. μὴ
συμπαρόντος θεοῦ, ϗ θαρσοῦς δ' αἰτίους τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νῦν ἐμαιάλε χῶρον ὑμεῖς, τ ἀκίνητον αὐτοῦ κον-
δὸν ἐσπαζόλογήσων. οὐ μὴν μίαν ἐπιφέρει ἀλλαγὴν μὲν
ἡ βασίλισσα αἰσχύνῃ θεὸς τὸν ἄνδρα; θεσπιν-
νὴν δ' τ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθεῖσα χῶρον ἀμφύλιον φόνῳ,

ϗ ξί-

καὶ ξίμων ὑπὸ τῷ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφοβήθη ὁ αἰγύπτιος, ἀργύρῳ ἢ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρεῖτο. σιγῶ δ' ὅπως τ' εἰς αἰγυπτίους μετοικίαι τῷ πατρὶ; οἱ τυραννούμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπιπτώκοτες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὰ ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τὰς οὐκ οἶδα τίνι ἐν πάντες θεῖοι καταπλαθῆσαν αἰγύπτιοι, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαι νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὸ δεκαετὲς τοσοῦτον τὰς ἐπαλλήλους δίκας πληγάς. τοὺς δὲ ταῦτα μὴ φέρουσας θεοπεμπομένους πατρῴας ἐμοὶ, αἱματόκτους, ἀκινδύνους οἵοις ὁ θεὸς ἑαυτῷ πανοπλίαις ἤγαγε. ἀλλὰ τίνι ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγῆσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐσύναξε μόνη ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐσύναξε δ' πᾶν τὸ τῷ ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δ' αὐτῶν τὰ παλάγχνα μὴ τῷ σπίνι καταφέροντες, χερσὶ ταῖς ληϊσαμέναις αἰσκόμενοι, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλιχίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἄγιον; θεὸς μὲν ἐ ταῦτα παρέσπετο ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅπλα καὶ τὰ ὅπλα σαρκίτας, αὐτῷ κεῖνα τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσυρίων συναχθεὶς μυρίος, ὅτε πᾶσιν τῷ ἀσίᾳ ὅπου ἐμέμυκε τῷ δεινὸς ἐπεπόδιστο τῷ πόλιν, ἆρα χερσὶν αἰθεσπίσιος ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ὅπλων ἠρημωμέναι ἐς θεοσυλίαις ἦσαν. ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τῷ ἀπείρων στρατιὰ ἐλυμήνατο, καὶ μὲν ἡμέσαν αὐτοὺς ἐ ἀσυρίους, ὀκτακαὶ δεκαμυριάδας ὅτι πανταχιλίους ἑκατὸν εὗρε, μὴ δὲ τῷ καταλειπομένων αὐόπλους, καὶ μὴ δικαίους ἑβραίους ἔφυλλε; ἴστε δὲ καὶ τῷ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, εἰ δὲ μετανάσης οὐ δλαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, οὐ φέρτερον εἰς ἱλαθείαν αἰτήσαιτο, ἢ κύριον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. θεοὺ πέμφθησαν χρυσῶ ὑπ' αὐτῶ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον ἐκτησόμενοι. καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι κατέβησαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων δημάρτον ἐς θεὸν ἁμάρτοντες τῷ θεῷ. μόνοντες μὲν γε κρίνεσθαι, εἰκὸς ἂν ἐδόκει τῷ κρίνοντι μεγάλοι δ' ἐπάρατοι ἀεί. τοῦτο μὲν ἰδοὺ βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν στάσιας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς θεὸς τοῖς ἱερεμίου θεσπῳδείας, αὐτὸς τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τὸ ναοῦ κατασκαπτόμενον ὤδε. καίτοι πόσῳ μᾶλλόντες ὁ μὲν βασιλεὺς ἑαυτὸς τ' ὑμέτερον ἠγεμόνα ἦν, ὁ δ' ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοᾶτε γοῦν τὸν ἱερμίαν ὡς ἀπεχθάνοντο μὲν τῷ θεῷ δικαίοις εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ θεοδοῦν τῷ πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀπέλιπε. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ σῶδε, οὐ γὰ ἐρημίαν δ' ἐναίμιλον τὰς θεοδαιμονίας ὑμῶν ἀξίους, ἐμὲ τ' θεοκαλουῦσα θεὸς σωτηρίας ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, ἐβάλλεῖς παροξυνόμενοι θεὸς τὰς ὑποφήτας τῷ ἀμαρτημάτων, ἐ μηδ' τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τ' ἄρχα δρᾶτε καθ' ἡμέρα. τοῦτο ἢ νίκα αὐτόχρω τ' πλειόνες ὑπάρχουσι θεσπεσιζομένῳ τῇ πόλει, πολλὰ θεὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότες, οἱ θεόφοροι μὲν τῷ ὅπλων θεοῦ ἦλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. ὑπερπάρη ἢ ἐν τὸ ἄστυ τῆς πολεμίας, ἡρημώθη δ' ὑπὸ ξίφ ἐ ὑλίας ἐξ τὸ ἄγιον. ἐ τί δεῖ πάλαι λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὰς ἱερατοδήσαι καὶ τοὺς ἔθνους; ἢ τῷ ὑπερφίων ἀσέβεια; πόθεν δ'

A ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui
C hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fu-
D giebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæpretium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissâ potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de
E spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex
F neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi,
G ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis cõtra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarũ impietas? Vnde

seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor,& inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant,& maioribus ad bellum subsidiis vtebantur,sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius,Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur,donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsũ iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid,quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò perière, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis,nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis,supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacráque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascereturꝰ quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt,& ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δουλείας; ἀρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῆς τῶν προγόνων, ὅτε ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ὑρκανοῦ μανία, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀλλήλοις ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ Ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας; ἔτι γὰρ μεσοπολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἀμύρτωλοι εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἦλθε ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς τοῦ πολέμου χρώμενοι. τὸ δ' αὐτῷ τέλος τῆς Ἀριστοβούλου παιδὸς, οὐκ ἴσμεν, ἐπὶ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἤλασε πλημμελοῦντα. καὶ ἡ τοῦ Ἡρῴδης υἱὸς ὁ Ἀντιπάτρου Σόσιον, σοσίου δ' ὑπατικοῦ στρατιὰν ἤγαγε. περικαθήμενοι δ' ὅλους μῆνας ἓξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὔτως οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως περίεστι. μὴ γὰρ οἰώμεθα τοὺς χωρὶς ὅσιον νεμομένους, ὅπερ ἐστὶν πᾶσι τοῖς θεοῖς δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τοῦ τε χειρὸς αἰθεροπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν αὖ δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν δόλων δόντες τοῦ τε νομοθέτου πέφευγε; τί δὲ ὑπ' ἐκείνου κατηραμένων οὐ παρελίπετε; πόσῳ δ' ἐστὶ τῶν τάχιον ἁλόντων ἀσεβέστεροι. καὶ τὰ κρυπτὰ τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ μοιχείας, καὶ μοιχείας· ἁρπαγαῖς δ' ἐρίζετε, καὶ φόνοις, καὶ ξενίας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; σκεδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες, εἰς τὸ ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅτι τούτοις τὸν ἀσεβοῦντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὶ δίκαιοι ἱκέται, καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῖν παρακαλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ὅτι τὸν ἀσεβέστατον, ὅτε τὸ μέγα ἐκεῖνο στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοίας τῷ ἀσεβεῖ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμεινον ὑμεῖς ὁμοίας ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τῶν βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ παρελθεῖν τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν. ῥωμαῖοι δ' ἐπισπένδεσθαι μὲν αἰτοῦσιν, ὧν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρέσχον. καὶ τούτου τυγχάνοντες, οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, οὔτε ψαύουσι τῶν ἁγίων. δίδασιν δ' ὑμῖν τἄλλα γῆς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις ταῖς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζουσι. μανία δὲ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅτι δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ προσδέχεσθαι δ' ἀμείνων οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυρίους καὶ νύκτα τὴν πρώτην προσβαλόντας διεσκέδασεν. ὥστε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν ἐλευθερίαν ἢ ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν προσέβαλε καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἤρθη πομπήιος, ὅτε μετ' αὐτὸν αἴρει σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τῆς πόλεως. καίτοι μέγας μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὐτὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, τῆς βασιλείας ἤρξατο. πῶς μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸς γὰρ τὰς αὐτοῦ παρουσίας, τέλειόν τε σιλωὰμ ὑπολιποῦσαν ἴστε, καὶ ταῖς πρὸ τοῦ ἄστεος ἁπάσαις, ὥς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠκείας

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν οὕτω πλουσίοις τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἱκανοῖν. τοίγε μὴν τέρας τοῦτο πεπείσεσθε καὶ θεὸν τινὰ ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως μεμηνυκέναι, οὗ ὁ θεομισὴς βασιλεὺς ἱερὸν ἐπέθυσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῆς τότε ἀσεβεστέρους τοὺς ἅλωσιν ὑμεῖς. ὡς τε ἐγὼ μεμαντεύμαι μὴ ἐκ τῆς ἁγίων οἴμαι τὸ θεῖον, ἐπὶ ναῦς δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νεῦσαι. ἀλλ' οὐκ ἔμοιγε ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσεβεῖν φεύξεται, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συνόντας. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς ἐμμένειν; ὃς πάντα κρυπτὰ πάντα φορᾷ, καὶ τὴν σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτεται, τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονεν ὑμῶν; δι' ἀνομίαν ἐμπεσόντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε τῷ χείρονι γίνεσθαι, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετὴν ἐπιδείξει τοιοῦτοι καταλείποντες· ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον διαλλαττόμενον ἐξομολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σκληροί, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατηρεπομένης αἰδοῦς παρρησίας, ὅπως ἐφάνη, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς ἀφείσασθε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ὧν ταῦτα τὰς ἀφανεῖς φλόγας; ταῦτα τοὺς μηκέτι ὄντας θέλει. καὶ τί σώζεσθε τούτων ἀξιώτερον; ἀτείχιστοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γενοίσης ἔμμανοι βλέποντο, ψυχαὶ γοῦν ὑμετέρας οἰκτείρεται, καὶ θεὸς ὀφθαλμοῖς ἐκάστῳ ψυχάδωτα τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ γονεῖς, οὓς ἀναλώσῃ μὴ μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσῃ μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ ψυχὸς οὐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος· καὶ τάχα δοκῶ δι' ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τοῦ μὲν ἐμοῦ κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, οἱ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλοιτε. τοιαῦτα τοῦ Ἰωσήπου μὴ δακρύοντος ἐμβοώντως, οἱ σκοποὶ μὴν οὔτε ἐσήκουσαν, οὔτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκριναν. ὁ δὲ δῆμος σαπὴν θεὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῆς εὐκινησίας, τοὺς μὲν χρυσοὺς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν κατόπτινον, ὥστε τοὺς ῥωμαίους ἀγαθίσασθαι ὁπότε κατανίκημεν, ἀπόρρητα θεὸς ἃ δίοιντο. ἀνέφερε γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ πόθος ἐκ τῆς χώρας, ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον θεὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῷ μὲν ἔστω κακῶν στερισομένους, μὴ δουλεύσοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ θεοὶ τὸν Ἰωσήπου, καὶ τὸν σίμωνα, θεοφύλακτον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σιτοῦ τὰς ὑποψίας θεραχὼν μόνον, ἀπίθως ἀπεφάτιζε.

Κεφ. κζ. Τοῖς γοῦν ἀπόροις, καὶ τὸ μένειν θεὸς ἀπόλλυσθαι ἐνομίζετο. θεοφάσει γὰρ αὐτομολίας, αἱρεῖτο τὰς ἀφ' ἑαυτῶν οὐσίας. τοῦ λιμοῦ δὲ, ὑπόνοια τῆς σπανιζόντων συνήκμαζε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα θεὸς ἐξεπαίδευτο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος· λιθοτριβοῦντες δὲ, διερεύνων τὰς οἰκίας, ἐπεὶ δ' εὕρεσις μὲν, ἐκ ἀρπασμοῦ ἐγίνετο. μὴ εὑρόντες δὲ ὡς ὀπωμελέστερον κρυψάντας, ἐβασάνιζον.

A aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latentiuḿque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et forsitan propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me relinquitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transgluticbant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miſerorum, cùm ea quæ ſolidis viribus ſtarent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis eſſe videbatur, ſtatim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuerſa bona ſua vno frumenti modio qui ditiores eſſent, itémque pauperes ordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam ſumma penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt neceſſitas metúſque monuiſſet. Et menſa quidem nuſquam apponebatur, ſed incoctum ſubtrahentes igni cibum diripiebant. Miſerabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis ſpectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames ſuper omnes clades haberetur. Nihil enim ſic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum eſt, *in* fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miſerrimum, matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebãt: & marceſcentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, ſed vbique aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contuſum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur autem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nulláque miſeratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuoraſſet, tanquam læſi cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confeſſionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele videretur, quòd neceſſitas impetraret) exercentes autem dementiam ſuam, ſexque ſibi dierum commeatum præparantes, híſque occurrentes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepſiſſent, cùm iam ſe hoſtes euaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant: multúmque ſupplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem ſibi concederent eorum, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à ſatellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij in inſidiarum falsò accuſati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator ſubornatus indicabat, quòd profugere voluiſſent. Si verò quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum Simon excipiebat: ſibíque inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorũq; cada-

A Τεκμήριον ἡ ἡ τῶν ἐχόντων μὴ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν
οἱ μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ ἔτρεφον, ἀπορεῖν ἔφασκεν. οἱ πτω-
χοὶ δὲ ἤδη παρῳχοῦντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει,
τοὺς ὑπ' ἐνδείας μελλοντικῶς ἀπολοῦμένους αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λά-
θρᾳ πύρνους κτήσεις σὺς ἀντηλλάξαντο μέτρῳ, πυροῦν μὲν
οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς.
ἔπειτα κατακλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰ-
κιῶν, πῆξαι μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀπέφυγον τὸ σῖτον
ἥδιον, οἱ δὲ ἔπιστον ὡς ἦν αἰδέσιμα, καὶ τὸ δίος φαρμάκου
B ξέπιζα μὲν ἐδαμοῦ φαρμάκου· ἦν δὲ πυρὸς ἐφ' ἡμῶν
κοινός, ἐν ᾧ μὲν τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεῖν δ' ἦν ἐν ξο-
φῇ, καὶ δακρύων ἄξιος ἦν θέα, τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεο-
νεκτούντων· τῶν δὲ ἀδυνάτων ὀδυρομένων πάντων μὲν δὲ
παθῶν ὑπερίσταν λιμός, ἐδὲν δ' ἔτος ἀπόλλυσιν ὡς
αἰδῶς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐν ξοπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ κατα-
φρονεῖται. γυναῖκες γὰρ ἀνδράσι, καὶ παῖδες πατράσιν,
C καὶ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίοις ἐξήρπαζον ἐκ αὐτῶν
τῶν στομάτων τὰς τροφάς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ
μαραινομένων, οὐκ ἦν φειδὼ τοῦ ζῆν ἀφιλέσθαι
σταλαγμοί. τοιαῦτα δ' ἐδαίνοντες, ὅμως οὐ διελώ-
θανον, πανταχοῦ δ' ἐφίσαντο οἱ σασιασταί, καὶ τούτων
τὰς ἁρπαγὰς ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην
οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφὴν φέρεσθαι ξο-
φῆς. δ' θύρας δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων,
καὶ μόνον οὐκ ἐν τῷ φάρυγγι αὐτὰ βλίβοντες, τὰς ἀ-
D κόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο δ' γέροντες ἀντεχόμενοι
τῶν σιτίων, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συ-
καλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς
ἢ νηπίου; ἀλλὰ συνεπάγοντες τὰ παιδία τῶν ψω-
μῶν ἐπικρεμάμενα, κατίσχον εἰς ἔδαφος. τοῖς δ' φθά-
σασι τὴν εἰσβολὴν αὐτῶν, καὶ συγκαταπῦσι τὸ
ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ἀμύτεροι. δεν-
ναῖς δὲ βασάνοις ὁδοὺς ἐπινόουν περὶ ἕρευναν τρο-
φῆς, ὀργῇοις μὲν ἐμφερέστατοις τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν
E αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις διαπείροντες τοὺς
ἕδρας. τὰ φειδοῦς δὲ καὶ ἀκοαῖς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμο-
λόγησιν σύος ἄρτου, καὶ ἵνα μείωσι δράκα μίαν
κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπόνουν, καὶ γὰρ ἦν ἔτι αὐ ὠμὸν ἦν τὸ μετ' αἰκίας. γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ προσῳδοποιάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δὲ ἔξω τῶν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ἐπὶ
F λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῆσαι ἔ-
δοξεν ἤδη ἀληθῆ φθορὰν τοῖς πολεμίοις ἐδόκουν, ἁρπά-
ζοντα τὰ κομιδῇ τὰ. καὶ πολλάκις ἐκατὸν ὄντα,
καὶ τὸ φειδὼν ἐπικαλούμενον ὄνομα τοῦ θεοῦ, με-
ταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤντλη-
καν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ
καὶ προσαπολέσθαι σὺν λημμάτι. οἱ μὲν δὴ ταπει-
νότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπασχον. οἱ δὲ
ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπή-
γοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλὰς φόβῳ ἐπικαλούμε-
νοι, διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδοῦσι ῥωμαίοις τὴν πό-
λιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μεμυκυῖάς τις ὑποβλητὸς, ὡς
αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ ὑὸς σίμωνος γυμνω-
θεὶς, πρὸς ἰωάννην ἀπεπέμπετο, καὶ τὸν ὑὸν ἰωάν-
νου σὺν λημμάτων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπαντῶν δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ κτή-

ματα

μαται τὴν αἰθρίων διεμοίζοντο. καὶ τὰ μὲν κοπτῶν, στάσις ἦν ἀμφοτέροις, τὴν δὲ ἀσεβημάτων ὁμονοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ὧν τῷ ἀλλοφύλων κακῶν θανάσιμον μοιστρόπως ἐδόκει πωλεῖν. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινος, ἤλγει τὸν κοπρισμὸν τῆς ὠμότητος. καθ' ἕκαστον μὲν οὖν ἐκτεῖναι τὰ ἐγκλήματα ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, οὐκ ἐπόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, οὐκ ἐξ αἰῶνος γενέσθαι κακίας γονιμωτέραν. ἔτι τελευταῖον, καὶ τὸ θρησκεύειν τὴν ἑβδόμην ἀσεβῶς δοκοῦσιν παρὰ ἀλλοφύλοις. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅτι ἦσαν, εἰ δοῦλοι, καὶ συγκλυδές, καὶ νόθα τῶν ἐθνῶν βλαστήματα. τὴν μὲν γὰρ πόλιν αὐτοὶ ῥωμαίοις ἢ κόπτοντας, ὑπ' ἀνάγκης δὴ παραδοῦναι σωθησομένοις καταθυμίαν, καὶ μόνον οὐκ εἰπεῖν ὅτι τὸν ναὸν βεβούλευται τὸ πῦρ. ἀναλεῖ καθ' ἑαυτὸν ἐκ τῶν αὐτῶν πόλεως ἀφορισθέντες, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὡς ἐῤῥωμαίοις οὐρίσθη. καὶ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μετὰ δοτέον ἔσται τῷ θεωρήματι ἐξουσία.

Κεφ. κβ. Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὐκόπη, καὶ τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν, πέμψας δὲ αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς κατὰ τὰς φάραγγας δὴ συγκομιδὴ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἐπιδεεστέρως ἔχοντες ταῖς ἀποσκευαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πάντες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπεῖπε τὸ φόβος τῶν οἰκείων δεσμῶν. οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παιδίων ἅμα διαδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐκ ὑπέμενον ἀντὶ αὐτῶν σφαγησόμενα. τολμηροὶς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείπετο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἀλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δ' ὑπ' ἀνάγκης ἡμύνοντο. καὶ μὴ μόχλοις ἐκτυπεῖν αὐτῶν ἐδόκει μαστιγούμενοι δὲ καὶ προβασανιζόμενοι ἅπαν θανάτου παῦσαν αἰτίαν, ἀνεσταυροῦντο πρὸ τοίχου ἀντικρύ. τότε μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἐκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε δὴ τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουροῦντα τὴν φυλαξάντων ἐώρα, τόν τε μὴ κωλύειν οὐκ ἀκώλυτον. τάχα δ' ἂν καὶ δοῦναί τινα τοῖς τῶν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ ταδδίων ὅμοια πεισομένους. τοῖς δὲ στρατιώταις δι' ὀργὴν, καὶ μῖσος τῶν ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι τοῖς χλεύῃ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐλείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στρατιῶται δὲ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβάλεσθαι τοῖς πάθος, ὡς τε καὶ τοιμᾶσθαι τοῖς σοβίσασθαι τοῖς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύοντες γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους δὴ τὸ τεῖχος, καὶ τῷ δήμῳ τοὺς δὴ πίστιν ὠρεγμένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσβύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκτημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι τάληθὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἴσω. ἔνιοι δὲ καὶ θάρσημα δίδρασαν, ὡς δὴ βέλτιον πεισόμενοι; ἀπαυσον ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον, τὸν λιμὸν συγκρίσει. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσαι κελεύσας ἔπεμψε

uerò partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum verò cōcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, libertorum vendicans, non dedisset, inquisitus videbatur. Et qui non accepisset, velut bonis alienis damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non poterō: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam cogere: tardiúsque venientem in templum ignem pene traxere. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluere, neque illacrymauere: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Cap. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

Tito autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tēdi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: reliquior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: cósque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, feróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur illa calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodium videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spatium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad detertendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehēsi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properārent. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, cósque ad Ioannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néve se compellerent ad excidium ciuitatis; sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templũ, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortémque se contemnere clamabant, eámq. seruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundúmq. Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem. n. Dei esse. Talia conuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescẽtibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici opottere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturáque promptissimus, tantúsque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc subrisisset, laborémque communẽ esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in mutuum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessẽre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cũ totos dies septem & decẽ laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidẽ, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra mediũ stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioãnes subfossa intus terra vsque ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illatáque sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis,

τῷ ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ⸂καὶ πιστεύοιντο⸃ δι' τὴν συμφοραν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνην, νυῦ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς αὐαίρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδήσαι δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν ἰκαυτοῦ πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. ὡς εἰῶν δὲ τὰ χώματα τοῖς ἐργαζομένοις ἅμα κατέπιπτον, ὡς οὐκ εἰς μακρὸν ἀπολουθήσειν ἔργοις τοῦ λόγου. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τῶν τείχων κράζοντες, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων. ἡρῆσθαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δύνωνται κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπνέωσι. παρρησίας δ' οὐ μέλλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ἀπολλυμένοις. καὶ ναοῦ ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ, τὸν κόσμον ἅπ. σωθήσεσθαι γε μὲν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ καθικνουμένου, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερουμένων ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, ἐκ τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκακηγόρησαν.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ ὁπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ ὃν αὐτὸν σῖρος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑπερβαλόντων καὶ παρ' αὐτοπαῖδας, τὸν μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὴν ὁπλισιν ἄριστον, ὑστερούντες οἱ πολλοὶ τῇ ῥώμῃ. διαμονῆσαι γὰρ μάλιστα τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλείαν τὸν κομμαγηνῶν σωτῆρα, πρὶν γενέσθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δ' καὶεῖνος ὅτι γήρως οὐδένα χρὴ λίαν πρὸ θανάτου μακαρίειν. ἀλλ' ὅστις πᾶς ἀκμάζοντες αὐτὸ τοιοῦτο παρὸν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατακτᾶσθαι προσίενται τὴν τύχην. πολεμικὸς δὲ τις αὐτὸς ἐὼν, καὶ φύσει φιλόνεικος· κατά γε τοὺς ἀλλους ἁπάντων, ὡς ὀλίγῳ τινὶ τόλμαν ἀκμιβραίνειν. μειδιάσαντος δὲ τοῦ τίτου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἶπόντος εἶναι ὥρισεν ὁ ἀντίοχος μὴ τὴν μακεδόνων πρὸ τοῦ τείχους. αὐτὸς μὲν οὖν ἀκμῇ τε ἰσχυὶ, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῶν σωστέον πάντα, πλὴν ὀλίγων. ἀκμὴ γὰρ αἰδοῦς τῆς ὑποχύσεως, ἀφορμὴ φιλονεικίας μαλόμενα, καὶ τέλος ἀνηκέστου ξαυματίαι πολλοὶ σωφρονοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν οἱ μέλλοντες κρατεῖν, θεοὶ δ' ἀλεξάνδρου τύχης.

ΤΟΙΣ δὲ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου, σωτελεῖσθαι τὰ χώματα μέλλε ἑπτὰ ⸂καὶ εἰκάδι⸃, ταῖς δεκαπέντε σωνεχῶς πονουμένοις ἡμέραις. μέγιστα γὰρ ἐκάθητο τὰ τέσσαρα. καὶ δάτερον μὲν τὸ ὃπὶ τὴν αὐτωνίαν ὑπὸ τῇ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς προυθίου καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τῷ δωδεκάτου δεξιῶς ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δ' τάγματι δέκοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον λεῖ, καὶ κολυμβήθραν ἀμυγδαλῶν προσαγορευομένην. τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ὑπὸ τεσσάκοντα πηχῶν ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάνης ἔνδοθεν ὑπορύξας τε καὶ τὴν αὐτωνίαν μέχρι τῆς χώματος, ⸂καὶ δεδαλαβὼν σαυροῖς τοὺς ὑποκόμους⸃, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσσῃ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ δεδευσμένοις ὕλαις εἰσπομίσας, εἶπον πῦρ, καὶ τῷ σανρῷ ὑποκαίοντων ἤτε δόμυξ

Κεφ. ιδ.

Κεφ. ιε.

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου A
κατενείφθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶ-
τον μετὰ τὸν κονιορτὸν καπνὸς ἐπήρετο βαθύς, πνιγο-
μένου τῷ πλάσματι τὸ πυρός. τῆς δ' ὕλιβούσης ὕλης δρα-
δίως θερμοκοπούσης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς ῥω-
μαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀπρόοπτον, ἀθυμία δ' ὡρμᾶς
τὴν ὑπάρχουσαν ἐμπίπτει καὶ κρατήσαν οἰομένοις, ἤδη τὸ
συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ
ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη B
τῷ χωσάντων καταποθέντων. μετ' ὀλίγας δύο,
καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπιδόντα χώματα οἱ περὶ τὸν
σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγόντες ταύτη τὰς ἑλε-
πόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τε-
φθαῖος δέ τις ἀπὸ γαρσοῦ πόλεως τῆς γαλιλαίας,
καὶ μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν μυριάμιμος θερά-
πων, μετ' ὀλίγων ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνο-
μα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ ἁλίερας, ὅπερ ση-
μαίνει χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπή-
δησαν ὑπὸ τὰς μηχανάς. τούτων τὴν αὐθρᾶν, οὔτε
τολμηρότεροι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως C
ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους
ἐκ ἐχθρῶν, οὐ πολεμίων σίδηρος, οὔτε ἐθίσαν, οὔτε
ἐμέλλησαν, οὔτε ἀπέσησαν ἀλλὰ δι' μέσων ἐκθο-
ρόντες τῷ ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμε-
νοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀμυνόμενοι πάντοθεν, οὐ
προέτερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ ἁρπάσα-
σθαι τῷ ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀμειλήτως δ' ἤδη τῆς φλογὸς, D
ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῷ σφαδόνων συνθέοντες ἐβοή-
θουν· ἰουδαῖοι δ' ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεν-
νύειν προσφερομένοις συνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῷ ἰδίων
φειδόμενοι σωμάτων. Ἐ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις
τῷ ἀφ' αὐτὰς χαρᾶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ
δ' ἰουδαῖοι, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς ἀντιλαμβανόμενοι, καὶ τοῦ
σιδήρου ζέοντος σφαττόμενοι τοῖς κείροις οὐ μαθέσταν.
διέβαινε δὲ ὑπὸ τούτων ὑπὸ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς E
ἀμυνομένους προσελάμβανεν. ἐκ τούτου δ' οἱ μὲν ῥω-
μαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῷ ἔρ-
γων ὑποπτεύοντες, ἀνεχώρουν ὑπὸ τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι
δ' προσέκειντο πλείους ἀεὶ γιγνόμενοι, τῷ ἐνδοθεν προσ-
βοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτους
ἐχεῖντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δ' μέχρι τῷ ἐ-
ρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. τάξις δ' ἦν
ἐκ ὁμαδοχῆς ἰσαμόν, προ τὰ στρατόπεδα μετὰ τῷ ὅ- F
πλων, καὶ θυνὸς ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχω-
ρήσαντα καθ' ἓν ὀλίγοι οὐδὲν αἰτίαν ὑπέσχεν. οὕτοι
τὸ μετὰ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκεί-
ναντες, ἴσαντας. Ἐ προς τὴν τούτων ἀπάγκλιν, πολλοὶ
τῷ ἐπιπτόντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. ὁμαδέντες δ'
καὶ τοὺς ὀρυβελεῖς ὑπὸ τὸ τείχος, εἶργον τὸ προσιόν μεν
πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυ-
λακὴν τῷ σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ
οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀτυλά-
κτως ἐμπίπτοντες, τοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον.
ἔτι γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν ὠφέλουν. Ἐ
ῥωμαῖοι τὴν τόλμη πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακοῦ θαι. παρὼν
δ' ἤδη τις ὑπὸ τῆς αἰτωνίας ὅπου κεχώρισο, κα-
τὰ σκεπόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, οἱ κρατοῦντες τῷ
πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu A
in eam aggeres decidêre. ac primo quidem
cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm
ignem ruina concluderet. pressa verò materia
qua premebatur, flamma iam clarior appare-
bat. Et Romanos repentini quidem facti stu-
por occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè
ferebant, iámque se vicisse credentium & spes
eo casu refrixit, & in posterum subuenire ad-
uersus ignem minus vtile videbatur, etiam si
esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Bi-
duo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum
sociis aggreditur. illa enim parte Romani ad-
motis arietibus concutere murum cœperant.
Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciui-
tate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famu-
lis Mariammes, cúmque his Adiabænus qui-
dam, nlius Nabataei, nomen habens ex fortuna
Agathas, cuius est interpretatio claudus, raptis
facibus in machinas euolarunt. bisque viris
neque audaciores in illo bello extra ciuitatem C
apparuêre, neque magis horrendi. nam velut
in amicos, non in agmen hostium excurre-
rent, nihil cunctati sunt, aut substitêre: sed per
medios inimicos facto impetu, machinas in-
cendêre. acti autem missilibus, & gladiis de-
trusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm
ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam
flamma, Romani quidē concussrêtes è castris,
auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos
prohibebant, manúsque cum his conserebant, D
qui flammas extinguere conarentur propriis
corporibus nullo modo parcentes. Et illi qui-
dem arietes igni subtrahere, cùm eorum teg-
mina cremarentur. Iudæi verò etiam per flam-
mas eos retinere certabant. & quamuis feruens
nacti essent ferrum, tamen arietes non amisê-
re. Hinc autem flamma transiit in aggeres, &
auxiliátes præueniebat incendium. Itaque Ro-
mani flamma circūdari, quoniam seruare pos-
se opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi
verò magis instabant, cùm semper eorum nu-
merus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiu-
mentis, minúsque cautos haberent impetus,
freti victoria. progressi autem vsque ad muni-
menta castrorum prælio cum eorum custodi-
bus decertabant. Erat enim statio pro castris per
vices succedentium armatorum, & acerbissima
in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de
qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali
exitio gloriosa morte prælata, steterunt forti- F
ter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plu-
rimi fugientium redierunt: balistísque in mu-
ro dispositis ex ciuitate accedentem multitu-
dinem prohibebāt, nihil pro cautione siue tu-
tamine suorum corporum prouidentes. nam
quoscunque obuios habuissent, cum his con-
grediebantur Iudæi: & in spicula irruentes in-
cautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed
neque hi actis magis quàm fiducia superabāt,
& Romani plus audaciæ quàm quod malè tra- G
ctarentur, cedebāt. Iā verò Titus aderat ab An-
tonia, quò secesserat, locú aliis aggerib. prospi-
ciens: multúmq. increpatis militibus, si cū hos-
tiū muros obtinerent, in suis periclitarentur,

& velut ex carcere cõtra ſe dimiſſis Iudæis, obſeſſorũ paterétur ipſi fortunã, ipſe cũ electis militibus hoſtes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuerſi durabant. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quiſquã internoſcere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tãtũ viriũ fiducia, quantum ſalutis deſperatione perſeuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præſentia periclitãtis Cęſaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim B eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorũm fuiſſe rapturos, niſi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ ſe recepiſſent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quòd tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ ſolutis machinis captũ iri ciuitatem iam deſperabãt.

Cap. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hieroſolymam triduo.

TItus autẽ cum ducibus quid fieret delibe- rabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc e- C nim Iudæos cũ exercitus parte dimicaſſe, vniuerſi verò militis impetum tolerare non poſſe, verùm ſagittis eſſe obruendos. Prudẽtiores autem rurſus aggeres fieri ſuadebant: alij & ſine aggeribus aſſideri, egreſſus eorũ tantummodo obſeruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoſte manu cõfligere: nec. n. expugnari eorũ confidentiam poſſe, quibus optatũ eſt ferro procũbere, vel etiã ſine hoc interficere, quę ſęuior eſt D cupiditas. Ipſi autem Tito, ceſſare quidẽ prorſus tanto cũ exercitu, honeſtũ non videbatur: & pugnare cũ his ſuperuacuũ, qui ſemetipſos perdituri eſſent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operoſum iudicabat, egreſſus verò ciuitatis obſeruari, operoſius. Nec enim circundari cã propter magnitudinẽ locorũmq. difficultatẽ, ab exercitu poſſe, & præterea ad excurſus incautũ: cõtra manifeſtam. n. viam obſeruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã neE ceſſitate quàm locorũ ſcientia. Si quid autẽ clã eſſet illatũ, diutiùs obſidionem trahendã, verẽdúmq. ne victorię gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici poſſe, ſed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen ſi celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus poſſe præcludi: & Iudæos aut omnibus modis ſalute deſperata, ciuitatẽ trauituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. ſe nõ poſſe quieſcere. VerũF & aggeres curaturũ eſſe, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod ſi cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõſiderare debere, ꝙ neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & ſine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile ſit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera diſtribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, nõ ſolũ rectores inter ſe, verùm ipſi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, iſq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò oſtentatio ad duces vſq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτὴν ἰουδαίους εἰέντες, ἀφικνεῖ μὴ τὴν ὀπλίκτον καὶ πλουτεῖ τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κατὰ σῶμα παρόμοιοι, καὶ πρὸς τὸν ὁπισραφέντας ἀναστρέφειν. μᾶλλον δὲ τῆς τάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τὴν ὀμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τὴν ἀκοῶν ἐπεκράτει, καὶ οὐδεὶ ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰουδαίων δὲ οὐ τοσοῦτον ἐπὶ κατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπομένοντες σωτηρίας παρεμμένοντων, καὶ ῥωμαίοις ἐπέτασεν αἰδὼς δέξης τε καὶ τὴν ὅπλων, καὶ πρόνυδ ἀνδρὸς πάσης. ὡς τε μοι δοκοῦσι τὰ παλαιὰ δι' ἐμβολὴν θυμὸν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τὴν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τῶν ὁπλῶν τῆς τάξεως φθάσαντες, αἰχμάρησαν εἰς τὸν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τὴν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸν μηχανῶν κάματον ὅλη μιᾷ ὥρᾳ ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὸν πόλιν

TItus δὲ μὴν τὴν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. Κεφλα. Καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τὸν δύναμιν, ἀποπειρᾶσθαι τὸ τείχους βίᾳ. μάχει μὲν γὰρ πρὸ κατάσασμα ἰουδαίους τῆς στρατιᾶς συμπλέχθαι· προσιόντων δὲ ἀθρόων, οὐδὲ τὸν ἔφοδον οἷόν τε, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τὴν βελῶν. τὴν δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσπαθίζεσθαι μόνον φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτὴν, καὶ τὰς εἰσορμὰς τὴν ὀπτικῶν παρήνουν, καὶ τὰ λοιμὰ καταλιπὼν τὸν πόλιν, ἐπὶ συμπλέκεσθαι καὶ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶ τὸν ὀπήνασιν, οἷς δίχα μὲν τὰ σῶμα πεσεῖν, ὑπέκειται δὲ καὶ δίχα τούτου, πάσης χαλεπώτερον αὐτὰ δὲ τὸ μὲν ἀρχεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ἐκ ἐδόκει πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι ἀφειτὸν, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπόφασιν, ὕλης ἀπορίᾳ, καὶ τὸ παρεφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὸν πόλιν, διὰ μῆκος καὶ δυσχωρίαν, ἐκ ἀσυμαρὲς εἶ, καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ὀπιθόσεν τὴν δὲ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ὑπονοεῖσθαι ἰουδαίοις ὁδοὶ, κατά τε αἰφνίδιον καὶ δι' ἀμπειρίαν. εἰ δὲ τι λάθρα παρεισορμηθήσοιτο, ῥᾳδίως ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τὸ μὲν τὸν ὀξὺν τὸ καταρθώματος αὐτὴν τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τὸ χρόνου. τοῦτο γὰρ εἶ παῦ αὐσιμον. πρὸς δὲ τῆς ἀσφαλείας τὸ τάχος. δεῖν μέν γε εἰ καὶ τὴν τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι. σφετερίζειν ὅλον τὸν πόλιν. μόνως γὰρ ἔτως αὖ πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους κὴ ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴ σωτηρίας, παραδόσθαι τὸ πόλιν ἠλιμώττοντας χρεῶν ῥᾳδίως. εἰδὲ γὰρ πρεμήσθαι αὐτὰς ἄλλως. ἄλλα κὴ τὴν χωμάτων ἀποκαλήσεσθαι πάλιν, χρόμενον τοῖς κωλύσιν ἀπανωτέροις. εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ κὴ δυσπιτυτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ἔτε ῥωμαίοις τὶ μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, ⁊ δίχα πόνου καταρθοῦν τὶ τὴν μεγάλων οὐδενὶ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεᾷ μόνῳ. τούτοις πείσας τὸς ἡγεμόνας, ἔξενέμειν ἐπέλευσε τὰς δυνάμεις ὅπη τὸ ἔργον. ὁρμὴ δὲ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, κὴ μεμισημένων τὸ ῥᾴδιον, ἐ μόνον προσχώματα ἦν ἔρις, ἀλλὰ κὴ τὸ ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας. κὴ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην. δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, ἑκατοντάρχης δὲ ἐπὶ χιλιάρχην ἐσπούδαζεν ἀρέσασθαι. τὸ δὲ χιλιάρχων ὅπλους ἡγεμόνας ἔτεινεν ἡ φιλοτιμία. κὴ τὴν ἡγεμόνων τὸ ἀμιλλᾶσθαι,

ἐβούλετο μὲν χαίσαρ αὐτὰ ἐκ τοῦ ἐπιόντος ἡμέρας πολ- A
λάκις, ἐπισκοπῶν τὰ ἔργα· ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων τειχῶν, ἔνθα αὐτὸς ἐστρατοπεδεύετο, κατὰ τὸν
κάτω τόπον καὶ πρὸς τὸλν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὲ
τὸ πεδίον ὀλίγα τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀναχάμπτων κατὰ
μεσημβρίαν φθείλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ φθειρεῖ-
νος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἐξ ἱεροσολύμων ὁδὸν
τὴν κατὰ τὸν σιλωὰμ φάραγγα, κἀκεῖθεν ἀνακλίνας πρὸς
δύσιν, εἰς τὸν τῆς πηγῆς κατῆλθε φάραγγα. μεθ' ὃν ἀ- B
ναβαίνων κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς ἀρχιερέως μνημεῖον, ἐκ δεξιᾶς
λαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα πομπῖος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς
κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν κώμῃ τινὶ κώ-
μης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνο τὸ ἡ-
ρῴδου μνημεῖον φθείχων κατ' ἀναβολὰς τῷ ἰδίῳ
στρατοπέδῳ συνῆπτεν ὅπερ ἦν ἐξαπ. τὸ μὲν οὖν τεῖ-
χος ἦν δεκαπτὰ τεσσαράκοντα σταδίων ἓξ, ἐξωθεν ἐ
αὐτῷ προσκοδομηθὲν ἑπταίδεκα φρούρια· καὶ τού- C
των αἱ κύκλοι δέκα συνεμετροῦντο σταδίων. ἔσοι δὲ
οἰκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, ὡλωὰν εἶ)
ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἀπίστου πίστεως. φθεικλείσας δὲ πρὸ
τάχους τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατα-
στήσας, τὴν μὲν φθὸ τὴν φυλακὴν τῆ νυκτὸς φθεῖδεν αὐτὸς
ἀπεσκίπτετο· τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴ
τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν φθεγμάτων ἡγεμόνες. διελη-
χοῦντο δὲ οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, κατὰ δὲ ὅλης νυκτὸς πε-
ριήισαν κατὰ διάστημα τῶν φρουρίων.

Κεφ. λϛ. IOυδαίοις δὲ μὴ τὴν ἔξοδον, ἀπεκόπη πᾶσα σω- D
τηρίας ἐλπὶς· καὶ βαθύτας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴ-
κους καὶ φυλὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη
πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ σε-
σωπτὰ δὲ νεκρῶν ἦν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοι-
δοιοῦντες ὥσπερ εἴδωλα καὶ τὰς ἀγορὰς ἐκείλουῶ-
το· καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβά-
νοι θάπτειν τὰ τοὺς φθοσήκοντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κά-
μνοντες, καὶ τὸ διὰ τονοῦ, ὤκνει δέ τὸ πλῆθος E
τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατ' σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν
τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολ-
λοὶ δὲ ὅπ τὰς θήκας, πρὶν ὁπισθῶσι τὸ χρεὼν
φθεληλυθεν. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς,
οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς πλεῖστα τὰ πάθη. ξη-
ραῖς δὲ τοῖς ὄμμασι, καὶ σεσηρόσι τοῖς σώμασιν οἱ δυ-
σθανατοῦντες, ἐφώρων τοὺς ἐθάνατους ἀναπαύσασθαι.
βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν φθεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου
μέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβω- F
ρυχοῦντες δὲ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τοῖς νεκροῖς, καὶ τὰ
κατακαλύμματα τῶν σωμάτων φθεριαπῶντες, μὴ
γέλωτος ἔξῃσαν, τὰς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμα-
ζον ἐν τοῖς πτώμασι. καὶ τινας τῶν ἐρριμμένων ἔτι
ζάντας διήλασαν ὅπ πεῖρα τῆ σιδήρου. τοὺς δὲ ἱκε-
τεύοντας χρῆσαι σφίσι δέξιαὶ καὶ ξίφος, τοῦ λι-
μοῦ κατάλιπον ἀπροφασιάντους. καὶ τὸν σκπνιόντων
ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀτενέσας τοὺς στασιαστὰς G
ζῶντας ἀπολιπόν. οἱ δὲ τὸ μὲν φθεῖτον ἐν τῷ δημοσίου
θησαυρῷ τοῖς νεκροῖς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν οὐ
φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ διήρκουν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρί-
πτουν εἰς φάραγγας. φθεῖὼν δὲ ταύτας ὁ τί-
τος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν
ἰχῶρα μεδώντων τὸν διαῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus accuratissime inspiciebat. Cæptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elcôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyros denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mentibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circunclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

Cap. XVII. De fame Hierosolymorum & fœcido aggere extructo.

IVdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctáque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora vertebantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis superetat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem cuaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autē, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem ferre nō possent: deinde quod nō sufficiebāt, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque saniem tabefactis corporib. defluentē,

ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes cópiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod supereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

Cap. XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatũ peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusatum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita n. Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eũ iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidã, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioseph verò patrẽ conclusum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiũ vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereũtium, magis autem sui prouidẽtia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

στενάξας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν οὕτω. ῥωμαίοις δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκτὸς ἐχόντες, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐπιπεπτώκει, ἐπ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐπιδείκνυσθαι ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάμωμοι ὄντες πολὺ τὸ τεῖχος πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν εὐδοκίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. θεὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πάντες οἰκτίρειν τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ ταχέως ἀναδάζων τὸ χωρὶς φείδεσθαι ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτὸ τῆς ὕλης ποριζομένης. ἦν μὲν γὰρ τῇ πόλει πᾶσα τοῖς θεμελίοις ἐγγὺς ὑλοτομηθεῖσα, συνεχὴς δὲ ἄλλη ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται καὶ θεὸς μόνης ὕψους τῆς ἀπωνίας καὶ μικρὰ τεσσαράκοντα πολὺ μείζονα τῶν θεμελίων χώματα. φείδων δὲ ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς λῃσταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτοῦ. μόνοις δὲ ἐκείνοις ἀρὰ κακῶν ἀπολώλει μεθ' ἑαυτῶν, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέρους ὡς ἀλλοτρίους ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερον τὴν ψυχὴν, οὔτε ἀλγηδὼν ἅπτετο τῶν σωμάτων, εἴ γε καὶ νεκροὺς τὸν δῆμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, καὶ τὰ δημοτήρια τῶν ἀῤῥώστων ἐνεπίμπλασαν. Σίμων γοῦν ἦν Ματθίαν δὲ Κεφ. λγ. ὃν κατέσχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀφεῖλε. βοηθοῦ παῖς ἦν οὗτος ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος, ὢν τοῖς ζηλωταῖς κακουμένοις τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαρέσαι τὸν σίμωνα βοηθὸν, ἡδὲν ὅτι προσωνόμιος, ὅτι προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐποίησε τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ σύμβουλον, ὡς ἀπ' ἐξ ἁπλότητος ἠξυνημένον. ἀχθέντα δὲ τινικαῦτα καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ. μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας σὺν τρισὶν υἱοῖς. ὁ δὲ τέταρτος ἔφθη ἀλλαχοῦ πρὸς πόλον. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ παύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀντ' ὧν ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνεῖλεν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄφει φονευθεὶς, ἀναπεσὼν τοῖς παισὶν ἄπαρις τῶν ῥωμαίων προσαχθείς. οὕτω γὰρ ὁ σίλων ἀνῄρει τὸν βαμιάδου προστάξαν, ὃς ἦν ὠμώτατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπιφερνούμενον εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς οὓς ἐξελθεῖν ἤθελε. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεῖς τινας αἰτίας υἱὸς μασβάλου τῶν ὀπτίμων, καὶ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀρίστους, ἡλίου δὲ ἀμαυροῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀνῃρεῖτο. τὸν γὰρ τοῦ ἀνανίου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προδοσίας, καὶ τοῖς συνομοσαμένοις, πρὸ ἐξετάσεως ἀνῃρεῖτο. Τῶν Κεφ. λδ. δὲ ὁρῶν ἰούδης τις υἱὸς ἰούδου, τῷ ὑπάρχων τοῦ σίμωνος ἐπὶ ὧν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ τὸν φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτοῦ πρόνοια, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτὸ δέκα μέχρι

τινος

πῶς ἀνέξονται, φάσκοντες, τοὺς κακοὺς ἢ τίνας σωτηρίας ἐ- A tandem, inquit, hæc mala ſuſtinebimus? quámve ſalutis ſpem habemus, ſeruantes peſſimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus ſunt. Simon autem bene quoque n eriet fidelis eſt: metúſque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dexteræ. Eig ἀχὴ, tradito muro & noſmet ſeruemus & ciu. Nihil autem graue Simon patietur, ſi cum de ſe deſperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem aſſenſi ſunt, manè cæteros quos ſubiectos habebat, per diuerſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipſe verò de tertii hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ ſuperbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis ſuccederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romaníſque eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per B murum proiecit corpora mortuorum. Ibique circuiens Ioſephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatímque attonitus cadit. Excurſus autem ad eius caſum factus eſt Iudæorum: abreptúſque eſſet in ciuitatem, niſi Cæſar miſiſſet, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Ioſephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. ſeditioſi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, verè periſſe credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Ioſephi matre in carcere, mortuum eſſe filium ſuum, ad cuſtodes quidem, ex lotaparis hoc ait certò ſe credere, nec enim vino potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepiſſe fructum, quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, à quo ſepeliri ſperaſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Ioſephus reſipuit: progreſſuſque clamabat, illos ſibi non multo pòſt vulneris pœnas daturos. populum autem rurſum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, ſeditioſis verò ſtupor incidit eius aſpectu. Profugorum autem alij ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem fœuior ea quam intus pertulerant fortuna conſequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium ſatietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora diſrumpebantur: niſi qui periti deſiderio cohibuiſſent, paulatímque cibum defuncto corpori obtuliſſent. Verùm & eos, qui hoc modo ſeruarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è ſimo ventris aureos colligens. Tranſglutientes autem (vt ſuprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos ſeditioſi ſcrutabãtur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: doniq; duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

Κεφ. λε. Καὶ τούτῳ ἐξειπὼν ἰώσηπος, οὐ δὲ αὖθις παρακαλῶν, βάλλεται τῷ κεφαλῷ λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει καρηβαρὴς. σκοτωθεὶς δὲ ὅτι τὰ πρόσω τῶν ἰουδαίων γίνεται, καὶ ἔτι συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τειχέων καιρὸν ἔπαυσε τοὺς ἐφεστῶτας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν προτέρων ἐπάκων. οἱ στασιασταὶ δὲ ὡς ἀπολόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς αἰδόων. διέρχεται δὲ εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τὸν ὄντα, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δισκηνείῳ, τεθνάναι τὸν υἱόν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ὅτι ἰωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδίᾳ δὲ ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τὸν εἰληφέναι τῆς δυστυχίας ἕλεγε καρπὸν, τί μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφῆσεσθαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ δὲ οὔτε ταύτην ὅτι πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔλαθε. ταχέως δὲ ἐκ τῆς πλησίον αἰωρήσεως ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθών, πρὶν μὴ σὺν εἰς μανίαν ἐδίκας αὐτὸν δώσειν τῷ θαύματος. τὸν δὲ δῆμον ὅτι πίστιν προσκαλεῖτο θάρσος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ τῆς σωτηρίας ἐκπλῆξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς. Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὸ τείχους ἐπέδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μάχη καὶ χρεμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. συνέπιπτε δὲ τούτοις τύχη, τὴν εἴσω χαλεπωτέρα, καὶ τὸ παρὰ σφίσι λιμοῦ, σιωπηρώτερον εὕρισκον πρὸς ὀλεθρον τὸν παρὰ ῥωμαίοις κόρον. παρῆν γοῦν μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐνδείας πεπυσμένοι, καὶ ὥσπερ ὑδέρῳ πιπτόντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ἐμφορηθέντες τοῖς σώμασιν ἐρράγνυντο. πολὺν δὲ ἐμπειρίαν ταμευσαμένων τὰς ὁρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσάντων ζόφῳ ἀπειρίστῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω δὴ σωζομένους, ἕτερα φρικὴ μετέλαβε. τὸν γὰρ παρὰ τοῖς σύροις τοὺς αὐτομόλων φωρᾷ τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσοὺς ἐκλέγων. καταπίπτοντες δὲ ὡς ἑαυτῷ αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀπορρύπων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνεῖτο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est: nullàque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De sacrilegio circa templũ & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea quæ sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

καὶ εἴκοσιν. ἀλλά τοι τῆς ἁλιτηρίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, αἱ ἀπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστοὶ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ τῶν ἀφιγμένων πλῆθος, καὶ οἱ σύεργοι τοὺς ἱκέτας αἰκιζόμενοι, ἠρύουν τὰς γαστέρας, καὶ τούτου τὸ πάθος οὐδὲν ἐμοιγε δοκεῖ συμβλῶσαι Ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν αὐτῶν ἀνοιχθῆναι νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς τὸν παραγινόμενον τῖτος, ὀλίγου μὲν ἐφῆκε τὸ ἱππικὸν φρίξασας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνέκειτο, καὶ τῶν αἰχριμώντων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολαζόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινὲς, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν ἔλεγε. εἰ τῶν μὲν αὐτῶν στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν αἰδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρα, καὶ τοῖς σύεργοις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους δὴ γράφουσι. καὶ δὲ νεῦν ἐνίους αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν ἀπειλήσας θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ ἁλίσκων. τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων, ἐπέστειλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑποπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφρονεῖ δὲ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δ' οὕτω πάθος πλεονεξία παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς δὲ ἐν τῷ λαῷ πάντις κατασκευάς, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπόλειαν ἀποστρέφων. ὁ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, καὶ τοὺς δραδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι προσαπαντῶντες, ἔσφαττον οἱ βάρβαροι. προσκοπούμενοι δὲ μήτις ὀπάδοι ῥωμαίων ἀνέσχιζον, κἀκ τῶν σπλάγχνων τὸν μισθὸν κέρδος εἵλκον. ὀλίγοις δ' ἐνυελίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρεπίλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

Ἰωάννης δὲ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ τῶν δή- Κεφ. λζ'.
μου, πρὸς ἱερόσυλίαν ἐτράπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε τῷ ναῷ· πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκευῶν, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας ἀπέσχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀκροθινίων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ Ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα. πρὸς δὲ τοὺς σιτοῦντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καὶ λαχρήσασθαι τοῖς θείοις, ὑπὲρ τοῦ θείου, καὶ τοῖς τοῦ ναοῦ στρατευομένοις, ἐξ αὐτοῦ ζῆφεσθαι. δι' ὃ καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἐκπιεῖν ἐπιτρέψας; ἐν δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διένειμε τῷ πλήθει, καὶ κεῖνοι δίχα φόβου, πλέον τοῦ ἐν ἀλείφοντο, καὶ

ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἅμοι καλοῦσι τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων δὴ τοὺς ἁλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατὰ κλυσθῆναι τινὶ πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδόμων μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἐνέγκε γένεαν ἀθεωτέραν.

τὴν γοῦν

τῇ γοιᾷ τοιούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς τῶν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανναῖος ὁ λαζάρου φυγὼν, δεῦρο μιᾶς ἐλεγμὸν ἐπιτεκμήρασθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅλων πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο, πεντεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι παντὸς νουμηνίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἀπόρρητον, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεστὼς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠριθμεῖτο. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἐθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆς ἄστεως ῥῖψαι. μετὰ δὲ τοῦτον δεδεμένοι πολλοὶ τῶν ὑπισήμων, τὰς πύλας τῶν ἀπόρρητον νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα δεῦρο τῶν πυλῶν ἐκείνων. τῶν δ' ἄλλων αἱ ἐξ ἀρίθμον εἰσὶν τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ ἐπιτοιούτων τοὺς πλουτοῦς ἐκφέρειν, ἔλεγον συναπορρύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πλούσια ἀποκλείειν. καὶ τῷ μὲν σίτου τὸ μέτρον πρὸς δηναρίου τάλαντου, μεταταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ πωλεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν ἐντειχισθείσης τῆς πόλεως, προσελθών τινὰς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τὰ τὰς ἀμάρας ἐρευνᾶν καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδ' ὄφεις φορητὸν πάλαι, τότε ἡγεῖσθαι ζοφερόν. ταῦτα ῥωμαίοις μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐπεξῆσαν μᾶλλον εἰς τὸ προσελθεῖν. ἐπέπρωτο γὰρ ὑπὸ χειρῶν, ὁ τῇ τε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

A denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed pu-
B blicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis iecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse
C talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibús erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. 1. De suffossione murorum, incessione aggerũ & Sabino oppugnãte murum.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebãt, cùm & seditiosi magis accenderentur aduersus inclusi, postquam populum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odoréque pestiferum emittebat, cùm excursus etiã pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciẽ tuerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autẽ cæde polluti, dexteras ad externum bellũ præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victorię maior pars eorũ, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonagintа vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel nõ gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exuterent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cessebant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vrebantur, sed

Α Α μὴν οὖν τῶν ἱεροσολύμων πάθη, φρίκοπε καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον προξενουμένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, Κεφ. α. Β τῷ λιμῷ μὴ τὸν δῆμον, ἤδη κἀκείνους νεμομένου. τὸ γὰ μὲν πλῆθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φεικτὸς ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴν, φεύς τε τὰς ἐκδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐν παρατάξεως φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένους χωρεῖν τοὺς, οὐδεὶ τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δὲ ὑπερβαίνοντες, οὔτε ἔφειδόν τοι, οὔτε ἠλέουν, οὔτε κλησόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὴν εἰς τοὺς καταιχομένους ἴδειν. πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅτι τὸν φεὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἔξεθεον, ἐνεσβίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰρ Γ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ὑπογώσει σωτηρίας ἐθεσμεύετο. ῥωμαῖοι δ' ὅμως πολλὰ φεὶ τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὸ χώρίον διήνεγκαν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, κειραίτις ἂν φρασειεν τὴν φεὶ τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐκ κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ φυτοῖς εἰσοις κεκοσμημένα, τότε παντελῶς ἦν ἠρημωτο, καὶ φεικέκοπτο τὴν ὕλλιν. οὐδείς τε τὴν πάλαι Ιουδαίαν, καὶ τὰ φεικαλλῆ φροάσεια τῆς πόλεως D ἐωρακὼς ἀλλόδυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεσέναξε τὴν μεταβολὴν παρόσην ἠδύνατο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τῆς κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ὑκ ἂν τις ἐξαπίνης ὀθνεὸς τῆς φρασικώτατα, ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Ρωμαίοις δὲ καὶ Ιουδαίοις τὸ τέλος τῶν κακῶν, Κεφ. β. ἦλθεν ἐνεστώσοις δίοις ἀρχαῖς. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν φροσεδόκων. Ε ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κακείνων ὀλιγαρέντων. ὕλης γάρ τε ἦν ἄπορία· καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλέιποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἰ) συνέβαινε φεὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὥσπερ γὰρ τὰ πλησιαίτατα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχεῖντο μαλακωτέρους, ἀλλ'

ἐθεώνον-

ἐθεραύοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῇ μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβουλαῖς, τῇ δὲ ὀργάνων στερρότητι τοῦ τείχους, τῆς δὲ κατ' ἰσχὺν μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τολμαῖς πλεονεκτούμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, σάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέμου, καὶ τοσούτων κακῶν δυείσποντες ἐπάνω τὸ ἀδούλωτον τῆς ψυχῆς ἰσοδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῇ ἀνδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀήττητον δὲ τὴν διὰ συμφορᾶς δύθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποσῶναι δεξιᾶ τύχη χεφωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν ἀεὶς ἀλκὴν ἐπιφερομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενέστερας δὴ τότε τῇ χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ ἀεὶ τὸν ἰωάννην, καὶ τὴν αἰτωνίαν ἅμα καὶ ἀεὶς τὸ μέλλον, εἰ κατορριφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. καὶ οὐκ ἔλαθεν ὀλίγους τοὺς κρείττους, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων οὐκ ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχέστεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεψαν. ἀεὶ γὰρ τὸν μὲν δὴ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σπένδειν αὐτῇ ἐδόκει, καὶ μέρος ἂν πηδώντων, καὶ δηλαδὴ τῶν ἐπειγομένων, καὶ μεμελλημένως μὴ δίους, καθόλου τ' εἰπεῖν, καὶ ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῷ ἔθνει, ὑσμίνη ἅμα, καὶ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ παίοντας αἰσχύνεσθαι. ἀτονώτεροι δ' ἑαυτῶν προελθόντες, τοῖς ῥωμαίοις εὖ ἔχον ἐρρωμενέστερον τὸ συνήθους ἀδιατάκτους. τοῖς μὲν γὰρ σώμασι, καὶ ταῖς πανοπλίαις, οὕτως ἐφερέζαντο τὰ χώματα παντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παρόδους. τὴν δὲ ψυχὴν ἐπέγνωσαν ἕκαστος, μὴ μεταπίπτειν τῆς τάξεως ἀεὶ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ πάσας αὐτῇ ὑποκύπτειν τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κεῖνα κατ' ὀλίγον τὰ ἔργα, δεινὴ τοὺς στρατιώτας εἶχεν αἰδὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ὑποψία δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, ἰουδαίοις δὲ ῥωμαίων. ἅμα δὲ ἦν, καὶ τὰ ἀφετήρια συνήργει τῇ προπηδώντων ἐφιεμένῳ, καὶ πεσόν τις, τῇ μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον δὲ, ὅ τε κίνδυνος τῷ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐπῆγε μαλακωτέρους. τῇ δ' ἐνδοτέρω βέλεσι κατοδραμόντων. οἱ μὲν οὖν εἰς χεῖρας ἐλθόντες τὴν διάταξιν, καὶ τὸ πύκνωμα τῇ πολεμίων κατέκλασαν, οἱ δὲ νυκτόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπελινδέμενοι. καὶ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, αἰσχρῶν ἀπεφάνθη. νουμηνία πανήμου μηνὸς ἡ ὁπλομαχία ἦν. ἀναχωρησάντων δὲ τῇ ἰουδαίων, προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτραις τε ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῶν ὀργάνων καὶ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους προσάγειν. οἱ δ' ἦν ἀσθενὴς τῶν ἰουδαίων ἡ μὴ παύεσθαι τὴν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γήθεσθαι δὲ ἀσθένειαν τοῦ τείχους, καὶ σαθρὰς ἐλπίσαντες ἤδη τοὺς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν. ὃ μὲν ὑπῆκτο τὸ τοπούμενον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδένα τῶν καθ' ὑπερβολὴν κινδύνων ἀναδυόμενοι, ἐνέργουν παρεῖχον τοῖς ἐλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, ἐκ τοῦ ἀθεμελίου θραύοντο ταῖς πέτραις, ἕτεροι τοῖς θυρεοῖς ὀροφώσαντες ὑπὸ τῶν στομάτων. χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπόρυκτον τοὺς θεμελίους, καὶ τέτρασι γε λίθοις προσαρτήσαντες ἐξέστησαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν πετρῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ὑπορύγμασιν ὁ ἰωάννης ὑπόρυξεν, ἐσθύσης καὶ ἀθύρωτος, ἐξαπίνης κατέρριπτο.

eorum ſpes frangebatur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione fameque ac bello torque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui ceciderat, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licèt multum mœnibus Iudæi confiderent, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerêtur, aliis ſcutis ſuper corpora concamaratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaq; ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Naim Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauię reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nōnullos fortaſſe deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eósque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autē vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem cōtemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

A Τοῦτο συμβαίνειν ἐδόκει, ἑκατέρων διαφόρως τὰ πρόσφορα ἐννοούντων. Ἰουδαίοις μὲν γὰρ οὐκ ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τῆς παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ φρονήματος ἀσφαλείᾳ πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μένουσης συνεβαινε τὴν αἰτωνίαν. Ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῇ καταῤῥιφείσῃ ταχέως ἔσβεσεν ὑψηλοτέρα τείχη, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ πρὶν τὸν Ἰωάννην αὐτοκατεδομήκισαν. δύσμαχος μὲν γὰρ τῆς προτέρας ἡ προσβολὴ καὶ φαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι δι' τῆς καταῤῥιφθέντων ῥᾳστον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῇ προσκαίσειν ἔμελλε, λύειν ὑπελάμβανον. οὐ μὴν ἐπόλμα τις ἀναβαίνειν· πρόδηλος γὰρ τοῖς ἁρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

Κεφ. γ.

B Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγκεῖσθαι μάλιστα τοὺς τῶν πολεμίων τὴν προθυμίας ἐλπίδι κλόνου, τάς τε προτροπὰς, καὶ τὰς ὑπαγορεύσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τῆς κινδύνου, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καὶ φόβου, συναγαγὼν ὅλον ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τῆς ἀνδρῶν. ὧν συσκιάζεσθαι λίσσων, τὸ μὲν προκελεύειν ὅλῳ τὸ καὶ φέρεσθαι κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκελευομένοις ἀκλεές. ἀμύνεσθαι δὲ καὶ τῷ προκελεύοντι, φέρει κατάπληξιν ἀνανδρίας. δεῖ δ' εἶναι προτροπὰς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῷ πάσματος, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰς φαίλεσθαι ἄξιον. ὥστε ἴσως τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν τὸ ὅλῳ τὸ τεῖχος ἀνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅπως μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσπόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφιεμένοις, καὶ ὅτι καλὸν ἐν ἀνδρείᾳ τελευτᾶν, καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ ἡμέτερον διέξειμι. φεῦγον μὲν οὐ ὑμῖν ἡγέομαι προτρέπειν, τὸ γὰρ ἴσως ὑποπτεύειν, ἢ Ἰουδαίων μανροθυμίᾳ, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἡμῶν, καὶ διδασκάλων μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἐθίσαι δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι καὶ χείρω Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχὴν καὶ ταῦτα πρὸς τὰ νίκης ἐκ συνηθείας ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πλάσματα, τὰ Ἰουδαίων ὄντ' ἀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, ταῖς τε ἡμετέραις ἀρεταῖς, καὶ τῷ θεῷ συνεργίαις αὔξεσθαι. πάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ ὅσα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μόνον μείζους ἐκείνους, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προσλύσθαι, πρὸς ἡμῶν οὐκ ἂν ἔτι. πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλὴν αἰχύνην οὐ φέρει τὸ λειπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ἐμοὶ δὲ τὸ μὴ κατὰ τὸ πόλεμον θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκφέρειν, οὐκ ἐλπίδι τοῦ κρατήσαι, ἀλλὰ δι' ψιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρίας. ὑμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὁλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν, ὄνειδος, μὴ δὲ ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἁμαρτάνειν. ἀφεμένους δὲ τοῦ λιμοῦ κατ' αὐτῶν, καὶ τὴν τύχην ἀρωμένους καθεζομένους, μὴ τοιούτων ὅπλων καὶ ταῦτα δι' ὀλίγου τοῦ ἁμαρτάνειν, τὸ πᾶν καθορμῆσαι δυναμένους. ἀναβάντες γοῦν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἕξομεν τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἂν γένηται τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον ἄπορον οὐκ οἴομαι μάχη, τόγε κορυφοῦσθαι δεῖ, καὶ τὰ ἀναπνοὰς δοῦναι τῷ πολεμίων, τοῦ χρόνου τελειοῦσθαι νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμᾶς ἀρτι τελευτᾶν ἐν πολέμῳ τελευτῶν, καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀρετικαίοις πρόσεστιν ἀθανασίαν εὐδαιμονίζω. ἐνδεᾶσθαι δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχοντα, τὰ κατ' εἰρήνην ἐν νόσου θάνατον, οἷς μὴ τὸ σώματος, καὶ ἡ

Κεφ. δ.

λείπω. ἐνδεᾶσθαι δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχοντα, τὰ κατ' εἰρήνην ἐν νόσου θάνατον, οἷς μὴ τὸ σώματος, καὶ ἡ

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακείνεσθαι· τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν πολέμοις σὺν ὅπλοις σώμασι τὴν σαρκῶν ἀπολυθεῖσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθέρ ξενοδοχοῦν, ἄστροις εἰκαθιδρύει δαίμονες ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωας δυμενεῖς, ἰδίους ἐκγόνοις ἐμφανίζοι; τὰς δὲ ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι συντακείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὥστε καθαρθῆναι, νυξὶ τοσούτοις ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δίχα λαμβάνουσα τὸ ἄμα τοῦ βίου, καὶ τοῦ σώματος ἐπὶ τῇ τῶν μνήμης ἀφιλογράφῳ. εἰ δὲ κεκλωσται μὲν ἀνθρώποις ἅπαξ καὶ πάντα τελευτᾶν, κρεῖττον δ' εἰς αὐτὸ νόσου πάσης εὐθὺς ὑπηρέτης, πᾶς ἂν ἀφροντίς μὴ δίδοιτο τὴν χρείαν, ὃ τῷ χρεὼν ὀφείλοντι τῇ δυνησόμενον διεξελθόν. εἴτε γὰρ σώζεσθαι τοῖς πειρωμένοις, καὶ ἐκ τῶν σφαλερωτάτων. φανεῖεν μὲν γὰρ τὰ καταῤῥιφθέντα δυσβάτου. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν δύσκλυτον. ὑμεῖς δὲ πλείους ἐπισπόμενοι, δῆλον τὴν ὄψιν, ἀλλήλοις εὐοδοποιήσετε καὶ βαθεῖα γένεσθε. τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον εὐδόκημα, τοῖχος κλάσαι τὰ φερόμενα. καὶ τάχα δ' ὑμῖν αἱμάσσων τὸ κατόρθωμα χαίροι, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν εὐφεκτόν· καὶ τὸ εἰκὸς, λαθεῖν δὲ καὶ διασαλεύσοντας, ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποστῆναι ἐπὶ πολὺ ὀλίγοι φθάσαι. εἰ δὲ καταρξάμενοι καὶ χυνεῖμεν αὖ, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὰς, ἐν εἰ δυστυχίας. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἀρξάσθω τοῦ νῦν ὁμοίου, μακάρια δὲ ἀκολουθήσαι καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

Κεφ. ε. Τοιαῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τῇ στείρᾳ τραλλομένων σποδὸς Σαβῖνος ὄνομα, γένος δὲ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ ψυχὴν ἀρίστος ἐφάνη. καί τοι τοσοῦτον ἀνδρῶν αὐτὸς αὐτὸν δοκῶν γε δὴ σωματικῆς ἕξεως ὑπὲρ τὸν δίκαιον ἐν τραπέζῃ ἔδοξε· μέλας ἰδεῖν τὴν χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπλημμένος· ἀλλ' ἐνῆν τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. τρωτὸς γοῦν ἐφάνη, δεδιδόμενος καῖσαρ, ἔφη, τοσοῦτος ἐμαυτὸν, τρωτὸς ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ δύναμις μέν μου τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὴν σὴν ἀκολουθοῦσαν τύχην. εἰ δὲ ἐναντιωθείη τῆς βουλῆς, ἴσθι με, μὴ πλησίον τα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κείσθαι τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τὴν μὲν ἀριστερᾷ χεῖρι τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, κάλιστα δὴ ὥρων ἡμέρας ἕκτην. ἔσπευδε δ' αὐτὸς καὶ τῶν ἄλλων σὺν δίκῃ μόνοι ζηλωταὶ δ' ἀνδρείας ἠθύμουν. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατακόπτειν τ' αὐτοὺς, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ὀξυσίους κατεκύλιον, αἳ ἐκ τῶν μὲν ἕνδεκα παρίσουσαν ἑνὸς. ὁ δὲ Σαβῖνος ἅπαντ' τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωνύμενος ὑπὸ τῇ βύρσῃ, οὐ προτέρου ἐπέσχε τὸ ὁρμᾶν ἢ γλυφθῆναι ἐπ' ἄκρου, καὶ ξίφασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες δὲ αὐτοῦ τόλμῃ τε δύναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ εὐδόκημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐφάπτουσαν. εἶτα δὴ καταμέμψαντ' αὐτῆς ὡς φθονερῶν δὴ τὰς ἀριστείας τοῦ τύχου, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ εὐδόξα τῶν κατορθωμάτων. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδ' ὅτῳ ἐκφάτησε τῆς βουλῆς ἐσφάλη, καὶ πλήσας πρός τινα πέτρου,

A quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas verò morbus corporis tabéſque conſumpſerit: & ſi maximè probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterranææ tenebræ operiunt, altáque obliuio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circumſcriptas. B Quod ſi neceſſariò mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo leuius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet inceſſui: deinde totum quod ædificatum C eſt, facillimè diſſolui poteſt. Vóſque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fieris atque ſubſidio: veltráque obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabúntur. ſi verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel, quamuis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profectò pudeat, niſi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui D vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima verò præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu ſimul & animo fortis apparuit: licèt ſi quis eum antè vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & antè omnes in murum aſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quòd ſi cœpto caſus inuiderit, ſcito me non præter ſpem; quòd res aliter ceſſerit, ſed quòd ſic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & ſcutum læua capiti prærendens, ſtrictóque dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat; ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagittis vndique infinitis apperterent, atque ingentia ſaxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, licèt obtueretur ſagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm ſummæ muri prehenderet, hoſtéſque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſq; aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, ſempérq; præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidè hic vir neq; ab incepto errauit, & offenſione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò excuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem qsæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerẽt prœliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos steterunt, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontẽ vrgebant, nullúmq; inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorũ peritiã vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidẽ simul omnes excidij

A θρηνῆς ἐπ' αὐτῷ μεγίστῃ ψόφῳ κατέπεσεν. ὑπερφρονήσαντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸν αὐτοκράτορα, πάντοθεν ἐβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ ἀγαπασὰς, καὶ προκαλυψάμενος τὸ θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιαζόντων ἔβλαψεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαλλόμενος, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τὸν θυμὸν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατανεύθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δὲ αἰδρίᾳ τύχῃ, πρεσὼν ὢν τῆς ἐπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη προὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συνθλίψαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ὀκτὼ βαλλόμενοι κατασύροντες, ἀνακομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ἕβδομῃ παυσάμενον μηνὸς ἐπράχθη.

Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνεθρόησαν, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῆς πεντηκοντάρχου τάγματος σημαιοφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν σὺν αὐτοῖς. περὶ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἐπάτουν, προσβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ ἀπὸ τῶν ἐρειπίων, ἐπὶ τὴν ἀντωνίαν διαφθάσαντες δὲ τοὺς φρουροῦντας κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τῇ σαλπίγκτῃ σημαίνειν ἐπέλευσαν. προὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις αἰφνίδιος ἦν ἔφυλ', πρὶν πᾶ τὸ πλῆθος ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καῖσαρ δὲ τὸ σημεῖον κατακούσας, ἐξοπλίζει τὴν τε δύναμιν ἀπὸ τάχους, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων, φράσας ἀναβαίνειν τοὺς ὁπλίτους ἔχων. καταφυγόντων δ' Ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἵν' ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ ἀγασάντες ἀφ' ἀμφοτέρων οἱ ταξιαρχοὶ τῶν τάγματων, τό τε Ἰωάννου, καὶ τὸ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχὺν οὔτε θεοῦ δυμίας ἐλλείποντες καρβολιῷ. πύργος γὰρ ἀλώσιμος ὑπελάμβανον, τὸ Ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὁ δὲ κἀκεῖνοι, τῷ κρατοῦντι ἀρχικῷ. συρρήγνυνται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους, μάχῃ καρτερᾷ, τῶν μὲν, καταλαβίσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δ' Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ ἀντωνίας. καὶ τὰ βέλη μὲν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα ἀσάλευτοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τοῦ συμβολῆς, ἄκριτον ἦν ὁποτέροθεν ἐκάτεροι μάχονται. πεφυρμένων μὲν τῶν αἰδρῶν καὶ περὶ τοῦ στενοχωρίαν διηλλαγμένων, τῆς δὲ βίας ἀσημάντου προσπιπτούσης ἀπὸ τὸ μέγεθος. φόνῳ τε λοιπὸν κατέρρωτο πολεμίας, καὶ τῶν πεσόντων τὰ σώματα καὶ τὰς ἀσπίδας πατοῦντες, ἔθρασυνον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βεῖσθε ῥέων ὁ πόλεμος, ἐδακρύσθησαν μὲν ἐν τῷ πλεονεκτοῦντων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν ἐκπεσόντων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' αἱ μὲν λοιποὶ ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς ἐκτάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν ὑπομένουσι, καὶ τὸ θανεῖν ἢ κλείειν ἀδίκητον παρῆν, οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατόπιν ἑστῶτες διαζόμενοι, τοῖς ἐμπροσθεν παρ' ἀμφοῖν, ἐδίδουν μάχην μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτοῦντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς δημοσίοις τῶν Ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἐκτάξεως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, ἐκ δ' ἀλάστους κίνδυνοι

κίνδυνον ἐχόντες αὐξήσεως ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρος τῆς δυνάμεως, οὔπω γὰρ ἐπανεβεβήκεσαν τὰ τείχη, καὶ ἐκείνοις ἐπηρείχον αἱ μαχόμενοι, πρὸς ἃς ἐλπὶς ἦν αὐτοῖς διοχλεῖν, ἐν τῷ παρόντι ἐδόκει. A peticulum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsētia, Antoniam obtinere.

Κεφ. ζ. Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρροπα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς εὐδαιμόνων πάντων ἄρίστος, ἑόρων τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεστῶτα δὲ πάντῃ κατὰ τὴν ἀντωνίαν, θεοπεσῆ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξύντομος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας ἐφύγε δὲ τὸ πλῆθος ἀθρόως, οὔτε τὴν ἰσχὺν, οὔτε τὴν τόλμαν αἰθρόαν λαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν συνδιωκόντων ἄλλος ἄλλη διέτρεχεν, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἦν τῷ καίσαρι θαυμασιώτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις παρῆν φεισαμένοις. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐμπορμούσης, ἵν' αἰσχύνην διαφυγὼν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα παπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῷ ἄλλων στρατιώτῃ ἕκαστος, καὶ κατὰ λίθους ἐρύθρους ἴχνη ἐπολιθάνει· πυκνὸν δ' ὑπ' αὐτῷ μετὰ μεγίστου τοῦ παντοδαποῦ ἦχου, τοὺς φεύγοντας διετρύφα. καὶ τῷ μὲν ὑπὸ τῆς αἰσχύνης ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ ὡς ἐπὶ ταὐτὸν δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι ὡς εἰσάπαξ αὐτὸν ἀθρόον, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ τοῖς ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῷ δορατὶ σίδηρον ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' αὐασθεὶς ἀνεφέσας, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τυπτόντων αὖθις ἔκλιπε, καὶ καίμενος δ' ὅμως, σὺν πολλῷ τῷ ξίφει πολλοὺς. οὐδὲ γὰρ ἀπῃρέθη ταχέως, τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι περιφερόμενος, πάντα τὰ καίρια ἀπὸ σφαγῆς, καὶ τὸν αὐχένα συνείλκυσεν, μέχρι κοπῆναι αὐτὸν τῷ ἄλλων μελῶν, καὶ ἀνδρὸς ἀπροσαμύνου πολεμίοις, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἐναρίτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος ἀνέκλεισε τῷ ζοφεῖν ἐδόκουν, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσας; καὶ τῷ κτεινάντων ὀλίγους ἀπλήστως καταλιπών, μήτις ἀσφαλῶς, μήτε σὺν ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἔφοντας, καὶ καταπλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἠγωνίσαντο δὲ ἐξ αὐτῷ θαυσίμως καὶ ταύτην τὴν μάχην, ἀλλ' ἐξ μὲν τις καὶ γυφθεῖν τὸ ἑαυτοῦ τάγμα· ἓν δὲ τῷ σθένει σίμωνα, μαλαχίαν τε, καὶ ὁ τὸ μέρτων ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τῷ ἰδουμαίων ἡγεμόνι, τῷ δὲ ζηλωτῇ ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰασίου, σίμων τε καὶ ἰούδης. B armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare cōspexit (propter Titum autem apud Antoniā stabat) subitò prosiliit, ámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dispecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: cáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verū & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab C homine vitari non possunt. Calceos namque habens, crebertimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. D nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septa erat, nanque diu cervicem contraxerat, donec concitis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auE xilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine F Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

CAP. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

Κεφ. η. Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις, καταπάλαι ἐν παρασκευῇ τοῦ ἔργου ἦν· τοὺς δημοτικοὺς τῆς ἀντωνίας, καὶ τὴν δυναμένην πᾶσιν ῥᾳδίαν τὴν ἔφοδον διδόναι. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον προσκαλεσάμενος, ἐπέτρεψε γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανύμου δὲ ἦν ἐπὶ ἀκμῇ δὲ κατὰ, τὸν ἐνδεκάτην μὲν καλούμενον, αὐδρὰν δὲ παρεῖχε διαλεληθυῖαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ δόγμα δὴ τοῦτο δεινὸς ἀθυμεῖν. λύγδην ἦ τοῦ ἰωσήπου, φύλον ἐνέλιπεν ἀ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τὸ μάχεσθαι, προσῆλθέ μοι ὅσον δέλεαρ πολεμεῖν ἐξίη, Ordinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, cáq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

CAP. IIII. Ioſephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum : ſanctum tamen locum violare deſineret, néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimárentur, ſed etiam pluribus, vnde exauditi poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignéque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem cóuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta manſêre: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti: ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoq; in has ſæuior inueniaris. Atqui Ioānes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eúmq; memoria trāsmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniā quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam: ſpectaríque oporteat, quis ſit author & vnde cōſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deique ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis inſert, tórque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequēte, vox eius ſingultib. interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati sūt. Ioannes autē eiúſque ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκα ⸗ συναπολέσθαι τὴν ⸗ πόλιν, καὶ ⸗ ναὸν αὐτῷ. μηκέτι μὴν τοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς ⸗ θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ὁπλιτοπομπίας θυσίας ἐκτελεῖν, οἷς ἂν ὁπλίσῃ) Ἰουδαίων. καὶ ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωαννῃ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ἐπικόπως ἐκάλει, τάτε τοῦ καίσαρος διήγγελεν ἐβεβαίου. καὶ πολλὰ μεσοπεμβόλῳ φείσασθαι ⸗ πατρίδος, καὶ ἐλεησάσαι ⸗ ναοῦ ἤδη τοῦ πυρ, τοιᾶς ⸗ ἐναγισμοὺς δαπανᾶσθαι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα ⸗ δήμου ὠλολυγὴ κατάφευγα, καὶ σιγὴ, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῷ ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ αὖ ποτε δείσειν ἄλωσιν. θεὸς γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα αὖ εἶπεν ἐγγύς. πάνυ γοῦν καθαρὸν τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὸν, ἀμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον. εἰς ἃ δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ῥωμαίοις τὰς ἁμαρτίας αἰτιᾶσθαι; οἳ μέχρι νῦν κυδύνατε τῷ ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ ἐξακουσθείσας θυσίας δαπανᾶσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. τίς οὐκ ἂν ξυναχθείη, καὶ κατολοφύραιτο τῆς παλαιᾶς μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἰ γε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦν). σὺ δ' Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐκτραφείς, καὶ κείνων πρὸς αὐτοὺς χείρ χαλεπώτερος. ἀλλά σε Ἰωαννῆ καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐσχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς πόλεμον στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶναι τὴν πόλιν, καὶ μὴ δι' αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐλευθερίαν, ἵνα ⸗ μὴ θρασυνῶμαι τοῦτο πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον ⸗ θεοῦ ἐλεεῖν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἅπαντων Ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὁπλιζομένοις θρασύνουσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωαννῆ ὑπόδειγμα, κἀγὼ προσηκόντως. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τὴν ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐξευρήσω. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν θρασυνοῦμαι, ⸗ Ἰουδαίῳ ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρησιμοποιῆσαι, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγωγέ ποτε βουλοίμην ζῶν οὕτως αἰχμαλώτος, ἵνα πύθωμαι ⸗ βουλῆς, ἢ τῷ παρίσιον ὁπλισάσθωμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε καὶ χαλεπώτερον, ὃς ἀπόκρυς εἰμὶ μύθους τὶ θρασυνοῦμαι, καὶ θεὸς ὑπὸ θεοῦ βιάζομαι κατακεῖσθαι σώζων. τίς οὐκ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὁπερρίπτοντα τῇ πολεμουμένῃ πόλει χρησμὸν, ἤδη ἑστῶτα; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτὰς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλον τὰς ἀρχὰς φύσει. τὴν μὴ τοιαῦτα, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλήρωσθ). θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μοι ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τὴν ζοφεροῦσαν μυσαράτων γέμουσαν πόλιν, ἀναπαύει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν αἰκόπτει. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειράκεσάν τε τὸ πάθος, καὶ ⸗ προαρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην παρῳξύνοντο μᾶλλον ὅπη τοὺς ῥωμαίους ὁπλισόμενοι ἐξεργάσωνται ῥᾳδίως ἑαυτούς.

Τῶν γε

Κεφ. θ. Τῶν γὰ μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς ὡς ὁρμὴν εἶχον ἐκ τῶν τηρήσεων τῶν στασιαστῶν καὶ χώραν ἔμφυρον, ἀπολιπεῖν μέντοι σφᾶς τὸ αὐτόματον καὶ τὴν πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἱ καὶ ἐξ φυλακῆς σταῖτες ἀδεᾶ καιρὸν ἀναχωρήσεως, φεύγουσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱὸς δ' ἀρχιερέων, εἷς μὲν Ἰσμαὴλος ὁ καρηβολισθεὶς ἐν Κυρήνῃ, καὶ τέσσαρες Ματθίου παῖδες· δύο δὲ τοῦ πρεσβυτέρου ἀπολιπόντες, ἐν ὁ τῷ πατρὶ σὺν αὐτοῖς ἀπέκτεινε, σὺν οἷς ἦν ὑμῖν ὡς ἔφημεν. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμεταβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλανθρώπως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ ξένῳ χαίρειν ἔχειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόρναν τὴν ἐκεῖ κωμοπολίαν μόνῃ δὲ τῇ πολίμου χύμωμος. οἱ μὲν ἦν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, εἰσεχώρησαν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὐτῷ, διεπέμψαντο οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγείεν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δόλον ὄπ, πεὶς λοιποὺς ἀποδείποντες τὰ φόβῳ δῃ διδράσκειν. πῦρ δ' ὡς μὴ φεύγοιεν αὐτοῖς τὸ παυσύριγμα φεὶς κατέχειν, ἐπεχείρησαν δὲ ὑπὸ τὸ δεῖμα κωλύειν.

Κεφ. ι. Ἀτὰρ δ' ὡς αἰσθόμενοι τὰς ἀδρὰς ἀπὸ τῶν γόνατος πτῶσιν, ἐκλύουσι μὲν τὰ ἰσχνὰ τῶν Ἰωσήπου ὠθοῦντας τὸν τοῖχον ἐρύσθην τὰ δ' ἄμφω, πλείστοι φεὶς τοὺς Ῥωμαίους ἐφέροντο. γιόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ φεὶ τὰ Ῥωμαίων ἰσάμενοι, μετ' ἰλιγγῶν ἐδακρύουν ἱκέτευον τοὺς στασιαστὰς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλῃ τοὺς Ῥωμαίους διέσωζε τὴν πόλιν, καὶ τὰ παῖδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, τὰ ἱερὰ πάντως ὑπεξῆσθαι, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτῶν. οὐ γὰρ αὐτολμήσαι Ῥωμαίους μὴ μεγίστης αἰτίας καταφλέξαι τὰ ἅγια. τοῦτοις μᾶλλον αἰτιφιλονεικοῦν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις αἰτιπικερανόντας, ὅτι τῷ ἱερῷ πυλῶν τοὺς τὸ ὀξυβόλους καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, φεσυσκιάζειν πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φεσυείῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μὴ τῷ ὅπλων εἰσεπηδᾶν, θερμαῖς ἔτι ταῖς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ φεσύκασιν εἰς τοσοῦτον φῶμης, ὥς τε ἰδὼν αὖ εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτῃ δὴ φῶμη ῥωμαίων τότε φεὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἰδία. τῷ μὲν γε σεμνοτάτῳ οὐκ ἔστιν ὅς τις μὴ φείκοις εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ φεσκυνεῖ, τοὺς τε λῃστὰς ἤυχετο, πρὶν αἰτίκεισθαι πάθους μεταγνῶναι. τίνος δ' ὑπαθύσας πάλιν ἐξωτείζε τοὺς φεὶ τὸν ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἄφατον τῶν φεύβαλεσθε τῷ ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ σήλας διεσήσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέρας κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γοῖσον ὑπερβαίνειν φῶμη γέλλει; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβαίτας, ὑμῖν αἱρεῖν ἐπιτρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖός τις ᾖ; τί σὺ νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μάρτυρομαι θεοὺς ἐμοὺς πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφέωρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν ὡμὸν δὲ οὐκ οἴομαι, μάρτυρομαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugére: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post

B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filijs, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus desciscere: eósque imperator cùm per alia humanè suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione

C discedunt. His autem in ciuitate non vltis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorũ, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, &

D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim auturos sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis adducebantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas tacula &

E balistas & saxorum dispositæ tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui

F non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eúmque socios increpabat, dicens: Nónne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos

G qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, ꝙ non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum a- A αἰαλήζω μαίνῃ; κἂν ἀλλάξητ' ὦ θεὸς τάξεως τὸν
cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta τόπον, οὔτε θεσσῄδισταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, οὔτε
quispiam Romanorum, nec quicquam in eo- ἐνυβρίσῃ. τηρήσω γ' τ ναὸν ὑμῖν, κἢ μὴ θέλητε, ταῦτα τ
rum contumeliam faciet. seruabo autem vobis ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τ καίσαρος, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ
etiam templum nolentibus. τύραννος ἐκ ἀπ' δυνοίας, ἀλλὰ κ' δ' ἀλλίαν γίνεσθαι τὰς
CAP. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum. HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum B gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim C operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vrebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem sibi quisque promotionis initiũ fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnãdũ intermina-

ἐκ ἀπ' δυνοίας, ἀλλὰ κ' δ' ἀλλίαν γίνεσθαι τὰς
θεοκλήσεις δοκοῦντες, ὑπερηφάνουν. πῶς γ' ὡς οὔτε οἰ-
κτον ἑαυτῷ τοὺς ἄνδρας, οὔτε φείδεσθαι τοῦ ναοῦ ποιου-
μένους ἐώσει, πάλιν θεὸς πόλεμον ἄνδρων ἐγείρει.

ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχ Κεφ. ια.
οἷόν τε ἦν· μὴ χωρούμενον τῷ τόπῳ. ξιάκοντα δ' ὁπλίτας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρί-
στους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους θεδαδοὺς, πέν-
των δ' ὁπιτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ὁπηνίκα
θεσσάτας ἐπὶ τὰς φυλακὰς θεῖ ὥραν τῆς νυκτὸς ἑνά-
την. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκατα-
βαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος
τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ θεδὲ ὑφηγεμόνων λεγό-
μενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αὐδσῃ ἔφασαν ὅπ' τ' ἀντωνίας
καθιζόμενον, καὶ τ μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρα-
τιώταις, ἢ εἰ καταβαὶς θεκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὑφ' ὁρᾶν-
τος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πεί-
θεται ὁ καῖσαρ, δι' ὃ τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομνῆσαι
εἰπών, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τ ἀγαθὸν
τὸν ἀγένεστον, μήτε τῷ ἐναντίῳ ἀτιμώρητος ἁλῶ-
θῃ, χρήσηται δ' αὐτόπτης καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὃς καὶ τ
κολάζειν, καὶ τὴν τιμὴν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπῃ τ θεᾶξαι
ἔπεμπε καθ' ὃν ὥραν καὶ θεσείρηται, θεσελθὼν δ'
αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐκαραδόκει
τὸ μέλλον.

ΟΤ' μὲν οἵ γε πεμφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον Κεφ. β.
κοιμωμένους ὡς ἔλαθον, ἀλλ' ἀναπηδήσαντες
μετὰ κραυγῆς διόλου συνεπλέκοντο. θεὶς δὲ τ τ ἐκ-
ποιτώντων ὅλων σῶζεσθαι οἱ λοιποὶ κ' σίφος ἐξέθεσαν.
τῷ μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι
θεῖ ἐπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ ὀφειρῷ τάγματι,
καὶ πολλοὶ τῶν οἰκείων ὡς πολεμίους ἐκρᾶτον. πλη-
μμὲν γὰρ ὅλῃ βοῆς ὑπηγμένοι, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα
παρ' ἀμφοῖν, πλῆθος δ' ὀμμάτων, ἡ νὺξ ἔκαστον ἀφῄρει
τὸ, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οὐ μὲν οἱ θυμοὶ παρε-
σκεύαζον, οὐ δ' οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸν θεσυχνό-
τατα πλήττειν ἐᾶν ἄκριτον. ῥωμαίους μὲν ἓν συνταγμα-
τάς, καὶ κ' συντάξεις θεσπηδῶντας, ἵν' τὸν ἐλαττοῦσθαι
ἄγνοια. καὶ γὰρ ἦν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τ συνθήματος. ἰου-
δαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ τὰς τε θεσβολὰς,
καὶ τὰς ὑποχωρήσεις αἰδὴν ποιούμενοι, πολλάκις φαν-
τασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τ ὑποτρέποντα
γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότος, ὡς ὁπόταν ῥωμαῖον ἐξε-
δίωκε. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐ-
ξώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὄψις τὸ λοιπὸν ἡ κάλ-
λη διεκείνετο. καὶ κ' φάλαγγα διαστάντες, τοῖς τε βέ-
λεσιν δ' τάχος ἐχρῶντο, καὶ τὰς ἀμυνὰς. οὐδ' ἔστιν
ὅστις ἢ οὔτ' εἶκον οὔτ' ὀκνοῦντα. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφεστῶ-
τος τέλου, κατ' ἄνδρα, καὶ κ' συντάξεις θεῖζον ἀλλή-
λοις, ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τὸν ἡμέρας
ἄρξειν ὑπολαμβάνων, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. Ἰου-
δαίοις δ' ἐβεβαίου τὰς τόλμας, ὅτι θεῖ σφῶν αὐ-
τῶν, καὶ τῷ ἱερῷ φόβῳ, καὶ ὁ τύραννος ἐφεστώς, καὶ
τοὺς μὲν θεκαλαῖ, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ διηνέ-

γοι

ρων ἀπειλαῖς. σαυίβαρις δὲ τὸ μὲν πλεῖστον, σταδίαιος ἐν τῇ μάχῃ, ἐν ὀλίγῳ γ', καὶ ταχέως αἰσθρίφιδος τὰς ῥοπὰς καὶ ἑτέροις ἐδ' ἔτι φυγῆς, οὔτε διώξεως κόπος εἶχον. ἀεὶ γὰρ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκείως ἀπὸ τῆς αἰτωνίας ὁ θόρυβος ἦν. θαρρεῖν γὰρ καὶ κρατεῖν τοῖς σφετέροις ἐπεβόων, καὶ ὠθοῦντες ἐξεπυμένοις. ἦν δ' ὥσπερ ἐν πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ οὔτε τῶν, οὔτε τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐλάνθανε τῶν κατὰ τὸ μάχιμον. τὸ δὲ πέμπτας ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς ἑβδόμης ὥρας, ἐπὶ πέμπτῃ τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗ περ ἤρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, καὶ ἑτέροις βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσην ἐν αἰχμαλώτῳ τῇ τῶν δαταξὺ καταλιπόντες. ῥωμαίων μὲν ὀλίγοι πάνυ ἐγνωρίσθησαν πολλοί, ἰουδαίων δὲ ἐν μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ ἰούδας ὁ τοῦ μερτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσίου τῷ δὲ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθ' ἕλα μὲν σόσσα παῖς, σῶσα δὲ ὁ ἰάκωβος. τῷ δὲ μετὰ ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τῷ δὲ ζηλωτῶν, σίμων υἱὸς ἰαείρου.

Κεφ. ιγ. ΕΝ τούτῳ δὲ ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δύναμις, ἡμέρας ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοὺς τῆς αἰτωνίας θεμελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατείαν ὁδὸν διέτεμον, πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ προβόλῳ τὰ τάγματα, κατήρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἀπαρὲς τῆς τοῦ ἔσω ἱεροῦ γωνίας, ἥτις ἦν κατ' ἀρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ κατὰ τὸν βόρβορον ἐξίδρας, ἣ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θατέρου μὲν κατὰ τὸν ἑπτάστεγον στοὰ, τὸ ἔξω τοῦ ἱεροῦ. τὸ δὲ ἑτέρου, ἔξω κατὰ τὸν βόρβορον. προὐκόπτε μὲν τοι μετὰ πολλοῦ καμάτου καὶ ταλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τῶν ὕλων ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομιζόντων. ἐκακοῦτο δὲ ἰδ' ὅπη καὶ κατ' ἐβουλὰς αὐτοὶ, ἀλλὰ θρασύτητι κρατοῦντες ἀδεέστεροι. καὶ δι' ἀπογνωσιν ἤδη σωτηρίας, χαλεπώτεροι τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. δ. ΤΩν γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ κομιδῆς χρεὼν, αἰσίως ἐῶσαι βόσκεσθαι τοὺς ἵππους ἀπολελυμένους, οἱ ἰουδαῖοι καὶ σὺν ὅπλοις ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου, νομίσας καὶ σαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειαν τῆς φρουρᾶς πλέον, ἢ τὴν ἰουδαίων αἰδρίαν γίνεσθαι τὰς ἁρπαγάς, ἔγνω συνεφοπόρους τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν τῶν ἵππων διατρίψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τῷ ὅλῃ θανάτου τῶν ἀπολεσάντων στρατιώτην σίαν, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπάρσας τοὺς ἵππους. οὐκέτι γὰρ εἴων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὅλῃ ταῖς χερσὶν ἔζήσαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήγειραν.

Κεφ. ε. ΜΕτὰ ἕμισυ ἡμέραν αὐτῶν τὴν ἀπόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπίλιποι ἦσαν, καὶ ὁ λιμὸς ἔπιεζε, συνελθόντες τοῖς τὸ ἐλαφρὸν ὄρος, ῥωμαίων φυλακὰς ὅπλισθεν, ὡς ἐπὶ δεκάτῃ τὴν ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς ὀλιγοστάσιαν ἤδη τὸ σώματος ἕκαστον ῥᾳδίως διακτεῖν. προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, ἔρρωσαν ἂν καὶ ἀγχόπλουν τὸ προτείχισμα βιαζομένους. γνωμῶν δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τὸ πολλὰ παρ' ἑκατέρων γινόμενα ἐπέσχεν, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἀμπειρίᾳ τὸ πολεμεῖν χρωμένων. ἰουδαίων δὲ ἀφειδίᾳ τῆς ὁρμῆς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniêre certa fuga cessissent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè caverent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animadversione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggerésque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elædn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prœliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis brenitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextá-

A τοῖς θυμοῖς ἀκαταχίτοις. ἐρατὴν δὲ τὴν μὲν αἰδῶ, τὴν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν εἰλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, καὶ κεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τὴν ὑπὸ πείρης τῆς ἱππείων πεδάνιον τοὔνομα, ξεπομπεύων ἤδη τὴν Ἰουδαίων, καὶ κῆ-

B δ' φάραγγος σωθουμένων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τὴν πολεμίων νεανίαν, εὐθαρσῆ τ' ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἐκ τοῦ σφυροῦ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκλέγοντος ἐπέκλινε τῷ ἵππῳ. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο δ' τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τὲ λοιποῦ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρείας ἱππικῆς. ὁ μὲν δὴ ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. πῶς δ' τὸν μὲν λαβόντα δ' δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δ' ληφθέντα δ' ὧδε τὸ τεῖχος ὑπερχήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς ὧδε τὸ ἱερὸν ἠγεμάχαις ἰών, καὶ τὰ

C χώματα κατέπηγνυ.

Κεφ. ι. ΕΝῷ ἰουδαῖοι κακούμενοι τ' συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφεμένου τ' πολέμου, καὶ τὴν παρ' ὀφρύσι τῶν περιόντων, καθάπερ σπαμένῳ σώματος, ἀπέκοπτον τὰ περιειλημμένα μέλη, φθάνοντες τ' εἰς τὸ περίσω νομίζοντ'. δ' γὰρ βορέᾳ, & κῆ δύσιν στοὰ τὸ συνεχὲς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ εἰμορφήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἄλλα. κῆ δ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ περιειλημένου μέρους, τῷ πλησίον στοᾷ ὑποφρώσι

D ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν περικόψαντος τὸ πυρὸς, ὑποκόπτουσιν ὁμοίως ἰουδαῖοι τῷ ὀφρυῖ, μήτε καθ' ὅταν ἐξισάμενοι τὴν ἔρημον, καὶ τὸ περὶς τ' αὐτοῦ σωφρὲς αὐτῶν διαρρῆντες. διὸ κῆ παρὼν κωλύειν ὑποπτεύοντας. οἱ δὲ περὶς τ' ἐμβολῇ τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τ' νομίζοντες ἐπεμπον αὐτῶν, σφίσι χρησίμως. ὧδε μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, οὐ διὰ-

E πον ἀφ' συμβολαί, σωτηρὶς δ' ἰὼν κῆ μέρος ἐνθύμιον ἐπ' ἀλλήλοις ὁ πόλεμος.

Κεφ. ιζ. ΤΩν ἰουδαίων δέ τις κῆ τὰς ἡμέρας, αἴρ τοῦ σῶμα βραχὺς, καὶ τὴν ὄψιν δύσκαταφρόνητος, ἠθροίσθη τὸ ἔνεκα, καὶ τὴν ἄλλων ἀσημοσύνην, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, περελθὼν κατὰ τὸ τῶν ἀρχιερέως ἰωάνου μνημεῖον, ἄλλα τὰ πολλὰ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὑβριστικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τὴν δὲ ταύτῃ παρατεταγμένων,

F οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνουν. ἦσαν δ' οἳ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἅτε τά γε μὲν τινῶν καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυνήστος, θανάτῳ τι μὴ συμπλέκεσθαι, τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν, τάχ' ἄλλα & τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε προβάλλεσθαι πρὸς οὓς & τὸ νικᾶν ἐ μέγα, & μετ' αἰχμῆς τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ αἰδρίας, ἀλλὰ θρασύτητος ἔδ. μηδ' εἷς δ' ὁπόσου προῄοντο, καὶ

G τὸ ἰουδαίου πολλὰ καταπεφρονημένου αὖθις εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἐν ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τὴν ῥωμαίων ὑπερηφανίαν, πούθεν τὸ ὄνομα τὴν ἐκ ἵππων βδελυξάμενος αὐτὸς τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ παράδοξος εἰκὸς δὲ, & πρὸς τὸ βραχύτητα τ' σώματος αὐτ' ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. κῆ τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἐν συμβαλὼν, προσεδόθη δ' ὑπὸ τ' τύχης. πεσόντα δὲ αὐτ' ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττῃ προσδραμὼν, ἐπέστη ὑπὲρ τὰ νεκρᾷ, πόδα τὸν ἀριστερὸν αἰσχρῶς ἡμαλμένον αἰσχρῶς, καὶ τ'

καὶ τὴν λαιᾶν τὸν θυρεὸν, ἐπιλάλαξέ τε τὴν σπαθᾶν πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν πομπείαν κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρωντας ῥωμαίους ὑπερκώπων, ἕως αὐτὸν αἰσκιρτῶντα καὶ ματαίζοντα, φρίσκος ὁ τῆς ἑκατοντάρχης πεξάδος, δόλαξι βέλει. πρὸς ὃ τῷ τε ἰουδαίων καὶ τῷ ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη δίχορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐκ τῆς ἀλγηδόνος ὑπὲ τὸ σῶμα τὸ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ὑποφήνας ἐν πολέμῳ τὸν ὑπὲ τοῖς ἀλόγως δ' τυχοῦσι νέμεσιν.

A que cruentum gladium coruſcabat: armíſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & ludæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Κεφ. ιη.

Οἱ δ' αὐτὰ τὰ ἱερὰ στασιασταὶ φανερῶς τ' οὐκ εἴασαν τοὺς ὑπὲ τῆς χωμάτων στρατιώτας ἀμυνομένους καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ πρωϊαίτατον μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐπισκευάζουσι τοιόνδε. ἐν ἰσχνείῳ στοᾶς τὸ μεταξὺ τῆς δροφῆς, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὰς ὀροφῆς, ὕλης αἰθαλοπλήθους ἦν, πρὸς ᾧ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσῃ, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τῆς μὲν ἀσπίδων πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι προσέκλιντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, δῆθέν τε τοῦ ἐπήδων προθύμως κλίμακας. οἱ δὲ σωφρονέστεροι ἄλογον ζοφὴν τῆς ἰουδαίων ὑποτοπήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν οὖν τῶν τῆς αἰθαλοδήσεως ἡ στοά, καὶ τότῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπράσιν αὐτῶν. αἰσθομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῆς φλογὸς, τοὺς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίους ἐκπλῆξις ἐπέσχε δεινὴ, καὶ τοὺς προσχεδὸν τας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ὑπὲρ σωτηρίας εἰς τοὺς ἐφεστῶτας καταπηδῶντες, ἐκαλοῦντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῷ φλόγα σπεύδοντι. προσεῖχε δ' ἀδίκως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ δῆθεν πλεῖον ἐκφεύγοντας. καίσαρα δ' καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπεισὶ δίκαι φθαρτὰ μέλη μὴ ἀξιοῦν ἀναβιβάσασαν, ὅμως οἰκτος εἰσῆει τὴν αἰδρᾶ, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένῳ, τοῦτο γοῦν ἀθάνατον ἐδόκει τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ἢ τὰς ἠφίει τὴν ψυχὴν ὁδυνώμενοι. βοᾶν τε δ' αὐτοῖς καὶ προπηδᾶν, καὶ τοῖς φθάσι αὐτὸν ἐκ τῆς ἐόντων ἐπαμύνειν ἀθρόα καλεῖν, δῆλος ἦν. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, καὶ τῷ δέους θέσει, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρον ἑστάφιον, ἐθυμοῦτο ἀπιθήσειν. εἷς οἱ γοῦν δῆθεν τεῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἰουδαίων φθειρόμενοι δῆθεν πολὺ μὲν αὐτόχοι ἐλατροκωμύμενοι. τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

B

C

D

E

F

Editioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Vicelimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſtetérunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortiſſimus demonſtratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebãt, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuã Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóq; altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

Κεφ. ιθ.

Καὶ τελευταῖον τὸν αὐτῆς πατρίας, ὀνόματι λόγγος, ὅλον διακοσμήσας τὸ πάθος, καὶ καὶ ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῆς ἀπολωλότων, ἀρίστου φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰδεῖσθαι ἀξιοῦντες, καταβῶναι πρὸς αὐτοὺς δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δὲ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταισχύνῃ τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τῶν ῥωμαίων στρατιᾶς. τούτῳ πειθόμενος, καὶ ἀμφοτέρωθεν φανεὶς ἑκατέρους τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῆς δὲ τοῦ πυρὸς ἀθρόον ἐπιόντος, ἀρτίως τὴν παυρίαν ἀμασώζεται. ἀσπαλισάμενος γάρ τινα τῆς στρατιᾶς λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ὅπη καταλείπει τῆς ἑαυτοῦ κτημάτων, εἰ περισωθείη μέν ἐξαιρ. ὃ δὲ ἑτοίμως ἀσπασάμενος, ἀμφὶ μὲν ἐπ' αὐτῷ κατεσχεθεὶς, ἔζησεν. ὁ δὲ δεξάμενος

Romani flammis pereunt dolo Iudaico. & de Artorio quodã.

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiores effecit,& aduersus Iudæorum insidias iuuit, quibus plerúmque loca morésque hominum nescientes lædebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, suprà postes qui in Xystum ducerent ædificauerat.reliquum verò Iudæi,postquam consumpti fuerant, qui ascenderant,absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namque domos si cubi aliqua vestigia cibi apparuissent,bellum ilico gerebatur:& amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia,tanquam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant,omniáque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium,non horreret,comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuêre, coriáque scutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteti æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrē gratiā, parciùs ea differens,quorum fata perpessa est.

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filiū exoctat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitātium incolarum, Maria nomine,Eleazari filia de vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis.cū alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta,cū cæteris oblidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transiamnanis locis in oppidū comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperisset, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebāt. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea q; sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans,eos contra se vehementiùs irritabat:cùm neque iratus,neq; miserans cā quisquam vellet interficere. Sed victū quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas,famélque viscera & medullas irrepserat.

A ὑπὲρ δ' ἔαρος τῷ λιθοστρώτῳ περισταχθεὶς, ὧδε-
χεῖμα θήσομ. δ' τὸ τὸ πάθος περὶς κακεῖν μὴν ῥωμαί-
οις ἐνεπίπτουν ἀθυμίαι, περὶς ὃ τὸ μέλλον ὅμως, κατ-
σκάψαι φυλακὴ κατέρους, κ περὶς ταῖς ἰουδαίων ἀπά-
ταις ὠφέλησαν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τοῦ τόπου, κ
τὸ ἦθος τ αὐθρῶν ἐλάμβανον. κατεσκάφη δ' ἡ στοὰ μέχρι
δ' ἰωαννίτ πύργε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶς σίμωνα πολέ-
μῳ κατέσκαψεν, ὑφ' ταῖς ἑξαγούσαις ὑφ' τ ξυστὸν
πύλαις. τὸ δὲ λοιπὸν ὁλοσχερεῖ ἀριθμοῖς ἤδη ἰουδαίοις
τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκειτο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ κ ῥωμαῖοι τ
βέρειον στοὰ ἐνέφρησαν μέχρι τ αἰθιοπικῆς θύλακος,
ὧν ἡ συνάπτουσα γωνία τ κεδρῶνος καλουμένης φά-
ραγγος ὑφορίζοιτο, παρ' ἣν φοβερὸν ἦν τὸ βάθος.
καὶ τὰ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

ΤΩΝ δ' ὑπὸ δ λιμοῦ φθειρομένων κ τ πόλιν, ἀ- Κεφ. κ.
πλέτον μὲν ἦν τὸ πλῆθος ἀριθμηθῆναι, συνέ-
βαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ που ζοφῶν
ὤφανεν σκιά, πόλεμος ἦν, κ δι' ἐλαχίστων ἐρώτων
οἱ φίλτατοι περὶς ἀλλήλους ἐξαρπάζοντες τὰ παλαί-
στατα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς
θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ κ τινὲς σκοπιάζοντας οἱ λῃσταὶ δι-
ῳρύττων, μή τις ὑπὸ κόλπου ἔχων ζοφερὸν, σπάνει τοῦ
θανάτου αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' εὐθυμίας πεζεύοντες, ὥσπερ
λυσσῶντες κυνὲς ἐσφάλλοντο, κ παρεφέροντο, δ τὰ
θύρας ἐσοχόμενοι μεθυόντων ζόφον, καὶ ὑπ' ἀμηχα-
νίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσεπήδων δὶς ἢ ζὶς ὥρᾳ
μιᾷ. ταῦτα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦλθε ἡ ἀνάγκη, κ τὰ μη-
δὲ τοῖς ῥυπαροτάτοις τῷ ἀλόγων ζώων περίφορα,
συλλέγοντες ἐδίδοσαν ὑπέρογκον. ζωστῆρες γοῦν κ ὑπο-
δημάτων τὸ παλαιότατον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρ-
ματα τῶν θυρεῶν κατατέμνοντες ἐμασῶντο. ζοφὸν δ'
ἐπὶ κ χόρτου τινὲς παλαιοῦ ἀπαράγματα τοὺς γὰρ ἔνας
εἶναι συλλέγοντες, ἐλάμβανον σταθμὸν ἑπτὰ δύο ἀττικῶν
παράρων.

ΚΑὶ τί δεῖ τῶν ἐπ' ἀψύχοις ἀνάγκαις τὸ μηδὲν Κεφ. κα.
λέγειν; εἰμὶ γὰρ ἕτοιμ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε
παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστόρηται, φρικ-
τὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐμοὶ δι' μὲν δό-
ξαιμι περιδεᾶσθαι τοῖς αὐθις ἀθεώτοις, καὶ παρέ-
λιπον τῶν συμφορῶν ἦδιον, εἰ μὴ τῷ κατ' ἐμαυτὸν
ἦχον ἀπείρους μαρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰ κα-
ταθείμην τῇ παιδιᾷ χάριν καθυφείμενος τὸν λό-
γον, οὗ πέπονθα τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῷ ὑπὲρ τὸν ἰορ-
δάνην κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐ-
λεαζάρου, κώμης βαθεζώρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἴ-
κου ὑσσώπου, γένει καὶ πλούτῳ τῶν ἐπισήμων, με-
τὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὴν ἱεροσόλυμα καταφυ-
γοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὰ μὲν ἄλλα κτή-
σεων οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσων ἐκ τῆς περαίας ἀνα-
σκάσασαι μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λεί-
ψανα τῶν εἰσπηδώντων ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ
τὸ γυναῖον ἀγανάκτησις εἶχεν, καὶ πολλάκις λοι-
δοροῦσα, καὶ κατισχομένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυ-
τὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐ-
λεῶν αὐτὴν αἴρει· καὶ τὸ μὲν δύρεσθαι τί σπέον ἄλλως
ἐνόμιζε, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ δύρε-
σθαι, ὁ λιμὸς δὲ ἁρπαγὴν καὶ μυελῶν ἀνεχώρει.

καὶ τὰ

καὶ τῶ λιμῶ μᾶλλον ἐξήκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβόντα τὸν ὀργὴν μὴ τὰς αἰτίας κρίνειν, ἀλλὰ τὸν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον ὧν δι' αὐτῆς παρεμάσατο, ὃν ἀρπασαμένη βρέφος εἶπεν ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζῆν μέλλουσιν ἐπ' αὐτούς. θάττον γὰρ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δὲ ἀμφοτέροις χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκεῖ μοι ξοφὴ, καὶ πῖς στασιαστὰς ἡμῖν, καὶ τοῦ βίου μύθος ὁμόσε ἡλείπται τοῖς ἰουδαίων συμφοραῖς. καὶ ταῦθ' ἅμα λέξασα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ καταθάπτει, τὸ δὲ λοιπὸν καταλύψασα φυλάττει. δι' ὀλίγου δὲ οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κρέατος ἀπάσαντες ἀπείλην, εἰ μὴ δείξει τὸ φθάσαν δράσειν, ἀποφαίνει αὐτῆ δι' ὀλίγου. ἡ δὲ μοίραν αὐτοῖς εἶπεν οὖσαν καλὴν τετηρηκέναι. τὰ λείψανα δὲ τέκνου διακαλύψει. τοὺς δὲ δι' ὀλίγου φρίκη καὶ φύσεως ἔκστασις ἦρεν, καὶ φθάσαι τὸ ὄψει ἐπιπηδῆσαν. ἡ δὲ ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γεγονὸς, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ δειλαίνετε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσσεβεῖς, καὶ τὴν ὑπὲρ τροφὰς θυσίαν, ἐγὼ ὑμῖν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δι' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν δεῖμοντες ἐξήεσαν πρὸς τὸ τοῦτο δηλοῖ, καὶ μόλις ταύτης τροφῆς μετεχορίσαντες. αἰθυπλήθη δὲ ἡ πόλις ὅλη τῶ μύσους, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς περὶ αὐτοῦ καινοτομηθὲν ἐφρίττεν. ἀπηγγέλη δὲ καὶ τοῖς λιμωττόντων δὴ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θρασάδαι κακὰ πολιτικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ Ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δὲ ἐλυποῦντο, τοῖς δὲ πολλοὶ εἰς μῖσος τῶ ἔθνους σφοδρότερος συνέβη προελθεῖν. καίσαρ δὲ ἀπελογεῖτο καὶ πρὸς τοῦτο τῶ θεῶ, φάσκων αὐτῶ μὲν αὐτοὺς ἰουδαίους εἰρήνην, καὶ ἀμνηστίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν πολεμηθέντων. τοῖς δὲ αὐτὴ μὲν ὁμοίως ἁρμόττειν, αὐτὴ δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρου δὲ καὶ δυσμίας, λιμὸν ἀφορωμένους; ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρχαιομόρους καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς δὲ καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῶ τῶ τῆς παρθένου πλώματι, καὶ οὐ καταλείψειν δὴ τῆς οἰκουμένης ἀλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες οὕτω φέρονται προσπίπτειν μέν τοι πρὸ μητέρων πατράσι τοιαύτῃ τροφῇ, οἳ καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐκπλήττει καὶ τὸν ὑπόγνωσιν τῶν αἰσθῆσιν· οὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπτωκότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. κβ. Ἤδη δὲ τῶν δύο ταγμάτων σωτηριακότων τὰ χώματα λάου μέρος ἐγγύς, προσάγει σκέλλουσι τοῖς κρείττοσι κατὰ τὸν ἀνατολικὸν ἐξέδραν, τῶ ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀδιαλείπτως σφροτάτοις πασῶν ἰλίπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν ἐλύετο. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπορύττειν ἔτι μὲν τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιοπορήσαντες, τοὺς ἅμα θεμέθλους λίθους ἐξεκύλισαν· αἰείχετο δὲ ὑπὸ τῶν ἐσωτέρω καὶ ἐλίμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δεξὰ τῶν ἐργάνων, καὶ τῶν

A Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum.
B Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores.
C Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc solum timidi, víxque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem
D quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium oblitionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante
E matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationé hostium reputabat, nec eos sanam mentem receperos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabant.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

OCtauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui
F firmissimus erat aries, parietē sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinē structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebā-
G tur. támq; diu mansêre, donec instrumētorū &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque nõ parua cædes sequebatur. Alij ignis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & ignis potiuntur: & eos qui vnà ascenderãt interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hęc autẽ ad eum profugi veniũt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérq; proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis, qui erant procetes, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis prępositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templũ reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

A καὶ τῷ μοχλῶν ὑπαχθέντας ἀπορρύτους, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἐφθασαν, ἀναβάσι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀναθοροῦντες εἰς τὸ πρόσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπερπαίζοντας ἀμύνεσθαι. πολλοὶ δ' ἐκ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντες, πρὶν φθάσαι τοῖς θυρεοῖς πάντες τὸ βρυφάμενοι ἔθανον. ἐνίας δὲ γεμούσας ὁπλίταις κλίμακας, ἐκ θατέρου κλίνοντες ἀνέτρεπον κατάστομον. ἦν δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀμυνόμενοι τὰς ἐπαλξεις ἔβλαπτον ἐπολέμουν, δ' ἐνίοις καὶ χειρομάχοι, καὶ πρὸς ἀγχοῦν τούτων τὴν ἀρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῷ σημαίαν οἱ Ἰουδαῖοι κατῆσαν, καὶ τοὺς ἀναβαίνας δι-
B φθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῷ ἀπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῷ μὲν οὖν ῥωμαίων ἄφοβος οὐδεὶς ἀπέθανε. τῷ δ' στασιαστῶν οἱ κὴ τὰς πρώτας μάχας ἠγωνίσαντο γλυκέως κὴ τότε, κὴ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τῦ τυράννε Σίμωνος. ὁ δὲ Τῖτος ὡς
C ἑώρα τὸ δὴ τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς σφετέρους γινομένης κὴ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

ΕΝ δ τούτῳ πρὸς αὐτὸν ἀπομολοῦσιν, αἵματός τε Κεφ. κγ.
ὁ ἀπ' ἀμμαοῦς τῷ σίμωνος δορυφόρων ὀφονικώτατος, κὴ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἠπίσαντες, ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἀπεχώρουν. πῦρ δ κὴ τὸ παντέργημα προσβάλλετο τῷ αἰδοίῳ, καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτεῖναι ἑκατέρους. ὑπ' αἰδοῦς δ' ἤχθαι λέγων αὐτοὺς,
D ἐκ ἐκ προαιρέσεως παρεῖναι, κὴ σωτηρίας ἐκ ἀξίους τῷ τοὺς φλεγομένης ἤδη δ' αὐτοὺς τ' παρίδος ἐξαλλοιωθέντας. ἐκεκάτο δ' ὅμως τ' θυμοῦ ἡ πίστις, ἐ ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, ἃ μὲν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέλασε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δ τ πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, κὴ θερμοκόπος ὁ ἀργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τ ξυλείαν τὰς φλόγας, εὐθὺς ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῷ σοὰν ἐπιλαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὀρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ,
E μὴ τ σωμάτων παρεῖπον αἱ ψυχαὶ, κὴ ὅλε τ κατάπληξιν, ἀμυνόμενοι μὲν ἢ σβεννύειν ὥρμησεν οὐδείς· αὐτοὶ δ' ἑστῶτες ἀφεώρων· οὐ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς ἓν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη κὴ τοῦ ναοῦ κειμένου, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μὲν οὖν τῷ ἡμέρᾳ, καὶ τ ὁλοῦσαν νυκτὸς τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κὴ μέρος γε οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

F ΤΗ δ' ὑστέρᾳ, πῦρ μέρει τῆς δυνάμεως σβεν. Κεφ. κδ.
νύον τὸ κὴ σῴζ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύναμιν πρὸς τὴν ταλμάτων αὐλὴν κελεύσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. κὴ συνελθόντων ἐξ τ κορυφαιοτάτων, πρεσβύτε τε ἀλεξάνδρε τῷ πάντων τῷ στρατευμάτων ἐπάρχοντος, κὴ σέξτε κερεαλίε τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, κὴ λαρκίε λεπίδου τὸ δέκατον, κὴ τίτου φρουγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἦν λιτέριος, στρατοπεδάρχης τῷ ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ταλμάτων, καὶ μάρκος αὐτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μ τούτοις ἐπέτροπων καὶ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὸς τὸ ναοῦ φρουτέον. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τῦ πολέμου νόμῳ μὴ μέ ποτε ἰουδαίοις παύσασθαι νεωτερίζοντας τῦ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοντας. τινὲς δὲ παρῄνουν, εἰ μὲ καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδὲις ἐπ' αὐτὸ τὰ ὅπλα θείη σώζη-

οἱ δὲ

οἱ δὲ πολεμίων, δηϊβαίτας καταφλέγη. φεύγειν χρὴ, A
ἐκεῖ περ ναὸν ἔᾳ). κ᾽ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῷ ἀναγκαζόντων
ἀσέβημα, ἐκ αὐτῶν. ὁ δ᾽ ἦ πος ἐδ᾽ αὐ δηϊβαίτας ἐπ᾽ αὐτῷ
πολεμίων ἰουδαῖοι φήσας, αὐτὶ τῷ αἰδρεῖ ἀμύνεσθ τὰ
ἄψυχα, ὑδὲ καταφλέξῃ ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥω-
μαίων γὰρ ἔσεσθ τὸ βλάβιον, ὥσπερ κ᾽ κόσμον τ᾽ ἡγε-
μονίας αὐτῷ μνήσοντος. παρρησιαστέον δ᾽ ἤδη φερόμενοι
θεοῦ τῇ γνώμῃ φέρωσιν τὰ κ᾽ ἀλέξανδρος, καὶ κερεά-
λιος. τότε μὲν οὖν ὅ γε παλύφ τ᾽ συνέδριον, κ᾽ τὰς ἄλλας B
δυνάμεις ἀναπαῦσαι κελεύσας πᾶς ἡγεμόσιν, ὅ-
πως ἐρρωμένως ἔχοντες ἐς τὴν ἐπιοῦσαν χρήσαιντο τοῖς
ὑπὸ τῷ ἀσφαλῶς δηλέγεσθαι, ὁδοποιεῖν δέᾳ τῷ ἐρήμων
φερόντων, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ᾽ ἐκείνων μὲν
δὴ τὸν ἡμέραν, κάματός τε κ᾽ κατάπληξις ἐκέκτηντο
τὰς ὁρμάς.

Κεφ. κα. Τῇ δ᾽ ὑστέρᾳ συλλεξάμενοί τε τ᾽ ἰσχὺν, καὶ αἰσ-
θανόμενοι τὰς ἐπικαίρους ἔξω τ᾽ αἰγυπτιακῆς πύ-
λης τοῖς φύλαξι τ᾽ ἔξωθεν ἱεροῦ φερομένας ὥρας. C
οἱ δ᾽ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τ᾽ ἐμβολὴν, φερο-
ξάμενοι τοῖς θυρεοῖς κ᾽ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύ-
κνωσαν τ᾽ φάλαγγα, δῆλοι τὸ ἦσαν οὐκ ὀλίγου πολὺ συμ-
μένοντες, πληθύ τε τ᾽ ἐκδεχόντων, καὶ ὑμῶν ἡττώμε-
νοι. φθάσας δ᾽ ὁ μὲν ταξίαρχος τ᾽ ῥώπην ναῖσαρ, καθε-
ύδεσθαι δὲ ὑπὸ τῆς αὐτονίας, ἐπήνυεν μὲν τὸν ἱππικὸν
ἱππέων. ἰουδαῖοι δ᾽ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῷ D
φρόνων πεσόντων, ἐξάπεσαν οἱ πολλοί. ὑποχωρού-
σι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὀλίγον ἐφόμενοι, φερομένοις δὲ
ἐπαλλομένων δ᾽ αὖ ἐφ᾽ ὕδον πάλιν, ἕως ὥρᾳ πέμ-
πτῃ τὰς ἡμέρας ἔχει, οἱ μὲν βιαζόμενοι, εἰς τὸ ἔνδον
συγκλεισθῆναι ἱεροῦ.

Κεφ. κβ. Τιτος δ᾽ αὐχόρησεν εἰς τὴν αὐτονίαν διεγνωκὼς
τῇ ὑστέρᾳ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμ-
βαλεῖν τὰς δυνάμεως, κ᾽ τὸν ναὸν φθεῖρ καταχεῖν. τῷ δ᾽
ἀρᾶ κατεψήφιστο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. φαρὶν E
δ᾽ ἐμπρῆσμὸν χρόνων φθειόδυκ, ἡμέρᾳ διχᾷ τῇ λώ-
ου μηνὸς καθ᾽ ἣν καὶ τὸ φερόμενον ὑπὸ τῶν τῷ βαβυ-
λωνίων βασιλέως ἐνεφρήσθη. λαμβάνει δ᾽ αἰ φλό-
γες τὴν οἰκείων τιμὴν ἀρχὴν, καὶ τιμὴν αἰτίαν. ὑποχω-
ρήσαντος γὰρ τῶν πύρ, φερὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ
στασιασταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆσθησαν, καὶ
τῷ τῶν ναοῦ φερυσῶν χάρακα συμβολὴ, φερὸς τοὺς
σβεννύντας τὸ πῦρ τῶν ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ ξιφήμυροι F
τοὺς ἰουδαίους, μέχρι τῶν ναοῦ φυρῆλθον. ἔνθα δὲ
τῷ σταθερῷ τις, οὔτε φόβημα φερεμένας,
οὔτε δὴ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δ᾽ αἰμω-
νίῳ ὁρμῇ τινὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγο-
μένης ὕλης, αἰσακουφιδὶς δ᾽ ὑπὸ σταθμοῦ, τὸ
πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ᾽ ἣν εἰς τοὺς φερὶ τὸν
ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τῶν βορείου κλίματος. αἰεο-
μένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγήρετο κερυ- G
χὸ τῶν πάθους ἀξία, καὶ φερὸς τιμὴν ἄμυναν συνέ-
θεον, οὔτε τῶν ζῆν ἐπ φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε τα-
μιεύόμενοι τιμὴν ἰσχύν, διὸ καὶ φυλακικοὶ φερόντερον
ἦσαν οἰχόμενοι. θρασυῶν δὲ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖ-
νῷ τυχὸν δὲ κ᾽ σκευὴ αἰσαπαυόμενῷ ἐκ τῆς μά-
χης, ὡς ἔχει αἰσαπηδήσας, ἔθει φερὸς τὸν ναὸν ἐρ-
ξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὴ, οἵτε ἡγεμόνες ἕπονθ᾽ ἅπαντες,
καὶ πᾶν ὁπόσον τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ᾽ ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικούτης δυνάμεως

if verò id pugna obtinuiſſent, ignibus conſu-
mendum: quoniam caſtellum iam videretur
eſſe non templum: & piaculum non ipſe, ve-
rùm illi, qui id fieri coegêre, committerent.
Tito autem, nec ſi ſuper ſtantes dimicarent Iu-
dæi, pro hominibus anima carentia vlciſcen-
dum eſſe dicente, neque ſe vnquam tantum
opus incenſurum: iam enim Romanorum fo-
re hoc damnum, ſicut ornamentum quoque
fore imperij, ſi maneret: iam certi quid vellet,
ad eius accedunt ſententiam, Fronto, Alexan-
der & Cerealis. Tunc quidem conſilium di-
miſit: iuſſiſque militibus quieſcere, itémque
ducibus, vt his in procinctu validioribus vte-
retur, viam ſternere per ruinas lectis ex cohor-
tibus imperat, ignemque reſtinguere. Illo qui-
dem die Iudæos labor timórque ab impetu
continuit. Poſtero autem collectis viribus, &
recepta fiducia, per Orientalem portam contra
templi exterioris cuſtodes, ſecunda hora diei
procurrunt. Illi autem primam quidem coi-
tionem fortiter excepêre: ſeptíque ſcutis, à
fronte murum condenſa acie imitantur: cer-
tum tamen erat eos non diu daturos, quòd &
multitudine infeſtantium & animis vince-
rentur. Cæſar autem priuſquam verteretur a-
cies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat)
cum equitibus lectis venit auxilio, impetum
verò eius non ſuſtinuêre Iudæi: ſed primis in-
terfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus
quidem Romanis, reuertentes inſtabant: cùm
autem illi retorſiſſent, iterum refugiebant, do-
nec circa horam quintam, Iudæi vi coacti
templum introrſe concluſi ſunt. Titus autem
diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane
cum omni exercitu aggredi, templúmque op-
pugnare. Sed id plane Dei ſententia iamdu-
dum igne damnauerat: euolutiſque tempori-
bus aderat fatalis dies, qui erat decimus men-
ſis Auguſti, quo etiam priùs à rege Babyloniо-
rum fuerat concrematum. A domeſticis autem
cauſam principiúmque ſumpſit id incendium:
Nã cùm pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi quie-
uiſſent, Romanos rurſus aggrediuntur, cuſto-
dúmque templi cum ignem exterioris fani re-
ſtinguentibus pugna committitur. Hinc Iu-
dæis in fugam verſis, vſque ad templum acce-
ſſerunt.

CAP. X. Quemadmodum templum incenſum eſt inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non ex-
pectato cuiuſquam edicto, neque tan-
tum facinus veritus, ſed diuino quodam mo
tus impetu, à contubernali ſuo ſuſtollitur, &
ex ardente materia raptum ignem in feneſtram
inſerit auteam, vnde ad membra circum tem-
plum ædificata de Septentrionali regione adi-
tus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum qui-
dem calamitate dignus clamor exoritur, & ad
ſubueniendum properabãt: neq; iam vitæ par-
cendũ rati, neque viribus tempetãdum, amiſſo
eo cuius gratia cautiſſimi videbantur: maturè
autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (nam-
que caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut à prę-
lio redierat) exilit, templúmq; curriculo petit,
prohibiturus incendium, omnéſque poſt eum
duces, & hos agmina perterrita ſequebantur.
Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: pleroſque autem prædarum spes incitabat, suspicãtes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cęsare discedebant, & stantes extrà succendere nemo prohibebat. Templũ quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quãuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit inclu&abile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, cúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quã Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

A ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὴν ἐν καίσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διασήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ἔτι γ' ἑκατέρους ἦκεν, μείζονι κεκωφημένους τὰς ἀκοὰς θορυβῳ, καὶ τῇ νόμιμα δ' χρεὼν οὐ θεσπεσίχον, οἱ μὴν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ θεὸς ἀπωθούμενοι. τῷ δ' ταλαιπώρων εἰσθέντων οὔτε θρόμβοις, ὅτε ἀπλῆ καὶ ἕνεκας ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατηγεῖ, καὶ θεὸ τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι. πολλοὶ μὴν ὑπ' ἀλλήλων

B κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ στερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρείπιοις τῷ σωμὰ ἐμπίπτοντες, ἀπολωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γενόμενοι, τῷ μὴν τοῦ καίσαρος θρασυγελάστου θεσπεσιοῦτο μηδὲ κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐκκαίειν παρεκελεύοντο. τῷ δὲ στασιαστῶν, αἱμοχαρία μὴν ἤδη τοῦ βοηθοῦν φόνου δὲ παντάχοῦ καὶ ζοπή. τὸ δὲ πλέον δὴ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἀόπλου, ὅπου καταληφθείη τὰς ἀπισφάττετο. καὶ θεὶ μὴν τὸν βω-

C μὸν, πλῆθος ἐστορόετο νεκρῶν. κῆ δὲ τῷ τοῦ βωμοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῷ ἄλλο φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καίσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῷ στρατιωτῷ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μὴ τῷ ἡγεμόνων εἴσω, ἐθεάσατο τὸ ναοῦ τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ,

D πολὺ μὴν τῆς φήμης τοῖς ἀλλοφύλοις φύσεως ἀμείνω· τὸ δὲ κόμπου, καὶ τῆς δόξης τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης οὐδαμόθεν εἴσω, τοὺς γὰρ θεὸ τὸν ναὸν οἴκους ἰσομοίρους τομίσας, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δ' ᾠήθη, θεσπιδᾷ, καὶ αὐτός τε θρασυκαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπεκελεύετο τὸ πῦρ σβεννύειν, κῆ λιβιεάριον ἑκατοντάρχην τῷ θεὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τῷ γὰ κῆ τὴν θεὸς κρίσεως αἰδῶ, καὶ τὸν ὑπὲρ κωλύοντος φόβον, ἐκίνουν οἱ θυμοὶ, κῆ τὸ θεὸς ἰουδαίους μίσος, κῆ πολεμικὴ τὰς ὁρμὴ λαβρότερα. τοὺς γὰ πολλοὺς ἐνῆγε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξα τε ἔχοντας, ὡς ταῦθ' ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, κῆ τὰ πέριξ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάσας δή τις κῆ τῷ εἴσω παρελυθόντων, ἐκπυθόμενος δὲ κρίσεως θεὸς ἐποχὴν τ στρατιωτῷ, πῦρ εἰς τοὺς στρόφας ἐμβαλὼν δ' πύλης ἐν σιότῳ, ὡς ἀπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφαίσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μὴ τὸ κρίσεως ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδὲς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὴν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος καίσαρος

F ἐμπυρεύεται.

ΠΟλλὰ δ' ἂν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργα τῶν ὧν ὄψῃ καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιώτατα, κατασκευῆς τὸ σῶμα καὶ μεγέθους, ἔτι τε δ' καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς θεὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι θρασυμυθίαν τοῦ εἰμαρμένου ἀφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω κῆ ἔργοις κῆ τόποις. θαυμάσειε δ' ἂν τις ἐν αὐτῇ τῆς θεσπεσίου τοῦ ἀκριβείας. καὶ μέλλοντα χρόνου, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέρας ἐτετήρησε τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾗ ποτὲ ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὅσα μὲν τῆς φρίκης κτίσεως, ἂν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς ναῦ ἀναιρέσεως, ἦ γέγονεν ἔτει δ' δυτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, ποδὸς δὲ, μέσως ἐπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

Κεφ. ζ.

Ὑπὸ δ'

ὑστερον, ἢ ἔτει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο Ἀγγαῖος, ἕως μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ἑξακόσιαι τριάκοντα ἐνιαυτοὶ ἐξακόσιοις, καὶ ἡμέραι τριακοντα πέντε. A

posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κα. Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν ἐπιπεσόντων ἢ ἁρπαγῆ, φόνῳ δὲ τῷ καταλαμβανομένων ἁπάντων· οὔτε ἡλικίας ἐλεῷ, οὔτε ἱερατικῇ σεμνότητι· ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηγμοῦτο, καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ἐπεῖχεν ὁ πόλεμος ὁμοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. συνήχει δὲ καὶ φλὸξ δι' πλείστου ἐπιφερομένη τοῖς τῶν πατόντων σταγμοῖς. καὶ δι' μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τῶν φλεγομένων μέγεθος ἔρρου, πᾶσαν ἂν τις εἶδε καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν δεινότερον δυνατὸν ἂν εἰπεῖν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμοὺς ἅμα συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πρὸς καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, τὸ τε ὑποληφθέντος αἰῶ λαοῦ, τρεπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ παθεῖν οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ἄνω τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαχόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀλυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἀνέτεινον. συνήχει δ' ἥτε πρεσία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. ἅμα δὲ τῷ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα τὸν μὲν γὰρ ἱερὸν λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε διάπυρον εἶναι, πανταχόθεν τῷ πυρὸς καταλάμποντα. διαφλέγειν δὲ τὸ αἷμα τῶν πυρὸς ἔδοξε, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἦν διαφεύγειν τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπιβαίνοντες οἱ διώκοντες σωμάτων δεῖ τοὺς διαφεύγοντας ἔθνον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τὸ δημοτικὸν δὲ τὸ λειφθὲν, δεῖ τὸν ἔξω σοὰ κατέφυγε. B C D E

Cap. xi. De sacerdotibus, gazophylacio & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec ætæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia cultioris: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vtàque supplices cum repugnantibus necabatur: flamma àque vlterius progrediens, cum gemitu oceani bètium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igníque clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi vidêre, in questus interim vires clamorémque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluréque interfectoribus interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque fedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cũ nihil proficerent, igníque in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos transcũdo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecêre, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ ac plurimum vestium, aliàque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congestæ diuitiæ, quòd opulẽtissimus quisq; illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominũ millia.

Κεφ. κβ. Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς τε ὀβελοὺς, καὶ τὰς ἅρπας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀπαστάντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. εἶθις δ' ὡς οὐδὲν ἤνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, δεῖ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτὼ πήχεων τὸ ὕψος, ἔμενον. δύο γεμὼν τῶν δεκαπέντε σωθῆναι, εἰς ῥωμαίους μετασᾶσιν, ἢ διακαρτερῆσαι εἰς τὸν μὴ τῶν ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἐρρίψαι εἰς τὸ πῦρ, καὶ τὸν ναὸν συγκατοφλίγησαν, Μήϊρος τε ὁ τοῦ Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος ὁ Δαλαίου. ῥωμαῖοι δὲ, μᾶλλον τὸν δεῖ τοῖς πέριξ φείδεσθαι κρίναντες, τὸν ναὸν φλεγομένου, πάντα συνεπέφλεξαν, πάντα λείψανα τῶν στοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τὰς μὲν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς, τὰς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἀπέκειτο μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ἰουδαίων συνῳδυτο πλοῦτος, ἀπασαμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν ἀπόρων. ἦκον δὲ καὶ δεῦτε τὸν λοιπὸν σοὰ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφύγη δ' ἐκεῖ αὐτόθι ὄχλος γυναικῶν καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλείστος, εἰς ἑξακισχιλίους. F G

Mmmm a

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

πρὶν δὲ καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ καλεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, τερέμνιοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι. καὶ συνέβη τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς εἰς τὴν φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ περισώθη δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Cap. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

Τοῦτος μὲν ὁ τρόπος τῆς ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέστη, καὶ ἐκείνην κηρύξας τῇ ἡμέραν τοῖς ἔνδον τῆς πόλεως. ὡς ὁ θεὸς ἔνδον τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι καλοῦντος. ξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ὕστερον ἐγκαθεδρευθέντα τῆς τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν βοήθειαν καταγέλλοντες, ὡς ἧττον ἀπομενοῖεν, καὶ τοῖς ἐπανω δεσμοῖς καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς ῥᾳδιουργήσειν δὲ ταχέως ἀθεράπευτος ἡ συμφορᾶς. ὅταν δὲ δι' καὶ τῆς κατεχόντων δύναιτο ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῆσθαι ὑποχάρη, τοῦθ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπεισθον. τοῖς δὲ σαφῶς, μὴ προσπαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, οὔτε προσεῖχον, οὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Τοῦτο μὲν ὅτε τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία καθαπλόσιον, καὶ καταύνας ἐπ' ἐνιαυτὸ κομήτης. τοῦτο δὲ ἡνίκα πρὸ τῆς ἀποστάσεως, καὶ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένου τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἱῶν ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῆς ἀποβεβηκότων εὐθὺς ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδηρωτάτη, κλῃομένη δὲ πρὸς δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπηρεισμένη σιδηροδέτοις, καὶ κατάπυγας δ' ἔχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν οὐδὸν ἔνθα λιθουκοὺς λίθου καθειμένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγελλον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοῖξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ, λυομένην αὐτομάτως τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐσήμαινον, καὶ πολεμίοις δοῦναι ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέραν ὑστέραν οὐ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. παράδοξα δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπα, καὶ τὰ ἑπακολουθήσαντα πάθη τῆς σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πρὸ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγας ἐνόπλους, διϊσταμένους τῇ νεφῇ, καὶ κυκλοῦσθαι τὰς πόλεις. τῇ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς προσελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως αἰσθάνεσθαί φασιν καὶ κτύπου, μεθ' δὲ,

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, seráque ferro vinctis obseraretur, pessúlosque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt, deinde

μὴ ἢ ταῦτα ἢ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνανίου τὴν ἰδιωτικὴν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὸ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ ἀθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἐπεὶ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μὲν ἡμέρας, καὶ νύκτωρ, καὶ πᾶσαν τοὺς στενωποὺς ἐφοίτα κεκραγώς. τοὺς δ' ἐπισήμους τῆς πόλεως ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πληγαῖς. ὁ δ' ὑφ' ἑαυτὸν φθεγξάμενος, ὅτ' ἰδίᾳ ἐπὶ τοὺς παθόντας, οὐ καθ' ἑτέρων φωνὰς ἐοικὼς διεπλάττετο, νομισάντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἔπαρχον ῥωμαίων. ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, ἐπὶ ἑκάστῃ ἀποκείρατο πληγῇ, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τῷ δ' ἀλβίνῳ διερωτῶντος, τίς ἐστι, καὶ πόθεν, καὶ ἕνεκα ταῦτα φθέγγεται, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδὲν ὑπεκρίνατο. τὸν δ' ἐπὶ τῇ πόλει θρῆνον εἶχον, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον, οὔτε προσῆλθέ τινι τῶν πολιτῶν, οὐθ' ὥφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ἐξ ἐπιτάγματος μελετήσας, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφὴς παραδιδοῦσι δι' ἡσυχίας. μία δ' ἦν πρὸς πάντας ἴσως, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἐπὶ πᾶσι. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπεκραγή, καὶ τοῦτ' ἐπ' ἐπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε ἔσχεν, οὔτ' ἐμβλιτώθη τῇ φωνῇ, οὔτε ἐκαμψε, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κληδόσι ἰδίοις, ἀπεπαύσατο. φοβερὸν δὲ ὅτι τὸ τεῖχος, αἰ αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ ἐπεφρύσιον ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ δὶ ἐμοὶ, λίθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐκπεσὼν, καὶ πλήξας αὐτὸν, ἐξαυτῆς ἀπέκτεινε, φθεγγόμενον δ' ἔτι τοὺς κληδόνας ἐκείνας, τῇ ψυχῇ ἀφῆκεν. ταῦτα τὴς ἑτοίμως εὑρήσει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ πανταχῇ προσημαίνοντα τοῦ σωτέρου ἡδέα τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τῷ καθαίρεσιν δ' αὐτονίας τετράγωνον ἐποίησαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τῇ πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γλύπται τετράγωνον. τὸ δ' ἐπάρας αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἓν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς διῃνιγμένος γράμμασι, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῇ σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὸν κείσιν. ἰδίᾳ δ' ἄμαχον περὶ οὐτεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίας, ἀπὸ δὲ ἰησοῦ τοῦ ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν αὐθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ ἐκ τῶν σημείων,

A posteà verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouásque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multísque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinatus maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non priùs autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem, & quinque menses continuos faciens neque voce raucior fuit, neque defatigatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus consulere modisque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multíque sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio suáque pernicie, eorum iniquitas confutata est.

CAP. XIII. De Imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROmani quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuêre contra portam Orientalem: híq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vsque adeò verò præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedêre ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantùm descenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi cõcederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriisse fatus, perisse verò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autẽ sacerdotes interire cum templo, duci homines ad suppliciũ iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, ísque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioãnem suspensi spe veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne saturati estis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoque iustè perituri: qui primùm quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate

A ἀ μὲν ἐκείνας ... ς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξευθύνουσιν, μάχεις ὅτε ἀλώσῃ τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, δηλέγχουσιν τὴν ἄνοιαν.

Ρωμαῖοι μὲν τὸν στασιαστὴν, καταπεφευγότων Κεφ. λϛ.
εἰς τὴν πόλιν, κυκλούμενοι δ' αὐτὸ τὸ τοῦ ναοῦ, καὶ τὸν πύργον ἀπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θύσαντες τοῖς ἀνατολικοῖς πύλαις αὐτοκρατορικὰς, ἔθυσάν τε αὐτοῖς αὐτόθι, καὶ τὸν τῶν μεγίστων ἐφημοῦν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τῆς δ' ἁρπαγῆς ὕστερος ἐπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε καὶ τὸν χρυσὸν πωλεῖσθαι.

Τῶν δ' ἀνὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ἁλόντων, Κεφ. λζ.
πᾶς διψήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τὸν Ρωμαίων δεῦναι δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸν δίψος ὁμολογῆσαι. τῷ δ' ἡλικίας καὶ παιδάριόν τι λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰν, καταβὰς αὐτός τε πίνει, καὶ ὃ φέρων ἦκεν αἴσιον πλήσας ὕδατος, ὡχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῷ δ' φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδὲν ἴσχυσε, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος οὐδὲν ἧττον ἐβεβαιοῦτο τὴν συνθήκην. λαβεῖν δ' δεξιὰν τὸν μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ καταβῆναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει εἶναι. τὸ μὲν δὴ παράτολμον ἀπὸ τῆς ἡλικίας μάλιστα τοῦ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθῆναι. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν αἰτηθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ μὲν τῆς συγγνώμης κομιεῖν αὐτοῖς παρῳκείαν φήσας, οἰκτρῶς δ' ὃν διαλόγως αὖ αὐτοὺς ἔσωζε, φείσασθαι δὲ τοῖς ἱερεῦσι τοῦ ναοῦ συναπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τοῦ πολέμου παν- Κεφ. λδ.
ταχόθεν συνεστῶτος, καὶ φεύγειν ἐσομένους δυσφυγῶν οὐδαμόθεν ἦν, προσκαλοῦνται τὸν εἰς λόγους. ὁ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυρον φείσασθαι προαιρούμενος, καὶ τὴν φίλων συναγώνιον, ἴσταται κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῆς ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τὴν ἱερὰν τῷ ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τὴν τυράννων καὶ τὴν καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρωθι, βούλῃ ἐφιστήκει. Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ καίσαρα προσδοκῶντες αὐτῶν τῷ ἀξίωσιν. ἄγγελος δὲ τοῖς στρατιώταις ἦκε, θυμοῦ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἐρημωσίᾳ ἄγασπασμὸν, ὅπερ μὴ τειχισθὲν τὸ κρατεῖν, φρουρὸς ἤρκει λέγειν. ἀρά γε ἤδη κεκόρεσθε τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀθυμίας σῶοι λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολούμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρῶτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήϊος εἶλε ὑμᾶς χρόνος, ἀεὶ παύσασθε νεωτεροποιίας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξενίγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτάρκεσε τῷ ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοι χερσὶν συμμάχων; καὶ τὸ τῆς ἕξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἅμιλλαν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὴν ἴσα γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητα δὲ τει-

δὲ τειχῶν καὶ τὶ μεῖζον ὠκεανοῦ τεῖχος κώλυμα, ὃν ὠθεῖ βιβλημένοι βρετ τανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; καρτερία ψυχῆς καὶ παιδεία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἠδίκησ καὶ καρχηδονίους ἁλόντας τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγαγε καὶ ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν, τῷ τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοὺς πατρίους νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῶ οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπιτρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε· τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τὸ ὑμῖν ὅτι τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπιτρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε ἐκωλύσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ὑμῖν γένησθε πλουσιώτεροι, καὶ ἡμᾶς ἀσπάσησθε τοῖς ὑμετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἐπῆλθε τηλικοῦτον αἴσθησιν ἀπολαύσαντες, ὅτι τοὺς ἡμᾶς ἐνίκησαν τὸν πόλεμον, καὶ δίκην τῷ ἀπιθανάτων ἐπράξατε, τοὺς σαίους τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἕως γοῦν κατέφρονήσατε τῆς ῥώμης ῥᾳθυμίας, καὶ καθάπερ ῥάμματα, ἢ σπάσματα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐς τὴν μείζονα νόσον διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλπίδας αἰσχρὰς, καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ὑμετέρας θυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ οὐμὸς εἰς τὸν χείμαρρον, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῷ καὶ κίνειν, ἀλλὰ νουθετήσων. δίον γοῦν εἶπερ ὑμῖν ἐπανεχάρη ἔθνους πατρῴου, ὑμῖν τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἐρεῖν, καὶ ταύτην ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν δίκαιος, ὃ γαλιλαίας ἐδήωσε καὶ τὰ περίξ, ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν αὐθάδεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τὰς ὑμετέρας φρενίτιδος, τὸν τόλμαν ἐπεθαρρύνατε. πέρσης οἰχομένου, τὸ θ' ὅπερ ἐχθροὺς τοὺς πονηροτάτους, ἐποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαρρήσατε· καὶ χωλιόντων εἰς τὸν αἰγυπτίου ἐμοῦ τὸ καὶ τὸ παρὸς, εἰς θρασυδαίας τὸ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγυμνασμένους, οὓς καὶ στρατηγοὺς φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυρόντως γοῦν ὑμῖν τῆς ἡμερότητος, καὶ τῷ ὑμῶν κατὰ ταὐτὸν ἠρεμούντων πάντων, προσβαλοιμῶν ἢ καὶ σωσηδομένων τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. θρασύνεσθε μὲν ὑμῖν πρὸς τοὺς ἐμοὶ διαφέροντας ὅτι ἰσοτιμισμοῦ, δείδοικα δὲ τειχῶν αἰσχροδομούμενοι καιροὶ στάσις ἦ, καὶ τυράννων φιλονεικία, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς ἁρίστα. ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, σῶσαι τὸ παρὸς ἄκοντος, λαβὼν σκυθρωπὰ θρασυγλώσσατα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρωνικὰ φρονεῖν, ἐθέλω. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸς πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλοῦ πολεμουμένων ἐφεισάμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δίδωμι, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείγοντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχον. καθ' ἑκάστην ἡλικίαν ὡς ἠτιώμην, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προσκαλεσάμην. τὸ ἱερὸν πλησίον ἐθρόουν, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην τῆς τοῦ πολέμου νόμου. φείσασθέ γ' ἐμαυτοῦ τῷ ἰδίων ὑμᾶς ἀγίων, καὶ σώσατε τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδου ἄδεια τὸ ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας. εἰ δ' ἐβούλεσθε καὶ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ πάντων ἐφείσατε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρήσατε. ἔτι εἶτα μαρώτατοι προσκαλεῖσθε με πρὸς λόγους πάλιν, ἵνα τὶ σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσθε;

A murorum? Et qui maior Oceano murus? atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe nouerat is. Itaque vos cõtra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolùm diſcretos, ſed cum aliis etiã veſtra voluntate conB ceſſimus: quódq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eáque efferentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráque pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, exuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandiétibus infuditis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractum alias, malè quieti in maC iore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cũ deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atque hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. D Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſentionibus fiduciam præſumpſiſtis: meque ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo E quieſcentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſque, nouarum rerũ gratia miſſę, murorum autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum inteſtinũ, quę ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtib. ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deF ſiſtere, pugnãtibus aliquandiu parcebam, ſpõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgẽtes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templúmque ſeruaG re, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nũc me ad colloquiũ prouocatis, vt quid tale cõſeruetis quale perdidiſtis?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihique subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsique oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

οἵας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιῶ τε μὴ τ̃ ναὸν σωτηρίας; ἀλλα καὶ νῦν μὴ τ̃ ὅπλων ἐσήκατε, καὶ οὐδὲ ἐν ἐχάτοις ὑποπίπτειθε γοῦν ἱκέτας, ὥ τα λαίπωρα, τίνι πεποιθότες; οὐ γὰρ ἐμὲ μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχεται δὲ ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δ' ἔχετε ταῖς ἐμαῖς ἔχετε ταῖς ψυχάς; εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανεῖν; οὐ μέντοι ἔγωγε φιλονεικήσω πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ὑμῶν. ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρέπως δεσπότης, τὰ μὲν ἀνήκεστα κολάσας τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

Κεφ. λε.

Πρὸς ταῦτα ὑποκρίνονται, δεξιὰ μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέ ποτ' ἂν τὸ ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἢ τῶν ὅλων ἀπειτειχίσματος μὴ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπολύσασθαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα αἰσθανόμενος ὅτι, εἰ τύχοι, ἀλωκότων ἔχοντες αἱρέσεις αὐτῷ προτείνουσιν νενικηκόσιν, κηρύξας μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτομολεῖν· μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν δύωνται· πάντα γὰρ αὐτοὺς ἤδη πρᾶξειν πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπιτρέψαι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνῳ μὲν ἐπόρθουν τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν Ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν Ὀφλᾶν καλουμένην ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῆς Ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ καὶ μέσην τὴν Ἄκραν ἰδ. ἐκαίοντο δ' οἴκοι νεκρῶν καὶ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τὸ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφ. λς.

Κατὰ ταύτην τ̃ ἡμέραν, οἱ τ̃ Ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τ̃ ὁπόσοιπερ ἐπιφανεῖς ἐκεῖ σὺν γυναιξὶν ἐτύγχανον, ἱκέτευσαν καίσαρα δεξιὰν δοῦναι αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωρισμένους, οὐκ ἄλλαξε τὸ ἦθος, δίχα δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συνδήσας δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίσιν ὁμήρων παρέξοντας.

Cap XIIII. De præda se ditioiorum & succensio ne interioris ciuitatis

Editiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò confugerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerêtur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadente pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autè die Romani, versis in fugã ex inferiori ciuitate latronib⁹, ónia Siloã vsq; igni tradidêre

Κεφ. λζ.

Οἱ στασιασταὶ δ' ὅτι τ̃ βασιλικὴν ἐρήμωσαν τὴν πόλιν, εἰς ἣν δι' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπόθουν, τὰς τ̃ ῥωμαίων ἐπ' αὐτοῖς ξέπον· καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τ̃ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ τ̃ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα τ̃ δὲ πεζὸν καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὑποσφάξαντες δι' ὅλης, ἕωσαν ὡς τὴν πόλιν, ὥσπερ σὺν σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν ἐπὶ πλεῖον ἔχων, ἀρδάλᾳ τινὶ τ̃ ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸν ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀπαντικρὺ τ̃ ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων. φθάσᾳ δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους ἀφυγών, ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ ἰουδαῖος. τ̃ τον ἀφυγόντα μὲν ἐκ τ̃ πολεμίων, ἀπελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμειναν πῆς. ἀξιοῦν δὲ ῥωμαίων ἓν στρατιώτην κείνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τάττε ὅπλα ἀφείλετο, κ τὲ τάγματος ἐξέβαλεν, ἄπρα μὲν αἰσχυνόμενον θανάτου χαλεπώτερα.

Τ̃ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ξενάμενοι τὰς λησταὶς ἐκ τ̃ ἄκρα τ̃ πόλεως, τὰ μέχρι τ̃ σιλωὰ πάντα ἐνέπρησαν.

κ τὲ

καὶ τὴν μὲν ἄστυ ἥδοντο διαπεπωμένην, τὰ δὲ ἁρπαγῶν ἐδεῖτο μάρτυρον· ἐπῳδὴ πάνθ' οἱ στασιασταὶ τὸν ἐκείνοις, αἰσχύνην εἰς τὸν αἰῶνα πολιτ. ὧν δὲ αὐτοῖς μετουσία μὲν οὐδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καμνομένην γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις ἐθήρων ἐπ' ἐλαφρῷ τὸ πολιτικὸν ἕλκος· προσευμένην μὲν τοῦ δήμου, καὶ καυμένην δὲ τὸν ναόν, φλεγομένην δὲ τὸ ἄστυ, μᾶλλον καταλιπεῖν τοῖς πολεμίοις. καὶ μὴν ὅσοι ἰώσεπος ἐν ἐσχάτοις ἐκ τῶν αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν λοιπῶν τῆς πόλεως ἐκάμνον. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τῆς χαλεπωτέρας ἀπηλλάττετο· ἐπεὶ δ' οὔτε ὧδε δυνατὸν ἦν τὸν ὅρκον ἑαυτοῖς ὑπόμνησον, ὃν πολεμεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις εἰώθεσαν, ὥσπερ εἰρκτῇ τινὶ λημμένοι πάντες φοβερᾷ ἔθος ἐκείνῃ τὰς δεξιὰς, σκοτεινὰ μέρη καὶ τὰ ἐμπρησθέντα τῆς πόλεως, τοῖς ἐρειπίοις ὑπολοχῶντες αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἐλίσκοντο δὲ πολλοὶ, καὶ πάντας διαφθείροντες, ὑπὸ γὰρ εὐδίας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἱππέων αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκροὺς. ἐδόκει δὲ τὰς ἔξοδος ἀπωλείας τῷ λιμῷ κουφότερος· ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσι ἤδη τὸν ἕλεον, ὅμως προσέφερον, καὶ φονεύουσι τοῖς στασιασταῖς ἐκέλευον. τόπος τε ὅτι τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἦν ἀνοῦς, ἀλλὰ ἅπας λιμοῦ νεκρῶν εἶχε· καὶ στάσεως. καὶ ἐπλήρουτο νεκρῶν, ἃ δὴ στάσιν, ἃ δὴ λιμὸν δοκοῦντα ὀλωλότων.

Κεφ. λθ. ΕΘαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικὸν, ἐλπὶς ἐλάττονος ἤδη τῶν νόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες οὐ προσεδόκων ἐρυκηθήσεσθαι· μὴ δὲ τὸν παντελῆ τῆς πόλεως ἄλωσιν, ἀναξιώτατον ῥωμαίων προελθόντες, δεσποτείας ἐπιχείρημα. τὸ δ' ἐλεῖν ἀρὰ ὄντες αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸν θεὸν, οὔτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. πανικοῦτα γὰρ ἐκείνοις ὑποδύτες, αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοῖς ἐκ τῶν καμομένων καταφεύγοντας εἰς τοὺς ὀχετοὺς, ἔκτεινόν τε αὐτοὺς καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δύσεται ζοφερὰ ἁρπάζοντες, αἵματι πορφυρᾷ κατέπινον. ἐκεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ἑαυτῶν βολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφ. μ. ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξωθεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν ἀπείκρημνον οὖσαν, δέκατον μὲν τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μηνὸς εἰκάδι· χαλεπὴ δ' ἦν ἡ ὕλη ἡ κομοῦσα, πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἀπὸ τῶν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐφλαμαίων εἰς τὰ προάστεια χώματα. τὴν μὲν οὖν τῶν ἀραρώτων ταγμάτων ἠγεμόνες τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, αὐτάρκης τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμεμιγμένον πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τὸ ξυστὸν, ἐξ οὗ καὶ τὸν νότον, καὶ τὸν αἰμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωαννέα πολέμῳ ἑαυτῷ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνῆγον τοὺς ἐβουλεύσαντο πρὸς ὧδε δόσεως σφῶν ἐπὶ πόν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πίστει πρὸς τὸν, ἑαυτῶν δοῦναι δεξιὰ αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνόμιζεν ἐλπίσας, ὑπαναθέσθαι ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τῷ πολέμου μέρος ἦσαν, ἑκασίως μὲν, ἀλλ' ὧν κατανάγκην τὰ σωτήρια αὐτοῖς,

A & oppidum quidem gaudebant abſumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones eximanitis priùs omnibus, in ſuperiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus ſecundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aſpicientes, alacri voto mortem ſe expectare dicebant, quod peremptopopulo, incenſo templo, & flagrante oppido, nihil eſſent hoſtibus relicturi. Sed tamen Ioſephus in B extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obtecrando laborabat Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro ſalute adhortatus, nihil amplius quàm eluſus eſt: quia neque ſe tradere propter iuſiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti cuſtodia circumuallati: cædiſque inſuper conſuetudo dexteras commouebat. Diſperſi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis inſidiantes. Multi au- C tem capiebantur, omneſque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque ſine licentia, etiã deſperata miſericordia, tamen fugerent: atque in ſeditioſos à cæde non ceſſantes, ſponte inciderent. nullúſque in ciuitate locus vacuus erat: ſed cuncta mortuos habebant, quos fames aut D latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel ſeditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionemque latronum, ſpes vltima ſita in cloacis: quò ſi fugiſſent, minimè inueniri poſſe arbitrabantur: ſed peracto excidio, poſt Romanorum digreſſum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat ſomnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem ſubterraneis freti, plura quàm E Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos deſcendiſſent, eos improbè necabant, itémque ſpoliabant. Quinetiam cibum ſicubi repertiſſent concretum ſanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter ſe illis iam rapinarum cauſa bellum, eóſque putauerim, niſi excidio præuenti eſſent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora deguſtaturos fuiſſe.

CÆſar autem fieri non poſſe proſpiciens, Cap XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum. F vt ſine aggeribus ſuperiorem caperet ciuitatem, in præruptovndique loco ſitam, diſtribuit operibus militem viceſimo die menſis Auguſti. Erat autem tranſuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum eſt, circum ciuitatem vſque ad centeſimum ſtadium in priorum aggerum extructionem detonſis. Quatuor quidẽ legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xyſtum verſus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro caſtello ſibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm cõgregati, conſilió de ſui traditione cepêre: miſſiſque ad Titum quinque, vt dexteram ſibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos ſperans eſſe ceſſuros Idumæis abſtractis, quoniã belli pars videbãtur, ſerò quidẽ, verũtamẽ vitã his polli-

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerẽt. Omnes autem suscipiebãtur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sũt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccũ, quę ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorúmque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebãt. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

Cap. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidẽ machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erãt. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogãtes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidẽ ambitu & muro, quo mœnia cĩgebãtur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

A κ) τὰς ἄνδρας αἰχμαλωτίζει. ὁ δὲ σκυθρωπάζοντα ὁρῶν τὸν Σίμωνα, κ) πάντα μᾶλλον τοὺς ἀπελθόντας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τοῦτο αἱρεῖται τοὺς ἐπ' ἐγγυήσει, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰδουμαίων ἀμηχανοῦν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, κ) τὸ τεῖχος φρουραῖς ὀλιγαρκέσαις διελάμβανεν· οὐ μὴν αὐτάρκεις οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἦσαν. ἀλλὰ καίτοι πλείστων φευγόντων, πολὺ πλείους οἱ διαφθορεῖς ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τοῦτο πόνου διὰ τὸ πρόσπτατα τῶν προτέρων ἀμελήσαντες φυλακμάτων, καὶ αὐτοὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης πάνυ ἑκάστου, πλήθει τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καὶ πρὸ δὲ προεκήρυξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ γλυκεῖαι ἐξαγάγοιεν, ἐμὲ καὶ τούτους ἐδέχετο· ἔπεισε μὲν τοι τοὺς ἀγανακτοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. κ) τῶν μὲν ἀπεμπολουμένων, ἀπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τὰ ἑξακισμύριοι, οὓς ἀφῆκε καῖσαρ, ᾗ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφ. μα'. Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, κ) τῷ ἱερέων τις Ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πίστεως ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει παρὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, κ) παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τείχους τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τραπέζας τε, κ) κρατῆρας, κ) φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα, κ) σκευαρώτατα. παραδίδωσι δὲ κ) τὰ καταπετάσματα, κ) τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ κ) ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας, C τὰς ζώνας ἐπέδωκε τῶν ἱερέων, πορφύρεαν τε πολλὴν κ) κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τῷ καταπετάσματος· σὺν οἷς κινάμωμόν τε πολὺ κ) κασσίαν, κ) πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ κ) τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντι, πλὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφ. μβ'. Συντελεσμένων δ' ἤδη κ) τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ E φορπαίᾳ μηνός, ἐν ὀκτωκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τοῦ τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ ἑστῶτες ἠμύνοντο τοὺς προσιόντας τὰς ἑλεπόλεις ἐκ πάνυ δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, κ) τῷ μόγις, δυθυμοῦντας ἀθύμων ἤδη, κ) παρειμένων. ὡς δὲ προερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐσέδοσαν, φυγὴ μὲν πρὸ F λίου δὲ θέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ κ) τοῖς τυραννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τ' ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ἐπιβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐναρκῶν τὸ καὶ μετάνοιαν πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σεβασμοῖς, κ) τοῖς ἀστεϊσμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ ῥίμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἰ καίπερ ἐν πονηροτάτοις τινὶ μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ περιτείχισμα δραμόντες, ὥσασθαί τε τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς δ'

ὰς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἰόντων οὐδαμοῦ, διέφυ- A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiã propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò sensissent lenitorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserãtes idẽ etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiã deseruerãt. Cóspecta quidem earũ solida altitudine, itémque magnitudine, subtilique lapidum compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerẽtur, Deo, inquit, planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

ἀς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἰόντων οὐδαμοῦ, διέφυγον γὰρ ὅπῃ τινὶ συμβάλοιεν ἀνάγκη. προσιόντες δὲ, οἱ μὲν ὅλον αὐαῖς ἄφθη τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δὲ ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δὲ ἤδη τὸ πλησίον εἶδ) ζητοῦντας αὐτούς, ἵστασθαι δὲ ἀφορᾶν δοκεῖν τοὺς πύργους πολεμίους ἑλέσθαι πλάζοντος τὰς ὄψεις τοῦ δείους, δοκοῦντας πεσόντες, αὐάμενοι τὸν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν. καὶ καθάπερ ὑπονενοσηκόμενοι τὰ νεῦρα, πρὸς φυγὴν ἀπόρουν. εἶθα δὲ μάλις' αὖ τις καταμάθοι τὸ τε τοῦ θεοῦ δύναμιν δικὴ τοῖς ἀσεβέσιν, καὶ τὴν ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, τὸ ἀσφαλέως ἐγύμνασαν ἑαυτοὺς, καὶ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐξ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδὲ ποτ' ἁλῶναι μόνῳ δ' ἰδύνατο λιμῷ. ῥωμαῖοι δὲ τοσαῦτα σφίσι τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ πῖς ἰσχύοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ ἐκεῖς πύργοι, σφίσι ὧν αὐτοῖσι διελωκόμεθα. καταλιπόντες δὲ πύτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, σφάγεῖον μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα κατεφύγετον. ὧθις δ' ὀλίγον αἰακύψαντες ἐπ' δίους, ὥρμησαν δικὴ τὸ τῆδε σφετεροῦ τείχισμα. χρησάμενοι δὲ τ' πάλαι ἀσθενεστέρᾳ τῶν αἰχμῆς, κατάγησαν γὰρ ἤδη τὸν ἰσχνὸν ἅμα τοῦ δέους καὶ τοῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τοῦ φρενοῦν αὐωθοῦν), καὶ σκιδαθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δὲ τὸν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν δικὴ τοῦ πύργων, καὶ μὴ κρότου δοκοῦσας ἐπαγάλλειν δικὴ τῇ νίκῃ, πολὺ τὰς ἀρχὰς κουφότερον τ' πολέμου τὸ τέλος διῆκόπας. αἱμωτὴ γοῦν τῶν πολιτῶν τοῖς δικαίοις κτείνουσι, καὶ μηδένα βλέπουσιν αἰτίαν, ἁπλῶς κατέβαλον. εἰσιόντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀδέκητον, καὶ τοῦ συμφλέγοντας τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑπεπίπρασαν. πολλὰ δὲ κενοὶ ζοῦσες, ὁπότ' εἴδον παρόδοιο ἐφ' ἁρπαγὴν ὕλας ἔτι κενῶν καταλάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τοῦ λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα φεῖς τὰ ὕψι πρεσκόντες, κενὰς χερσὶν ἐξέσσαν. οὐ μὴν οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ἀπολωλότας, παυτὸ καὶ φεῖς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὰ ἐντυχόντα διολαίνοντες, ἀπόφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκρῶν, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τοῦ φλεγομένων σβεσθῆναι τοῦ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο φεῖς ἑσπέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν ἑβδόμοις, μηνὸς Γορπιαίου μὴν ὀγδόῳ, πολλῷ τοσούτοις χρησαμένῃ συμφοραῖς καὶ τῶν πολιορκίαν, ὅσοις ἔστι τ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη, πάντες αὖ ὀρθρου ἔδοξεν, οὐ μὴν ἀξία κατ' ἄλλο τοῦ τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γενέσθαι τοιούτων ἐνεγκεῖν, ὑφ' ὧν ἐπέρασεν.

Κεφ. γ. Παρῆσαν δ' οἱ τότε εἶσω, τάδ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πύργους ἀπεθαύμασαν, οὓς οἱ τύραννοι καὶ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατεῖδον γὰρ τότε νεὼν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πύργας, τὴν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος, ἡλίκοι δ' ἦσαν τὴν αὐάτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τοὺδε τοὺς ἁρμάτων ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τὶ πρὸς τύπους τοὺς πύργους δύναντο; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiã propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò sensissent lenitorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserãtes idẽ etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiã deseruerãt. Cóspecta quidem earũ solida altitudine, itémque magnitudine, subtilique lapidum compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerẽtur, Deo, inquit, planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est: quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templũ in destinatũ mulieribus ambitum concluserũt. Custodem autẽ his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputãdos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, patim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominũ frumenti penuria.

μὲν ἓν πολλὰ τοιαῦτα διϊλέχθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν τυράννων δεσμώτας οἳ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις ἀπῆκεν. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφαιρίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον ἑῆς αὐτοῦ τύχης, ἣν συστρατιώτην ἔσχε χεὶρ καὶ βραχίων κρείττων ἀλκὴν μὴ δυναμένων.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ΚΑΙ τῶν μὲν ἁλόντων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες, καὶ ἐπ' ἀκισχίλιοι συνήχθη. τῶν δ' ἀπολωλότων καὶ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ὅθεν γὰρ ἡ χώρας ὅλης ὄντι τῷ ἀζύμων ἑορτῇ συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιέπεσον, ὡς τε τὸ μὲν πρᾶτον αὐτοῖς τὴν συνοχωρίαν νόσῳ λοιμώδει φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ἐπιφέρειν. ὅτι δ' ἐχώρει τοσούτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ὑπὸ κεστίου συναριθμηθέντων, ὃς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἰδὼν ἀλλοφυλῶν γέμουσαν βουλόμενος καταφανεστέρους ποιῆσαι τοὺς ἄρχοντας ἐπιτάξαι τοῖς ἱερεῦσιν ὅπως δυνατὸν ἐπὶ πλεῖον πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐν τῇ ἑορτῇ, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ἄσπερ δὲ φατρίαι περὶ ἑκάστην γίνεται θυσίαν, οὐκ ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνοις γὰρ οὐκ ἔξεστι δειπνεῖν) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, τῶν μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' αἰτιῶν ἑκάστου δέκα δ' αὐτοῦ μόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ δισχίλιοι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπεμμήνοις, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἔξεστιν, οὔτε τῶν θυσίων μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, δεισὶ καὶ θρησκείαν ἀφῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔνδοθεν συνελήφθη. τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ τάχιστα ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐνεκλώσατο.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehẽsus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnẽti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum qui dẽ ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingẽta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa veniissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Πᾶσαν

Κεφ.μς. Πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλα γοῦν τῷ φανερῶν, οἷς μὲν ἀνεῖλον, οἷς δὲ ἠχμαλώτισαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνιχνεύοντες, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἀρρήκτων, ὅσους μὲν ὑπέτυχαν ἔκτεινον. εὗρέθησαν δὲ κἀκεῖ ὑπὲρ τοὺς πλείους δισχίλιοι, οἱ μὲν ὑπὸ στάσεως αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπόπτα τοῖς ἐπιπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν αὖθις. τοῖς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰς δυσβάτους τόπους σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τῶν εὑρόντων ἐπιέναι τὴν κέρδος. αἰκίζοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τὴν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπέμπετο γε μὴν ὁ θεὸς ἀμφοτέροις ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμῷ τῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἃν πολλάκις ἐξηιτήσατο παρὰ ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ δυσμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δὲ τῇ ἰδίᾳ δηλώσομεν, ἑαυτὸν παρέδωκεν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τὰ ἔσχατα τῆς πόλεως ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim B multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefásque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe desp-xit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit C Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

Κεφ.μζ. Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἐρημώθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήιος, δεῖτα τούτοις σὺν ἡρῴδῃ σώσιος ἐλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἐρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἓξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας καὶ χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. καὶ γὰρ ἦν τοιοῦτος. διὸ καὶ τοῦτο ἱερᾶσατό τε τοῦ θεοῦ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν πρόσθεν σολυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίων, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου ἡμῶν μένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βάθος πλοῦτος, οὔτε τὸ διαφορικὸν ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπόλεσιν αὐτῆς. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

CAP. XVIII. Hierosolymæ vrbis historia.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum D Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Solius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, E cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum F septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: mutique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantiũ, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperiũ cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituros: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis veller honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

ΕΠΕΙ ΔΕ ΟΥΤΕ ΦΟΝΕΥΕΙΝ, ΟΥΤΕ ΑΡΠΑΖΕΙΝ ΕΙΧΕΝ Η ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΘΥΜΟΙΣ ΕΠΙΛΗΠΤΟΝΤΩΝ, ΟΥ ΓΑΡ ΔΗ ΓΕ ΦΕΙΣΟΙ ΤΙΝΕΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ΕΙΧΟΝΤΕΣ, ΚΑΛΥΕΙ ΚΑΙΣΑΡ ΗΔΗ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΑΠΑΣΑΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΜΟΝΟΥΣ, ΟΣΟΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΝ ΥΦΑΙΡΕΘΗΣΑΝ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΙΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΥΡΙΑΜΜΗΝ. ΤΟΣΟΥΤΟΣ ΔΕ ΟΣΟΝ ΗΝ ΕΞ ΑΠΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΙΧΟΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ΟΠΩΣ ΕΙΗ ΤΟΙΣ ΥΠΟΛΕΙΦΘΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΟΙΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ· ΤΟΙΣ ΠΥΡΓΟΙΣ ΔΕ, ΙΝΑ ΤΟΙΣ ΕΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΩΣΙΝ, ΟΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΞΟΠΑΝ ΟΧΥΡΑΣ ΟΥΣΑΣ, ΕΝΕΡΓΗΣΕΙΕ Η ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑ. ΤΟΝ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ, ΟΥΤΩΣ ΕΞΩΜΑΛΙΣΑΝ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΟΝΤΕΣ, ΩΣ ΜΗΔΕ ΠΙΣΤΟΝ ΟΙΚΗΘΗΝΑΙ ΠΙΣΙΝ ΑΝ ΕΤΙ ΦΑΝΗΝΑΙ ΤΟΙΣ ΠΡΟΣΕΛΘΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ΕΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΙΣΑΝΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΣΟΡΟΠΟΥΣ ΕΝΗΜΕ, ΛΑΜΠΡΑΝ ΤΕ ΠΟΛΕΙ, ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΥΣΒΟΗΘΕΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡ ΔΕ ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕΝ ΑΥΤΟΘΙ ΚΑΤΕΛΙΠΕΝ ΕΓΝΩ ΤΗΣ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΙΛΑΣ ΙΠΠΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΧΟΥΣ ΠΕΖΩΝ.

Κεφ. α.

ΠΑΝΤΑ ΔΕ ΗΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΩΚΗΚΩΣ, ΚΑΙ ΠΡΙΣΑΣ ΤΟ ΣΥΜΠΑΣΑΝ ΕΠΑΘΕΝ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΙΑΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΡΘΩΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΑΕΙΣΥΣΑΣΙΝ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΤΟΣ ΟΥΝ ΑΥΤΟΙΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΗΝ ΤΗΝ ΘΕΑΤΡΩΝ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΝ ΒΗΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΑΣ ΔΗΠΟΥ ΤΟΥΤΩ ΜΕΣΗ ΤΗΝ ΗΜΕΜΟΝΩΝ, ΕΙΣ ΕΠΗΚΟΟΝ ΑΠΑΣΗ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΙΔΕΣΘΑΙ, ΧΑΙΡΕΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ΕΙΧΕΝ ΑΥΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΔΙΝΟΙΑΣ, Η ΧΡΩΜΕΝΟΙ ΔΙΕΤΕΛΟΥΝ. ΕΠΗΝΕΙ ΔΕ ΤΗΣ ΣΕ ΠΑΣΙ ΠΟΛΕΜΩ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ, ΙΝΑ ΣΕ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΑΜΑ ΤΗ ΚΑΤΕΣΦΑΣ ΑΙΔΕΙΑ ΠΑΡΕΙΧΟΝ, ΤΗ ΜΕΝ ΠΑΡΡΗΣΙΑ, ΚΑΙ ΔΙ ΑΥΤΩΝ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΥΞΟΝΤΕΣ· ΦΑΝΕΡΟΝ ΔΕ ΠΑΣΙΝ ΑΥΤΟΡΑΣ ΚΑΘΙΣΤΑΣ, ΟΤΙ ΜΗΤΕ ΠΛΗΘΟΣ ΠΟΛΕΜΙΩΝ, ΜΗΤΕ ΧΩΡΙΩΝ ΟΧΥΡΟΤΗΤΕΣ, Η ΜΕΓΕΘΗ ΠΟΛΕΩΝ, Η ΤΗΣ ΑΠΕΙΡΟΜΑΧΟΥΣΗΣ ΑΛΟΓΟΣΙ ΟΡΜΑΙ, ΚΑΙ ΘΗΡΩΔΕΙΣ ΑΓΕΛΟΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΝΤ' ΑΝ ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΗΝ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΚΑΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΠΙΝΕΣ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΗΣ. ΚΑΛΟΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΙΣ ΕΠΙΘΕΙΝΑΙ, ΠΟΛΛΗ ΧΡΟΝΩ ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ. ΜΗΔΕ ΓΑΡ ΕΥΞΑΣΘΑΙ ΤΙ ΤΟΥΤΩΝ ΑΜΕΙΝΟΝ ΟΤΕ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΘΙΣΤΑΙΤΟ. ΤΟΥ ΤΟΥ ΔΕ ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΥΤΟΙΣ, ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙΝ, ΟΤΙ ΤΟΥΣ ΗΓΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΧΗΝ ΔΙΑ ΞΙΦΟΣ ΠΟΥΣΟΝΤΑΣ, ΑΥΤΟΥΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΣΑΝΤΑΣ, ΕΙΣ ΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΘΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΕΡΙΕΠΛΑΣΑΝΤΑΣ ΑΣΜΕΝΟΥΣ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΠΡΟΣΩΠΟΙΣ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΥΠ' ΑΥΤΟΥΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΗΜΕΝΟΥΣΙ, ΧΑΙΡΕΙΝ ΕΧΟΝΤΑΣ ΤΟΙΣ ΕΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΕΙΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΤΑΥΤΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΑΝ, ΕΙΔΩΣ ΟΤΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΕΛΟΣ ΕΥΨΥΧΙΑ, ΟΥΔΕΙΣ ΕΣΧΕ ΒΕΒΑΙΟΤΕΡΑΝ. ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΓΕ ΔΙΑΦΕΡΟΥΣΙΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΥΣ, ΥΠΟ ΡΩΜΗΣ ΠΛΕΙΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΕΝ ΕΑΥΤΩΝ ΒΙΟΝ ΑΕΙΣΙΜΙΑΣ ΚΑΤΕΚΟΣΜΗΚΟΣΙ, ΤΟΙΣ ΔΕ ΑΥΤΟΙΣ ΣΤΡΑΤΙΑ ΔΙΑΦΑΝΕΣΤΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑ-

Κεφ. β.

ΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΝ, ΕΦΗ ΤΑ ΓΕΡΑ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΔΙΤΤΑΣ ΑΠΟΔΩΣΕΙΝ, ΚΑΙ ΜΗΔΕΝΑ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΗΝ ΕΤΕΡΟΥ ΘΕΛΗΣΑΝΤΟΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΑΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΑΜΟΡΤΗΣΕΣΘΑΙ· ΠΛΕΙΣΤΟΝ ΓΑΡ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΥΤΟΥ ΗΓΗΣΕΣΘΑΙ ΤΗΝ ΘΕΜΙΤΕΙΑΝ, ΕΠΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΕΘΕΛΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΡΕΤΑΣ ΤΙΜΑΝ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΤΟΥΜΕΝΩΝ, Η ΚΟΛΑΖΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ.

ΕΥΘΥΣ

Ευθὺς

Κεφ. γ. Ἐπ' ἴσης οὖν ἐποίησεν ἅπαντι ὡσαύτως τοῖς δήμοις τοῦτο πρᾶγμα, ὅσοι τὰ λαμπρότατα ἦσαν ἐν πόλεμῳ κατορθώσαντες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τὰ παρειμένα, ὡς αὐτὸς ἐπ' ἐκείνοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐστεφάνου χρυσοῖς, ἐφιλοτιμεῖτο τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεπτωκυίας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἠλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἀργυροῦν, καὶ χρυσοῦν, ἐδωρεῖτο τε, καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῖς λείας διαφόρως ἀπένειμε. πᾶσιν δὲ τοῖς στρατιώταις ὅπως αὐτὸς ἑκάστου ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ παρασκευὴν δείπνου, δι' ὅλης πολλῆς κατέβαινεν δαψιλοῦς· ἐστιᾶτό τε πρὸς θυσίας ὁλοκαύστους· καὶ πολλοὶ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστήκοτος, κατεθύοντας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ δεξιώσεων εἰς δώροξιν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ἡμέρας συνεστιάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διῆφηκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστοις ἀπῆν.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quotnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliáque prædam largiter distribuebat.

Κεφ. δ. Τῷ δικαίῳ δὲ τάγματι, τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιστᾶσι φυλακήν, οἱ κεῖνται αὐτοῖς ὑπὸ τὴν δύσιν ἀποστείλας, ἔνθα περάσειν ἔμελλον. μεμνημένος δὲ τοῦ δικαίου τάγματος, ὅτι κεῖνοι στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τὰς μὲν συείας αὐτὸ ποιεῖσθαι ἐξέλασεν· διὸ δὴ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μεσόγειαν καλουμένην, ἀπέστειλε, παρὰ τὸν δύσεσθαι ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔθνη καὶ καππαδοκίας. δύο δ' ἐξέωσεν αὐτῷ μόχλει τὰς εἰς ἄγκυραν ἐξόδους, τὸ πάμπαν, καὶ τὸ παντελῶς ἀδιαβάτους ἀνθρώποις, καὶ καταβὰς ἄμα τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὴν θαλάττιον καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐπέταξεν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi C pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cessérat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hęc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum D multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Κεφ. ε. Καθ' ὃν καιρὸν τῶν καισαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσισθμᾶν, ἐν τούτῳ τινὰς φορτίδος οὔσης ἀπὸ ὀδησοῦ, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον δίβασιν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ὅτι ἔμπορος, καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ παραπλῷ πόλεις ἐπελθὼν δι' ἑκείνου αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἰταλίαν παραιροῦται, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽto Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde E Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorę filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum asciris, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos turò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Κεφ. ϛ. Τίτος δ' ὑπὸ τῆς θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦλθε· συνέπεσε δὲ αὐτῇ χρόνον ἐπιμεῖναι, παντοίας θεωρίας θεατῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις καταβληθέντες, οἱ δὲ καὶ πλησίον ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὸν σίμωνος τοῦ γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τοῦτον ἠλιομένων τὸν τρόπον.

Κεφ. ζ. Σίμων ἦν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἐν τῇ ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς οἱ ῥωμαίων στρατιὰ ἠλιομένη, πᾶσαν ἐπῆρθεν τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις καταβὰς, καὶ συνλαβὼν τοῖς λιθοτόμοις τε, καὶ τοῖς τὰ σιδηρᾶ ἐργασίαν ἐπιτήδειον τούτοις σίδηρον, τροφήν τε ἐφαρκῆ εἰς πολλὰς ἡμέρας διαναύσιμα, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθίσιν ἑαυτὸν εἰς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, προϊόντες ἦσαν· ἔπειτα δὲ τῆς γῆς ὑπαιτίους, ταύτην ὑπονόμους, ἐλπίδι τοῦ ῥᾴστερον διαναύσασθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ κατεσκάμμασι τὸ ἀδύνατον διανοεῖσθαι.

Vix enim paulalum foſſores proceſſerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuêre, qui eum viderunt, locíſque ſuis manebant, deinde propius cùm acceſſiſſent, quis eſſet, percontari ſunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad ſe ducem vocari; ſtatímque accerſitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Ruſus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipſum quidem vinctum cuſtodiebat: Cæſari verò quemadmodum eſſet comprehenſus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amarè ac tyrannicè fuerat vſus, in poteſtate hoſtium quibus maximè inuiſus erat ita Deus poſuit, non vi ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum: propterea quòd plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia, nec inualida res eſt iuſtitia; ſed quandoque ſui temeratores vlciſcitur, & grauiorem pœnam ingerit criminoſis, cùm iam ſe liberatos eſſe crediderint, eo quòd non ſtatim luêre commiſſa. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è terra, magnam etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem iiſdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæſari autem maritimam Cæſaream reuerſo, vinctus Simon oblatus eſt. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus, fratris ſui natalem diem clariſſimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quíque ignibus cremati ſunt, & inter ſe digladiatores periêre, duo millia quingentos exceſſit. Omnia tamen Romanis videbantur hęc licèt mille modis illi conſumerentur, minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berytum venit (hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus eſt, maiore vſus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia ſpectaculorum, quàm ſumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus neceſſarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequéti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

φλοδῆ δ' τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῷ ἔργῳ. ὀλίγον τε γὰρ μόλις προβαίνοντες οἱ μεταλλεύοντες ἤπτοντο καὶ τοῦ ζαμολοιμίου, ἐμελλεν δ' ἐκλείψειν. τότε δὴ τοίνυν εἰς δι' ἐκπλήξεως ἀπατήσων τοὺς ῥωμαίους λιπαρόμβος, λευκοὺς ἐνδὺς χιτωνίσκους, καὶ περιβαλὼν ἁλουργῆ χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἕκαστοι, ὅπως τί ἂν εἴη τοῦτο, ἐπυνθάνοντο. ἐπεὶ δὲ ἐγγυτέρω προσῆλθόν τινες, ὃς τις ὢν ἤρετο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου σαφῶς αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ ταχὺς προσὼν αὐτὸν ἁρμόττων, ἅτε πυρίτης ῥοῦς· ἔστι γὰρ ἀρχὴν τῆς γραπαῖς κατελέλειπτο. ποδόμβιός τε παρ' αὐτὸ πᾶσιν ἐλῶ ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, καίπερ δ' ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος ἐδήλου σαφῶς μὲν οὐδ' εἰς δέον τῆς καθ' ἡμῶν πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πάντως αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐπεῖπεν ὁ θεός, οὐ βίᾳ ὑφ' ὑμῶν αὐτοῖς ὑπηκόοις ἐσομένοις, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τιμωρίαν προσβαλόντα, διὰ πολλοὺς αὐτὸς ἐκείνους ἀπατήσας, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ ἀκαρῆ παρεῖναι θεοῦ χρόνον, οὐδὲ ἀδικεῖσθαι δίκην χρόνῳ δὲ μετέφερε τοὺς εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαντας, καὶ χρόνῳ τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς ποιηταῖς, ὅτι μὴ προσεδέξαντο αὐτὸν ἀπαλλάξαι, μᾶλλον ἐμμένοντες τοῖς πεπραγόσιν. ἴσως τοῦτο μὲν εἰς τοὺς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου γοῦν ἔξοδος, πολὺ μὲν τῶν ἄλλων ἑκατοντάδων πλῆθος ὑπ' ἐκείνου τοὺς ἀμείνους, ἐν τοῖς ἐπονόμοις φονεῦσθαι παρεσκεύασε. καίσαρι δ' εἰς ἡ βηλίων ἐπανελθόντι καμπήρεια, εἶναι προσῆλθε δεδεμένος. κἀκεῖνον μὲν εἰς ὀπτάλεσι ἐν φρουρᾷ παραφυλάττειν θεσμοῖς προστάξας φυλάττειν.

Κεφ. κ.

ΔΙαζήβιον δ' αὐτόθι τὸν ἀδελφὸν ἡβρίθμιος ἡμέρας ὀλίγας ἐπιφανῶς ἐώρταζε, πολὺ μὲν τῆς τῶν ἰουδαίων πολέσεως εἰς τιμὴν ἑαυτοῦ πολὺν αἷμα ἐκχυθέντος. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐντὸς τοῖς πρὸς τὰ θεῖα μάχαις, καὶ τῶν κατακαυθέντων, ἐντὸς τοῖς ἀλληλοτομίαις ἀναιρεθέντων, πεντακοσίους ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους ὑπερέβαλε. πάντα μὲν τοῖς ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μικρὸν αὐτῶν ὑπολελυμένων τόπος, ἐλαττῶν κόλασις εἶη. μᾶλλον τοῦτο καίσαρ εἰς βραχὺν ἦκεν. ἡ δὲ ἔξω ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, καὶ παῦλα χρησιμωτέραν ἐποίησε τὴν ὑπόθεσιν, πλείονι χρόνῳ τῇ λαμπαδίτιδι, ἀφ' ἧς τὴν τῶν παρ' ἡμέρας ἡβρίθμιον, ἐντὸς τοῖς τῶν θηρείων πολυτελείας, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἄλλων ὑπόνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ἀφέσθαι ἀπόλλυτο.

Κεφ. κα.

ΓΕνέσθαι δ' ἐκεῖ τὸν ἡμέρας τέτων καὶ τοὺς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολοιπομένους, ἀλλὰ μάλα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἀντιοχέων ἐκβεβαχθείσης, δι' ἃ τε τοὺς ὀλίγα παρεπιδημοῦντας αὐτοῖς ἐπανεχθείσας, καὶ δι' ἃ τὰ προϋπαρχόντα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. ἐξ ὧν ἀναγκαῖον ἔστι δι' ὀλίγων τομῶν προελθεῖν, ἵνα καὶ τῶν μὴ ταῦτα πεπραχότων, δι' ἃ παλοιδήσαν ποιήσωμεν τὴν δίηγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρίσταται τοῖς ἐθνεσίοις. πλείστη δὲ τῇ συρίᾳ καὶ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ἐν τῇ ἀντιοχείᾳ ἦν πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μᾶλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειαν τὴν ἐκεῖ καθίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαδεξάμενοι, πάντα τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἅτε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, καὶκείνοις τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποιηθέ. καθ' ὃν δὴ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνεκηρύχθη, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν οὐεσπασιανὸς κατεπεπλώκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν ἰουδαίων πᾶσιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις ἀντίοχος εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐν ἀντιοχείᾳ ἰουδαίων, τῷ δήμῳ τῶν ἀντιοχέων εἰσκηρυττόντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταφρήσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένους ἰουδαίους τινάς, ὡς κεκοινωνηκότας τῆς βουλῆς μόνων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ὅτι μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ δοὺς ἐκέλευον καμίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅτι τὸ θέατρον κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο καὶ τῶν ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχει ἐκείνους τιμωρεῖα φθάσαλεῖν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος δὲ ἐπέτεινε τὴν ὀργὴν, φθορὰ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ὀνειδίζειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἔσεσθαι τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὀνειδιζομένους. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ στρατιώτας τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἄρχειν τῶν ἑβδόμων οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐπέθηκεν, ὡς μὴ μόνον ἐν ἀντιοχείᾳ καταλυθῆναι τῶν ἑβδομάδα ἄρχειν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ φόβου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι ἦν ἀντιοχείας ἰουδαίοις τῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγονότων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, φθόνῳ ἀφανισθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταφρονηθῆναι τὴν τετράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τὸ τοῦ πυρὸς ἀκωλύτου μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν διεφθείρομεν. ταύτην ἀντίοχος τὴν αἰτίαν ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοῖς ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπιθῶς, ταχέως τῇ ἀγανακτήσει φθορὰ τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τραχεῖαν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μέγον οὐκ ἐπ' αὐτοῖς τὸ πῦρ ἐνέμεινε· καὶ τῶν ἰουδαίων ἐπιφερόντων. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγονότες μετὰ πολλοῦ τινὸς οἴστρου πάντες ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς ὥρμηντο,

A maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicarum: concessêrúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis viterentur. A secutis quoque postea regibus eo-
B dem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempérque religione sibi sociantes magnam paganoru multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recèns in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudęorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa hono-
C rabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudęorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro con-
D cremati sunt. In multitudinem verò Iudęorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem
E consensêrunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad
F breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen
G ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis inijci arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

μόλις δ' αὐτῷ ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, νέος κολλήγας τῆς πρεσβευτῆς, ἀξιῶν ἐπιστεῖλαι πρῶτον αὐτῷ δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεστέννιον πέτον, ἤδη μὲν οὐκέτι ἀσπαστὸν ἐξαπεστάλκει, σεισέβειαν δὲ παρεῖναι μηδέπω. πυνθανόμενος δ' ὁ συμβὰν τῷ ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτόχρου λαβόντων Ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁποιονοῦν. ἅπαν δὲ τὸ ἔργον ἐπεσχῆσθαι αὐθεφπροι πρὸς ἀλυπήσιοι, δέει χρεῶν αὐάγκης, νομίζοντες εἰ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὰ δημόσια κατεφρόνησαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὅτι μετανάστασις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔπος χαρεσδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσκάλλοντο. πῶς δ' καῖσαρ τῆς περὶ τὸ πατρὸς ἀγγελίας αὐτὸν κομισθέντος, ὅπ πάσας μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μὴ πολλὴν αὐτὸν ἐδέξατο περιθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, πῶς δὲ αὐτὸ φροντίδων ὡς ἥδιστον ἦν ἀπαλλαγμάτος.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediès à Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamē quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

Ὅτε μὲν οὖν ἐπὶ μὴ μαχεῖν ὁπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐθεφποι ταῖς γνώμαις ὠφείλοντο ὡς ἥκοντα, τὴν πρεσδοκίαν ὅτι τὸ πάντ θέλειν ἄριξεν αὐτὸ νομίζοντες, καὶ πάσης αὐάγκης ἐλευθέραν, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγομμένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐστάθειον ἐδόκει ἕξειν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πρεσβείων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν σωφροσύνην, πρὸς μόνον ἐπίστασθαι τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν πεπονθὼς ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὲ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπελαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄθεσιν μετὰ τῆς εὐετηρίας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν καθορωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀτυμίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπυσμένοι, πολλῆς μὲν αἰχμῆς αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπαλλάξαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ηὐχοντο. τοιαύτης δ' διοίσης ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, ὅσοις μὲν καὶ τὰς αἰτιώσεις προὔχουσι τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀναστον ἐδόκει ἀναμένειν, ἀλλ' ἀπορρωτάτω τῆς ῥώμης αὐτῷ περιτυχεῖν ἔσπευδον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὸν ἐπιόντα τῆς ἐντεύξεως τὸν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἀπορώτερον καὶ ῥᾷον εἰδέναι τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε περῶσαν ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ὀλίγοι τοὺς τῶν ὁπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δ' φροσιὼν ἠγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτὸ τὸν περὶ ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλη ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠρέοντο παριὼν περὶς τὴν ἡδονὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἀφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμένων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

Κεφ. ι.

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀτιξέως χαρι- A
στηρίους ἐπιτελέσαντες ἦ τε πλήθη πρὸς δυσχύμους,
καὶ κατὰ φυλὰς, καὶ ὄχλους, καὶ γειτονίας συνούμενοι τὰς ἑστιά-
σεις, εὔχοντο τῷ θεῷ ὧν ἐνδεῶντες, αὐτόν τε δὴ πλεῖστον
χρόνον εὐημερῆσαι ὑπὲρ τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας,
καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις. φυλα-
χθῆναι τὸ κράτος αἰῶνα σωζόμενον. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων
πόλις ὕπερ εὐημερῆσαι ἐπιδεξαμένη θεοθύμως, διδοῦς εἰς πολλὴν δαιμονίαν ἐπιδίδου.

Κεφ. ιά. Πρὸ ἦ τούτων ἐπὶ τῷ χείμωνι, ἐν οἷς εὐημερῆσαι B
μὲν ἔδει ἀλιξάνδρειαν ἔτι ὄντα ἐν τῇ τοῦ ἱεροσο-
λύμων θεοσηδείᾳ πολυτελείᾳ, πολὺ μέρος γε μὴν ἐπανῆλθε θεὸς ἐπὶ τὸν τίτον, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλησίον συμ-
φερήσαντες, κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνιέντες, ὡς ἐν τῷ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας.
ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄφοδος τῆς ἀποστάσεως, καὶ
τὸ πολέμιον ἐξευγυκέναι, ὥσπερ μὲν φύσις, ὕσα λογισ-
μοῦ ἔτι μὴς ἀγαθῶν, ἐν μὴ μακρᾶς ἐλπίδος ἐπίονας ῥο- C
μφαίνουσιν ἔ τ' ἐπὶ τὰ ἐς τοὺς κρατοῦντας
ἐπὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῷ δουλεύειν
βιαιοτάτοις ἐν μὲν, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς
αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρ-
χὴν ταῖς συνεχέσι τοῦ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν
ἑαυτῇ ταραττομένην, τῶν τε μέρους τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰ-
κουμένης πιεσθησόμενοι μετάσεων εἴ ἦ κρατήσειαν, D
τὸν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον νομὸ τῆς ἐκείνων κακοπρα-
γίας ἦ στάσεως καιρὸν ὠήθησαν ἁρπάσεσθαι. ἐπῆρε
δ' ἦ τὸ βούλημα, ἦ ταύτας αὐτοῖς ταῖς ἐλπίσιν ἐ-
τύρουν, πλαστικός τις, ἦ βίπλος τοῦ παρ' αὐτοῖς ὄν-
τος ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐν μακρῷ τοῦτον ἐ-
φίεντο τῆς νεωτεροποιΐας. νομῷ τῷ καιρῷ δ' ἀναπόσπα-
στοι φερόμενοι, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον
δ' οὐθύμως ἔχειν οἱ μὲν ἐν τῇ τύρᾳ, τοῖς πλήθεσι
προσφέρειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τοῦ γερμανοῦ τὴν
ἀποστασιν ἀνωμολογηκότος, ἦ τοῦ ἄλλων ἐκ αὐ δίκα E
φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας ἀναπασα-
τὸς πάμπαν γράμμα ἐκ πετηλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον
ἡγεμόνι γερμανίας γνωμένῳ, τὴν ὑπατον διδοὺς τιτῷ,
καὶ καλδίων ἄρξαντα βρεττανίας ἀπίναι. πορευόμενος
οὐδ' ἐκεῖνος ὅπου προστέτακτο, ἦ τὰ περὶ τὴν ἀποστα-
σιν τοῦ γερμανοῦ πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένους
αὐτοὺς ἔλπισεν, ἦ ὡς ἔπαυτο ξάνθος, πολύ τε πλῆθος
αὐτοῦ αἰωρεῖ κ' τὴν μορὴν, ἦ τὰς ὠδὰς παυσαμέ-
νας, ἰσόρροπα φρονεῖν. ἔμελλον δ' ἀκμαίου μὲν θατέρου F
εἰς τὰς πόρας ἐμβαλόντος, δίκην ὡς εἰς μάχην ὑ-
φίξειν. ἰδίᾳ δὲ ὥσπερ τοῦ μὲν θεοῦ τῆς ἀποστάσεως αὐτοῦ
ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομιτιανὸς καίσαρ πυ-
θόμενος, ἦ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ
ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἄρδην μέγεθος πρα-
γμάτων ὤπτησεν. ἔχων δ' πατρόθεν ἐμφυτον τὸ ἀνδρα-
γαθίας, ἦ τελειοτέρων τὸ ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιη-
μένος, δηλονότι βαρβάρους δ' ὧν ἤλαυνεν. οἱ δ' πρὸς τὸ G
φήμιμον τῆς ἐφόδου καταπλαγέντες, ὑπ' αὐτοῦ σφᾶς αὐ-
τοὺς ἐπιπέσεσθαι μὴ τῇ φύσει κέρδος δρεμμένοι, τὸ χρε-
ὸς εἰς συμφορὰν νομὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι.
πᾶσιν οὖν δηλονότι τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν δομιτιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις αὖπορα
ῥᾳδίως ἐπὶ τὰκεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς ἐν ἐβλέπετο, δηλ κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δ' πρὸ πο-
τὲ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην αὐξόμενος.

ipſe quidem penatibus diis aduentus ſui gratulatoria ſacra celebrauit. Vertunt autem ſe ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimum temporis in Romano imperio perſeuerare, & filium eius, & qui ex his naſcerentur ſeruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Veſpaſiano ita ſuſcepto, ſtatim maxima felicitate creſcebat.

Cap. XXIII. Domitiani geſta cõtra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò répora, quibus Veſpaſianus quidé apud Alexandriam erat, Titus verò Hieroſolymam obſidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota eſt: quibus etiam Gallorum proximi conſpirantes, magnam ſpem contulerant, quòd etiam Romanorum domimo liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, ſuſtulit primò natura bonis conſiliis vacua, parua ſpe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam ſolis ſciunt gentem ſuam vi coactam ſeruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus inteſtina ſeditione turbari, omnemque his ſubditam orbis terræ partem pendere ac nutare cogноſcerent, hoc ſibi optimum tempus ex illorum rebus aduerſis atque diſcordiis oblatum eſſe putauerunt. Id autem conſilium dabant, & hac eos ſpe decipiebant, Claſſicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentiſſimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occaſione autem inducti, ſuam ſententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortaſſe non diſſentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Veſpaſianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum conſulem declarauit, iuſſitque ad Britannias adminiſtrandas proficiſci. Igitur ille quò iuſſus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggreſſus magna clade affecit, depoſitáque amentia ad ſobrietatem coegit. Sed etiam ſi ille ad ea loca non peruenifſet, tamen haud multo pòſt erant ſupplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus eſt Romam, Domitianus Cæſar hoc audito, non ſicut alter in illa ætate feciſſet (nam admodum adoleſcens erat) tantam rei magnitudinem ſuſcipere nó detractauit: ſed à patre habẽs ingenitã fortitudinẽ & ſupra ætatẽ exercitatus, illico tẽdebat in Barbaros. Illi aũt expeditionis fama perculſi, ei ſe permiſerunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt ſine clade priſtino iugo ſubiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rurſus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque inſignis, ætatem ſuperantibus factis, & patrium decus aſſerentibus, Romam regreditur. Cum

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine iam transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prœliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV. De anno sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celebertimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum portentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autè fortiter iisdem instantibus,

Τῇ δὲ προειρημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει καὶ τὰς Κεφ. β.
αὐτὰς ἡμέρας καὶ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἀθρόοι μὲν τὸν ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τῇ βίᾳ, καὶ χαλεποὶ ὄντες τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῆς ὄχθης ῥωμαίων ἀπέκτειναν, καὶ τὸν προσβόλιτην τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπαντήσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὰ δὲ ἐγγὺς κείμενα χώρας ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ προέκειτο. ἐπεστράτευσαν δὲ τὰ μάλιστα ἡ τε πορθησομένη τῆς μυσίας πυθόμενος, ῥοῦβριον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑποθησόντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ πεισθὲν, μὴ δίοις εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπέθηκε ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προεκοίνισε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχείαν ἔτους ἔλαβε τὴν κρίσιν.

Τῖτος ὁ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βη- Κεφ. γ.
ρυτῷ, καθὰ προεκηρύχαμεν. ἐπειδὴ δ' αἰσθάνεται, καὶ δι' ὧν ἦει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τὰ σωτήλαι πολυτελεῖς, καὶ τὴν ἰουδέων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὑπόδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας κατασκεύασμα, θεάτρα καὶ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος αἰγαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανάας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅταν ῥεῖ καὶ τὴν φορὰν οὐ σχολαῖος, ἔπειτα δὲ τὰς ἐκ τῶν πηγῶν ὑπολείπων, ἓξ ἡμερῶν ἀεὶ θάμινον, ξηρὸν ὥσπερ οὐδεμιᾶς ὑγρομιᾶς μεταβολῆς, ὁμοίως καὶ τῷ ἑβδόμῳ ἐκδίδωσι, καὶ ταύτῃ ἀεὶ τῇ τάξει ἀκριβῶς τετήρηται ἀφανιζόμενον. ἅπερ δὴ καὶ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ὑπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

Οἱ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τῖτον Κεφ. δ.
ἐπύθοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπασθέντα δ' ὅτι τῷ ὑπαντήσει, καὶ ξιάκοντα σταδίων ὅτι πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καθάπερ δὲ ἐθάσαντο προσιόντα, οὕτω τῷ ὁδὸν ἑκατέρωθεν διαστάντες, ταῖς τε δεξιαῖς προὔτειναν προσαγορεύοντες, καὶ παιδίοις ὑπεφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ καὶ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δίκαις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τὴν δίκαιαν, ἀλλ' ἠσυχῇ τὴν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δὲ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ ποιήσῃ, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμεινεν ἐν ἀντιοχείᾳ τῖτος, ἀλλ' εὐθὺς ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ καὶ τὴν εὐφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ παρὰ τῶν παρθῶν βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τὴν καὶ τὴν ἰουδαίων νίκην κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. ἡ δὲ βουλὴ καὶ τὸ δῆμον τῆς ἀντιοχέων πολλὰς ποταμιάνων δήσεις ἐλθόντων εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λόσαν τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, δύσοργον ἐπεπόητο τὴν διάνοιαν, εἶπεν· ἀλλ' ἦγε παρὰς αὐτὴν εἰς ἣν ἐμβαλεῖν ἰχθὺν τοὺς Ἰουδαίους, αἰήρηται, καὶ δίχα τοῦτ' αὐ οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος. ὅθεν δευτέραν αὖθις αἰτησάντων ξύσιν δοῦναι, τὸ πρεσβεῖον ἀμφότερα. ἐπεὶ γὰρ χαλκᾶς ἐξέσωσε δέλτους αἰτεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπτο τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο πᾶσιν ἐπέδωσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' αἰτοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

Κεφ. ιε. Καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην αὐτὸς τῇ πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τὴν πόλεως ἅλωσιν, οὐχ ὥσπερ ἄλλος αἴτιος αὐχῶν, ἀπὸ τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλαχοῦ ἐπαπορῶν τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξαι, καὶ ζητῶν ὅθεν τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν ἠνάγκασαν. οὕτως ἐκόπλος ἦν καὶ αὐθάδης ἐν τῷ συμφορᾷ τῶν κολαζόντων ἡδέως τῆς ἀρετῆς αὐτῷ τὴν ὄφειλεν. τὸ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ἐν καὶ τοῖς ἱεροῖς οὐκ ὀλίγον μόνος ἀφείσατο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπέσπασαν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ πλεῖστα δὲ ἐκ μνήσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀπορῶντα, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κατηφεῖς ἐπὶ τοῖς αὐθάδεσι τὸ πολέμου τύχαις, καὶ γῆς ἀπεστερημένοι εἶχον. πῶς δὲ τὸν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' αἴγυπτον, καὶ τὸν ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ πλεῖν ὅθεν τῆς Ἰταλίας ἀπηγωκὼς, δυοῖν αὖτῷ ταγμάτων συνηκολουθηκότοιν, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφίκετο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς πανονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῆς αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τὸν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἐπακοσίους ἀνδρας ὁπλίτας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ἐκλεξάντας, προστάξαι εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ ἀγαγεῖν.

Κεφ. κ. Τοῦ δὲ πλοῦ δι' αὐτὸν καὶ νομὴ ἀνεθέντος ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη πρὸς τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ ταῖς ὑπαντήσεσι, ὥσπερ ὅθεν τὸν πατέρα. λαμπρότατον δὲ ἦν τῷ πάτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ ἀσπαζόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν, ἀκμήνιός τις τὴν χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἐξ εἰκόνων γεγονότας. οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις διελθούσαις, ἵνα καὶ καινὸν ἴδωσιν τὸν ὅθεν τοῖς καθιερωμένοις ποιήσασθαι θεάμασιν, καὶ περ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προσδοκωμένης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γίνεσθαι τῶν ὅπλων, οὐδεὶς οἶκοι κατέλειπτο, τῆς ἀμείζου πλήθους ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ στῶσι μόνοι δὲ οἷον προελθόντες, τοὺς τόπους κατέλιφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνοις εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες. ἦν δὲ θρασπωτικοῦ πάντος ἔτι νύκτωρ καὶ λόχοις καὶ τάξεσι κατὰ τοὺς ἡγεμόσι προσεξωδευκότος, καὶ ἅμα ἕως ὄντος, ἐπὶ τὰ ἄνω βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ ἴσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τὴν νύκτα ἐκείνην οἱ αὐτοκράτορες. ἅμα δὲ αὐτῇ ἀρχομένῃ ἤδη τὴν ἕω προΐασιν ἱκανὸς καὶ πᾶς, δᾴδων μὲν ἐστεφανωμένοι, στόρυγας δὲ ἐν ταῖς ταξίοις ἐμπεχόμενοι, καὶ φείσαν εἰς παῖς ὀπταβίας ὠμοπάτους.

A & crebrò postulãtibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quo expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas cum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant a-
B pud Antiochiam Iudei, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam venisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem
C suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, amensa velociter solitudine,
D peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo
E erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, cúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quãdam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pópa victoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis mul-
F titudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta nõ palatij superioris, sed
G prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidé coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transcũt.

Ibi enim senatus,& ducum proceres,& honorati equites,eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm ascendissent, consederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans.Illi autem inermes erant,in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cùm dicere adhuc vellent,silentij signum dedit. Magnáque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium,quod his ex more ab imperatore parari solet,dimittit.ipse verò ad portam recedit,quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aspectus.Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest,in omnibus, quæ quisque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus,qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Erenim argenti aurique nec non ebotis in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari,alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia:gemmæ autem clarissimæ tam multę, aliæ coronis aureis,aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt,vt appareret frustra nos earũ vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiã simulacra,quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretiosa materia.Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo,purpureis vestibus atque inauratis ornata.Ipsi etiã qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti,præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Insuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestiũ natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant.multa enim in tertium nidum quartúmque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari qui-

A ἐνταῦθα γὰρ ἦν ἡ βουλὴ, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, οἵ τε ὑπὸ τῆς πομπῆς ἱππεῖς τὴν ἄφιξιν αὐτῆς ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῆς στοᾶς, δίφροι αὐτοῖς ἐλεφαντίνοις ἐπ' αὐτῷ κειμένοις· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέδησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὅπλοις ἱππικῇ, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ὑπὸ διδόντες ἅπαντες χαρίεντι χορεῖς ὅπλων ἦσαν ἐσθήσεσι σπειρώμενοι, ἐστεφανωμένοι δάφναις. διεξάμπους δ' αὐτῆς τῷ διαπομπεύεσθαι ἐστὶ, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐπιτάσσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γεγομένης αἰδοῖς, καὶ τῷ σεβάσματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἐπικαλυψάμενος δι' ἀρχῆς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες ἐποίησαν. μετὰ δὲ τὰς δι' ἀρχῆς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐκκαθάσεως βεβαίας διαλειφθείς, τοὺς μὲν σπανίστας ἀπέλυσεν ὅτι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῷ αὐτοκρατόρων δέξεται δόμῳ. πρὸς δὲ τῷ πύλῃ αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ὑπὸ τὲ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θριάμβους, τῆς προσηγορίας αὐτῇ τετυχήκασι. ἐνταῦθα ζοφῆς τὲ προπομπεύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρεδρεύουσι τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον διὰ τῆς θεάτρου διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφ. κ'.

ΑΜήχανον δὲ καὶ τῷ ἀξίαν εἰπεῖν τῆς θεάματος ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τῷ μεγαλοφρόσυναν ἐν ἅπασιν, οἷς αἱ τις ὑπονοήσειε, ἢ τε χρυσοῦ ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀπαναίσθησιν. ἀφθόνως γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' αἰθεσπόποις δαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὄφθη τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τὲ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδίαις κατασκευασμάτων ἓν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς ἀπαναισθητοτάτης φερόμενα, τὰ δ' ἐκ ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τὲ ἀδιάφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας σκευάσεις, ἔστιν ὅτε παρελεύθησαν, ὥς τε μανθάνειν ὅτι μάτην εἶναί τινα τούτων ἀπαίσιον ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τῇ παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τὸ τέχνῃ καὶ πολυτέλειαν διαπρεπῶς πεποιημένα. ἐκ τούτων ἂν δὲ, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζῴων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων ἐνδεδυκότων. καὶ δὴ καὶ τὸ κομιζόμενον ἕκαστα τούτων ἀθρόον πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθήσεσι καὶ ἁλοχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' ἐς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, ἀσκηθέντες, ἀξαίρετον ἔσχον καὶ καταπληκτικὸν ἐκείνοις τε αὐτοῖς τὸ κόσμιον τὴν πολυτέλειαν. ὅθεν τοῖς ἐδὲ τῷ αἰχμαλώτων καὶ ἰδιωτῶν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῷ ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν ὑπὸ τὲ κακώσεως τῷ σωμάτων ἀειδίαν, ἐκλείπε τῆς ὄψεως. θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πημάτων κατασκευή. ἦν δὲ μέγεθος ὑπὲρ ὑψοῦς τῷ βεβαίων τὲ φορᾶς ἅπαν ἀπεφήσαντα. ζωόφορα δὲ αὐτῷ τε τέχνῃ πολλὰ πεποίητο· καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ σὺν τὲ κατασκευῇ ὧν ἐθέλοντες μὲν ἐκφαυλίζειν καὶ ὑφάσματα πολλοῖς ἀλόχρυσα ἐνειβέλπτο, καὶ χρυσοῦς τε ἐλέφας ὑπ' ὀροίντος ἅπασι σπανίσας. ἀλλὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμεσμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν δῃω-

δυδαίμονα δημοσθένη, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἀρτώμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένων ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων ἐρημώσεις κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου πλησθέντα τόπον, καὶ τὴν ἀδυνάτων χεῖρας αἰτεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπιπέμπον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὅλων τοῖς δεσπόταις, καὶ μετὰ πολλὴν ἐρημίαν καταφῦ, σποδιὰν ῥέοντας οὐκ ὄντι γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ ἰουδαῖοι πεισομένοις αὐτοῖς τὸν πολέμῳ παρέδοσαν. ἦν τύχη δὲ καὶ τὴν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, οἷς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδήλουν ὡς παρόντα. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τέρπιν ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερεν δὲ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱεροῦ χρυσῆ τε τράπεζα τῶν ὅλων πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς χρείας τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἦν ξίων, ἐκ τῆς βάσεως πεπηγώς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, τελαίνης σχήματι φιάλης ἐπὶ θύσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρου κεχαλκευμένον. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς παρὰ τοῖς ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ τῶν ἰουδαίων ὅλων τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅλα τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ' ἃ ἱερεῖς ἦγον καὶ τῆς ἑορτῆς ἐπέμποντο. δομετιανὸς ὑπεπέμπετο, αὐτός τε ἁρματηλατῶν κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφ. ιη. ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτι τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν πάτριον θεμένοις, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σήμερον ἔδει ἦν ὁ μάρκος, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· βοᾷ δὲ περιβλητῶς, εἰς τὸν ὅτι τῆς ἀγορᾶς εὑρέτο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ὅτι ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅτι κακουργίᾳ θανάτου κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχειν, καὶ πάντες ἀφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅτι ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες ἀγαῖς, ἐπέστειλαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοῖς θεοῖς δωρεὰν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δωρεπτὶς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑορτάσεως ἦσαν ἀφορμαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἣ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὀλιγίκιον μὲν, τῆς κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς δυδαιμονίας ἐλπίδων.

dem fortunatissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murósque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infundi cædísque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignémque templis immissum, ædiúmque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri cõsuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hęc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autẽ adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibẽs equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Giorę, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ simul cæderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis est, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. hísque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diẽ vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonę pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarũ largitate vsus,

Κεφ. ιθ. ΜΕτὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐσιασθεὶς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρείττων ὑπονοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ ludæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

A ἐπὶ τῇ τῶν ἱερῶν κατασκευῇ γραφῆς τε καὶ πλαστικῆς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνῃρέθη καὶ κατετέθη, διʼ ὧν τὴν θέαν αὐθρωποι πρότερον ἅπασι τοῖς πλανωμένοις τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρʼ ἄλλοις ἦν κείμενον, ἐζήτουν πεφυκότες. ἀνέθηκε δὲ ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ᾽ αὐτοῖς. τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, προστάξας τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένοις φυλάττειν.

B

Cap. XXV. Herodiō & Macherus à Basso capta.

IN Iudęam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Veriliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus C hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudò oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat D vallis LX. stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex A- E lexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem, namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem il- F lic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis hexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fece- G rat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarúm reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

Κεφ. κ.

Ἐς δὲ τὴν Ἰουδαίαν, πρισβευτὴς λουκίλιος βάσσος ἐπιμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ κερεαλίου οὐεπλιανοῦ παραλαβὼν, τὸ μὲν ἐν τῇ περαίᾳ φρούριον προσηγάγετο μὴ πρὸ ἐχόντων. μὴ βουλόμενος δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγὼν, πολὺ δὲ ἦν κατὰ μέρη διηρημένον, καὶ τὴν ταγματικὴν τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν δεῖν μαχεσομένοις. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ δέξιν ἐχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἦν παρασχεῖν ἱκανοτάτη.

Κεφ. κα.

Ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ τετειχισμένου, πρόσωπος ὄχθος ἐστὶν, εἰς μέγιστον ὕψος ἐγηωρμένος, ὡς εἶναι μὴ ῥᾴδιον τοῦτο δυχείρωτον· μεμηχάνηται δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτον ἔχούσαις τὸ βάθος προστετάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωσθῆναι παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προτείνουσα, σταδίοις ἑξήκοντα, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο δέπει, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερέχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσαι τῆς προειρημένης, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν ὀργυιῶν πήχων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροειδές. ταύτην τὴν τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς ἰουδαίων ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ᾽ αὐτῷ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμήσας καθεῖλεν. ἐπόδη δὲ βασιλεύσαντι, πάντως ἐδόκει μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ἐχυρωτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν ἀράβων γειτνίασιν. καίτοι γὰρ ἐν ὑπωρείᾳ πρὸς τὸν ἐκείνων γῆν ὑποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατέκτισεν, ἐξ ἧς ἀνόδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὸν ἀκρόφρειαν. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν αὖθις τὸν κορυφῆς τείχος ἐδείματο, καὶ πύργους ὑπὲρ τὰς γωνίας ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀνέστησε, μέσον δὲ τοῦ περιβόλου, βασίλειον ὠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλαὶ δὲ καὶ δεξαμεναὶ εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαι ἄφθονοι, ἐν τοῖς ὑπηνδεεστάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥστερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν᾽ αὐτὸς τὸ κατ᾽ ἐκείνου τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ ὠφελεῖν δυνάμενον τοὺς οἰκοῦσι μηχί-

μικίσης πολιορκίας καταφρόνησιν.

Κεφ.κϛ. Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῷ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἐδαμιαῖς ὕψει καὶ πάχει οὐκ ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ὑπὸ τῶν πρόσθεν χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, καὶ ὅτι πλεῖον ἴσως ἔμενεν ἐξικόμενον δ' ὑπὸ τὴν ἁλοῦσαν τὸν τόπον ἰουδαίων.

Κεφ.κγ. Τῆς φάραγγος δ' ἡ κεφαλὴ τὴν ἄρκτον ἀφειμένη τὴν πόλιν, βαάρας ὀνομάζεται τῷ τόπῳ, φύει τὴν ῥίζαν ὁμοίαν ἰδεῖν λευκῇ καὶ ἀστραπῇ παραπλησίαν· τοῖς δ' ὀρυττομένοις καὶ βαλλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ὅπως χειροβοῆς· ἀλλ' ὑποφεύγει, κἀν οὐ πρότερον ἵσταται πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλός ἐστι θανάτου, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκὼν ἱμὼν τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπορτήξας. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὅς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν πρυμνορύσσουσιν, ὡς ἂν τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κἀκείνου τῷ διώκοντι συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θάνατος δ' οὐδὲς ὁ κύων, ὥσπερ αὐτοδοθεὶς τὸ μέλλοντι τῷ βοτάνῃ ἀναιρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων καὶ δεινῶν, ὅσα μίασμα πρόσεστι δαιμόνια. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτὰ ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ.κδ. Ῥέουσι δὲ κἀν θερμῷ ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, παλὺ τὸ γοῦν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὑδὰν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ κἀν ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, ἐ μόνον ἐν ταπεινοτέροις τοῖς χωρίοις πηγὰς ἀλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς ἂν μᾶλλον τις θαυμάσειε· πλησίον γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾷ. κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ ὑπερύχουσι πεπόμφασιν. ταύτης αὖθις ὡσαύτως μάσσοι δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, κἀ ψυχροτάτην μὲν ἕτερος πηγὴν, ἕτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παυσώδη τε νοσημάτων πολλῷ μάλιστα νοσερῶν ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συμπρίας μέταλλα.

Κεφ.κε. Βάσσος δὲ πάντῃ θεωρήσας ἐμβεβλημένος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιῆσαι τὴν περίοδον, χώσας τινὰ φάραγγα τινὶ πρὸς ταῖς ἀναβολαῖς, καὶ τῷ ἔργων εἴχετο, σπουδὴν ποιούμενος· ἡ τάχος ἐξαρᾶν τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῆς ῥᾳδίως ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπηλλημένοι τῶν ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῆς ἐξόδου διαχειθέντες, ἐκείνους μὲν ἐν ἀγνοίᾳ σφῶν ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει φυλάσσειν, καὶ τοὺς κινδύνους φέρειν δέεσθαι. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ παρασκευὴν τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τὸ δὲ ξυμβὰν ἀφίστασθαι ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσαιεν. πεῖρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τοὺς ἐκ τοῦ διαφθείρεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλίσσαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ ταῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπήγαγον.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansisséque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam mulicbrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, cósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebāt.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene sepți armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinaram castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in præliis semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cùm hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri elade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tùc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subituru, sibíque ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clàm nocte aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidē mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ δὲ τῶ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβούλευε ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ τοὺς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῆ χωμάτων προφράγμασι, εἰ τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέξοιντο παφεσκευασμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσέθηκε τοῖς συντυχίας ἄδηλον, τὴν παραδόσεως τῶ φρουρίω τὴν ἀνάγκην ἐπίσπουσιν τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν γὰρ τῶν πολιορκουμένων νεανίας τολμῆσαί τι θρασὺς, καὶ τῆ χειρὶ δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γιγνόμενος δὲ ἐπὶ ταῖς ἐκδρομαῖς ὀπτασίας, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χώσιν ἐδιδασκεν, καὶ τῆ ταῖς μάχαις πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἐξεπιθεῖς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῶ τολμῶσιν ἐπιτρέχειν ῥᾴδίαν μὲν τὴν ἐφοβολὴν ἐποίει δι' ἀκινδύνου δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῆ τελευταίω ἀσπίδι. καὶ δύποτε τῆς μάχης ἐξαγειρίσαι, καὶ γονυπετὴς ἀμφοτέρων ἀναχώρησιν, αὐτὸς ἀεὶ ἐπεφέρετο, καὶ νομίζων οὐκ ἂν ἔτι τῆ πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῆ πύλη ἔξω, τοῖς ὅπλοις τὸ τείχους ἐπελάλει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν ἐξόδον ἐποιεῖτο. ὁρᾶ δὲ αὐτὸν τῶ ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου ῥοῦφος ὑψηλὸς αἰχμάλωτος, καὶ μηδενὸς αὐτῶ προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν αὐτοῖς ἀράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατῆγε τοὺς ὑπὸ τῆ τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεῖς πρὸς τοὺς ῥωμαίων στρατοπέδου. τῶ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν ἐξελεγχθῆναι αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχει. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶς. τοῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος καὶ τῆ πολεμίων ἀρχὴν ποιήσασθαι στρατηγήματος, καὶ βουλομένους αὐτῶν διαστῆναι τὸ θρασύτερον, ἵνα βιασθῶσιν αἰτῆσαι συντηρίας τὸν δῆμον ποιησάμενος τῆ φρουρίω ἀνέῳξεν, καὶ ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτερος κατασπεύσας σταθεὶς, ὡς αὐτίκα κρεμᾶν τὸν ἡγέμονα. τοῖς δ' ἔνδον τῆ φρουρίου τοῦτο θαυμαζόμενοις, ὀδύνη τὸ πλεῖον προσέπεσε, καὶ δικαιόλογον ἀφόμωζον, ἐκ ἀναγκαίου ἔτι τὸ πάθος βοῶντες. ἐκπλαγῆναι δὲ τίνων ἡγέμονες ἐκέλευσε αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν φείδεσθαι νομίσαντα θανάτου τῆ οἰκτισον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τῆ σωτηρίαν ἀδοκήτως ἐκ τῆς ῥωμαίων ἐξαίφνης ἰσχύι τῆ τύχη, μὴ πάσας ἤδη κεχρεωμένους. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, τῆ πολλὴν εὔνοιαν αὐτῆ διομνύουσιν, ἣν δὲ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγχύσεως, ἀδηλῆ τῆ αὐτῆ φύσιν εἰς οἶκον ἐκάστους καὶ τοὺς ἐξαποστέλλοντες καὶ τόχος, διηγόρευε πανδὴ τῆ ἀδείαν τῆ φρουρίου αἰτοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τῆ ἐλεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῆ ῥωμαίων, καὶ τῆ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῆ ἐν τῆ κάτω πόλει, τῆ γεγυμνασμένω ἤδη τοῖς ἰουδαίοις πάθεσιν σύμβασιν, αὐτοὶ καὶ νύκτα λαθόντες ἔφυγαν ἀπαδραναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοίξαντων, ὡς τῆ τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε μηνύσης, εἶτ' οὐδὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. ἔνθα καὶ δεῖ δὲ μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοῖ λαβωσι τῆ ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῆ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσεῖν καὶ διέφυγον. τῆ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ὀκτὼ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες ἠνδραπο-

ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς ὡμολογηκότας τὸ φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ βάσσος δεφυλάττειν, αὐτοὺς τ' ἀφῆκε, καὶ τὴν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

A in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Κεφ. κε. ΤΑῦτα δὴ διοικησάμενος, ἐπύνθετο τὴν παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄρτι τὴν πρεσβευομένην ἀφορμὴν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, πρὸς οὓς τοὺς πολιορκίας προτέρους ἐκ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιροῦντος ὑπεδράσαντο. ἐλθὼν οὖν ὅτι τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίεσθαι τολμῶσι τοὺς Ἰουδαίων, ἄποδος ἡ φυγὴ γίγνηται δεῖ τοὺς ἵππους. τοῖς δὲ πεζοῖς ἐκέλευε διαστρατοπεδεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγεσαν. καθίσαν δὲ δεῖ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι, τὸ δρᾶν τι γενναῖον, ἂς ἐκ παρασκευῆς ἀγωνίσασθαι. τάχα δὲ καὶ δεφυγόντες, ἀθρόοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς ἀΐξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τὴν μὲν θάρσους, τὴν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνῳ μὲν οὐκ ὀλίγῳ δεῖ τοῦτο τῇ μάχῃ παρῆλθεν, τέλος δ' οὐ τοῖς οὐχ ὁμοίως ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας πεσεῖν πιστεῖν, ὀλίγους τε ἐξωθῆναι. τὴν Ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ σφαττηρὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ τοῦ ἀρεῖ παῖς, ὃν οὐ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τὴν ἱεροσολύμων, κατά τινας δεῖ δὴ τὴν ὑπονόμων, ἔλαθεν ὑποδραίς.

B C D

Κεφ. κϛ. ΠΕρὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστελε καῖσαρ βάσσῳ, τὴν λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς δὴ δ' ἦν ὅπλαρχος, καλοῦντα πᾶσαν ὑποδόσθαι τὴν Ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τοῦ χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ὑπὸ τῶν σπαρτῶν δεφειμένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐτὰ πατρῷον εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαῦτα ἦν κατάστασιν.

E

Κεφ. κη. ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ δέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγηνῆς ἀντίοχον, μεγάλαις συμφοραῖς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν διὰ τοιαύτης αἰτίας. κεστίνιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ δεῖ τὴν πρὸς αὐτοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἐλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διέπεμψε, λέγων τὸν αὐτοχον μὴ τὰ παρὰ τοῖς ὑπατικοῖς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τὴν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντας τὴν παρασκευὴν κρατῆσαι τῶν ῥωμαίων ἀρχῶν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τοιούτου μηνύματος αὐτῷ προσπεσόντος μὴ προήσεσθαι. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τὴν βασιλέων, ἐποίει τὸ προσῆκον μείζονος ἀξίου προνοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται δὲ τοῦ φράτου, ὡς εἴ τις τοῖς πάροδοις εἴπι τοιοῦτον διευθύνοι, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πιστωθεὶς οὖν πρὸς,

F G

Ca. XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macharunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniisset, neque falsum fuisse nuncium periisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantùm contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Ca. XXVII. De clade Antiochi regis & eius prope Alanorum in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea que debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, torum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (cò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alaſque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quòd nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis. in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutē ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nullāque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecēre, & ad Romanos ſe tranſtulēre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſāque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepēre. Cùm autem etiā Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanū viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν παρ' αὐτοῦ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης δὲ τῷ μὲν τὸν αὐτόχειρα ἀδίκως προσδοκῶντι, εἰς τὴν κωμαγηνὴν ἐνέβαλε τῷ μὲν ταγμάτων ἄμα τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτοις λόχους, καί τινας ἄλλας ἱππέων. συνεμάχουν δ' αὐτῷ βασιλεῖς αὐτοῖς, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης Ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένου Σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ μὲν εἰς τὴν εἰσβολὴν ἀναπαγώνιστα· τῷ γὰρ κατὰ τὴν χώραν, ἀδόκητος ἦλθε χώρας αὐταίρεσις. αὐτόχειρ δ' ἀγγελίας ἀδοκήτου προσπεσούσης, πολέμιον μὲν οὐδὲ διανοίᾳ προσεποιήσατο. ἔγνω δ' ἅπασαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὀλίγου κινήματος καταλιπών, μετὰ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἵνα μὴ αὐτὸς καθαρὸν Ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπιβουλῆς αἰτίας. καὶ προῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. Πέτος δ' ὅτι μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς καταληφομένους ἀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων ἔσχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτόχειρα ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ὁ μὲν ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προσῆκτο πρᾶξαί τι πρὸς Ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ὠδύρετο, ὅτι δίοι παῖδες ὑπῆρχον. υἱοὶ δὲ καὶ πολέμων ἐμπειρίας, καὶ ῥώμην σωμάτων διαφέρουσι, καὶ ῥᾴδιον τοῖς παισὶν αὐτὴν τὴν συμφορὰν ἀμαχὶ καρτερεῖν. ξύπονος μὲν πρὸς ἀλκὴν ὅπλα τε καὶ καλλίνικος. σφοδραὶ δὲ τῆς μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὸν ἀνδρίαν διαφορὴν παρέχουσι, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑαυτῶν διελύθησαν. αὐτόχειρ δ' ὅτι τῇ μάχῃ τὸν κεχωρηκυῖαν τὸν τεῖχον, μένειν αἰσχρὸν ἰδίᾳ λαβὼν δὴ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς χιλικίαν, καὶ τοῦτο πρᾶξας τὰ φρονήματα τῷ οἰκείων σφαττομένων κατέκλασεν. οἱ γὰρ ἀπαγωνισμένης ὑπ' αὐτοῦ τὴν βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων προδηλος ἦν ὑπόστασις. ἧττον οὖν τελείως ἠρεμοῦντας τῷ συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ὑπατον, σώζει αὐτοὺς ἐν τῷ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δίκαι σύμπασαι ἱππέων, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν διφάσιον διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὴν βασιλέα τῷ πάρθων βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεφαίνοντο, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν παλαιὰν ἔχοντες δι' ἀμφοτέρων, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχειρ δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ χιλικίας, ἑκατοντάρχην πέτος ὑπαπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. οὐ γὰρ ἀσμένως δι' οὐχ ὑπέμενεν οὔτε πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὴν βασιλέα, τὰ παλαιὰς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ ὀργὴν τὸ πολέμου πρόφασιν ἀφοβώτατον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὲ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ἀφαιρεθέντα, καὶ παρεστῶτα ὡς εἰς τὴν ῥώμην ἄρξει, τὰ νῦν δὲ λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσι τὰ μεγάλα αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. τοῦτο τοὺς περὶ τὸν ὑπατον πυθομένους πρόσω περὶ τῷ παιδὸς δεδιόσιν, ἀεὶ θησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσ-

δαίτου φροντίδος. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῷ ἀδοκήτου καίσαρος διαλλαγῆς ἐγένετο βολογάσου περὶ αὐτῷ ὑπεστάλατος, οὐδὲ γὰρ δι' ἀμφοτέρους τὸ ὑπέμφυον ἔχω τῆς ῥωμαίων ζηλῶ ἡγεμονίας· δόντος δὲ καίσαρος

ἡμέρως

ἡμέρως αὐτοῖς τ ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεχόντος, τῶν πατρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ Λακεδαίμονος ἀθρόους ἐλθόντος, πᾶσιν ἀξιώμασι τιμῆς, κατέμειναν ἐνταῦθα.

Κεφ. κθ. Τὸ δὲ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μὲν εἰσὶ Σκύθαι περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δηλοῦ δεδηλώκαμεν. καὶ τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις ἐλθόντες εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ πρεσβεύσαντες ἐπὶ ταύτῃ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῷ Ὑρκανῶν διαλέγονται. τῆς παρόδου δὲ ὁδὸς διαπόρος ἐστίν, ὡς ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλῆσαι ἐποίησε. κατὰ ταύτην τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ἐπιτυχόντων, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προσδοκῶντες ἐπιπίπτουσι τοῖς μήδοις ὅπλα πάντων, χώραν πολυανθρωπον καὶ παντοίων ἀγαθῶν μεστὴν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολεμίου ἀντήσαντος. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν χώρας πάντας ὑπὸ δίους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τὴν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἐπιδακρυχωρήσει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δυοῖν τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν ῥαστώνης ἀμιχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Ἀρμενίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηνικάδε τις ἐπ' αὐτοὺς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, ὀλίγου ἐπεδεήθη ἐν αὐτῇ ζωὸς ἁλῶναι τῶν ἐπιτάξεως. βέλος γὰρ αὐτῷ τις πόρρωθεν προβαλὼν ἔμελλεν ἀπαντήσειν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνον τὸν τόνον πόλας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν μάχην ἐπὶ μᾶλλον ἀρειωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο πολὺ δὲ πλῆθος αἰθωμάτων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφ. λ. Ἐπὶ δὲ Ἰουδαίας βάσκε πολυπήσαντες, φύλλους σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρᾷ τὴν πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἐπιφρύριον ἀφεστηκὸς, ἐσπούδασεν ὅπως τὸ πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μάσαδα. προέστηκε δὲ τοῦ καταφρόνησιν αὐτοῦ σκαιότατος ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπὸ γένους Ἰούδα τινὸς πεισαντος Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγους, ὡς προτέρου δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρήνιος ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπίμοφθη. τότε γὰρ οἱ σκαιότατοι συνέστησαν ὅπως τοὺς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλοντας, καὶ πάντα ζόφον ὡς πολεμίοις προσφερόντας, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ προσελαύνοντες, τὰς δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἤδεσαν γὰρ ἀλλοφύλοις αὐτοὺς ἔφασκον δοκοῦντας, ὅτας ἀληθεῖς τὸν προσήκοντον Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ὁμολογοῦντας. ἦν δὲ ἄρα τοῦ προφάσις εἰς πρόκαλυμμα τῆς ὠμότητος, καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον σαφὲς δὲ δοκεῖ τῷ ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ τὸν πρὸς ῥωμαίους συνήρατο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ μήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐχθρός. κἀπὶ τῷ φιλόδεσθαι πάλιν τὴν προφάσιν ὠφελεῖν χόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν δοκοῦντας διελεγχόντας. ἐχθρὸς γάρ πως ὁ χρόνος ἐκείνων παντοδαπῆς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἀθέατον καταλιπεῖν μήδ' εἴ τις ὑπόνοια δοκοῦσα ἐθελήσειν

A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugnâ multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia rediêre.

CAP. XXVIII. Excidium Maſſadæ caſtelli nouiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Silua in adminiſtratione ſuccedit. & a liam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidẽ & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tẽpus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mẽsa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui cum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptí cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidẽ statim omnes obtinuit, præsidiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellũ autẽ muro circumdedit, ne quis obsessorũ fugiẽdi facultatẽ haberet, vtq; custodes

ἔχῃ αὐτὴ καινότερον ἐξευρεῖν. οὗτος ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐσπόσαν, καὶ πρὸς ὑβρίζειν ἀλλήλους εἴς τε πρὸς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ τὴν εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ ὑπὸ τοὺς δυνατοὺς ὀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ὀξυθυμία τε τυραννεῖν· τοῖς δὲ διάζεσις καὶ τὰ τῶν κρειττόνων διαρπάζειν. πρόθυροι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τῆς ἀνομίας, καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτε ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν βουλομένων ἀδικεῖσθαι παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸν μετριώτερους· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστους μάλιστα δὴ τῆς πολιτείας τοὺς τοιούτους προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τῇ πατρίδι συμφορὰς ἐπλησε κακῶν, ὁποίας πρὸς ὀλίγον ἔμελλεν αἴθεσθαι πῦρ ἤδη τοῦ θεοῦ ἀσεβῆ τὸν πολεμικὸν. βάπτεσθαι γὰρ ἄθεσμον παρεπέμπετο, καὶ τὴν νομισθεῖσαν καὶ πάτριον ἐξέβαλε τιμήσας ἀγνείαν, ἵνα μὴ μικρὰ θαυμαστὸν εἰ τοῖς ἀνθρώποις ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν σὺν ἐτήρησεν, ὁ δὲ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ὕπο καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ γιώρα σίμων, τὶ κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἦν ἀθέμιτον ἀπόσχετο σωμάτων, οἷ τὸν αὐέδοξον τύραννον; ποία ἢ αὐτοῖς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, οὐχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀθλίους ἔργον ἐν πονηρίᾳ ὑπελάμβανον. λαμπρὰν δὲ φέρειν δόξαν ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημελλήσατο δὲ καὶ τὸν τῶν δούλων, καὶ τῶν ἰδιωτῶν. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαιφόνοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τὶ τῆς πρὸς θεὸν δυσσεβείας ἀφυλάκτῃ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπὶ πολιτικοῦ κτήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὴν τιμιωτάτην εἰσάγαγον ἀγὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἐκμαζεῖν, εἰ τινὶ προσηκε ἐπλήθυσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδὲ ἕν τε φέτερον προϋπαρχὸν μνήμη παραδίδωκεν, αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς, ἀπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθοῖς ζηλουμένων ἐπίθεσαν, καὶ καλοῦντο δόμενοι τὰ ἀδικούμενα, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιαῦτα προσῆκον ἕκαστοι τὸ τέλος ὑφέντο, τῇ θεοῦ τὴν αἰτίαν ὅλη πᾶσιν αὐτοῖς πικρείαν βεβουλευκότος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δύνασθαι φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαν κατέσκηψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ὧν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ὀποθανόντες. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοῖς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ προσῆν. τοὺς δὲ τὰς ἐκείνων ὠμότητι προλιπόντας, οὐ τὸ παρὸν τος αὖ εἶη καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

ΕΠὶ δὲ τὸ ἡρώδειον, καὶ τοὺς κατόχους σὺν αὐτῷ Κεφ. λα'
τῷ μασάδα νσικαρίοις, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης δίδυς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασπάσας. τεῖχος δὲ περι-

βαλὲ κύκλῳ πρὸ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶς τῶν πολιορκουμένων ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διαμένειν

τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὕπτιον εἰσταξάμενος, καθ' ὃν αἱ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήπτοντο, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὑποζυγίων δύσκολον. ὕδωρ μὲν γὰρ ἔξωθεν μόνον προσήγετο, καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τοῖς ὑπὸ τούτῳ τεταγμένοις Ἰουδαίοις. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τοῦ τόπου μηδαμοῦ ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' οὖν προεσκοπημένος ὁ Σίλβας ὅτι τὴν πολιορκίαν ἐξέπεσε, πολλῆς ὑπομενητέον μηχανῆς καὶ ταλαιπωρίας διὰ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. πέτρα γὰρ οὐκ ὀλίγην τὴν περίοδον καὶ μῆκος ὑψηλὸν, πανταχόθεν περιερρῶγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ὀξὺ ἀποφαίτου τέρματος, κρημνώδεις δι' ὁδοῦ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους ἡ πέτρα, εἰς ἄνοδον οὐκ ἀμοιρῆ παρφκούσης. ἔστι δὲ τῇ μὲν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον παραδυῆναι μὴ λύσει τις τὴν ἑτέραν ὄψιν, τῇ στενότητι προσφκοδομημένας, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλίσμασιν. κλᾶται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ὀξύτητας, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, καὶ κατ' ὀλίγον αὖθις ἀναπτυσσομένη μόλις φαίνεται τὸ πρόσω. δεῖ δὲ παραλλάξαι τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείσαντα. ἔστι δὲ καὶ τῷ παραλιαδύειν προδήλως ὀλέθριος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυνε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν δυσολμίαν ἀναπλῆξαι δυνάμενον. ἀφ' ἑτοιαύτης οὖν ἁλόντα σταδίους ἑξήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ πέρας συνημμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι κατ' ἄκρας ὕπτιος. ὕπτιον ταύτῃ προῆκε μὲν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης, καὶ προσηυξήσατο μᾶσσαν. ὕστερον δὲ ἡρῴδης τῷ βασιλεῖ ἀφ' ἁπάσης ἐχώρει σπουδῆς, ἡ τὸ χωρίον κατασκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγεν περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δὲ αὐτῷ καὶ ἐπὶ τὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεσήκεσαν, ὧν ὑπὸ εἰς οἰκήματα διελθεῖν ἦν πᾶν τὸ τεῖχος κύκλῳ ᾠκοδομημένα. τῷ δὲ κορυφῷ πίονα καὶ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ πού τῆς ἔξω τροφῆς ἔνδεια γένοιτο, μὴ δι' αὐτὸ κάμοιεν οἱ τῶν ἀνάγκην σωτηρίας τῷ φρουρίῳ παρεσχηκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἑσπερίας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆς ἄκρας τείχων πρὸς τὸν ἀρκτον ἐγκλίνον. τὸ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τεττάρας. ἦν τῷ οἰκημάτων σύδην καὶ σοὰν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου στρωτοῦ ποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπον αὖ τε καὶ πρὸ τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τὰ τείχους, πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἐτετμήκεσαν λάκκοι ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτήρια ὑδάτων, μηχανώμενοι ὅτι χορηγίαν, ὅση τῷ ἐκ πηγῶν ὄντι χωρίοις. ὀρυκτὴ δὲ ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὸν κορυφὸν ἀνέφερετο, ζῶσις ἔξωθεν ἀφανής. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν εὔπορα χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

perseuerarent, ipse verò castris locum occupat, A
ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris B
egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omniũ sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum C
ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebríque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutãti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cùm x x x. stadiis ascenderis, quod D
restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Pòst autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & x x v i i. turres quinqua-
genorum cubitorum in eo stabant: ex quibus E
aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum F
cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itémque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndique substitutis, parietibus autem membrísque solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: G
tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterant.

Nam Oriētalis quidem via natura est inacceſſa, vt ſuprà memorauimus. Occidentalem verò, magna in anguſtia poſita turri concluſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum. Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nã & frumentum multum erat cõditum. & quod in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatę. Cũctaq; reperit Eléazarus, caſtello per dolum cum ſicariis occupato, matura, nihilque recens depoſitis deteriora: quanquam fere ex quo apparata ſunt, ad excidium à Romanis illarum centum annorũ tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auràm eſſe exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit remota. Inuẽta eſt autem omnigenũm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum ſufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de cauſis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſentẽtiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem obſecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruiſſe, malè eius amore mancipatum quàm non donaturum ſperaſſet. Propter eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tãtum loco reperto, qui aggerum iactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam ſummúmque montem duceret, præcludebat, erat quædã continentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; porrecta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucẽ appellabant. Hanc igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus iuſſit: illis autem alacri animo & magna manu operãtibus, ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm neque firma neque ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt, altum itémque latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarũ fabrica illis aſſimilis, quas primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα δι' αὐτὴν φύσιν ὡς προεῖπομεν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ κρημνῷ τὸ συνεχὲς πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, οὗ οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος γὰρ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποίητος, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

B Κεφ. λϛ. Τῶν δ' ἐν αὐτῷ ἀποκειμένων θαυμάσειέ τις, ἔτι μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον ἔτι τε παντοῖος ὀπωρικῶν καρπός, καὶ φοίνικες ἐπεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τὸ φρούριον μετὰ πολὺ σικαρίων ἐγκρατὴς δόλῳ χωσάμενος, ἀκμαῖά τε καὶ μηδὲν τῆς νεωστὶ κομιδῆς ἀποδέοντα· καίτοι χρόνῳ ἀπὸ τῆς θεμελίου εἰς τοῦτο κατὰ ῥωμαίους ἄλωσιν, ἑκατὸν καὶ χρόνοι ἐτῶν

C ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τοὺς ὠφεληφθέντας τῆς καρποῦ εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι τὴν ὑπολαμβαίων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς ἐρημίας, ὑψηλὸν τῆς πόλεως τὴν ἄκραν, πόσης ὄντα χώρας καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κεράσεως. ἀνέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκός, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἄτε δὴ τοῦ θαυμασίου, ὅτι μεγάλαις αἰτίαις

D χρωμένης. λέγεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν ἡρῴδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν τοῦ πλήθους τῶν ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοῖς πρὸ αὐτοῦ βασιλείας δῶσι τῷ ἀρχαίῳ καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλίδος αἰγύπτου κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὰ αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπεῖχεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτοῦ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν ἡρῴδην ἀπολέσαι ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν ἰουδαίων

E δυναμένης. καὶ μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδὲ πω τῆς προστάγματι αὐτοῦ ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅτι δὲ τὴν χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους ἡρῴδης μάσαδαν κατασκευάσατο, ἐμέλλε ῥωμαίοις δὲ ἀπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

F Κεφ. λζ. Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη πρόσιτος πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμών, ἵνα μή τινα ἀποδρασίαν πρόσοιτο τῶν ἀκριβεστάτην ἐπεχείρει τὴν πολιορκίαν, μόνον δι' ἓν τόπον, ὅπου βουλὴν χωμάτων δίχα θεῶν συνάμενον. μὴ γὰρ τὸ διαστέλλοντα πύργον τὸ ἀπὸ τοῦ δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἣν τὸς ἔχοντι πύργος δώδεκα τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τὸ δ' ὕψος τὸ μασάδας ἑξακοσίους πήχεις ὑπερκατελάμβανεν· ἐπὶ ταύτην οὖν ἀναβαὶ, καὶ κατασχὼν αὐτὴν ὁ σίλβας, ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῷ δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, τετρεὺν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὃ ἐπι-

βάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν τὸ μὲν ὕψος. ἐπὶ δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ διάφορος ἦν τοῖς ὑπὸ μὲν οὐεσπασιανοῦ προτεθεῖσι, μὴ

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ πόνου φρεσὶ τὰς πολιορκίας ὑπονοηθῆσα. καὶ πύργος ἑξηκοντάπηχυς συνεπάθη, σιδήρῳ κατατετραφαλμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ἐξυβρίσει, καὶ προβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπεῖργον καὶ ἀφεῖλκον. ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας μόνος, συνεχῶς ποιῶν καθίκας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀπερρήξας τι μέρος αὐτοῦ, καπήρεψε. φθάσαι δ' οἱ σικάριοι ταχέως οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἔσωθεν, ὃ μηδ' ὑπὸ τῆς μηχανημάτων ἔμελλεν ὁμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ ἔτι καὶ σφοδρότατα δ' ἐμβολῆς ὑπεκλύζον δυσάμυνον, τοιῷδε ξόπῳ καθίσκασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος σφῶν ἑκατέρωθεν, ἀλλήλαις καὶ τὴν τομὴν συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν οἱ τοῖχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸ χῶμα ἐπέφορεν. ὅπως ὑπομένοι τὰ χώματος ἡ γῆ δέχοιτο, πάλιν ἐπέσεως δοκοῖς ὑπακαρσίως, τὰς καὶ μῆκος κεκμῶσας διέδησαν. ἦν οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον ἔτι ἁπλούστερον. τῇ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, σφῶν εἴκοις ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ στερεώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ ταῖς στρατιώταις προστάττει λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὶ ἐκαλάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρφόρῳ δι' βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἀέρα δὲ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλασε τὴν φλόγα, καὶ χαλεπὴν ἤδη τῇ μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπηγόρευσαν. ἔπειτα δ' αὐθήμερον τοῦτο μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου φρενοῦς, καὶ πολὺ ἐναντίως ἐπιδίσας, τῷ τείχει φέρον αὖ τὴν φορὰν ἔβαλε, καὶ παῦ ἤδη δι' βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ θεῷ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπελλάττοντο, μὴ ἡμέρᾳ ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διανοούμενοι, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ διαμελετήσεσθαι ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσι διαδραίνοντες.

Κεφ. λδ'. Ὅτ' μὲν οὖτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐπὶ δρασμὸν ἐλάβετο, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλειν ὑπέλειπεν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῆς πυρὸς αἱρησόμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, ἢ δι' ἀλκῆς ὑπομονήν, ἃ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσαιεν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πάθημα, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ἐπὶ τοῖς πονηροῖς ἄριστον, τοὺς αὐθρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ὑπὲρ τοιῶν φρενῶν λόγοις παρεκάλει. ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἤλπικα μόνος γὰρ θεὸν ἀληθῆς ἐστι καὶ δίκαιος αὐθέντην διώκοντας, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι καλῶν τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. φρενὸς δὲ ἐμοὶ μὴ καταχύσωμεν, φρενὸς ἐπὶ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, γνοὺς δὲ μετ' δουλείας ἀλόντες τιμωρίας ἀπείκοσεν, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. φρενὸς τὰ γὰρ πάντων ἀπέστηκεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολυτάλοι. νομίζω δὲ καὶ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἐπὶ δυνάσθαι καλῶς ἐλευθέρους ὑπανδρεῦσαι, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κεκτημένοις. ἡμῖν δὲ

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà sectæ sunt continentes composuêre: earum autem ordines erant duo similes: tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluere, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebãt, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidẽtia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidés autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cũ his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datã, vt bene ac liberè possimus mori, quod aliis nó euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioráque ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate cõiicere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tãtorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò vrbem suam igni hostium excidióque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum speruimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliúsque culpæ participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmq; habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissimè auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsis nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Priùs tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita, vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eũdem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quemquè apertissimus deterrebat interitus, aliúsque alium intuens, contrarium voluntatis suæ morum lacrymis designabant. Quos cùm vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorãtes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multóque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vsus exclamatione, lacrymantes attentiùs aspectans. Plurimùm, inquit, opinione deceptus sum. qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autẽ ne cuilibet quidẽ homini quicquam

προδηλος μὲν ὄζιν, ἡ γλυκυμμὴ μὲν ἡμέραν ἄλωσις. ἐλευθερία δ' ἡ τὴ γλυκεῖα θανάτου μὴ τὴν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύναν) πάντες δὲ χόμμοι ζῶντας ἡμᾶς ἁλῶναι, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἐπικρατῆν μαχόμμοι. εἶδε μὲν δὲ θὸς, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αἰτίοις ἐδαν θαλήσασι, πάντα ἢ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαρε χαλεπὰ, καὶ ἁλὰ τὴν πολεμίων χείρα, τῆς τὲ θεοῦ γνώμης σχάζεσθαι, ἢ γνώσεσθαι ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτὸ φύλον ἰουδαίων, ἀπολεῖν κατέγνωσο. μόνων γὰρ δὲ μμῆς ἢ μεγίστης γοῦν ἡμῖν ἀπηθημμόνος, οὐκ ἂν τοσοῦτον μὲν αἰθερόπων ἁλειεῖν ὄλεθρον, ἁφῆκατο ἢ τὴν ἱεροφατάτην αὐτὸ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τὲ παντὸς ἰουδαίων γθόνος ἐλπίσαμμεν ἁλειέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ αὐαμάρτητοι ἁλὸς τὸν θεὸν γθόμμοι, ἢ μηδεμιᾶ μεταχόντες, εἰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια ἁλοσδοκήσαντας, κρείττονα τὴν ἐλπίδων τὲ ἐς τοῖς δεινοῖς αἰάγκην ἐπαγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἢ τὲ ἁλειεῖν φύσις αἰάλωτος ἦσα ἁλὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν ἀλλὰ ἢ ζοφὴς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἐχόντες ἁλθασκήλων ἁλειτδύουσαν, ὑπ' αὐτὴ ἁλειφανὴς τὲ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμμενον, ἀκ αὐτομάτως ὅπ' τὸ κατασκαφθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν αὐέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμμεν, ἐφ' ὧν μὲν τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δὲ ἡμῶν αὐτῶν ἐκδώσομεν. αὗται δ' εἰσὶν σκέπαι μεζόιτεραι. θνησκόντων γὰρ γυναῖκας αἰύβεσοι, καὶ παῖδας δουλείας ἀπείρατοι, μὴ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δὲ γθὴν χέρσιν ἀλλήλοις ἁφάξωμεν, καλὸν ἐνταῦφιον ἢ ἐλευθερίαν φυλάξαντες. ἁφέτερον δὲ καὶ τὸ φρουρεῖν καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρειν. λυπηθήσον) γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τὴν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τὲ κέρδους ἁμῦρόντες. ταῖς ζοφαῖς μόναις ἐάσωμεν. αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μάρτυρήσουσιν, ἐπὶ μὴ δ' ζῶδαι ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ἅσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλάμεθα ἁφὲ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ τὴ γνώμης ἁφέσπετο τὴν παόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑαυτῶν δὸν ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γθυαῖς οἴκτοις εἰσίει, πάντας δὲ καὶ τ' ἑαυτὴ ἁφὲ δάλου πολλοὺς, εἰς τὸ ἀλλήλους ἁποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὲν βουλόμμενον τ' γνώμης ἐσήμαινον. πύστοις ἰδὼν ἐλεάζαρος ἁποδειλιῶντας, καὶ ἁφὲς τὸ μέγιθος τὲ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ἐκκλωμένους, ἐδ' ὅσα μή ποτε ἢ τοὺς ἐῤῥωμένως τὴν λόγων ἀκούσαντας, αὖ τὸ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὐκοῦν αἴνκε τὴν ἁθανάτου δόσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπηγίερσε, ἢ πολλοῦ λήμματος πλήρης γθυόμμος, λαμπροτέροις ἐπεχείρ λόγοις, ἁφὶ ψυχῆς ἢ ἀθανασίας, μάγα τὸ χιλιάσας, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἤπλησον, ἔφην, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τὴν ὑπὲ δ' ἐλευθερίας ἀγώνων σωφρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνεῶτας διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἦτε τὴν τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρε-

εἰς ἀρετὴν ὑφ' ἑαυτοῦ, εἰς δὲ τολμίαν ἀφαίρεσιν, οἵ γε καὶ τὸ θνητὸν μεγίστων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον ὑμᾶς τούτου, μήτε μέλλησαι, μήτε συμβουλὴν ἀναμεῖναι. πάλαι γὰρ ἐκ τῶν πρώτης αἰσθήσεως, παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλεσαν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιώντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσοις αἴθρησποις, καὶ θάνατος. ἔδοξε μὲν γὰρ ἡδονὴν ἀθανάτοις ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφῆσι τόπον ἀπαλλαγεῖσαις, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συνεπιπλαῇ), τάλαιναν εἶπεῖν τιθυᾶσι κοινωνίαν γὰρ θείῳ πρὸς θνητὸν, ἀφρικτὸς ὅσις. μέγα μὲν ἴσως δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῷ ὄργανον ἀθανάτου μόρου ἀορᾶτος αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητὸν φύσεως περαιτέρω προάγουσα τὸ παράπαν· ἀλλ' ὑπειδὰν ἀπολυθεῖσα τοῦ καθ' ὅλου κόσμου τὸν ἑάρεως ὅπη γῆν, καὶ περιπεμφθεῖσα χῶρον ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ πανταχόθεν ἀκηλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἕως ἐστὶν ἐν σώματι θεωρεῖται. περίοψις γὰρ ἀφανὴς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττει), μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ θάλλει· ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ μέρους, τοῦτο ἀποθνήσκει. τοσοῦτον ἔχειν αὐτῇ ἀθανασίας. ὑπὲρ δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τῆς λόγων ἐναργίστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ περιπαύοντος, ἡδίστῳ μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῆς ἡμέρᾳ. θεᾷ δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συνῳδίαι πάντα μὲν ἀποφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῆς ἐσομένων προθεσπίζουσι τὴν δὴ δεδιέναι θάνατον, ἐν ὑπτίῳ γινομένῳ καὶ ἀπαυστὶ ἀγαπῶντας· πῶς δὲ οὐκ αἰόντων ὄντι τὸ ἐν τῷ ζῆν ἀλυθρείας δείκοντας, τὴν αἰδῆ φθονεῖν ἑαυτοῖς; εἶδ' εἰ μὴ οἰκεῖαι ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις ἐφ' ἁβρότητι τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς ἀλλοφύλων διάμεθα πίστεως, ἐλέγχω μὴν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπερχομένους. ἐκεῖνοι τὸ γὰρ ὄντες ἀνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσεως λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· προθύμως δὲ τὰς ψυχὰς λύσαι τοῦ σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ τ' ἀθανάτου δρμῆς, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι. καὶ ἴσως ὁ κωλύσων οὐδείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δυσδαιμονίζοντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασι δυσκολίας. οὕτω βεβαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τῆς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων φιλίαν πεπιστεύκασι. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῶν ἐξεπιτηδείων αὐτοῖς, πρὸ τοῦ σώματος φθάσαντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτην ἀπολείπωσι τὸ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦμενοι πλαύτοσι. βέλτιον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τὴν ἄλλων αὐθρώπων ἕκαστος τοῖς πολίταις εἰς μικίστην δεδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τ' ἀθανάτου τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδεσθέντα χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ δὴ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις οἱ πάντων αὐθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρὰς ὑπορίζοντες; ἀλλ' εἶτα καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐξ ἀρχῆς λόγοις

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans. ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuę sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumētum enim facit suum, latenter id mouēs, & vltra mortalē naturā gestis producens. Verūtamē cū pondere, quo in terrā detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habēs incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes: sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamē si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desideriū, aliis quidem prędicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata putáque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiam⁹, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominib⁹ æmulādę videtur, inhonestè despiciamus? quáquā etsi cōtraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpterit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cęſaream incolebãt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, temp ſúque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolẽtia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati sũt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ IX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem forraſſe in aliena terra, cũ nullũ inuenirent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſẽt, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate nõ perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis nõ miſereatur? quiſve nõ antequã illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, támq; igne quàm verberibus excruciati perîêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidẽ miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαγδώνιδν, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δὲ ὁ θάνατος, ὁ χρόνος ἡμᾶς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν δικαρδίως αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε κατὰ τοιοῦτον πάντων ἰουδαίων γένους, τοιοῦτον ἔθετο τὸ ψήφισμα ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπαλλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ καιρόν. μὴ γὰρ αὐτῆς ὑμῖν αἰτίαις ἐπιγράφειν τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθαι τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πολεμεῖν διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γνωσθεὶς τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίστασθαι, μεταξὺ δὲ τῶν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῷ καὶ παρέω δὴ σφαγῇσι, μηδὲ χεῖρας αἴρασθαι ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατασφάξαι, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐξ ἑκάτερα, εἰ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠρώτησε πολεμίους τις ἀνηκόατας· ἀλλὰ φήσ τις ὅτι καισαρεῦσιν δεῖ ἀεὶ δύσερις εἶναι τοῖς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὰ καιρῷ λαβόμενοι τ' παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν ἴσως ἐν σκυθοπόλει φάσμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι δίκα τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐπέλησαν, ἀλλ' οὐ μὴν τῷ συγγενῆ ὑμᾶς ῥωμαίους ἀμυνέσθαι. πολὺ τοίνυν αἴτιον αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἐκείνοις δύνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν γὰρ παντοίαις ὕβρεσι κατεφορεύθησαν, ταύτης δ' συμμαχίας ἀμοιβὴν δεδωληβέντες. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες. μακρὸν αἴτιον ἕκαστον ἰδίᾳ ἐκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῷ ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ ξόφασιν δόλου πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μιαρωτάτου τῶν αὐτῶν πόλιν ἐπλήσαν, ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις δεσφάξαντες. τὸ δὲ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῷ μετ' αἰτίας ἀνῃρημένων. ἔξ που μυρίάδας ἐσβαλεῖν ἐπυθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοφύλοις γῆς οὐδὲν αἴτιον δεόμενοι τοῖς πολεμίοις οὖσιν ἀπέθανον. τοῖς δ' ὅπλ' ἐν οἰκείᾳ τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἁραμένοις, ἅπασι τὰ τῶν ἐλπίδα νίκης ἐχυρὰς ἐδαφεῖν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, ἔτι καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκαί, καὶ φύσεως πρὸς τοῖς ἐσχάτοις ἐλευθερίας κινδύνοις ἄρσιν, πάντας πρὸς τῶν ἀπόστασιν ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μεγίστων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τῶν ἐκείνων ἐκλειπόντων νίκην, οὐκ εἰς τῶν ἐσχάτων ἀναμένων σωτηρίαν διζημένοις. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας οὐδὲ μνημονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τῶν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῷ ὑπὸ ῥωμαίοις ἡνιοχῶν, τοὺς οὐκ ἐλεήσῃ, ἢ τοὺς οὐκ ἐσωσθέντι προ τὰ ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ἀποθανεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ἀπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι προς δυτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις ὀφλισκάνοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπολητέον τοὺς ἔτι

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις δι' ὀλόμυρσι θάνατον λαβεῖν εὐκ ἔ- A
χουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆ παντὸς ἰουδαίων γέ-
νους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβό-
λοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων
περιβεβλημένη, μόλις ἔχουσα τοὺς εἰς τὸ πόλεμον
ἀρκοῦντας, τοσαύτας δ' μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα
τῶν ὑπὲρ αὐτῆ μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν θεὸν
ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; ἐρρίζως ἐκ βάθρων ἀνήρ-
πασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῶν ἀ- B
νηρικότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοῦν. φρισσόντων δ' ὀλίγων τῆ αποδοῦ τῶν τειμίων πα-
ρεσκεύασται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχίστη-
τον τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτά τις ἐν νῷ βαλ-
λόμενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶ δύνηται
ζῆν ἀνωδύνως; τις ἔτι τῆ παρίδος ἐχθρὸς ἢ τὶς ἔτως
ἀνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ θέλειν τὸ μέχρι νῦν
ζῆσαι μεταγνοῆν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν
τὸν ἱερὸν ὁσίαν πόλιν χρόνον ἰδεῖν κατασκα- C
πτομένην τοῖς πολεμίοις, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕ-
τως ἀνοσίως ἐξοφρυγμένον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐκ ἀ-
γήνωρ ἐλπὶς ἐβουκόλησεν ὡς τοῖχα που δυνησό-
μενα πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνόμενα, φεύσεται δ' γέ-
γονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέ-
λοιπε, πᾶν δύσκολον καλῶς ὑποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς
αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι
παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅπ μὲν γὰρ θάνατον ἐ- D
γκρίνομεν, καὶ οἷς αὐτῶν ἐγκρίνομεν. καὶ τὸν οὐδὲ
τοῖς δυσμενεστάτοις ὄντες ἀφειδεῖν. ὑμεῖς δ' καὶ δουλείαν,
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον,
ἀλλὰ ταῦτα ὀλιγωρεῖν τῶν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ
πρὸ αὐτῶν ὑποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ'
ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέστημεν, καὶ
τὰ τελευταῖα νῦν ὅπλα σωτήρια προκαλουμένων ἡ-
μᾶς, οὐχ ὑπηκούσαμεν. τίνι τοίνυν ἐκ ἔστι θυμὸς αὐ-
τῶν προδήλως, ἐζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι
μὲν οἱ νῦν τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰτίας
ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηκμακότες, φέρειν τὰς ἡλι-
κίας ταῖς συμφοραῖς οὐ δυναμένης. ὄψεται τὴν γυναῖκα
πρὸς βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσας τέκνα, πατέ-
ρα βοῶντος χεῖρας ἀνημένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθε-
ραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὸν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργή-
σασαν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑποθανό-
μεθα, ἐλεύθεροι δ' μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῶν ζῆν συμ-
ξέλθομεν. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι καλοῦσι, ταῦθ' ἡμᾶς
γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων δ' αἰσχίονα θεὸς
ἀπέστειλε. τούτων ῥωμαῖοι τἀναντία θέλουσι, καὶ μὴ πα-
ρῆμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ὑποθάνη δεδίκασι. πᾶν δύσκο-
μεν οὐδ' αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ὑποτο-
λμήσεως, ἐκπλῆξις δ' θανάτου, καὶ θαῦμα τὴν τόλμης
καταλιπεῖν.

Κεφ. λε. ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸ ὑποκαλεῖν, πάντες ὑπε-
τέμνοντο, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἤπτοντο, ἀνεπιχέ-
του τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆ-
σαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς δουλείας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡμύνατο. ὀφθῆναι τοσοῦτος αὐ-
τοῖς γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς αὐτῆς σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν οὐδ' ὅπως ἄν τις φήσῃ τῆ θεᾷ
θεσπόντος ἠμελετήθησαν, ἀλλ' ἀτενὲς τὸ γνώμης διαφύλαξαι, οἷαν ἔχοντες λόγων αἰκεσάμενοι, τὰ μὲν οἰ-
κεῖα καὶ φιλόσοφα πάθους ἅπασι θαυμαζόντος, τὸ λοιπὸν δ' ὡς τὰ κρείττω βουλευσάμενος τοῖς φιλτά-

vi uunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tãtis quidẽ murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiẽs, tot autẽ virorũ pro se pugnantiũ multitudiné continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolã credebatur? Radicitus ex fundamẽtis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorũ à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputãs quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiã si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tã imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquã illã sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tãta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod forte poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dũ nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinẽ duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectũ: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorũ iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habẽt, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruituris hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hęc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cõtraria Romani volunt, & ne quis nostrũm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stupore mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eũ orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius aliu mantecapere cupiebat: hoc specimẽ esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cõiugum & filiorũ & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent:

habuerunt:propriū quidem earūmq. affectum A retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cū amplexu dicebāt,ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur:& simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorū,quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habētes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est.Cuncti autem coniunctissimos trā- B fixēre:miseri,quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere , malorum omniū videbatur esse leuissimū. Igitur neque horum iam factorū doloré tolerāres,& interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tēpus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus.vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi,eósq.complexi manibus, C parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Illi autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoq.morte statuerunt,vt cui obtigisset,nouē perēptis semet super eos occideret. ita omnes sibi cōfidebāt, quod neq. in audēdo, neq.in sustinēdo facinore,præstaret ali⁹ alij.Et ad extremū cæteri quidē se neci supposuere: vn⁹verò atq. nouissim⁹,circūspecta multitudine mortuorū,ne quis fortè in multa cæde superes- D set,qui suæ manus egeret:vbi cognouit omnes peremptos,ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio,iuxta suos affectus occubuit.Et illi quidem perierant,nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse.Latuit autem vna mulier senior,& alia quædā Eleazari cognata,plurimum doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinq. pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abdi- E ti,cū alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib.simul ac pueris.Hęc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnā expectātes magis aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cū verò hostium neminē viderent,sed vndiq.versum acerbam solitudinem, ignémq.intus ac silentium,quid factū esset cōicere non poterant, & ad extremū velut im- F pellentes ictum arietis, vlulatum,si quem fortè prouocarent,dederunt. Clamorem autē sensêre mulieres,& ex cloacis emersæ,factū Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè.Non tamē Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilē nō credēres.Ignē verò extinguere conabantur,pérque hunc viam sectantes citò in re- G giam peruenēre: conspectáque multitudine mortuorum , non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem , & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap.XXIX Interitus iudæorum, qui in Alexandriā & Thebaide profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

τοὺς ὑπερφρονοῦντας. ὁμοῦ γὰρ ἁπαντάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, & τέκνα θεσπεσιολέζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ' καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦντες, συμπτύλωμα τὸ βέλος, τὸ δύνασθαι ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ὠδυνῶντο δὲ ἐπὶ τῷ κτείνειν αἰσχύνης ἔχοντες. καὶ πόθεν, εἰ δὲ τηλικοῦτον βλαβημάτων πῶν ἐφάνη. πάντες δὲ ἐπὶ τὴν οἰκειοτάτων ἐξῆλθον· ἄθλιοι τῆς αἰσχύνης, οἷς αὐτοχεὶρ γυναῖκας τὰς αὑτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. οὕτοι δὲ τοίνυν τὸ ὑπὸ τοῖς πεσοῦσιν ὀδύνιον ἐπιφέροντες, & τοὺς αὐτοχειρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἐπὶ χρόνον ὑπολείπωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συμβάντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. πλήρωμα δ' ἓξ αὐτῶν ἐλόμενοι δέκα τοὺς ἀπόστασφαλεῖς ἐσομένους, & γυναικὶ τῇ αὐτῶν καὶ παισὶ κειμένους ὠμοφρώστας, καὶ τὰς χεῖρας ὠπέβαλον, παρέχοντες ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς τὴν δύσλυτον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀρὲ ἐπὶ πάντας φονάσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἑνιαυτὸν κτείνας ἑαυτὸν ὑπὸ πᾶσιν αἴρηται. πάντες οὗτοι ἐθαῤῥοῦν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὄψιν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλος ἄλλου διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων ὠθισθείσας μή που τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτὰ λείπεται χειρὸς δέομαι, ὡς ἔγωγε πάντας ἀπηρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνῆκαν. ἀθρόα δὲ τῇ χειρὶ διὰ αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπεκλοφότες ἐλπίδα φυλῆς ὑπολειφθῆναι ἐδόκουν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβῦτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φεύγουσα καὶ παιδία πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ πόσον ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκατορύσσειν, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναειθρυμμένων. καὶ τὸ πάθος ἐθεάθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μᾶλλον ἐπιθεσδοκῶντες ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς ὑπερθύραις μετρησάντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δηλονὼ πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, & τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἰ πως ἔτι ἔνδον προκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἴθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ προσχθὲν ὡς ἔσχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπροσχθη, σαφῶς ἐπιστωμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ τοῦχους ὁδὸν δι' αὐτοῦ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. & τῷ πλήθει τῶν περιόντων ὑπερτυχόντες, οὐχ ὡς ὑπὸ πολεμίοις πάθησαν. τὸ δὲ γυναικόπληκτον τοῦ βλήματος, καὶ τὸ ἐν τοσούτοις ἄρρητον ὑπὸ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τὸ θανάτου καταφρόνημα. τοιαύτης δὲ τῆς ἁλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τῷ φρουρίῳ καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

Καφ. λς.

εἰς

εἰς κατάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῷ κατὰ τὴν A est. Nec enim quisquã supererat in illis regio-
χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα ὅλη μαχητοῦ τὸ πο- nibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat
λέμιον κατέστρωτο, πολλοῖς καὶ τῷ ἀπωτάτω καθι- longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam
κνουμένων, αἴσθησιν τοῦ κινδύνου παρεχῆς ὧδε ἔχοντος. procul incolentibus sensum perturbationis ac
periculum exhibuerat. Nã & circum Alexan-
Κεφ. λζ. ΕΤι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, μὴ driam Ægypti ciuitatem postea contigit mul-
ταῦτα συνιέντι φόλλοις Ἰουδαίων ἀπαντᾶν. τοῖς tos Iudæorum perire. His enim qui ex factione
γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῷ σωμείων ἐκεῖ ὅλως φυγεῖν δυνη- sicariorũ illuc effugere potuerunt, non satis
θεῖσιν, ἐκ ἀπέχειν τὸ σώζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτέροις ἐπι- erat saluos esse: verùm & illic nouas res cona-
χειρήμασι παρεσκευάσατο, καὶ πολλοὺς τῷ ὑποδεξαμένων, bantur, vt libertatem defenderẽt, & Romanos
ἐκεῖσε δὲ ἐλθόντας αὐτοὺς ἐλευθερίας αὐτοποιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίους μὲν B quidem nihil se meliores putarent, Deũ verò
μηδὲν πρεῖττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον solum dominum dicerent. Cùm autem quidã
ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῷ οὐκ ἀφανεῖς τι- iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, il-
νες Ἰουδαίων αὐτόθεν ἦσαν, τοὺς μὲν ἀπέφαξαν, τοῖς δ' los quidẽ mactauêre, aliis verò instabãt, ad de-
ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀθροίζοντες. ὁρῶντες δ' fectionem eos hortantes. Eorum autem viden-
αὐτῷ τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τὴν ἡγεμονίας, οὐκέτ' ἀσφαλεῖς αὐτοῖς ὑπόμιζον ἀθροῦσθαι, tes confidentiam principes seniorũ, iam cohi-
ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, bere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed cõ-
ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῷ σωμείων, πάντων αἰτίους ἀπο- gregatis omnibus in congregationem Iudæis,
φαίνοντες ἐκείνους τῷ κακῶν· καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐ- sicariorum temeritatem publicabant, illos om-
πὶ πᾶρ ἐλπίδα πρόοδόν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν nium malorum causam esse demonstrantes: & C
ἔχοντας, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων οὐδὲς ἀπολεῖσθαι, nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certã
τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπεπλάσθαι spem salutis habituri viderentur, à Romanis e-
τοὺς μηδενὸς τῷ ἀμῤῥημάτων μεταιχόντας. φυλάξα- nim cognitos statim perituros esse, sibi debita
σθαι τοίνυν δὲ αὐτῷ ὅλεθρον τὸ πλῆθος παρεκά- calamitate replere eos, qui nullius fuissent de-
λουν, καὶ θεὸν αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, licti participes. cauẽdum igitur ab eorũ exitio
τῇ τούτων ἀφαδότι. συνιδόντες οὖν τὸ κινδύνου τὸ D multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis
μέγεθος, ἐπείθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ipsorum traditione satisfaceret. His dictis, pro-
ὁρμῆς, ὅτι τοῖς σικαρίοις ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐ- specta periculi magnitudine parnêre, multóq;
τούς. τῷ δ' ἑξακόσιοι μὲν δύδὲ ἑάλωσαν. ὅσοι δ' εἰς impetu sicarios aggressi corripuêre. quorũ sex-
τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μα- centi quidem statim capti sunt: qui verò in Æ-
κρὸν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ gyptum Thebaĩsque illius tractus elapsi sunt, D
τῶν χαρτερίαν, καὶ τῶν εἴτε ἐπίνοιαν, εἴτε τῆς γνώμης non multo pòst comprehẽsi reducti sunt: quo-
τῶν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ κατεπάγη. πάσης γὰρ ἐκ αὐ- rum non est qui duritiam, siue cõfidentia siue
τοῖς βασάνου καὶ λύμης τῷ σωμάτων ὑπερηνδύσης, pertinacia voluntatis sit dicenda, nõ obstupes-
ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῷ καίσαρα δεσπότην ὁμο- cat. Omni enim genere tormentorum & ve-
λογήσωσιν, οὐδεὶς ἐπέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, E xatione corporum in eos excogitata, ob hoc
ἀλλὰ πάντες ἰσχυρᾶν τῆς ἀνάγκης τῶν αὐτῷ γνώμην solummodo, vt Cæsarẽ dominum fatererentur,
διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαλεπό- nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed o-
μονον νοσοῦντες τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δηλό- mnes illa necessitate validiorem sententiã con-
μενοι μᾶλλον δ' ἢ τῷ παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους seruare, tanquam brutis corporibus nõ animis
ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τὶς ἐξενικήθη, καίσαρα etiam cruciatus ignémque susciperent. Maxi-
δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῷ σωμά- mè verò puerorum ætas, miraculo spectantiũ
των ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus
τότε διώκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεὸν τὸ κτήματος est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque
τούτου, καίσαρα χ' τάχος ἐπίστειλεν. ὁ δὲ τῷ Ἰουδαίων τὸ adeo corporum infirmitatem vis audaciæ su-
ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐας, καὶ δίσσας perabat.
μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς
συνεπιπαρόσωσι), φροσέταξε τῷ λούπῳ τὸν ἐν τῇ LVpus tunc Alexãdriam rector adminis- Cap. XXX.
ὀνίου καλουμένων νεὼν καθελεῖν τῷ Ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν trabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter Oniæ templum clan-
ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ δι' τοιαύτην αἰτίαν, ὠκίσθη τε καὶ τῶν F rerulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa sum apud Alexandriã.
δήκησιν εἴληφεν. ὀνίας σίμωνος ἦν εἷς τῷ ἐν ἱεροσο- res nouas studium cauendum esse existimans,
λύμοις ἀρχιερέων, φεύγων ἀντίοχον τῆς συρίας βασιλέα ac veritus ne rursus in vnum congregarentur,
πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. καὶ & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo,
δεξαμένου πολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, δι' τῶν vt templum Iudæorum, quod esset apud Onió
πρὸς ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη συμμαχον αὐτῷ ποιή- (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc
σεσθαι τὸ τῷ Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθαίη τοῖς ὑπ' αὐ- autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam &
τοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis
αὐτῷ, νεών τε που τῆς αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis
fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bel-
lum gerente, Alexandriã venit: & à Ptolemæo
susciputur humanissimè, propterea quòd An-
tiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum
eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtempe-
rasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri an-
nuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti tem-
plũ sibi ędificare permittet, & more patrio Deũ

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique beneuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquã iubaris luce radiantem, de aurea catena suspẽdit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circũdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudęis apud Hierosolymã degentibus, propter fugę memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædã annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto cóstructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templũ, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se pollicereturostẽdere. & alios quidem hęc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænũciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudęo-

θεόν. ἔστω γὰρ αὐτόχωμα μᾶλλον ἐπολεμώσαν τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν πεπυρωπότι πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοϊκωτέρους ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδείᾳ τῆς εὐσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγησομένους. πειθὼς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅλα τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶ Ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος Ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ὅμοιον πλησίον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αἰσηκότα. Θ βωμὸν δὲ τῷ κατασκευῇ πρὸς τὸν οἶκον ἐζεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκεύσαμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὀπτῇ πλίνθῳ περιεστείχιζε πύλας ἐχούσῃ λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. οὐ μὴν Ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῷ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ὑπομιμνῄσκων. καί τοι τὸ ἱερὸν νομίζει κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόσεσθαι ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ πλῆθος. ἐγεγόνει δέ τις παλαιὰ προφῆτις ἔτεσί που πρὸ τῶν ἐξακοσίοις, ἡσαΐας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τὰδε τοῦ ναοῦ τὸν ἐν αἰγύπτῳ ἱδρυσομένου ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου καταστευῆ. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ πρὸς καίσαρος λαβὼν γράμματα, ἐπεραθυμοῦντος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων συφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μετὰ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ὅτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπέλιπε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσαι, οὔτε προσιέναι τῷ τεμένει, τοῖς θρησκεύειν βουλομένοις ἐφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόοπτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τὴν ἀποκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ἑξήκοντα καὶ τετρακόσια καὶ τελεσκόσια.

ΗΨατο δὲ Θ τῆς Κυρηναίων πόλεως καὶ τῆς σικελίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἁλῶναι γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, ἐκ ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα Θ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα δρῶν καὶ τερατευόμενος καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι προὔχοντες τῶν ὅπλων τῶν Κυρηναίων ἰουδαίων, τ' ἔξοδον αὐτῷ καὶ παρασκευὴν τῆς τῶν πενταπόλεως λῃστῶν ἡγεμόνι κατυλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν αὐτῶν πλὴν. καὶ τῶν μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ Θ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφ. λη.

Ο δ' ἡγεμὼν τῆς βουλήματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἤλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς πρωρείας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

Κεφ. λθ.

τοὺς πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε κατασυκοφαντῶν, A
διαβαλὼν αὐτοὺς τῷ βασιλέως γνώμῃ. σφόδρα
δ' ἦν τοῖς διαβολαῖς ἐπιτήδειος καὶ τῷ σφέτερον
πλοῦτον ὄγκον ἐμποιεῖσθαι, μεγάλα συκοφαντῶν
ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ἰουδαίων πόλεμον κατορθωκέναι. τὸ δ' ἦν τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τὸ πιστεύειν ῥᾴδιος, ἔτι καὶ διάβολος ἦν τῷ σκαιῶν τῶν ψυχολογίας. πολλοὺς γοῦν ὠμότητα τινὰ τῶν Ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς ἐφαίνετο B ἐξανιόχθη τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου Βερενίκην ταῖς αἰτίαις συμπλέξας, οὓς μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν. ὕστερον δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσπραγίᾳ χρημάτων ἐξαφιέντας, ὀλίγου δισχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ ταῦτα πραττων ἐνόμιζεν ἀσφαλὴς ὅπη τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς εἰς τὰς τοῦ κράτους προσόδους ἀναλώμασιν. ὅπως δ' μηδ' ἀλλαχοῦ τινὲς τῶν Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτὸ τὴν ἀδικίαν, προῤῥωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. C πείθει τὸν Ἰωνάθην καί τινας τῶν ἄλλων συκοφαντημάτων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρων, ὑφ' οἷς ἐν ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ ῥώμῃ τῶν Ἰουδαίων δοκιμώτατος. τούτων εἷς τῶν ἐκ βουλῆς αἰφνιδίων, ὃν Ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφάμενος. ἐμοὶ μὲν καθ' ἑλπίδα τοῦ κατύλλου τὸ σκυφάρημα προεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς Ῥώμην, τοὺς ἄλλους τῶν Ἰωνάθου ἄγων διαβεβλημένους, καὶ πέρας ἦλθε τῆς ἐξετάσεως ἐμοῦ, τοῦ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ἡμοῦμένου ψευδολογίαν. ἐπεὶ σαφὴς ἦν τὸ φρόνημα ὑποπτεύσας, ἀνέζητεῖ τοῦ ἀληθοῦς, καὶ γοῦν ἀδίκως τοῦ D αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπιφερομένου, τοὺς μὲν ἀφῆκεν τῆς ἐγκλημάτων, τίνου ἀνυβρίστους, δίκην δ' ἐπέθηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη φρέτερον αἰκιζόμενος. κατύλλῳ ἦ, τότε μὲν ὑπῆρξε δεῖν ἐπιεικείας τῆς αὐτοκράτορος, μηδὲν πλέον ὑπομένειν κολαζομένους, ἢ εἰς μικρὸν ἦ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνιῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ὑπολλάττεσθαι τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἐν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ E νόσος βαρυτέρα. δείσασι γὰρ ἐξιστάμενοι, καὶ συνεχῶς αἰσθόμενος, βλέπων εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐμφυσηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν οὐ δυνάμενος, ἐξέλλατο δ' δίνης, ὡς βασάνων αὐτοῦ καὶ πυρὸς προσφερομένων. τῷ δ' κακοῦ πολλοὶ ἀεὶ τοῦ ὑπάρξαντος λαμβάνοντος, καὶ τῶν ἑτέρων αὐτοῦ κρεῖσσον ἐπιπόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου δ' φρονοῦς τὸ θεοῦ τιμώρειον ἡμύσθημος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκαιον ὑπάθησιν. F ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ὄξιν, ἵν' ἐπιγλαλώμεθα μὴ πάσης ἀκριβείας ἐξαμαρτόντ τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔσχε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἠρμένων τοῖς ἀναγκασομένοις κρίνειν ὑπολελείφθω. ἐμοὶ δ' ἀληθείας δ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης ἐμοὶ πᾶσιν τοῖς γεγραφόμενοις ἐσχασάμην.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi ficariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secutè fuere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniquitatem confutaret, etiam longiùs mendaciũ propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, quarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit, Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitéque nõ iure hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionathan statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens; sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellũ Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108 g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus a Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Belcastarto patri successit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268. a. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Ieboshum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Abersecũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiaque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabũ tractarit 228.
popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350. c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur a muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16. f. Aegyptijs disciplinas instituit 17. c. Assyrios vincit 18. c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26 b
eius arma contra Pharaonem 928 g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat idoleribus quàm antecessores sui 285. c
agnoscit suum farum & pœnitet 289. c. cedit Adadi filio bellum inferenti 290 c. eundem vincit 291.c
occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095. a
achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustoma offert, bellóque impetitus, magnam patitur stragem 321. d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 1000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607. d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595 b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316 a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 304.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsu & nuditate 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Davidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissa patre impetrat 248.d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95. a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Davide victus 212.c
Aegyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54.b
Aegyptus quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintum fructuum portionem regibus pendant 53.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hermos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificati volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij descripti 1054.c.1065
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptius nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.e. 53.a
Aegypti regina Solomonem inuisit 202.a
Aegypti descriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Aemilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653. e
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aeratiæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro pretiosius 221.d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Aeta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quo modo a Mose victi 58.d
Aethiopas ab Aegyptiis circumcisione accepisse 279.f
Agaris insolentia ob conceptum inf nitem punitur 19.c
abiegatam vna cum filio consolatur angelus 22.b
Agatharchides historicus 1050.b
Aggæus propheta 365.f.366.e
Agiræ Nabathæi facinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629.vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulis præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.c
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
acculati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliquis eius gesta vsque mortem 677. 678. 679. 680. & 793.795.796.801.803. 804.810.811.815.816.817.832.833.864.893. 906.907.913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694. f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007.venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium a quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961. c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121.per totum
alcimus in pontificatum succedit alias Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarchæ mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c. vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionatham in summo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus ducit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556 557.
calumniis oppressus conijcitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Eurycle aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula conijcitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.e
circumuenit astu Ptolemæum Lathurum. à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 38.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mor-

eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam graffiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 417.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco rex constituitur fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phaſaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorũ solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631. a
alsthemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 105.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpare nolit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amalecitis regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatu regni restitutionem 256.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur a Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315 b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317 b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459. b
ambitio quantum malum 215.b. per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619. a
amenophis regni terminus 141.b
amelles regni terminus ibid.
amias Achazi fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuitæ 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227. d
amoræi cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513 a
restituitur ei 511. a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685 a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346. a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúsque seruorum iniquitas 698 d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 811.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ſb. a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 819 a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid o
ananus pontifex, eiúsque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g. eiúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.e. eo priuatur 619.e
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 916.e
anæabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079 f
anchus rex Gittæ 195 c.203.b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 205. d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 567. g
andronicus Messalami filius orator 434. a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.e
anilæi & Asinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde certissimum argumentum colligatur 199 e
anna Helcanis vxor 165. b
annibas seditiosus plectitur 682.g
annius Minutianus 638.e.636 671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700 d
ante j interitus 661 f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 383.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 467 d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497. e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500 c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507 c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510 e. per totum.
antipatri & Hyrcanum accusat 724.g.
vinc tur ab Herode 729. d. rex constituitur 732.d. quàm insolens ex vnica victoria factus 738. d. dat se vinciendum Sosio 741. d. securi percutitur ibid. f

INDEX

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454. f.712.c
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium ejectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Iudæis ſohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſium petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Encæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407 g
vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum, aliáque eius geſta 1037. 1038.1089.1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709. e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716. a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem perſequitur & interficit 447.f
Simonem Machiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius. 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis inſidiis occiſus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Veſpaſiano in auxilium miſerunt bina millia peditum, & ſagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. conſtituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
poſſeſſionem paterni regni acquirit 611.e
antipas pro Antipatro fratre rex conſtituitur teſtamento 771.f
tetrarcha inſtituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehenſus cuſtodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infeſtat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582. per totum.
eius in patrem inſidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratrib. inſidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occiſorum liberis etiam male vult, & conſpirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
alios duobus fratribus calumnias ſtruit 767.c. cauſam dicit 769.770. per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum reſtituit 717.f.718. per totum, aliáque eius geſta 722.
vſque 727
antipater accuſatus, declaratur præfectus Iudææ a Iulio Cæſ. & Hieroſolymorum muros reficit, & filiis ſuis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo ſe ſuóſque euexerit, & Ariſtobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæſari, aliáque eius geſta ibidem. & 480
dynaſta & procurator Iudææ conſtituitur à Cæſare 481.e
ſuos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accuſat Archelaũ 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559. f
antiphilus cum ſuo fratre venenum apparârunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas hiſtorias 702.e
antonia Druſi maioris vxor, Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634 c
eius prudentia 6.7.b
antoniæ ædificij Herodiani deſcriptio 919.c
antonia porticus incenſa, & præſidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544. f. 624.d.746.d
antoniæ fundamenta ſubuerſa 951 c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Aſiam proficiſcitur, & Herodem defendit 491.g.719.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phaſaelum tetrarchas conſtituit 494.a
ad regium faſtigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
ſubigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæſare 524.a
occiſus 524. e. qualem operam Gabinio præſtiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Iocapateno inſidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius geſta ibid.
Antonius Primus è Moeſia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius geſta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amiſit 992.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas miſſus cum duobus millibus ſagittariorum 859. d
Aod. vide Iodes
Apachnę regni termini 1040.b
Apania obſidione liberata 747.c
Apellæus, menſis 370.a.409.b
Aphrica vnde ſic denominata 24.e
Aphri & Aethiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.e
Apion grammaticus res Aegyptiacas conſcripſit 1066.b
eius portentoſa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062. per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentiſſimè fingit 1065.1066.1067. per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apolloduti Gazarænorum ductis præliũm cum Iamnæo, & mors 459. c
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius ſenator ſauciatur 671 e
Apſanes Iudæis præficitur 159.a
Aquila aurea ſupra portam poſita deijcitur 596.b.772.c
Aquila quare Romanorum inſigne 838 b
Aquila Caligulæ interfector 860. e

Ara tabernaculi, & Arula ſuffomigatoria 83.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes quæ ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes quæ ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes Hebræos ſubigunt 153.d. ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519. f
arabum Iudæam deuaſtantium ſæuitia 609 c
arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viſcera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus. aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi ſeruentur 684. c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in poteſtatem hoſtium venit, 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a. accuſatur apud Auguſtum 60..c ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611 e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit .613.f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 6.8.e a fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1035. rper totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.c. 470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d. 716. a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudææ infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
Aretas Petræus Romæ auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.c
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 4..5.
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d. 780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. quale domum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580 b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. domuis multis donatur à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani ſubſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455 g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15 a
arnon fluuius 110 c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vononevicto Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373. b. accuſat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſther 374. b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519. b
artemiſius menſis 259.c
arrorius quemadmodum ex incendio per Lucium comilitonem ſeruatus ſit 95..g
arucæus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco renuntiat Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ib.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curę obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananea 142. a
aſię quingentas ciuitates vni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
aſingęus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus 18.a. 773.a
aſphaltites lacus repletus eadauer. 890. a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661. d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701 a
aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni termini 1040.b
aſſiras, Aſſyrij 14.f
aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiuſque ſucceſſores enumerati 1043.a

INDEX.

Aſtoborra fluuius 58.f
aſtronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi credi ti 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.e. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336 337.338.339.340. 341.per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d.adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
baſtriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
bæonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagoshous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balaamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. c
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi proueniat 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.c
baraſa expugnata concremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.e
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Cæſari 727.c
batanææ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.c
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c.filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c.fit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij marito 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudais 1044. a. Græcos ſcriptores taxauit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21. d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 972 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
berzellæus quantis beneficiis inuerit Dauidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſelel architectus 88.e.98.e
betſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 429.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethenabem vicus 889.a
bethleem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1003.e
bethora locus 139.f
bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſama vicus 170.g
bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 174. b
bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum deditio 420.d
bettæa capta & prædata 222.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 833.c
bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a
britannicus Claud. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796 b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.f

Caducea-

Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædeſa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
cæron regio amomi ferax 684.c
cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethearchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promiſſio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno auulſas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæſarea conditur 746.e. 747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudææ maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæſennius Pætus rector Syriæ 974.a
cęſennius Pętus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619.c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
catus Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſę 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cęſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem. e
caij literę ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananęę 99.a
calidæ ad Bilas 638.e
calidę ad Emmauntem 619.d
calidę apud Callirhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cęſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
deſignatur Cęſar à Tiberio 635.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638. g
quali fuerit ingenio 641.b.641.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſęuitia, & diuini honoris vendicatio, inſaniáque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus 652. vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.c
calliſtus Caligulę libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudęos à templi & vrbis ędificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilęę 1005. b
cana ſeu Canatha 742.e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
capharſaba, campi nomen 519.f
caphartophan Idumęę vicus 890.e
capito centurio à Floro pręmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carrę, Meſopotamię ciuitas 15.e
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
cacus, delicię Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
caſpię portę 625.a
caſſius Cherea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
caſſius quę geſſerit in Iudęa 479.e
affligit Iudęos 489. b
caſſius Longinus Syrię prędes 544.d
caſſius Iulio Cęſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728.
per totum. occiſus 729.e
caſtor rerum Iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudęi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudęorum, locus 480.f
catullus Libyę Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudęorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedaſa vrbs 441.e
celadus Auguſti libertus 613.a
quę Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 785.g
celer accuſatus Romę cauſam dicit, & plectitur 693.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudęis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795.g
cendebęus prædectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 151.a
ceſtius Gallus Syrię prędes inuadit Galilęam 1015.b, 1023.d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Iudęam procurator prędmiſſus 793.e
eius malitia 799.a
ceſtius Saulum cum cęteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur ſic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b. 1016.c
Cherea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 686.d
chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046.d
chamis patris irriſor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præſtantia 58.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus menſis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur, 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum deſcriptio 263.e
chetim quid Hebræis ſignificet 13.d
chetimus, & Chetima inſula ibid.
chetomene qualis veſtitus 84.c
cheton quid ſignificet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius inſignis 260.g
Chriſtus & chriſtiani 622.g. 623.a
chuſarthes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubiicit 150. e
chuſus, chuſæi 14. a
chuſis amicus Dauidis conſtantiſſimus quomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæſtinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, inſtrumentum muſicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenſes ludi 654.b
circumciſionis prima inſtitutio 19. e. 21. e.
ciſus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus inſtituerit 7. c
claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664.d
claudius Agrippam ad ſenatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici iuſſit 795.g
claudius quandiu imperium adminiſtrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariamnem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513 vſque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517. f 742. a. Herodem ad ſtuprum ſollicitat 518. d. occiditur 524. e. 741. f
clitus Tiberienſis altera manu mulctatur 1012. a. 818. e
cluuius 659. e.

coloſſus Cæſaris 747.g
comagenenſium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de cauſa in Meſſada incorruptus manſerit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præfeitur 616.b.618.g
coponius procurator conſtitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo ſe liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.e
cores ſeditionem contra Moyſem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Fauſtus Syllę filius qualem ſe præſtiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus menſura qualis 100 b. 536.f
coſtobarus Idumeę Gazę præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699 b
coſtobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Ceſtium transfugiunt 821. g.
coturnices vbi copioſè inueniantur 72. e
cotys Armenię rex 678.d
craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templum ſpoliat periurus 478.e. cum omnibus ſuis copiis perit 479.c
craſſus in Syrię prouinciam Gabinio ſuccedens quid geſſerit 723.b
cretenſes moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650 b
cumanus Iudęę præſes conſtituitur 690. d. 794.a. & quid ſub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accuſatur à Iudęis ibidem. exulat 693. a. 795.g
cuſpius Eadus Iudęorum regnò præficitur 680. d. ſeditioſos punit 681. c. 690.a
cydoeſſa Tyriorum vicus 869.e
cyprus inſula 13.d
cyprus præſidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaſaeli filia 628.a
cypron, caſtellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis ſubditi 807. d
cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hieroſolyma repetere permittit, templúmque reſtituere, ac vaſa templi eis reddit, multáque præſtat beneficia 357.d. 378.a. 365.d. perit 359.b

D

DAbaritęni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę deſcriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exuſtum 416.e
dalale meretrix Sampſonis 162.b
dalmatas bellicoſiſſimos ſub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damaſcus à quo condita 15.a
damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 222.b
damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 471.a
damaſcenorũ in Iudęos ſeueritas 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinem & ſtudia 346.a. inſomnia diuina videt 246.f. regi ſomnia interpretatur 347. f. 348.a. Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas ſuperauerit 355.e. 354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitę à Chananęis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.e
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat. & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem innitus poſtea leonibus obiicit 352. b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810 g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quęſtionem proponit quęnam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b. & .f commonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 261.e. 367.d mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra dehiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164 e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189 c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſoceruꝰ fugit 191.192.193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gettam, & inſanum ſe fingit 195.e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203. d iungit ſe Ancho contra Hebræos 203. f. 206. e. abducuntur ei ambæ vxores captæ 207. b Palæſtinos cædit & vxores recuperat 207. c. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211. d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215. d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d.216. g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a. Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolymæ ciuitatem Dauidis appellat 218 c. Palæſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Palæſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 224.d. Thanonem in amicitiam recipit, Idumęam ſubigit, & officia diſtribuit 221. e. 241.e. Ionathę poſteros beneficiis afficit 223.b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamiæ, Ammanitæ deperdantur 223.e.224.e Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriámque interficiendum curat 225. b. per totum. Ammanitas excindit 228 b. à filiis moleſtatur 227. e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e patienter audit conuiciantem Semein 230. c. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233. b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 245.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238. c. Palæſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244. c. e tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244. e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibid. c 246. b. alſioſus calefacit ſe Abiſates accubitu 246. g. Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g.251.a expirat ac ſepelitur, maximúſq. cum eo theſaurus 251.c
Dauidici geneſis regum finis, & quot eorum fuerint 241 g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimę darę 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid pręmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436. d. Alexandrum vincit 437.c
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur, & Alexandrum Ianneum ſuperat 460. b. 461. a. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ibid
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d. capitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit

parauerit 389. d. legem Iudæorum transcribendam curauerit 391.b
Demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice nescierit 1011.b
Demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lysiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.c
Ionathæ amicitiam ambit 430.c
occiditur 432.f
Dei castra, locus 32.c
Deus Galilæorum cladem Romanis donabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940.d
Dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
Dei definitio apud Mosen 1073.f
Dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
Diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
Dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
Diebus singulis quid Deus condiderit 4.b
Diglath. quid significet 5.c
Diluuij vniuersalis descriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b
stupratur, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodorus Tryphon Apamenus, vide Tryphon.
Diogenes Alexandri amicissimi à Pharisæis interficitur 716.f
Dionysius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Disciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam natura horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dies mensis 9.a
Docens mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesius nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 902.e
à Muciano productus populo rector insinuatur 903.a
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Aenobarbus 694.a
Domitius Aenobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Doræ ciuitatis fines 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d. 766 b
Doritarum in Iudæos insolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396. f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de suppliciis antiquissimi. 1035.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
Drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusiam turris 747.c
Drusus Agippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.a.634.c
Drusus turris 538.g
Drymos loci nomen 730.c
Dystrus mensis 321.e.366.e.381.f

E

Ebutius decadarchus sub Vespasiano 839.c. Gamalæ occisus 865.c
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edrass dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius soboles tollitur per Zimarem 284.d & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640 f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Davidis 243.b
eleazar. quidam arreptitiorum medicus 258.a
eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confossio opprimitur 410.c
eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vasto fuerit corpore 625.d
eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus seditiosus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g reiecit Cæsaris hostias ibid.
eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
eleaz. duo socij contra Manahemum 812. e
eleazari Simonis filij factio 904. c. 905. e
eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990 g. 991. 992. per totum
elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336. e occiditur 337.d
eliacimus Ioachini filius in pontificatum patri succedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285. e. 286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300. b
eliæ epistola ad Ioramum Iosaphati filium sceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166. d. & f.
elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304 d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316. a
elymus, elymi 14.f
eman zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à sicariis inuaditur 887.f
eniachin tribus sacrata 872.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enosa ciuitas 7.c
epaphroditus 2. b
ephodes, vestitus 85.b
ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034. g
ephremes Iosephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53. e
ephremi pars quæ cesserit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolitum cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicurçorum error refutatur 315.b
epiphania, ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pœto pugna forti obtinuntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775. a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937. b
etica prætorianorum Achazę præfectus occiditur 321.f
esaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331. d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depravatum 996.c
esai natiuitas 26. d. vxores 27. a

circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocaturque Adomi.s 36.a
Eſdras Iudæorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f.368.a
quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit mortuúſque ſit 368.369.370 per totum.
Eſcon puteus 26.g
Eſther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoſcens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Eſſen, veſtis qualis 85.c.90.b
Eſſenorum ſecta 617.c.781.786.787. per totum. eorum mirabil s conſtantia, & virtus in bello cum Romanis 717.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuerſum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis ſectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid ſignificet 5.b
eius lapſus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè neſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impoſtor maximus Herodem circumuenit, & domum eius ſubuertit 573.f.758.e.759.f
eutythus Agrippę libertus & auriga in vinculis detentus 631.b
aperit Neroni malcuolentiam Agrippę 633.a
eutythus, auriga Caij Cęſ. 672.a
exęcantis aliquem pœna 118.e
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazę filius regnum obtinet paternum Hieroſolymis religionem collapſam reſtituit 323. per tot.
Paleſtinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in ſummam adactus deſperationem Eſaiam implorat 329.d
poſteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

FAbatus Auguſti ſeruus 587.a
Fabatus procurator Cęſaris pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e.555.e
fati potentię nemo poteſt reſiſtere 580.d
fauces locus 98.b
fauſtus Cornelius primus Hieroſolyma conſcendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudęos miſſus 795.g
felix præfectus militum Romanorum invadens Phaſaelum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris geſta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis ſitus 891.a
feſtus procurator ſucceſſit Felici 798.a
vide Porcius
feſtorum deſcriptio 92.f.93 per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Iſraelis iura 121.
Flaccus Syriæ præſes 629.f
Flauius Ioſephus. vide Ioſephus
Flauius Sylua in adminiſtratione Iudææ Baſſo ſuccedit 985.d
contra Maſſadam militem mouet ibid. & 986.g. Maſſadam occupat & præſidium imponit, cum exercitu ad Cæſarem redit 994.g
flectus, ſylua 219.c
florus templi theſauris fruſtra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaritia in oppreſſione Hieroſolymorum 802.f
mendacium apud Ceſtium 803. per totum. vide Geſſius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippę libertus Romam miſſus à ſuo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipſe ſociauit 1097.a
frontonis geſta in cuſtodia 563.b
Fructus intempeſtiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animoſitas 720.b
furum pœna 127.e

G

GAba, quid ſignificet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur ſic vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ, & quomodo ea propter mulctati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ aſtu fœdus ineunt cum Ieſu 138.f. qui ipſis contra Hieroſolymitarum regem ſuccurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c. eius geſta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro ſuccedens quid geſſerit, clari 721.722. per tot. 980.e
gadara reſtaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Veſpaſianum mittunt, ſęque dedunt 858.e
gadarenſes Herodem fruſtra apud Cęſarem accuſant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij ſeptem 32.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales inſectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid ſignificet 137.d
galilæę & regionis trâs Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilææ vtriuſque deſcriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis ſubacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnaciſſimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ occiſa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hieroſolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum deſit ibid.
galliæ ſitus deſcriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruitute, quibus pene plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000.f
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cædes à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146.a
gazæi a Iamneo obſeſſi capíque 459.e
gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone bis ędificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genetar lacus deſcriptus 619.d. 869.d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13.14. per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudęos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 611.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſedantur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.e
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702.d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 799.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Heſbone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginęa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædáque populáribus conceditur 828. per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ib.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & S. mon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramí Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
græcorum omnia noua & heri nupérque faſta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem.
philoſophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034.e
græci poſteriores Tiuæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1014.1035.10;6.1037. per tot.
græcorum legiſlatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum, eorum legiſlatores poetis poteſtatem dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grádo apud Aegyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſitæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608 e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 169.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnæi 457.f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamnię 630.c
Hermęus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechimáque cum aliis prędonibus afficit ſupplicio 483.b
infantum ob cędem exoſus dicit cauſam 484.b
præficitur Cęliſyrię 485.b
Romanorum benęuolentiam captat & aſſequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Ariſtobuli profligat 491.d
vxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.e. & 492.a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494.a
ſtrenue pugnat ibidem.
elabitur ex hoſtium inſidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vſque Romam 498.d
rex Iudæę à ſenatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499. 500
prodigioſe ſeruatus bis 505.c.& f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Ariſtobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad ſtuprũ ſolicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excuſarit apud Cęſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur a Cęſare 529.a.530.b
necata à ſe vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cędem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in ſuam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti ſuccurrit 536.b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537.g
Cęſarem condiderit, & à Cęſare ſit muneratus 539.b. 540. 541
ſalutat Agrippam 540.b
extruit templum Cęſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſs. 543.c
legem ſtatuit de furibus nouam 548.a
nauigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem ſuis remittit 551.d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554.c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij. ibid. pecuniis deſtitutus Dauidis ſepulchrum recludit 563.b. omnes coniunctos habet ſuſpectos 565.566.567.568.569. à Syllæo iniquè accuſatur apud Cæſarem 572.a
accuſat filios apud concilium Berytenſe 578.a
ſtrangulat 580.b
liberis ipſorum proſpicit 583.f
quas ipſe vxores habuerit & ſobolem ib.627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus teſtamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſs. 598.b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrũ iubet occidi 599.d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600.c
teſtamento eius confirmato quantum filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 725.f. accuſatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accuſatur ib.e
quomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731. 732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. conſtituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a.& ſeq. fratris mortem vicíſcitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat ſibi Iulium Cæſ. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748.& ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diſſidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum diſſidet cum ipſis 755.c
accuſat filios apud Cæſ. & Berytí 760.c. occidit 761.f.793.g
occiſorum liberis proſpicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum contumbatur diſſidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accuſat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
inſtaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c

Vitellij iram in ſe concitat 625.e
bello ab Areta ſuperatur 626.e
Herodiadis amore capitur 26.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 671.f
herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæſare ob auaritiam increpitus, in Hiſpaniam cum vxore fugit 790. d
quando deceſſerit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ ſoror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio proſequuta fratrem ſe ſuúmque maritum in exilium coniicit 638. g. 649.a. eius exprobrationes & ſtimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem oſtendunt 1035. a. Romanorum non meminiſſe 1038.g
herodotus erroris arguitur 279.a
herodotus Halicarnaſſeus Iudęorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52. d
heſiodus ab Acuſilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hetæan prędium 271. a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophetę vaticinium & epiſcedion Ioſię conſcriptum 335.f. & ſeqq. damnatur, iterum abſoluitur 336.f
aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339. c
in cœnoſum puteum prędfocandus demittitur, verum rurſus liberatur, 339.f. non vult proficiſci Babylonem 343. b. donatur magnis munerib. & alia eius geſta ibid.c
Hieremias conſulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
Hierichus vrbs 112. a
excinditur, & reſtaurator ipſius diris deuouetur 137.b
hierichus deſolata 890. f
eius agri deſcriptio ibid.g
hierichontis fons ex peſtilenti & infrugifero ſaluberrimus, & feraciſſimus ab Heliſęo factus 891.d
hierichuntij agri bonitas 141.c. 473.b. 518.d
hieroboamus Nabathęi filius vaticinio cognoſcens ſe futurum regem populum ad defectionem ſolicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duáſque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pſeudopropheta ſeducitur 277.g. 278.a
filio ſuo ęgrotante quid reſponſi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni ſucceſſore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Iſraelitarum excipit 316.b
Syriam ſuo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hęrede relicto 318. f
hieronymus hiſtoricus Iudęorum 1050.f
hieroſolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hieroſolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hieroſolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hieroſolymorum theſauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum ſpacium diruuntur per Ioam 317.e
hieroſolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335 f
hieroſolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vaſtatio 342. per totum
hieroſolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius ſpoliatur & prophanatur 409.a
reſtituitur tam vrbs quàm templum 415. d
hieroſolyma & templum à Pompeio expugnata 473.e
hieroſolyma diripitur à Parthis 497.d
hieroſolyma eiúſque templum cur deus auerſatus 695. d
hieroſolyma ad ſummum felicitatis euaſiſſe faſtigium, & ad extremam eſſe deiecta miſeriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709. c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a. per totum
hieroſolyma Iudææ vmbilicus, eiúſque ſitus 883. g
deſcriptio 912.e. per totum & 1049. c
hieroſolyma bello, dominatione, ſeditione laborat 887. g
hieroſolyma quando & quoties capta vaſtata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hieroſolyma non idem voce Iudaica quod Græca ſignificat 1059.d
hieroſolymitanis fame laborãtibus ſuccurrit Helena 686.
hieroſolymitanorum ſupplicatio 795.b
hieroſolymitani officioſe Agrippæ, & Politiano obuiam progreſſi 803.e
hieroſolymitanorum & Romanorum ſeditio 811.a
Hieroſolymitanorum luctus publicus 813. e
hieroſolymitanorum turbæ & indignationes propter Ioſephum 856.d
hieroſolymitanorum miſerabilis clades, & fuga ad Veſpaſianum 886.d.e
hieroſolymitani prima aggreſſione ſuperiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum inſidię contra Romanos 911.b
ſeditiones perpetuę 920.d.per tot.
conflictus cum Romanis 920.d.& ſeq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad ſuum excidium coegere 933.b
hieroſolymitanorum calamitas, & clades miſerrima 932.933
pertinacia crudelis 928. e
conflictus 935.e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viſcera duorum millium patefacta ſunt 940.a
famis incrementum horribile 941.c
Hieroſolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941. a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943.c. pugna magna & ferox 946d
mendacia inter ſeditioſos 949.c
pertinacia inſana ibid. pugna atrox circa cuſtodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a.c. ita templum 959.e
ſtrages & fuga incenſo templo 419.a
ſex millia in porticum confugiunt, ſéque ſaluari ex propheta falſo ſeducuntur 459 g. 960. a
plurimi confugiunt ad Titum 966 b
infinita multitudo venit ibid. ſtrages crudeliſſima, incendium, fames, captiuitaſque 967. 968. per totum
Hieroſolymitani ſoli quanta bonitate 141.e
hiezecielis prophetia 335.f. 338.e
hin. menſura qualis 88.d
hippeni Iudæus ſuos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris deſcriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
hiramus Tyriorum rex. Salomoni quid ad templum Hieroſolymis contulerit 1042. c. mulctatus quod Salomoni propoſita ænigmata ſoluere non potuit ibid.f. eius geſta ibid.
Vide etiam Iromus
hiſpani quando & quemadmodum Romanis ſubditi 800.g
hiſtoria apud Barbaros ſolennior quàm Græcos 1038.b
hiſtoriæ ſcriptori quæ curanda 468.b
hiſtoriæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707. a
hiſtoriæ veræ quod iudicium 1035.e
hiſtoriarum ſcriptoribus non idem ſcopus 1. in principio
hiſtoricus mendax quantum à falſario inſtrumentorum differat 1024.e
hiſtoricus quis laude dignus 706.f
hiſtorici quod officium 1014.f
holocaustoma ſacrificium cur dictum 91. a
homeri poemate nullum vetuſtius 1034.d
quomodo conſeruatum ibid.
homicidarum inuitorum aſyla 18.d
homicidij incerti inquiſitio qualis fiat 112.f.113.a
hominis creatio 4.e
hominis ætatis quis terminus præſcriptus 8.e.15. e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7.e
hominum cõmercia quibus vitanda 94.e
hominum ingenium quàm ſit malũ 197.a
homonœa, loci nomen 1020.e
hortos penſiles à Nabuchodonoſoro extructos 350.a
hoſpitij reuerentia 20.a.147.d
hyc vocis ſignificatio 1040 e
hyoſcyami deſcriptio 86.b
hyperberetæus menſis 92.c. 263. b. 286. b
hyrcanium vicus 741.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius conſtituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & otioſam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam fruſtra ambit 471.b
diſceptat apud Pompeium cum fratre 471.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481. e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæſ. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.c.732.a

à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur.a quo perinde tractatur 511. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Imperatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405 406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit ccc.talentis Dauidique thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Romanis init 450.d
Samariam obsidet & radicitus tollit, cumque deo colloquitur 452.per totum.eius felicitas & mors 464.a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

IAbinus rex Hebræos opprimit,opprimitúrque ipse 152.c
Iabusa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter CCCC.virgines 149.b
Iachin,columna vestibuli templi 261.b
Iacimus.vide Alcimus
Iacimus Zimaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præcipit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.e
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel bid.
defodit Labani Deos 34. b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi rectoris Idumæorum proditio 894.g 895.a
Iacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit.383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386 g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.c. discerpitur à leone 277.c
Iahel.vide Iale
Iairus Galadenus,princeps Hebræorum 157. c
Iale Syſarem occidit 153.b
Ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
Ianiæ regni termini 1040.b
Ianæus Alexander. quære Alexander
Iapha vicus 1016. d
Iaphæ munitiones 846.a
Iaphetus filius Noë 11. d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f. 13.a
Iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158. a
victor filiam suam deo mactat ibidem. e
Iar, mensis 259. c
Iardan vicus 833. f
Iason,alias Iesus,Onię pont.filius,pontificatum fratri extorquet 408. c
Iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iauanes Iapheti filius 13.a
Lazarus pontificatu priuatur 618.c
Laziel propheta vaticinatur Iosaphato 298. c
Iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416. c
Iberi, populus 13. b
Ibes serpentibus infestæ 58.d
Ides scelus & supplicium 622. 623
Idumæa vnde dicta 36. a
Dauidi subdita 222.f
eius tumultus 779 g
Idumæi, quomodo circuncisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid.g
seditio & tumultus 880 g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuitæ pecunias prædantur 897. e. ad Titum supplices veniunt 565. g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Ieboſtus Sauli filius cõstituitur rex 212.c
amittit regnum 214. b
occiditur per insidias 216. c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186. c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymę excidium 561.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
Iesus dictus Onię frater pontificatu honoratus,& mox eo priuatus 408.b
Iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75. a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118. c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitq; quinque reges 139 b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. per totum.præcipit eis vt reliquias Chananeorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 567.d
Iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878. 879. per totum 882 c
eius virtutes celebratæ 883.b
Iesu Saphiæ filij facinora 1003.c. & 1008. 1009.1020.121 per totum
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858. 860 per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & interficitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310 a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297. a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum coràm lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94 c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805. f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991. e
Iniuriæ maximæ quæ 122. d
Inuenta debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Iobi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 215.216.per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Abesalomum interimit 234.c
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, capútque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit. Ioasúmque regno præficit 312 a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Iasimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350. c
Ioacimus Iosiæ,vocatur Eliacimus,accipit regnum patris tributarium Aegypti is factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

INDEX.

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710 b
Ioannis Baptistæ interitus 616.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343 g
Ismaelem Godoliæ interfectorē persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 293.c
Ioannes Effæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
Ioannes Gaddis Matthæ fil. 410.g
Medabensibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumęorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 912 g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.e
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.c. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexándri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001. 1003. 1004. 1005. 1006. 1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 858 d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887 897. 898. 920. 923. 925 931. 932. 933. 936. 940. 943. & seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid b
b. contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid f
Ioasus Ochoziæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314 d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
Iozarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 827 c
Iozarus Iosepho inuidet 1011.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618 e
Ioazas Ieu filius regnum paternum assequitur 313.g 315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151. d
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 174.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Ninuitas missus sit, & in mare proiectus ac à cete haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550. e
Ionum in Iudæos odium 398.d
Ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 791 d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181. f
amor in Dauidem 191.c. 195.c
fœdus cum eo 193 f
cadit in pugna contra Palęstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 213.b
Ionathæ cuiusdam Sadducęi cum Pharisæis contentio 453. f
Ionathas homo viliss. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit imperij administratione 428.a
Ionathas Pharisæus 1013. f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020. 1027.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987. d
Ionathas qui aliàs Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227. f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 998. e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ib d. c
Ioppensium interfectorum quot millia 818. a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300 a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303. c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308 a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 301.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab filia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311. g. 312. a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342 e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222 g
Iosaphatus Asæi fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.c
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
a cani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabeus pontifex 697. f
priuatur munere ib.
Iosephus Caiaphas. quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 812.e
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Iosephus Iotaburij montis planitiem muro circundedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis 1.c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, professio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus cuasit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013 a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolyma 1011.c

in se-

in ſalutis diſcrimen incidit 1019.f
accuſatur à Tiberienſibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hieroſolyma mittit 1024.b
calumnias falſi hiſtorici depellit ibidem f. hiſtoriæ ſuæ veritatem adſtruit 1026.f
Sepphoritas ſeruat 1027.f
Tiberiadæ ſeruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Veſpaſiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falſóque accuſatur 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conſcripſerit 705.706 707.708. per totum
Ioſephus Matthiæ filius vtriuſque Galilææ rector deſignatus 822.e
eius ſingularis induſtria ibid.
dolo Ioannis Giſcalæi ſubito oppreſſus 825.b
geſta contra Romanos 834.c
aduentu Veſpaſiani in Tiberiada confugit 838.f
primarios Hieroſolymis è Tiberiade de rationibus belli ſcribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840. 841. 842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Veſpaſianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hieroſolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo deliteſcit 850.f
eius ſocij ipſum perſequuntur ibid.
eius oratio philoſophica ad ſocios 852.a. eius ſocij cum ipſo cædes mutuas ſortiuntur 853.e
cum altero ſortem euadit ibid.
ad Veſpaſianum ducitur ibid.
vaticinatur Veſpaſiano imperium Romanum 854.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occiſſum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rurſus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis fruſtra obſecrat 965.b
Ioſephus Medicaſter defectionis autor 1012.f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Aegyptum 39.c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a. 43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Aegypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & oſſa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c. quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a. eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſolutus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037.g
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038.a
Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 822.e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
ſoſtituum eius reſponſum 402.e
vxores & liberi 403.e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333.334. per totum moritur 335.e
Ioſue. vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno ſuccedit, Ammonitaſque tributa pendere cogit, 310.e
filio Achazæ ſucceſſore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapatæ ficus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miſerabilis 845. 846.847
Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.g
Ious menſis 110.c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid deſignet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b. 259.a
quibus donis fuit remuneratus à Solomone 267.d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21.e
ducitur ſacrificandus 21.a
ducit vxorem 26.a
naſcuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Ieboſthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623.c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19.d
Arabum autor eſt 21.f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c
Iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 696.c
Iſmael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
Iſrael quid ſignificet 33.c
Iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptijs, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 65.d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71.d
coturnicibus paſcuntur manná 72.e
ab Amalecitis prælio inſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77.g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.c. 98.a
negatur eis ingreſſus in Chananæam 99.d
Iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 7c.a
quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 109. 110. quales milites fuerunt 110.f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitarum puellis ſeducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam, & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa Iordanis extructam 143.c. quomodo ſe geſſerint poſt Ieſus mortem 145.e. omiſſo bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur. à Iode libertati reſtituuntur 151.c. iterum a Iabino opprimuntur 152.c. per Deborain redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæſtinis 208.b
ciuili bello laborant 212
Iſraelitæ quot annis poſt Ieſum nequiuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 118.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g
ſitus 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Ithaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
Ithamari domus priuatur ſacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal & eius inuenta 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
Iudæa latronibus expletur 658.d
Iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
Iudææ deſcriptio 833.d
Iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c
Iudæus vinus captus, Titi iuſſu crucifigitur pro muro Hieroſolymæ 933.d

INDEX

Iudæi quando primum cœperint appellari 371. b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357. b
impediuntur ab ædificando 360. a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes fiunt: iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262. f
quando templum absoluerint 366. c
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368. f
armati laborant 372. d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376. a
quòmodo à Bagose tractati 382. f
quomodo ab Alexandro Magno 395. d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392. b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397. 398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422. a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424. c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425. e
quando primum Romanis subditi 475. c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485. e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433. g. 434. a
Iudæorum sectæ quot 442. d
Iudæi quàm sint religiosi 474. b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561. d
Iudæi seditionem excitant 596. 601. 604 605. 606. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621. b. 640. a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695. a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649. c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649. e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682. a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691. a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695. g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700. c
Iudæorum epulæ ferales 775. a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781. f
Iudæi Petronio supplicant 791. b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calimitas 794. a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797. d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798. b
alia sub Floro Cæsareæ 799. b
Iudæorum dispersio in totum 809. d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810. f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814. d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817. b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818. e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830. e
Iudæi à Romanis profligantur 831. d. 848. c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibid. f
Iudæorum in Massada immane factum 994. b
Iudæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995. d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033. a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033. c. 1038. b
eorum apud antiquissimos nomina 1040. g. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188. e
eorum leges optimæ 1080. f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316. c
Iudas, Iudæi 14. b
Iudæ portio in terra Chananæa 141. e
Iudæ natiuitas 30. f
consilium de fratris cæde vitanda 39. b
homo vehemens 46. d
filij tres 52. b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145. c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249. e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709. c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441. d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382. e
Iudas Essæus propheta 713. c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607. d
tumultum excitat 780. a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616. c
eius secta 617. b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983. d
Iudas Iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938. g
Iudas Macchabæus 410. g
Patri in administratione succedit 412. d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid. e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414. e
itidem Lysiam 415. b
templum purgat & instaurat ibid. d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416. b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424. b
cadit 425. e
Iudas Sepphoræi sophista 772. b
Iudas vates 455. b
Iudicum status quis 178. c
Iulia vxor Cæs. Augusti 559. d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 959. f
Iuliani centurionis fortitudo & factum 947. a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegypti s gerit 479. f
amicus & beneficus est in Iudæos 482. a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 465. d
occiditur 489. a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 514. a
occidit eum cum Cleopatra 528. e
Iulius Capella 1000. f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667. c
interficitur & ipse 973. b
Iupiter Olympius 651. e
Iurisiurandi modus 24. f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964. d

I

Labanus Bathelis filius 15. f
dolose cum Iacobo agit 30. c
persequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407. b
Lacedæmonij cum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442. b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805. e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7. d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956. f
Latopolis 65. c
Latronum colluuies Hierosolymis 871. c. 872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694. f. 695. f. 999. f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653. f. 656. c
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304. f
Leprosorum conditio 94. c
& quod alicubi sint in precio ib. c
Leuces loci descriptio 988. f
Leui, militum præfectus 1013. b
Leuis natiuitas 30. c
vlciscitur sororis stuprum 34. a
filij ipsius tres 52. a
Leuias traditur 871. g
occiditur 872. a
Leuitæ vxor quàm nefande à Gibaonitis tractata 147. c
Leuitæ eius prudentia ib. e
Leuitarum numerus 97. a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108. g. 109. a
earum ciuitatum nomina 142. c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699. d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94. a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391. c. 397. c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073 1074. 1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070. d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121. a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30. e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036. c
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudæis stipendium indixit 983. d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libys, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703.a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occisus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924. c
Longini iuuenis Romani facinus 953.f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captiuus abducitur 18.a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20.d
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Macharunta quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 893. a
Luctus tempus 126. d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenses 654. b
luminum festiuitas, & eius institutio 415. e
Iupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995. e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109.g. 110.a
lustrationis tabernaculi modus 88.e
lydda ciuitas à Cestio exusta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413. d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 435.b
occiditur à Demetrio 421.g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459. e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transisse pedites mare Pamphylium 68 b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. e
Macchabæi nam maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi constantia 1094.b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816. b
Machærus quomodo capta à Romanis 982. c. situs eius descriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633. b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot.
cæduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subigunt 353.d
cæduntur maxima strage 355.a
Madiana ciuitas 59 d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014. e
ciusque descriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13. a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797.a
cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones rerum Iudæos affluxerunt 797. c
Magorum turba in Iudæa 694. g 695. e
Malichus exactionum collector pro Cassio 717. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e. 728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733.b
Malchus Arabiæ rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.e
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542.a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Massadam inuadit 812.g. 812.a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis hic ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiso Seleuco regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur 320. b
Manasses Iosephi filius 44.d.52.b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53. e
censetur loco Leui 96. f
Manassæ pars dimidia Chananææ 141.d
Manasses Ezechiæ filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 312.g
Manasses Ioannis pont fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 812.e
Mandra, locus 344.f
Mane, quę diei pars 4. c
Manethon Aegyptius historicus 1039.d
eius historię compendium 1039.1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042. a
AEgyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
Manna qualis cibus 72.g
Mannęus Lazari ad Titum profugit 941. a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
Mar locus cur sit vocatus 70. c
Mara quid significet 163.e
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673.e
M. Antonius. quære Antonius
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956.f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363. f. 367.d
Mardochæus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Estheræ indicat 376.e
efficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
Mare vas templi cur sic dictum 261.b & quam fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Marcone Græcis Samaria 285.a
Maresa vrbs 285.a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
Mariamne Agrippæ filia 628.a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
Mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Mariammes turris descriptio 914.g
Mariſa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605. e
Marullus præses Iudææ constituitur 637. c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massadæ castelli situs descript. 986.g.987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphibes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Baalis sacerdos trucidatur 313.b
Matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 448. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, verámque religionem fortiter tuetur 410 g.411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
Matthias Margali sophista 772.b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Goræ Hierosolymam introducat 898.a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589 c. priuatur eo munere 597.c
Matthię Boethi mors crudelissima 938.e
Maxilla, locus 101.g.162.a
mazaca ciuitas 15.b

Madabenſes Amaræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 430. d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 1058. f
Megaſſari facinus audax 935. b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alij nuptum 202.a ridet maritum 220. d
Melchiſedecus rex Solymę Abrahamum connubio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783 e
Memnonis ſepulchri deſcriptio 790.g 791. a
Memphiboſthus Ionathę filius humaniſſime a Dauide habitus 223. c delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724. c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042. g
Mendæ ciuitas 315 d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias. Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d abducitur captiuus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83. b
Menſæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ deſcriptio 403. d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9. a
Menſuras quis excogitarit 7. c
Meroe vnde dicta 58. f
Meſas, Meſanæi 15. a
Meſchus, Meſchini 13. b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24. f
Meſre, Meſræi 13.f
Meſræi filij quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Meſſalina à marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reſeruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerare ipſum nolenti male ominatur, 292. e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid. g
Achabo interitum prædicit 294.d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462 a
Militis cuiuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792. g
Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f & qui ab ea immunes ibidem. g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660 a. 671.b
Miſael appellatur Miſaches 346.a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò neceſſitatis peruenerit 300. c
Miſenum oppidum 652. c
Mithridates ærarij Cyri præfectus 318.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios vincit 480. b eius geſta 714.a
Mithridates quomodo ab Anilęo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301. d
Mozbus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685. c eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684. f rex fit 689. e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum deuolutum 319. f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 131. b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis natiuitas 55. a quomodo ſeruatus 56. b cur ſic vocatus ibid. f adoptatur à regina 57. b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid. c præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b ducit Tharbin vxorem 59. b fugit Aegyptios ibid. c Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60. b confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61. f edit miracula nomen Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 61. f 62. 63. educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65. b cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d aquam amaram facit potabilem 70. 71. a. coturnices & manna impetrat à deo 72. e ex petra aquam elicit 73. f cum Amalecitis pugnat 75. b decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g quadraginta diebus in Sina detinetur 97. c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87. e dedicato templo victimas offert 89 a in tabernaculo Deum conſulit 90. f tribum Leuiticam Deo dedicat 94. a cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni belióque neceſſaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98. d Coræ factionem compeſcit 104. d eius iuſtitia 106. f. luſtrat populum 109 g. Schonem & Ogem reges delet 11 . per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117 e. Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid. g moriturus quid ſuis præd xerit 119. b quas leges præſcripſerit 120. f vſque 136 exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131. e nube circundatus diſparuit 132. d lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84. d vir admirandus 99. f
moſeos quinque librorum ſcopus 1036. f
moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053. g. 1054. g
moſes Aegyptiis vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollani Iudæi nobile factum 1049. f
muchęus ferit ſententiam contra Vaſten regem 373. f
mulierum potentia 361. f
mundi & vniuerſorum creatio 4. b
mundum prouidentia dei regi 355 a
mundus quomodo Paulinam conſupraſſit 622. f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937. b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242. g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895. g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902. g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163. c quomodo Ruthem inſtituerit 164. b
Naaſes Ammanitarum rex Hebręos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178. b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223 f
Nabæotes, Nabatæa regio 22. c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200. g quid ſignificet 201. c moritur ibid f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243. a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14. b
nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Aegypti regem 335. d Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337. d dies eius qui vrbem Hieroſolyma ceperunt 341. b quomodo captum Sedeciam tractarit 142. c Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducédum curat 342. a Cœlen Syriam ac Aegyptum perdomat 345. c iudæorũ nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid. f ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. geſtorum eius repetitio 350. d. poſterorum eius finis 352. a
Naburhus propter negatum regi funcũ lapidibus obruitur 289 d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342. a
Naccbus Arabum dux cæſus 171. a
Nachores Serugi filius 15. c. quot habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282. d
Nain vicus 894. d
Nais a Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 794. f
Narbathene toparchia a Cestij equitibus vastata 818. a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807 d
Nathan propheta 220. e mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247. c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321. a
Nazaræi deo deuoti 109. b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928. f
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 315. e captiuum abducit Ioacum filium eius 336. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorius 336. c vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644. c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242. e
Nephtsalimi natiuitas 30. f filij eius 52. c
Nephthalitarum fors 142. a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu durauerit 893. b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968. e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830. a Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid. c
Nero. quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 658. f
Neruis cur Iudæi abstineant 33. c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423. f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920. g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398. c
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563. c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575. g sententia de duobus eius filiis damnatis 578. f actio contra Antipatrum Herodis filium 591. c patrocinatur Archelao 604. e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550. g Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782. f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831. f iterum fugit 832. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831. b quomodo occisus 885. c
Nigliſar Abolamaradachi filius regnum paternum accipit 350. d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 14. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9. a. 64. g. 93. a. 366. f
Nisibis regio 687. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989. a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8. e
eius filij quales 11. d
vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97. b. 99. c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b & eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 893. c

O

Obadamus arcam hospitatur 220. a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164. e
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286. e quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestijs liberata 302. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322. a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566. b superat Alexandrum Hyrcani 714. d
Othobatus militum Ionathę dux 293. f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307. g sagitta ictus ab Ieu perit 309. c cognati ipsius interimuntur 310. f
Octauia Claudij Cæs. filia 694. a
Officiosi quando plerunque sint homines 105. e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex excinditur 111. e quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Oliueti mons 695. e
Olurus vicus 89. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760. c
Olympius Iupiter 652. c
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064. c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433. a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala secerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate electos 708. e
Oniæ, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407. c Menelaus dici voluit 488. c vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 393. a 401. b
Onias alius pont. 407. a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996. a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480. d
Ophnes scelestus filius Elis 164. f. 165. a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24. d
Opobalsamum vbi & quomodo prouenit 473. b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173. d. 367. a
Ordeum, frugum omnium viliſſimum 154. e
Oribus rex occisus 155. b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807. c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620. g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323. a vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324. g. 325. a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893. d. 896. d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 219. g
Ozæ percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317. g natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319. a deficiens à pietate lepra percussus moritur 319. f. 320. a

P

Pacorus rex Mediæ 688. a coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730. d
Pacorus Pacori regis pinacerna explorat Iudæam ibid.
insidiatur Phasaelo 495. c. 730. g 731. a
& Herodi 731. g
rex Syriam occupat 494. d occiditur 503. d
Patina Claudij Cæs. vxor 694. a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. a
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166. b arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187. d
exeuntur 189. d

INDEX

denuo redintegrant bellum, sed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Saali ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268. f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68. b
Partes propositionis 83 d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Paulij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannychis concubina 757. g
Paphlagones populus 13 c
Papinius tribunus 655. c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occidetur 740. b
Paradisi descriptio 5. b
Parricidium quam graue sit crimen 593. c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494.e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625. b
Paschæ institutio & celebratio 65.a.93.a 136.b. 602.a
Pasini castrum 15. a
Patriæ causa nihil non faciendum 206. a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622. f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastę fil. Philippi Macedonis interfector 383. c
Peccata vnde maxime nascantur 184. e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60. b
Pecuniam publicam nullam esse Iudęis, quàm sacram illorum templi 478. f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644. d
Pedanius legatus 760. e
Pedanij equitis forte factum 952. a
Pelusium vrbs 184.c. 894.b
Pelusium capitur 480.d. 724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450. b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128. a
Persæ populus 14. f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarum contra Græcos expeditio 1034. e.
contra Aegyptios 1068. b
Persæ in Asia regnauerunt 1038. f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quàm sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244. f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39. f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975. e
Petra magna, locus 198. g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117. e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536. c
Petronius præses Syriæ constituitur 649. f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641. d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675. f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790. e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791. c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320. d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321. d
Phalec quid significet 15. b
Phalegus Hebert filius ibid.
Phanisus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700. b
Phanuel locus cur sic dictus 33. c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268. f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17. a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67. f
Pharæ filij duo 52. b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442. d
autoritas 453.b. 463 e
Pharisæorum secta qualis 585. f
Pharisæi 617.c
Pharisęorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi mensis 64. g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473. b
Phasaelus Antipatri fil. 723. d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730. g
occidit sese 732. e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a.606.b 748.b. 779.b. 914.e
Pherorę Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506. a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam resipuit vxorem ducere 564 b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565 f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587 d
Pheroras Antipatri filius 723 d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pherorę vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 850.f
Philadelphensium cum Iudęis dissidium 682.b
Philippus Ptolemęi Minnęi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syrię partem imperans Antiochum Cyzicenu superat 459 g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calumniatur à fratre Antipatro 767.e
Philippo Herodis filio quę regiones cesserint 782 g
Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarũ præfectus 584.f
Philippus Lucimi filius Agrippæ præfectus 1002.f
quomodo in periculis seruatus, eiúsq; gesta 1003.a. 1024 d
filię eius duę in excidio Gamalę seruatę 868 b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 479. b
regnum affectans afficitur supplicio 481.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudęorũ legatus à Caligula repulsus 649.c
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudęos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047 g
Philosophorum de Deo discordes sententię 1071.f
Philostephanus Ptolemęi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacrę pecunię custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f. 117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 274.c
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineę ses legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143. e. succedit patri in pontificatum 145.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1031.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042. 1043. per totum
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f 620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes, Phuti 13.g
Physcon Ptolemęi Epiphanis filius 488. a
Pilatus à Tiberio in Iudęam missus 789 c

Cęsaris

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæſ. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſaurũ ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeij 473.f
Piſtus nobilis defectionis à Romanis autor 1000 f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723. c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur à Caſſio 479.d
Placidi & Ioſephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre tumuit 1071. f.1076. d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ſitus 894.b
Pliſtorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 676.d
Polemon circumciſionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
eius oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541.f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718. d
Hieroſolyma capit 719.e.720.b
Q Pompeius Cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 872.c
Pontificum & ſacerdotum diſſidium 696.c
Pontificum iniquitas 698.d.origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quót que fuerint ab Aarone vſque ad finẽ belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primũ ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præſidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g accuſatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.c.999.d
Porcius feſtus Iudææ procurator, & quæ ſub eo fiant geſta 696.c. quære feſtus
Poſidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in caſtris Rom. deſcriptio 835. e
Prandium qua hora faciunt Iudæi ſabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priſcus centurio Ionatham Iudæum ſagitta tranſfixit 953.a
Proculus ſextæ legionis dux à Iudæis occiſus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.c
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu vbi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha, domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundũ & omnia regnat 355.a
Pſeudalexandri geſta 612.c quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d vide etiam Alexander falſus
Pſeudoprophetæ Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Ioſephum 402. c
Ptolemæi Euergetis geſta poſt captum totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hieroſolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
diſſidens cum matre regno priuatur 452.g.456. obſidet Ptolemaidẽ 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius ſæuitia 458.a
Ptolemæus Mẽnæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus t. Iudæos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linquam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389.vſque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur ſimul, vincítque Alexandrum, & mo. ritur 435.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & iniuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ſingulis aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vbs 632.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum ſcripta 1046.f
multas Iudæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de diuina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 534.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio. 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602. c. cognoſcit cauſam Antipatri 590. vſque 594. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Iudeam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpecularores Hebræorum tuetur a vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135.a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragau Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit vxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.e
Ramatha ciuitas 165.b
Raſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328.c
ipſe cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in con-

nubium Isaco 64.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 552.d
Rex quis & qualis sit 123.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu durauerit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ fecerant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates,Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit,insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum,& ductis xviij. vxoribus liberos gignit,ádque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis ærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.c. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.b
Romani Germanos captiuos vbiq; circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman.quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia,præter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximá diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625.d.
alterum murum capiunt 915.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c.ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi.dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia fero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus,Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare construunt superripa Iordanis 143.c
Rubelus,aliàs Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c
se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.c
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Machæruntis descripta 961.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabæus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas,Sabæi 14.a
Sabathes,Sabatheni ibid.b
Sabacta,Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbæus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbatum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d negligendum aliquando ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi,crucé in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi suspendio 379.g
Sacchæus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93 94 per totum
Sacrorum scribæ 54.e
Sadæus Xerxis præfectus 371.c
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.e
Saddocus nouas res molitur 616.c
Sadducæorum secta 442.d.617.c.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cuthæos in Iudæam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli,soluit vinculis fr. marti defuncti 456.b
Salome quæ Iuliæ Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a.eius reditus erant sexaginta talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723.d. soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earũ vxores 553.e 594 f accusatur Herodi 566 b. Alexæ iungitur connubio 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 227. g. instruit eum pater 246.b constituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus se de hostibus fit vltus 254.b. regis Aegypti filiam ducit vxorem 255.c.petit à deo & accepit sapientiam ibid. e. controuersiam mulierum duarum diiudicat 250.d.topazchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam 256. f. coniurationes & incantationes composuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio 258. 259. per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcã eò transtulerit 259. vsque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo reginę 265. g. 266. quibus donis remunerauerit Iromum 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c
ingentes thesaúros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ib.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores D C C. & concubinas C C C. 272.d
prædicitur ei filium ipsius pœnas pro se daturum ib. multis hostibus à deo excitatis infestatur 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.a
quo tempore ædificauit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltus regis gesta 1039.f
Saltus Libani,aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir iustus accusat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Mareone vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.c
Samaria vrbs. vide Sebaste 532.b
Samariæ regionis descriptio 833.d & quid à Iudæa discrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accusantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infestant 401.a
Iudæos se esse negant ageates feliciter 410.a
Samarita dissidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gestaeius 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.e
consilium de libertate recuperanda 171
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175. d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185. d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200. b. ab inferis reuocatur per ventriloquam 204.e

Sanaballetes Darij præfectus dat filiam ſuam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit à Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium cõfert, moritúrque 384.c
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385 d
Saphanus ſcriba 313 g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches xii. cum veſtitu pont. 90 a quibus inſcripta ſunt nomina filiorũ Iacobi, in Eſſene 85.d
quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.761.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat & aram extruit 181. f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a. commouetur contra Dauidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190. a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum ſuis filiis in prælio 208. f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33 e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1034.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856. g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Illi, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudelitérque tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Sehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neronis inſidiãs occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
Seleſmus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyzicено belligeratur eúmque necat 459 g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255 b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328 a per totum, re infecta domum ſe recipit 329 e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitoliũ conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis diſſidiũ 671.c
Senis cuiuſdam magnanimitas 503.a
Senis cuiuſdam ſeueritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn Sentij Saturnini oratio 664.e
Sephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio abſumitur 609. b. 781.a
Sephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphoritæ a ſeditioſis moleſtãtur 1000 e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
Sepphoritæ a Ioſephi militibus ſpoliantur. prædáque reddítur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remiſſio 96 b
Septimi diei obſeruatio 719.f
Septuaginta interpretes legem tantũ Iudæorũ in Græcã linguã tranſtuliſſe 2.d
Septuaginta interpretes legis trãsferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur, 103 a. quomodo excepti & tractati, 95. 396 397. per totum
Serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052 c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d. 725 g
interficitur a Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33 e
Sicima caput Samaritarum 386 c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numis qualis 83.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005.c.1019.f
Silas Ioſepho de inſidiis & perfidia Ioannis Giſcalen. ſcribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Ieſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filij geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
priuatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619 c
Simon Cantharа conſtituitur pontif 675. c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus He. odiſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Ioſepho 1013. d. capitur à Ioſep. 1024. a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 829 a
cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894. a. eius geſta ibidem & 895. 896. 897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931. f. 932. g. 938. c. 846. c. 962. 963. 964. 965. 906. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſeruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

Simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407 d. eius filij tres, omnes pontifices 408 c
Simon Mac.hes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.95.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid significet 298.c
Sisa Dauidis fit Scriba 222.g
Sisinnes Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus strenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c
Sodomiticæ terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contrà Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ marris Macchabæorum laudes 1097.1098.& seqq. eius immania supplicia & insignis toleran. 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772.a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodiat 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hierosolymam in deditionem accipit, templúmq; spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d & quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566.e latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæsari Herodem 571.g 572.a accusatur apud eundem per Nicol. ũ, & damnatur capitis 576.b.577.b iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222.b Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.659.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Sysares dux Iabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82. 83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e . eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383. f. 386. f
Templum Chuthęorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c. 260.261.262. per totum templo absoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis spoliatum & crematum quando 342.a
Templum Hieros. instauratur 364.f 365. d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415. d
Templi Hierosolymitani descriptio 915. f. 916.917.918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d causa & principium ibid. tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066. ianuarum descriptio 1067 c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 891.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.g
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 212.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Absalomi germana 218.f stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15. c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Aethiopum rex 330.a
Tharsus Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumastus Caij seruus 633.d oblatę Agrippę aquę quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 658.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.c
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Ianneî diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434. c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas prœstigiator seducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus. Thobeli populus 13.b
Thobię filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomęus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 14.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038 f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammęi 13.c
Tiberias vrbs 1023.c a quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.c
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintæ decimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848. a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.941.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955. f. vsque 960. 962 vsque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 813.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem a Vespasiano missus 848.a. Tiberiadē missus vt ciuium animos experiretur 857.c
ad Titum Taricheas missus 869.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.c
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815. d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042 b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

VAlerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditurque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204 c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potētia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.857.858 & 860.861. vsque 870. & 885.vsque 902.
Vespera, quæ dici pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96 a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360 g
Vitæ humanæ terminus 8.c.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 901.f. exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

XAloth vicus 831.g
Xanthicus mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f. 368. 369. 370. 371. 372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

ZAbadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zachatias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius se ipsum exuit 284.e
Zimbrias alienigenæ se miscēs & Moysi obloquens occiditur à Phince 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 853.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidit Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.c

Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoer rufulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 361.e
reducit Hierosolyma dimissus a Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358. d.363.f

FINIS.